នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

ខុទ្ទកនិកាយេ

ជាតក-អដ្ឋកថា

(ឆដ្ឋោ ភាគោ)

២២. មហានិបាតោ

[៥៣៨] ១. មូគបក្ខជាតកវណ្ណនា

មា បណ្ឌិច្ចយំ វិភាវយាតិ ឥទំ សត្ថា ជេតវនេ វិហរន្តោ មហាភិនិក្ខមនំ អារព្ភ កថេសិ. ឯកទិវសញ្ហិ ភិក្ខូ ធម្មសភាយំ សន្និសិន្នា ភគវតោ នេក្ខម្មបារមិំ វណ្ណយន្តា និសីទិំសុ. សត្ថា អាគន្ត្វា “កាយ នុត្ថ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា”តិ បុច្ឆិត្វា “ឥមាយ នាមា”តិ វុត្តេ “ភិក្ខវេ, ឥទានិ មម បូរិតបារមិស្ស រជ្ជំ ឆឌ្ឌេត្វា មហាភិនិក្ខមនំ នាម អនច្ឆរិយំ. អហញ្ហិ បុព្ពេ អបរិបក្កេ ញាណេ បារមិយោ បូរេន្តោបិ រជ្ជំ ឆឌ្ឌេត្វា និក្ខន្តោយេវា”តិ វត្វា តេហិ យាចិតោ អតីតំ អាហរិ.

អតីតេ កាសិរដ្ឋេ ពារាណសិយំ កាសិរាជា នាម ធម្មេន រជ្ជំ ការេសិ. តស្ស សោឡសសហស្សា ឥត្ថិយោ អហេសុំ. តាសុ ឯកាបិ បុត្តំ វា ធីតរំ វា ន លភិ. នាគរា “អម្ហាកំ រញ្ញោ វំសានុរក្ខកោ ឯកោបិ បុត្តោ នត្ថី”តិ រាជង្គណេ សន្និបតិត្វា កុសជាតកេ (ជា. ២.២០.១ អាទយោ) អាគតនយេនេវ រាជានំ វទិំសុ “ទេវ, បុត្តំ បត្ថេថា”តិ. រាជា តេសំ វចនំ សុត្វា សោឡសសហស្សា ឥត្ថិយោ “បុត្តំ បត្ថេថា”តិ អាណាបេសិ. តា ចន្ទាទីនំ ទេវតានំ អាយាចនោបដ្ឋានាទីនិ កត្វា បត្ថេន្តិយោបិ បុត្តំ វា ធីតរំ វា ន លភិំសុ. អគ្គមហេសី បនស្ស មទ្ទរាជធីតា ចន្ទាទេវី នាម សីលសម្បន្នា អហោសិ. រាជា “ភទ្ទេ, ត្វម្បិ បុត្តំ បត្ថេហី”តិ អាហ. សា បុណ្ណមទិវសេ ឧបោសថំ សមាទិយិត្វា ចូឡសយនេ និបន្នា អត្តនោ សីលំ អាវជ្ជេត្វា “សចាហំ អខណ្ឌសីលា ឥមិនា មេ សច្ចេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតូ”តិ សច្ចកិរិយំ អកាសិ.

តស្សា សីលតេជេន សក្កស្ស ភវនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ. សក្កោ អាវជ្ជេន្តោ តំ ការណំ ញត្វា “ចន្ទាទេវី បុត្តំ បត្ថេតិ, ហន្ទាហំ បុត្តំ ទស្សាមី”តិ តស្សានុច្ឆវិកំ បុត្តំ ឧបធារេន្តោ ពោធិសត្តំ បស្សិ. ពោធិសត្តោបិ វីសតិវស្សានិ ពារាណសិយំ រជ្ជំ ការេត្វា តតោ ចុតោ ឧស្សទនិរយេ និព្ពត្តិត្វា អសីតិវស្សសហស្សានិ តត្ថ បច្ចិត្វា តតោ ចវិត្វា តាវតិំសភវនេ និព្ពត្តិ. តត្ថាបិ យាវតាយុកំ ឋត្វា

តតោ ចវិត្វា ឧបរិទេវលោកំ គន្តុកាមោ អហោសិ។ សក្កោ តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “មារិស, ត្វំ មនុស្សលោកេ ឧប្បន្នេ បារមិយោ ច តេ បូរិស្សន្តិ, មហាជនស្ស វុឌ្ឍិ ច ភវិស្សតិ, អយំ កាសិរញ្ញោ ចន្ទាទេវី នាម អគ្គមហេសី បុត្តំ បត្ថេតិ, តស្សា កុច្ឆិយំ ឧប្បជ្ជាហី”តិ វត្វា អញ្ញេសញ្ច ចវនធម្មានំ បញ្ចសតានំ ទេវបុត្តានំ បដិញ្ញំ គហេត្វា សកដ្ឋានមេវ អគមាសិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា បញ្ចហិ ទេវបុត្តសតេហិ សទ្ធិំ ទេវលោកតោ ចវិត្វា សយំ ចន្ទាទេវិយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ, ឥតរេ បន ទេវបុត្តា អមច្ចភរិយានំ កុច្ឆីសុ បដិសន្ធិំ គណ្ហិំសុ។

តទា ចន្ទាទេវិយា កុច្ឆិ វជិរបុណ្ណា វិយ អហោសិ។ សា គព្ភស្ស បតិដ្ឋិតភាវំ ញត្វា រញ្ញោ អារោចេសិ។ តំ សុត្វា រាជា គព្ភស្ស បរិហារំ ទាបេសិ។ សា បរិបុណ្ណគព្ភា ទសមាសច្ចយេន ធញ្ញបុញ្ញលក្ខណសម្បន្នំ បុត្តំ វិជាយិ។ តំ ទិវសមេវ អមច្ចគេហេសុ បញ្ច កុមារសតានិ ជាយិំសុ។ តស្មិំ ខណេ រាជា អមច្ចគណបរិវុតោ មហាតលេ និសិន្នោ អហោសិ។ អថស្ស “បុត្តោ, តេ ទេវ, ជាតោ”តិ អារោចយិំសុ។ តេសំ វចនំ សុត្វា រញ្ញោ បុត្តបេមំ ឧប្បជ្ជិត្វា ឆវិយាទីនិ ឆិន្ទិត្វា អដ្ឋិមិញ្ជំ អាហច្ច អដ្ឋាសិ, អព្ភន្តរេ បីតិ ឧប្បជ្ជិ, ហទយំ សីតលំ ជាតំ។ សោ អមច្ចេ បុច្ឆិ “តុដ្ឋា នុ ខោ តុម្ហេ មម បុត្តេ ជាតេ”តិ? “កិំ កថេថ, ទេវ, មយំ បុព្ពេ អនាថា, ឥទានិ បន សនាថា ជាតា, សាមិកោ នោ លទ្ធោ”តិ អាហំសុ។ រាជា មហាសេនគុត្តំ បក្កោសាបេត្វា អាណាបេសិ “មម បុត្តស្ស បរិវារោ លទ្ធុំ វដ្ដតិ, គច្ឆ ត្វំ អមច្ចគេហេសុ អជ្ជ ជាតា ទារកា កិត្តកា នាមាតិ ឧបធារេហី”តិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា អមច្ចគេហានិ គន្ត្វា ឧបធារេន្តោ បញ្ច កុមារសតានិ ទិស្វា បុនាគន្ត្វា រញ្ញោ អារោចេសិ។

រាជា បញ្ចន្នំ ទារកសតានំ កុមារបសាធនានិ បេសេត្វា បុន បញ្ច ធាតិសតានិ ច ទាបេសិ។ មហាសត្តស្ស បន អតិទីឃាទិទោសវជ្ជិតា អលម្ពត្ថនិយោ មធុរថញ្ញាយោ ចតុសដ្ឋិ ធាតិយោ អទាសិ។ អតិទីឃាយ ហិ ឥត្ថិយា បស្សេ និសីទិត្វា ថញ្ញំ បិវតោ ទារកស្ស គីវា ទីឃា ហោតិ, អតិរស្សាយ បស្សេ និសីទិត្វា ថញ្ញំ បិវន្តោ ទារកោ និប្បីឡិតខន្ធកោ ហោតិ, អតិកិសាយ បស្សេ និសីទិត្វា ថញ្ញំ បិវតោ ទារកស្ស ឩរូ រុជ្ជន្តិ, អតិថូលាយ បស្សេ និសីទិត្វា ថញ្ញំ បិវន្តោ ទារកោ បក្ខបាទោ ហោតិ, អតិកាឡកាយ ថនំ អតិសីតលំ ហោតិ, អតិឱទាតាយ ថនំ អតិឧណ្ហំ ហោតិ, លម្ពត្ថនិយា បស្សេ និសីទិត្វា ថញ្ញំ បិវន្តោ ទារកោ និប្បីឡិតនាសិកោ ហោតិ។ កាសាតុរា បន ឥត្ថីនំ ថនំ អតិអម្ពិលំ ហោតិ, សាសាតុរា បន ឥត្ថីនំ ថនំ អតិកដុកាទិកំ ហោតិ, តស្មា តេ សព្ពេបិ ទោសេ វិវជ្ជេត្វា អលម្ពត្ថនិយោ មធុរថញ្ញាយោ ចតុសដ្ឋិ ធាតិយោ ទត្វា មហន្តំ សក្ការំ កត្វា ចន្ទាទេវិយាបិ វរំ អទាសិ។ សាបិ គហិតកំ កត្វា ឋបេសិ។

រាជា កុមារស្ស នាមគ្គហណទិវសេ លក្ខណបាឋកេ ព្រាហ្មណេ បក្កោសាបេត្វា តេសំ មហន្តំ សក្ការំ កត្វា កុមារស្ស អន្តរាយាភាវំ បុច្ឆិ។ តេ តស្ស លក្ខណសម្បត្តិំ ទិស្វា “មហារាជ, ធញ្ញបុញ្ញលក្ខណសម្បន្នោ អយំ កុមារោ, តិដ្ឋតុ ឯកទីបោ, ទ្វិសហស្សបរិវារានំ ចតុន្នម្បិ មហាទីបានំ រជ្ជំ ការេតុំ សមត្ថោ ហោតិ, នាស្ស កោចិ អន្តរាយោ បញ្ញាយតី”តិ វទិំសុ។ រាជា តេសំ វចនំ សុត្វា តុស្សិត្វា កុមារស្ស នាមំ ករោន្តោ យស្មា កុមារស្ស ជាតទិវសេ សកលកាសិរដ្ឋេ ទេវោ វស្សិ, យស្មា ច រញ្ញោ ចេវ អមច្ចានញ្ច ហទយំ សីតលំ ជាតំ, យស្មា ច តេមយមានោ ជាតោ, តស្មា “តេមិយកុមារោ”តិស្ស នាមំ អកាសិ។ អថ នំ ធាតិយោ ឯកមាសិកំ អលង្ករិត្វា រញ្ញោ សន្តិកំ អានយិំសុ។ រាជា បិយបុត្តំ អាលិង្គិត្វា សីសេ ចុម្ពិត្វា អង្កេ និសីទាបេត្វា រមយមានោ និសីទិ។

ຕສ຺ມິໍ ຂເຓ ຈຕ຺ຕາໂຣ ໂຈຣາ ອານີຕາ. ຣາຊາ ເຕ ທິສ຺ວາ “ເອເຕສຸ ເອກສ຺ສ ໂຈຣສ຺ສ ສກຓ຺ຏກາຫິ ກສາຫິ ປຫາຣສຫສ຺ສໍ ກໂຣຖ, ເອກສ຺ສ ສງ຺ຂລິກາຍ ພນ຺ຘິຕ຺ວາ ພນ຺ຘນາຄາຣປເວສນໍ ກໂຣຖ, ເອກສ຺ສ ສຣີເຣ ສຕ຺ຕິປຫາຣໍ ກໂຣຖ, ເອກສ຺ສ ສູລາໂຣປນໍ ກໂຣຖາ”ຕິ ອາຓາເປສິ. ອຖ ມຫາສຕ຺ໂຕ ປິຕຸ ວຈນໍ ສຸຕ຺ວາ ຠີຕຕສິໂຕ ຫຸຕ຺ວາ “ອໂຫ ມມ ປິຕາ ຣຊ຺ຊໍ ນິສ຺ສາຍ ອຕິຠາຣິຍໍ ນິຣຍຄາມິກມ຺ມໍ ອກາສີ”ຕິ ຈິນ຺ເຕສິ. ປຸນທິວເສ ປນ ຕໍ ເສຕຈ຺ຉຕ຺ຕສ຺ສ ເຫຏ຺ຐາ ອລງ຺ກຕສິຣິສຍເນ ນິປຊ຺ຊາເປສຸໍ. ໂສ ໂຖກໍ ນິທ຺ທາຍິຕ຺ວາ ປພຸທ຺ໂທ ອກ຺ຂີນິ ອຸມ຺ມີເລຕ຺ວາ ເສຕຈ຺ຉຕ຺ຕໍ ໂອໂລເກນ຺ໂຕ ມຫນ຺ຕໍ ສິຣິວິຠວໍ ປສ຺ສິ. ອຖສ຺ສ ປກຕິຍາປິ ຠີຕຕສິຕສ຺ສ ອຕິເຣກຕຣໍ ຠຍໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິ. ໂສ “ກຸໂຕ ນຸ ໂຂ ອຫໍ ອິມໍ ໂຈຣເຄຫໍ ອາຄໂຕມ຺ຫີ”ຕິ ອຸປທາເຣນ຺ໂຕ ຊາຕິສ຺ສຣຎາເຓນ ເທວໂລກໂຕ ອາຄຕຠາວໍ ຎຕ຺ວາ ຕໂຕ ປຣໍ ໂອໂລເກນ຺ໂຕ ອຸສ຺ສທນິຣເຍ ປກ຺ກຠາວໍ ປສ຺ສິ, ຕໂຕ ປຣໍ ໂອໂລເກນ຺ໂຕ ຕສ຺ມິໍເຍວ ນຄເຣ ຣາຊຠາວໍ ອຎ຺ຎາສິ.

ອຖສ຺ສ “ອຫໍ ວີສຕິວສ຺ສານິ ພາຣາຓສິຍໍ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣຕ຺ວາ ອສີຕິວສ຺ສສຫສ຺ສານິ ອຸສ຺ສທນິຣເຍ ປຈ຺ຈິໍ, ປຸນປິ ອິມສ຺ມິໍເຍວ ໂຈຣເຄເຫ ນິພ຺ພຕ຺ໂຕມ຺ຫິ, ປິຕາ ເມ ຫິເຍ຺ຍາ ຈຕູສຸ ໂຈເຣສຸ ອານີເຕສຸ ຕຖາຣູປໍ ຜຣຸສໍ ນິຣຍສໍວຕ຺ຕນິກໍ ກຖໍ ກເຖສິ, ສຈາຫໍ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣສ຺ສາມິ, ປຸນປິ ນິຣເຍ ນິພ຺ພຕ຺ຕິຕ຺ວາ ມຫາທຸກ຺ຂໍ ອນຸຠວິສ຺ສາມີ”ຕິ ອາວຊ຺ເຊນ຺ຕສ຺ສ ມຫນ຺ຕໍ ຠຍໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິ. ໂພທິສຕ຺ຕສ຺ສ ກຎ຺ຈນວຓ຺ຓໍ ສຣີຣໍ ຫຕ຺ເຖນ ປຣິມທ຺ທິຕໍ ປທຸມໍ ວິຍ ມິລາຕໍ ທຸພ຺ພຓ຺ຓໍ ອໂຫສິ. ໂສ “ກຖໍ ນຸ ໂຂ ອິມມ຺ຫາ ໂຈຣເຄຫາ ມຸຈ຺ເຈຍ຺ຍ”ນ຺ຕິ ຈິນ຺ເຕນ຺ໂຕ ນິປຊ຺ຊິ. ອຖ ນໍ ເອກສ຺ມິໍ ອຕ຺ຕຠາເວ ມາຕຸຠູຕປຸພ຺ພາ ຉຕ຺ເຕ ອທິວຕ຺ຖາ ເທວຘີຕາ ອສ຺ສາເສຕ຺ວາ “ຕາຕ ເຕມິຍກຸມາຣ, ມາ ຠາຍິ, ມາ ໂສຈິ, ມາ ຈິນ຺ຕຍິ. ສເຈ ອິໂຕ ມຸຈ຺ຈິຕຸກາໂມສິ, ຕ຺ວໍ ອປີຐສປ຺ປີປິ ປີຐສປ຺ປີ ວິຍ ໂຫຫິ, ອພທິໂຣປິ ພທິໂຣ ວິຍ ໂຫຫິ, ອມູໂກປິ ມູໂກ ວິຍ ໂຫຫິ, ອິມານິ ຕີຓິ ອງ຺ຄານິ ອທິຏ຺ຐາຍ ອຕ຺ຕໂນ ປຓ຺ຑິຕຠາວໍ ມາ ປກາເສຫີ”ຕິ ວຕ຺ວາ ປຐມໍ ຄາຖມາຫ –

໑.

“ມາ ປຓ຺ຑິຈ຺ຈຍໍ ວິຠາວຍ, ພາລມໂຕ ຠວ ສພ຺ພປາຓິນໍ;

ສພ຺ໂພ ຕໍ ຊໂນ ໂອຈິນາຍຕຸ, ເອວໍ ຕວ ອຕ຺ໂຖ ຠວິສ຺ສຕີ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ປຓ຺ຑິຈ຺ຈຍນ຺ຕິ ປຓ຺ຑິຈ຺ຈໍ, ອຍເມວ ວາ ປາໂຐ. ພາລມໂຕຕິ ພາໂລຕິ ສມ຺ມໂຕ. ສພ຺ໂພ ຕໍ ຊໂນຕິ ສກໂລ ອນ຺ໂຕຊໂນ ເຈວ ພຫິຊໂນ ຈ. ໂອຈິນາຍຕູຕິ “ນີຫຣເຖຕໍ ກາຬກຓ຺ຓິ”ນ຺ຕິ ອວຊານາຕຸ, ອວຊານາຕູຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ໂສ ຕສ຺ສາ ວຈເນນ ອສ຺ສາສໍ ປຏິລຠິຕ຺ວາ –

໒.

“ករោមិ តេ តំ វចនំ, យំ មំ ភណសិ ទេវតេ;

អត្ថកាមាសិ មេ អម្ម, ហិតកាមាសិ ទេវតេ”តិ។ –

ឥមំ គាថំ វត្វា តានិ តីណិ អង្គានិ អធិដ្ឋាសិ។ សា ច ទេវធីតា អន្តរធាយិ។ រាជា បុត្តស្ស អនុកម្បាយ តានិ បញ្ច កុមារសតានិ តស្ស សន្តិកេយេវ ឋបេសិ។ តេ ទារកា ថញ្ញត្ថាយ រោទន្តិ បរិទេវន្តិ។ មហាសត្តោ បន និរយភយតជ្ជិតោ “រជ្ជតោ មេ សុស្សិត្វា មតមេវ សេយ្យោ”តិ ន រោទតិ ន បរិទេវតិ។ អថស្ស ធាតិយោ តំ បវត្តិំ ញត្វា ចន្ទាទេវិយា អារោចយិំសុ។ សាបិ រញ្ញោ អារោចេសិ។ រាជា នេមិត្តកេ ព្រាហ្មណេ បក្កោសាបេត្វា បុច្ឆិ។ អថ ព្រាហ្មណា អាហំសុ “ទេវ, កុមារស្ស បកតិវេលំ អតិក្កមិត្វា ថញ្ញំ ទាតុំ វដ្ដតិ, ឯវំ សោ រោទមានោ ថនំ ទឡ្ហំ គហេត្វា សយមេវ បិវិស្សតី”តិ។ តតោ បដ្ឋាយ ធាតិយោ កុមារស្ស បកតិវេលំ អតិក្កមិត្វា ថញ្ញំ ទេន្តិ។ ទេមានា ច កទាចិ ឯកវារំ អតិក្កមិត្វា ទេន្តិ, កទាចិ សកលទិវសំ ខីរំ ន ទេន្តិ។

វីមំសនកណ្ឌំ

សោ និរយភយតជ្ជិតោ សុស្សន្តោបិ ថញ្ញត្ថាយ ន រោទតិ, ន បរិទេវតិ។ អថ នំ អរោទន្តម្បិ ទិស្វា “បុត្តោ មេ ឆាតោ”តិ មាតា វា ថញ្ញំ បាយេតិ, កទាចិ ធាតិយោ វា បាយេន្តិ។ សេសទារកា ថញ្ញំ អលភមានាយេវ រោទន្តិ បរិទេវន្តិ។ មហាសត្តោ បន និរយភយតជ្ជិតោ ន រោទតិ, ន បរិទេវតិ, ន និទ្ទាយតិ, ន ហត្ថបាទេ សមិញ្ជតិ, ន សទ្ទំ ករោតិ។ អថស្ស ធាតិយោ “បីឋសប្បីនំ ហត្ថបាទា នាម ន ឯវរូបា ហោន្តិ, មូគានំ ហនុកបរិយោសានំ នាម ន ឯវរូបំ ហោតិ, ពធិរានំ កណ្ណសោតានិ នាម ន ឯវរូបានិ ហោន្តិ, ភវិតព្វមេត្ថ ការណេន, វីមំសិស្សាម ន”ន្តិ ចិន្តេត្វា “ខីរេន តាវ នំ វីមំសិស្សាមា”តិ សកលទិវសំ ខីរំ ន ទេន្តិ។ សោ សុស្សន្តោបិ ខីរត្ថាយ សទ្ទំ ន ករោតិ។ អថស្ស មាតា “បុត្តោ មេ ឆាតោ”តិ សយមេវ ថញ្ញំ បាយេតិ។ ឯវំ អន្តរន្តរា ខីរំ អទត្វា ឯកសំវច្ឆរំ វីមំសន្តាបិស្ស អន្តរំ ន បស្សិំសុ។

តតោ អមច្ចាទយោ រញ្ញោ អារោចេសុំ “ឯកវស្សិកទារកា នាម បូវខជ្ជកំ បិយាយន្តិ, តេន នំ វីមំសិស្សាមា”តិ បញ្ច កុមារសតានិ តស្ស សន្តិកេយេវ និសីទាបេត្វា នានាបូវខជ្ជកានិ ឧបនាមេត្វា ពោធិសត្តស្ស អវិទូរេ ឋបេត្វា “យថារុចិ តានិ បូវខជ្ជកានិ គណ្ហថា”តិ បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ តិដ្ឋន្តិ។ សេសទារកា កលហំ ករោន្តា អញ្ញមញ្ញំ បហរន្តា តំ តំ គហេត្វា ខាទន្តិ។ មហាសត្តោ បន អត្តានំ ឱវទិត្វា “តាត តេមិយកុមារ, និរយភយំ ឥច្ឆន្តោ បូវខជ្ជកំ ឥច្ឆាហី”តិ និរយភយតជ្ជិតោ បូវខជ្ជកំ ន ឱលោកេសិ។ ឯវំ បូវខជ្ជកេនបិ ឯកសំវច្ឆរំ អន្តរន្តរា វីមំសន្តាបិស្ស នេវ អន្តរំ បស្សិំសុ។

តតោ “ទ្វិវស្សិកទារកា នាម ផលាផលំ បិយាយន្តិ, តេន នំ វីមំសិស្សាមា”តិ នានាផលានិ ឧបនាមេត្វា ពោធិសត្តស្ស អវិទូរេ ឋបេត្វា

ចិយិសិស្សំ សេសជាតកា ពលហំ គត្វា ឃុដ្ឋន្តា ពំ ពំ ករេហត្វា លាភត្តិំ សេវា តិទេឃកឃពខ្ខីតោ ពប្បិ ត ឋ្ជលេលិកោសិំ ឲុចំ ផលិផលេតបិ ឲ្យកាសំចឆ្លំ អត្ថទត្ថា ចិយំសត្ថាបិស្ស តេច អត្ថំ បស្សិស្សំ

ពេពា “ពិចស្សិកការកា ភាយ កិញ្ជអតកល្ហកំ បិឃាឃត្តិ, តេពភ ភំ ចិយំសិស្សាយា”ពិ ភាភាស្សុចល្លុយឃាតិ ហត្ថិអស្សរូបកាឌិតិ កាទាសេបត្វា សេពាឆិសត្តុស្ស អចិន្តេទ ធសេបសិំ សេសជាតកា អញ្ញាយញ្ញា ចិលុប្បត្តា គហិស្សំ យហាសទេត្វា បត ត កិត្តិ ឋ្ជលេលិកោសិំ ឲុចំ កិញ្ជអតកល្ហកោតបិ ឲ្យកាសំចឆ្លំ អត្ថទត្ថា ចិយំសត្ថាបិស្ស តេច អត្ថំ បស្សិស្សំ

ពេពា “ចតុចស្សិកការកា ភាយ កោដតំ បិឃាឃត្តិ, តេពភ ភំ ចិយំសិស្សាយា”ពិ ភាភាកោដភាតិ រូបភាសេយសិំ សេសជាតកា ពំ បិល្ហំ បិល្ហំ គត្វា ក្សញ្ញត្តិំ យហាសទេត្វា បត អត្ថាតំ ឋ្ជចឌិត្វា “ពាព តេពយិឃក្សុយាទ, អលទ្ធកោដភាតំ តេព អត្ថកាចាតំ គហតា ភាយ តត្ថិ”ពិ តិទេឃកឃពខ្ខីតោ ពប្បិ ត ឋ្ជលេលិកោសិំ អធស្ស យាពា សឃសេច ហធឃេត កិខ្ញយាតេត ចិឃ អសហទត្តត សហទេត្តត កោដតំ កោដេសិំ ឲុចំ កោដេតេតបិ ឲ្យកាសំចឆ្លំ អត្ថទត្ថា ចិយំសត្ថាបិស្ស តេច អត្ថំ បស្សិស្សំ

ពេពា “បញ្ចចស្សិកការកា ភាយ អគ្គិនោ កាឃត្តិ, តេពភ ភំ ចិយំសិស្សាយា”ពិ ទាដក្កូលោ អនេកក្តទាឃុត្តំ យហត្តំ កោហំ កាទេត្វា ពាលបណ្ណហិ លាធេត្វា ពំ សេសជាតកោហិ បរិច្ចុតំ ពស្ស យញ្ញោតិសឹធាសេបត្វា អគ្គិ ធេត្តិំ សេសជាតកា អគ្គិ ឌិស្វា ចិទេចត្តា បលិឃិស្សំ យហាសទេត្វា បត ចិទេត្តសិ “តិទេឃអគ្គិសត្តាបតតោ ឮធសេច អគ្គិសត្តាបតំ សពក្សលោត សហស្សក្សលោត សពសហស្សក្សលោត ចទពទ”ត្តិ តិទោឈសយាបទេត្តា យហាឆេទោ ចិឃ តិច្ចលេលិច អនេហាសិំ អឆ ភំ អគ្គិយិអាកន្ដទេត្ត ករេហត្វា អបទេត្តិំ ឲុចំ អគ្គិភាបិ ឲ្យកាសំចឆ្លំ អត្ថទត្ថា ចិយំសត្ថាបិស្ស តេច អត្ថំ បស្សិស្សំ

ពេពា “ឆចស្សិកការកា ភាយ យត្តហត្ថិនោ កាឃត្តិ, តេពភ ភំ ចិយំសិស្សាយា”ពិ ឲកំ ហត្ថិ ស្សុសិក្លិតំ សិក្លាសេបត្វា សេពាឆិសត្តុ សេសជាតកោហិ បរិច្ចុតំ ទាដក្កូលោ តិសឹធាសេបត្វា ពំ ហត្ថិ យុញ្ញត្តិំ សេវា កោញ្ញាភាតំ ភធទេត្តា សេវាល្ហាឃ ក្សុយិឃំ សេបិទេឆត្តា កឃំ ធសេស្សទេត្តា អាកន្ដតិំ សេសជាតកា ពំ ឌិស្វា យទោលកឃកិពា ឌិសាចិឌិសាស្សុ បលិឃិស្សំ យហាសទេត្វា បត យត្តហត្ថិ អាកន្ដត្តិ ឌិស្វា ចិទេត្តសិ “ចល្ហតិទេឃ បច្ចតតោ ចល្ហហត្ថិនោ ហទេត្ត យទោលសេច សេសយ្យា”ពិ តិទេឃកឃពខ្ខីតោ ពទេត្តច តិសឹធិំ ស្សុសិក្លិតោ ហត្ថិ យហាសត្ថ ស្សុបត្សកលិបំ ចិឃ រូក្លិបិត្វា អបទាបទំ គត្វា អកិលសេយត្វាច កន្ដតិំ ឲុចំ ហត្ថិភាបិ ឲ្យកាសំចឆ្លំ អត្ថទត្ថា ចិយំសត្ថាបិស្ស តេច អត្ថំ បស្សិស្សំ

ពេពា “សត្តចស្សិកការកា ភាយ សប្បស្ស កាឃត្តិ, តេពភ ភំ ចិយំសិស្សាយា”ពិ សេពាឆិសត្តុ សេសជាតកោហិ សទ្ធិ ទាដក្កូលោ តិសឹធាសេបត្វា រូទ្ធដធាសេធ គពយុលពាទេត្ត សសេប្ប ចិស្សទេខ្ញសិំ សេសជាតកា តេព ឌិស្វា ចិទេចត្តា បលិឃិស្សំ យហាសទេត្វា បត តិទេឃកឃំ អាចទេខ្ញត្វា “ចល្ហសប្បស្ស យុទោព ចិភាសសេច ចទពទ”ត្តិ តិទោឈសយាបទេត្តា យហាឆេទោ ចិឃ តិច្ចលេលិច អនេហាសិំ អធស្ស សសេប្បា សកលសទិទំ សេចធេត្វា យត្តកោ ផលំ គត្វា អដ្ឋិំ ពធាបិ សេវា តិច្ចលេលិច អនេហាសិំ ឲុចំ សសេប្បតបិ ឲ្យកាសំចឆ្លំ អត្ថទត្ថា ចិយំសត្ថាបិស្ស តេច អត្ថំ បស្សិស្សំ

ពទេពា “អដ្ឋចឃ្សិកទារកា ភាយ ភដនយដ្ឋ បិឃាឃត្តិ, ទេពភ ត់ ចីយំបិឃ្សាយា”តិ ត់ បញ្ចាទារកាយទេពហិ យង្គិ រាឌក្ខណោ តិបិទារេបត្វា ភដនយដ្ឋ កាទារេបឃុំ ទេយនទារកា ត់ ភដនយដ្ឋ ឌិឃ្វា “យាត្ស យាត្ស”តិ ចឥត្តា យហាហបិត់ ហយត្តិ យហាយទេត្វា បភ “តិទទេឃ តិត្ថាត្តកាទេល ពច ឈាយត្តយ្បិ ហាទេយា ចា ទេយាយតឃ្សំ ចា តត្តិ”តិ តិទឃកឃំ អាចទេដ្ឋត្វា តិច្ចទេលិច អទេហាឃិ, ត់ ត ឰនទេលិទេកឃិ៍ ឲ្ចំ ភដនយទេដ្ឋតបិ ឲ្កាឃំចត្ថទំ អត្តទត្តទា ចីយំយត្តាបិឃ្ស ទេតច អត្តទំ បឃ្សិឃុ៍

ពទេពា “ភចចឃ្សិកទារកា ភាយ អបិទេភា កាឃត្តិ, ទេពភ ត់ ចីយំបិឃ្សាយា”តិ ត់ បញ្ចាទារកាយទេពហិ យង្គិ រាឌក្ខណោ តិបិទារេបត្វា ទារកាត់ កិត្យអតកាទេល ឲ្ទេកា បុទិទេយា ឋលិកចណ្ហិ អបិ៍ កទេហត្វា បទិត្ថុយទេត្វា ភឥទេត្វា ចក្កទេត្វា ពាទេយទេត្វា លឈ្ឈទេត្វា អទេបឡាទេឌទេត្វា យហាយឌ្គំ កទេទាទេត្វា “កាឃិទទេណ្ណា កិទ កាត្យអកណ្ហិ ឲ្ទេកា បុទេត្វា អត្តិ, ទេយា កុហិ, បឹយយឃ្ស លិត្តិឃ្សាយី”តិ អកិឆាចតិ៍ ត់ បុទិបំ ឌិឃ្វា ទេយនទារកា កិពពាបិពា ហុត្វា ចិទចត្តា ឌិយាចិឌិយាឃុ បលិឃិឃុ៍ យហាយទេត្វា បភ តិទឃកឃំ អាចទេដ្ឋត្វា អឌាតទេត្វា ចិឃ តិបឹឌិ៍ អឆ ត់ ទេយា បុទិទេយា អបិតា បឹទេយ បទាយបិត្វា “បឹបំ ទេព លិត្តិឃ្សាយី”តិ ពាទេយទេត្វាបិ ពាទេយត្ញំ អយទេក្កាទេត្វា អបកយិ៍ ឲ្ចំ ឈទេក្កតបិ ឲ្កាឃំចត្ថទំ អត្តទត្តទា ចីយំយត្តាបិឃ្ស ទេតច អត្តទំ បឃ្សិឃុ៍

ពទេពា ឌយចឃ្សិកកាទេល បតឃ្ស ពឆិទកាចចីយំយតត្វំ បិទិយឃទេត តិបឹទារេបត្វា យាលិឃា បទិក្ខិបិទេបត្វា ចត្យុ បទេឃ្សុ លិឌ្ឍាតិ កត្វា ពឃ្ស អឌទេឃ្សត្វា ទេហដ្ឋាយឃទេត យដ្ឋឆយទេក តិបឹទារេបត្វា ឲ្កាឡហាទេទទេតច យទេដ្ឋ ឆយាទេបត្តិ, ឲ្កាតិត្តាឆំ អទេហាឃិ៍ អយច្ចា ចត្យុ បទេឃ្សុ ឌត្វា យាលិឃា លិទេដ្ឋហិ ឰនទេលិទេកត្តាបិ យហាយត្តឃ្ស ឲ្កាឌិចយ្បិ យតិយទេខ្យាយំ ចា ហត្ថបិឌចិកាទំ ចា ឋត្តតយត្តំ ចា ត បឃ្សិឃុ៍ ឲ្ចំ ឲ្កាឃំចត្ថទំ យដ្ឋយទេដ្ឋតបិ អត្តទត្តទា ចីយំយត្តាបិឃ្ស ទេតច អត្តទំ បឃ្សិឃុ៍

ពទេពា បទេយ្បិ ឲ្កាឌយចឃ្សិកកាទេល ឲ្កាឃំចត្ថទំ ពទេឆច ទេកទិយទេដ្ឋត ចីយំយត្តាបិឃ្ស ទេតច អត្តទំ បឃ្សិឃុ៍

ពទេពា ក្វាឌយចឃ្សិកកាទេល “ឌីទេបត ត់ ចីយំបិឃ្សាយា”តិ “ទត្តិកាទេក អត្តកាទេទ ហត្ថំ ចា បាឌំ ចា ឋត្តាទេបតិ ត្ ទេលា, ទេតា”តិ ឈទេដយុ ឌីទេប ឌាទេលត្វា ទេយនឌីទេប តិត្ថាទេបត្វា ទេឆាកំ អត្តកាទេទ យឃាទេបត្វា ឈទេដហិ ឌីទេប ្លក្ខិបិត្វា ឲ្កាឡហាទេទទេតច អាទេលិកំ កត្វា ត្តទិឃាបឆំ ្លបឆាទេទត្តិ៍ ឲ្ចំ ឌីទេបតបិ ឲ្កាឃំចត្ថទំ អត្តទត្តទា ចីយំយត្តាបិឃ្ស កិត្វិ ឋត្តតយត្តយ្បិ ត បឃ្សិឃុ៍

ពទេពា ទេពទយចឃ្សិកកាទេល “ឋាលិទេពភ ត់ ចីយំបិឃ្សាយា”តិ យកាលយទីទំ ឋាលិទេពភ យទេណ្ណត្វា ឆាហុយក្ខិទេក ឆាទេត តិបដ្ឋាទេបឃុំ យក្ខិកា ្លដ្ឋហត្តិ, តា ពឃ្ស យកាលយទីទំ បទិចាទេទត្វា ឃ្វឌីហិ ចិត្តឃ្យាតា ចិឃ ឈាឌត្តិ៍ ទេយា តិទេទាឆយយាបទេត្វា យហាទេឆទេទា ចិឃ តិច្ចទេលិច អទេហាឃិ៍ ឲ្ចំ ឋាលិទេពភបិ ឲ្កាឃំចត្ថទំ អត្តទត្តទា ចីយំយត្តាបិឃ្ស កិត្វិ ឋត្តតយត្តយ្បិ ត បឃ្សិឃុ៍

អឆឃ្ស ត្យត្តយចឃ្សិកកាទេល “ត្តឌាតិ បទេតយ យហល្លទេកា ឌាទេពា ឃុចិកាទេយា អឃុចិឌិក្យាត្ថទេកា, អឃុចិតា ត់ ចីយំបិឃ្សាយា”តិ ពទេពា

បដ្ឋាយ តំ នេច ត្យាបេក្កិ ត ច អាចយារេបក្កិ។ សោ វុច្ចារបស្សាចំ កត្វា តទេត្វច បលិបេន្តោ សឃតិ។ ក្យក្កត្តការេចត បតស្ស អត្តទុឆិតំ តិក្កូលតការេលិ ចិយ អហោសិ, អសុចិកេន្តូត យក្កិកា ឈាគក្កិ។ សោ តិច្ចូលេចិ អហោសិ ។ អឆ តំ បរិចារេទត្វា ឋិតា ឆាតិយោ អាហំសុ “តាត ទេចិឃកក្យាខ, ត្វំ យហល្លកោ ខានេតា, កោ តំ សត្ថិកា បដិឌក្កិស្សតិ, កំ ត លទ្ធសិ, កត្វា តិបន្តោសិ, វុដ្ឋាយ ទេត សទ្ធិំ បដិឌក្កាហី”តិ អក្កោសក្តិ បរិភាសក្តិ។ សោ តឆាទ្ធរេប បដិក្វេល ក្វចរាសិបិក្រិយុក្កាបិ ក្យក្កត្តការេចត ឃោឌតសតយត្វកោ ឋិតាគឃ្យិ ហគឃុប្បតតសយត្វស្ស ក្វចតិទឃស្ស ក្យក្កត្តកាចំ អាចទេជ្ជត្វា តិច្ចូលេចិ អហោសិ។ ឯចំ អសុចិតាបិ ឯកសំចន្ទ្ធទំ អត្តទត្តទា ចិយំសត្តាបិស្ស ខេច អត្តទំ បស្សិំសុ។

តទេតា បត្តទសចស្សិកកាលេ “អក្កាទេត តំ ចិយំសិស្សាយា”តិ អឆស្ស ទេហដ្ឋាយច្ចូកោ អក្កិកបល្លាតិ ឆបឃិំសុ “អបេប្យច តាយ វុលោក្យា បិឡូគ្គទេតា ក្យក្កូចេគតំ អសហេន្តោ ចិប្បក្កតាកាទំ គទេស្សឃ្យា”តិ។ អឆស្ស សទ្ធិំ ទេ ចោជរិតិ វុជ្ជហក្កិ។ យហាសទេត្វា “អចិចិតិទឃសត្តាបេរិ ឃោឌតសតយត្វកោ ថទតិ, តយ្យាក្យក្កូទេតា ឡាគំ ក្យក្កុ សតក្យលោត សហស្សក្យលោត សតសហស្សក្យលោត ចទតទ”ក្តិ អឆិចារេសត្វា តិច្ចូលេចិ អហោសិ។ អឆស្ស យាតាបិតទោ កិច្ចូយាតហគឃា ចិយ យតុទស្ស បដិក្កយារេបត្វា តំ តទេតា អក្កិសត្តាបតទេតា អបទេតត្វា “តាត ទេចិឃកក្យាខ, យឃំ តច អបិឆសប្បិអាឌិកាចំ ឌាតាយ។ ត ហិ ឯទេតសំ ឯចទ្ធបិតិ ហត្វបិឌកណ្ណូសោតាតិ ហោក្កិ, ត្វំ អទេយត្តិ បទេត្វត្វា លក្ខុបុត្តកោ, យា ទេតា តាទេសហិ, សកលឌយ្យួឌីបេ ចសក្កាតំ ទាជ្ជតំ សក្កិកោ ករហេតា ទេតា ទេឃាទេចហី”តិ ឃាចិំសុ។ ឯចំ សោ ទេតហិ ឃាចិទេតាបិ អស្សុលោន្តោ ចិយ ហុត្វា តិច្ចូលេចិ តិបជ្ជិ។ អឆស្ស យាតាបិតទោ ទោគយាតា បរិទេចយាតា បដិក្កយក្កិ ។ ឯកគា យាតា ឯកិកា វុបសក្កយិត្វា ឃាចតិ, ឯកគា បិតា ឯកទេកាច វុបសក្កយិត្វា ឃាចតិ។ ឯចំ ឯកសំចន្ទ្ធទំ អត្តទត្តទា ចិយំសត្តាបិស្ស ខេច អត្តទំ បស្សិំសុ។

អឆស្ស សោឡូអសចស្សិកកាលេ អយច្ចូត្រាហូលាគទោយា ចិត្តឃិំសុ “បិឆសប្បិ ចា ហោតុ, ម្ទុកោ ចា ពាឆិទោ ចា ហោតុ, ចទោយ បរិលោទេត ទេឌតិទោយ អទេជ្ជត្តា តាយ តត្វិ, ក្យុស្សតិទោយ អក្យុស្សត្តា តាយ តត្វិ, សយទោយ សយ្យទេត្វ ប្ចុប្បចិកសតំ ចិយ ហិ ឆយុតា ឯសា, តាឌកាតឃ្យិស្ស បក្ខបដ្ឋាបេត្វា តាហិ តំ ចិយំសិស្សាយា”តិ។ តទេតា វុត្វយទ្ធបឆទា ទេគចកញ្ញាទោយា ចិយ ចិលាសសយ្យន្តោ តាឌកិត្វិទោយា បទេក្កាសារេបត្វា “ឃា កុយាទំ ហសារេបត្វំ ចា កិទេលទេសហិ ពាត្តិត្វំ ចា សទេក្កាតិ, សា តស្ស អក្កូយទេហសិ កចិស្សតី”តិ ចត្វា កុយាទំ កទេត្តាគទោត ត្យាបេត្វា ទេគចុត្វិ ចិយ អលក្កាទិត្វា ទេគចចិយាតសជិទេស សិរិកត្ថុទ សុបញ្ញាទេត្វ សិរិសឃទេត អាទោរេបត្វា កក្ខដាយបុប្បដាយឆ្នុយចាសក្យណ្ណាឌិហិ អទេត្តាកត្ថុ ឯកកាត្ខសទោយាគកំ កត្វា បដិក្កយឹសុ។ អឆ តំ តា ឡាតិត្វទោយា បរិចារេទត្វា តច្ចូរិទេតហិ ទេចច យត្តុទេចចតាឌិហិ ច តាតប្បការេហិ អភិទយារេបត្វំ ចាឃឃិំសុ។ សោ ញាត្តិសយ្យត្តតាឃ តា ឡាតិត្វទោយា អទេតាទេលិទេកត្វា “ឡាយា ឡាតិត្វទោយា យយ សទ្ធិទសយ្យស្ស យា ចិត្តត្វា”តិ អឆិដ្ឋហិត្វា អស្សាសបស្សាទេស សក្តិទ្ធុម្ភិ, អឆស្ស សទ្ធិំ ឆត្តិ អហោសិ។ តា តស្ស សទ្ធិទសយ្យស្ស អចិត្តត្តិទោយា ហុត្វា “ឆត្តសទ្ធិទោ ឯស, តាឃំ យតុទស្សា, ឃទេក្កូ កចិស្សតី”តិ កឹតតសិតា ហុត្វា អត្តាតំ សត្តាទេត្វំ អសទេក្កាត្តិទោយា បលាឃិំសុ។ ឯចំ តាឌទេកតបិ ឯកសំចន្ទ្ធទំ អត្តទត្តទា ចិយំសត្តាបិស្ស ខេច អត្តទំ បស្សិំសុ។

ឯចំ សោឡូអស សំចន្ទ្ធរាតិ សោឡូអសហិ យហាចិយំសាហិ ទេចច អទេតកាហិ ល្វុក្កកចិយំសាហិ ច ចិយំសយាតាបិ តស្ស ចិត្តំ បរិក្កហិត្វុំ តាសក្កិំសុ។

ᩅᩦᨾᩴᩈᨶᨠᨱ᩠ᨯᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ

ᩁᨩ᩠ᨩᨿᩣᨧᨶᨠᨱ᩠ᨯᩴ

ᨲᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸᩣᨮᨠᩮ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮ ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᨩᩣᨲᨠᩣᩃᩮ ‘ᨵᨬ᩠ᨬᨸᩩᨬ᩠ᨬᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮᩣ, ᨶᩣᩔ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ’ᨲᩥ ᨾᩮ ᨠᨳᨿᩥᨲ᩠ᨳ, ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᩈᩮᩣ ᨸᩦᨮᩈᨸ᩠ᨸᩦ ᨾᩪᨣᨻᨵᩥᩁᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ, ᨠᨳᩣ ᨲᩮ ᨶ ᩈᨾᩮᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᨴᩥᩴᩈᩩ “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩉᩥ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨸᩥᨧ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ, ᨴᩮᩅ, ‘ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩮᩉᩥ ᨸᨲ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᨸᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᨠᩣᩊᨠᨱ᩠ᨱᩦ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ‘ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩈᩥᨿᩣ’ᨲᩥ ᨶ ᨠᨳᨿᩥᨾ᩠ᩉᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩮ ᩁᩣᨩᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ “ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨣᩮᩉᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ – ᨩᩦᩅᩥᨲᩔ ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ, ᩈᩮᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ, ᩋᨣ᩠ᨣᨾᩉᩮᩈᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩈ᩠ᨾᩣ, ᨴᩮᩅ, ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᨾᨦ᩠ᨣᩃᩁᨳᩮ ᩋᩅᨾᨦ᩠ᨣᩃᩋᩔᩮ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩴ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨾᨠᩈᩩᩈᩣᨶᩮ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩴ ᩋᩣᩅᩣᨭᩴ ᨡᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨡᨱᩥᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᨽᨿᩮᨶ ᨽᩦᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᨧᨶᩴ “ᩈᩣᨵᩪ”ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥ᪨

ᨲᨴᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᩣᨴᩮᩅᩦ ᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩁᩥᨲᨲᩩᩁᩥᨲᩣᩅ ᩑᨠᩥᨠᩣ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᩮᩅ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩅᩁᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨾᨿᩣ ᨧ ᨣᩉᩥᨲᨠᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨸᩥᨲᩮᩣ, ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩴ ᨾᩮ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᨿᩣᨧᩥ᪨ “ᨣᨱ᩠ᩉᩣᩉᩥ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨴᩮᩅ, ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨾᩮ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴᨠᩣᩁᨱᩣ, ᨴᩮᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩮ ᨴᩮᩅᩥ, ᨠᩣᩊᨠᨱ᩠ᨱᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᩋᨴᩮᨶ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨨ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨸᨬ᩠ᨧ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨲᩦᨱᩥ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᩑᨠᩅᩔᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᨾᩣᩈᩣᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨨ ᨾᩣᩈᩣᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨸᨬ᩠ᨧ ᨾᩣᩈᩣᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨾᩣᩈᩣᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨲᩦᨱᩥ ᨾᩣᩈᩣᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᩣᩈᩣᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᩑᨠᨾᩣᩈᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᩋᨯ᩠ᨰᨾᩣᩈᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨴᩮᩅ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᨴᩥᩅᩈᩣᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨴᩮᩅᩥ, ᨣᨱ᩠ᩉᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩮᨾᩥᨿᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᩍᨴᩴ ᩁᨩ᩠ᨩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᨣᩁᩮ ᨽᩮᩁᩥᩴ ᨧᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᩃᨶᨣᩁᩴ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨣᩁᩴ ᨸᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨶᨣᩁᩴ ᨸᩅᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩈᩥᩁᩥᩈᨿᨶᩮ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩥᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨿᩣᨧᩥ “ᨲᩣᨲ ᨲᩮᨾᩥᨿᨠᩩᨾᩣᩁ, ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩮᩣᨴᨾᩣᨶᩣᨿ ᨾᩮ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩥ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩈᩮᩣᨠᩮᨶ ᨾᩮ ᩉᨴᨿᩴ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᩋᩉᩴ ᨲᩅ ᩋᨸᩦᨮᩈᨸ᩠ᨸᩥᩋᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨾᩣ ᨾᩴ ᩋᨶᩣᨳᩴ ᨠᩁᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᩑᨲᩮᨶᩩᨸᩣᨿᩮᨶ ᨸᩩᨶᨴᩥᩅᩈᩮᨸᩥ ᨸᩩᨶᨴᩥᩅᩈᩮᨸᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᩅᩈᩣᨶᩥ ᨿᩣᨧᩥ᪨

រជ្ជយាចនកណ្ឌំ និដ្ឋិតំ។

អថ ឆដ្ឋេ ទិវសេ រាជា សុនន្ទំ នាម សារថិំ បក្កោសាបេត្វា “តាត, សុនន្ទសារថិ ស្វេ បាតោវ អវមង្គលរថេ អវមង្គលអស្សេ យោជេត្វា កុមារំ តត្ថ និបជ្ជាបេត្វា បច្ឆិមទ្វារេន នីហរិត្វា អាមកសុសានេ ចតុក្កិត្តិកំ អាវាដំ ខណិត្វា តត្ថ តំ បក្ខិបិត្វា កុទ្ទាលបិដ្ឋេន មត្ថកំ ភិន្ទិត្វា ជីវិតក្ខយំ បាបេត្វា ឧបរិ បំសុំ ទត្វា បថវិវឌ្ឍកម្មំ កត្វា ន្ហត្វា ឯហី”តិ អាណាបេសិ។ សោ “សាធុ, ទេវា”តិ សម្បដិច្ឆិ។ អថ ឆដ្ឋមិ រត្តិំ ទេវី កុមារំ យាចិត្វា “តាត តេមិយកុមារ, តវ បិតា កាសិរាជា តំ ស្វេ បាតោវ អាមកសុសានេ និខណិតុំ អាណាបេសិ, ស្វេ បាតោវ មរណំ បាបុណិស្សសិ បុត្តា”តិ អាហ។ តំ សុត្វា មហាសត្តស្ស “តាត តេមិយកុមារ, សោឡស វស្សានិ តយា កតោ វាយាមោ ឥទានិ មត្ថកំ បត្តោ”តិ ចិន្តេន្តស្ស អព្ភន្តរេ បីតិ ឧប្បជ្ជិ។ មាតុយា បនស្ស ហទយំ ភិជ្ជមានំ វិយ អហោសិ, ឯវំ សន្តេបិ “មនោរថោ មត្ថកំ បាបុណិស្សតី”តិ មាតុយា សទ្ធិំ នាលបិ។

អថស្សា រត្តិយា អច្ចយេន បាតោវ សុនន្ទោ សារថិ រថំ យោជេន្តោ ទេវតានុភាវេន មហាសត្តស្ស បារមិតានុភាវេន ច មង្គលរថេ មង្គលអស្សេ យោជេត្វា រថំ រាជទ្វារេ ឋបេត្វា មហាតលំ អភិរុហិត្វា សិរិគព្ភំ បវិសិត្វា ទេវិំ វន្ទិត្វា ឯវមាហ – “ទេវិ, មយ្ហំ មា កុជ្ឈ រញ្ញោ អាណា”តិ វត្វា បុត្តំ អាលិង្គិត្វា និបន្នំ ទេវិំ បិដ្ឋិហត្ថេន អបនេត្វា បុប្ផកលាបំ វិយ កុមារំ ឧក្ខិបិត្វា បាសាទា ឱតរិ។ តទា ចន្ទាទេវី ឧរំ បហរិត្វា មហន្តេន សទ្ទេន បរិទេវិត្វា មហាតលេ ឱហីយិ។ អថ តំ មហាសត្តោ ឱលោកេត្វា “មយិ អកថេន្តេ មាតា ហទយេន ផលិតេន មរិស្សតី”តិ កថេតុកាមោ ហុត្វាបិ “សចេ អហំ កថេស្សាមិ, សោឡស វស្សានិ កតោ វាយាមោ មេ មោឃោ ភវិស្សតិ, អកថេន្តោ បនាហំ អត្តនោ ច មាតាបិតូនញ្ច មហាជនស្ស ច បច្ចយោ ភវិស្សាមី”តិ អធិដ្ឋាសិ។

អថ នំ សារថិ រថំ អារោបេត្វា “បច្ឆិមទ្វារាភិមុខំ រថំ បេសេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា រថំ បេសេសិ។ តទា មហាសត្តស្ស បារមិតានុភាវេន ទេវតាធិគ្គហិតោ ហុត្វា រថំ និវត្តាបេត្វា បាចីនទ្វារាភិមុខំ រថំ បេសេសិ, អថ រថចក្កំ ឧម្មារេ បដិហញ្ញិ។ មហាសត្តោបិ តស្ស សទ្ទំ សុត្វា “មនោរថោ មេ មត្ថកំ បត្តោ”តិ សុដ្ឋុតរំ តុដ្ឋចិត្តោ អហោសិ។ រថោ នគរា និក្ខមិត្វា ទេវតានុភាវេន តិយោជនិកំ ឋានំ គតោ។ តត្ថ វនឃដំ សារថិស្ស អាមកសុសានំ វិយ ឧបដ្ឋាសិ។ សោ “ឥទំ ឋានំ ផាសុក”ន្តិ សល្លក្ខេត្វា រថំ មគ្គា ឧក្កមាបេត្វា មគ្គបស្សេ ឋបេត្វា រថា ឱរុយ្ហ មហាសត្តស្ស អាភរណភណ្ឌំ ឱមុញ្ចិត្វា ភណ្ឌិកំ កត្វា ឯកមន្តំ ឋបេត្វា កុទ្ទាលំ អាទាយ រថស្ស អវិទូរេ ឋានេ ចតុក្កិត្តិកំ អាវាដំ ខណិតុំ អារភិ។

តទា ពោធិសត្តោ ចិន្តេសិ “អយំ មេ វាយាមកាលោ, អហញ្ហិសោឡស វស្សានិ ហត្ថបាទេ ន ចាលេសិំ, កិំ នុ ខោ មេ ពលំ អត្ថិ, ឧទាហុ នោ”តិ។ សោ ឧដ្ឋាយ វាមហត្ថេន ទក្ខិណហត្ថំ, ទក្ខិណហត្ថេន វាមហត្ថំ បរាមសន្តោ ឧភោហិ ហត្ថេហិ បាទេ សម្ពាហិត្វា រថា ឱតរិតុំ ចិត្តំ ឧប្បាទេសិ។ តាវទេវស្ស បាទបតិតដ្ឋានេ វាតបុណ្ណភស្តចម្មំ វិយ មហាបថវី អព្ភុគ្គន្ត្វា រថស្ស បច្ឆិមន្តំ អាហច្ច អដ្ឋាសិ។ មហាសត្តោ រថា ឱតរិត្វា កតិបយេ វារេ អបរាបរំ ចង្កមិត្វា “ឥមិនាវ និយាមេន ឯកទិវសំ យោជនសតម្បិ មេ គន្តុំ ពលំ អត្ថី”តិ ញត្វា “សចេ, សារថិ, មយា សទ្ធិំ វិរុជ្ឈេយ្យ, អត្ថិ នុ ខោ មេ តេន សហ បដិវិរុជ្ឈិតុំ ពល”ន្តិ ឧបធារេន្តោ រថស្ស បច្ឆិមន្តំ គហេត្វា

កុមារកានំ កីឡនយានកំ វិយ ឧក្ខិបិត្វា រថំ បរិព្ភមេន្តោ អដ្ឋាសិ។ អថស្ស “អត្ថិ មេ ឯតេន សហ បដិយុជ្ឈិតុំ ពល”ន្តិ សល្លក្ខេត្វា បសាធនត្ថាយ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជិ។

តំខណញ្ញេវ សក្កស្ស ភវនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ។ សក្កោ អាវជ្ជេន្តោ តំ ការណំ ញត្វា “តេមិយកុមារស្ស មនោរថោ មត្ថកំ បត្តោ, ឥទានិ បសាធនត្ថាយ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ, កិំ ឯតស្ស មានុសកេន បសាធនេនា”តិ ទិព្ពបសាធនំ គាហាបេត្វា វិស្សកម្មទេវបុត្តំ បក្កោសាបេត្វា “តាត វិស្សកម្ម ទេវបុត្ត, ត្វំ គច្ឆ, កាសិរាជស្ស បុត្តំ តេមិយកុមារំ អលង្ករោហី”តិ អាណាបេសិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តាវតិំសភវនតោ ឱតរិត្វា តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា ទសហិ ទុស្សសហស្សេហិ វេឋនំ កត្វា ទិព្ពេហិ ចេវ មានុសកេហិ ច អលង្ការេហិ សក្កំ វិយ តំ អលង្ករិត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ។ សោ ទេវរាជលីឡាយ សារថិស្ស ខណនោកាសំ គន្ត្វា អាវាដតីរេ ឋត្វា បុច្ឆន្តោ តតិយំ គាថមាហ –

៣។

“កិំ នុ សន្តរមានោវ, កាសុំ ខណសិ សារថិ;

បុដ្ឋោ មេ សម្ម អក្ខាហិ, កិំ កាសុយា ករិស្សសី”តិ។

តត្ថ កាសុន្តិ អាវាដំ។

តំ សុត្វា សារថិ អាវាដំ ខណន្តោ ឧទ្ធំ អនោលោកេត្វាវ ចតុត្ថំ គាថមាហ –

៤។

“រញ្ញោ មូគោ ច បក្ខោ ច, បុត្តោ ជាតោ អចេតសោ;

សោម្ហិ រញ្ញា សមជ្ឈិដ្ឋោ, បុត្តំ មេ និខណំ វនេ”តិ។

តត្ថ បក្ខោតិ បីឋសប្បី។ “មូគោ”តិ វចនេនេវ បនស្ស ពធិរភាវោបិ សិទ្ធោ ពធិរស្ស ហិ បដិវចនំ កថេតុំ អសក្កុណេយ្យត្តា។ អចេតសោតិ អចិត្តកោ វិយ ជាតោ។ សោឡស វស្សានិ អកថិតត្តា ឯវមាហ ។ សមជ្ឈិដ្ឋោតិ អាណត្តោ, បេសិតោតិ អត្ថោ។ និខណំ វនេតិ វនេ និខណេយ្យាសិ។

អថ នំ បហសន្តោ អាហ –

៣.

“ន ពធិរោ ន មូកោស្មិ, ន បក្ខោ ន ច ចិកលោ;

អញ្ញំ សារថិ កយិរា, យំ ចេ ត្វំ និបុណំ ចរេ។

៤.

“ក្រាន្ទ ពាហុញ្ញា វេ បស្ស, កាសិតញ្ញា វុណោហិ វេ;

អញ្ញំ សារថិ កយិរា, យំ ចេ ត្វំ និបុណំ ចរេ”តិ។

តត្ថ ន ពធិរោតិ សម្ម សារថិ, សចេ នំ រាជា ឯវរូបំ វុត្តំ យានានេបតំ អាណាបេយ្យ, អហំ បន ឯវរូបេហិ ន កថាយីតិ ឯវំ ចិន្តេសិ ឯវរូបំ ឯវ យំ ចេ ត្វំ និបុណំ ចរេតិ សចេ ពធិរកាណាទិទោសរហិតំ ឯវរូបំ យំ ចរេ និបុណោ ហោតិ, អញ្ញំ កយិរំ កវេយ្យាសីតិ អត្ថោ។ “ក្រាន្ទ”តិ ឥទំ សោ បុរិមកាលេ វុត្តាបិ នំ អនោវាទកោ ហុត្វា “អលង្កតសិរីរស្ស ឥមស្ស ហត្ថស្ស”តិ ចិន្តេត្វា អាហ។ តស្សត្ថោ – សម្ម សារថិ, ឥមេ កញ្ញាកកិលិក្ខន្តមិន្ទ្រេ ក្រាន្ទ, កតកិច្ចំ ពាហុញ្ញា វេ បស្ស, យនុរចនតញ្ញា វេ វុណាហីតិ។

តតោ សារថិ ឯវំ ចិន្តេសិ “កោ នុ ខោ ឯស, អាគតកាលតោ បដ្ឋាយ អត្តានមេវ វណ្ណេតី”តិ។ សោ អាចារវន្តំ បហាយ ក្រោធំ ឧប្បាទេត្វា តស្ស រូបសម្បត្តិំ ទិស្វា “អយំ បុរិសោ កោ នុ ខោ, មនុស្សោ វា ទេវោ វា”តិ អជានន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

៥.

“ទេវតា នុសិ គន្ធព្វោ, អទុ សក្កោ បុរិន្ទទោ;

កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ, កថំ ជានេមុ តំ មយ”ន្តិ។

អថស្ស បហាសេត្វា អត្តានំ អាចិក្ខិត្វា ឆដ្ឋំ ទេសេន្តោ អាហ –

៨.

“នម្ហិ ទេវោ ន គន្ធព្វោ, នាបិ សក្កោ បុរិន្ទទោ;

កាសិរញ្ញោ អហំ បុត្តោ, យំ កាសុយា និហញ្ញសិ.

៩.

“តស្ស រញ្ញោ អហំ បុត្តោ, យំ ត្វំ សម្មូបជីវសិ;

អធម្មំ សារថិ កយិរា, មំ ចេ ត្វំ និខណំ វនេ.

១០.

“យស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយ, និសីទេយ្យ សយេយ្យ វា;

ន តស្ស សាខំ ភញ្ជេយ្យ, មិត្តទុព្ភោ ហិ បាបកោ.

១១.

“យថា រុក្ខោ តថា រាជា, យថា សាខា តថា អហំ;

យថា ឆាយូបគោ បោសោ, ឯវំ ត្វមសិ សារថិ;

អធម្មំ សារថិ កយិរា, មំ ចេ ត្វំ និខណំ វនេ”តិ.

តត្ថ និហញ្ញសីតិ និហនិស្សសិ. យំ ត្វំ ឯត្ថ និហនិស្សាមីតិ សញ្ញាយ កាសុំ ខណសិ, សោ អហន្តិ ទីបេតិ. សោ “រាជបុត្តោ អហ”ន្តិ វុត្តេបិ ន

សន្ទហតិយេវ, យថា ឆុរិកាយ បរស្ស ពន្ធិត្វា ឆាយំ សុលភេត្វា អដ្ឋាសិ។ មិត្តទុព្ភនាតិ បរិភុត្តលោណស្ស រុក្ខស្ស បត្តំ វា សាខំ វា អង្កុរំ វា ភញ្ជន្តោ មិត្តឃាតកោ ហោតិ បាបកបុរិសោ, កិមង្គំ បន សាមិបុត្តឃាតកោ។ លោណូបកោតិ បរិភោគត្ថាយ លោណំ ឧបនេតា បុរិសោ វិយ រាជានំ និស្សាយ ជីវមានោ ឋត្វា វទតិ។

សោ ឯវំ កថេន្តោបិ ពោធិសត្តេន ន សន្ទហតិយេវ។ អថ មហាសត្តោ “សន្ទហាបេស្សាមិ ន”ន្តិ ទេវតានំ សាធុការេន ចេវ អត្តនោ ឃោសេន ច វនសណ្ឌំ ឧន្នាទេន្តោ ទស មិត្តបូជកគាថា នាម អាហ –

១២។

“បហូតភក្ខោ ភវតិ, វិប្បវុត្ថោ សកំឃរា;

ពហូ នំ ឧបជីវន្តិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

១៣។

“យំ យំ ជនបទំ យាតិ, និគមេ រាជធានិយោ;

សព្ពត្ថ បូជិតោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

១៤។

“នាស្ស ចោរា បសាហន្តិ, នាតិមញ្ញន្តិ ខត្តិយា;

សព្ពេ អមិត្តេ តរតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

១៥។

“អក្កុទ្ធោ សឃរំ ឯតិ, សភាយំ បដិនន្ទិតោ;

ញាតីនំ ឧត្តមោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

១៦។

“សក្កត្វា សក្កតោ ហោតិ, គរុ ហោតិ សគារវោ;

វណ្ណកិត្តិភតោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

១៧។

“បូជកោ លភតេ បូជំ, វន្ទកោ បដិវន្ទនំ;

យសោកិត្តិញ្ច បប្បោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

១៨។

“អគ្គិ យថា បជ្ជលតិ, ទេវតាវ វិរោចតិ;

សិរិយា អជហិតោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

១៩។

“គាវោ តស្ស បជាយន្តិ, ខេត្តេ វុត្តំ វិរូហតិ;

វុត្តានំ ផលមស្នាតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ។

២០។

“ទរិតោ បព្ពតាតោ វា, រុក្ខតោ បតិតោ នរោ;

ᨧᩩᨲᩮᩣ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᨴᩪᨽᨲᩥ᪨

᪑᪐᪨

“ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᨾᩪᩃᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨶᩥᨣᩕᩮᩣᨵᨾᩥᩅ ᨾᩣᩃᩩᨲᩮᩣ;

ᩋᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᨷ᩠ᨷᩈᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᨴᩪᨽᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨠᩴ ᨥᩁᩣᨲᩥ ᩈᨠᨥᩁᩣ, ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᨷᩣᨮᩮᩣ᪨ ᨶ ᨴᩪᨽᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨴᩩᩔᨲᩥ᪨ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩦᨶᩴ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᨴᩪᨽᨲᩥ᪨ “ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨷᩪᨩᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᩦᩅᩃᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨶ ᨷᩈᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᩈᨿ᩠ᩉᩣᨠᩣᩁᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩈᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨾᨱᩮᩁᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᨴᩦᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ “ᨶᩣᨲᩥᨾᨬ᩠ᨬᨲᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨩᩮᩣᨲᩥᨠᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᨴᩦᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ᪨ ᩈᨥᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨥᩁᩴ᪨ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩪᨽᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨥᩁᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ ᨥᨭ᩠ᨭᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨷᨶ ᩋᨠ᩠ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᩅ ᩈᨠᨥᩁᩴ ᩑᨲᩥ᪨ ᨷᨭᩥᨶᨶ᩠ᨴᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨻᩉᩪᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᩣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩋᨾᩥᨲ᩠ᨲᨴᩪᨽᩥᨶᩮᩣ ᨣᩩᨱᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᨿ ᩈᩮᩣ ᨷᨭᩥᨶᨶ᩠ᨴᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᨾᩩᨴᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᩈᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᩁᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩁᩮᩉᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨣᩁᩩ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨣᩣᩁᩅᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩮᩈᩩ ᩈᨣᩣᩁᩅᩮᩣ ᩈᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩁᩮᩉᩥ ᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᨱ᩠ᨱᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨽᨲᩮᩣᨲᩥ ᨽᨲᩅᨱ᩠ᨱᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ, ᨣᩩᨱᩅᨱ᩠ᨱᨬ᩠ᨧ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᨬ᩠ᨧ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᩪᨩᨠᩮᩣᨲᩥ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᩪᨩᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩪᨩᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩅᨶ᩠ᨴᨠᩮᩣᨲᩥ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᨶ᩠ᨴᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩮ ᨷᨭᩥᩅᨶ᩠ᨴᨶᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᨿᩈᩮᩣᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩍᩔᩁᩥᨿᨷᩁᩥᩅᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨣᩩᨱᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᨷᨷ᩠ᨷᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩣᨿ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨣᩉᨷᨲᩥᨶᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ (ᨵ᪨ ᨷ᪨ ᪇᪃-᪇᪄) ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨷᨩ᩠ᨩᩃᨲᩦᨲᩥ ᩍᩔᩁᩥᨿᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᨶ ᨷᨩ᩠ᨩᩃᨲᩥ᪨ ᩈᩥᩁᩥᨿᩣ ᩋᨩᩉᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨶᩣᨳᨷᩥᨱ᩠ᨯᩥᨠᩔ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ (ᨵ᪨ ᨷ᪨ ᪁᪁᪉-᪁᪂᪀) ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᩈ᩠ᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨲᩥ᪨ “ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩃᨽᨲᩦ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨾᩉᩣᨷᨴᩩᨾᨩᩣᨲᨠᩮᨶ (ᨩᩣ᪨ ᪁᪨᪂᪨᪅᪃-᪅᪄) ᨴᩦᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᨾᩪᩃᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᨾᩪᩃᨷᩣᩁᩮᩣᩉᩴ᪨ ᩋᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᨷ᩠ᨷᩈᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨠᩩᩁᩁᨥᩁᩥᨿᩈᩮᩣᨱᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨾᩣᨲᩩ ᨣᩮᩉᩴ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᨧᩮᩣᩁᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᩩᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᩣᩁᨳᩥ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩣᩉᩥ ᨣᩣᨳᩣᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩅᩣᨭᨡᨱᨶᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᩁᨳᩈᨾᩦᨷᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨬ᩠ᨧ ᨷᩈᩣᨵᨶᨽᨱ᩠ᨯᨬ᩠ᨧ ᩁᨳᩴ ᩋᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨷᩣᨴᩮᩈᩩ ᨷᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᩴ ᨷᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪑᪑᪨

“ឯហិ តំ បដិនេស្សាមិ, រាជបុត្ត សកំ ឃរំ;

រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ, កិំ អរញ្ញេ ករិស្សសិ”តិ។

អថ នំ មហាសត្តោ អាហ –

១៦។

“អលំ មេ តេន រជ្ជេន, ញាតកេហិ ធនេន វា;

យំ មេ អធម្មចរិយាយ, រជ្ជំ លព្ភេថ សារថី”តិ។

តត្ថ អលន្តិ បដិក្ខេបវចនំ។

សារថិ អាហ –

១៧។

“បុណ្ណបត្តំ មំ លាភេហិ, រាជបុត្ត ឥតោ គតោ;

បិតា មាតា ច មេ ទជ្ជុំ, រាជបុត្ត តយី គតេ។

១៨។

“ឱរោធា ច កុមារា ច, វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា;

តេបិ អត្តមនា ទជ្ជុំ, រាជបុត្ត តយី គតេ។

໑໙.

“ຫຕ຺ຖາໂຣຫາ ອນີກຕ຺ຖາ, ຣຖິກາ ປຕ຺ຕິກາຣກາ;

ເຕປິ ອຕ຺ຕມນາ ຊນ຺ຕູ, ຣາຊປຸຕ຺ຕ ຕຍີ ກເຕ.

໑ລໍ.

“ພຫຸນ຺ນາ ຊານປທາ, ເນຄມາ ຈ ສມາຄຕາ;

ອຸປາຍນານິ ເມ ຊນ຺ຕູ, ຣາຊປຸຕ຺ຕ ຕຍີ ກເຕ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ປຸນ຺ນປຕ຺ຕນ຺ຕິ ຕຸຕ຺ຖິທາຍໍ. ຊນ຺ຕູຕິ ສຕ຺ຕເຕຕຈສ຺ສ ຈສ຺ສຕ຺ຕາ ຍິມ ມມ ອຍ຺ຍາສມປ຺ປເຣໜ ຕຸຕ຺ຖິທາຍໍ ຊເຊນ຺ຕຸ. ພຫຸ ເສາ “ອເສຸຈ ນາມ ມຍຶ ອຕ຺ຕມນາ ກເຣນ຺ຕຸ”ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ອາຫ. ເຈສິຍາດາ ຈາຕິ ເຈສ຺ສາ ຈ. ອຸປາຍນານີຕິ ປນ຺ນາກາຣານິ.

ອຖ ນໍ ມຫາສຕ຺ໂຕ ອາຫ –

໑ປັ.

“ປິຕຸ ມາຕຸ ຈຫໍ ຈເຕ຺ຕາ, ຣຕ຺ຖສ຺ສ ນິຄມສ຺ສ ຈ;

ອເຖາ ສພ຺ພກຸມາເຣ, ນຕ຺ຖິ ມຍ຺ຫໍ ສກໍ ຆເຣ.

໑ຜັ.

“ອນຸນ຺ຍາເຕາ ອຫໍ ມຕ຺ຍາ, ສຍ຺ຈຕ຺ໂຕ ປິຕຣາ ມຫໍ;

ເອກາເຣຍ຺ຍ ປພ຺ພເຊເຕາ, ນ ກາເມ ອພິປຕ຺ຖເຍ”ຕິ.

តត្ថ បិតុ មាតុ ចាតិ បិតរា ច មាតរា ច អហំ ចត្តោ។ ញាតកេសុបិ ឯសេវ នយោ។ មញ្យាតិ សម្ម សារថិ, អហំ សត្តាហំ រដ្ឋំ បរិច្ចជិត្វា ចរំ កណ្ហត្តិយា មាតរា អនុញ្ញាតោ នាម។ សព្វាវេត្តាតិ សព្វ ចត្តោ។ បព្ពជិតោតិ បព្ពជិត្វា អរញ្ញេ វសនត្ថាយ និក្ខន្តោតិ អត្ថោ។

ឯវំ មហាសត្តស្ស អត្តនោ គុណេ កថេន្តស្ស បីតិ ឧប្បជ្ជិ, តតោ បីតិវេគេន ឧទានំ ឧទានេន្តោ អាហ –

១០។

“អបិ អតរមានានំ, ផលាសាវ សមិជ្ឈតិ;

វិបក្កព្រហ្មចរិយោស្មិ, ឯវំ ជានាហិ សារថិ។

១១។

“អបិ អតរមានានំ, សម្មទត្ថោ វិបច្ចតិ;

វិបក្កព្រហ្មចរិយោស្មិ, និក្ខន្តោ អកុតោភយោ”តិ។

តត្ថ ផលាសាវាតិ អតរមានស្ស មម សោឡសវស្សេហិ កតវាយាមស្ស សមិទ្ធិ អញ្ញាសមផលំ ជនស្សាតុ ឯវមាហ។ វិបក្កព្រហ្មចរិយោស្មីតិ និដ្ឋប្បត្តមនោរថោ។ សម្មទត្ថោ វិបច្ចតីតិ សម្មា ឧបាយេន ការណេន កត្តព្វកិច្ចំ សម្បជ្ជតិ។

សារថិ អាហ –

១២។

“ឯវំ វគ្គុកថោ សន្តោ, វិសដ្ឋវចនោ ចសិ;

កស្មា បិតុ ច មាតុច្ច, សន្តិកេ ន ភណី តទា”តិ។

តត្ថ វគ្គុកថោតិ សលិលកថោ។

តតោ មហាសត្តោ អាហ –

១២។

“នាហំ អសន្ធិតា បក្ខោ, ន ពធិរោ អសោតតា;

នាហំ អជិវ្ហតា មូគោ, មា មំ មូគមធារយិ។

១៣។

“បុរិមំ សរាមហំ ជាតឹ, យត្ថ រជ្ជមការយឹ;

ការយិត្វា តហឹ រជ្ជំ, បាបត្ថំ និរយំ ភុសំ។

១៤។

“វីសតិញ្ចេវ វស្សានិ, តហឹ រជ្ជមការយឹ;

អសីតិវស្សសហស្សានិ, និរយម្ហិ អបច្ចិសំ។

១៥។

“តស្ស រជ្ជស្សហំ ភីតោ, មា មំ រជ្ជាភិសេចយុំ;

តស្មា បិតុ ច មាតុច្ច, សន្តិកេ ន ភណឹ តទា។

១៦។

“ឆត្តង្គេ មំ និសាទេត្វា, បិតា អត្ថានុសាសតិ;

ឯកំ ហនថ ពន្ធថ, ឯកំ ខារាបតច្ឆិកំ;

ឯកំ សូលស្មិំ ឧប្បេថ, ឥច្ចស្ស អនុសាសតិ។

២៨។

“តាយាហំ ផរុសំ សុត្វា, វាចាយោ សមុទីរិតា;

អមូគោ មូគវណ្ណេន, អបក្ខោ បក្ខសម្មតោ;

សកេ មុត្តករីសស្មិំ, អច្ឆាហំ សម្បរិប្លុតោ។

២៩។

“កសិរញ្ច បរិត្តញ្ច, តញ្ច ទុក្ខេន សំយុតំ;

កោមំ ជីវិតមាគម្ម, វេរំ កយិរាថ កេនចិ។

៣០។

“បញ្ញាយ ច អលាភេន, ធម្មស្ស ច អទស្សនា;

កោមំ ជីវិតមាគម្ម, វេរំ កយិរាថ កេនចិ។

៣១។

“អបិ អតរមានានំ, ផលាសាវ សមិជ្ឈតិ;

ᩅᩥᨸᨠ᩠ᨠᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᩑᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᩉᩥ ᩈᩣᩁᨳᩥ᪨

᪑᪖᪨

“ᩋᨸᩥ ᩋᨲᩁᨾᩣᨶᩣᨶᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨲᩥ;

ᩅᩥᨸᨠ᩠ᨠᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨠᩩᨲᩮᩣᨽᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩦᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ᪨ ᩋᩈᩮᩣᨲᨲᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ᪨ ᩋᨩᩥᩅ᩠ᩉᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᨾᩪᨣᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᨶ ᨽᩅᩣᨾᩥ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨿᩣᨿ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᨶᨣᩁᩮ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᩋᨠᩣᩁᩮᩈᩥᩴ᪨ ᨸᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᩣᨸᨲᩴ᪨ ᨸᨲᩥᨲᩮᩣ ᩋᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᩁᨩ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᩮᨧᨿᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩮ ᩋᨽᩥᩈᩮᨧᨿᩩᩴ᪨ ᨶᩥᩈᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨶᩥᩈᩦᨴᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᩩᩈᩣᩈᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨲᩥ᪨ ᨡᩣᩁᩣᨸᨲᨧ᩠ᨨᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᨸᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᩣᩁᩣᩉᩥ ᨸᨲᨧ᩠ᨨᩥᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳ᪨ ᩈᩪᩃᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᩮᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᩅᩩᨶᨳ᪨ ᩍᨧ᩠ᨧᩔ ᨾᨶᩩᩈᩣᩈᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨲᩥ᪨ ᨲᩣᨿᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩣᨿ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᩋᩉᩴ᪨ ᨸᨠ᩠ᨡᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩍᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ᪨ ᩋᨧ᩠ᨨᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨨᩥᩴ ᩋᩉᩴ, ᩋᩅᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩥᨷ᩠ᩃᩩᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩥᨠᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ, ᨶᩥᨾᩩᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨠᩈᩥᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩣᩁᨳᩥ, ᩈᨧᩮᨸᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᨻᩉᩩᨧᩥᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿ, ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᩈᨧᩮ ᩈᩩᨡᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿ, ᩍᨴᩴ ᨸᨶ ᨠᩈᩥᩁᨬ᩠ᨧ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩈᨠᩃᩮᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩉᩥᨲᩴ ᨻᩣᨵᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩮᩣᨾᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᩣ ᨽᨿᩴ᪨ ᩅᩮᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩴ ᩅᩮᩁᩴ᪨ ᨠᩮᨶᨧᩦᨲᩥ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᩃᩦᨶᩮᨶ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩋᨶᩩᩔᩮᨶ᪨ ᨸᩩᨶ ᨷᩕᩣᨽᩣᨠᩣᨳᩣᩁᩮᨿᩣ ᩋᨣᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᨲᩣᨿ ᨵᩥᩁᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᩁᩮᩣᨾᩥ᪨

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᩣᩁᨳᩥ “ᩋᨿᩴ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩈᩥᩁᩥᩴ ᨠᩩᨱᨸᩴ ᩅᩥᨿ ᨨᨯ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨾᨾ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨴᩩᨩ᩠ᨩᩦᩅᩥᨲᩮᨶ ᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪑᪗᪨

“ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩥ, ᩁᩣᨩᨸᩩᨲ᩠ᨲ ᨲᩅᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ;

ᩋᩅ᩠ᩉᩣᨿᩔᩩ ᨾᩴ ᨽᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᨾᨾ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

តត្ថ តវន្តិកេតិ តវ សន្តិកេ។ អវ្ហាយស្សុតិ “ឯហិ បព្ពជាហី”តិ បក្កោសស្សុ។

ឯវំ តេន យាចិតោបិ មហាសត្តោ “សចាហំ ឥទានេវ តំ បព្វាជេស្សាមិ, មាតាបិតរោ ឥធ នាគច្ឆិស្សន្តិ, អថ តេសំ បរិហានិ ភវិស្សតិ, ឥមេ អស្សា ច រថោ ច បសាធនភណ្ឌញ្ច ឥធេវ នស្សិស្សន្តិ, ‘យក្ខោ សោ, ខាទិតោ នុ ខោ តេន សារថី’តិ គរហាបិ មេ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា អត្តនោ ច គរហាមោចនត្ថំ មាតាបិតូនញ្ច វុឌ្ឍិំ សម្បស្សន្តោ អស្សេ ច រថញ្ច បសាធនភណ្ឌញ្ច តស្ស ឥណំ កត្វា ឋបេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

៣៣។

“រថំ និយ្យាទយិត្វាន, អនណោ ឯហិ សារថិ;

អនណស្ស ហិ បព្ពជ្ជា, ឯតំ ឥសីហិ វណ្ណិត”ន្តិ។

តត្ថ ឯតន្តិ ឯតំ បព្ពជ្ជាករណំ ពុទ្ធាទីហិ ឥសីហិ វណ្ណិតំ បសត្ថំ ថោមិតំ។

តំ សុត្វា សារថិ “សចេ មយិ នគរំ គតេ ឯស អញ្ញត្ថ គច្ឆេយ្យ, បិតា ចស្ស តុម្ហំ បវត្តិំ សុត្វា ‘បុត្តំ មេ ទស្សេហី’តិ បុន អាគតោ តុម្ហំ ន បស្សេយ្យ, រាជទណ្ឌំ មេ ករេយ្យ, តស្មា អហំ អត្តនោ គុណំ កថេត្វា អញ្ញត្ថាគមនត្ថាយ បដិញ្ញំ គណ្ហិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា គាថាទ្វយមាហ –

៣៤។

“យថេវ ត្យាហំ វចនំ, អករំ ភទ្ទមត្ថុ តេ;

តថេវ មេ ត្វំ វចនំ, យាចិតោ កត្តុមរហសិ។

៣៥។

“ឥធេវ តាវ អច្ឆស្សុ, យាវ រាជានមានយេ;

ອເປຍ຺ຈ ເຕ ປິຕາ ທິຏ຺ຐາ, ປຕີເຕາ ສຸມເນາ ສິຍາ”ຕິ.

ຕເຕາ ມຫາສເຕ຺ຕາ ອາຫ –

໓໕.

“ກເຣາມິ ເຕ ຕໍ ວຈນໍ, ຍໍ ມໍ ຠຓສິ ສາຣຖິ;

ອຫມ຺ປິ ທຏ຺ຐຸກາເມາສ຺ມິ, ປິຕຣໍ ເມ ອິຘາຄຕໍ.

໓໖.

“ເອຫິ ສມ຺ມ ນິວຕ຺ຕສ຺ສຸ, ກຸສລໍ ວຊ຺ຊາສິ ຎາຕິນໍ;

ມາຕຣໍ ປິຕຣໍ ມຍ຺ຫໍ, ວຸເຕ຺ຕາ ວຊ຺ຊາສິ ວນ຺ທນ”ນ຺ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ກເຣາມິ ເຕຕນ຺ຕິ ກເຣາມິ ເຕ ເອຕໍ ວຈນໍ. ເອຫິ ສມ຺ມ ນິວຕ຺ຕສ຺ສູຕິ ສມ຺ມ ສາຣຖິ, ຕຕ຺ຖ ຄນ຺ຕ຺ວາ ເອຫິ, ເອເຕ຺ຕາຈ ຂິປ຺ປເມວ ນິວຕ຺ຕສ຺ສຸ. ວຸເຕ຺ຕາ ວຊ຺ຊາສີຕິ ມຍາ ວຸເຕ຺ຕາ ຫຸຕ຺ວາ “ປຸເຕ຺ຕາ ເວາ ເຕມິຍກຸມາເຣາ ກຸສລີ”ຕິ ກຸສລໍ ວເທຍ຺ຍາສີຕິ ອເຕ຺ຖາ.

ອິຕິ ວຕ຺ວາ ມຫາສເຕ຺ຕາ ສຸວຓ຺ຓກທລີ ວິຍ ໂອນມິຕ຺ວາ ປຈ຺ຈປຕິຏ຺ຐິເຕນ ວາຣາຓສິອຠິມຸເຂາ ມາຕາປິເຕເຣາ ວນ຺ທິຕ຺ວາ ສາຣຖິສ຺ສ ສາສນໍ ອທາສິ. ເສາ ສາສນໍ ຄເຫຕ຺ວາ ກຸມາຣໍ ປທກ຺ຂິຓໍ ກຕ຺ວາ ຣຖມາຣຸຍ຺ຫນຄຣາຠິມຸເຂາ ປາຍາສິ. ຕມຕ຺ຖໍ ປກາເສນ຺ເຕາ ສຕ຺ຖາ ອາຫ –

໓໗.

“ຕສ຺ສ ປາເທ ຄເຫຕ຺ວານ, ກຕ຺ວາ ຈ ນໍ ປທກ຺ຂິຓໍ;

ສາຣຖິ ຣຖມາຣຸຍ຺ຫ, ຣາຊທ຺ວາຣໍ ອຸປາຄມີ”ຕິ.

ຕສ຺ສເຕ຺ຖາ – ກິຈ຺ເຈ, ເອວໍ ວຸເຕ຺ຕາ ເສາ ສາຣຖິ, ຕສ຺ສ ກຸມາຣສ຺ສ ປາເທ ຄເຫຕ຺ວາ ຕໍ ປທກ຺ຂິຓໍ ກຕ຺ວາ ຣຖໍ ອາຣຸຍ຺ຫ ຣາຊທ຺ວາຣໍ ອຸປາຄມີຕິ.

ຕສ຺ມິໍ ຂເຓ ຈນ຺ທາເທວີ ສີຫປຎ຺ຊຣໍ ວິວຣິຕ຺ວາ “ກາ ນຸ ໂຂ ເມ ປຸຕ຺ຕສ຺ສ ປວຕ຺ຕີ”ຕິ ສາຣຖິສ຺ສ ອາຄມນມຄ຺ຄໍ ໂອໂລເກນ຺ຕີ ຕໍ ເອກກໍ ອາຄຈ຺ຉນ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ ຫທຍໍ ປຫຣິຕ຺ວາ ປຣິເທວິ. ຕມຕ຺ຖໍ ປກາເສນ຺ໂຕ ສຕ຺ຖາ ອາຫ –

໓໐.

“ສຸຎ຺ຎໍ ມາຕາ ຣຖໍ ທິສ຺ວາ, ເອກໍ ສາຣຖິມາຄຕໍ;

ອສ຺ສຸປຸຓ຺ເຓຫິ ເນຕ຺ເຕຫິ, ໂຣທນ຺ຕີ ນໍ ອຸທິກ຺ຂຕິ.

໓໑.

“ອຍໍ ໂສ ສາຣຖີ ເອຕິ, ນິຫນ຺ຕ຺ວາ ມມ ອຕ຺ຣຊໍ;

ນິຫໂຕ ນູນ ເມ ປຸຕ຺ໂຕ, ປຖພ຺ຍາ ພູມິວຑ຺ຒໂນ.

໓໒.

“ອມິຕ຺ຕາ ນູນ ນນ຺ທນ຺ຕິ, ປຕີຕາ ນູນ ເວຣິໂນ;

ອາຄຕໍ ສາຣຖິໍ ທິສ຺ວາ, ນິຫນ຺ຕ຺ວາ ມມ ອຕ຺ຣຊໍ.

໓໓.

“ສຸຎ຺ຎໍ ມາຕາ ຣຖໍ ທິສ຺ວາ, ເອກໍ ສາຣຖິມາຄຕໍ;

ອສ຺ສຸປຸຓ຺ເຓຫິ ເນຕ຺ເຕຫິ, ໂຣທນ຺ຕີ ປຣິປຸຈ຺ຉິ ນໍ.

໓໔.

“កិំ នុ មូគោ កិន្នុ បក្ខោ, កិន្នុ សោ វិលបី តទា;

និខញ្ញមានោ ភូមិយា, តំ មេ អក្ខាហិ សារថិ។

៣៣។

“កថំ ហត្ថេហិ បាទេហិ, មូគបក្ខោ វិវជ្ជយិ;

និខញ្ញមានោ ភូមិយា, តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ”តិ។

តត្ថ មាតាតិ តេមិយកុមារស្ស មាតា។ បថព្យា ភូមិវឌ្ឍនោតិ សោ មម បុត្តោ ភូមិវឌ្ឍនោ ហុត្វា បថព្យា និខតោ ននុ។ រោទន្តិ បរិបុច្ឆិ ភន្តិ តំ ទេវី ឯកមន្តំ ឋបេត្វា មហាតលំ អភិរុយ្ហ ចន្ទាទេវី វន្ទិត្វា ឯកមន្តេ ឋិតំ សារថិំ បរិបុច្ឆិ។ កិន្នុតិ កិំ នុ សោ មម បុត្តោ មូគោ ឧទ បក្ខោ ឧទ។ តទាតិ យទា តំ ត្វំ កាសុយំ បក្ខិបិត្វា កុទ្ទាលេន មត្ថកេ បហរិ, តទា។ និខញ្ញមានោ ភូមិយាតិ តយា ភូមិយំ និខញ្ញមានោ កិំ នុ វិលបិ។ តំ មេតិ តំ សព្ពំ អបរិហាបេត្វា មេ អក្ខាហិ។ វិវជ្ជយីតិ “អបេហិ សារថិ, មា មំ មារេហី”តិ កថំ ហត្ថេហិ បាទេហិ ច ផន្ទេន្តោ តំ អបនុទិ, តំ មេ កថេហីតិ អត្ថោ។

តតោ សារថិ អាហ –

៣៤។

“អក្ខេយ្យំ តេ អហំ អយ្យេ, ទជ្ជាសិ អភយំ មម;

យំ មេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា, រាជបុត្តស្ស សន្តិកេ”តិ។

តត្ថ ទជ្ជាសីតិ សចេ អភយំ ទទេយ្យាសិ, ឯវាហំ ឥទំ “សចាហំ ‘តវ បុត្តោ នេវ មូគោ ន បក្ខោ មធុរកថោ វិប្បលាបី’តិ វក្ខាមិ, អថ ‘កស្មា តំ គហេត្វា នាគតោសី’តិ រាជា កុទ្ធោ រាជទណ្ឌម្បិ មេ ករេយ្យ, អភយំ តាវ យាចិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អាហ។

អថ នំ ចន្ទាទេវី អាហ –

៨៧។

“អភយំ សម្ម តេ ទម្មិ, អភីតោ ភណ សារថិ;

យំ តេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា, រាជបុត្តស្ស សន្តិកេ”តិ។

តតោ សារថិ អាហ –

៨៨។

“ន សោ មូគោ ន សោ បក្ខោ, វិសដ្ឋវចនោ ច សោ;

រជ្ជស្ស កិរ សោ ភីតោ, អករា អាលយេ ពហូ។

៨៩។

“បុរិមំ សរតិ សោ ជាតិំ, យត្ថ រជ្ជមការយិ;

ការយិត្វា តហិំ រជ្ជំ, បាបត្ថ និរយំ ភុសំ។

៩០។

“វីសតិវស្សសហស្សានិ, តហិំ រជ្ជមការយិ;

អសីតិវស្សសហស្សានិ, និរយម្ហិ អបច្ចិ សោ។

៩១។

“តស្ស រជ្ជស្ស សោ ភីតោ, មា មំ រជ្ជាភិសេចយុំ;

តស្មា បិតុ ច មាតុច្ច, សន្តិកេ ន ភណិំ តទា។

៤១។

“អង្គបច្ចង្គសម្បន្នោ, អារោហបរិណាហវា;

វិសដ្ឋវចនោ បញ្ញោ, មគ្គេ សគ្គស្ស តិដ្ឋតិ។

៤២។

“សចេ ត្វំ រជ្ជកាមាសិ, រាជបុត្ត តវព្រហំ;

ឯហិ តំ បាបយិស្សាមិ, យត្ថ សម្មតិ តេមិយោ”តិ។

តត្ថ វិសដ្ឋវចនោតិ អបលិពុទ្ធកថោ។ អករា អាលយេ ពាហុតិ ពុម្យានិ ចន្ទានភានិ ពាហុតិ អកាសិ។ បញ្ញោតិ បញ្ញវា។ សចេ ត្វន្តិ រាជាតិ វុទ្ធិំ កត្វា ឯកោបិ តេ ឧចយាហ។ យត្ថ សម្មតិ តេមិយោតិ យត្ថ វោ បុត្តោ មយា គហិតបដិញ្ញោ ហុត្វា អច្ឆតិ, តត្ថ បាបយិស្សាមិ, ពទ្ធាតិ បបញ្ចំ អកត្វា លហុំ គន្ត្វា វដ្ឋតីតិ អាហ។

កុមារោ បន សារថឹ បេសេត្វា បព្ពជិតុកាមោ អហោសិ។ តទា សក្កោ តស្ស មនំ ញត្វា តស្មិំ ខណេ វិស្សកម្មទេវបុត្តំ បក្កោសាបេត្វា “តាត វិស្សកម្មទេវបុត្ត, តេមិយកុមារោ បព្ពជិតុកាមោ, ត្វំ តស្ស បណ្ណសាលញ្ច បព្ពជិតបរិក្ខារញ្ច មាបេត្វា ឯហី”តិ បេសេសិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា វេគេន គន្ត្វា តិយោជនិកេ វនសណ្ឌេ អត្តនោ ឥទ្ធិពលេន រមណីយំ អស្សមំ មាបេត្វា រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានញ្ច បោក្ខរណិញ្ច អាវាដញ្ច អកាលផលសម្បន្នំ រុក្ខញ្ច កត្វា បណ្ណសាលសមីបេ ចតុវីសតិហត្ថប្បមាណំ ចង្កមំ មាបេត្វា អន្តោចង្កមេ ច ផលិកវណ្ណំ រុចិរំ វាលុកំ ឱកិរិត្វា សព្ពេ បព្ពជិតបរិក្ខារេ មាបេត្វា “យេ បព្ពជិតុកាមា, តេ ឥមេ គហេត្វា បព្ពជន្តូ”តិ ភិត្តិយំ អក្ខរានិ លិខិត្វា ចណ្ឌវាឡេ ច អមនាបសទ្ទេ សត្តេ មិគបក្ខិនោ ច បលាបេត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ។

តស្មិំ ខណេ មហាសត្តោ តំ ទិស្វា សក្កទត្តិយភាវំ ញត្វា, បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា វត្ថានិ អបនេត្វា, រត្តវាកចីរំ និវាសេត្វា ឯកំ បារុបិត្វា អជិនចម្មំ ឯកំសេ កត្វា ជដាមណ្ឌលំ ពន្ធិត្វា កាជំ អំសេ កត្វា កត្តរទណ្ឌមាទាយ បណ្ណសាលតោ និក្ខមិត្វា បព្ពជិតសិរិំ សមុព្វហន្តោ

អបរាបរំ ចង្កមិត្វា “អហោ សុខំ, អហោ សុខ”ន្តិ ឧទានំ ឧទានេន្តោ បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា កដ្ឋត្ថរណេ និសិន្នោ បញ្ច អភិញ្ញា អដ្ឋ សមាបត្តិយោ ច និព្វត្តេត្វា សាយន្ហសមយេ បណ្ណសាលតោ និក្ខមិត្វា ចង្កមនកោដិយំ ឋិតការករុក្ខតោ បណ្ណានិ គហេត្វា, សក្កទត្តិយភាជនេ អលោណកេ អតក្កេ និធូបនេ ឧទកេ សេទេត្វា អមតំ វិយ បរិភុញ្ជិត្វា ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ភាវេត្វា តត្ថ វាសំ កប្បេសិ។

កាសិរាជាបិ សុនន្ទសារថិស្ស វចនំ សុត្វា មហាសេនគុត្តំ បក្កោសាបេត្វា តរមានរូបោវ គមនសជ្ជំ ការេតុំ អាហ –

៩៣។

“យោជយន្តុ រថេ អស្សេ, កច្ឆំ នាគាន ពន្ធថ;

ឧទីរយន្តុ សង្ខបណវា, វាទន្តុ ឯកបោក្ខរា។

៩៤។

“វាទន្តុ ភេរី សន្នទ្ធា, វគ្គូ វាទន្តុ ទុន្ទុភី;

នេគមា ច មំ អន្វេន្តុ, គច្ឆំ បុត្តនិវេទកោ។

៩៥។

“ឱរោធា ច កុមារា ច, វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា;

ខិប្បំ យានានិ យោជេន្តុ, គច្ឆំ បុត្តនិវេទកោ។

៩៦។

“ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា, រថិកា បត្តិការកា;

ខិប្បំ ឃាតាតិ ឃោរេឌត្ត, កណ្ឋំ បុត្តកិចេងកោ៍

៩៥៍

“សយាកតា ឌាភបគា, ភេកយា ច សយាកតា;

ខិប្បំ ឃាតាតិ ឃោរេឌត្ត, កណ្ឋំ បុត្តកិចេងកោ”តិ៍

តត្ថ ក្ខីរឃត្ថតិ សត្ថំ យុញ្ញត្ត៍ ចាងត្ថតិ ចជ្ជត្ត៍ ៦កពេបិក្លរាតិ ៦កយុលេករិឃោ៍ សត្តដ្ឋាតិ ស្ថុ ភដ្ឋា៍ ចក្កតិ យឆុរស្សរា៍ កណ្តិ កយិស្សាយិ៍ បុត្តកិចេងកោតិ បុត្តស្ស កិចេងកោ ឱ្យចាងកោ ហុត្វា កឋ្ឋាយិ៍ តំ ឱ្យចឌិត្វា យយ ចចត៌ កាហាបេត្វា តតួច តំ រតភរាសិយិ៍ឆេបត្វា អកិសិត្ថិត្វា អាតេតំ កណ្ឋាយិតិ អធិប្បាយោឃតេចយាហ៍ ភេកយាតិ ក្យុជ្ជិកឌភា៍ សយាកតាតិ សត្ថិបតិតា ហុត្វា៍

ឯចំ រញ្ញា អាណត្តា សារចិតោ អស្ស ឃោរេឌត្វា រេឆ រាជទ្វារេរ ឆេបត្វា រញ្ញា អារោចេសុំ៍ តយត្វំ បកាសេត្វា សត្វា អាហ –

៩៦៍

“អស្ស ច សារថី យុត្តោ, សិត្តេច សីឈចាហេត;

រាជទ្វារំ ឧបាកច្ឆុំ, យុត្តា ឆេច ឰេយ ហយា”តិ៍

តត្ថ អស្សតិ សិត្តេច សិត្តចឌាតិកោ សីឈចាហេត ឌចសយេត្ត អស្ស អាងាឃ៍ សារថីតិ សារចិតោ៍ យុត្តោតិ រេឆសុ ឃោឌិតោ៍ ឧបាកច្ឆុំតិ តោ រេឆសុ យុត្តោ អស្ស អាងាឃ អាកមំសុ, អាកត្វា ច បត “យុត្តា, ឆេច, ឰេយ ហយា”តិ អារោចេសុំ៍

តតោ សារថីតំ ចចត៌ ស្វុត្វា រាជា ឧបដ្ឋាចយាហ –

៧០៍

“ឆ្វាលិ ឌេចត ហាឃត្តិ, កិសា ហាឃត្តិ ចាយុតា”តិ៍

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᩁᨳᩥᨲᩮᩣᨷᩥ ᩏᨷᨯ᩠ᨰᨣᩣᨳᨾᩣᩉᩴᩈᩩ –

“ᨠᩥᩈᩮ ᨳᩪᩃᩮ ᩅᩥᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩣ ᩉᨿᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨴᩮᩅ, ᨠᩥᩈᩮ ᨧ ᨳᩪᩃᩮ ᨧ ᩏᨽᨿᩪᨷᩮ ᩋᩔᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨩᩅᩮᨶ ᨻᩃᩮᨶ ᩈᨴᩥᩈᩣ ᩉᨿᩣ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᩁᩣᨩᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᩈᩮᨱᩥᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨧ ᨻᩃᨠᩣᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᩣᨲᩣᨷᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᨶ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᨲᨿᩮᩣ ᨴᩥᩅᩈᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨳ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨠᩣᩈᩥᩁᩣᨩᩣ ᨶᨣᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨣᩣᩉᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᨾᨷᨴᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨷᨭᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᨾᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᩣᩉ –

᪕᪑᪨

“ᨲᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩁᨾᩣᨶᩮᩣ, ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᩈᨶ᩠ᨴᨶᩴ;

ᩍᨲ᩠ᨳᩣᨣᩣᩁᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨽᩣᩈᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅ ᩋᨶᩩᨿᩣᨳ ᨾᩴ᪨

᪕᪒᪨

“ᩅᩣᩊᨻᩦᨩᨶᩥᨾᩩᨱ᩠ᩉᩦᩈᩴ, ᨡᨣ᩠ᨣᩴ ᨨᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨷᨱ᩠ᨯᩁᩴ;

ᩏᨷᩤᨵᩦ ᩁᨳᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ, ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩮᩉᩥ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᩣ᪨

᪕᪓᪨

“ᨲᨲᩮᩣ ᩈ ᩁᩣᨩᩣ ᨷᩣᨿᩣᩈᩥ, ᨷᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩈᩣᩁᨳᩥᩴ;

ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᩅ ᩏᨷᩣᨣᨧ᩠ᨨᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨾᨲᩥ ᨲᩮᨾᩥᨿᩮᩣ᪨

᪕᪔᪨

“តញ្ច ទិស្វាន អាយន្តំ, ជលន្តមិវ តេជសា;

ខត្តសង្ឃបរិព្យូឡ្ហំ, តេមិយោ ឯតទព្រវិ។

២៣។

“កច្ចិ នុ តាត កុសលំ, កច្ចិ តាត អនាមយំ;

សព្ពា ច រាជកញ្ញាយោ, អរោគា មយ្ហ មាតរោ។

២៤។

“កុសលញ្ចេវ មេ បុត្ត, អថោ បុត្ត អនាមយំ;

សព្ពា ច រាជកញ្ញាយោ, អរោគា តុយ្ហ មាតរោ។

២៥។

“កច្ចិ អមជ្ជបោ តាត, កច្ចិ តេ សុរមប្បិយំ;

កច្ចិ សច្ចេ ច ធម្មេ ច, ទានេ តេ រមតេ មនោ។

២៦។

“អមជ្ជបោ អហំ បុត្ត, អថោ មេ សុរមប្បិយំ;

អថោ សច្ចេ ច ធម្មេ ច, ទានេ មេ រមតេ មនោ។

໒໙.

“ກຈ຺ຈິ ອເຣາກໍ ເຍາກ຺ກໍ ເຕ, ກຈ຺ຈິ ວຫຕິ ວາຫນໍ;

ກຈ຺ຈິ ເຕ ພ຺ຍາຘເຍາ ນຕ຺ຖິ, ສຣີຣສ຺ສຸປຕາປກາ.

໓໐.

“ອເຖາ ອເຣາກໍ ເຍາກ຺ກໍ ເມ, ອເຖາ ວຫຕິ ວາຫນໍ;

ອເຖາ ເມ ພ຺ຍາຘເຍາ ນຕ຺ຖິ, ສຣີຣສ຺ສຸປຕາປກາ.

໓໑.

“ກຈ຺ຈິ ອຕ຺ຕາ ຈ ເຕ ຜີຕາ, ມຊ຺ຊຌ຺ຈ ພຫລໍ ຕວ;

ເກາຏ຺ຐາກາຣຌ຺ຈ ເກາສຌ຺ຈ, ກຈ຺ຈິ ເຕ ປຏິສນ຺ຖຕໍ.

໓໒.

“ອເຖາ ອຕ຺ຕາ ຈ ເມ ຜີຕາ, ມຊ຺ຊຌ຺ຈ ພຫລໍ ມມ;

ເກາຏ຺ຐາກາຣຌ຺ຈ ເກາສຌ຺ຈ, ສພ຺ພໍ ເມ ປຏິສນ຺ຖຕໍ.

໓໓.

“ສ຺ວາກຕໍ ເຕ ມຫາຣາຊ, ອເຖາ ເຕ ອທຸຣາກຕໍ;

ປຕິຏ຺ຐເປຕ຺ວ ປລ຺ລງ຺ກໍ, ຍຕ຺ຖ ຣາຊາ ນິສກ຺ກຕີ”ຕິ.

តត្ថ ឧបិឡឹ រថយារុយ្យាតិ សុវណ្ណបិក្យកា ច រថំ អារោបេត្វិ អត្ថោ។ ខ្លេយ ធេយា បិតេច បុត្តស្ស ធេតេវ អភិសេកករណត្ថាយ “បញ្ច រាជកកុធភណ្ឌានិ គណ្ហថា”តិ អាណាបេត្វា រាជា អាហ។ សុវណ្ណេហិ អលង្កតាតិ ខ្លុងំ បិក្យុកំ សន្ធាយាហ។ ឧបិកច្ឆិតិ ឧបិកោតា អហោសិ។ កាយ ភេច្ឆាមីតិ? មហាសត្តស្ស ការេបណ្ណាតិ បឋិត្វា និដ្ឋាបេត្តស្ស និសិន្នភេលិយ។ ជលន្តមិវ តេជសាតិ រាជតេជេន ជលន្ត វិយ។ លត្តសញ្ញូបរិព្យូហន្តិ កញាយាសុគេន អមច្ចសង្ឃេន បរិវុតំ, ឥត្ថិយសមូហេហិ ចា បរិវារិតំ។ ឧទគ្គចិត្តោតិ ការិរាជានំ ទិហិ ឥត្ថាវារំ និចារាសាបេត្វា បវសាច បណ្ណសាលំ អាគន្ត្វា តំ វន្ទិត្វា និសិន្នំ បដិសន្ថារំ ករោន្តោ ឧតំ វចនំ អព្រវិ។

កុសលំ អនាមយន្តិ ឧភយម្បិ បទេន អារោគ្យមេវ បុច្ឆតិ។ កច្ចិ អមជ្ជបោតិ កច្ចិ មជ្ជំ ន បិវសីតិ បុច្ឆតិ។ “អប្បមត្តោ”តិបិ បាឋោ, កុសលធម្មេសុ នប្បមជ្ជសីតិ អត្ថោ។ សុរមប្បិយន្តិ សុរាបានំ អប្បិយំ។ “សុរមប្បិយា”តិបិ បាឋោ, សុរា អប្បិយាតិ អត្ថោ។ ធម្មេតិ ទសវិធេ រាជធម្មេ។ យោគ្គន្តិ យុគេ យុត្តវាហនំ តេ តេច អស្សគោណាទិកំ។ កច្ចិ វហតីតិ កច្ចិ អរោគំ ហុត្វា វហតិ។ វាហនន្តិ ហត្ថិអស្សាទិ សព្ពំ វាហនំ។ សរីរស្សុបតាបនាតិ សរីរស្ស ឧបតាបករា។ អត្ថាតិ បច្ចត្ថិកបនា។ ផីតាតិ វឌ្ឍា សុភិក្ខា, វត្ថាករណេហិ ច អន្នបានេហិ ច បរិបុណ្ណា។ កាឡូហវាសា។ មន្ត្រឡេវាតិ រដ្ឋស្ស មន្ត្រឡ ធហលិតិ កាយនិកាយ ឈតវាសា។ បដិសន្ធតន្តិ បដិច្ឆាទិតំ គុត្តំ, បរិបុណ្ណំ វា។ មត្ថ រាជា និសក្កតីតិ មម្ហិ បល្លង្កេ រាជា និសីទិស្សតិ, តំ បញ្ញាបេត្តិ វទតិ។

រាជា មហាសត្តោ ការណេន បល្លង្កេ ន និសីទតិ។ អថ មហាសត្តោ “នេច បល្លង្កេ ន និសីទតិ, បណ្ណសន្ថរេ បញ្ញាបេថា”តិ វត្វា ពហិ បញ្ញាបេត្វា និសីទាបេត្វា រាជានំ និមន្តេន្តោ គាថមាហ –

៥៣។

“ខ្លេនេ ទេ និសីទស្សុ, និយទេ បណ្ណសន្ថរេ;

ឧទេត្វា ឯកមេកាយ, បាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ”តិ។

តត្ថ និយទេតិ ឧបន្តេ។ ឧទេត្វាតិ បរិភោគោទកំ ធេស្សន្តោ អាហ។

រាជា មហាសត្តោ ការណេន បណ្ណសន្ថរេបិ អនិសីទិត្វា ភូមិយំ ឯវ និសីទិ។ មហាសត្តោបិ បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា តំ ការបណ្ណំ នីហរិត្វា រាជានំ តេន និមន្តេន្តោ គាថមាហ –

៥៤។

“ᨲᩩᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨷᨱ᩠ᨱᨠᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩁᨶ᩠ᨵᩴ ᩁᩣᨩ ᩋᩃᩮᩣᨱᨠᩴ;

ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨷᩉᩩᨲᩮᩣ ᨾᩮᩍᨵᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᩺

ᩋᨳ ᨶᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ –

ᨷᩢ᪙᩺

“ᨶ ᨧᩣᩉᩴ ᨷᨱ᩠ᨱᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩣᨾᩥ, ᨶ ᩉᩮᨲᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᨽᩮᩣᨩᨶᩴ;

ᩈᩣᩃᩦᨶᩴ ᩒᨴᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩮ, ᩈᩩᨧᩥᩴ ᨾᩴᩈᩪᨷᩈᩮᨧᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩺

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨧᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩅᨧᨶᩴ᩺

ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩔᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩣᨩᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨴᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨷᨱ᩠ᨱᨠᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩃᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩣᨲ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩈᩦ”ᨲᩥ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨷᩥᨿᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᩺ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᨧᨶ᩠ᨴᩣᨴᩮᩅᩦ ᨧᩪᩊᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧᩩᨲᩣ ᩏᨷᨿᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩔᨾᨷᨴᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨿᨷᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨷᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᩺ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩔᩣᩈᩣ ᨷᨲᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᩣᨴᩮ ᨴᩊ᩠ᩉᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᩩᨷᩩᨱ᩠ᨱᩮᩉᩥ ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩁᩮᩣᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᩺ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩁᩣᨩᩣ “ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᨲᩅ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨷᩔᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨷᨱ᩠ᨱᨠᩴ ᨲᩔᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᩺ ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨸᩥ “ᩈᩣᨾᩥ, ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩈᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩦᩈᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨲᩥᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᩈᩥ, ᩈᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨾᩔᨾᩣᨶᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᩴᩈᩩ᩺ ᩁᩣᨩᩣ ᨷᩩᨶ “ᨲᩣᨲ, ᩍᨴᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴᩋᨾ᩠ᨻᩥᩁᩥᨿᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

ᨷᩢᩈᩥ᩺

“ᩋᨷ᩠ᨷᩁᨠᩴ ᨿᩴ ᨷᨭᩥᨽᩣᨲᩥ, ᩏᨷᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᩁᩈᩮᩉᩣᨣᨲᩴ;

ᩑᨠᩥᩈᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨶᩴ, ᨠᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨷᩈᩦᨴᨲᩦ”ᨲᩥ᩺

តត្ថ ឯកកន្តិ តាត, តំ ឯកកម្បិ រហោគតំ ទូយិនា ភោជនេន យាបេន្ត ទិស្វា មម អច្ឆរិយំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ។ ឯជិសន្តិ ឯចន្ទំ អលោណកំ អតក្កំ និស្សូបកំ រន្ធំ បត្តំ ភុញ្ជន្តានំ កេន ការណេន វណ្ណោ បសីទតីតិ តំ បុច្ឆិ។

អថស្ស សោ អាចិក្ខន្តោ អាហ –

៨៨។

“ឯកោ រាជ និបជ្ជាមិ, និយតេ បណ្ណសន្ថរេ;

តាយ មេ ឯកសេយ្យាយ, រាជ វណ្ណោ បសីទតិ។

៨៩។

“ន ច នេត្តិំសពទ្ធា មេ, រាជរក្ខា ឧបដ្ឋិតា;

តាយ មេ សុខសេយ្យាយ, រាជវណ្ណោ បសីទតិ។

៩០។

“អតីតំ នានុសោចាមិ, នប្បជប្បាមិនាគតំ;

បច្ចុប្បន្នេន យាបេមិ, តេន វណ្ណោ បសីទតិ។

៩១។

“អនាគតប្បជប្បាយ, អតីតស្សានុសោចនា;

ឯតេន ពាលា សុស្សន្តិ, នឡោវ ហរិតោ លុតោ”តិ។

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩮᨲ᩠ᨲᩥᨿᨶᩣᨶ᩠ᨴᩣᨲᩥ ᩃᨣ᩠ᨣᨶᩣᨶ᩠ᨴᩣ᪨ ᩁᩣᨩᩁᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣ᪨ ᨲᨸ᩠ᨸᨿᨸ᩠ᨸᩣᨿᩦᨲᩥ ᨲ ᨷᨲ᩠ᨲᨿᩥ᪨ ᩉᩁᩥᨲᩣᨲᩥ ᩉᩁᩥᨲᨧᨱ᩠ᨱᩣ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨧ᩠ᨨᩅᩦ ᩋᩣᨲᨸᩮ ᨷᩥᨲ᩠ᨲᨠᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨩ ᨧᩥᨿ᪨

ᩋᨳ ᩁᩣᨩᩣ “ᩍᨴᩣᨶᩮᩅ ᨲᩴ ᩋᨽᩥᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

᪁᪆᪨

“ᩉᨲ᩠ᨳᩣᨶᩦᨠᩴ ᩁᨳᩣᨶᩦᨠᩴ, ᩋᩔᩮ ᨷᨲ᩠ᨲᩦ ᨧ ᩅᨾ᩠ᨾᩥᨶᩮᩣ;

ᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩣᨶᩥ ᩁᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ, ᩋᩉᩴ ᨷᩩᨲ᩠ᨲ ᨴᨴᩤᨾᩥ ᨲᩮ᪨

᪁᪇᪨

“ᩍᨲ᩠ᨳᩣᨣᩤᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩤᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩴ;

ᨲᩤ ᨷᩩᨲ᩠ᨲ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᩔᩩ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨶᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨽᩅᩥᩔᩈᩥ᪨

᪁᪈᪨

“ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨶᨧ᩠ᨧᨣᩦᨲᩔ, ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣ ᨧᩣᨲᩩᩁᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩣ;

ᨠᩣᨾᩮ ᨲᩴ ᩁᨾᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᨠᩁᩥᩔᩈᩥ᪨

᪁᪉᪨

“ᨷᨭᩥᩁᩣᨩᩪᩉᩥ ᨲᩮ ᨠᨬ᩠ᨬᩣ, ᩋᩣᨶᨿᩥᩔᩴ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᩣ;

ᨲᩣᩈᩩ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨩᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩋᨳ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩈᩥ᪨

៩៦។

“យុវា ច ទហរោ ចាសិ, បឋមុប្បត្តិកោ សុសុ;

រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ, កិំ អរញ្ញេ ករិស្សសិ”តិ។

តត្ថ ហត្ថានីកន្តិ ទសហត្ថិតោ បដ្ឋាយ ហត្ថានីកំ នាម, តថា រថានីកំ។ វម្មិនោតិ វម្មពទ្ធសូរយោធេ។ កុសលាតិ ឆេកា។ សិក្ខិតាតិ អញ្ញេសុបិ ឥត្ថិកិច្ចេសុ សិក្ខិតា។ ចាតុរិត្ថិយោតិ ចតុរា វិលាសា ឥត្ថិយោ, អថ វា ចតុរា នាគរា ឥត្ថិយោ, អថ វា ចតុរា នាម នាដកិត្ថិយោ។ បដិរាជូហិ តេ កញ្ញាតិ អញ្ញេហិ រាជូហិ តវ រាជកញ្ញាយោ អានយិស្សាមិ។ យុវាតិ យោព្វនប្បត្តោ។ ទហរោតិ តរុណោ។ បឋមុប្បត្តិកោតិ បឋមវយេន ឧប្បត្តិតោ សមុគ្គតោ។ សុសូតិ អតិតរុណោ។

ឥតោ បដ្ឋាយ ពោធិសត្តស្ស ធម្មកថា ហោតិ –

៩៧។

“យុវា ចរេ ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មចារី យុវា សិយា;

ទហរស្ស ហិ បព្ពជ្ជា, ឯតំ ឥសីហិ វណ្ណិតំ។

៩៨។

“យុវា ចរេ ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មចារី យុវា សិយា;

ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ, នាហំ រជ្ជេន អត្ថិកោ។

៩៩។

“បស្សាមិ វោហំ ទហរំ, អម្ម តាត វទន្តរំ;

ᨠᩥᨶ᩠ᨶᩣᩃᨶ᩠ᨴᩥ ᨷᩥᨿᩴ ᨷᩩᨲ᩠ᨲ, ᩋᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨩᩁᩴ ᨿᨲᩥ᪨

᪁᪀᪀᪨

“ᨷᩔᩣᨾᩥ ᩅᩮᩣᩉᩴ ᨴᩉᩁᩥᩴ, ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᩴ ᨧᩣᩁᩩᨴᩔᨶᩥᩴ;

ᨶᩅᩅᩴᩈᨠᩊᩦᩁᩴᩅ, ᨷᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᨠ᩠ᨡᨿᩴ᪨

᪁᪀᪁᪨

“ᨴᩉᩁᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᨾᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩁᩣ ᨧ ᩋᨳ ᨶᩣᩁᩥᨿᩮᩣ;

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣ ᩅᩥᩔᩈᩮ ᨷᩮᩣᩈᩮᩣ, ‘ᨴᩉᩁᩮᩣᨾ᩠ᩉᩦ’ᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮ᪨

᪁᪀᪂᪨

“ᨿᩔ ᩁᨲ᩠ᨿᩣ ᩅᩥᩅᩈᩣᨶᩮ, ᩋᩣᨿᩩ ᩋᨷ᩠ᨸᨲᩁᩴ ᩈᩥᨿᩣ;

ᩋᨷ᩠ᨸᩮᩣᨴᨠᩮᩅ ᨾᨧ᩠ᨨᩣᨶᩴ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨠᩮᩣᨾᩣᩁᨠᩴ ᨲᩉᩥᩴ᪨

᪁᪀᪂᪨

“ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨾᨻ᩠ᨽᩣᩉᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨬ᩠ᨧ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩥᨲᩮᩣ;

ᩋᨾᩮᩣᨥᩣᩈᩩ ᩅᨩᨶ᩠ᨲᩦᩈᩩ, ᨠᩥᩴ ᨾᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩮᨽᩥᩈᩥᨬ᩠ᨧᩈᩥ”ᨲᩥ᪨

ᨠᩣᩈᩥᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ –

᪁᪀᪃᪨

“ເກນ ມພ຺ພາຫເຕາ ເລາເກາ, ເກນ ຈ ປຣິວາຣິເຕາ;

ກາເຍາ ອເມາຄາ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ຕໍ ເມ ອກ຺ຂາຫິ ປຸຈ຺ຉິເຕາ”ຕິ.

ເພາທິສເຕ຺ຕາ ອາຫ –

໑໐໓.

“ມຈ຺ຈຸນາພ຺ພາຫເຕາ ເລາເກາ, ຊຣາຍ ປຣິວາຣິເຕາ;

ຣເຕ຺ຍາ ອເມາຄາ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ເອວໍ ຊານາຫິ ຂຕ຺ຕິຍ.

໑໐໔.

“ຍຖາປິ ຕເຕ຺ຕ ວິຕເຕ, ຍໍ ຍເທວູປວີຍຕິ;

ອປ຺ປກໍ ເຫາຕິ ເວຕພ຺ພໍ, ເອວໍ ມຈ຺ຈານ ຊີວິຕໍ.

໑໐໕.

“ຍຖາ ວາຣິວເຫາ ປູເຣາ, ຄເຈ຺ຉ ນຸປນິວຕ຺ຕຕິ;

ເອວມາຍຸ ມນຸສ຺ສານໍ, ຄເຈ຺ຉ ນຸປນິວຕ຺ຕຕິ.

໑໐໖.

“ຍຖາ ວາຣິວເຫາ ປູເຣາ, ວເຫ ຣຸກ຺ຂຸປກູລເຊ;

ឯវំ ធរាយរលោត, ចុយ្សេត្ត សព្ពបាលិតោ”តិ។

តត្ថ ព្រហ្មចារី យុធា និយាតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តោ យុធា កចេយ្យ។ ព្ពសីហិ ចល្លិតត្តិ ព្យគ្គឌីហិ ព្ពសីហិ ទោយិតំ បរតុ្តំ។ តាហំ រជ្ជេត យត្តិកោតិ អហំ រជ្ជេត អត្តិកោ ត ហោយិ។ អយ្យ តាត ចគត្តន្តិ “អយ្យ, តាតា”តិ ចគត្តំ។ បលុក្កត្តិ យគ្គតា លុដ្ឋិត្វា ពហិតំ។ យស្ស ទេវ្យា ឱចរាតេតិ យហារាជ, យស្ស យាត្យកុដ្ឋិឫបិរឌិរត្ថិក្កហណកាលតោ បដ្ឋាឃ ទត្តិឌិចាតិក្កយេត អប្បុតទំ អាឃុ ហោតិ។ កោយាទកំ តហិត្តិ តស្មិំ ចយេ តទុណករោចា កំ ករិស្សតិ។

កេត យគ្គាហតោតិ កេត អគ្គាហតោ។ ព្ពជំ រាជា រំលិទ្ធេត កាសិតស្ស អត្តំ អឌាតត្តោច បុច្ឆតិ។ ទេវ្យាតិ ទត្តិយោ។ តា ហិ ព្ពយេរំ រត្តាគំ អាឃុដ្ឋា ចល្លដ្ឋា ពាលដ្ឋា ពេលបត្តិយោ ឯច កច្ឆត្តីតិ អយោឃោ កច្ឆត្តិ តាយាតិ ចេឌិតព្ព ៊ ឃំ ឃឌេគ្គុបឌឹយតីតិ ឃំ ឃំ តត្ថិ ក្ខបឌឹយតិ។ ចេតព្ពាត្តិ តត្តស្មិ ឌឹតេ រេរំ ចេតព្ព ឃធា អប្បកំ ហោតិ, ឯចំ រត្តាគំ ឌីចិតំ។ គុបតិចត្តីតិ តស្មិ តស្មិ លណេ កតំ កតយេច ហោតិ, ត ក្ខបតិចត្តតិ។ ចហេ ទុក្ខបក្ខលឌេតិ ក្ខបក្ខលឌេ ទុក្ខ ចហេយ្យ។

រាជា យហារត្តស្ស ឆយុកធំ សុត្វា “កិំ ទេ ឈរាចារេរតា”តិ អតិចិឃ ក្ខក្កលិតោ បព្ពឌិត្យកាយោ ហុត្វា “តាហំ តាច បុត ភកទំ កយិស្សាយិ, ព្ពគេច បព្ពឌិស្សាយិ។ រចេ បត ទេ បុទេត្វា ភកទំ កច្ឆេយ្យ, រេតច្ឆត្វយស្ស គគេយ្យ”ត្តិ ចិទេត្វា តំ ឌឹយំសិតុំ បុត រជ្ជេត តិយត្តេត្វា អាហ –

១០៩។

“ហត្វាតិកំ ទចាតិកំ, អចេស្ស បត្តិ ច ចយ្វិតោ;

តិចេរតាតិ ទយ្វាតិ, អហំ បុត្វ គគាយិ តេ។

១១០។

“ព្ពត្វាការយ្យ តេ គយ្វិ, រព្ពាលគ្គារក្ខរិតំ;

តា បុត្វ បឌិបឌ្ជស្សុ, ត្វំ តោ រាជា ភចិស្សសិ។

១១១។

“កុសលី ភទ្ទកឹតស្ស, សិក្ខិតា ចាតុរិត្ថិយោ;

កាយេ តំ រមយិស្សន្តិ, កិំ អរញ្ញេ ករិស្សសិ។

១១៦។

“បដិរាជូហិ តេ កញ្ញា, អានយិស្សំ អលង្កតា;

តាសុ បុត្តេ ជនេត្វាន, អថ បច្ឆា បព្ពជិស្សសិ។

១១៧។

“យុវា ច ទហរោ ចាសិ, បឋមុប្បត្តិកោ សុសុ;

រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ, កិំ អរញ្ញេ ករិស្សសិ។

១១៨។

“កោដ្ឋាគារញ្ច កោសញ្ច, វាហនានិ ពលានិ ច;

និវេសនានិ រម្មានិ, អហំ បុត្ត ទទាមិ តេ។

១១៩។

“គោមណ្ឌលបរិព្ពូឡ្ហោ, ទាសិសង្ឃបុរក្ខតោ;

រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ, កិំ អរញ្ញេ ករិស្សសី”តិ។

តត្ថ គោមណ្ឌលបរិព្ពូឡ្ហោតិ សុភក្កិតំ រាជកញ្ញានំ មណ្ឌលេន បុរក្ខតោ។

អឆ យហាសេត្វា ននេ្ជូត អភត្តិកកាចំ បកាសេន្តា អាហ –

១១៩៍

“កិ ឆនេតត ឃំ ឍិនេឃឆ, កិ កទិឃាឃ យទិឃ្សតិ;

កិ នេឃាត្តនេតត ឌិនេល្លត, ឃំ ឌទាឃាកិក្យឃ្យតិ៍

១១សិ៍

“ពាត្ត កា តត្តិ កា ឍិស្ខា, កា ទតិ កា ឆនេតសតា;

កិ នេយ ប្យុនេត្តហិ ឆានេទហិ, ទាឌ យុនេត្តាស្ពិ ពាត្ខតា៍

១១ប៍៍

“នេឃាហំ ឲចំ បឌាតាយិ, យត្ថ នេយ តប្យយន្ជូតិ;

អត្តនេកតាឆិបត្ត្ស្យ, កា ទតិ កា ឆនេតសតា៍

១១ដ៍

“ឋលិតយិច បក្កាតំ, តិត្ថំ បតាតនេពា កឃំ;

ឲចំ ឌាពាត យត្ថាតំ, តិត្ថំ យទលានេពា កឃំ៍

១១០៍

“ᩈᩣᨿᨾᩮᨠᩮ ᨶ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩣᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨻᩉᩪ ᨩᨶᩣ;

ᨸᩣᨲᩮᩣ ᩑᨠᩮ ᨶ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩣᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨻᩉᩪ ᨩᨶᩣ᪨

᪑᪑᪘᪨

“ᩋᨩ᩠ᨩᩮᩅ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩣᨲᨸ᩠ᨸᩴ, ᨠᩮᩣ ᨩᨬ᩠ᨬᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᩈᩩᩅᩮ;

ᨶ ᩉᩥ ᨶᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩁᩴ ᨲᩮᨶ, ᨾᩉᩣᩈᩮᨶᩮᨶ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩣ᪨

᪑᪑᪙᪨

“ᨧᩮᩣᩁᩣ ᨵᨶᩔ ᨸᨲ᩠ᨳᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᩣᨩ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣ;

ᩑᩉᩥ ᩁᩣᨩ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩔᩩ, ᨶᩣᩉᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᨾᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᨡᩦᨿᩮᨳᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩥᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨾᩴ ᨵᨶᩮᨶ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ, ᨿᩴ ᨡᩦᨿᩮᨳ ᨡᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨵᨶᩴ ᩅᩣ ᩉᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᨩᩉᨲᩥ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩣ ᨲᩴ ᨵᨶᩴ ᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᨡᨿᨣᩣᨾᩦᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨾᩴ ᨲᩮᨶ ᨵᨶᩮᨶ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨽᩁᩥᨿᩣᨿᩣᨲᩥ ᨽᩁᩥᨿᩣᨿ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨿᩣ ᨾᨿᩥ ᨩᩦᩅᨶ᩠ᨲᩮᨿᩮᩅ ᨾᩁᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᨩᩁᩣᨿ ᩋᨶᩩᨸᩁᩥᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᨣᨲᩮᨶ᪨ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨿ᩠ᨿᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩑᩅᩴ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩃᩮᩣᨠᩈᨶ᩠ᨶᩥᩅᩣᩈᩮ᪨ ᨠᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᩦᨲᩥ ᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᨡᩥᨯ᩠ᨯᩣᨲᩥ ᨠᩦᩊᩣ᪨ ᩁᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩁᨲᩥ᪨ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩈ᩠ᨾᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣᨲᩥ ᨫᩣᨶᩮᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ᪨ ᨾᨧ᩠ᨧᩩ ᨾᩮᨲᩥ ᨾᨾ ᨾᨧ᩠ᨧᩩ ᨶᨸ᩠ᨸᨾᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨾᨾ ᩅᨵᩣᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᩑᩅᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨲᩔ ᨾᨾ ᩋᨶ᩠ᨲᨠᩮᨶ ᩋᨵᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᨵᩥᨲᩔ ᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᩁᨲᩥ, ᨠᩣ ᨵᨶᩮᩈᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨴᩤ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨲᩮᩣ ᨽᨿᨾᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

ᩋᩣᨲᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩅᩦᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩮᩣ ᨩᨬ᩠ᨬᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᩈᩩᩅᩮᨲᩥ ᩈᩩᩅᩮ ᩅᩣ ᨸᩁᩈᩩᩅᩮ ᩅᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᩅᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩅᩣ ᨠᩮᩣ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩈᨦ᩠ᨣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨠᩮᨲᩴ᪨ ᨾᩉᩣᩈᩮᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᨽᨿᨴ᩠ᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩁᨱᨨᨶ᩠ᨶᩅᩩᨲᩥᩁᩮᩣᨣᨸ᩠ᨸᨾᩩᨡᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨳᩩᩈᩮᨶᩮᨶ᪨ ᨧᩮᩣᩁᩣ ᨵᨶᩔᩣᨲᩥ ᨵᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨧᨩᨶ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᩣᩁᩣ ᨵᨶᩔ ᨸᨲ᩠ᨳᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩋᩉᩴ ᨸᨶ ᨵᨶᨸᨲ᩠ᨳᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩈ᩠ᨾᩥ, ᨶ ᨾᩮ ᨵᨶᩮᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩔᩪᨲᩥ ᨾᨾ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩔᩩ, ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨭᩥᩈᩁᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩔᩩ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ “ᨲ᩠ᩅᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨾᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᨿᩥ, ᨶᩣᩉᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣ ᨿᨳᩣᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨶᩣ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩣ᪨

តំ សុត្វា រាជាភដ្ឋោ ចក្ខាទេចិដ្ឋោ អាគំ កត្វា ទេវាឡមហាមហាជនស្ស ញូនេវាលា ច អមច្ចាទេយោ ច សទ្ធិំ បត្តជីវិកាយា អហេសុំ។ រាជាបិ តកេន ទេវិ ចនាទេបសិ “ឯវំ មម បុត្តស្ស សន្តិកេ បត្ថិតំ ឧច្ឆន្ទំ, ទេវ បត្ថេត្វា”តិ។ សទ្ធិំ សទ្ធា សុវណ្ណកោដ្ឋាគារាទីនិ ទ្វារានិ

ជិចរាទេបត្វា “អសុកដ្ឋានេ ច មហានិធិកុម្ភិយោ អត្ថិ, អត្ថិកា គណ្ហន្តូ”តិ សុវណ្ណបដេ អក្ខរានិ លិខាទេបត្វា មហាថម្ភេ ពន្ធាទេបសិ។ ទេវ

នាគរា មហាបសារិទេវ អាបណេ ច ជិចដ្ឋានិ គេហានិ ច បហាយ នគរទេវា និក្ខមិត្វា រញ្ញោ សន្តិកំ អាគមិំសុ។ រាជា មហាជនេន

សទ្ធិំ មហាសត្តស្ស សន្តិកេ បត្ថេសិ។ សក្កទត្តិយំ តិយោជនិកំ អស្សមបទំ បរិបុណ្ណំ អហោសិ។ មហាសត្តោ បណ្ណសាលាយោ ជិចារេសិ, មជ្ឈេ

ជិតា បណ្ណសាលាយោ ឥត្ថីនំ ទាទេបសិ។ កិំការណា? ភីរុកជាតិកា ឧតាតិ។ បុរិសានំ បន ពាហិបណ្ណសាលាយោ ទាទេបសិ។ តា សព្វាបិ

បណ្ណសាលាយោ ជិស្សកម្មទេវបុត្តោច មាទេបសិ។ ទេវ ច ផលធររុក្ខេ ជិស្សកម្មទេវបុត្តោយេច អត្តទោ ឧទ្ធិយា មាទេបសិ។ ទេវ សទ្ធា

ជិស្សកម្មេន និម្មិតេសុ ផលធរទុក្ខេសុ ជូបរិសទេជិចរេ ក្វមិយំ បតិតបតិតានិ ផលានិ គហេត្វា បរិភុញ្ជិត្វា សមណធម្មំ ករោន្តិ។ តេសុ

យោ កាមវិតក្កំ វា ព្យាបាទវិតក្កំ វា វិហិំសាវិតក្កំ វា វិតក្កេតិ, តស្ស មនំ ជានិត្វា មហាសត្តោ អាកាសេ និសីទិត្វា មធុរធម្មំ

កថេសិ។ ទេវ ជនា ទោវិនវត្តស្ស មធុរធម្មំ សុត្វា ឧគ្គហេត្វា ហុត្វា លិប្បមេវ អភិញ្ញា ច សមាបត្តិយោ ច និព្ពត្តេសុំ។

តទា ឧទេកា សាមន្តរាជា “កាសិរាជា កិរ នាគរាលហិតទេវា និក្ខមិត្វា វនំ បវិសិត្វា បព្ពជិតោ”តិ សុត្វា “នាគរាលហិ គណ្ហិស្សាមី”តិ

តកោ និក្ខមិត្វា នាគរាលហិ បត្វា តកេ បវិសិត្វា អលង្កតតកេ ជិត្វា រាជនិវេសនំ អារុយ្ហ រតនជិចនំ ចទេវតនំ ញូលោកេត្វា “កាសិរញ្ញោ

ឥមំ ធនំ និស្សាយ ឧទេកេ តកេមេក កជិតព្ព”ន្តិ ជិចតេត្វា សុរាទេវាទេល្វ បទេក្កាសាទេបត្វា បុច្ឆិ “ព្យញ្ជំ រញ្ញោ ឥមផ តកេ ករំ ភយន្តំ

អត្ថិ”តិ? “តត្ថិ, ទេច”តិ។ “កិំ ការណា”តិ។ “អយ្យានំ រញ្ញោ បុរោហិតោ ទេវមិយកុមារោ ‘នាគរាលហិ រជ្ជំ ត ករិស្សាមី’តិ អមុទេកាបិ មុទេកា ជិមហុត្វា ឥមយ្យាតករា និក្ខមិត្វា វនំ បវិសិត្វា ឥសិបព្ពជ្ជំ បព្ពជិ, ទេតន ការណេន អយ្យានំ រាជា មហាជនេន សទ្ធិំ ឥមយ្យាតករា និក្ខមិត្វា ទេវមិយកុមារស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា បព្ពជិតោ”តិ អាទេវាចេសុំ។ សាមន្តរាជា ទេវនំ ចនំ សុត្វា ព្យុស្សិត្វា “អហម្បិ បព្ពជិស្សាមី”តិ ជិនេត្វា “តាត, ព្យញ្ជំ រាជា កតរទ្វារទេត និក្ខន្តោ”តិ បុច្ឆិ។ “ទេច, បច្ឆិមទ្វារទេតា”តិ ចុទេត្ត អត្តទោ បរិសាយ សទ្ធិំ ទេវតេច បច្ឆិមទ្វារទេត និក្ខមិត្វា គង្គាតីរទេត បាយាសិ។

មហាសទ្ធាបិ តស្ស អាគមនំ ញត្វា ចគត្តរ អាគន្ត្វា អាកាសេ និសីទិត្វា មធុរធម្មំ ទេទេសសិ។ សោ បរិសាយ សទ្ធិំ តស្ស សន្តិកេ មេច

បព្ពជិ។ ឧចំ អបទេរបិ សត្ត រាជាទេនា “នាគរាលហិតកេ គណ្ហិស្សាមី”តិ អាគតា។ ទេវបិ រាជាទេនា សត្ត រជ្ជានិ លទ្ធេត្វា ទោវិនវត្តស្ស

សន្តិកេ មេច បព្ពជិំសុ។ ហត្ថីបិ អរញ្ញហត្ថី ជាតា, អស្សាបិ អរញ្ញអស្សា ជាតា, រថាបិ អរញ្ញេ មេច ជិនដ្ឋា, ភណ្ឌាគារេសុ កហាបណេ

អស្សមបទេ ចាលុកំ កត្វា ជិកិរិំសុ។ សទ្ធាបិ អភិញ្ញាសមាបត្តិយោ និព្ពត្តេត្វា ជីវិតបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកបរាយណា អហេសុំ។

តិរច្ឆានគតា ហត្ថិអស្សាបិ ឥសិគណេ ជិត្តំ បសាទេត្វា លកាមាវចរទេវលោកេសុ និព្ពត្តិំសុ។

សត្ថា ព្យញ្ជំ ធម្មទេសនំ អាហរិត្វា សច្ចានិ បកាសេត្វា “ត, ភិក្ខវេ, ឧទានេតច, បុព្ពេបិ រជ្ជំ បហាយ និក្ខន្តោយេវា”តិ ចត្វា ជាតកំ

សមោធានេសិ – “តទា លទេត្ត អសិចត្វា ទេចនីតា ឧប្បលវណ្ណា អហោសិ, សុតទ្ធោ សារិបុត្តោ, មាតាបិតរោ មហារាជកុលានិ,

សេសបរិសា ព្រហ្មបរិសា, ឥមុបក្ខបក្ខិតោ បន អហមេវ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អហោសិ”ន្តិ។

มูคปกฺขชาตกวณฺณนา ปฐมา.

[๕๓๙] ๒. มหาชนกชาตกวณฺณนา

โกจายํ มชฺเฌ สมุทฺทสฺมินฺติ อิทํ สตฺถา เชตวเน วิหรนฺโต มหาภินิกฺขมนํ อารพฺภ กเถสิ. เอกทิวสญฺหิ ภิกฺขู ธมฺมสภายํ สนฺนิสินฺนา ตถาคตสฺส มหาภินิกฺขมนํ วณฺณยนฺตา นิสีทึสุ. สตฺถา อาคนฺตฺวา “กาย นุตฺถ, ภิกฺขเว, เอตรหิ กถาย สนฺนิสินฺนา”ติ ปุจฺฉิตฺวา “อิมาย นามา”ติ วุตฺเต “น, ภิกฺขเว, อิทาเนว, ปุพฺเพปิ ตถาคโต มหาภินิกฺขมนํ นิกฺขนฺโตเยวา”ติ วตฺวา เตหิ ยาจิโต อตีตํ อาหริ.

อตีเต วิเทหรฏฺเฐ มิถิลายํ มหาชนโก นาม ราชา รชฺชํ กาเรสิ. ตสฺส เทฺว ปุตฺตา อเหสุํ อริฏฺฐชนโก จ โปลชนโก จาติ. เตสุ ราชา เชฏฺฐปุตฺตสฺส อุปรชฺชํ อทาสิ, กนิฏฺฐสฺส เสนาปติฏฺฐานํ อทาสิ. อปรภาเค มหาชนโก กาลมกาสิ. ตสฺส สรีรกิจฺจํ กตฺวา รญฺโญ อจฺจเยน อริฏฺฐชนโก ราชา หุตฺวา อิตรสฺส อุปรชฺชํ อทาสิ. ตเสฺสโก ปาทมูลิโก อมจฺโจ รญฺโญ สนฺติกํ คนฺตฺวา “เทว, อุปราชา ตุเมฺห ฆาเตตุกาโม”ติ อาห. ราชา ตสฺส ปุนปฺปุนํ กถํ สุตฺวา กนิฏฺฐสฺส สิเนหํ ภินฺทิตฺวา โปลชนกํ สงฺขลิกาหิ พนฺธาเปตฺวา ราชนิเวสนโต อวิทูเร เอกสฺมึ เคเห วสาเปตฺวา อารกฺขํ ฐเปสิ. กุมาโร “สจาหํ ภาตุ เวรีมฺหิ, สงฺขลิกาปิ เม หตฺถปาทา มา มุจฺจนฺตุ, ทฺวารมฺปิ มา วิวรียตุ, สเจ โน เวรีมฺหิ, สงฺขลิกาปิ เม หตฺถปาทา มุจฺจนฺตุ, ทฺวารมฺปิ วิวรียตู”ติ สจฺจกิริยมกาสิ. ตาวเทว สงฺขลิกาปิ ขณฺฑาขณฺฑํ ฉิชฺชึสุ, ทฺวารมฺปิ วิวฏํ. โส นิกฺขมิตฺวา เอกํ ปจฺจนฺตคามํ คนฺตฺวา วาสํ กปฺเปสิ.

ปจฺจนฺตคามวาสิโน ตํ สญฺชานิตฺวา อุปฏฺฐหึสุ. ราชาปิ ตํ คาหาเปตุํ นาสกฺขิ. โส อนุปุพฺเพน ปจฺจนฺตชนปทํ หตฺถคตํ กตฺวา มหาปริวาโร หุตฺวา “อหํ ปุพฺเพ ภาตุ น เวรี, อิทานิ ปน เวรีมฺหี”ติ มหาชนปริวุโต มิถิลํ คนฺตฺวา พหินคเร ขนฺธาวารํ กตฺวา วาสํ กปฺเปสิ. นครวาสิโน โยธา “กุมาโร กิร อาคโต”ติ สุตฺวา เยภุเยฺยน หตฺถิอสฺสวาหนาทีนิ คเหตฺวา ตเสฺสว สนฺติกํ อาคมึสุ, อญฺเญปิ นาครา อาคมึสุ. โส ภาตุ สาสนํ เปเสสิ “นาหํ ปุพฺเพ ตุมฺหากํ เวรี, อิทานิ ปน เวรีมฺหิ, ฉตฺตํ วา เม เทถ, ยุทฺธํ วา”ติ. ราชา ตํ สุตฺวา ยุทฺธํ กาตุํ อิจฺฉนฺโต อคฺคมเหสึ อามนฺเตตฺวา “ภทฺเท, ยุทฺเธ ชยปราชโย นาม น สกฺกา ญาตุํ, สเจ มม อนฺตราโย โหติ, ตฺวํ คพฺภํ รกฺเขยฺยาสี”ติ วตฺวา มหติยา เสนาย ปริวุโต นครา นิกฺขมิ.

อถ นํ ยุทฺเธ โปลชนกสฺส โยธา ชีวิตกฺขยํ ปาเปสุํ. ตทา “ราชา มโต”ติ สกลนคเร เอกโกลาหลํ ชาตํ. เทวีปิ ตสฺส มตภาวํ ญตฺวา สีฆํ สีฆํ สุวณฺณสาราทีนิ คเหตฺวา ปจฺฉิยํ ปกฺขิปิตฺวา มตฺถเก กิลิฏฺฐปิโลติกํ อตฺถริตฺวา อุปริ ตณฺฑุเล อากิริตฺวา กิลิฏฺฐปิโลติกํ นิวาเสตฺวา สรีรํ วิรูปํ กตฺวา ปจฺฉึ สีเส ฐเปตฺวา ทิวา ทิวเสฺสว นิกฺขมิ, น โกจิ นํ สญฺชานิ. สา อุตฺตรทฺวาเรน นิกฺขมิตฺวา คนฺตพฺพมคฺคํ อชานนฺตี ทิสํ ววตฺถเปตุํ อสกฺโกนฺตี เกวลํ “กาลจมฺปานครํ นาม อตฺถี”ติ สุตตฺตา “กาลจมฺปานครํ คมิกา นาม อตฺถี”ติ ปุจฺฉมานา เอกิกา สาลายํ นิสีทิ. กุจฺฉิมฺหิ ปนสฺสา นิพฺพตฺตสตฺโต น โย วา โส วา, ปูริตปารมี

មហាសត្តោ និក្ខន្តោ។

តស្ស តេជេន សក្កស្ស ភវនំ កម្បិ។ សក្កោ អាវជ្ជេន្តោ តំ ការណំ ញត្វា “តស្សា កុច្ឆិយំ និព្វត្តសត្តោ មហាបុរិសោ, មយា គន្តុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា បដិច្ឆន្នយោគ្គំ មាបេត្វា តត្ថ មជ្ឈេ បណ្ណាការំ ឋបេត្វា មហល្លកបុរិសោ វិយ យោគ្គំ បាជេន្តោ តាយ និសិន្នសាលាយ ទ្វារេ ឋត្វា “កាលវេយ្យាករណំ កយិកា ភាយ អត្ថី”តិ បុច្ឆិ។ “អហំ, តាត, កយិស្សាមី”តិ។ “ឯតេន ហិ យោគ្គំ អារុយ្ហាតិភារិកំ, អម្មា”តិ។ “តាត, អហំ បរិបុណ្ណគព្ភា, ន សក្កា មយា យោគ្គំ អភិរុហិតុំ, បច្ឆតោ បច្ឆតោ គមិស្សាមិ, ឋបិស្សា បន មេ បច្ឆិយា ឱកាសំ ទេហី”តិ។ “អម្ម, កិំ វទេសិ, យោគ្គំ បាជេតុំ ជាននសមត្ថោ ភាយ មយា សទិសោ នត្ថិ។ អម្ម, មា ភាយិ, អារុយ្ហាតិភារិកា”តិ។ សា “តាត, សាធូ”តិ វទតិ។ សោ តស្សា អារោហនកាលេ អត្តនោ អានុភាវេន វាតបុណ្ណភស្តចម្មំ វិយ បថវឹ ឧន្នាមេត្វា យោគ្គស្ស បច្ឆិមន្តេ បហរាបេសិ។ សា អភិរុយ្ហ សយនេ និបជ្ជិត្វាវ “អយំ ទេវតា ភវិស្សតី”តិ អញ្ញាសិ។ សា ទិព្វសយនេ និបន្នមត្តាវ និទ្ទំ ឱក្កមិ។

អថ នំ សក្កោ តិយោជនមត្ថកេ ឯកំ នគរំ បត្វា បពោធេត្វា “អម្ម, ឧដ្ឋហិត្វា នគរំ បវិសិត្វា រុក្ខមូលេ សាលាយំ អត្ថិ, តំ និវាសេហិ, អហំ បុរតោ គច្ឆាមិ, តំ ទស្សេហី”តិ អាហ។ សា តថា កត្វា បុន និបជ្ជិត្វា សាលាយ រុក្ខមូលេ កាលវេយ្យាករណំ បត្វា ទ្វារដ្ឋាលកបិធានេ ឋត្វា “តាត, កិំ ភាយ ករោថ”ត្តិ បុច្ឆិ។ “កាលវេយ្យាករណំ, អម្មា”តិ។ “កិំ វទេសិ, តាត, តត្រ អម្ហាកំ ករោតោ កាលវេយ្យាករណំ សដ្ឋិយោគ្គយោជនេ ហោតី”តិ? “ឯវំ, អម្ម, អហំ បន ឧទ្ធរិតុំ ជានាមី”តិ។ អថ នំ ទក្ខិណទ្វារសមីបេ ឱតារេត្វា “អម្ម, អម្ហាកំ ឃរេ បុរតោ អត្ថិ, ត្វំ គន្ត្វា តត្ថ បវិសាហី”តិ វត្វា បុរតោ គន្ត្វា វិយ សក្កោ អន្តរធាយិត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ។

ទេវីបិ ឯកិកាវ សាលាយំ និសីទិ។ តស្មិំ ខណេ ឯកោ ទិសាបាមោក្ខោ អាចរិយោ កាលវេយ្យាករណចារី មន្តជ្ឈាយកោ ព្រាហ្មណោ បញ្ចហិ មាណវកសតេហិ បរិវុតោ ន្ហានត្ថាយ គច្ឆន្តោ ទូរតោវ ឱលោកេត្វា តំ អភិរូបំ សោភគ្គប្បត្តំ តត្ថ និសិន្នំ ទិស្វា តស្សា កុច្ឆិយំ មហាសត្តស្សានុភាវេន សហ ទស្សនេនេវ កនិដ្ឋភគិនិសិនេហំ ឧប្បាទេត្វា មាណវកេ ពហិ ឋបេត្វា ឯកកោវ សាលំ បវិសិត្វា “ភគិនិ, កតរគាមវាសិកា ត្វ”ន្តិ បុច្ឆិ។ “តាត, មិថិលាយំ អរិដ្ឋជនកទេវស្ស អគ្គមហេសីម្ហី”តិ។ “អម្ម, ឥធ កស្មា អាគតាសី”តិ? “តាត, បោលជនកេន រាជា មារិតោ, អថាហំ ភីតា ‘គព្ភំ អនុរក្ខិស្សាមី’តិ អាគតា”តិ។ “អម្ម, ឥមស្មិំ បន តេ នគរេ កោចិ ញាតកោ អត្ថី”តិ? “នត្ថិ, តាតា”តិ។ “តេន ហិ មា ចិន្តយិ, អហំ ឧទិច្ចព្រាហ្មណោ មហាសាលោ ទិសាបាមោក្ខាចរិយោ, អហំ តំ ភគិនិដ្ឋានេ ឋបេត្វា បដិជគ្គិស្សាមិ, ត្វំ ‘ភាតិកា’តិ មំ វត្វា បាទេសុ គហេត្វា បរិទេវាហី”តិ។ សា មហាសទ្ទំ កត្វា តស្ស បាទេសុ គហេត្វា បរិទេវិ។ តេ ឧភោបិ អញ្ញមញ្ញំ បរិទេវិំសុ។

អថស្ស អន្តេវាសិកា មហាសទ្ទំ សុត្វា វេគេន ឧបធាវិត្វា “អាចរិយ, កិំ តេ ហោតី”តិ បុច្ឆិំសុ។ សោ អាហ – “កនិដ្ឋភគិនី មេ ឯសា, អសុកកាលេ ភាយ មយា វិនា ជាតា”តិ។ អថ មាណវា “ឥទានិ ភគិនិំ ទិដ្ឋកាលតោ បដ្ឋាយ មា ចិន្តយិត្ថ អាចរិយា”តិ អាហំសុ។ សោ មាណវេ បដិច្ឆន្នយោគ្គំ អាហរាបេត្វា តំ តត្ថ និសីទាបេត្វា “តាតា, ឥមំ គន្ត្វា ព្រាហ្មណិយា មម កនិដ្ឋភគិនីភាវំ កថេត្វា សព្ពកិច្ចានិ កាតុំ វទេថា”តិ វត្វា គេហំ បេសេសិ។ តេ គន្ត្វា ព្រាហ្មណិយា កថេសុំ។ អថ នំ ព្រាហ្មណីបិ ឧណ្ហោទកេន ន្ហាបេត្វា សយនំ បញ្ញាបេត្វា

តិបន្ថានេបសិ៍ អឆ ទ្រាហ្មណោបិ ត្យាព្វា អាកនេតា នេកាឌតកានេល "កពិតិ៍ នេយ បនេក្កាយឆា"តិ បនេក្កាយានេបត្វា តាឃ សង្គិ៍ ឲុកនេតា ក្យូញ្ចិត្វា អនេត្តាតិនេចសនេតនេយច ធំ បជិឌក្កិ៍

សា ត ចិនេរស្សច ស្ចណ្ហចណ្ហិ បុត្តំ ចិឌាឃិ, "យហាឌតកក្យានេរា"តិស្ស អឃ្យកសត្តក៌ តាយយកាសិ៍ នេសា ចឩ្ឌយានេតា ឌានេរកហិ សង្គិ៍ កិច្ឆអនេត្តា នេឃ ធំ នេរានេសត្តិ, នេត អសម្ពុិត្តុលត្តិឃក្យនេល ឌាតត្តា យហាឌាលចតាឃ នេចច យាតឆឩ្ឌតាឃ ច ឌឆ្យហំ កនេហត្វា បហនេរតិ៍ តឌា នេត យហាយនេទ្គត នេរាឌត្តា "នេកត បហដិ"តិ ចុនេត្ត "ចិឆចាបុនេត្តតា"តិ ចឌត្តិ៍ អឆ ក្យានេរា ចិនេត្តសិ "ត្ពនេយ ធំ 'ចិឆចាបុនេត្តា'តិ អភិល្ញ៉ា ចឌត្តិ, នេហាត្យ, យយ យាតទំ បុន្ឋិស្សាយឺ"តិ៍ នេសា ឲុកឌិចសំ យាតទំ បុន្ឋិ "អយ្ង, នេកា យឃ៌្យាបិតា"តិ? អឆ តំ យាតា "តាត, ទ្រាហ្មណោ នេត បិតា"តិ ចនេ្ទាសិ៍ នេសា បុតឌិចនេសបិ ឌានេរកា បហនេរត្តា "ចិឆចាបុនេត្តា"តិ ចុនេត្ត "តត្យ ទ្រាហ្មណោ នេយ បិតា"តិ ចត្វា "ទ្រាហ្មណោ កិ៍ នេត នេហាតិ៍"តិ ចុនេត្ត ចិនេត្តសិ "ត្ពនេយ ធំ, ទ្រាហ្មណោ នេត កិ៍ នេហាតិ៍'តិ អភិល្ញ៉ាចឌត្តិ, យាតា នេយ ត្ពឌំ កានេលំ ឃឆាក្សតំ ត កនេឆសិ, សា អត្តនេតា យនេតត នេយ ត កនេឆស្សតិ, នេហាត្យ, កឆានេបស្សាយិ ត"ត្តិ៍ នេសា ឆញ្ញ៉ា បិចនេត្តា ឆត់ ឌនេត្តហិ ដំសិត្វា "អយ្ង, នេយ បិតទំ កនេឆហិ, សនេច ត កនេឆស្សសិ, ឆត់ នេត លិត្តិស្សាយឺ"តិ អាហ៍ សា បុត្តំ ចនេ្ទាតុំ អសនេក្កាត្តិ "តាត, ត្វំ យិឆិលិឃំ អទិដ្ឋឌតកានេញ្ញា បុនេត្តា, បិតា នេត នេបិលឌតនេកត យាទិនេតា, អហំ ធំ អត្យនេក្លត្តិ ត្ពយំ តកាទំ អាកាតា, អឃំ ទ្រាហ្មណោ យំ កពិតិដ្ឋានេត ឌនេបត្វា បជិឌក្កតិ៍"តិ កនេឆសិ៍ នេសា ធំ ស្យុត្វា តនេតា បដ្ឋាឃ "ចិឆចាបុនេត្តា"តិ ចុនេត្តបិ ត កុន្ឈិ

នេសា នេសាឆ្យអសចស្សត្ពុត្តនេរនេយច តនេឃា នេចនេឌ ច សន្ត្អសិប្បាតិ ច ដ្ឋក្កហិ្យា, នេសាឆ្យអសចស្សិកកានេល បត ដ្ឋត្តយទ្ទុបឆនេរា អនេហាសិ៍ អឆ នេសា "បិត្យ សន្តកំ រន្ឌំ កហិ្យស្សាយឺ"តិ ចិនេត្តត្វា យាតទំ បុន្ឋិ "អយ្ង, កិត្វិ ឆត់ នេត ហនេត្ថ អត្ថិ, ដ្ឋឌាហ្យ នេតា, អហំ នេចាហាទំ កត្វា ឆត់ ដ្ឋប្បានេឌត្វា បិត្យ សន្តកំ រន្ឌំ កហិ្យស្សាយឺ"តិ៍ អឆ តំ យាតា អាហ – "តាត, តាហំ ត្យុន្ឋហត្ថា អាកាតា, តនេឃា នេយ ហនេត្ថ ឆតសានេរា អត្ថិ, យុត្តសានេរា, យហិសានេរា, ចឌិនេរសានេរាតិ, នេតស្យ ឲុនេកនេកា រន្ឌក្កហហប្បយានេណា, ធំ កនេហត្វា រន្ឌំ កហ្យាយា នេចាហាទំ កទឹ"តិ៍ "អយ្ង, ត្ពឌយ្បិ ឆត់ យឃ្យនេយច ដ្ឋបង្គំ កត្វា នេឌហិ, ធំ បត កនេហត្វា ស្ចណ្ហក្សុបិ កត្តា ឌាហុំ ឆត់ អាហទិត្វា រន្ឌំ កហិ្យស្សាយឺ"តិ៍ នេសា ដ្ឋបង្គំ អាហនេរានេបត្វា កហ្ឋិកំ កត្វា ស្ចណ្ហក្សុបិ កយិនេកហិ ចាហិនេឌហិ សង្គិ៍ តាចាឃ កហ្ឋំ អានេរានេបត្វា បុត តិចត្តិត្វា យាតទំ ចត្តិត្វា "អយ្ង, អហំ ស្ចណ្ហក្សុបិ កយិស្សាយឺ"តិ អាហ៍ អឆ តំ យាតា អាហ – "តាត, សយុនេទ្ទា តាយ អប្បសិទ្ធិនេកា ឌាហុអត្តានេរា, យា កន្ឋ, រន្ឌក្កហហាឃ នេត ឆត់ ឌាហ្យ"តិ៍ នេសា "កន្ឋិស្សានេយច អយ្ង"តិ យាតទំ ចត្តិត្វា នេកហា តិក្ខយ្ង តាចំ អភិទ្យហិ៍

ធំ ឌិចសនេយច នេបិលឌតកស្ស សទឹនេទ នេរានេកា ដ្ឋប្បន្ធិ, អត្ថដ្ឋានេតនេសឃ្ង៉ សឃំ៍ តឌា សត្ត ឌញ្ញុសតាតិ តាចំ អភិទ្យហិំស្យ៍ តាចា សត្តឌិចនេសហិ សត្ត នេឃាឌតសតាតិ កតា៍ សា អតិចណ្ឌនេចនេកត កត្តា អត្តាត់ ចហិតុំ តាសក្កិ, ឋលកាតិ កិត្តាតិ, តនេតា តនេតា ដ្ឋឌកំ ដ្ឋក្កតំ, តាចា សយុទ្ទយនេញ្ញតិយុក្កា៍ យហាឌតា នេរាឌត្តិ បរិនេឌចត្តិ, តាតានេឌចតានេឃា តយស្សត្តិ៍ យហាសនេត្តា បត នេតច នេរាឌតិ ត បរិនេឌចតិ, ត នេឌចតានេឃា តយស្សតិ, តាចាឃ បត តិយុន្ឋតកាចំ ឌាត្វា សប្បិតា សក្លទំ ឌុយត្តិត្វា កុន្ឋិប្បុទំ ពាឌិត្វា នេទ្ត យដ្ឋកសាដនេក នេតនេលត នេតនេយត្វា ឌឆ្យហំ តិចានេសត្វា ក្សុបកំ តិស្សាឃ ធិនេតា តាចាឃ តិយុន្ឋតសយនេឃ ក្សុបកំ អភិទ្យហិ៍ យហាឌតា យន្ឋកន្ឋបកន្លា ឌាតា, សយត្តា ដ្ឋឌកំ អឆ្ពុសកយត្តំ នេលិហិតំ អនេហាសិ៍ យហាសនេត្តា ក្សុបកយត្តនេក ធិនេតាច "ត្ពុយាឃ តាយ ឌិសាឃ យិឆិលតកានេ"ត្តិ ឌិសំ ចចត្តនេបត្វា ក្សុបកយត្តកា

ឧប្បតិត្វា មច្ឆកច្ឆបេ អតិក្កម្ម មហាពលវតាយ ឧសភមត្តេ បតិ។ តំ ទិវសមេវ បោលជនកោ កាលមកាសិ។ តតោ បដ្ឋាយ មហាសត្តោ មណិវណ្ណាសុ ឩមីសុ បរិវត្តេន្តោ សុវណ្ណក្ខន្ធោ វិយ សមុទ្ទំ តរតិ។ សោ យថា ឯកទិវសំ, ឯវំ សត្តាហំ តរតិ, “ឱទាតិ បុណ្ណមីទិវសោ”តិ វេលំ បន ឱលោកេត្វា លោណោទកេន មុខំ វិក្ខាលេត្វា ឧបោសថិកោ ហោតិ។

តទា ច “យេ មាតុបដ្ឋានាទិគុណយុត្តា សមុទ្ទេ មរិតុំ អននុច្ឆវិកា សត្តា, តេ ឧត្តារេហី”តិ ចតូហិ លោកបាលេហិ មណិមេខលា នាម ទេវធីតា សមុទ្ទរក្ខិកា ឋបិតា ហោតិ។ សា សត្ត ទិវសានិ សមុទ្ទំ ន ឱលោកេសិ, ទិព្ពសម្បត្តិំ អនុភវន្តិយា កិរស្សា សតិ បមុដ្ឋា។ “ទេវសមាគមំ គតា”តិបិ វទន្តិ។ អថ សា “អជ្ជ មេ សត្តមោ ទិវសោ សមុទ្ទំ អនោលោកេន្តិយា, កា នុ ខោ បវត្តី”តិ ឱលោកេន្តី មហាសត្តំ ទិស្វា “សចេ មហាជនកកុមារោ សមុទ្ទេ នស្សិស្ស, ទេវសមាគមបវេសនំ ន លភិស្ស”ន្តិ ចិន្តេត្វា មហាសត្តស្ស អវិទូរេ អលង្កតេន សរីរេន អាកាសេ ឋត្វា មហាសត្តំ វីមំសមានា បឋមំ គាថមាហ –

១១២។

“កោយំ មជ្ឈេសមុទ្ទស្មិំ, អបស្សំ តីរមាយុហេ;

កំ ត្វំ អត្ថវសំ ញត្វា, ឯវំ វាយមសេ ភុស”ន្តិ។

តត្ថ អបស្សំ តីរមាយុហេតិ តីរំ អបស្សន្តោវ អាយូហសិ វីរិយំ ករោសិ។

អថ មហាសត្តោ តស្សា វចនំ សុត្វា “អជ្ជ មេ សត្តមោ ទិវសោ សមុទ្ទំ តរន្តស្ស, ន មេ ទុតិយោ សត្តោ ទិដ្ឋបុព្វោ, កោ នុ ខោ មំ វទតី”តិ អាកាសំ ឱលោកេន្តោ តំ ទិស្វា ទុតិយំ គាថមាហ –

១១៣។

“និសម្ម វត្តំ លោកស្ស, វាយាមស្ស ច ទេវតេ;

តស្មា មជ្ឈេសមុទ្ទស្មិំ, អបស្សំ តីរមាយុហេ”តិ។

តត្ថ និសម្ម វត្តំ លោកស្សាតិ អហំ លោកស្ស វត្តកិរិយំ ញត្វា ឧបធារេត្វា វិហរាមីតិ អត្ថោ។ វាយាមស្ស ចាតិ វាយាមស្ស ច អានិសំសំ និសាមេត្វា វិហរាមីតិ ទីបេតិ។ តស្មាតិ យស្មា និសម្ម វិហរាមិ, “បុរិសការោ នាម ន នស្សតិ, សុខេ បតិដ្ឋាបេតី”តិ ជានាមិ, តស្មា តីរំ

អបស្សេន្តាបិ អាឃ្វហាយិ ចិរិយំ កេទាយិ, ន ក្រណ្ឌាយីតិ។

សោ តស្ស ឆយ្វុកធំ សុត្វា ក្តត្តរិ សោតុកាយា ហុត្វា បុន កាថមាហ –

១១៥។

“កម្ពីរេ អប្បមេយ្យស្មិំ, តីរំ យស្ស ន ជិស្សតិ;

មោមេឈា តេ បុរិសថាឃាមោ, អប្បត្វាច មរិស្សសី”តិ។

តត្ថ អប្បត្វាតិ តីរំ អប្បត្វាមេវ។

អថ តំ មហាសត្តោ “ភេចទេព, កិំ នាមេតំ កថេសិ, ថាឃាមំ កត្វា មរន្តោបិ ករហតា មុច្ចិស្សាមី”តិ ចត្វា កាថមាហ –

១១៦។

“អនណោ ញាតិនំ ហោតិ, ភេចានំ បិតុនញ្ច សោ;

ករំ បុរិសកិច្ចានិ, ន ច បច្ឆានុតប្បតី”តិ។

តត្ថ អនណោតិ ថាឃាមំ កតោន្តោ ញាតិនញ្ចេ ភេចតានញ្ច ព្រហ្មានញ្ច អត្តនោ អនណោ ហោតិ អករហិតោ អគិក្ខិតោ។ ករំ បុរិសកិច្ចានីតិ យថា សោ បុក្កលោ បុរិសេហិ កត្តព្ពានិ កម្មានិ ករំ បច្ឆាកាលេ ន ច អនុតប្បតិ, យថា នានុសោចតិ, ឯថាហម្បិ ចិរិយំ ករោន្តោ បច្ឆាកាលេ នានុតប្បាមិ នានុសោចាមីតិ អត្ថោ។

អថ តំ ភេចធីតា កាថមាហ –

១១៧។

“អបារនេយ្យំ យំ កម្មំ, អផលំ កិលមថុទ្ទយំ;

តត្ថ ខោ ចាឃាខេមតខេត្ថា, មត្ថ ឃឃ្យាកិតិប្យត”ត្តិ។

តត្ថ អបិរខេតឃ្យត្តិ ចាឃាខេមត មត្ថកំ អបិខេបតត្តំ។ មត្ថ ឃឃ្យាកិតិប្យតត្តិ ឃឃ្យ អដ្ឋាខេត ចាឃាមកខលឃ្យ មខលខេមច តិប្យត្តំ, តត្ថ ខោ ចាឃាខេមតខេត្ថាតិ។

ឧចំ ខេចឌឹតាឃ ចុខេត្ត តំ អប្យដិកាតំ កខេខាខេត្តា មហាឃខេត្តា ដ្តត្តទិ កាថា អាហ –

១៦ប៉។

“អបិរខេតឃ្យមន្ត្តិ , ខឃា ចិឌិត្ថាត ខេចខេត;

ត ខខេក្ខ អត្តខេតា បិលំ, ឌញ្ញា ខឃា ឃឌិ ហាបខេឃ។

១៦ជ៍។

“អឌិប្យាឃឋលំ ឧខេក, អឃ្វិ ខេលិកឃ្វិ ខេចខេត;

បខេឃាឌឃត្តិ កម្ខាតិ, តាតិ ឌ្ឌូត្តិ ចា ត ចា។

១៦០។

“ឃត្តិដ្ឋិកំ កម្ខឋលំ, តត្ថ បឃ្យឃិ ខេចខេត;

ឃត្តា អខេញ្ញា តខាមហំ, តញ្ញា បឃ្យាមិ ឃត្តិខេក។

១៦១។

“ខឃា អហំ ចាឃមិឃ្យាមិ, ឃចាឃត្តិ ឃចាតាលំ;

គច្ឆំ បារំ សមុទ្ទស្ស, កស្សំ បុរិសការិយ”ន្តិ។

តត្ថ អច្ចន្តន្តិ យោ “ឥទំ កម្មំ វីរិយំ កត្វា និប្ផាទេតុំ ន សក្កា, អច្ចន្តមេវ អបារនេយ្យ”ន្តិ វិទិត្វា ចណ្ឌហត្ថិអាទយោ អបរិហរន្តោ អត្តនោ បាណំ ន រក្ខតិ។ ជញ្ញា សោ យទិ ហាបយេតិ សោ យទិ តាទិសេសុ ឋានេសុ វីរិយំ ហាបេយ្យ, ជានេយ្យ តស្ស កុសីតភាវស្ស ផលំ។ ត្វំ យំ វា តំ វា និរត្ថកំ វទសីតិ ទីបេតិ។ បាឡិយំ បន “ជញ្ញា សោ យទិ ហាបយ”ន្តិ លិខិតំ, តំ អដ្ឋកថាសុ នត្ថិ។ អធិប្បាយផលន្តិ អត្តនោ អធិប្បាយផលំ សមុស្សយាតា ឯកច្ចេ បុរិសា កសិវណិជ្ជាទីនិ កម្មានិ បយោជយន្តិ, តានិ ឥជ្ឈន្តិ វា ន វា ឥជ្ឈន្តិ។ “ឯត្ថ ករិស្សាមិ, ឥទំ ឧគ្គហេស្សាមី”តិ បន កាយិកចេតសិកវីរិយំ ករោន្តស្ស តំ ឥជ្ឈតេវ, តស្មា តំ កាតុំ វដ្ដតិយេវាតិ ទស្សេតិ។ សន្នា អញ្ញេ តរាមហន្តិ អញ្ញេ ជនា មហាសមុទ្ទេ សន្នា និមុគ្គា វីរិយំ អករោន្តា មច្ឆកច្ឆបភក្ខា ជាតា, អហំ បន ឯកកោវ តរាមិ។ តញ្ច បស្សាមិ សន្តិកេតិ ឥទំ មេ វីរិយផលំ បស្ស, យថា ឥមិនា អត្តភាវេន ទេវតា នាម ន ទិដ្ឋបុព្វា, សោហំ តញ្ច ឥមិនា ទិព្វរូបេន មម សន្តិកេ ឋិតំ បស្សាមិ។ យថាសត្តិ យថាពលន្តិ អត្តនោ សត្តិយា ច ពលស្ស ច អនុរូបំ។ កស្សន្តិ ករិស្សាមិ។

តតោ ទេវតា តស្ស តំ ទឡ្ហវចនំ សុត្វា ថុតិំ ករោន្តី គាថមាហ –

១២៧។

“យោ ត្វំ ឯវំ គតេ ឱឃេ, អប្បមេយ្យេ មហណ្ណវេ;

ធម្មវាយាមសម្បន្នោ, កម្មុនា នាវសីទសិ;

សោ ត្វំ តត្ថ គច្ឆាហិ, យត្ថ តេ និរតោ មនោ”តិ។

តត្ថ ឯវំ គតេតិ ឯវរូបេ គម្ភីរេ វិត្ថតេ មហាសមុទ្ទេ។ ធម្មវាយាមសម្បន្នោតិ ធម្មវាយាមេន សមន្នាគតោ។ កម្មុនាតិ អត្តនោ បុរិសការកម្មេន។ នាវសីទសីតិ ន អវសីទសិ។ យត្ថ តេតិ យស្មិំ ឋានេ តវ មនោ និរតោ, តត្ថេវ គច្ឆាហីតិ។

សា ឯវញ្ច បន វត្វា “បណ្ឌិត មហាបរក្កម, កហំ តំ នេមី”តិ បុច្ឆិ។ “មិថិលនគរ”ន្តិ វុត្តេ សា មហាសត្តំ បុប្ផកលាបំ វិយ ឧក្ខិបិត្វា ឧភោហិ ហត្ថេហិ បរិគ្គយ្ហុរេ និបជ្ជាបេត្វា បិយបុត្តំ អាទាយ គច្ឆន្តី វិយ អាកាសេ បក្ខន្ទិ។ មហាសត្តោ សត្តាហំ លោណោទកេន ឧបក្កសរីរោ ហុត្វា ទិព្វផស្សេន ផុដ្ឋោ និទ្ទំ ឱក្កមិ។ អថ នំ សា មិថិលំ នេត្វា អម្ពវនុយ្យានេ មង្គលសិលាបដ្ដេ ទក្ខិណបស្សេន និបជ្ជាបេត្វា ឧយ្យានទេវតាហិ តស្ស អារក្ខំ គាហាបេត្វា សកដ្ឋានមេវ គតា។

តទា បោលជនកស្ស បុត្តោ នត្ថិ។ ឯកា បនស្ស ធីតា អហោសិ, សា សីវលិទេវី នាម បណ្ឌិតា ព្យត្តា។ អមច្ចា តមេនំ មរណមញ្ចេ និបន្នំ បុច្ឆិំសុ “មហារាជ, តុម្ហេសុ ទិវង្គតេសុ រជ្ជំ កស្ស ទស្សាមា”តិ? អថ នេ រាជា “តាតា, មម ធីតរំ សីវលិទេវិំ អារាធេតុំ សមត្ថស្ស រជ្ជំ ទេថ, យោ វា បន ចតុរស្សបល្លង្កស្ស ឧស្សីសកំ ជានាតិ, យោ វា បន សហស្សថាមធនុំ អារោបេតុំ សក្កោតិ, យោ វា បន សោឡស មហានិធី នីហរិតុំ សក្កោតិ, តស្ស រជ្ជំ ទេថា”តិ អាហ។ អមច្ចា “ទេវ, តេសំ នោ និធីនំ ឧទ្ទានំ កថេថា”តិ អាហំសុ។ អថ រាជា –

“សុរិយុគ្គមនេ និធិ, អថោ ឱគ្គមនេ និធិ;

អន្តោ និធិ ពហិ និធិ, ន អន្តោ ន ពហិ និធិ។

“អារោហណេ មហានិធិ, អថោ ឱរោហណេ និធិ;

ចតូសុ មហាសាលេសុ, សមន្តា យោជនេ និធិ។

“ទន្តគ្គេសុ មហានិធិ, វាលគ្គេសុ ច កេបុកេ;

រុក្ខគ្គេសុ មហានិធិ, សោឡសេតេ មហានិធី។

“សហស្សថាមោ បល្លង្កោ, សីវលិអារាធនេន ចា”តិ។ –

មហានិធីហិ សទ្ធិំ ធនុតេរសមម្បិ ឧទ្ទានំ កថេសិ។ រាជា ឥមំ កថំ វត្វា កាលមកាសិ។

អមច្ចា រញ្ញោ អច្ចយេន តស្ស មតកិច្ចំ កត្វា សត្តមេ ទិវសេ សន្និបតិត្វា មន្តយិំសុ “អមុនា រញ្ញា ‘អត្តនោ ធីតរំ អារាធេតុំ សមត្ថស្ស រជ្ជំ ទាតព្ព’ន្តិ វុត្តំ, កោ តំ អារាធេតុំ សក្ខិស្សតី”តិ។ តេ “សេនាបតិ វល្លភោ”តិ វត្វា តស្ស សាសនំ បេសេសុំ។ សោ សាសនំ សុត្វា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា រជ្ជត្ថាយ រាជទ្វារំ គន្ត្វា អត្តនោ អាគតភាវំ រាជធីតាយ អារោចាបេសិ។ សា តស្ស អាគតភាវំ ញត្វា “អត្ថិ នុ ខ្វស្ស សេតច្ឆត្តសិរិំ ធារេតុំ ធិតី”តិ តស្ស វីមំសនត្ថាយ “ខិប្បំ អាគច្ឆតូ”តិ អាហ។ សោ តស្សា សាសនំ សុត្វា តំ អារាធេតុកាមោ សោបានបាទមូលតោ បដ្ឋាយ ជវេនាគន្ត្វា តស្សា សន្តិកេ អដ្ឋាសិ។ អថ នំ សា វីមំសមានា “មហាតលេ ជវេន ធាវា”តិ អាហ។ សោ “រាជធីតរំ តោសេស្សាមី”តិ វេគេន បក្ខន្ទិ។ អថ នំ “បុន ឯហី”តិ អាហ។ សោ បុន វេគេន អាគតោ។ សា តស្ស ធិតិយា វិរហិតភាវំ ញត្វា “ឯហិ មម បាទេ សម្ពាហា”តិ អាហ។ សោ តស្សា អារាធនត្ថំ និសីទិត្វា បាទេ សម្ពាហិ។ អថ នំ សា ឧរេ បាទេន បហរិត្វា

ហត្ថាគតំ បិទេត្វា “ឥទំ អង្គុលិបុរិសំ ឋិតិចិរហិតំ បេឋេត្វា ពីជាយំ គហេត្វា នីហរថា”តិ ទាសីនំ សញ្ញំ អទាសិ។ តា តថា ករិំសុ។ សោ តេហិ “កិំ សេនាបតី”តិ បុដ្ឋោ “យា ករេថ, សា ទេថ យត្ថស្សិត្ថិ, ឃក្លិតី”តិ អាហ។ តទា កណ្ឌាការិកោ ករេតា, តយិ ទេថេថ លជ្ជាបេសិ។ តថា សេដ្ឋិំ, លត្ថក្កាហំ, អសិក្កាហត្ថិ សទ្ធេបិ តេ លជ្ជាបេសិយេថ។

អថ អយ្យា និបតិត្វា “រាជធីតរំ អារាធេតុំ សមត្ថោ តាយ តត្ថិ, សហស្សថាមធនុំ អារោបេតុំ សមត្ថស្ស រជ្ជំ ទេថា”តិ អាហ, តយិ កោចិ អារោបេតុំ នាសក្ខិ។ តទា “ចតុរស្សបល្លង្កស្ស ខ្យើសកំ ជានន្តស្ស រជ្ជំ ទេថា”តិ អាហ, តយិ កោចិ ន ជានាតិ។ តទា សោឡសហស្ស មហានិធី នីហរិតុំ សមត្ថស្ស រជ្ជំ ទេថា”តិ អាហ, តេបិ កោចិ នីហរិតុំ នាសក្ខិ។ តទា “អយ្យា អសាមិកំ តាយ រជ្ជំ បិទេលតុំ ន សក្កា, កិំ នុ ខោ កាតព្ពន្តិ មន្តយិំសុ។ អថ នេ បុរោហិតោ អាហ – “នេកា ចុរេយ្យា ចិន្តយិត្វា, ផុស្សរថំ តាយ វិស្សជ្ជេតុំ វដ្ដតិ, ផុស្សរថេន ហិ លទ្ធរាជា សកលជម្ពុទីបេ រជ្ជំ ការេតុំ សមត្ថោ ហោតី”តិ។ តេ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា នគរំ អលង្ការាបេត្វា មង្គលរថេ ចត្តារោ កុមុទវណ្ណេ អស្សេ យោជេត្វា ខត្តយបច្ចត្ថរណំ អត្ថរិត្វា បញ្ច រាជកកុធភណ្ឌានិ អារោបេត្វា ចតុរង្គិនិយា សេនាយ បរិវារេសុំ។ “សសាមិកស្ស រថស្ស បុរតោ តុរិយានិ វជ្ជន្តិ, អសាមិកស្ស បច្ឆតោ វជ្ជន្តិ, តស្មា សព្ពតុរិយានិ បច្ឆតោ វាទេថា”តិ វត្វា សុវណ្ណភិង្ការេន រថធុរញ្ច បតោទញ្ច អភិសិញ្ចិត្វា “យស្ស រជ្ជំ ការេតុំ បុញ្ញំ អត្ថិ, តស្ស សន្តិកំ គច្ឆតូ”តិ រថំ វិស្សជ្ជេសុំ។ អថ រថោ រាជគេហំ បទក្ខិណំ កត្វា វេគេន មហាវីថិំ អភិរុហិ។

សេនាបតិអាទយោ “ផុស្សរថោ មម សន្តិកំ អាគច្ឆតូ”តិ ចិន្តយិំសុ។ សោ សព្ពេសំ គេហានិ អតិក្កមិត្វា នគរំ បទក្ខិណំ កត្វា បាចីនទ្វារេន និក្ខមិត្វា ឧយ្យានាភិមុខោ បាយាសិ។ អថ តំ វេគេន គច្ឆន្តំ ទិស្វា “និវត្តេថា”តិ អាហំសុ។ បុរោហិតោ “មា និវត្តយិត្ថ, គច្ឆន្តោ យោជនសតម្បិ គច្ឆតុ, មា និវារេថា”តិ អាហ។ រថោ ឧយ្យានំ បវិសិត្វា មង្គលសិលាបដ្ដំ បទក្ខិណំ កត្វា អារោហនសជ្ជោ ហុត្វា អដ្ឋាសិ។ បុរោហិតោ មហាសត្តំ និបន្នំ ទិស្វា អមច្ចេ អាមន្តេត្វា “អយ្យា ឯកោ សិលាបដ្ដេ និបន្នោ បុរិសោ ទិស្សតិ, សេតច្ឆត្តានុច្ឆវិកា បនស្ស ឋិតិ អត្ថីតិ វា នត្ថីតិ វា ន ជានាម, សចេ ឯស បុញ្ញវា ភវិស្សតិ, អម្ហេ ឱលោកេស្សតិ, កាឡកណ្ណិសត្តោ សចេ ភវិស្សតិ, ភីតតសិតោ ឧដ្ឋាយ ភយប្បត្តោ ឱលោកេស្សតិ, តស្មា ខិប្បំ សព្ពតុរិយានិ បគ្គណ្ហថា”តិ អាហ។ តាវទេវ អនេកសតានិ តុរិយានិ បគ្គណ្ហិំសុ។ តទា តុរិយសទ្ទោ សាគរឃោសោ វិយ អហោសិ។

មហាសត្តោ តេន សទ្ទេន បពុជ្ឈិត្វា សីសំ វិវរិត្វា ឱលោកេន្តោ មហាជនំ ទិស្វា “សេតច្ឆត្តំ មេ អាគតំ ភវិតព្ព”ន្តិ ចិន្តេត្វា បុន សីសំ បារុបិត្វា បរិវត្តិត្វា វាមបស្សេន និបជ្ជិ។ បុរោហិតោ តស្ស បាទេ វិវរិត្វា លក្ខណានិ ឱលោកេន្តោ “តិដ្ឋតុ អយំ ឯកោ ទីបោ, ចតុទ្ទីបេ មហាទីបានំ រជ្ជំ ការេតុំ សមត្ថោ ហោតី”តិ បុន តុរិយានិ បគ្គណ្ហាបេសិ។ អថ មហាសត្តោ មុខំ វិវរិត្វា បរិវត្តិត្វា ទក្ខិណបស្សេន និបជ្ជិត្វា មហាជនំ ឱលោកេសិ។ តទា បុរោហិតោ បរិសំ ឧស្សារេត្វា អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហ អវនតោ ហុត្វា “ឧដ្ឋេហិ, ទេវ, រជ្ជំ តេ បាបុណាតី”តិ អាហ។ អថ តំ មហាសត្តោ “រាជា តេ កុហិ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “កាលកតោ ទេវា”តិ វុត្តេ “តស្ស បុត្តោ វា ភាតា វា នត្ថី”តិ បុច្ឆិត្វា “នត្ថិ ទេវា”តិ វុត្តេ “តេន ហិ សាធុ រជ្ជំ ការេស្សាមី”តិ វត្វា ឧដ្ឋាយ សិលាបដ្ដេ បល្លង្កេន និសីទិ។ អថ តំ តត្ថេវ អភិសិញ្ចិំសុ។ សោ មហាជនកោ នាម រាជា អហោសិ។ សោ រថវរំ អភិរុយ្ហ មហន្តេន សិរិវិភវេន នគរំ បវិសិត្វា រាជនិវេសនំ

អភិរូបទត្តា “សេតាបតិអាជីតំ តានេវ ធាតានិ ហោន្តូ”តិ ចិន្តេត្វា មហាតលំ អភិរុហិ។

រាជធីតា បន បុរិមសញ្ញាយ ឯវ តស្ស ចិមំសកត្តំ ឯកំ បុរិសំ អាណាបេសិ “តាត, ត្វំ គច្ឆ, រាជានំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វទេហិ ‘ទេវ, សីវលិទេវី ត្វមេវ បត្ថេសតិ, ឥមិស្សា កិរាគច្ឆតូ’”តិ។ សោ គន្ត្វា តថា អារោចេសិ។ រាជា បហដ្ឋោ តស្ស វចនំ សុត្វាបិ អស្សទ្ទហន្តោ វិយ “អហោ សោភនោ វតាយំ បរិហាសោ”តិ បរិហាសមេវ វទេតិ។ សោ តំ សាវេត្វា អសទ្ទហន្តោ គន្ត្វា រាជធីតាយ តំ បវត្តិំ អារោចេសិ “អយ្យេ, រាជា តុម្ហាកំ វចនំ ន សុណាតិ, បរិហាសមេវ វទេតិ, តុម្ហាកំ វចនំ តិណំ វិយ ន គណេតី”តិ។ សា តស្ស វចនំ សុត្វា “សោ មហល្លកោ បុរិសោ គមិស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា ទុតិយម្បិ តតិយម្បិ បេសេសិ។ រាជាបិ អត្តនោ រុចិយា បកតិការេន សិនេហោ វិយ ចិរប្បវាសតោ បរិហាសំ អភិរុហិ។ តស្មិំ ឧបសង្កមន្តេ រាជធីតា តស្ស តេជេន សកគារេន សណ្ឋាតុំ អសក្កោន្តី អាគន្ត្វា មហាតលប្បកំ អដាសិ។

សោ តស្សា ហត្ថំ ធារយិត្វា មហាតលំ អភិរុហិត្វា សមុស្សិតសេតច្ឆត្តេ រាជបល្លង្កេ និសីទិត្វា អយ្យេ អាមន្តេត្វា “អម្មា, អត្ថិ បន ទេវា រញ្ញោ កោចិ កម្មារត្ថេន កោចិ ធុរាវហោ ជីវន្តោ”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, ទេវា”តិ វុត្តេ “តេន ហិ វទេថា”តិ អាហ។ ទេវ “សីវលិទេវិ អារោចេតុំ សមត្ថស្ស រញ្ញោ ទេថា”តិ តេន វុត្តក្តំ។ សីវលិទេវិយា អាគន្ត្វា មហាតលប្បកោ ជីវន្តោ, អយំ តាវ អារាធិតា នាម, អញ្ញា វទេថាតិ។ ទេវ “វត្ថុស្ស បល្លង្កស្ស ឧស្សីសកំ ជាតិតំ សមត្ថស្ស រញ្ញោ ទេថា”តិ តេន វុត្តក្តំ។ រាជា “ខ្លាំ ទុជ្ជានំ, ឧបរិមេន សក្កា ជានិតុ”ន្តិ ចិន្តេត្វា សីសតោ សុវណ្ណសូចិំ គហេត្វា សីវលិទេវិយា ហត្ថេ ឋបេសិ “ខ្លាំ ឋបេហី”តិ។ សា តំ គហេត្វា បល្លង្កស្ស ឧស្សីសកេ ឋបេសិ។ “លគ្គំ អដាសី”តិបិ វទន្តិយេវ។ សោ តាយ សញ្ញាយ “ខ្លាំ ឧស្សីសក”ន្តិ ញាត្វា តេនំ គតំ អស្សទ្ទហន្តោ វិយ “កិំ គវេថា”តិ វត្វា បុន តេហិ តថា វុត្តេ “ខ្លាំ ជាតិតំ ន គរុ, ឯតំ ឧស្សីសក”ន្តិ វត្វា “អញ្ញា វទេថា”តិ អាហ។ ទេវ, “សហស្សថាមេន អារោចេតុំ សមត្ថស្ស រញ្ញោ ទេថា”តិ តេន វុត្តក្តំ។ “តេន ហិ អាហរថ ន”ន្តិ អាហរាបេត្វា សោ នំ បល្លង្កេ មធានិសិន្នោវ ខ្លាតិំ កប្បាសបោដ្ឋនំ វិយ អារោបេត្វា “អញ្ញា វទេថា”តិ អាហ។ “ទេវ, សោឡសហត្ថ មហាតិនិ និហរិតុំ សមត្ថស្ស រញ្ញោ ទេថា”តិ តេន វុត្តក្តំ។ “តេសំ កិត្តិកា ឧច្ចានំ អត្ថី”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, ទេវា”តិ វុត្តេ “តេន ហិ នំ គវេថា”តិ អាហ។ តេ “សូចិឃរកេ និធី”តិ ឧច្ចានំ គវេសិំសុ។ តស្ស តំ សុណន្តស្សេវ គកនតលេ បុណ្ណចន្ទោ វិយ សោ អត្តា បាកដោ អហោសិ។

អថ នេ រាជា អាហ – “អជ្ជ, ករោហ, ទេវលិ នត្ថិ, ឥទ្ធំ និធិ គហិស្សាមី”តិ។ សោ បុនទិវសេ អមច្ចេ សន្និបាតេត្វា បុច្ឆិ “តុម្ហាកំ រាជា បច្ចេកពុទ្ធេ គោចរេសី”តិ? “អាម, ទេវា”តិ។ សោ ចិន្តេសិ “សូរិយោតិ នាមំ សូរិយោ, សូរិយសទិសត្តា បន បច្ចេកពុទ្ធា សូរិយា នាម, តេសំ បច្ចុគ្គមនដ្ឋានេ និធិនា ភវិតព្ព”ន្តិ។ តតោ រាជា “តេសុ បច្ចេកពុទ្ធេសុ អាគច្ឆន្តេសុ បច្ចុគ្គមនំ ករោន្តោ កតរំ ឋានំ គច្ឆតី”តិ បុច្ឆិត្វា “អសុកដ្ឋានំ នាម ទេវា”តិ វុត្តេ “តំ ឋានំ ខណិត្វា និធិំ នីហរថា”តិ និធិំ នីហរាបេសិ។ “បច្ចុគ្គមនេ អនុគច្ឆន្តោ គត្វា ឋត្វា ឧយ្យោជេសី”តិ បុច្ឆិត្វា “អសុកដ្ឋានេ នាមា”តិ វុត្តេ “តតោបិ និធិំ នីហរថា”តិ និធិំ នីហរាបេសិ។ អថ មហាជនា ឧក្កុដ្ឋិសហស្សានិ បវត្តេន្តា “សូរិយុគ្គមនេ និធី”តិ វុត្តត្តា សូរិយុគ្គមនទិសាយំ ខណន្តា វិចរិំសុ។ អថេវ “អត្ថង្គមនេ និធី”តិ វុត្តត្តា សូរិយត្ថង្គមនទិសាយំ ខណន្តា វិចរិំសុ។ “ខ្លាំ បន ឯតំ ខ្លាទេវ ហោតិ, អហោ អច្ឆរិយ”ន្តិ បីតិសោមនស្សំ បវត្តយិំសុ។ អន្តោនិធីតិ រាជគេហេ មហាទ្វារស្ស អន្តោឧម្មារេ និធិំ នីហរាបេសិ។ ពហិ និធីតិ ពហិឧម្មារេ និធិំ នីហរាបេសិ។ ន អន្តោ ន ពហិ និធីតិ ហេដ្ឋាឧម្មារតោ និធិំ នីហរាបេសិ។

អារោហនេ និធីតិ មង្គលហត្ថឹ អារោហនកាលេ សុវណ្ណនិស្សេណិយា អត្ថរណដ្ឋានតោ និធឹ នីហរាបេសិ។ ឱរោហនេ និធីតិ ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរោហនដ្ឋានតោ និធឹ នីហរាបេសិ។ ចតូសុ មហាសាលេសូតិ ភូមិយំ ក៌តាបដ្ឋានដ្ឋានេ សិរិសយនស្ស ចត្តារោ មញ្ចបាទា សាលមយា, តេសំ ហេដ្ឋា ចតស្សោ និធិកុម្ភិយោ នីហរាបេសិ។ សមន្តាយោជនេ និធីតិ យោជនំ នាម រថយុគបមាណំ, សិរិសយនស្ស សមន្តា រថយុគប្បមាណតោ និធឹ នីហរាបេសិ។ ទន្តគ្គេសុ មហានិធីតិ មង្គលហត្ថិដ្ឋានេ តស្ស ទ្វិន្នំ ទន្តានំ អភិមុខដ្ឋានតោ និធឹ នីហរាបេសិ។ វាលគ្គេសូតិ មង្គលហត្ថិដ្ឋានេ តស្ស វាលធិសម្មុខដ្ឋានតោ និធឹ នីហរាបេសិ។ កេបុកេតិ កេបុកំ វុច្ចតិ ឧទកំ, មង្គលបោក្ខរណិតោ ឧទកំ នីហរាបេត្វា និធឹ ទស្សេសិ។ រុក្ខគ្គេសុ មហានិធីតិ ឧយ្យានេ មហាសាលរុក្ខមូលេ ឋិតមជ្ឈន្តិកសមយេ បរិមណ្ឌលាយ រុក្ខច្ឆាយាយ អន្តោ និធឹ នីហរាបេសិ។ ឯវំ សោឡស មហានិធយោ នីហរាបេត្វា “អញ្ញំ កិញ្ចិ អត្ថី”តិ បុច្ឆិ។ “នត្ថិ ទេវា”តិ វទិំសុ។ មហាជនោ ហដ្ឋតុដ្ឋោ អហោសិ។

អថ រាជា “ឥទំ ធនំ ទានមុខេ វិកិរិស្សាមី”តិ នគរមជ្ឈេច ចតូសុ នគរទ្វារេសុ ចាតិ បញ្ចសុ ឋានេសុ បញ្ច ទានសាលាយោ ការាបេត្វា មហាទានំ បដ្ឋបេសិ, កាលចម្បានគរតោ អត្តនោ មាតរញ្ច ព្រាហ្មណញ្ច បក្កោសាបេត្វា មហន្តំ សក្ការំ អកាសិ។ តស្ស តរុណរជ្ជេយេវ សកលំ វិទេហរដ្ឋំ “អរិដ្ឋជនករញ្ញោ កិរ បុត្តោ មហាជនកោ នាម រាជា រជ្ជំ ការេតិ, សោ កិរ បណ្ឌិតោ ឧបាយកុសលោ, បស្សិស្សាម ន”ន្តិ ទស្សនត្ថាយ សង្ខុភិតំ អហោសិ។ តតោ តតោ ពហុំ បណ្ណាការំ គហេត្វា អាគមិំសុ, នាគរាបិ មហាឆណំ សជ្ជយិំសុ។ រាជនិវេសនេ អត្ថរណាទីនិ សន្ថរិត្វា គន្ធទាមមាលាទាមាទីនិ ឱលម្ពេត្វា វិប្បកិណ្ណលាជាកុសុមវាសធូមគន្ធការំ ការេត្វា នានប្បការំ បានភោជនំ ឧបដ្ឋាបេសុំ។ រញ្ញោ បណ្ណាការត្ថាយ រជតសុវណ្ណភាជនាទីសុ អនេកប្បការានិ ខាទនីយភោជនីយមធុផាណិតាទីនិ គហេត្វា តត្ថ តត្ថ បរិវារេត្វា អដ្ឋំសុ។ ឯកតោ អមច្ចមណ្ឌលំ និសីទិ, ឯកតោ ព្រាហ្មណគណោ, ឯកតោ សេដ្ឋិអាទយោ និសីទិំសុ, ឯកតោ ឧត្តមរូបធរា នាដកិត្ថិយោ និសីទិំសុ, ព្រាហ្មណាបិ សោត្ថិការេន មុខមង្គលិកានិ កថេន្តិ, នច្ចគីតាទីសុ កុសលា នច្ចគីតាទីនិ បវត្តយិំសុ, អនេកសតានិ តុរិយានិ បវជ្ជិំសុ។ តទា រាជនិវេសនំ យុគន្ធរវាតវេគេន បហដ សាគរកុច្ឆិ វិយ ឯកនិន្នាទំ អហោសិ។ ឱលោកិតោលោកិតដ្ឋានំ កម្បតិ។

អថ មហាសត្តោ សេតច្ឆត្តស្ស ហេដ្ឋា រាជាសនេ និសិន្នោវ សក្កសិរិសទិសំ មហន្តំ សិរិវិលាសំ ឱលោកេត្វា អត្តនោ មហាសមុទ្ទេ កតវាយាមំ អនុស្សរិ។ តស្ស “វីរិយំ នាម កាតព្ពយុត្តកំ, សចាហំ មហាសមុទ្ទេ វីរិយំ នាការិស្សំ, ន ឥមំ សម្បត្តឹ អលភិស្ស”ន្តិ តំ វាយាមំ អនុស្សរន្តស្ស បីតិ ឧប្បជ្ជិ។ សោ បីតិវេគេន ឧទានំ ឧទានេន្តោ អាហ –

១២១។

“អាសីសេថេវ បុរិសោ, ន និព្ពិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ;

បស្សាមិ វោហំ អត្តានំ, យថា ឥច្ឆិំ តថា អហុ។

១៦៣។

“អាឃឹសេឆេច បុរិសោ, ភ តិត្តិំគ្គេឃ្យ បណ្ឌិតោ;

បញ្ញាយិ ចោហំ អត្តាភិ, ក្ខេកា ឆលយុត្តតំ។

១៦៤។

“ចាឃយេឆេច បុរិសោ, ភ តិត្តិំគ្គេឃ្យ បណ្ឌិតោ;

បញ្ញាយិ ចោហំ អត្តាភិ, ឃឆា ញត្ថិ តឆា អហុ។

១៦៥។

“ចាឃយេឆេច បុរិសោ, ភ តិត្តិំគ្គេឃ្យ បណ្ឌិតោ;

បញ្ញាយិ ចោហំ អត្តាភិ, ក្ខេកា ឆលយុត្តតំ។

១៦៦។

“ក្សាត្តបតឹតោបិ ភទេ ឃបេញ្ញា, អាឃំ ភ លិគ្គេឃ្យ ឃុលាពយាឃ;

ញាហ្វ ហិ ឞញ្ញា អហិតា ហិតា ច, អចិតក្កិតា ឃត្ថុបញ្ញាឌត្តិ។

១៦៧។

“អចិន្តិតឃ្បិ ភចតិ, ចិន្តិតឃ្បិ ចិភញ្ញតិ;

ន ហិ ចិន្តាយឃា ភោគា, ព្ទត្ថិឃា បុរិសស្ស ចា”តិ។

តត្ថ អាសឹសេថេចាតិ អាសាលេឆកម្មំ អកត្វា អត្តនោ កម្មំ អាសំ ករោថេច។ ន និព្វិន្ទេឃ្យាតិ ចីរិយំ ករោន្តោ ន និព្វិន្ទេឃ្យ ន អលសេឃ្យ។ ឃថា ព្ទច្ឆិន្តិ ឃថា រាជកាចំ ព្ទច្ឆិំ, តថេច រាជា ជាតោមហិ្យក្ខុត្តត្តិ គឺហជំ។ ទុក្ខុបគឺតោតិ កាឃិកចេតសិកទុក្ខេន ផុដ្ឋោបិតិ អត្ថោ។ អហិតា ហិតា ចាតិ ទុក្ខផស្សា អហិតា, សុខផស្សា ហិតា។ អចិតក្កិតាតិ អចិតក្កិតាទោ អចិន្តិតាទោ។ ព្ទជំ ទុត្តំ ហោតិ – តេសុ ផស្សេសុ អហិតផស្សេន ផុដ្ឋា សត្តា “ហិតផស្សោបិ អត្ថីតិ ចីរិយំ ករោន្តា តំ បាបុណន្តី”តិ អចិន្តេត្វា ចីរិយំ ន ករោន្តិ, តេ ព្ទឃស្ស អត្ថស្ស អចិតក្កិតាទោ ហិតផស្សំ អលភិត្វាច ឃច្ចុបក្ខជន្តិ ឃទោល បាបុណន្តិ, តស្មា ចីរិយំ កត្តព្វមេចាតិ។

អចិន្តិតម្បីតិ ព្ទមេសំ សត្តានំ អចិន្តិតម្បិ ហោតិ, ចិន្តិតម្បិ ចិនស្សតិ។ ឃឃាបិ ហិ “អឃ្ឃុព្ទិក្ខាច ទជ្ជំ លភិស្សាមី”តិ ព្ទជំ អចិន្តិតំ, “សុចណ្ណភុមិតោ ឆត់ អាហរិត្វា ឃុព្ទិក្ខា បិតុ សន្តកំ ទជ្ជំ គណ្ហិស្សាមី”តិ បន ចិន្តិតំ, ព្ទជាតិ ទេ ចិន្តិតំ នដ្ឋំ, អចិន្តិតំ ជាតំ។ ន ហិ ចិន្តាឃឃា ភោគាតិ ព្ទមេសំ សត្តានឥត្ថិភោគា ចិន្តាឃ អនិបហ្វេនតោ ចិន្តាឃឃា នាម ន ហោន្តិ, តស្មា ចីរិឃមេច កត្តព្វំ។ ចីរិឃចតោ ហិ អចិន្តិតម្បិ ហោតីតិ។

សោ តតោ បដ្ឋាឃ ជស រាជធម្មេ អកោបេត្វា ធម្មេន សមេន ទជ្ជំ ការេសិ, បច្ចេកពុទ្ធេ ច ឧបដ្ឋាសិ។ អបរភាគេ សីចលិទេចី ឆន្តាបុញ្ញាលក្ខណសម្បន្នំ បុត្តំ ចិជាឃិ, “ទីឃាចុកុមារោ”តិស្ស នាមំ ករិំសុ។ តស្ស ចឃប្បត្តស្ស រាជា ឧបទជ្ជំ ជត្វា សត្តចស្សសហស្សានិ ទជ្ជំ ការេសិ។ សោ ឲកទិចសំ ឧឃ្យានបាលេន ផលាផលេសុ ចេច នានាបុប្ផេសុ ច អានីតេសុ តានិ ទិស្វា តុដ្ឋោ ហុត្វា តស្ស សម្មានំ ការេត្វា “សម្ម ឧឃ្យានបាល, អហំ ឧឃ្យានំ បស្សិស្សាមិ, ត្វំ អលង្ករោហិ ន”ន្តិ អាហ។ សោ “សាធុ, ទេចា”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តថា កត្វា រញ្ញោ បដិចេទេសិ។ សោ ហត្ថិក្ខន្ធចរគតោ មហន្តេន បរិចារេន នគរា និក្ខមិត្វា ឧឃ្យានទ្វារំ បាបុណិ។ តត្ថ ច ទ្វេ អម្ពា អត្ថិ និលោភាសា។ ឲកោ អផលោ, ឲកោ ផលធរោ។ សោ បន អតិមធុរោ, រញ្ញោ អគ្គផលស្ស អបរិភុត្តត្តា តតោ កោចិ ផលំ គហេតុំ ន ឧស្សហតិ។ រាជា ហត្ថិក្ខន្ធចរគតោច តតោ ឲកំ ផលំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិ, តស្ស តំ ជិច្ហគ្គេ ឆបិតមត្តមេច ទិព្វោជំ ចិឃ ឧបដ្ឋាសិ។ សោ “និចត្តនកាលេ ពហុ ខាទិស្សាមី”តិ ចិន្តេសិ។ “រញ្ញោ អគ្គផលំ បរិភុត្ត”ន្តិ ញាត្វា ឧបរាជានំ អាទិំ កត្វា អន្តមសោ ហត្ថិមេណ្ឌអស្សមេណ្ឌាទយោបិ ផលំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិំសុ។ អញ្ញេ ផលំ អលភន្តា ជណ្ឌេហិ សាខំ ភិន្ទិត្វា និបណ្ណមកំសុ។ រុក្ខោ ឱភគ្គចិភគ្គោ អដ្ឋាសិ, ព្ទតរោ បន មណិបព្ពតោ ចិឃ ចិលាសមានោ ឋិតោ។

រាជា ឧឃ្យានា និក្ខន្តោ តំ ទិស្វា “ព្ទជំ កិ”ន្តិ អមច្ចេ បុច្ឆិ។ “ទេចេន អគ្គផលំ បរិភុត្តន្តិ មហាជនេន ចិលុម្បិតោ ទេចា”តិ អាហំសុ។ “កិំ ន្ទ ខោ ភណេ, ព្ទមស្ស បន នេច បត្តំ, ន ចណ្ណោ ចីណោ”តិ? “និប្ផលតាឃ ន ចីណោ, ទេចា”តិ។ តំ សុត្វា រាជា សំចេគំ បដិលភិត្វា “អយំ រុក្ខោ និប្ផលតាឃ គឺលោភាសោ ឋិតោ, អយំ បន សផលតាឃ ឱភគ្គចិភគ្គោ ឋិតោ។ ព្ទជម្បិ ទជ្ជំ សផលរុក្ខសទិសំ, បព្ពជ្ជា បន និប្ផលរុក្ខសទិសា។ សកិញ្ចនស្សេច ភយំ, នាកិញ្ចនស្ស។ តស្មា អហំ ផលរុក្ខោ ចិឃ អហុត្វា និប្ផលរុក្ខសទិសោ ភចិស្សាមិ, ព្ទមំ សម្បត្តិំ ឆឌ្ឌេត្វា និក្ខម្ម បព្ពជិស្សាមី”តិ ជឡ្ហំ សមាទានំ កត្វា មតំ អធិដ្ឋហិត្វា នគរំ បចិសិត្វា បាសាទទ្វារេ ឋិតោច សេនាបតិំ បក្កោសាបេត្វា

“មហាសេនាបតិ, អជ្ជ មេ បដ្ឋាយ ភត្តហារកញ្ចេវ មុខោទកទន្តកដ្ឋទាយកញ្ច ឯកំ ឧបដ្ឋាកំ ឋបេត្វា អញ្ញោ មំ ទដ្ឋុំ មា លភតុ, បោរាណកវិនិច្ឆយាមច្ចេ គហេត្វា រជ្ជំ អនុសាសថ, អហំ ឥតោ បដ្ឋាយ ឧបរិបាសាទតលេ សមណធម្មំ ករិស្សាមី”តិ វត្វា បាសាទមារុយ្ហ ឯកកោវ សមណធម្មំ អកាសិ។ ឯវំ គតេ កាលេ មហាជនោ រាជង្គណេ សន្និបតិត្វា មហាសត្តំ អទិស្វា “ន នោ រាជា បោរាណកោ វិយ ហោតី”តិ វត្វា គាថាទ្វយមាហ –

១២៩។

“អបោរាណំ វត ភោ រាជា, សព្ពភុម្មោ ទិសម្បតិ;

នជ្ជ នច្ចេ និសាមេតិ, ន គីតេ កុរុតេ មនោ។

១៣០។

“ន មិគេ នបិ ឧយ្យានេ, នបិ ហំសេ ឧទិក្ខតិ;

មូគោវ តុណ្ហិមាសីនោ, ន អត្ថមនុសាសតី”តិ។

តត្ថ មិគេតិ សព្ពសង្គាហិកវចនំ, បុព្ពេ ហត្ថី យុជ្ឈាបេតិ, មេណ្ឌេ យុជ្ឈាបេតិ, អជ្ជ តេបិ ន ឱលោកេតីតិ អត្ថោ។ ឧយ្យានេតិ ឧយ្យានកីឡម្បិ នានុភោតិ។ ហំសេតិ បញ្ចបទុមសញ្ឆន្នាសុ ឧយ្យានបោក្ខរណីសុ ហំសគណំ ន ឱលោកេតិ។ មូគោវាតិ ភត្តហារកញ្ច ឧបដ្ឋាកញ្ច បុច្ឆិំសុ “ភោ រាជា, តុម្ហេហិ សទ្ធិំ កិញ្ចិ អត្ថំ មន្តេតី”តិ។ តេ “ន មន្តេតី”តិ វទិំសុ។ តស្មា ឯវមាហំសុ។

រាជា កាមេសុ អនល្លីយន្តេន វិវេកនិន្នេន ចិត្តេន អត្តនោ កុលុបកបច្ចេកពុទ្ធេ អនុស្សរិត្វា “កោ នុ ខោ មេ តេសំ សីលាទិគុណយុត្តានំ អកិញ្ចនានំ វសនដ្ឋានំ អាចិក្ខិស្សតី”តិ តីហិ គាថាហិ ឧទានំ ឧទានេសិ –

១៣១។

“សុខកាមា រហោសីលា, វធពន្ធា ឧបារតា;

កស្ស នុ អជ្ជ អារាមេ, ទហរា វុឌ្ឍា ច អច្ឆរេ។

១៣៧។

“អតិក្កន្តវនថា ធីរា, នមោ តេសំ មហេសិនំ;

យេ ឧស្សុកម្ហិ លោកម្ហិ, វិហរន្តិ អនុស្សុកា។

១៣៨។

“តេ ហិត្វា មច្ចុនោ ជាលំ, តតំ មាយាវិនោ ទឡ្ហំ;

ឆិន្នាលយត្តា គច្ឆន្តិ, កោ តេសំ គតិមាបយេ”តិ។

តត្ថ មុទុកាយាតិ និព្ពានមុទុកាយា។ ទេហាសីលិតិ បដិពទ្ធសីលិ ន អត្ថោ ក្រាលប្បការសតា។ វហទា ចុឡ្លា វាតិ វហទា វេច មហល្លកា វ។ អត្តទេរតិ វសន្តិ។

តស្សេវំ តេសំ គុណេ អនុស្សរន្តស្ស មហតី បីតិ ឧប្បជ្ជិ។ អថ មហាសត្តោ បល្លង្កតោ ឱរុយ្ហ ឧត្តរសីហបញ្ជរំ វិវរិត្វា ឧត្តរទិសាភិមុខោ សិរសិ អញ្ជលិំ បតិដ្ឋាបេត្វា “ឯវរូបេហិ គុណេហិ សមន្នាគតា បច្ចេកពុទ្ធា”តិ នមស្សមានោ “អតិក្កន្តវនថា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ អតិក្កន្តវនថាតិ បហីនតណ្ហា។ មហេសិនន្តិ មហន្តេ សីលក្ខន្ធាទយោ គុណេ ឯសិត្វា ឋិតានំ។ ឧស្សុកម្ហីតិ រាគាទីហិ ឧស្សុក្កំ អាបន្នេ លោកស្មិំ។ មច្ចុនោ ជាលន្តិ កិលេសមារេន បសារិតំ តណ្ហាជាលំ។ តតំ មាយាវិនោតិ អតិមាយាវិនោ។ កោ តេសំ គតិមាបយេតិ កោ មំ តេសំ បច្ចេកពុទ្ធានំ និវាសដ្ឋានំ បាបេយ្យ, គហេត្វា គច្ឆេយ្យាតិ អត្ថោ។

តស្ស បាសាទេយេវ សមណធម្មំ ករោន្តស្ស ចត្តារោ មាសា អតីតា។ អថស្ស អតិវិយ បព្ពជ្ជាយ ចិត្តំ នមិ, អគារំ លោកន្តរិកនិរយោ វិយ ខាយិ, តយោ ភវា អាទិត្តា វិយ ឧបដ្ឋហិំសុ។ សោ បព្ពជ្ជាភិមុខេន ចិត្តេន “កទា នុ ខោ ឥមំ សក្កនគរំ វិយ អលង្កតបដិយត្តំ មិថិលំ បហាយ ហិមវន្តំ បវិសិត្វា បព្ពជិតវេសគហណាការខោ ភវិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា មិថិលវណ្ណំ នាម អារភិ –

១៣៩។

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ

១៣៣

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, វិសាលំ សព្ពតោបភំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ

១៣៤

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, ពហុបាការតោរណំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ

១៣៥

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, ទឡ្ហមដ្ដាលកោដ្ឋកំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ

១៣៦

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, សុវិភត្តំ មហាបថំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ

១៣៧

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, សុវិភត្តន្តរាបណំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៣០។

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, គវាស្សរថបីឡិតំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៣១។

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, អារាមវនមាលិនិំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៣២។

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, ឧយ្យានវនមាលិនិំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៣៣។

“កទាហំ មិថិលំ ផីតំ, បាសាទវនមាលិនិំ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៣៤។

“ᨠᨴᩣᩉᩴ ᨾᩥᨳᩥᩃᩴ ᨹᩦᨲᩴ, ᨲᩥᨷᩩᩁᩴ ᩁᩣᨩᨻᨶ᩠ᨵᩩᨶᩥᩴ;

ᨾᩣᨷᩥᨲᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩮᨶ, ᩅᩮᨴᩮᩉᩮᨶ ᨿᩈᩔᩥᨶᩣ;

ᨸᩉᩣᨿ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ

᪑᪓᪓

“ᨠᨴᩣᩉᩴ ᩅᩮᨴᩮᩉᩮ ᨹᩦᨲᩮ, ᨶᩥᨧᩥᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮ;

ᨸᩉᩣᨿ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ

᪑᪓᪔

“ᨠᨴᩣᩉᩴ ᩅᩮᨴᩮᩉᩮ ᨹᩦᨲᩮ, ᩋᨩᩮᨿ᩠ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮ;

ᨸᩉᩣᨿ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ

᪑᪓᪕

“ᨠᨴᩣᩉᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᨷᩩᩁᩴ ᩁᨾ᩠ᨾᩴ, ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩣᨣᩈᩮᩣ ᨾᩥᨲᩴ;

ᨸᩉᩣᨿ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ

᪑᪓᪖

“ᨠᨴᩣᩉᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᨷᩩᩁᩴ ᩁᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᩩᨵᩣᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩃᩮᨷᨶᩴ;

បហាឃ បត្ថុខិស្សាយិ, តំ ក្យុគាស្សុ កចិស្សតិ៍

១៨៩៍

“ពគាហំ អរេត្តបុរិ រយុំ, ស្សុចិកត្តិ យរេភារយិ;

បហាឃ បត្ថុខិស្សាយិ, តំ ក្យុគាស្សុ កចិស្សតិ៍

១៩០៍

“ពគាហំ ក្សុជិការរេ ច, ចិករេត្ត ភាពរេយា យិរេត;

បហាឃ បត្ថុខិស្សាយិ, តំ ក្យុគាស្សុ កចិស្សតិ៍

១៩១៍

“ពគាហំ ក្សុជិការរេ ច, ស្សុគាយត្តិពរេលបរេភ;

បហាឃ បត្ថុខិស្សាយិ, តំ ក្យុគាស្សុ កចិស្សតិ៍

១៩២៍

“ពគាហំ ក្សុជិការរេ ច, ស្សុចិករេត្ត យរេភាររេយ;

បហាឃ បត្ថុខិស្សាយិ, តំ ក្យុគាស្សុ កចិស្សតិ៍

១៩៣៍

“ពគាហំ ក្សុជិការរេ ច, លិរេត្ត ចត្ថរេចាសិរេត;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៩៣។

“កទាហំ សោណ្ណបល្លង្កេ, គោនកេ ចិត្តសន្ថតេ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៩៤។

“កទាហំ មណិបល្លង្កេ, គោនកេ ចិត្តសន្ថតេ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៩៥។

“កទាហំ កប្បាសកោសេយ្យំ, ខោមកោដុម្ពរានិ ច;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៩៦។

“កទាហំ បោក្ខរណី រម្មា, ចក្កវាកបកូជិតា;

មន្ទាលកេហិ សញ្ឆន្នា, បទុមុប្បលកេហិ ច;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៦៧។

“កទាហំ ហត្ថិគុម្ពេ ច, សព្ពាលង្ការភូសិតេ;

សុវណ្ណកច្ឆេ មាតង្គេ, ហេមកប្បនវាសសេ។

១៦៨។

“អារូឡ្ហេ គាមណីយេហិ, តោមរង្កុសបាណិភិ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៩០។

“កទាហំ អស្សគុម្ពេ ច, សព្ពាលង្ការភូសិតេ;

អាជានីយេវ ជាតិយា, សិន្ធវេ សីឃវាហនេ។

១៩១។

“អារូឡ្ហេ គាមណីយេហិ, ឥល្លិយាចាបធារិភិ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៩២។

“កទាហំ រថសេនិយោ, សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ;

ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ, សព្ពាលង្ការភូសិតេ។

១៥២។

“អារទ្ធញ្ញេហ ការយណ៊ីយេហិ, ឆាបហេត្តហិ ចយ្ពិកិ;

បហាយ បញ្ចខីឃ្យាយិ, ត៌ ក្យកាឃ្យុ កចិឃ្យតិ។

១៥៣។

“កកាហ៌ សោចណ្ណាខនេឆ, សត្តុទ្ធេស្សិតន្ធេឌ;

ឌិនេប អនេឆាបិ នេចឃ្យញ្ញេ, សព្ទាលក្កាខក្ខសិនេព។

១៥៧។

“អារទ្ធញ្ញេហ ការយណ៊ីយេហិ, ឆាបហេត្តហិ ចយ្ពិកិ;

បហាយ បញ្ចខីឃ្យាយិ, ត៌ ក្យកាឃ្យុ កចិឃ្យតិ។

១៥៤។

“កកាហ៌ សញ្ញុខេឆ ឆ, សត្តុទ្ធេស្សិតន្ធេឌ;

ឌិនេប អនេឆាបិ នេចឃ្យញ្ញេ, សព្ទាលក្កាខក្ខសិនេព។

១៥៥។

“អារទ្ធញ្ញេហ ការយណ៊ីយេហិ, ឆាបហេត្តហិ ចយ្ពិកិ;

ປຫາຍ ປຕ຺ຖນີຍ຺ຍາຍິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ກຣິສ຺ສຕິ.

໑໔໘.

“ກທາຫໍ ອສ຺ສເຣເຂ ຈ, ສຕ຺ເຕເທ຺ທ ຣສ຺ສິຕເທ຺ທເຊ;

ຊີເປ ອເຂາປິ ເຈຍ຺ຍເລ຺ລ, ສຕ຺ຕາລຕ຺ຕາເຣກ຺ຫສິເຕ.

໑໔໙.

“ອາຣຸຍ຺ເຫ ກາຍກລີເຍຫິ, ຈາປຫເຕ຺ຕຫິ ຈຍ຺ຍິກິ;

ປຫາຍ ປຕ຺ຖນີຍ຺ຍາຍິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ກຣິສ຺ສຕິ.

໑໕໐.

“ກທາຫໍ ຊ຺ຸຊເຣເຂ ຈ, ສຕ຺ເຕເທ຺ທ ຣສ຺ສິຕເທ຺ທເຊ;

ຊີເປ ອເຂາປິ ເຈຍ຺ຍເລ຺ລ, ສຕ຺ຕາລຕ຺ຕາເຣກ຺ຫສິເຕ.

໑໕໑.

“ອາຣຸຍ຺ເຫ ກາຍກລີເຍຫິ, ຈາປຫເຕ຺ຕຫິ ຈຍ຺ຍິກິ;

ປຫາຍ ປຕ຺ຖນີຍ຺ຍາຍິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ກຣິສ຺ສຕິ.

໑໕໒.

“ກທາຫໍ ເກາລາເຣເຂ ຈ, ສຕ຺ເຕເທ຺ທ ຣສ຺ສິຕເທ຺ທເຊ;

ជីបេ អចោបិ ចេឃ្យញ្ឈេ, សញ្ញាលក្កាវក្សិពេ៍

១ប័៧៍

“អាទ្ញេហ កាយលឹឃេហិ, ចាបហតេ្តហិ ចយ៉ឹកិ;

បហាឃ បញ្ញាខិស្សាយិ, ត៌ា ក្យាស្ស្យ កចិស្សតិ៍

១ប័ទ៍

“ពកាហ៌ អឌរចេ ច, សត្តចេ្តស្សិពទ្ធេឌ;

ជីបេ អចោបិ ចេឃ្យញ្ឈេ, សញ្ញាលក្កាវក្សិពេ៍

១ប័ទ៌៍

“អាទ្ញេហ កាយលឹឃេហិ, ចាបហតេ្តហិ ចយ៉ឹកិ;

បហាឃ បញ្ញាខិស្សាយិ, ត៌ា ក្យាស្ស្យ កចិស្សតិ៍

១ប័៩៍

“ពកាហ៌ យេឍ្ឍរចេ ច, សត្តចេ្តស្សិពទ្ធេឌ;

ជីបេ អចោបិ ចេឃ្យញ្ឈេ, សញ្ញាលក្កាវក្សិពេ៍

១ប័សិ៍

“ອາຣູຬ຺ເຫ ຄາມຎີເຍຫິ, ຈາປຫເຕ຺ຖຫິ ຈມ຺ມິພິ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ພວິສ຺ສຕິ.

໑໕໕.

“ກທາຫໍ ຣຖເສເນ ຈ, ສນ຺ນເທ຺ເທ ອຸສ຺ສິຕທ຺ທເຊ;

ທີເປ ອເຖາປິ ເວຍ຺ຍເຄ຺ເຆ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣພູສິເຕ.

໑໕໖.

“ອາຣູຬ຺ເຫ ຄາມຎີເຍຫິ, ຈາປຫເຕ຺ຖຫິ ຈມ຺ມິພິ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ພວິສ຺ສຕິ.

໑໖໐.

“ກທາຫໍ ຫຕ຺ຖາເຣາເຫ ຈ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣພູສິເຕ;

ນີລວມ຺ມຘເຣ ສູເຣ, ເຕາມຣງ຺ກຸສປາຎິເນ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ພວິສ຺ສຕິ.

໑໖໑.

“ກທາຫໍ ອສ຺ສາເຣາເຫ ຈ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣພູສິເຕ;

ນີລວມ຺ມຘເຣ ສູເຣ, ອິນ຺ທິຍາຈາປຘາຣິເນ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ຠວິສ຺ສຕິ.

໑໕໖.

“ກທາຫໍ ຣຖາເຣາເຫ ຈ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣຠູສິເຕ;

ນີລວມ຺ມຘເຣ ສູເຣ, ຈາປຫເຕ຺ຖ ກລາປິເນ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ຠວິສ຺ສຕິ.

໑໕໗.

“ກທາຫໍ ຘນຸຄ຺ຄເຫ ຈ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣຠູສິເຕ;

ນີລວມ຺ມຘເຣ ສູເຣ, ຈາປຫເຕ຺ຖ ກລາປິເນ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ຠວິສ຺ສຕິ.

໑໕໘.

“ກທາຫໍ ຣາຊປຸເຕ຺ຕ ຈ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣຠູສິເຕ;

ຈິຕ຺ຣວມ຺ມຘເຣ ສູເຣ, ກຎ຺ຈນາເວຬຘາຣິເນ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກຸທາສ຺ສຸ ຠວິສ຺ສຕິ.

໑໕໙.

“កទាហំ អរិយគណេ ច, វតវន្តេ អលង្កតេ;

ហរិចន្ទនលិត្តង្គេ, កាសិកុត្តមធារិនេ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៨៥។

“កទាហំ អមច្ចគណេ ច, សព្ពាលង្ការភូសិតេ;

បីតវម្មធរេ សូរេ, បុរតោ គច្ឆមាលិនេ;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៨៦។

“កទាហំ សត្តសតា ភរិយា, សព្ពាលង្ការភូសិតា;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៨៧។

“កទាហំ សត្តសតា ភរិយា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;

បហាយ បព្ពជិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១៨៨។

“កទាហំ សត្តសតា ភរិយា, អស្សវា បិយភាណិនី;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກທາສ຺ສຸ ຠວິສ຺ສຕິ.

໒໐໐.

“ກທາຫໍ ສຕຜລໍ ກໍສໍ, ໂສວຓ຺ຓໍ ສຕຣາຊິກໍ;

ປຫາຍ ປພ຺ພຊິສ຺ສາມິ, ຕໍ ກທາສ຺ສຸ ຠວິສ຺ສຕິ.

໒໐໑.

“ກທາສ຺ສຸ ມໍ ຫຕ຺ຖິຄຸມ຺ພາ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣຠູສິຕາ;

ສຸວຓ຺ຓກຈ຺ຉາ ມາຕງ຺ຄາ, ເຫມກປ຺ປນວາສສາ.

໒໐໒.

“ອາຣູຬ຺ຫາ ຄາມຓີເຍຫິ, ໂຕມຣງ຺ກຸສປາຓິຠິ;

ຍນ຺ຕໍ ມໍ ນານຸຍິສ຺ສນ຺ຕິ, ຕໍ ກທາສ຺ສຸ ຠວິສ຺ສຕິ.

໒໐໓.

“ກທາສ຺ສຸ ມໍ ອສ຺ສຄຸມ຺ພາ, ສພ຺ພາລງ຺ກາຣຠູສິຕາ;

ອາຊານີຍາວ ຊາຕິຍາ, ສິນ຺ຘວາ ສີຆວາຫນາ.

໒໐໔.

“អារុឡ្ហា គាមណីយេហិ, ខគ្គិយាចាបធារិភិ;

យន្តុ យំ ភាតុយិស្សន្តិ, តំ ព្រាស្សុ កថិស្សតិ។

១០៣។

“កាទាស្សុ យំ រថេសភំ, សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា;

ទីបិ អថោបិ វេយ្យគ្ឃា, សព្ពាលង្ការភូសិតា។

១០៤។

“អារុឡ្ហា គាមណីយេហិ, ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ;

យន្តុ យំ ភាតុយិស្សន្តិ, តំ ព្រាស្សុ កថិស្សតិ។

១០៥។

“កាទាស្សុ យំ សោណ្ណរថា, សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា;

ទីបិ អថោបិ វេយ្យគ្ឃា, សព្ពាលង្ការភូសិតា។

១០៦។

“អារុឡ្ហា គាមណីយេហិ, ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ;

យន្តុ យំ ភាតុយិស្សន្តិ, តំ ព្រាស្សុ កថិស្សតិ។

១០៧។

“កងាស្សុ យំ សញ្ញ្យធា, សត្តដ្ឋា ក្សៀពង្គដា;

ឌីបា អនេធាបិ ចេឃ្យឡ្ឈា, សង្ឃាលក្ខារក្វសិតាˋ

១១០ˋ

“អារុ្វញហា កាយហឹេឃហិ, ឆាបហេត្តហិ ចម្ពិកិ;

ឃត្ត យំ ភាត្យឃិស្សុត្តិ, ចាំ ព្យងាស្សុ កចិស្យតិˋ

១១១ˋ

“កងាស្សុ យំ អស្យុរធា, សត្តដ្ឋា ក្សៀពង្គដា;

ឌីបា អនេធាបិ ចេឃ្យឡ្ឈា, សង្ឃាលក្ខារក្វសិតាˋ

១១២ˋ

“អារុ្វញហា កាយហឹេឃហិ, ឆាបហេត្តហិ ចម្ពិកិ;

ឃត្ត យំ ភាត្យឃិស្សុត្តិ, ចាំ ព្យងាស្សុ កចិស្យតិˋ

១១៣ˋ

“កងាស្សុ យំ ឱ្ជុរធា, សត្តដ្ឋា ក្សៀពង្គដា;

ឌីបា អនេធាបិ ចេឃ្យឡ្ឈា, សង្ឃាលក្ខារក្វសិតាˋ

១៨៣។

“អាន្ទញហា កាយលឹឃេហិ, ឆាបហេត្ធហិ ចឡិកិ;

ឃត្តំ យំ តាត្ឃិស្សត្តិ, តំ ក្ងាស្ស កចិស្សតិ។

១៨៤។

“ពងាស្ស យំ កោណាឆោ, សត្តន្ធា ខ្សឹតន្ធា;

ឌឹបិ អេឆាបិ ចេឃ្យាឈ្ឈា, សទ្ធាលក្កាក្សិតា។

១៨៥។

“អាន្ទញហា កាយលឹឃេហិ, ឆាបហេត្ធហិ ចឡិកិ;

ឃត្តំ យំ តាត្ឃិស្សត្តិ, តំ ក្ងាស្ស កចិស្សតិ។

១៨៦។

“ពងាស្ស យំ អឌោឆា, សត្តន្ធា ខ្សឹតន្ធា;

ឌឹបិ អេឆាបិ ចេឃ្យាឈ្ឈា, សទ្ធាលក្កាក្សិតា។

១៨៧។

“អាន្ទញហា កាយលឹឃេហិ, ឆាបហេត្ធហិ ចឡិកិ;

ឃត្តំ យំ តាត្ឃិស្សត្តិ, តំ ក្ងាស្ស កចិស្សតិ។

᪁᪐᪉᪨

“ᨠᨧᩣᨿ᩠ᨿᩩ ᨿᩴ ᨷᩮᩃ᩠ᨴᩁᨳᩣ, ᩈᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᩔᩥᨲᨴ᩠ᨵᨩᩣ;

ᨴᩦᨷᩣ ᩋᨳᩮᩣᨷᩥ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩣ᪨

᪁᪁᪀᪨

“ᩋᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣ ᨣᩣᨾᨱᩦᨿᩮᩉᩥ, ᨧᩣᨷᩉᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᩅᨾ᩠ᨾᩥᨽᩥ;

ᨿᨶ᩠ᨲᩩ ᨿᩴ ᨽᩣᨲᩩᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᨧᩣᨿ᩠ᨿᩩ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ᪨

᪁᪁᪁᪨

“ᨠᨧᩣᨿ᩠ᨿᩩ ᨿᩴ ᨿᩥᨣᩁᨳᩣ, ᩈᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᩔᩥᨲᨴ᩠ᨵᨩᩣ;

ᨴᩦᨷᩣ ᩋᨳᩮᩣᨷᩥ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩣ᪨

᪁᪁᪁᪨

“ᩋᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣ ᨣᩣᨾᨱᩦᨿᩮᩉᩥ, ᨧᩣᨷᩉᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᩅᨾ᩠ᨾᩥᨽᩥ;

ᨿᨶ᩠ᨲᩩ ᨿᩴ ᨽᩣᨲᩩᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᨧᩣᨿ᩠ᨿᩩ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ᪨

᪁᪁᪂᪨

“ᨠᨧᩣᨿ᩠ᨿᩩ ᨿᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣᩉᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩣ;

ᨶᩦᩃᩅᨾ᩠ᨾᨵᩁᩣ ᩈᩪᩁᩣ, ᨲᩮᩣᨾᩁᨦ᩠ᨠᩩᩈᨸᩣᨱᩥᨶᩮᩣ;

ᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩴ ᨶᩣᨶᩩᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

᪑᪑᪓᪨

“ᨠᨴᩣᩔᩩ ᨾᩴ ᩋᩔᩣᩁᩮᩣᩉᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩣ;

ᨶᩦᩃᩅᨾ᩠ᨾᨵᩁᩣ ᩈᩪᩁᩣ, ᩍᩃ᩠ᩃᩥᨿᩣᨧᩣᨸᨵᩣᩁᩥᨶᩮᩣ;

ᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩴ ᨶᩣᨶᩩᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

᪑᪑᪔᪨

“ᨠᨴᩣᩔᩩ ᨾᩴ ᩁᨳᩣᩁᩮᩣᩉᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩣ;

ᨶᩦᩃᩅᨾ᩠ᨾᨵᩁᩣ ᩈᩪᩁᩣ, ᨧᩣᨸᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨠᩃᩣᨸᩥᨶᩮᩣ;

ᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩴ ᨶᩣᨶᩩᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

᪑᪑᪕᪨

“ᨠᨴᩣᩔᩩ ᨾᩴ ᨵᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨽᩪᩈᩥᨲᩣ;

ᨶᩦᩃᩅᨾ᩠ᨾᨵᩁᩣ ᩈᩪᩁᩣ, ᨧᩣᨸᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨠᩃᩣᨸᩥᨶᩮᩣ;

ᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩴ ᨶᩣᨶᩩᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

᪑᪑᪖᪨

“កទាស្សុ មំ រាជបុត្តា, សព្ពាលង្ការភូសិតា;

ចិត្រវត្ថធរា សូរា, កញ្ចនាវេឡធារិនោ;

យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១១៨។

“កទាស្សុ មំ អរិយគណា, វតវន្តា អលង្កតា;

ហរិចន្ទនលិត្តង្គា, កាសិកុត្តមធារិនោ;

យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១១៩។

“កទាស្សុ មំ អមច្ចគណា, សព្ពាលង្ការភូសិតា;

បីតវត្ថធរា សូរា, បុរតោ គច្ឆមាលិនោ;

យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១២០។

“កទាស្សុ មំ សត្តសតា ភរិយា, សព្ពាលង្ការភូសិតា;

យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១១០។

“កទាស្សុ មំ សត្តសតា ភរិយា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;

យន្តិ មំ នានុយិស្សន្តិ, តំ កទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១១១។

“កទាស្សុ មំ សត្តសតា ភរិយា, អស្សវា បិយភាណិនី;

យន្តិ មំ នានុយិស្សន្តិ, តំ កទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១១២។

“កទាហំ បត្តំ គហេត្វាន, មុណ្ឌោ សង្ឃាដិបារុតោ;

បិណ្ឌិកាយ ចរិស្សាមិ, តំ កទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១១៣។

“កទាហំ បំសុកូលានំ, ឧជ្ឈិតានំ មហាបថេ;

សង្ឃាដិំ ធារយិស្សាមិ, តំ កទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១១៤។

“កទាហំ សត្តាហសម្មេឃេ, ឱវដ្ឋោ អល្លចីវរោ;

បិណ្ឌិកាយ ចរិស្សាមិ, តំ កទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១២៥។

“កទាហំ សព្ពត្វ គន្ត្វា, រុក្ខា រុក្ខំ វនា វនំ;

អនបេក្ខោ គមិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១២៦។

“កទាហំ គិរិទុគ្គេសុ, បហីនភយភេរវោ;

អទុតិយោ គមិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១២៧។

“កទាហំ វីណំវ រុជ្ជកោ, សត្តតន្តិំ មនោរមំ;

ចិត្តំ ឧជុំ ករិស្សាមិ, តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតិ។

១២៨។

“កទាហំ រថការោវ, បរិកន្តំ ឧបាហនំ;

កាមសញ្ញោជនេ ឆេច្ឆំ, យេ ទិព្វេ យេ ច មានុសេ”តិ។

តត្ថ កទាតិ កាលបរិវិតក្កោ។ ផីតន្តិ វត្ថាលង្ការាទីហិ សុបុប្ផិតំ។ វិភត្តំ ភាគសោ មិតន្តិ ឆេកេហិ នគរមាបកេហិ រាជនិវេសនាទីនំ វសេន វិភត្តំ ទ្វារវីថីនំ វសេន កោដ្ឋាសតោ មិតំ។ តំ កុទាស្សុ ភវិស្សតីតិ តំ ឧចទ្ទបំ នគរំ បហាយ បព្ពជិតំ កុទា នាម មេ ភវិស្សតិ។ សព្ពតោបភន្តិ សមន្តតោ អលង្ការោភាសេន យុត្តំ។ ពហុបាការតោរណន្តិ ពហលេន បុថុលេន បាការេន ចេវ ទ្វារតោរណេហិ ច សមន្នាគតំ។ ទឡ្ហមដ្ដាលកោដ្ឋកន្តិ ទឡ្ហេហិ អដ្ដាលកេហិ ទ្វារកោដ្ឋកេហិ ច សមន្នាគតំ។ បីឡិតន្តិ សមាកិណ្ណំ។ តិបុរន្តិ តីហិ បុរេហិ

សយត្ថាកតំ, តិបិការន្តិ អនេត្វា៉ អឆ ចា តិបុរន្តិ តិក្លត្ញុំ បុណ្ណា៉ រាឌជាត្ថកិន្តិ រាឌញ្ញាតរកហេច បុណ្ណា៉ សោយតស្សុតាតិ ឲចិតាយកោត ចិនេឆហរាឌេត៉

តិចិនេពតិ ឆតឆញ្ញាតិចយាឌិតា សយ្យត្ថេ៉ អនេឌយ្យេតិ បច្ចាយិទេត្តហិ អនេឌតទេត្ថា៉ ចត្ថតឆោសិទេពតិ លៅហិតចត្ថតេត បរិសេប្យាសិទេពា៉ កោកាដុព្ពរាតិតិ កោកាដុព្ពរដេ្ឌ ដុដិ្ឌតចត្វាតិ៉ ហត្តិក្រព្ពតិ ហត្តិឈដារយា៉ ហេយកប្យតចាសេសតិ ហេយយេយត សីសាលក្ខាសេក្ខាទេពត កប្យតេត ច ហេយឌាលេត ច សយត្ថាកទេព៉ កាយលាំយេហ៊ីតិ ហត្វាចរិយេហិ៉ អាឌាតិយេច ឌាតិយាតិ ឌាតិយា ការណាការណឌាតតតាឃ អាឌាតិយេច, តាឌិសាតំ អស្សាតំ ក្រព្ព៉ កាយលាំយេហ៊ីតិ អស្សាចរិយេហិ៉ ត្ថាល្លិយាចាបឆារិកិតិ ត្ថាល្លិយញ្ញា ចាបញ្ញា ឆារទេត្តហិ៉ រឆសេតិយោតិ រឆឈដារយា៉ សត្ថទេត្តិ សុដ្ឋ តទេត្ឋ៉ ឌិរប អនេចាបិ ចេឃ្យេល្លិ ឌិបិញ្ឃក្ខសុ្យបរិក្លិទេត្តា៉ កាយលាំយេហ៊ីតិ រឆាចរិយេហិ៉ សញ្ញូទេឆតិ រឌតរទេឆ៉ អឌរឆរយល្ឋរឆយិករទេឆ សោកតត្វាឃ យោរឌេត្តិ៉

អរិយកលោតិ ព្រាហ្មណកលោ៉ ទេព កិរ តឌា អរិយាចារា អនេហសុំ, ទេពត ទេព ឲចយាហ៉ ហរិចត្ថតលិត្តទេក្ខតិ កញ្ចាតចលេ្លាត ចត្ថតេត លិត្តសទិទេរ៉ សត្តសតា គរិយាតិ បិយគរិយារេយច សត្ថាយាហ៉ សុសញ្ញាតិ សុដ្ឋ សញ្ញាតា៉ អស្សចាតិ សាយិកស្ស ចចតការិកា៉ សតបលត្តិ បលសទេពត សុចលេ្លាត ការិតំ៉ កំសត្តិ បាតិំ៉ សតរាឌិកត្តិ បិដ្ឋិបទេស្ស រាឌិសទេពត សយត្ថាកតំ៉ ឃត្តំ យត្តិ អតិត្តិកត្ថចតសទេឋ្ឋ ឲកទេយច កដ្ឋត្តំ យំ កឌា ត្ម ទេព តាត្មយិស្សត្តិ៉ សត្តាហសទេយ្ឈតិ សត្តាហំ សយដ្ឋិទេព យហារេយឈេ, សត្តាហចត្ថលិកេពតិ អនេត្វា៉ ឌ្លចទេដ្ឋាតិ ឌ្លតតសិទេសា៉ សញ្ញត្វាតិ សញ្ញឌិសំ៉ វុឌ្ឍទេកាតិ ចិណាចាតទេកា៉ កាយសំទេយាឌទេតតិ កាយសំទេយាឌតំ៉ ឌិទេញ្ញតិ ឌិញ្ញា៉ យាត្មេសតិ យាត្មសំ៉

ទេសា កិរ តសចស្សសហស្សាឃុកការេល តិញ្ញាទេត្វា សត្តចស្សសហស្សាតិ រឌ្ជំ ការទេត្វា តិចស្សសហស្សាចសិទេដ្ឋ អាឃុយិប្បញ្ញាឌិទេពា៉ បញ្ញាឌទេត្វា បតេស ដ្ឋឃ្យាតត្វារេ អព្ញសុក្លស្ស ឌិដ្ឋកាលទេពា បដ្ឋាឃ ចត្តារោ យានេ អកាទេរ ចសិត្វា "ត្ថាយយ្យារាឌទេចសា បញ្ញាឌិតទេចសា ចរតទេរា, បញ្ញាឌិស្សាមិ"តិ ចិទេត្តត្វា ដ្ឋបដ្ឋាកំ រហេស្សត អាណាទេបសិ "តាត, កញ្ចិ អឌាតារេបត្វា អត្ថរាបណេពា ការសាឃចត្វាតិ ទេចច យត្តិកាបត្តញ្ចា កំលិត្វា អាហរា"តិ៉ ទេសា តឆា អកាសិ៉ រាឌា កប្យកំ បទេក្កាសាទេបត្វា រកាសយស្សុំ ឌ្លហារាទេបត្វា កប្យកស្ស កាយចរំ ឥត្វា កប្យកំ ដ្ឋទេឃ្យារេឌត្វា ឲកំ ការសាចំ តិចារេសត្វា ឲកំ បិរុបិត្វា ឲកំ អំសេ កត្វា យត្តិកាបត្តយិ្យ ឆចិកាឃ ឌ្លសារទេត្វា អំសេ លទេក្កសិ៉ តទេពា កត្តរទេឆ្ឋំ ករហត្វា យហាតទេល កតិបទេឃ ចាទេរ បទេច្ចកត្សុទេឋ្ឋលិលិយ អបរាបរំ ចក្កយិ៉ ទេសា តំ ឌិចសំ តទេត្ថច ចសិត្វា បុតឌិចទេស ស្ម៊ុរិឃុក្កយតទេចលិយ បិសាឌា ឌ្លតរិតុំ អារកិ៉

តឆា សិចលិទេឆឹ តា សត្តសតា ចល្លកិត្តិយោ បទេក្កាសារេបត្វា "ចិរំ ឌិទេដ្ឋា ទេតា រាឌា, ចត្តារោ យាសា អតិតា, អឌ្ជ តំ បស្សិស្សាយ, សញ្ញាលក្ខារទេហិ អលដ្ឋរិត្វា យឆាតាលំ ត្ថាត្តិក្រត្តហាសចិលិទេស ឥទេស្សត្វា កិទេលសតត្ថទេតត តាត្ថិតុំ ចាឃទេយឃ្យាឆា"តិ ចត្វា អលដ្ឋតប្យឌិយត្តាហិ តាហិ សទ្ធឹ "រាឌាតំ បស្សិស្សាយា"តិ បិសាឌំ អភិរុហត្តិ៉ តំ ឌ្លតទេត្តំ ឌិដ្ឋាបិ ត សញ្ញាតិ៉ "រទេញ្ញា ឌ្លចាឌំ ឌាតុំ អាកទេពា បទេច្ចកត្សុទេឋ្ឋ កចិស្សតី"តិ សញ្ញាឃ ចត្តិត្វា ឲកយត្តំ អដ្ឋាសិ៉ យហាសទេត្វាបិ បិសាឌា ឌ្លតរិ៉ ត្ថាតរាបិ បិសាឌំ អភិរុហិត្វា សិរិសយតបិទេដ្ឋ គយសចល្លាកទេស ច បសាឆតកល្ឋញ្ចា ឌិស្វា "ត ទេសា បទេច្ចកត្សុទេឋ្ឋ, អយ្យាកំ បិយសាយិកោ កចិស្សតិ, ឲឆ តំ យាចិត្វា

ຄິຈ຺ຈາເປສ຺ສາມີ”ຕິ ມຫາຕເລ ປະຕິຕ຺ວາ ຣາຊັງຄະນັງ ສຍ຺ຍາປຸລິງ ປິປຸລິຕ຺ວາ ຈ ປນ ສັພ຺ພາຫິ ຕາຫິ ສັທ຺ທິງ ເກເສ ເມາເຈຕ຺ວາ ປິຕ຺ຖິຍັງ ວິກີຣິຕ຺ວາ ໂຣທິກາຫິ ຫເຕ຺ຖຫິ ໂຮຣັງ ປັສຸມ຺ພິຕ຺ວາ “ກສ຺ມາ ເອວຣູປັງ ກມ຺ມັງ ກເຣາຖ, ມຫາຣາຊາ”ຕິ ອຕິກລຸນັງ ປຣິເທວມານາ ຣາຊານັງ ອນຸພັນ຺ທິງສຸ, ສກລນຄເຣ ສັທ຺ທິກັງ ອໂຫສິ. ເຕປິ “ຣາຊາ ກິຣ ເນາ ປັພ຺ພາເຊຕິ, ກຸເຕາ ປນ ເອວຣູປັງ ທໂຍ໌ກຣາຊານັງ ລພິສ຺ສາມາ”ຕິ ເຣາທມານາ ຣາຊານັງ ອນຸພັນ຺ທິງສຸ. ຕໂຕ ຕາສັງ ຖາໂຕ຺ຖານັງ ປຣິເທວນ຺ຕານັງ ປຣິເທວນ຺ຕີນັມ຺ປິ ຕາ ປຫາຍ ຣເຖ຺ຖາ ກມຕັງ ອາຈິກ຺ເຣາເຣນ຺ຕາ ສັຕ຺ຖາ ອາຫ –

໑໓໐.

“ຕາ ຈ ສັຕ຺ຕສຕາ ພຣິຍາ, ສັພ຺ພາລັງ຺ກາຣະພູສິຕາ;

ພາຫາ ປັຄ຺ຄຍ຺ຫ ປັກ຺ກັນ຺ທິງສຸ, ກສ຺ມາ ເນາ ວິຊຫິສ຺ສສີ.

໑໓໑.

“ຕາ ຈ ສັຕ຺ຕສຕາ ພຣິຍາ, ສຸສັນ຺ຍາ ຕນຸມັຊ຺ຊິມາ;

ພາຫາ ປັຄ຺ຄຍ຺ຫ ປັກ຺ກັນ຺ທິງສຸ, ກສ຺ມາ ເນາ ວິຊຫິສ຺ສສີ.

໑໓໒.

“ຕາ ຈ ສັຕ຺ຕສຕາ ພຣິຍາ, ອສ຺ສວາ ປິຍພາຓິນີ;

ພາຫາ ປັຄ຺ຄຍ຺ຫ ປັກ຺ກັນ຺ທິງສຸ, ກສ຺ມາ ເນາ ວິຊຫິສ຺ສສີ.

໑໓໓.

“ຕາ ຈ ສັຕ຺ຕສຕາ ພຣິຍາ, ສັພ຺ພາລັງ຺ກາຣະພູສິຕາ;

ຫິຕ຺ວາ ສັມ຺ປັທ຺ທວີ ຣາຊາ, ປັພ຺ພັຊ຺ຊາຍ ປຸຣັກ຺ຂເຕາ.

១៣៣។

“តា ច សត្តសតា ភរិយា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;

ហិត្វា សម្បទ្ទវី រាជា, បព្ពជ្ជាយ បុរក្ខតោ។

១៣៤។

“តា ច សត្តសតា ភរិយា, អស្សវា បិយភាណិនី;

ហិត្វា សម្បទ្ទវី រាជា, បព្ពជ្ជាយ បុរក្ខតោ។

១៣៥។

“ហិត្វា សតបលំ កំសំ, សោវណ្ណំ សតរាជិកំ;

អគ្គហី មត្តិកំ បត្តំ, តំ ទុតិយាភិសេចន”ន្តិ។

តត្ថ ពាហា បគ្គយ្ហាតិ ពាហា ឧក្ខិបិត្វា។ សម្បទ្ទវីតិ ភិក្ខវេ, សោ មហាជនកោ រាជា, តា ច សត្តសតា ភរិយា “កិំ ទេវ, ទេវ, បហាយ គច្ឆសិ, កោ អម្ហាកំ ទោសោ”តិ វិលបន្តិយោវ ឆឌ្ឌេត្វា សម្បទ្ទវី គតោ, “បព្ពជ្ជាយ យាហី”តិ ចោទិយមានោ វិយ បុរក្ខតោ ហុត្វា គតោតិ អត្ថោ។ តំ ទុតិយាភិសេចនន្តិ ភិក្ខវេ, តំ មត្តិកាបត្តគ្គហណំ ទុតិយាភិសេចនំ កត្វា សោ រាជា និក្ខន្តោតិ។

សីវលិទេវីបិ បរិទេវមានា រាជានំ និវត្តេតុំ អសក្កោន្តី “អត្ថេសោ ឧបាយោ”តិ ចិន្តេត្វា មហាសេនគុត្តំ បក្កោសាបេត្វា “តាត, រញ្ញោ បុរតោ គមនទិសាភាគេ ជិណ្ណឃរជិណ្ណសាលាទីសុ អគ្គិំ ទេហិ, តិណបណ្ណានិ សំហរិត្វា តត្ថ តត្ថ ធូមំ ការេហី”តិ អាណាបេសិ។ សោ តថា ការេសិ។ សា រញ្ញោ សន្តិកំ គន្ត្វា បាទេសុ បតិត្វា មិថិលាយ អាទិត្តភាវំ អារោចេន្តី គាថាទ្វយមាហ –

១៣៦។

“ភេស្មា អគ្គិសមា ជាលា, កោសា ឌយ្ហន្តិ ភាគសោ;

រជតំ ជាតរូបញ្ច, មុត្តា វេឡុរិយា ពហូ។

១២៥។

“មណយោ សង្ខមុត្តា ច, វត្ថិកំ ហរិចន្ទនំ;

អជិនំ ទន្តភណ្ឌញ្ច, លោហំ កាឡាយសំ ពហុំ;

ឯហិ រាជ និវត្តស្សុ, មា តេ តំ វិនសា ធន”ន្តិ។

តត្ថ ភេស្មាតិ ភយានកា។ អគ្គិសមា ជាលាតិ តេសំ តេសំ មនុស្សានំ គេហានិ អគ្គិ គណ្ហិយ្យសោ ឯស មហាជាលោតិ អត្ថោ។ កោសាតិ សុវណ្ណរជតកោដ្ឋាគារាទីនិ។ ភាគសោតិ កោដ្ឋាសតោ សុវិភត្តាបិ នោ ឯតេ អគ្គិនា ទយ្ហន្តិ, ទេវាតិ។ លោហន្តិ តម្ពលោហាទិកំ។ មា តេ ឯតំ ធនំ វិនស្សតុ, ឯហិ តំ និវត្តាបេតិ, បច្ឆា គមិស្សសិ, “មហាជនកោ នាម ទយ្ហមានំ អនោលោកេត្វាវ និក្ខន្តោ”តិ តុម្ហាកំ គរហា ភវិស្សតិ, តាយ តេ លជ្ជាបិ វិប្បដិសារោបិ ភវិស្សតិ, ឯហិ អមច្ចេ អាណាបេត្វា អគ្គិំ និព្ពាបេហិ, ទេវាតិ។

អថ មហាសត្តោ “ទេវិ, កិំ កថេសិ, យេសំ កិញ្ចនំ អត្ថិ, តេសំ តំ ទយ្ហតិ, មយំ បន អកិញ្ចនា”តិ ទីបេន្តោ គាថមាហ –

១២៦។

“សុសុខំ វត ជីវាម, យេសំ នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ;

មិថិលាយ ទយ្ហមានាយ, ន មេ កិញ្ចិ អទយ្ហថា”តិ។

តត្ថ កិញ្ចនន្តិ យេសំ អម្ហាកំ បលិពោធកិលេសសង្ខាតំ កិញ្ចនំ នត្ថិ, តេ មយំ តេន អកិញ្ចនភាវេន សុសុខំ វត ជីវាម។ តេនេវ ការណេន មិថិលាយ ទយ្ហមានាយ ន មេ កិញ្ចិ អទយ្ហថ, អប្បមត្តកម្បិ អត្តនោ ភណ្ឌកំ ទយ្ហមានំ ន បស្សាមីតិ វទតិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា មហាសត្តោ ឧត្តរទ្វារេន និក្ខមិ។ តាបិស្ស សត្តសតា ភរិយា និក្ខមិំសុ។ បុន សីវលិទេវី ឯកំ ឧបាយំ ចិន្តេត្វា “គាមឃាតរដ្ឋវិលុម្បនាការេ វិយ ទស្សេថា”តិ អមច្ចេ អាណាបេសិ។ តាវទេវ អាវុធហត្ថេ បុរិសេ តតោ តតោ អាធាវន្តេ

ປຣິສາຈເຕ຺ຕ ວິລຸມ຺ປເຕ຺ຕ ວິພ ຆຣີເຣ ລິຫາຣສໍ ສິຄ຺ຄິຕ຺ວາ ລທ຺ຘປຫາເຣ ວິພ ຜລເກ ຕິປ຺ຊາເປຕ຺ວາ ຕຸມ຺ຫາກ຺ຕ ມເຕ ວິພ ຈ ຣເຄ຺ຄາ ຄເສ຺ສຸໍ

ມຫາຊເນາ ຣຸປເກ຺ກາສິ “ມຫາຣາຊ, ຕຸມ຺ຫາກ຺ຕ ສຣເຕ຺ຕສຸເມຈ ຣຊ຺ຊໍ ວິລຸມ຺ປນ຺ຕິ, ມຫາຊນໍ ຆາເຕນ຺ຕີ”ຕິ ອຖ ເຊຕີປິ ຣາຊານໍ ຈຕ຺ຕິຕ຺ວາ

ນິຈ຺ຈຕ຺ຕາຍ ກາຖມາຫ –

໑໓໐

“ອຊວິເຍາ ສມຸປ຺ປນ຺ນາ, ຣຊ຺ຊໍ ວິທ຺ທໍສຍນ຺ຕິ ຕໍ;

ຈຸຫິ ຣາຊ ນິຈ຺ຈສ຺ສຸ, ຍາ ຣຊ຺ຊໍ ວິຕສາ ປຸຣາ”ນ຺ຕິ

ຕຕ຺ຖ ອຊວິເຍາຕິ ມຫາຣາຊ, ຕຸມ຺ຫາກ຺ຕ ສຣເຕ຺ຕສຸເມຈ ອຊວິເຈາຣາ ສມຸປ຺ປນ຺ນາ ສມຸຕ຺ຖິຕາ, ຕໍ ຕຍາ ສຍ຺ຄຣກ຺ຂິຕໍ ຕຈ ຣຊ຺ຊໍ ວິທ຺ທໍເສນ຺ຕິ

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ “ມຍິ ສຣເຕ຺ຕເມຈ ເຈາຣາ ຣຸຕ຺ຖາຍ ຣຊ຺ຊໍ ວິທ຺ທໍເສນ຺ຕາ ນາມ ນຕ຺ຖິ, ສີຈລິເຊວິຍາ ກິຣິຍາ ຈຸສາ ນວິສ຺ສຕີ”ຕິ ວິເນ຺ຕຕ຺ວາ ຕໍ

ອປ຺ປຊີກາຕໍ ກເຣາເນ຺ຕາ ອາຫ –

໑໓໑

“ສຸສຸໍ ຈຕ ຊີຈາມ, ເສມໍ ເຕາ ນຕ຺ຖິ ກິຄ຺ຄາຕໍ;

ຣເຊ຺ຊ ວິລຸມ຺ປມານຍິ຺ຕ ເມ ກິຄ຺ຄິ ອຫີເຣຖ

໑໓໒

“ສຸສຸໍ ຈຕ ຊີຈາມ, ເສມໍ ເຕາ ນຕ຺ຖິ ກິຄ຺ຄາຕໍ;

ປີຕິກ຺ຂາ ນວິສ຺ສາມ, ເຊຈາ ອາກສ຺ສຣາ ມຖາ”ຕິ

ຕຕ຺ຖ ວິລຸມ຺ປມານຍິ຺ຕິ ວິລຸມ຺ປມາເນ ອາກສ຺ສຣາ ມຖາຕິ ມຖາ ເຕ ຄາຫ຺ຣາເນາ ປີຕິກ຺ຂາ ຫຸຕ຺ວາ ສມາປຕ຺ຕິສຸເຂນ ຊີຕິນາເມນ຺ຕິ, ຕຖາ

ຊີຕິນາເມສ຺ສາມາຕິ

ឯវំ វុត្តេបិ មហាជនោ រាជានំ អនុពន្ធិយេវ ។ អថស្ស ឯតទហោសិ “អយំ មហាជនោ និវត្តិតុំ ន ឥច្ឆតិ, និវត្តេស្សាមិ ន”ន្តិ ។ សោ អឌ្ឍគាវុតមត្តំ គតកាលេ និវត្តិត្វា មហាមគ្គេ ឋិតោវ អមច្ចេ “កស្សិទំ រដ្ឋ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “តុម្ហាកំ , ទេវា”តិ វុត្តេ “តេន ហិ ឥមំ លេខំ អន្តរំ ករោន្តស្ស រាជទណ្ឌំ ករោថា”តិ កត្តរទណ្ឌេន តិរិយំ លេខំ អាកឌ្ឍិ ។ តេន តេជវតា រញ្ញា កតំ លេខំ កោចិ អន្តរំ កាតុំ នាសក្ខិ ។ មហាជនោ លេខំ ឧស្សីសកេ កត្វា ពាឡ្ហបរិទេវំ បរិទេវិ ។ ទេវីបិ តំ លេខំ អន្តរំ កាតុំ អសក្កោន្តី រាជានំ បិដ្ឋិំ ទត្វា គច្ឆន្តំ ទិស្វា សោកំ សន្ធារេតុំ អសក្កោន្តី ឧរំ បហរិត្វា មហាមគ្គេ តិរិយំ បតិត្វា បរិវត្តមានា អគមាសិ ។ មហាជនោ “លេខសាមិកេហិ លេខា ភិន្នា”តិ វត្វា ទេវិយា គតមគ្គេនេវ គតោ ។ អថ មហាសត្តោបិ ឧត្តរហិមវន្តាភិមុខោ អគមាសិ ។ ទេវីបិ សព្ពំ សេនាវាហនំ អាទាយ តេន សទ្ធិំយេវ គតា ។ រាជា មហាជនំ និវត្តេតុំ អសក្កោន្តោយេវ សដ្ឋិយោជនមគ្គំ គតោ ។

តទា នារទោ នាម តាបសោ ហិមវន្តេ សុវណ្ណគុហាយំ វសិត្វា បញ្ចាភិញ្ញោ ឈានសុខេន វីតិនាមេត្វា សត្តាហំ អតិក្កាមេត្វា ឈានសុខតោ វុដ្ឋាយ “អហោ សុខំ, អហោ សុខ”ន្តិ ឧទានំ ឧទានេសិ ។ សោ “អត្ថិ នុ ខោ កោចិ ជម្ពុទីបតលេ ឥមំ សុខំ បរិយេសន្តោ”តិ ទិព្វចក្ខុនា ឱលោកេន្តោ មហាជនកពុទ្ធង្កុរំ ទិស្វា “រាជា មហាភិនិក្ខមនំ និក្ខន្តោបិ សីវលិទេវិប្បមុខំ មហាជនំ និវត្តេតុំ ន សក្កោតិ, អន្តរាយម្បិស្ស ករេយ្យ, ឥទានិ គន្ត្វា ភិយ្យោសោ មត្តាយ ទឡ្ហសមាទានត្ថំ ឱវាទំ ទស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា ឥទ្ធិពលេន គន្ត្វា រញ្ញោ បុរតោ អាកាសេ ឋិតោវ តស្ស ឧស្សាហំ ជនេតុំ ឥមំ គាថមាហ –

១៦២ ។

“កិម្ហេសា មហតោ ឃោសា, កា នុ គាមេវ កីឡិយា;

សមណ តេវ បុច្ឆាម, កត្ថេសោ អភិសដោ ជនោ”តិ ។

តស្ស តំ សុត្វា រាជា អាហ –

១៦៣ ។

“មមំ ឱហាយ គច្ឆន្តំ, ឯត្ថេសោ អភិសដោ ជនោ;

សីមាតិក្កមនំ យន្តំ, មុនិមោនស្ស បត្តិយា;

យិស្សំ តត្ថិហិ គច្ឆន្តិ, កឹ ជានមនុបុច្ឆសី”តិ។

តត្ថ កិរេបញ្ញាសាតិ កិបិទ្រកាត ការរោហត ខុរេសា ហត្ថិកាឃាឌិចេរេសត បហទោ សព្វហស្ស រេឈារេសា។ កោ នុ ការេបច កឹញ្ញាឃាតិ កោ នុ ខុសា តឃា សឌ្ឍិ អាគច្ឆន្តាតំ ការេប ចិឃ កឹញ្ញា។ ការេតួរេសាតិ កិបត្តុ ខុស បហាឌរេតា អភិសវេជា សត្តិបតិរេតា, តំ បរិចារេទ្វា អាគច្ឆតីតិ បុច្ឆិ។ បបត្តិ រេឃា អហំ ខុតំ ឌតំ ឱ្ហហាឃ គច្ឆាមិ, តំ បំ ឱ្ហហាឃ គច្ឆន្តិ។ ខុត្វាតិ ខុតស្មិំ ធារេត ខុរេសា បហាឌរេតា អភិសវេជា អនុពាន្ធន្តោ អាគរេតា។ សីយាតិក្កមតំ ឃត្តត្តិ តុំ បត តំ បំ កិរេលសសីបំ អតិក្កមុ អតការិឃបុតិទាលាសន្ទាតស្ស រេយាតស្ស បត្តិឃា ឃត្តិ, “បញ្ញាខិរេតា ចតបឹ”ហិ តត្តិ អចិឌហិត្វា លរេលា លរេលា ឱ្បដ្ឋយាភាហិ តត្ថិហិ យិស្សេច គច្ឆន្តិ កឹ ជានន្តោ បុច្ឆសិ, ឱ្គាហុ អជានន្តោ។ បហាឌរេកា កិរ ចិរេធហវឌ្ឍិ លរេទ្ធត្វា បញ្ញាខិរេតាតិ កឹ ន សុតំ តឃាតិ។

អធស្ស រេសា ធញ្ញហសយាធាតត្វាឃ បុត កាធយាហ –

១៣៣។

“យាស្ស តិណ្ណា អបញ្ញាត្ត, សរីរំ ឆារយំ ឱ្ទយំ;

អតីររេលាឃ្យ ឃបិធំ, ពាហុ ហិ បរិបន្ថរេឃា”តិ។

តត្ថ យាស្ស តិណ្ណា អបញ្ញាត្តាតិ ឱ្ទយំ កណ្ហការសាចតិចត្តំ សរីរំ ឆាររេទ្ទន្តោ “ឱ្ទបិភា បញ្ញាខិតលិជ្ជហលាបេទ្ធតេច កិរេលសសីបំ តិណ្ណា អតិក្កន្តោស្មិ”តិ យា អបញ្ញាត្ត។ អតីររេលាឃ្យឃបិធត្តិ ឱ្ទធំ កិរេលសជាតំ ភាប ភ ខុត្តរោក តីរេទត្ថា។ ពាហុ ហិ បរិបន្ថរេឃាតិ សក្កាបក្កា អាចរិត្វា ឋិតា តច ពាហុ កិរេលសបរិបន្ថាតិ។

តរេតា បហាសរេត្វា តស្ស ចធតំ សុត្វា បរិបរេន្ថ បុច្ឆន្តោ អាហ –

១៣៤។

“រេកា នុ រេប បរិបន្ថស្ស, បបំ ខុចំចិហារិរេភា;

រេឃា រេតច ជិរេដ្ឋ ភាជិរេដ្ឋ, កាយាភបកិបត្តុរេឃ”តិ។

តត្ថ យោ នេវ ជិនេន្ទ នាជិនេន្ទាតិ យោ អហំ នេវ ជិនេន្ទ មនុស្សលោកេ, នាជិនេន្ទ ទេវលោកេ កាមានំ អភិបត្ថេមិ, តស្ស មម ឯវំ ឯកវិហារិនោ កោ នុ បរិបន្ថោ អស្សាតិ វទតិ។

អថស្ស សោ បរិបន្ថេ ទស្សេន្តោ គាថមាហ –

៧៣៤។

“និទ្ទា តន្ទី វិជម្ភិតា, អរតី ភត្តសម្មទោ;

អាវសន្តិ សរីរដ្ឋា, ពហូ ហិ បរិបន្ថយោ”តិ។

តត្ថ និទ្ទាតិ កបិនិទ្ទា។ តន្ទីតិ អាលសិយំ។ អរតីតិ ឧក្កណ្ឋិតា។ ភត្តសម្មទោតិ ភត្តបរិឡាហោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – “សមណ, ត្វំ បិសាជិកោ សុវណ្ណវណ្ណោ រដ្ឋំ បហាយ បព្ពជិតោ”តិ វុត្តេ មនុស្សា បណីតំ ឧឡារវត្ថុំ បិណ្ឌបាតំ ទស្សន្តិ, សោ ត្វំ បត្តបូរំ អាហារំ យាវទត្ថំ បរិភុញ្ជិត្វា បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា កដ្ឋត្ថរណេ និបជ្ជិត្វា កាកច្ឆមានោ និទ្ទំ ឱក្កមិត្វា អន្តរា បពុទ្ធោ អបរាបរំ បរិវត្តិត្វា ហត្ថបាទេ បសារេត្វា ឧដ្ឋាយ ចីវរវំសំ គហេត្វា លគ្គចីវរំ និវាសេត្វា អាលសិយោ ហុត្វា នេវ សម្មជ្ជនិំ អាទាយ សម្មជ្ជិស្សសិ, ន បានីយំ អាហរិស្សសិ, បុន និបជ្ជិត្វា និទ្ទាយិស្សសិ, កាមវិតក្កំ វិតក្កេស្សសិ, តទា បព្ពជ្ជាយ ឧក្កណ្ឋិស្សសិ, ភត្តបរិឡាហោ តេ ភវិស្សតីតិ។ អាវសន្តិ សរីរដ្ឋាតិ ឥមេ ឯត្តកា បរិបន្ថា តវ សរីរដ្ឋកា ហុត្វា និវសន្តិ, សរីរេយេវ តេ និព្ពត្តន្តីតិ ទស្សេតិ។

អថស្ស មហាសត្តោ ថុតិំ ករោន្តោ គាថមាហ –

៧៣៥។

“កល្យាណំ វត មំ ភវំ, ព្រាហ្មណ មនុសាសតិ;

ព្រាហ្មណ នេវ បុច្ឆាមិ, កោ នុ ត្វមសិ មារិសា”តិ។

តត្ថ ព្រាហ្មណ មនុសាសតីតិ ព្រាហ្មណ, កល្យាណំ វត មំ ភវំ អនុសាសតិ។

តតោ តាបសោ អាហ –

១៣៨។

“ភារេធោ ញុតិ មេ ភាយំ, កស្សេបិ ញុតិ យំ ចិត្ត;

ភោតោ សកាសមាគញ្ឆិំ, សាធុ សព្ភិ សមាគមោ។

១៤០។

“តស្ស តេ សេដ្ឋា អាគន្ត្វា, វិហារោ ឧបចត្តត្វា;

ឃំ ខ្លាតំ តំ បរិបុរេហិ, ឧត្តិឃា ឧបសមេន ច។

១៤១។

“បសាទយ សត្ថុតញ្ញូ, ខ្សត្ថុតញ្ញូ បសាទយ;

កម្មំ ចិន្តញ្ញូ ឆម្មញ្ញូ, សង្ខតាន បរិញ្ញា”តិ។

តត្ថ ចិត្តតិ កោរេត្វា យំ “កស្សេបិ”តិ វុត្តត្តំ សព្ភីតិ បណ្ឌិតេហិ សទ្ធិំ សមាគមោ ភាយ សាធុ ហោតីតិ អាគតោមិវអាគតេត្វាតិ តស្ស តច ញាមិស្សា បញ្ញាយ អាគន្ត្វា ឥធ ខេមាយតស្សេច ហោតុ យា ខ្លង្កណ្ហិ វិហារោតិ ចត្តក្តិឆោ (ឧត្តុវិហារោ ឧបចត្តត្វាតិ គិច្ចត្តត្វា ឃំ ខ្លាតំ តត្តិ ឃំ តេ សីលេន កសិណបរិកម្មេន ឈានេន ច ខ្លាតំ, តំ ឧទេតហិ សីលាទីហិ បុរយ ឧត្តិឃា ឧបសមេន ចាតិ “អហំ វាឌបញ្ញាឌិតោ”តិ មានំ អកត្វា អធិមានតាឧត្តិឃា ច កិលេសូបសមេន ច សមត្តាគតោ ហោហិ។ បសាទយាតិ យា ខ្លក្ខិប យា បត្តុរ, បឌហាតិ អត្ថោ។ សត្ថុតញ្ញូ ខ្សត្ថុតញ្ញូតិ “កោ ភាយាហ”ន្តិអាគតំ ភតេន បចត្ត ឌូមាភញ្ញូ “អហម្បិ ជាតិមយ្យត្ថោ”តិអាគតំ ភតេន បចត្ត អតិមានញ្ញូ។ កម្មត្តិ ងសក្យសលកម្មបចំ។ ចិន្តត្តិ បញ្ញាអភិញ្ញា-អដ្ឋសមាបត្តិញាណំ។ ឆម្មត្តិ កសិណបរិកម្មសប្តាតំ សមណឆម្មំ។ សង្ខតាន បរិញ្ញាតិ ឧទេត រូបេណ សង្ខតា ចត្តស្ស, ឧទេត ចា រូបេណ សង្ខតា ងញ្ញំ សមាងាឃ បរិញ្ញឌ, បញ្ញឌ្ឍ បរេលហិ, យា ខ្លង្កណ្ហិតិ អត្ថោ។

ឧចំ ថេរោ មហាសត្ត ឌូចទិត្វា អាកាសេន សគ្គាភនេច គតោ។ តស្មិំ គតេ អបរេបិ មិគាឌិតោ ភាយ តាបសោ តថេច សមាបត្តិតោ ចុដ្ឋាយ ឌូសេហិកេន្តោ តេនិឌិសត្ត ដិស្វា “មហាឌតំ តិចត្តភត្វាយ តស្ស ឌូចាធំ ឯស្សាមី”តិ តទេត្វចាកន្ត្វា អាកាសេ អត្តានំ ឯស្សេន្តោ

ອາຫ –

໑໙໑.

“ພຫູ ຫຕ຺ຖີ ຈ ອສ຺ເສ ຈ, ນຄເຣ ຊນປທານິ ຈ;

ຫິຕ຺ວາ ຊນກ ປພ຺ພຊິໂຕ, ກປາເລ ຣຕິມຍ຺ຍາ.

໑໙໒.

“ກຈ຺ຈິ ນຸ ເຕ ຊານປທາ, ມິຕ຺ຕາມຈ຺ຈາ ຈ ຍາຕກາ;

ທຸພ຺ພິມກໍສຸ ຊນກ, ກສ຺ມາ ເຕ ຕໍ ອຣຸຈ຺ຈຖາ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ກປາເລຕິ ມຕ຺ຕິກາປຕ຺ເຕ ສນ຺ຘາຍາຫ. ອິທໍ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ – ມຫາຣາຊ, ຕ຺ວໍ ເອວຣູປໍ ອິສ຺ສຣິຍາທິປຈ຺ຈໍ ຉຑ຺ເຑຕ຺ວາ ປພ຺ພຊິໂຕ ອິມສ຺ມິໍ ກປາເລ ຣຕິ ອຍ຺ຍາ ອທິຄໂຕຕິ ປພ຺ພຊ຺ຊາກາເຣນ ປຸຈ຺ຉນ຺ໂຕ ເອວມາຫ. ທຸພ຺ພິນ຺ຕີຕິ ກິໍ ນຸ ເອເຕ ຕວ ອຕ຺ເຕ ກິຍ຺ຈິ ອປຣາທໍ ກຣິໍສຸ, ກສ຺ມາ ຕວ ເອວຣູປໍ ອິສ຺ສຣິຍສຸຂໍ ປຫາຍ ເອຕໍ ກປາລເມວ ອຣຸຈ຺ຈິຕ຺ຖາຕິ.

ຕໂຕ ມຫາສຕ຺ໂຕ ອາຫ –

໑໙໓.

“ນ ມິຄາຊິນ ຊາຕຸເຈ຺ຉ, ອຫໍ ກິຍ຺ຈິ ກຸທາຈນໍ;

ອຘມ຺ເມນ ຊິເນ ຍາຕິໍ, ນ ຈາປິ ຍາຕໂຍ ມມ”ນ຺ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ນ ມິຄາຊິນາຕິ ອຍ຺ຍາ ມິຄາຊິນ ຊາຕຸເຈ຺ຉ ເອກເວເລປິ ອຫໍ ກິຍ຺ຈິ ຍາຕິໍ ກຸທາຈນໍ ກິສ຺ມິຍ຺ຈິ ກາເລ ອຘມ຺ເມນ ນ ຊິນາມິ, ເຕປິ ຈ ຍາຕໂຍ ມໍ ອຘມ຺ເມນ ນ ຊິນນ຺ຕິ, ນຕ຺ຖິ ນ ໂກຈິ ມມໍ ທຸພ຺ພິ ນາມ ອກາສີຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ᩑᩅᨾᩔ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪙᪕

“ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᩃᩮᩣᨠᨧᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩴ, ᨻᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩦᨠᨲᩴ;

ᩉᨬ᩠ᨬᩁᩮ ᨻᨩ᩠ᨫᩁᩮ ᨧᩮᩅ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨾᩩᨩ᩠ᨩᨲᩮᩣ;

ᩑᨲᩣᩉᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨠᩥᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ ᨾᩥᨠᩣᨯᩥᨲᩣ”ᨲᩥ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᩃᩮᩣᨠᨧᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨽᩪᨲᩔ ᨻᩣᩃᩃᩮᩣᨠᩔ ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᩋᩉᨾᨦ᩠ᨣᩩᩈᩴ, ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ. ᨻᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩦᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᨻᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩉᩥ ᨧ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩦᨠᨲᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ. ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨾᩩᨩ᩠ᨩᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩃᨣ᩠ᨣᩣ ᨸᨾᩩᨩ᩠ᨩᨲᩮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᨣ᩠ᨣᩣ ᨻᩉᩪ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩅ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᨻᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ. ᩑᨲᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨧᩮ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨻᨩ᩠ᨫᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨡᩮᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᨬ᩠ᨬᩥᩔᩣᨾᩥ ᨧᩮᩅ ᨻᨩ᩠ᨫᩥᩔᩣᨾᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩑᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩦᨠᨲᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨾᩥᨠᩣᨯᩥᨲᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨽᩁᩥᨿᩴ ᩋᩣᩃᨸᨲᩥ. ᨠᨳᩴ ᨸᨶ ᨴᩮᩅ ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᨠᩣᩃᩮ ᨸᩅᩮᩈᨶᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ.

ᨲᩣᨸᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪑᪙᪖

“ᨠᩮᩣ ᨶᩩ ᨲᩮ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᩅᩣ, ᨠᩔᩮᨲᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨧᩥ;

ᨶ ᩉᩥ ᨠᨷ᩠ᨷᩥᩴ ᩅᩣ ᨧᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᩅᩣ, ᨷᨬ᩠ᨧᩣᩃᩥᨿ ᩁᩮᩅᩈᨠ;

ᩈᨾᨱᩴ ᩋᩣᩉᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨿᨳᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ”ᨲᩥ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩔᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᨲᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨧᩥᩅᨧᨶᩴ ᨠᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᨶᩣᨾ. ᨠᨷ᩠ᨷᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨷ᩠ᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᨶᩴ ᩃᩣᨽᩥᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᨧᩣᩁᩥᩴ ᨲᩣᨸᩈᩴ. ᨧᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᨬᩣᨱᨧᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᩁᩮᩅᩈᨠ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶ ᩉᩥ ᨠᨷ᩠ᨷᩥᩈᨾᨱᩴ ᩅᩣ ᨧᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨾᨱᩴ ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᩣᩃᩥᨿ ᨲᩔᩣᩅᩣᩈᩴ ᨧᩥᨶᩣ ᩑᩅᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨿᨳᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᨱᩴ ᩋᩣᩉᩩ. ᨲᩮᨶ ᨸᨶ

វទតិ សុត្វា សក្កា ឯវំ បដិបជ្ជិតុំ, តស្មា វទេហិ, កោ នុ តេ ភគវា សត្ថាតិ។

មហាសត្តោ អាហ –

១៩៣។

“ន មិគាជិន ជាតុច្ឆេ, អហំ កញ្ចិ កុទាចនំ;

សមណំ ព្រាហ្មណំ វាបិ, សក្កត្វា អនុបវិសិ”ន្តិ។

តត្ថ សក្កត្វាតិ បញ្ញាយ កុលបុត្តតាយ បូជេត្វា អនុបវិសិន្តិ ន កិញ្ចិ អនុបវិដ្ឋបុព្វាម្ហិ, ន មយា អញ្ញោ កោចិ សមណោ បុច្ឆិតបុព្វោតិ វទតិ។ ឥមិនា ហិ បរេច្ចកតុល្លាបំ សត្តិកេ ផលំ ស្វាគត្តកបិ ន កទាចិ ព្យាសិស្សាកចេសេន បញ្ញាយ កុសលា បុច្ឆិតបុព្វោ, តស្មា ឯវមាហ។

ឯវញ្ច បន វត្វា យេន ការណេន បព្វជិតោ, តំ អាទិតោ បដ្ឋាយ ទីបេន្តោ អាហ –

១៩៤។

“មហតា ចាតុការវេន, គច្ឆន្តោ សិរិយា ជលំ;

កិំយមានេសុ កិំតេសុ, វជ្ជមានេសុ ចក្ខុសុ។

១៩៥។

“តុរិយតាឡិតសង្ឃុដ្ឋេ, សម្មតាលសមាហិតេ;

ស មិគាជិន មទ្ទក្ខិំ, ផលិំ អម្ពំ តិរោច្ឆទំ;

ហញ្ញមានំ មនុស្សេហិ, ផលកាមេហិ ជន្តុភិ។

២៧០។

“សោ ពោហំ តំ សិរិំ ហិត្វា, ជូទោហិត្វា មិគាជិន;

មូលំ អម្ពស្សុបាគច្ឆិំ, ផលិនោ និប្ផលស្ស ច។

២៧១។

“ផលិំ អម្ពំ ហតំ ទិស្វា, វិទ្ធស្តំ វិនឡីកតំ;

អថេតំ ឥតរំ អម្ពំ, នីលោភាសំ មនោរមំ។

២៧២។

“ឯវមេវ នូនម្ហេបិ, ឥស្សរេ ពហុកណ្ដកេ;

អមិត្តា នោ វធិស្សន្តិ, យថា អម្ពោ ផលី ហតោ។

២៧៣។

“អជិនម្ហិ ហញ្ញតេ ទីបិ, នាគោ ទន្តេហិ ហញ្ញតេ;

ធនម្ហិ ធនិនោ ហន្តិ, អនិកេតមសន្ថវំ;

ផលី អម្ពោ អផលោ ច, តេ សត្ថារោ ឧភោ មមា”តិ។

តត្ថ វគ្គុមាតិ មធុរស្សរេសុ តុរិយេសុ វជ្ជមានេសុ។ តុរិយតាឡិតសង្ឃុដ្ឋេតិ តុរិយានំ តាឡិតេហិ សង្ឃុដ្ឋេ ឧគ្ឃាតេ។ សម្មតាឡសមាហិតេតិ សម្មេហិ ច តាឡេហិ ច សមន្នាគតេ។ ស មិគាជិនាតិ មិគាជិន, សោ អហំ អគច្ឆិំ។ ផលិ អម្ពន្តិ ផលិតំ អម្ពរុក្ខន្តិ

អត្ថោ។ ពិទោទ្ធន្តិ ពិទោបិកាទេ ក្ខេយ្យាតស្ស អត្ថោធិតំ ឌាហិបិកាទេ តិស្សាឃ ឌាតំ អប្ពុទ្ធក្ខំ ហញ្ញាយាតន្តិ ទេបិធិឃយាតំ ឌ្ឍទោហិត្វាតិ ហត្ថិក្ខន្ធា ឌ្ឍតទិត្វា ចិតឭព្រាកតន្តិ តិបត្តតឭអំ កតំ។

ឲចទេយចាតិ ឲចំ ឲច។ ឋលីតិ ឋលបេយ្យត្តោ អឌិតយីភ្ជិ ចេយ្យត្វាឃ ចេយ្យការណោ។ ឌទត្តហឹតិ អត្តទេតា ឌទត្តហិ, ហញ្ញាទេត ឌត្តតិបិត្តំ ហញ្ញាទេតតិ អត្ថោ។ ហត្ថិតិ ហញ្ញាតិ។ អតិទេកតយសត្តចន្តិ ទេឃា បត បតិទេកតំ បហាឃ បញ្ញាឌិតត្វា អតិទេកទេតា តាយ សត្តសញ្ញាទេចត្វកស្ស តល្យាសត្តចស្ស អកាចា អសត្តទេចា តាយ, តំ អតិទេកតំ អសត្តចំ ទេកា ហតិស្សតីតិ អធិប្បាទេឃា។ ទេត សត្វាទេទាតិ ទេត ទេន្ទ ទុក្ខា យយ សត្វាទេទា អទេហស្វន្តិ ចទតិ។

តំ សុត្វា យិកាឌិទេតា “អព្យយទេត្វា ទេហាហិ”តិ ទេញ្ញោ ឌ្ឍចាឌំ ឌត្វា សកដ្ឋាតទេយច កទេតា។ តស្មិំ កទេត សិចលិទេឌចិ ទេញ្ញោ បិឌេយ្យទេល បតិត្វា អាហ –

១សិ៣។

“សេដ្ឋា ជនោ បព្យថិតោ, រាជា បព្វជិតោ ឋតិ;

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា, រថិកា បត្តិការកា។

១សិ៤។

“អស្សាសយិត្វា ជនតំ, ឋបយិត្វា បដិច្ឆទំ;

បុត្តំ រជ្ជេ ឋបេត្វាន, អថ បច្ឆា បព្វជិស្សសី”តិ។

តត្ថ បព្វជិតោតិ ក៏ទេតា ក្ខេត្តទេត្ថា។ បដិច្ឆន្តិ អទេយ្យឃ្យាទេតបិ ចិល្យប្យាទេតបិ រាជា ត ឌ្ឍទេលិទេកតីតិ បព្វជិតស្ស យហាឌតស្ស អាចទល់ ទក្ខំ ឋទេបត្វា បុត្តំ ឌីឃាវុក្យាទេ រជ្ជេ ឋទេបត្វា អភិសិញ្ចិត្វា បច្ឆា បព្វជិស្សសីតិ អត្ថោ។

តទេតា ទេពាធិសត្វោ អាហ –

១សិ៩។

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨿᩣ ᨩᩣᨶᨸᨴᩣ, ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨾᨧ᩠ᨧᩣ ᨧ ᨬᩣᨲᨠᩣ;

ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨴᩮᩉᩣᨶᩴ, ᨴᩦᨥᩣᩅᩩ ᩁᨭ᩠ᨮᩅᨯ᩠ᨰᨶᩣ;

ᨲᩮ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩥᨳᩥᩃᩥᨿᩴ ᨸᨩᩣᨸᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᩦᩅᩃᩥ ᩈᨾᨱᩣᨶᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩅᩥᨴᩮᩉᩁᨭ᩠ᨮᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᨸᨶ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩦᨥᩣᩅᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᨩᩣᨸᨲᩦᨲᩥ ᨴᩮᩅᩥᩴ ᩋᩣᩃᨸᨲᩥ᪨

ᨴᩮᩅᩦ ᩋᩣᩉ “ᨴᩮᩅ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩈᩩ ᨲᩣᩅ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩈᩩ ᩋᩉᩴ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩈᩮᩣ “ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᩋᩉᩴ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨾᩥ, ᩅᨧᨶᩴ ᨾᩮ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩤᨳᨾᩣᩉ –

᪁᪆᪆᪨

“ᩑᩉᩥ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨾᩥ, ᨿᩴ ᩅᩣᨠ᩠ᨿᩴ ᨾᨾ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ;

ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨲᩩᩅᩴ ᨠᩣᩁᨿᩈᩥ, ᨸᩤᨸᩴ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨻᩉᩩᩴ;

ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩅᩣᨧᩣ ᨾᨶᩈᩣ, ᨿᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᩈᩥ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ᪨

᪁᪆᪇᪨

“ᨸᩁᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩮᨶ ᨸᩁᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ, ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᨿᩣᨸᩮᩉᩥ ᩈ ᨵᩦᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩩᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᩔᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨾᨾ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩁᨩ᩠ᨩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨾᩣᨶᩣ ᨻᩉᩩᩴ ᨸᩤᨸᩴ ᨠᩁᩥᩔᩈᩥ᪨ ᨣᨧ᩠ᨨᩈᩦᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨠᩣᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᨠᨲᩮᨶ ᨻᩉᩩᨸᩤᨸᩮᨶ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ᪨ ᩈ ᨵᩦᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨿᩣᩃᩮᩣᨸᩮᨶ ᨿᩣᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩑᩈ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩔᩣ ᩒᩅᩤᨴᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨸᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣᨶᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩮᩅᩦ ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᩮ ᨮᩤᨶᩮ

ខន្ធាវារំ និវាសាបេសិ។ មហាសត្តោបិ ឯកំ រុក្ខមូលំ ឧបគតោ។ សោ តត្ថ រត្តិំ វសិត្វា បុនទិវសេ សរីរបដិជគ្គនំ កត្វា មគ្គំ បដិបជ្ជិ។ ទេវីបិ “សេនា បច្ឆតោវ អាគច្ឆតុ”តិ វត្វា តស្ស បច្ឆតោវ អគមាសិ។ តេ ភិក្ខាចារវេលាយំ ថូណំ នាម នគរំ បាបុណិំសុ។ តស្មិំ ខណេ អន្តោនគរេ ឯកោ បុរិសោ សូណតោ មហន្តំ មំសបិណ្ឌំ កិណិត្វា សូលេន អង្គារេសុ បចាបេត្វា និព្ពាបនត្ថាយ ផលកកោដិយំ ឋបេត្វា អដ្ឋាសិ។ តស្ស អញ្ញវិហិតស្ស ឯកោ សុនខោ តំ អាទាយ បលាយិ។ សោ ញត្វា តំ អនុពន្ធន្តោ យាវ ពាហិរគ្គិលទ្វារំ គន្ត្វា និព្ពិន្នោ និវត្តិ។ រាជា ច ទេវី ច សុនខស្ស បុរតោ គច្ឆន្តា ទ្វិធា អហេសុំ។ សោ ភយេន មំសបិណ្ឌំ ឆឌ្ឌេត្វា បលាយិ។

មហាសត្តោ តំ ទិស្វា ចិន្តេសិ “អយំ សុនខោ ឆឌ្ឌេត្វា អនបេក្ខោ បលាតោ, អញ្ញោបិស្ស សាមិកោ ន បញ្ញាយតិ, ឯវរូបោ អនវជ្ជោ បំសុកូលបិណ្ឌបាតោ នាម នត្ថិ, បរិភុញ្ជិស្សាមិ ន”ន្តិ។ សោ មត្តិកាបត្តំ នីហរិត្វា តំ មំសបិណ្ឌំ អាទាយ បុញ្ឆិត្វា បត្តេ បក្ខិបិត្វា ឧទកផាសុកដ្ឋានំ គន្ត្វា បរិភុញ្ជិតុំ អារភិ។ អថ នំ ទេវី “សចេ ឯស រជ្ជនត្ថិកោ ភវេយ្យ, ឯវរូបំ ជេគុច្ឆំ បំសុមក្ខិតំ សុនខុច្ឆិដ្ឋកំ ន ខាទេយ្យ។ សចេ ខាទេយ្យ, ឥទានេស អម្ហាកំ សាមិកោ ន ភវិស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា “មហារាជ, ឯវរូបំ ជេគុច្ឆំ ខាទសី”តិ អាហ។ “ទេវិ, ត្វំ អត្តនោ ពាលតាយ ឥមស្ស បិណ្ឌបាតស្ស វិសេសំ ន ជានាសី”តិ វត្វា តស្សេវ បតិតដ្ឋានំ បច្ចវេក្ខិត្វា អមតំ វិយ បរិភុញ្ជិត្វា មុខំ វិក្ខាលេត្វា ហត្ថេ ធោវតិ។ តស្មិំ ខណេ ទេវី និន្ទមានា អាហ –

១៦៩។

“យោបិ ចតុត្ថេ ភត្តកាលេ ន ភុញ្ជេ, អជទ្ធុមារីវ ខុទាយ មិយ្យេ;

ន ត្វេវ បិណ្ឌំ លុឡិតំ អនរិយំ, កុលបុត្តរូបោបិ សប្បុរិសោ ន សេវេ;

តយិទំ ន សាធុ តយិទំ ន សុដ្ឋុ, សុនខុច្ឆិដ្ឋកំ ជនក ភុញ្ជសេ តុវ”ន្តិ។

តត្ថ អជទ្ធុមារីវាតិ អនាសមរណេន។ លុឡិតន្តិ បំសុមក្ខិតំ។ អនរិយន្តិ អសុទ្ធំ។ ន សេវេតិ ន-ការោ បរិបុច្ឆនត្ថេ និបាតោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – សចេ ចតុត្ថេបិ ភត្តកាលេ ន ភុញ្ជេយ្យ, ខុទាយ មរេយ្យ, តត្ថ ឯវំ សន្តេបិ កុលបុត្តរូបោបិ សប្បុរិសោ ឯវរូបំ បិណ្ឌំ ន សេវេយ្យាតិ។ តយិទន្តិ តំ ឥទំ។

មហាសត្តោ អាហ –

១៧០។

“ᨶ ᨧᩣᨷᩥ ᨾᩮ ᩈᩦᩅᩃᩥ ᩈᩮᩣ ᩋᨽᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᩥᩉᩥᨶᩮᩣ ᩈᩩᨶᩔ ᩅᩣ;

ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨽᩮᩣᨣᩣ ᩍᨵ ᨵᨾ᩠ᨾᩃᨴ᩠ᨵᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨽᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨶᩅᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᩮᩣ ᨾᨾ ᩋᨽᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨿᩴ ᨣᩥᩉᩥᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᩩᨶᩔ ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨷᩴᩈᩩᨠᩪᩃᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᩈᩣᨾᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣᨷᩥ ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᨽᩮᩣᨣᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨽᨠ᩠ᨡᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩅᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᩋᩅᨿᩮᩣ, ᩋᨶᩩᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣᨷᩥ ᩋᩅᨿᩮᩣ ᨷᩁᩥᨷᩩᨱ᩠ᨱᨣᩩᨱᩮᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ, ᩋᨽᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᨶ ᩈᩉᩔᨣ᩠ᨥᨶᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨨᨯ᩠ᨯᨶᩦᨿᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᨳᩪᨱᨶᨣᩁᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨷᩩᨱᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩣᩁᩥᨠᩣᩈᩩ ᨠᩦᩊᨶ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᩑᨠᩣ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩈᩩᨷ᩠ᨷᨠᩮᨶ ᩅᩣᩃᩩᨠᩴ ᨷᨷ᩠ᨹᩮᩣᨭᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩔᩣ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᩑᨠᩴ ᩅᩃᨿᩴ, ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩃᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨲᩁᩴ ᨶᩥᩔᨴ᩠ᨴᩴ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩦᩅᩃᩥᨴᩮᩅᩦ ᨾᨾ ᨷᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᨧᩁᨲᩥ, ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᨧ ᨶᩣᨾ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩔ ᨾᩃᩴ, ‘ᩋᨿᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᨽᩁᩥᨿᩴ ᨩᩉᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩦ’ᨲᩥ ᨣᩁᩉᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩴ᪨ ᩈᨧᩣᨿᩴ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨠᨳᩥᩔᨲᩥ, ᩈᩦᩅᩃᩥᨴᩮᩅᩥᨿᩣ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨠᩣᩁᨱᩴ ᨠᨳᩮᩔᨲᩥ, ᩍᨾᩥᩔᩣ ᨠᨳᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᩅᩃᩥᨴᩮᩅᩥᩴ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪕᪘᪨

“ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩮ ᩏᨷᩈᩮᨶᩥᨿᩮ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩊᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮ;

ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮ ᩑᨠᩮᩣ ᨽᩩᨩᩮᩣ ᨩᨶᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨲᩮ ᨶ ᨩᨶᨲᩦ ᨽᩩᨩᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷᩈᩮᨶᩥᨿᩮᨲᩥ ᨾᩣᨲᩩ ᩏᨷᨠᨭ᩠ᨮᩣ ᩈᩮᨶᩥᨠᩮ᪨ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩊᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᨲᩥ ᩋᨣᩊᩥᨲᨾᨱ᩠ᨯᨶᩮᨶ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩈᩦᩃᩥᨠᩮᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨩᨶᨲᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪕᪙᪨

“ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᩮ ᩈᨾᨱ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ, ᨷᨭᩥᨾᩩᨠ᩠ᨠᩣ ᨴᩩᨶᩦᩅᩁᩣ;

ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᩣ ᨩᩣᨿᨲᩮ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩔᩮᩅ ᩈᩣ ᨣᨲᩥ᪨

᪑᪕᪖᪨

“ᨽᩩᨩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᩮ ᩈᨾᨱ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ, ᨸᨭᩥᨾᩩᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩑᨠᨶᩦᩅᩁᩮᩣ;

ᩈᩮᩣ ᩋᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶ ᨩᩉᨲᩥ, ᨾᩩᨶᩥᨽᩪᨲᩮᩣᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨

᪑᪕᪗᪨

“ᩅᩥᩅᩣᨴᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ, ᨠᩮᨶᩮᨠᩮᩣ ᩅᩥᩅᨴᩥᩔᨲᩥ;

ᨲᩔ ᨲᩮ ᩈᨣ᩠ᨣᨠᩣᨾᩔ, ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨾᩩᨸᩁᩮᩣᨧᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨶᩦᩅᩁᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩃᨿᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᩣᨲᩥ ᩈᩴᩉᨶᨶᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨣᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩔᩮᩅ ᩉᩥ ᩑᩅᩁᩪᨸᩦ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨶᩦᩅᩁᩮᩣ᪨ ᨾᩩᨶᩥᨽᩪᨲᩮᩣᩅᩣᨲᩥ ᨸᩉᩦᨶᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᩅᩥᩅᩣᨴᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᨱ ᨴᩩᨲᩥᨿᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᩅᩣᨴᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩃᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩣᨶᩣᨣᩣᩉᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩮᨶᩮᨠᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᨠᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩅᩥᩅᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨾᩩᨸᩁᩮᩣᨧᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩦᨽᩣᩅᩮᩣ ᨲᩮ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᨲᩩ᪨ ᩈᨾᨱᩣ ᨶᩣᨾ ᨸᨩᩣᨸᨲᩥᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨶ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩁᩪᨸᨵᩁ ᨽᩁᩥᨿᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᩅᩥᨧᩁᩈᩥ, ᩋᨿᩴ ᨲᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ, ᨽᩩᨩᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨠᩮᩣᩅ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦᨲᩥ ᨶᩴ ᩒᩅᨴᨲᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᨲᩔᩣ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᩥᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪕᪘᪨

“ᩈᩩᨱᩣᩈᩥ ᩈᩦᩅᩃᩥ ᨠᨳᩣ, ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨿᩣ ᨸᩅᩮᨴᩥᨲᩣ;

ᨸᩮᩈᩥᨿᩣ ᨾᩴ ᨣᩁᩉᩥᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩔᩮᩅ ᩈᩣ ᨣᨲᩥ᪨

᪑᪕᪙᪨

“ᩋᨿᩴ ᨴ᩠ᩅᩮᨵᩣᨸᨳᩮᩣ ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᩋᨶᩩᨧᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨸᨳᩣᩅᩥᩉᩥ;

ᨲᩮᩈᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩑᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᩉᩥ, ᩋᩉᨾᩮᨠᩴ ᨸᩩᨶᩣᨸᩁᩴ᪨

᪑᪕᪔᪨

“ᨾᩣᩅᨧ ᨾᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ‘ᨸᨲᩥ ᨾᩮ’ᨲᩥ, ᨶᩣᩉᩴ ‘ᨽᩁᩥᨿᩣ’ᨲᩥ ᩅᩤ ᨸᩩᨶ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠ᩠ᨿᩣᩁᩥᨿᩣ ᨸᩅᩮᨯᩥᨲᩣᨲᩥ ᨠ᩠ᨿᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᨣᨵᩥᨲᩣ᪨ ᨸᩮᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᨧᩣᩉᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᩑᩈᩣ ᨾᩮ ᨸᩮᩈᩥᨿᩣ ᩅᨧᨶᨠᩣᩁᩥᨠᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩏᨸ᩠ᨸᩮᩃᩣᨸᩮᨲ᩠ᨿᩣᨾᩥ ᨾᩴ ᨶ ᩅᩥᩈᩉᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨶᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩮᩈᩥᨿᩴ ᩅᩥᨿ ᨧ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩥ, “ᨷ᩠ᨿᨲᩥᨿᨾᩮᩈ᩠ᩈ ᩈᩣ ᨣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨾᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩩᨧᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᨬ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨸᨳᩣᩅᩥᩉᩦᨲᩥ ᨸᨳᩥᨠᩮᩉᩥ᪨ ᩑᨠᩴ ᨲᩅ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᨶᨠᩴ ᩑᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨱ᩠ᩉ, ᩋᩉᩴ ᨸᨶ ᨲᨿᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣᩅᩈᩮᩈᩴ ᩋᨸᩁᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨾᩣᩅᨧ ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᩩᨶ ᨾᩴ “ᨸᨲᩥ ᨾᩮ”ᨲᩥ ᨾᩣ ᩋᩅᨧ, ᩋᩉᩴ ᩅᩤ ᨲ᩠ᩅᩴ “ᨽᩁᩥᨿᩣ ᨾᩮ”ᨲᩥ ᨶᩣᩅᨧᩴ᪨

ᩈᩣ ᨲᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ “ᨴᩮᩅ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨿᩣ, ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨳ, ᩋᩉᩴ ᩅᩣᨾᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩤ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᩮᩣᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ ᨸᩩᨶᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩤ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣᩅ ᨶᨣᩁᩴ ᨸᩣᩅᩥᩈᩥ᪨ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩏᨸᨯ᩠ᨰᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

“ᩍᨾᨾᩮᩅ ᨠᨳᨿᨶ᩠ᨲᩣ, ᨳᩪᨱᩴ ᨶᨣᩁᩩᨸᩣᨣᨾᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᨣᩁᩩᨸᩣᨣᨾᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᨣᩁᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ᪨

ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨧ ᨸᨶ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᩈᩩᨠᩣᩁᩔ ᨣᩮᩉᨴ᩠ᩅᩤᩁᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩦᩅᩃᩥᨴᩮᩅᩦᨸᩥ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩏᩈᩩᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᩁᨠᨸᩃ᩠ᩃᩮ ᩏᩈᩩᩴ ᨲᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᨬ᩠ᨩᩥᨿᩮᨶ ᨲᩮᨾᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᨠᩴ ᩋᨠ᩠ᨡᩥᩴ ᨶᩥᨾᩦᩃᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᨠᩮᨶ ᩋᨠ᩠ᨡᩥᨶᩣ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᩈᩩᩴ ᩏᨩᩩᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ “ᩈᨧᩣᨿᩴ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩑᨠᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨠᨳᩮᩔᨲᩥ, ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᩔᩣᨾᩥ ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ᪨ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪕᪕᪨

“ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩮ ᩏᩈᩩᨠᩣᩁᩔ, ᨽᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ;

ᨲᨲᩕᩣ ᨧ ᩈᩮᩣ ᩈᩪᨷᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩑᨠᩴ ᨴᨱ᩠ᨯᩴ ᩏᨩᩩᩴ ᨠᨲᩴ;

ᩑᨠᨬ᩠ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᨠᩮᨶ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᨱ᩠ᨯᩮᨠᨲᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩮᨷᩥ, ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩈᩪᨷᨠᩣᩁᩔ ᨠᩮᩣᨱ᩠ᨯᩮᨠ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨲᩕᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩮᩣᨱ᩠ᨯᩮ᪨ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᨶᩥᨾᩦᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᨠᩮᨶ ᩋᨠ᩠ᨡᩥᨶᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩏᨩᩩᩴ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨲᩴ ᨷᩉᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪕᪙᪨

“ᩑᨠᩴ ᨲᩮᩣ ᩈᩣᨵᩩ ᨷᩔᩈᩥ, ᩈᩪᨷᨠᩣᩁ ᩈᩩᨱᩮᩣᩉᩥ ᨾᩮ;

ᨿᨴᩮᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᨠᩮᨶ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᩈᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᩈᨾ᩠ᨾ ᩈᩪᨷᨠᩣᩁ, ᩑᨠᩴ ᨲᩮᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᩣᨵᩩ ᨷᩔᩈᩥ, ᨿᩴ ᩑᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨶᩥᨾᩦᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩏᨩᩩᩴ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᩈᩦᨲᩥ᪨

ᩋᨳᩔ ᩈᩮᩣ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪖᪐᪨

“ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾ ᨧᨠ᩠ᨡᩪᩉᩥ, ᩅᩥᩈᩣᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᨡᩣᨿᨲᩥ;

ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩴ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ, ᨶᩩᨩ᩠ᨩᩩᨽᩣᩅᩣᨿ ᨠᨸ᩠ᨷᨲᩥ᪨

᪑᪖᪑᪨

“ᩑᨠᨬ᩠ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᨠᩮᨶ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ;

សយ្យត្វា បទំ លិង្គំ, ខន្ទុកាចាយ កប្បតិ។

១៥១។

“វិចាគប្បេត្វា ទុតិយោ, គោតោគោ វិចឌិស្សតិ;

តស្ស តេ សក្កាយស្ស, ឧកត្តុបទោទតេ”ត្តិ។

តត្ថ វិសាលំ វិយាតិ វិត្ថិណ្ណំ វិយ ហុត្វា ឋាយតិ។ អសយ្យត្វា បទំ លិង្គន្តិ បទេតា ចណ្ឌាតំ អប្បត្វា។ ខន្ទុកាចាយាតិ ត ខន្ទុកាចាយ។ ឋានំ ទុត្តំ ហោតិ – វិសាលេ ឋាយយាតេ បទេតា ខណ្ឌាតំ ចា ចណ្ឌាតំ ចា ត បិបុលោយ្យ, តស្មិំ អសយ្យេត្ត អឌិស្សយាតេ ខន្ទុកាចាយ កិន្តុ ត កប្បតិ ត សយ្យន្តីតិ។ សយ្យត្វាតិ ចក្កតា បត្វា , ឌិស្វាតិ អទេត្វា។ វិចាគប្បេត្វាតិ យថា ទុតិយោ អក្កិយិស្សុរិលិតេ លិង្គំ ត បញ្ញាយតិ, ចណ្ឌាតម្បិ ខន្ទុកំ បញ្ញាយតិ, ខណ្ឌាតម្បិ ចក្កំ បញ្ញាយតីតិ វិចាគោ ហោតិ, ឧចំ សយលស្សបិ ទុតិយោ គាយ វិចាគយាបទ្ធោ ហោតិ, កលហំ កទោតិ, គាគាកាហំ កល្យាតិ។ គោតោគោតិ ឧគោ បត តោត សន្ធិ វិចឌិស្សតិ។ ឧកត្តុបទោទតត្តិ ឧកីភាវេចា តេ ទុច្ចតុ។ សយលា គាយ ភកិតិម្បិ អាគាយ ត ចទត្តិ, កិ បត តុំ ឧចទុបំ ខត្តយទុបឆទំ ភទិឃំ អាគាយ វិចទសិ។ អឃំ តេ អត្តទាឃំ កទិស្សតិ, ឋានំ តីហទិត្វា ឧកកោច សយលាឆយុំ កទោហីតិ សោ តំ ឌូចគតិ។

ឧចយស្ស សោ ឌូចាគំ គត្វា តុលិម្បអហោសិ។ យហាសេត្វាបិ បិណ្ឌាយ ចទិត្វា យិស្សកភត្តំ សំកឌ្ឍិត្វា គកទា តិក្ខមិត្វា ខគកថាទុកណ្ឌាគេ តិសីឌិត្វា កតកត្តកិច្ចោ យុរំ វិក្ខាលេត្វា បត្តំ ឆវិកាយ ឌូសាទេត្វា សីចលិគេឋិ អាយត្តេត្វា អាហ –

១៥២។

“ទុណាសិ សីចលិ កឆា, ខទុកាតេត ចេឌិតា;

បេសិយា យំ កទហិត្វា, ទុតិយស្សេច សា កតិ។

១៥៣។

“អឃំ ទេច្ឆាបឆា ភទ្ទេ, អត្ថុវិណ្ណោ បឆាវិហិ;

ទេវំ ត្វំ ឯកោ កញ្ញាសិ, អហមេកោ បុត្តាបរំ។

១៨៣។

“យាចន យំ ត្វំ ‘បតិ មេ’តិ, តាហំ ‘ភរិយា’តិ វា វុត្តា”តិ។

តត្ថ យុត្តាសីតិ យុត្ត, ត្វំ កថា “មេបរិយា យ”ន្តិ ព្ចុំ បត កុមារិកាយ ឧបចារវសេន វត្តុមាហ។

សា កិរ “យាចន យំ ត្វំ ‘បតិ មេ’តិ” វុត្តាបិ យថាវត្ថុ អត្ថុជានិត្វេយ។ រាជា តំ តិចេត្វាតុំ ត វក្កាតិ។ យថាជេតាបិ អត្ថុជានិតុំ។ តទា បត អជចិ អចិន្ត្វេវ ទោតិ។ យថាវត្តា តិលចតរាជី ជិត្វា តំ តិចេត្វាតុការេយ ហុត្វា កន្ធេត្វារេមេច យក្កវមីវេប យុញ្ជាតិលំ អត្ថុវ។ វេសា តទេតា ច្រាសិកំ លុត្វិត្វា “បស្សសិ សីចលិ, អយំ ព្រាធ បុត ឈរេចតុំ ត វក្កា, ឯចមេច បុត យយំហាតយា វត្តិ វិចារេសា តាយ ឈរេចតុំ ត វក្កា”តិ ចត្វា ព្រាយំ ក្វបត្តាកាឆយាហ –

“យុញ្ជារេចសិកា បចាឡហា, ឯកា ចិហរ សីចលី”តិ។

តត្ថ ឯកា ចិហរាតិ អហំ ឯកីភាវេចត ចិហរិស្សាមិ, ត្វម្បិ ឯកា ចិហរាហីតិ តស្សា ឧបចារេយនាសិ។

តំ សុត្វា សីចលិនេចី “ព្រាទេតាឆាតិ បដ្ឋាយ តត្ថិ យយំហាយហាជតកាតរិទេត្ថត វត្តិ វិចារេសា”តិ វេសាកំ វត្ថារទតុំ អវទេក្កាត្តិ ក្វទេកាហិ ហទេត្ថហិ ក្វទំ បហរិត្វា យហាយទេក្កុ បតិ។ យថាវទេត្តា តស្សា ចិវត្តិកាចំ ញាត្វា បជំ ចិទេកាទេបត្វា អទេត្តា បរិចិវិ។ អយច្ចា អាកត្វា តស្សា វទិទំ ក្វទេកោត សិត្វិត្វា ហត្ថបរិទេ បរិមជ្ជិត្វា វត្តា លភារេបវុំ។ សា “តាតា, កុហិំ រាជា”តិ បុច្ឆិ។ “តត្រ តុមេយត្ថ ជាតាឆា”តិ? “ក្វបឆារេទឆ តាតា”តិ។ ទេត ព្រាទេតា ចិទេតា ឆាចិត្វា ចិចិតត្តាបិ យថាវត្ថុ ត បស្សិំសុ។ ទេចី យថាបរិទេចំ បរិទេចិត្វា រទេត្តា ចិតដ្ឋារេត ទេចតិយំ ការទេត្វា កត្តយាលិឌីហិ ប្ញទេដត្វា តិចត្តិ។ យថាវទេត្តាបិ ហិយចត្តិ បចិសិត្វា វត្តាហត្ថត្តទេវទេយច បត្បា អភិញ្ញា ច, អដ្ឋ វយាបត្តិទេយា ច តិព្ពាទេត្តត្វា បុត យត្ថុស្សបចំ តាកយិ។ ទេចីបិ ក្វសុការទេត វត្តិ ពចិតដ្ឋារេត, កុមារិកាយ វត្តិ ពចិតដ្ឋារេត, យំវបរិទេកាដ្ឋារេត, យិកាជិទេតត វត្តិ ពចិតដ្ឋារេត, តារទេឆត វត្តិ ពចិតដ្ឋារេត ឆាតិ វត្តដ្ឋារេតសុ ទេចតិយាតិ ការទេត្វា កត្តយាលិឌីហិ ប្ញទេដត្វា ទេវតក្កុបរិចុតា យិចិលំ បត្វា អប្ពចត្បច្ឆារេត បុត្តស្ស អភិទេវកំ ការទេត្វា តំ ទេវតក្កុបរិចុតំ តារទំ ទេបទេវត្វា វយំ ព្រាវិបព្ពាជ្ជំ បព្ពាជិត្វា តទេត្ថច ក្វឈ្ឈារេត ចវត្តិ ពសិលាបរិកម្មំ កត្វា ឈាតំ តិព្ពាទេត្តត្វា ព្រាហ្មទេលាកបរាយណា អទេហាសិ។ យថាវទេត្តាបិ អបរិហីតជ្ឈារេតា ហុត្វា ព្រាហ្មទេលាកបរាយទេណា អទេហាសិ។

វត្ថា ព្រាយំ ឆមុទេឆវតំ អាហរិត្វា “ត, កិក្ខវេច, ព្រាឆារេតច, បុរេព្ពាបិ តឆាកេតា យថាភិតិក្ខមតំ តិក្ខទេត្តារេយចា”តិ ចត្វា ជាតកំ

សមោធានេសិ – “តទា សមុទ្ទរក្ខិកា ទេវធីតា ឧប្បលវណ្ណា អហោសិ, នារទោ សារិបុត្តោ, មិគាជិនោ មោគ្គល្លានោ, កុមារិកា ខេមា ភិក្ខុនី, ឧសុការោ អានន្ទោ, សីវលីទេវី រាហុលមាតា, ទីឃាវុកុមារោ រាហុលោ, មាតាបិតរោ មហារាជកុលានិ, មហាជនកនរិន្ទោ បន អហមេវ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អហោសិ”ន្តិ។

មហាជនកជាតកវណ្ណនា ទុតិយា។

[៣៣០] ៣. សុវណ្ណសាមជាតកវណ្ណនា

កោ នុ មំ ឧសុនា វិជ្ឈីតិ ឥទំ សត្ថា ជេតវនេ វិហរន្តោ ឯកំ មាតុបោសកភិក្ខុំ អារព្ភ កថេសិ។ សាវត្ថិយំ កិរ អដ្ឋារសកោដិវិភវស្ស ឯកស្ស សេដ្ឋិកុលស្ស ឯកបុត្តកោ អហោសិ មាតាបិតូនំ បិយោ មនាបោ។ សោ ឯកទិវសំ បាសាទវរគតោ សីហបញ្ជរំ ឧគ្ឃាដេត្វា វីថិំ ឱលោកេន្តោ គន្ធមាលាទិហត្ថំ មហាជនំ ធម្មស្សវនត្ថាយ ជេតវនំ គច្ឆន្តំ ទិស្វា “អហម្បិ ធម្មំ សុណិស្សាមី”តិ មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា គន្ធមាលាទីនិ អាហរាបេត្វា វិហារំ គន្ត្វា វត្ថភេសជ្ជបានកាទីនិ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទាបេត្វា គន្ធមាលាទីហិ ច ភគវន្តំ បូជេត្វា ឯកមន្តំ និសិន្នោ ធម្មំ សុត្វា កាមេសុ អាទីនវំ ទិស្វា បព្ពជ្ជាយ ច អានិសំសំ សល្លក្ខេត្វា បរិសាយ វុដ្ឋិតាយ ភគវន្តំ បព្ពជ្ជំ យាចិត្វា “មាតាបិតូហិ អននុញ្ញាតំ បុត្តំ តថាគតា ន បព្ពាជេន្តី”តិ សុត្វា ភគវន្តំ វន្ទិត្វា បុន គេហំ គន្ត្វា សការេន មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា ឯវមាហ – “អម្មតាតា, អហំ តថាគតស្ស សន្តិកេ បព្ពជិស្សាមី”តិ។ អថស្ស មាតាបិតរោ តស្ស វចនំ សុត្វា ឯកបុត្តកភាវេន សត្តធា ភិន្នហទយា វិយ បុត្តសិនេហេន កម្បមានា ឯវមាហំសុ “តាត បិយបុត្តក, តាត កុលង្កុរ, តាត នយន, តាត ហទយ, តាត បិឡន្ធន, តយា វិនា កថំ ជីវាម, តម្បិ បដិពទ្ធំ នោ ជីវិតំ។ មយញ្ហិ តាត, ជរាជិណ្ណា វុឌ្ឍា មហល្លកា, អជ្ជ វា ស្វេ វា បរសុវេ វា មរណំ បាបុណិស្សាម, តស្មា មា អម្ហេ ជហាយ គច្ឆិ។ តាត, បព្ពជ្ជា នាម អតិទុក្ករា, សីតេន អត្ថោ សតិ ឧណ្ហំ លភតិ, ឧណ្ហេន អត្ថោ សតិ សីតំ លភតិ, តស្មា តាត, មា បព្ពជាហី”តិ។

តំ សុត្វា កុលបុត្តោ ទុក្ខី ទុម្មនោ ឱនតសីសោ បជ្ឈាយន្តោវ និសីទិ សត្តាហំ និរាហារោ។ អថស្ស មាតាបិតរោ ឯវំ ចិន្តេសុំ “សចេ នោ បុត្តោ អននុញ្ញាតោ, អទ្ធា មរិស្សតិ, បុន ន បស្សិស្សាម, បព្ពជ្ជាយ ជីវមានំ បុន តំ បស្សិស្សាមា”តិ។ ចិន្តេត្វា ច បន “តាត បិយបុត្តក, តំ បព្ពជ្ជាយ អនុជានាម, បព្ពជាហី”តិ អនុជានិំសុ។ តំ សុត្វា កុលបុត្តោ តុដ្ឋមានសោ ហុត្វា អត្តនោ សកលសរីរំ ឱណាមេត្វា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា វិហារំ គន្ត្វា ភគវន្តំ បព្ពជ្ជំ យាចិ។ សត្ថា ឯកំ ភិក្ខុំ បក្កោសាបេត្វា “ឥមំ កុមារំ បព្ពាជេហី”តិ អាណាបេសិ។ សោ តំ បព្ពាជេសិ។ តស្ស បព្ពជិតកាលតោ បដ្ឋាយ មហាលាភសក្ការោ និព្ពត្តិ។ សោ អាចរិយុបជ្ឈាយេ អារាធេត្វា លទ្ធូបសម្បទោ បញ្ច វស្សានិ ធម្មំ បរិយាបុណិត្វា “អហំ ឥធ អាកិណ្ណោ វិហរាមិ, ន មេ ឥទំ បតិរូប”ន្តិ វិបស្សនាធុរំ បូរេតុកាមោ ហុត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តិកេ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា ឧបជ្ឈាយំ វន្ទិត្វា ជេតវនា និក្ខមិត្វា ឯកំ បច្ចន្តគាមំ និស្សាយ អរញ្ញេ វិហាសិ។ សោ តត្ថ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា ទ្វាទស វស្សានិ វាយមន្តោបិ វិសេសំ និព្ពត្តេតុំ នាសក្ខិ។ មាតាបិតរោបិស្ស គច្ឆន្តេ គច្ឆន្តេ កាលេ ទុគ្គតា អហេសុំ។ យេ ហិ តេសំ ខេត្តំ វា វណិជ្ជំ វា បយោជេសុំ, តេ “ឥមស្មិំ កុលេ បុត្តោ វា ភាតា វា ឥណំ ចោទេត្វា គណ្ហន្តោ នាម នត្ថី”តិ អត្តនោ

អត្តនោ ហត្ថគតំ គហេត្វា ឃចារុចិ បលាយិស្សំ នោហេ ឝាសកយុកទាឝយោបិ ហិរញ្ញសុចណ្ណាឌីនិ គហេត្វា បលាយិស្សំ

អបរភាគេ ឯកំ ឌតា ពោធហា ហុត្វា ហនត្ថេ ស្ថកពស៊ិច្ចាតយ្យិ អលកិត្វា ពេហំ ចិក្កិលិត្វា អឈរា ហុត្វា ពារុញ្ញកាចំ បត្វា ប៉ិនលិតិកំ គិចានសុត្វា ពបិលហត្ថា កិក្លាយ ចទិស្សំ តស្មិំ ការេល ឲុកោ កិក្ល ឧេតចគតោ គិក្លយិត្វា អត្តបុរត្តោគ តស្ស ចសគត្ថានំ អកយាសិំ សោ តស្ស អាកត្តកចត្តំ ពត្វា សុលគិសិត្តការេល “ភន្តេ, ក្បុតោ អាកតត្ថា”តិ បុច្ឆិត្វា “ឧេតចតោ អាកតោ អាចុសោ”តិ ចុរត្តេ សត្វោនោ ធេច យហាសាចកាឌីតត្ថា អាទោរាជ្យ បុច្ឆិត្វា យាតាបិត្បុតត្ថា បចត្តិ បុច្ឆិ “កិ, ភន្តេ, សាចត្ថិយំ អស្សុកស្ស តាយ សេដ្ឋិកុលស្ស អាទោរាជ្យ”ន្តិ?
“អាចុសោ, យា តស្ស កុលស្ស បចត្តិ បុច្ឆា”តិ “កិ ភន្តេ”តិ “អាចុសោ, តស្ស កិរ កុលស្ស ឲុកោ បុត្តោ អត្ថិ, សោ ញុត្តសាសេត បព្ពជិតោ, តស្ស បព្ពជិតកាលតោ បដ្ឋាយ ឲុតំ កុលំ បរិក្ខីណំ, ឰុឝាតិ ឯកំ ឌតា បរយការុញ្ញកាចំ បត្វា កិក្លាយ ចរន្តី”តិ សោ តស្ស ចចគំ សុត្វា សកភាវេច សណ្ឋាតុំ អសក្កោន្តោ អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ ទោឌិតុំ អារភិ “អាចុសោ, កិ ទោឌសី”តិ? “ភន្តេ, ឥត យហំ យាតាបិតរោ, អហំ ឥតេសំ បុត្តោ”តិ “អាចុសោ, តច យាតាបិតរោ តំ គិស្សាយ ចិនាសំ បត្តា, កច្ឆ, ត្វំ បដិជគ្គាហី”តិ

សោ “អហំ ទ្វាឝស ចស្សានិ ឈរេនេន្តោ ចាឃយន្តោបិ យក្កំ ចា ឲលំ ចា គិត្ថានេត្តុំ តាសក្ខិ, អភព្ពោ កចិស្សាយិ, កិ មេ បព្ពជ្ជាយ, កិហី ហុត្វា យាតាបិតរោ បោសេសត្វា ឝានំ ឌត្វា សក្កបរាយណោ កចិស្សាយី”តិ ចិន្តេត្វា អរញ្ញាចាសំ តស្ស ឆេរស្ស គិយ្យាទេត្វា បុនឌិចសេ អរញ្ញា គិក្លយិត្វា អត្តបុរត្តោគ កច្ឆន្តោ សាចត្ថិតោ អចិទូរេ ឧេតចគបិដ្ឋិចិហារេ បិវុសិំ តត្ថ ឯកំ យក្កា អហេសុំ ពោសុ ឲុកោ យក្កា ឧេតចគំ កច្ឆតិ, ឲុកោ សាចត្ថិំ សោ តត្ថេច ឋត្វា “កិ ត្ ខោ បឋយំ យាតាបិតរោ បស្សាយិ, ស្ថាហុ ឝសពល”ន្តិ ចិន្តេត្វា “យឃា យាតាបិតរោ ចិរំ ដិដ្ឋបុត្តា, ឰុតោ បដ្ឋាយ បគ មេ ញុត្តឝស្សគំ ឝុល្លកំ កចិស្សតិ, តស្មា អជ្ជេច សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឌិស្វា ឆយ្មំ សុត្វា ស្វេ បិតោចេ យាតាបិតរោ បស្សិស្សាយី”តិ សាចត្ថិយក្កំ បហាយ សាយតណ្ហសមយេ ឧេតចគំ បាចិសិំ តំ ឌិចសំ បគ សត្ថា បច្ចូសការេល លោកំ ឱ្យលោកេន្តោ ឰុយស្ស កុលបុត្តស្ស ស្ថបតិស្សយសម្បត្តិ អឌ្ទស សោ តស្សាកយគការេល យាតុបោសកសុត្តគ (ឆំ គិ ១.១០៥) យាតាបិត្បុគំ កុណំ ចណ្ណេសិំ សោ បគ កិក្ល បរិសបរិយន្តេ ឋត្វា សត្ថុស្ស ឆយ្មកថំ សុណន្តោ ចិន្តេសិ “អហំ កិហី ហុត្វា យាតាបិតរោ បដិជគ្គិតុំ សក្កោយីតិ ចិន្តេសិ, សត្ថា បគ ‘បព្ពជិតោបច សយានោ បដិជគ្គិតោ ស្ថបការកោ យាតាបិត្បុគ’ន្តិ ចឝតិ សចាហំ សត្ថារំ អឌិស្វា កតោ, ឲុចរូបាយ បព្ពជ្ជាយ បរិហីនោ ភចេយ្យំ ឰុឝាតិ បគ កិហី អហុត្វា បព្ពជិតោបច សយានោ យាតាបិតរោ បោសេស្សាយី”តិ

សោ សលាកក្កំ កន្ត្វា សលាកកត្តឧច្ចេច សលាកយាកុញ្ចា កហិត្វា ទ្វាឝស ចស្សានិ អរញ្ញា ចុត្ថកិក្ល បិទោឌិកសុត្តោ ចិយ អហោសិ សោ បិតោចេ សាចត្ថិយំ បចិសិត្វា “កិ ត្ ខោ បឋយំ ឃាកុំ កហិស្សាយិ, ស្ថាហុ យាតាបិតរោ បស្សិស្សាយី”តិ ចិន្តេត្វា “កបណានំ យាតាបិត្បុគំ សន្តិកំ តុច្ឆហត្ថេគ កត្តំ អយុត្ត”ន្តិ ចិន្តេត្វា ឃាកុំ គហេត្វា ឲុតេសំ បោរាណកគេហទ្វារំ កតោ យាតាបិតរោបិស្ស ឃាកុកិក្ល ចរិត្វា បរកិត្តិ គិស្សាយ ចិហរន្តិ សោ ស្ថបកន្ត្វា គិសិន្នកេ ឌិស្វា ស្ថប្បន្នសោកោ អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ ពោសំ អចិទូរេ អដ្ឋាសិំ ឥត តំ ឌិស្វាបិ ត សញ្ជានិំសុំ អច យាតា “កិក្លត្តាយ ឋិតោ កចិស្សតី”តិ សញ្ញាយ “ភន្តេ, តុម្ហាកំ ឝាតព្វយុត្តកំ តត្ថិ, អតិច្ឆថា”តិ អាហ សោ តស្សា ពចំ សុត្វា ហឝយបូរំ សោកំ គហេត្វា អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ តត្ថេច អដ្ឋាសិំ ឝុតិយម្បិ តតិយម្បិ “អតិច្ឆថា”តិ ចុត្តេបិ អដ្ឋាសិចេច អចស្ស បិតា យាតរំ អាហ – “កច្ឆ, ភន្ទេ, ឌាគាហិ, បុត្តោ ត្ ខោ នោ ឲុសោ”តិ សា ស្ថដ្ឋាយ ស្ថបកន្ត្វា ឱ្យលោកេត្វី សញ្ជានិត្វា

បាទមូលេ បតិត្វា បរិទេវិ, បិតាបិស្ស តថេវ អកាសិ, មហន្តំ ការុញ្ញំ អហោសិ។

សោបិ មាតាបិតរោ ទិស្វា សកភាវេន សណ្ឋាតុំ អសក្កោន្តោ អស្សូនិ បវត្តេសិ។ សោ សោកំ អធិវាសេត្វា “អម្មតាតា, មា ចិន្តយិត្ថ, អហំ វោ បោសេស្សាមី”តិ មាតាបិតរោ អស្សាសេត្វា យាគុំ បាយេត្វា ឯកមន្តេ និសីទាបេត្វា បុន ភិក្ខុ អាហរិត្វា តេ ភោជេត្វា អត្តនោ អត្ថាយ ភិក្ខុ បរិយេសិត្វា តេសំ សន្តិកំ គន្ត្វា បុន ភត្តេនាបុច្ឆិត្វា បច្ឆា សយំ បរិភុញ្ជតិ។ សោ តតោ បដ្ឋាយ ឥមិនា និយាមេន មាតាបិតរោ បដិជគ្គតិ។ អត្តនា លទ្ធានិ បក្ខិកភត្តាទីនិ តេសំយេវ ទត្វា សយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា លភមានោ ភុញ្ជតិ, អលភមានោ ន ភុញ្ជតិ, វស្សាវាសិកម្បិ អញ្ញម្បិ យំ កិញ្ចិ លភិត្វា តេសំយេវ ទេតិ។ តេហិ បរិភុត្តំ ជិណ្ណបិលោតិកំ គហេត្វា អគ្គឡំ ទត្វា រជិត្វា សយំ បរិភុញ្ជតិ។ ភិក្ខាលភនទិវសេហិ បនស្ស អលភនទិវសា ពហូ អហេសុំ។ អថស្ស និវាសនបារុបនំ អតិលូខំ ហោតិ។

ឥតិ សោ មាតាបិតរោ បដិជគ្គន្តោយេវ អបរភាគេ កិសោ ឧប្បណ្ឌុប្បណ្ឌុកជាតោ ធមនិសន្ថតគត្តោ អហោសិ។ អថ នំ សន្ទិដ្ឋសម្ភត្តា ភិក្ខូ បុច្ឆិំសុ “អាវុសោ, បុព្ពេ តវ សរីរវណ្ណោ សោភតិ, ឥទានិ បន កិសោ ឧប្បណ្ឌុប្បណ្ឌុកជាតោ ធមនិសន្ថតគត្តោ, ព្យាធិ តេ នុ ខោ ឧប្បន្នោ”តិ។ សោ “នត្ថិ មេ, អាវុសោ, ព្យាធិ, អបិច បន បលិពោធោ មេ អត្ថី”តិ តំ បវត្តិំ អារោចេសិ។ អថ នំ តេ ភិក្ខូ អាហំសុ “អាវុសោ, ភគវា សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតុំ ន ទេតិ, ត្វំ បន សទ្ធាទេយ្យំ គហេត្វា គិហីនំ ទទមានោ អយុត្តំ ករោសី”តិ។ សោ តេសំ កថំ សុត្វា លជ្ជិតោ ឱលីយិ។ តេ ឯត្តកេនបិ អសន្តុដ្ឋា ភគវតោ សន្តិកំ គន្ត្វា “ភន្តេ, អសុកោ នាម ភិក្ខុ សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេត្វា គិហី បោសេតី”តិ សត្ថុ អារោចេសុំ។ សត្ថា តំ ភិក្ខុំ បក្កោសាបេត្វា “សច្ចំ កិរ ត្វំ ភិក្ខុ សទ្ធាទេយ្យំ គហេត្វា គិហី បោសេសី”តិ បុច្ឆិត្វា “សច្ចំ, ភន្តេ”តិ វុត្តេ តំ កិរិយំ វណ្ណេតុកាមោ អត្តនោ ច បុព្ពចរិយំ បកាសេតុកាមោ “ភិក្ខុ, គិហី បោសេន្តោ កេ បោសេសី”តិ បុច្ឆិ។ “មាតាបិតរោ មេ, ភន្តេ”តិ វុត្តេ សត្ថា តស្ស ឧស្សាហំ ជនេតុំ “សាធុ សាធុ, ភិក្ខូ”តិ តិក្ខត្តុំ សាធុការំ ទត្វា “ត្វំ មយា គតមគ្គេ ឋិតោ, អហម្បិ បុព្ពចរិយំ ចរន្តោ មាតាបិតរោ បោសេសិ”ន្តិ អាហ។ សោ អស្សាសំ បដិលភិ។ សត្ថា តេហិ ភិក្ខូហិ យាចិតោ អតីតំ អាហរិ។

អតីតេ ពារាណសិនគរតោ អវិទូរេ នទិយា ឱរិមតីរេ ឯកោ នេសាទគាមោ អហោសិ, បារិមតីរេ ឯកោ នេសាទគាមោ។ ឯកេកស្មិំ គាមេ បញ្ចបញ្ចកុលសតានិ វសន្តិ។ ទ្វីសុបិ គាមេសុ ទ្វេ នេសាទជេដ្ឋកា សហាយកា អហេសុំ។ តេ ទហរកាលេយេវ កតិកវត្តំ ករិំសុ “សចេ អម្ហាកំ ឯកស្ស ធីតា ហោតិ, ឯកស្ស បុត្តោ ហោតិ, តេសំ អាវាហវិវាហំ ករិស្សាមា”តិ។ អថ ឱរិមតីរេ គាមជេដ្ឋកស្ស គេហេ បុត្តោ ជាយិ, ជាតក្ខណេយេវ ទុកូលេន បដិគ្គហិតត្តា “ទុកូលោ”ត្វេវស្ស នាមំ ករិំសុ។ ឥតរស្ស គេហេ ធីតា ជាយិ, តស្សា បរតីរេ ជាតត្តា “បារិកា”តិ នាមំ ករិំសុ។ តេ វយប្បត្តា អភិរូបា បាសាទិកា អហេសុំ សុវណ្ណវណ្ណា។ តេ នេសាទកុលេ ជាតាបិ បាណាតិបាតំ នាម ន ករិំសុ។

អបរភាគេ សោឡសវស្សុទ្ទេសិកំ ទុកូលកុមារំ មាតាបិតរោ អាហំសុ “បុត្ត, កុមារិកំ តេ អានយិស្សាមា”តិ។ សោ បន ព្រហ្មលោកតោ អាគតោ សុទ្ធសត្តោ ឧភោ កណ្ណេ បិទហិត្វា “ន មេ ឃរាវាសេនត្ថោ, អម្មតាតា, មា ឯវរូបំ អវចុត្ថា”តិ វត្វា យាវតតិយំ

វុច្ចមានោបិ ន ឥច្ឆិយេវ។ បារិកាបិ មាតាបិតូហិ “អម្ម, អម្ហាកំ សហាយកស្ស បុត្តោ អត្ថិ, សោ អភិរូបោ សុវណ្ណវណ្ណោ, តស្ស តំ ទស្សាមា”តិ វុត្តេ តថេវ វត្វា កណ្ណេ បិទហិ។ សាបិ ព្រហ្មលោកតោ អាគតា ឃរាវាសំ ន ឥច្ឆិ។ ទុកូលកុមារោ បន តស្សា រហស្សេន សាសនំ បហិណិ “សចេ បារិកេ មេថុនធម្មេន អត្ថិកា, អញ្ញស្ស គេហំ គច្ឆតុ, មយ្ហំ មេថុនធម្មេ ឆន្ទោ នត្ថី”តិ។ សាបិ តស្ស តថេវ សាសនំ បេសេសិ។

អថ មាតាបិតរោ តេសំ អនិច្ឆមានានញ្ញេវ អាវាហវិវាហំ ករិំសុ។ តេ ឧភោបិ កិលេសសមុទ្ទំ អនោតរិត្វា ទ្វេ មហាព្រហ្មានោ វិយ ឯកតោ វសិំសុ។ ទុកូលកុមារោ បន មច្ឆំ វា មិគំ វា ន មារេតិ, អន្តមសោ អាហដមំសម្បិ ន វិក្កិណាតិ។ អថ នំ មាតាបិតរោ វទិំសុ “តាត, ត្វំ នេសាទកុលេ និព្ពត្តិត្វាបិ នេវ ឃរាវាសំ ឥច្ឆសិ, ន បាណវធំ ករោសិ, កិំ នាម កម្មំ ករិស្សសី”តិ? “អម្មតាតា, តុម្ហេសុ អនុជានន្តេសុ មយំ បព្ពជិស្សាមា”តិ។ តំ សុត្វា មាតាបិតរោ “តេន ហិ បព្ពជថា”តិ ឧភោ ជនេ អនុជានិំសុ។ តេ តុដ្ឋហដ្ឋា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា គាមតោ និក្ខមិត្វា អនុបុព្វេន គង្គាតីរេន ហិមវន្តំ បវិសិត្វា យត្ថ មិគសម្មតា នាម នទី ហិមវន្តតោ ឱតរិត្វា គង្គំ បត្តា, តំ ឋានំ គន្ត្វា គង្គំ បហាយ មិគសម្មតាភិមុខា អភិរុហិំសុ។

តស្មិំ ខណេ សក្កស្ស ភវនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ។ សក្កោ អាវជ្ជេន្តោ តំ ការណំ ញត្វា វិស្សកម្មំ អាមន្តេត្វា “តាត វិស្សកម្ម, ឯតេ ទ្វេ មហាបុរិសា គេហា និក្ខមិត្វា ហិមវន្តំ បវិដ្ឋា, តេសំ និវាសដ្ឋានំ លទ្ធុំ វដ្ដតិ, មិគសម្មតាតោ អឌ្ឍកោសន្តរេ ឯកំ បណ្ណសាលញ្ច បព្ពជិតបរិក្ខារេ ច មាបេត្វា ឯហី”តិ អាហ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា មូគបក្ខជាតកេ (ជា. ២.២២.១ អាទយោ) វុត្តនយេនេវ សព្វំ និប្ផាទេត្វា អមនាបសទ្ទេ មិគបក្ខិនោ បលាបេត្វា ឯកបទិកំ ជង្ឃមគ្គំ មាបេត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ។ តេបិ តំ មគ្គំ ទិស្វា តេន មគ្គេន គន្ត្វា តំ អស្សមបទំ បាបុណិំសុ។ ទុកូលបណ្ឌិតោ បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា បព្ពជិតបរិក្ខារេ ទិស្វា “សក្កេន មេ ទិន្នា”តិ សក្កទត្តិយភាវំ ញត្វា សាដកំ ឱមុញ្ចិត្វា រត្តវាកចីរំ និវាសេត្វា ឯកំ បារុបិត្វា អជិនចម្មំ អំសេ កត្វា ជដាមណ្ឌលំ ពន្ធិត្វា ឥសិវេសំ គហេត្វា បារិកាយបិ បព្ពជ្ជំ អទាសិ។ ឧភោបិ កាមាវចរមេត្តំ ភាវេត្វា តត្ថ វសិំសុ។ តេសំ មេត្តានុភាវេន សព្វេបិ មិគបក្ខិនោ អញ្ញមញ្ញំ មេត្តចិត្តមេវ បដិលភិំសុ, ន កោចិ កញ្ចិ វិហេឋេសិ។ បារិកា តតោ បដ្ឋាយ បានីយំ បរិភោជនីយំ អាហរតិ, អស្សមបទំ សម្មជ្ជតិ, សព្វកិច្ចានិ ករោតិ។ ឧភោបិ ផលាផលានិ អាហរិត្វា បរិភុញ្ជិត្វា អត្តនោ អត្តនោ បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា សមណធម្មំ ករោន្តា តត្ថ វាសំ កប្បយិំសុ។

សក្កោ តេសំ ឧបដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ។ សោ ឯកទិវសំ អន្តរាយំ ឱលោកេន្តោ “ឥមេសំ ចក្ខូនិ បរិហាយិស្សន្តី”តិ អន្តរាយំ ទិស្វា ទុកូលបណ្ឌិតំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិត្វា ឯវមាហ – “ភន្តេ, តុម្ហាកំ អន្តរាយោ បញ្ញាយតិ, បដិជគ្គនកំ បុត្តំ លទ្ធុំ វដ្ដតិ, លោកធម្មំ បដិសេវថា”តិ។ អថ នំ ទុកូលបណ្ឌិតោ អាហ – “សក្ក, កិំនាមេតំ កថេសិ, មយំ អគារមជ្ឈេ វសន្តាបិ ឯតំ លោកធម្មំ បូតិមុត្តករីសំ វិយ ជិគុច្ឆិត្វា, ឥទានិ បន អរញ្ញំ បវិសិត្វា ឥសិបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា កថំ ឯវរូបំ ករិស្សាមា”តិ។ អថ សក្កោ តំ អាហ – “ភន្តេ, សចេ ឯវំ ន ករោថ, បារិកាយ តាបសិយា ឧតុនិកាលេ នាភិំ ហត្ថេន បរាមសេយ្យាថា”តិ។ ទុកូលបណ្ឌិតោ “ឥទំ សក្កា កាតុ”ន្តិ សម្បដិច្ឆិ។ សក្កោ តំ វន្ទិត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ។

ទុកូលបណ្ឌិតោបិ តំ ការណំ បារិកាយ អាចិក្ខិត្វា អស្សា ឧតុកាលេ នាភិំ ហត្ថេន បរាមសិ។ តទា ពោធិសត្តោ ទេវលោកតោ ចវិត្វា តស្សា កុច្ឆិយំ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ។ សា ទសមាសច្ចយេន សុវណ្ណវណ្ណំ បុត្តំ វិជាយិ, តេនស្ស "សុវណ្ណសាមោ"តិ នាមំ ករិំសុ។ បារិកាយ ផលាផលត្ថាយ គតកាលេ បព្ពតន្តរេសុ កិន្នរិយោ ធាតិកិច្ចំ ករិំសុ។ តេ ឧភោបិ ពោធិសត្តំ ន្ហាបេត្វា បណ្ណសាលាយំ និបជ្ជាបេត្វា ផលាផលត្ថាយ អរញ្ញំ គច្ឆន្តិ។ តស្មិំ ខណេ កិន្នរា កុមារំ គហេត្វា គិរិកន្ទរាទីសុ ន្ហាបេត្វា បព្ពតមត្ថកំ អារុយ្ហ នានាបុប្ផេហិ អលង្ករិត្វា ហរិតាលមនោសិលាទីនិ សិលាយំ ឃំសិត្វា នលាដេ តិលកំ កត្វា បុន អានេត្វា បណ្ណសាលាយំ និបជ្ជាបេសុំ។ បារិកាបិ អាគន្ត្វា បុត្តំ ថញ្ញំ បាយេសិ។ តំ អបរភាគេ វឌ្ឍិត្វា សោឡសវស្សុទ្ទេសិកម្បិ អនុរក្ខន្តា មាតាបិតរោ បណ្ណសាលាយំ និសីទាបេត្វា សយមេវ វនមូលផលាផលត្ថាយ គច្ឆន្តិ។ មហាសត្តោ "មម មាតាបិតូនំ កទាចិ កោចិទេវ អន្តរាយោ ភវេយ្យា"តិ ចិន្តេត្វា តេសំ គតមគ្គំ សល្លក្ខេសិ។

អថេកទិវសំ តេសំ វនមូលផលាផលំ អាទាយ សាយណ្ហសមយេ និវត្តន្តានំ អស្សមបទតោ អវិទូរេ មហាមេឃោ ឧដ្ឋហិ។ តេ ឯកំ រុក្ខមូលំ បវិសិត្វា វម្មិកមត្ថកេ អដ្ឋំសុ។ តស្ស ច អព្ភន្តរេ អាសីវិសោ អត្ថិ។ តេសំ សរីរតោ សេទគន្ធមិស្សកំ ឧទកំ ឱតរិត្វា តស្ស នាសាបុដំ បាវិសិ។ សោ កុជ្ឈិត្វា នាសាវាតេន បហរិ។ ឧភោបិ អន្ធា ហុត្វា អញ្ញមញ្ញំ ន បស្សិំសុ។ ទុកូលបណ្ឌិតោ បារិកំ អាមន្តេត្វា "បារិកេ មម ចក្ខូនិ បរិហីនានិ, អហំ តំ ន បស្សាមី"តិ អាហ។ សាបិ តថេវ អាហ។ តេ "នត្ថិ នោ ឥទានិ ជីវិត"ន្តិ មគ្គំ អបស្សន្តា បរិទេវមានា អដ្ឋំសុ។ "កិំ បន តេសំ បុព្វកម្ម"ន្តិ? តេ កិរ បុព្វេ វេជ្ជកុលេ អហេសុំ។ អថ សោ វេជ្ជោ ឯកស្ស មហាធនស្ស បុរិសស្ស អក្ខិរោគំ បដិជគ្គិ។ សោ តស្ស កិញ្ចិ ធនំ ន អទាសិ។ អថ វេជ្ជោ កុជ្ឈិត្វា អត្តនោ គេហំ គន្ត្វា ភរិយាយ អារោចេត្វា "ភទ្ទេ, អហំ តស្ស អក្ខិរោគំ បដិជគ្គាមិ, ឥទានិ មយ្ហំ ធនំ ន ទេតិ, កិំ ករោមា"តិ អាហ។ សាបិ កុជ្ឈិត្វា "ន នោ តស្ស សន្តកេន ធនេន, ភេសជ្ជំ តស្ស ឯកយោគំ ទត្វា អក្ខីនិ កាណានិ ករោហី"តិ អាហ។ សោ "សាធូ"តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា តថា អកាសិ។ សោ នចិរស្សេវ អន្ធោ ហោតិ។ តេសំ ឧភិន្នម្បិ ឥមិនាវ កម្មេន ចក្ខូនិ អន្ធានិ ជាតានិ។

អថ មហាសត្តោ "មម មាតាបិតរោ អញ្ញេសុ ទិវសេសុ ឥមាយ វេលាយ អាគច្ឆន្តិ, ឥទានិ តេសំ បវត្តិំ ន ជានាមិ, បដិមគ្គំ គមិស្សាមី"តិ ចិន្តេត្វា មគ្គំ គន្ត្វា សទ្ទមកាសិ។ តេ តស្ស សទ្ទំ សញ្ជានិត្វា បដិសទ្ទំ កត្វា បុត្តសិនេហេន "តាត សុវណ្ណសាម, ឥធ បរិបន្ថោ អត្ថិ, មា អាគមី"តិ វទិំសុ។ អថ នេសំ "តេន ហិ ឥមំ យដ្ឋិកោដិំ គហេត្វា មម សន្តិកំ ឯថា"តិ ទីឃយដ្ឋិំ អទាសិ។ តេ យដ្ឋិកោដិំ គហេត្វា តស្ស សន្តិកំ អាគមិំសុ។ អថ នេ "កេន ការណេន វោ ចក្ខូនិ វិនដ្ឋានី"តិ បុច្ឆិ។ អថ នំ មាតាបិតរោ អាហំសុ "តាត, អម្ហេ ទេវេ វស្សន្តេ ឥធ រុក្ខមូលេ វម្មិកមត្ថកេ ឋិតា, តេន ការណេនា"តិ។ សោ មាតាបិតូនំ កថំ សុត្វាវ អញ្ញាសិ "តត្ថ អាសីវិសេន ភវិតព្ពំ, តេន កុទ្ធេន នាសាវាតោ វិស្សដ្ឋោ ភវិស្សតី"តិ។ សោ មាតាបិតរោ ទិស្វា រោទិ ចេវ ហសិ ច។ អថ នំ តេ បុច្ឆិំសុ "កស្មា, តាត, រោទសិ ចេវ ហសសិ ចា"តិ? អម្មតាតា, "តុម្ហាកំ ទហរកាលេយេវ ឯវំ ចក្ខូនិ វិនដ្ឋានី"តិ រោទិំ, "ឥទានិ បដិជគ្គិតុំ លភិស្សាមី"តិ ហសិំ។ អម្មតាតា, តុម្ហេ មា ចិន្តយិត្ថ, អហំ វោ បដិជគ្គិស្សាមី"តិ។

សោ មាតាបិតរោ អស្សាសេត្វា អស្សមបទំ អានេត្វា តេសំ រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានេសុ ចង្កមេ បណ្ណសាលាយំ វច្ចដ្ឋានេ បស្សាវដ្ឋានេ ចាតិ សព្ពដ្ឋានេសុ រជ្ជុកេ ពន្ធិ, តតោ បដ្ឋាយ តេ អស្សមបទេ ឋបេត្វា សយំ វនមូលផលាទីនិ អាហរិត្វា បណ្ណសាលាយំ ឋបេត្វា បាតោវ តេសំ វសនដ្ឋានំ សម្មជ្ជិត្វា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា ឃដំ អាទាយ មិគសម្មតានទិំ គន្ត្វា បានីយបរិភោជនីយំ អាហរិត្វា ឧបដ្ឋាបេតិ, ទន្តកដ្ឋមុខោទកាទីនិ ទត្វា មធុរផលាផលំ ទេតិ, តេហិ ភុញ្ជិត្វា មុខេ វិក្ខាលិតេ សយំ ខាទិត្វា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា មិគគណបរិវុតោ ផលាផលត្ថាយ អរញ្ញំ បវិសតិ។ បព្ពតបាទេ កិន្នរបរិវារោ ផលាផលំ គហេត្វា សាយន្ហសមយេ អាគន្ត្វា ឃដេន ឧទកំ អាហរិត្វា ឧណ្ហោទកេន តេសំ យថារុចិ ន្ហាបេតិ បាទេ ធោវតិ វា កត្វា អង្គារកបល្លំ ឧបនេត្វា ហត្ថបាទេ សេទេត្វា តេសំ និសិន្នានំ ផលាផលំ ទត្វា ខាទាបេត្វា បរិយោសានេ សយំ ខាទិត្វា សេសកំ ឋបេសិ។ ឥមិនា និយាមេន មាតាបិតរោ បដិជគ្គិ។

តស្មិំ សមយេ ពារាណសិយំ បីឡិយក្ខោ នាម រាជា រជ្ជំ ការេសិ។ សោ មិគមំសលោភេន មាតរំ រជ្ជំ បដិច្ឆាបេត្វា សន្នទ្ធបញ្ចាវុធោ ហិមវន្តំ បវិសិត្វា មិគេ វធិត្វា មំសំ ខាទន្តោ មិគសម្មតានទិំ បត្វា អនុបុព្វេន សាមស្ស បានីយគ្គហណតិត្ថំ សម្បត្តោ មិគបទវលញ្ជំ ទិស្វា មណិវណ្ណាហិ សាខាហិ កោដ្ឋកំ កត្វា ធនុំ អាទាយ វិសបីតំ សរំ សន្នយ្ហិត្វា និលីនោវ អច្ឆិ។ មហាសត្តោបិ សាយន្ហសមយេ ផលាផលំ អាហរិត្វា អស្សមបទេ ឋបេត្វា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា “បានីយំ អាហរិស្សាមី”តិ ឃដំ គហេត្វា មិគគណបរិវុតោ ទ្វេបិ មិគេ ឯកតោ កត្វា តេសំ បិដ្ឋិយំ បានីយឃដំ ឋបេត្វា ហត្ថេន គហេត្វា តិត្ថំ អគមាសិ។ រាជា កោដ្ឋកេ ឋិតោវ តំ តថា អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា “មយា ឯត្តកំ កាលំ ឯវំ វិចរន្តេនបិ មនុស្សោ នាម ន ទិដ្ឋបុព្វោ, ទេវោ នុ ខោ ឯសោ នាគោ នុ ខោ, សចេ បនាហំ ឯតំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិស្សាមិ។ សចេ ទេវោ ភវិស្សតិ, អាកាសំ ឧប្បតិស្សតិ។ នាគោ ចេ, ភូមិយំ បវិសិស្សតិ។ ន ខោ បនាហំ សព្ពកាលំ ហិមវន្តេយេវ វិចរិស្សាមិ, ពារាណសិំ គមិស្សាមិ។ តត្រ មំ បុច្ឆិស្សន្តិ ‘អបិ នុ ខោ តេ, មហារាជ, ហិមវន្តេ វសន្តេន កិញ្ចិ អច្ឆរិយំ ទិដ្ឋបុព្វ’ន្តិ? តត្រាហំ ‘ឯវរូបោ មេ សត្តោ ទិដ្ឋបុព្វោ’តិ វក្ខាមិ។ ‘កោ នាមេសោ’តិ វុត្តេ សចេ ‘ន ជានាមី’តិ វក្ខាមិ , អថ គរហិស្សន្តិ មំ, តស្មា នំ វិជ្ឈិត្វា ទុព្ពលំ កត្វា បុច្ឆិស្សាមី”តិ ចិន្តេសិ។

អថ តេសុ មិគេសុ បឋមមេវ ឱតរិត្វា បានីយំ បិវិត្វា ឧត្តិណ្ណេសុ ពោធិសត្តោ ឧគ្គហិតវត្តោ មហាថេរោ វិយ សណិកំ ឱតរិត្វា បស្សទ្ធទរថោ បច្ចុត្តរិត្វា រត្តវាកចីរំ និវាសេត្វា ឯកំ បារុបិត្វា អជិនចម្មំ អំសេ កត្វា បានីយឃដំ ឧក្ខិបិត្វា ឧទកំ បូរេត្វា វាមអំសកូដេ ឋបេសិ។ តស្មិំ កាលេ “ឥទានិ វិជ្ឈិតុំ សមយោ”តិ រាជា វិសបីតំ សរំ ឧក្ខិបិត្វា មហាសត្តំ ទក្ខិណបស្សេ វិជ្ឈិ។ សរោ វាមបស្សេន និក្ខមិ។ តស្ស វិទ្ធភាវំ ញត្វា មិគគណា ភីតា បលាយិំសុ។ សុវណ្ណសាមបណ្ឌិតោ បន វិទ្ធោបិ បានីយឃដំ យថា វា តថា វា អនវសុម្ភិត្វា សតិំ បច្ចុបដ្ឋាបេត្វា សណិកំ ឱតារេត្វា វាលុកំ វិយូហិត្វា ឋបេត្វា ទិសំ វវត្ថបេត្វា មាតាបិតូនំ វសនដ្ឋានទិសាភាគេន សីសំ កត្វា រជតបដ្ដវណ្ណាយ វាលុកាយ សុវណ្ណបដិមា វិយ និបជ្ជិត្វា សតិំ បច្ចុបដ្ឋាបេត្វា “ឥមស្មិំ ហិមវន្តប្បទេសេ មម វេរី នាម នត្ថិ, មយ្ហំ មាតាបិតូនម្បិ វេរី នាម នត្ថី”តិ មុខេន លោហិតំ ឆឌ្ឌេត្វា រាជានំ អទិស្វាវ បឋមំ គាថមាហ –

“កោ នុ មំ ឧសុនា វិជ្ឈិ បមត្តំ ឧទហារកំ;

ខត្តិយោ ព្រាហ្មណោ វេស្សោ, កោ មំ វិទ្ធា និលីយសី”តិ។

តត្ថ បមត្តន្តិ មេត្តាភាវនាយ អនុបដ្ឋិតសតិ។ ឧទកុម្ភេសោ សទ្ធាយ តស្មិំ ខណេ អត្តានំ បមត្តំ តាយ អកាសិ។ វិទ្ធាតិ វិជ្ឈិត្វា។

ឯវញ្ច បន វត្វា បុន អត្តនោ សរីរមំសស្ស អភក្ខនីយភាវំ ទស្សេតុំ ទុតិយំ គាថមាហ –

១៨៦។

“ន មេ មំសានិ ខជ្ជានិ, ចម្មេនត្ថោ ន វិជ្ជតិ;

អថ កេន នុ វណ្ណេន, វិទ្ធេយ្យំ មំ អមញ្ញថា”តិ។

ទុតិយគាថំ វត្វា តមេវ នាមាទិវសេន បុច្ឆន្តោ អាហ –

១៨៧។

“កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ, កថំ ជានេមុ តំ មយំ;

បុដ្ឋោ មេ សម្ម អក្ខាហិ, កិំ មំ វិទ្ធា និលីយសី”តិ។

តត្ថ អមញ្ញថាតិ អយំ បុរិសោ កេន ការណេន មំ វិជ្ឈិតព្ពន្តិ អមញ្ញិត្ថាតិ អត្ថោ។

ឯវញ្ច បន វត្វា តុណ្ហី អហោសិ។ តំ សុត្វា រាជា “អយំ មយា វិសបីតេន សល្លេន វិជ្ឈិត្វា បាតិតោបិ នេវ មំ អក្កោសតិ ន បរិភាសតិ, មម ហទយំ សម្ពាហន្តោ វិយ បិយវចនេន សមុទាចរតិ, គច្ឆិស្សាមិស្ស សន្តិក”ន្តិ ចិន្តេត្វា គន្ត្វា តស្ស សន្តិកេ ឋិតោវ ទ្វេ គាថា អកាសិ –

១៨៨។

“រាជាហមស្មិ កាសីនំ, បិឡិយក្ខោតិ មំ វិទូ;

លោភា រដ្ឋំ បហិត្វាន, មិគមេសំ ចរាមហំ។

១០០។

“ឥស្សត្ថេ ចស្មិ កុសលោ, ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ;

នាគោបិ មេ ន មុច្ចេយ្យ, អាគតោ ឧសុបាតន”ន្តិ។

តត្ថ រាជាហមស្មីតិ ឯវំ កិរស្ស ចិន្តេត្វា អហោសិ “ទេវាបិ នាគាបិ មនុស្សភាសាយ កថេន្តិយេវ, អហំ បន ទេវោតិ វា នាគោតិ វា មនុស្សោតិ វា ន ជានាមិ។ សចេ បុច្ឆិស្សាមិ, នាគោបិ មំ, ‘រាជា’តិ ញត្វា បន អភាយន្តោ នាម នត្ថី”តិ។ តស្មា អត្តនោ រាជភាវំ ជានាបេន្តោ បឋមំ “រាជាហមស្មី”តិ អាហ។ លោភាតិ មិគមំសលោភេន។ មិគមេសន្តិ មិគំ ឯសន្តោ។ ចរាមហន្តិ ចរាមិ អហំ។ ទុតិយំ ការណំ បន អត្តនោ ពលំ ទីបេតុកាមោ ឯវមាហ។ តត្ថ ឥស្សត្ថេតិ ធនុសិប្បេ។ ទឡ្ហធម្មោតិ ទឡ្ហធនុំ សហស្សត្ថាមធនុំ ឧក្ខិបេតុញ្ច អារោបេតុញ្ច សមត្ថោ។

ឥតិ រាជា អត្តនោ ពលំ វណ្ណេត្វា តស្ស នាមគោត្តំ បុច្ឆន្តោ អាហ –

១០១។

“កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ, កថំ ជានេមុ តំ មយំ;

បិតុនោ អត្តនោ ចាបិ, នាមគោត្តំ បវេទយា”តិ។

តត្ថ បវេទយាតិ កថយ។

តំ សុត្វា មហាសត្តោ “សចាហំ ‘ទេវនាគកិន្នរខត្តិយាទីសុ អញ្ញតរោហមស្មី’តិ កថេស្សំ, សទ្ទហេយ្យេវ ឯស, សច្ចមេវ បនស្ស កថេតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា ឯវមាហ –

១០១។

“នេសាទបុត្តោ ភទ្ទន្តេ, សាមោ ឥតិ មំ ញាតយោ;

អាមន្តយិំសុ ជីវន្តំ, ស្វជ្ជេវាហំ គតោ សយេ។

១០២។

“វិទ្ធោស្មិ បុថុសល្លេន, សវិសេន យថា មិគោ;

សកម្ហិ លោហិតេ រាជ, បស្ស សេមិ បរិប្លុតោ។

១០៣។

“បដិវាមគតំ សល្លំ, បស្ស ធិម្ហាមិ លោហិតំ;

អាតុរោ ត្យានុបុច្ឆាមិ, កិំ មំ វិទ្ធា និលីយសិ។

១០៤។

“អជិនម្ហិ ហញ្ញតេ ទីបិ, នាគោ ទន្តេហិ ហញ្ញតេ;

អថ កេន នុ វណ្ណេន, វិទ្ធេយ្យំ មំ អមញ្ញថា”តិ។

តត្ថ ជីវន្តន្តិ មំ ឥតោ បុព្វេ ជីវមានំ “ឯហិ សាម, យាហិ សាមា”តិ ញាតយោ អាមន្តយិំសុ។ ស្វជ្ជេវាហំ គតោតិ សោ អហំ អជ្ជ ឯវំ គតោ មរណមុខេ សម្បត្តោ, បវិដ្ឋោតិ អត្ថោ ។ សេយតិ សយាមិ។ បរិប្លុតោតិ និមុគ្គោ។ បដិវាមគតន្តិ ទក្ខិណបស្សេន បវិសិត្វា វាមបស្សេន និក្ខន្តន្តិ អត្ថោ។ បស្សាតិ ឱលោកេហិ មំ។ ធិម្ហាមីតិ និដ្ឋុភាមិ, ឥទំ សោ សតិំ បច្ចុបដ្ឋាបេត្វា អវិកម្បមានោច លោហិតំ មុខេន ឆឌ្ឌេត្វា អាហ។ អាតុរោ ត្យានុបុច្ឆាមី”តិ ពាឡ្ហគិលានោ ហុត្វា អហំ តំ អនុបុច្ឆាមិ។ និលីយសីតិ ឯតស្មិំ វនគុម្ពេ និលីនោ

អដ្ឋិ។ វិន្ទេយ្យន្តិ វិន្ទិយ្យាប្តាំ។ អយញ្ញាថាតិ អយញ្ញាត្វ។

រាជា តស្ស វចនំ សុត្វា យថាភូតំ អនាចិក្ខិត្វា មុសាវាទំ ករោន្តោ អាហ –

១០៥។

“មិគោ ឧបដ្ឋិតោ អាសិ, អាគតោ ឧសុបាតនំ;

តំ ទិស្វា ឧព្ពិជី សាម, តេន កោធោ មមាវិសី”តិ។

តត្ថ អាវិសីតិ អន្វាវិសិ។ តេន ការណេន មេ កោធោ ឧប្បន្នោតិ ទីបេតិ។

អថ នំ មហាសត្តោ “កិំ វទេសិ, មហារាជ, ឥមស្មិំ ហិមវន្តេ មំ ទិស្វា បលាយនមិគោ នាម នត្ថី”តិ វត្វា អាហ –

១០៦។

“យតោ សរាមិ អត្តានំ, យតោ បត្តាស្មិ វិញ្ញុតំ;

ន មំ មិគា ឧត្តសន្តិ, អរញ្ញេ សាបទានិបិ។

១០៧។

“យតោ និធិំ បរិហរិំ, យតោ បត្តាស្មិ យោព្វនំ;

ន មំ មិគា ឧត្តសន្តិ, អរញ្ញេ សាបទានិបិ។

១០៨។

“ភីរូ កិម្បុរិសា រាជ, បព្វតេ គន្ធមាទនេ;

សម្មោទមានា គច្ឆាម, បព្វតានិ វនានិ ច។

១១០។

“ន មំ មិគា ឧត្តសន្តិ, អរញ្ញេ សាបទានិបិ;

អថ កេន នុ វណ្ណេន, ឧត្រាសន្តិ មិគា មម”ន្តិ។

តត្ថ ន មំ មិគាតិ ទេវ មហារាជ, យតោ កាលតោ បដ្ឋាយ អហំ អត្តានំ សរាមិ, យតោ កាលតោ បដ្ឋាយ អហំ វិញ្ញុភាវំ បត្តោ អស្មិ ភវាមិ, តតោ កាលតោ បដ្ឋាយ មំ ទិស្វា មិគា នាម ន ឧត្តសន្តិ។ សាបទានិបីតិ វាឡមិគាបិ។ យតោ និសិន្តិ យតោ កាលតោ បដ្ឋាយ អហំ វាកចីរំ បរិហរិំ។ ភីរូ កិម្បុរិសាតិ មហារាជ, មិគា តាវ តិដ្ឋន្តុ, កិម្បុរិសា នាម អតិភីរុកា ហោន្តិ។ យេ ឥមស្មិំ គន្ធមាទនបព្វតេ វិហរន្តិ, តេបិ មំ ទិស្វា ន ឧត្តសន្តិ, អថ ខោ មយំ អញ្ញមញ្ញំ សម្មោទមានា គច្ឆាម។ ឧត្រាសន្តិ មិគា មមន្តិ មមំ ទិស្វា មិគា ឧត្រាសេយ្យុំ, កេន ការណេន ត្វំ មំ សទ្ទហាបេស្សសីតិ ទីបេតិ។

តំ សុត្វា រាជា “មយា ឥមំ និរបរាធំ វិជ្ឈិត្វា មុសាវាទោ កថិតោ, សច្ចមេវ កថយិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អាហ –

១១១។

“ន តំ តស មិគោ សាម, កិំ តាហំ អលិកំ ភណេ;

កោធលោភាភិភូតាហំ, ឧសុំ តេ តំ អវស្សជិ”ន្តិ។

តត្ថ ន តំ តសាតិ ន តំ ទិស្វា មិគោ តស, ន ភីតោតិ អត្ថោ។ កិំ តាហន្តិ កិំ តេ ឯវំ កល្យាណទស្សនស្ស សន្តិកេ អហំ អលិកំ ភណិស្សាមិ។ កោធលោភាភិភូតាហន្តិ កោធេន ច លោភេន ច អភិភូតោ ហុត្វា អហំ។ សោ ហិ បឋមមេវ មិគេសុ ឧប្បន្នេន កោធេន “មិគេ វិជ្ឈិស្សាមី”តិ ធនុំ អារោបេត្វា ឋិតោ បច្ឆា ពោធិសត្តំ ទិស្វា តស្ស ទេវតាទីសុ អញ្ញតរភាវំ អជានន្តោ “បុច្ឆិស្សាមិ ន”ន្តិ លោភំ ឧប្បាទេសិ, តស្មា ឯវមាហ។

ឯវញ្ច បន វត្វា “នាយំ សុវណ្ណសាមោ ឥមស្មិំ អរញ្ញេ ឯកកោវ វសិស្សតិ, ញាតកេហិបិស្ស ភវិតព្វំ, បុច្ឆិស្សាមិ ន”ន្តិ ចិន្តេត្វា ឥតរំ

គាថមាហ –

១១១។

“កុតោ នុ សាម អាគម្ម, កស្ស វា បហិតោ តុវំ;

‘ឧទហារោ នទិំ គច្ឆ’, អាគតោ មិគសម្មតំ”ន្តិ។

តត្ថ សាមាតិ មហាសត្តំ អាលបតិ។ អាគម្មាតិ កុតោ ទេសា ឥមំ វនំ អាគមិត្វា “អម្ហាកំ ឧទហារោ ឧទកំ អាហរិតុំ នទិំ គច្ឆា”តិ កស្ស វា បហិតោកេន បុគ្គលេន បេសិតោ ហុត្វា តុវំ ឥមំ មិគសម្មតំ អាគតោតិ អត្ថោ។

សោ តស្ស កថំ សុត្វា មហន្តំ ទុក្ខវេទនំ អធិវាសេត្វា មុខេន លោហិតំ ឆឌ្ឌេត្វា គាថមាហ –

១១២។

“អន្ធា មាតាបិតា មយ្ហំ, តេ ភរាមិ ព្រហាវនេ;

តេសាហំ ឧទកាហារោ, អាគតោ មិគសម្មតំ”ន្តិ។

តត្ថ ភរាមីតិ មូលផលាទីនិ អាហរិត្វា បោសេមិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា មហាសត្តោ មាតាបិតរោ អារព្ភ វិលបន្តោ អាហ –

១១៣។

“អត្ថិ នេសំ ឧសាមត្តំ, អថ សាហស្ស ជីវិតំ;

ឧទកស្ស អលាភេន, មញ្ញេ អន្ធា មរិស្សរេ។

១០៨់

“ភ យេ ញ្ញាតំ ពឆា ក្ស្ញុ, លក្ខា ហិ បុប្ភា ញ្ញាតំ;

ឃញ្ញា អយ្ញុំ ភ បយ្ឍាយិ, ពំ យេ ក្ស្ញូពទ៌ ញ្ញាយេពា់

១០៩់

“ភ យេ ញ្ញាតំ ពឆា ក្ស្ញុ, លក្ខា ហិ បុប្ភា ញ្ញាតំ;

ឃញ្ញា ពាពំ ភ បយ្ឍាយិ, ពំ យេ ក្ស្ញូពទ៌ ញ្ញាយេពា់

១០លិ់

“សា ភ្ញូភ ពបឈា អយ្ញុា, ចិននត្តាឃ ន្ស្ឋពិ;

អដ្ឋនេត្តច នេត្ត ចា, ភតិច អចយុស្ឋពិ់

១០ប៉់

“យេសា ភ្ញូភ ពបយេឈា ពាយេពា, ចិននត្តាឃ ន្ស្ឋពិ;

អដ្ឋនេត្តច នេត្ត ចា, ភតិច អចយុស្ឋពិ់

១០ដ៏់

“ក្តុាភបិកចទិឃាឃ, បិកសព្ថាហភស្ស ច;

សាយ ពាពចិលបត្តា, ហិល្ពិស្សត្តិ ព្រហាចយេភ់

១១០។

ឥទម្បិ ទុតិយំ សល្លំ, កម្បេតិ ហទយំ មមំ;

យញ្ច អន្ធេ ន បស្សាមិ, មញ្ញេ ហិស្សាមិ ជីវិត”ន្តិ។

តត្ថ ឧសាមត្តន្តិ កោដតមត្តំ។ “ឧសា”តិ ហិ កោដតស្ស នាមំ តស្ស ច អត្ថិតាយ។ សាមស្ស ជីវិតន្តិ លេសមត្តំ ជីវិតន្តិ អត្ថោ។ ឥទំ អាហរិត្វា ឋបិតំ ថលិថលំ សន្ធាយាហ ។ អថ វា ឧសាតិ ឧស្មា។ តេនេតំ ទស្សេតិ – តេនំ សរីរេ ឧស្មាមត្តំ អត្ថិ, អថ មយា អាគតេន ថលិថលេន សាមស្ស ជីវិតំ អត្ថីតិ។ មរិស្សរេតិ មរិស្សន្តីតិ មញ្ញាមិ។ បុមុនាតិ បុរិសេន, ឯវរូបញ្ហិ ទុក្ខំ បុរិសេន លភិតព្ពមេវាតិ អត្ថោ។ ចិររត្តាយ រុច្ឆតីតិ ចិររត្តំ រោទិស្សតិ។ អឌ្ឍរត្តេ វាតិ មជ្ឈិមរត្តេ វា។ រត្តេ វាតិ បច្ឆិមរត្តេ វា។ អវសុច្ឆតីតិ កុន្នទី វិយ សុស្សិស្សតីតិ អត្ថោ។ ឧដ្ឋានបាទចរិយាយាតិ មហារាជ, អហំ រត្តិម្បិ ទិវាបិ ទ្វេ តយោ វារេ ឧដ្ឋាយ អត្តនោ ឧដ្ឋានវីរិយេន តេសំ បាទចរិយំ ករោមិ, ហត្ថបាទេ សម្ពាហាមិ, ឥទានិ មំ អទិស្វា មមត្ថាយ តេ បរិហីនចក្ខុកា “សាម តាតា”តិ វិលបន្តា កណ្ដកេហិ វិជ្ឈមានា វិយ ឥមស្មិំ វនប្បទេសេ ហិណ្ឌិស្សន្តិ វិចរិស្សន្តីតិ អត្ថោ។ ទុតិយំ សល្លន្តិ បឋមវិទ្ធវិសបីតសល្លតោ សតគុណេន សហស្សគុណេន សតសហស្សគុណេន ទុក្ខតរំ ឥទំ ទុតិយំ តេសំ អទស្សនសោកសល្លំ។

រាជា តស្ស វិលាបំ សុត្វា “អយំ អច្ចន្តំ ព្រហ្មចារី ធម្មេ ឋិតោ មាតាបិតរោ ភរតិ, ឥទានិ ឯវំ ទុក្ខប្បត្តោបិ តេសំយេវ វិលបតិ, ឯវំ គុណសម្បន្នេ នាម មយា អបរាធោ កតោ, កថំ នុ ខោ ឥមំ សមស្សាសេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេត្វា “និរយេ បច្ចមានស្ស រជ្ជំ កិំ ករិស្សតិ, ឥមិនា បដិជគ្គិតនិយាមេនេវស្ស មាតាបិតរោ បដិជគ្គិស្សាមិ, ឯវមស្ស មរណម្បិ អមរណំ វិយ ភវិស្សតី”តិ សន្និដ្ឋានំ កត្វា អាហ –

១១១។

“មា ពាឡ្ហំ បរិទេវេសិ, សាម កល្យាណទស្សន;

អហំ កម្មករោ ហុត្វា, ភរិស្សំ តេ ព្រហាវនេ។

១១២។

“ឥស្សត្ថេ ចស្មិ កុសលោ, ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ;

អហំ កយូកេទា ហុត្វា, ករិស្សំ តេ ព្រហាចតេ៍

១១២៍

“មិកាតំ ចិឈាយមន្តេន្ទំ, ចតមូលផលិតំ ច;

អហំ កយូកេទា ហុត្វា, ករិស្សំ តេ ព្រហាចតេ៍

១១៣៍

“កាតម៌ ត៌ ចតំ សាយ, ឃត្ត មាតាបិតា តច;

អហំ តេ តឆា ករិស្សំ, ឃឆា តេ អករឹ ត្យច”ន្តិ៍

តត្ត ករិស្សំ តេតិ តេ តច មាតាបិតទោ ករិស្សាមិ៍ មិកាតន្តិ ឃឹហាឌីតំ មិកាតំ ចិឈាយំ អន្តេ្វសន្តោ៍ ព្អច់ សោ “ព្អស្សេត្ត ចម្ពិ ក្យសលិតិ ធ្វលធ្វលេ មិតេក ចឆិត្វា មឆុទមំមេត តច មាតាបិតទោ ករិស្សាមី”តិ ចត្វា “មា, មហារាឌ, អមេ្សត្រិស្សាឈ បិលាចធំ កាឹ”តិ ចុទេត្ត

ឡចមាហ៍ ឃឆា តេតិ ឃឆា ត្វំ តេ អករិ, តនេឆចាហម្បិ ករិស្សាមីតិ៍

អឆស្ស មហាសេត្តា “សាឆុ, មហារាឌ, តេតត ហិ មេ មាតាបិតទោ ករស្សុ”តិ ចត្វា មគ្គំ អាឌិក្ខន្តោ អាហ –

១១៤៍

“អឃំ ឡកបឌី រាឌ, ឃោឃំ ក្តស្សឹសកេ មម;

ព្អតោ កន្ត្វា អឌ្ឍកោសំ, តត្ត តេតំ អការក៌;

ឃត្ត មាតាបិតា មឃ្ឈំ តេ ករស្សុ ព្អតោ កតោ”តិ៍

តត្ថ ឯកបទីតិ ឯកបទមគ្គោ។ ឧស្សីសកេតិ យោ ឯស មម មត្ថកដ្ឋានេ។ អឌ្ឍកោសន្តិ អឌ្ឍកោសន្តរេ។

ឯវំ សោ តស្ស មគ្គំ អាចិក្ខិត្វា មាតាបិតូសុ ពលវសិនេហេន តថារូបំ វេទនំ អធិវាសេត្វា តេសំ ករណត្ថាយ អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហយាចន្តោ បុន ឯវមាហ –

១១៤។

“នមោ តេ កាសិរាជត្ថុ, នមោ តេ កាសិវឌ្ឍន;

អន្ធា មាតាបិតា មយ្ហំ, តេ ភរស្សុ មហាវនេ។

១១៥។

“អញ្ជលិំ តេ បគ្គណ្ហាមិ, កាសិរាជ នមត្ថុ តេ;

មាតរំ បិតរំ មយ្ហំ, វុត្តោ វជ្ជាសិ វន្ទន”ន្តិ។

តត្ថ វុត្តោ វជ្ជាសីតិ “បុត្តោ វោ សុវណ្ណសាមោ នទីតីរេ វិសបីតេន សល្លេន វិទ្ធោ រជតបដ្ដសទិសេ វាលុកាបុលិនេ ទក្ខិណបស្សេន និបន្នោ អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហតុម្ហាកំ បាទេ វន្ទតី”តិ ឯវំ មហារាជ, មយា វុត្តោ ហុត្វា មាតាបិតូនំ មេ វន្ទនំ វទេយ្យាសីតិ អត្ថោ។

រាជា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិ។ មហាសត្តោបិ មាតាបិតូនំ វន្ទនំ បេសេត្វា វិសញ្ញិតំ បាបុណិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

១១៦។

“ឥទំ វត្វាន សោ សាមោ, យុវា កល្យាណទស្សនោ;

មុច្ឆិតោ វិសវេគេន, វិសញ្ញី សមបជ្ជថា”តិ។

តត្ថ សមបជ្ជថាតិ វិសញ្ញី ជាតោ។

ເສາ ຫິ ເຫຏ຺ຐາ ໑ຕ຺ຕກໍ ກເຆເນ຺ຕາ ນິຣສ຺ສາເສາ ບິຍ ອເຫາສິ. ພຸທາທິ ປນສ຺ສ ບິນເຉເວນ ຍທ຺ທິຕາ ກຈຄ຺ຄິຕ຺ຕສຕ຺ຕິ ຫຄຍທ຺ວໍ ນິສ຺ສາຍ ປຈຕ຺ຕິ, ກຌາ ປຜ຺ຜິຜ຺ຜີ, ຍຸທ຺ຕໍ ປິຫິຕໍ, ອກ຺ຄິຕິ ຕິຍີລິຕາຕິ, ຫຕ຺ຕປາຄາ ຌທ຺ທກາຈໍ ປຕ຺ຕາ, ນກລນຣີຣໍ ເລາຫິເຕຕ ຍກ຺ຄິຕໍ. ຣາຊາ "ອຍໍ ພຸທາເຕຈ ຍຆາ ນທ຺ທິ ກເຉສິ, ກິໍ ຕຸ ເໜາ"ຕິ ຕສ຺ສ ອສ຺ສານປສ຺ສາເນ ຮູປຌາເຣສິ. ເຕ ປຕ ຕິຣຸທ຺ທາ, ນຣີຣໍ ຌທ຺ທິ ຊາຕໍ. ເສາ ຕໍ ທິສ຺ວາ "ຕິຣຸທ຺ທາ ຄາຕິ ນາເຍາ"ຕິ ເສາກໍ ນທ຺ທາເຣຕ຺ວາ ອນເກ຺ກາເຣຕ຺ວາ ຮູເກາ ຫເຕ຺ຕ ຍຕ຺ເຕກ ຝເປຕ຺ວາ ຍຫານເຕ຺ຸຕ ປຣິເຕຈິ. ຕຍຕ຺ຕ ປກາເນເຕ຺ຸວາ ນຕ຺ຕາ ອາຫ –

໑໑໘.

"ນ ຣາຊາ ປຣິເຕເວສິ, ທາຫໍ ກາຣຸຍ຺ຍສຍ຺ຊິໂຕ;

ອຊຣາຍເຣາທໍ ອາສິ, ອເຊ຺ຸຕໍ ຍາກິ ເຕາ ປຸເຣ;

ນາຍໍ ກາລກ຺ກຕໍ ທິສ຺ວາ, ຕຕ຺ຕິ ຍຕ຺ຕສ຺ສ ຕາກເຍາ.

໑໑໙.

"ຍສ຺ສຸ ຍໍ ປຊິຍເຕ຺ຕຕິ, ນຈິເນຕ ນຍປ຺ປິເຕາ;

ປຸຊ຺ຊ ອຸຈໍ ກເຕ ກາເລ, ຕ ກິຍ຺ຈິ ຍກິການຕິ.

໑໒໐.

"ຕິຣຍໍ ຕຸຕ ກຖາຍິ, ອຸຕ຺ຕ ເຍ ຕຕ຺ຕິ ນໍນເຍາ;

ຕຄາ ຫິ ປກຕໍ ປາປໍ, ຊີຣຣຕ຺ຕາຍ ກິຍ຺ຈິນໍ.

໑໒໑.

"ກຈຕ຺ຕິ ຕສ຺ສ ຈຕ຺ຕາເຣາ, ກາເຍ ກິຍ຺ຈິນກາເຣາ;

“សារេន្តិ ហិ កល្យាណិ, កាយេ សិក្ខ យាវចា;

អរញ្ញេ និព្ពុតស្សាបិ, កោ នុ មំ សារយិស្សតី”តិ។

តត្ថ អាសិត្តិ អហំ ឧត្តរំ កាលំ អជរាមរោមីតិ សញ្ញី អហោសិំ។ អជ្ជេតត្ថិ អជ្ជ អហំ ធម្មំ សាមំ កាលកតំ ទិស្វា មមេវាបិ អញ្ញោបិ នត្ថិ មមស្ស នាសេមាតិ តំ មមស្ស អាកមនំ អជ្ជ ជានាមិ, ធម្មោ បុព្វេ ន ជានាមីតិ ទីបេតិ។ ស្វជ្ជ ឯវំ កោចិ កាលេតិ យោ សចេ មេ សល្លេន សមប្បិតោ ធម្មស្សេវ មំ បដិមន្តេតិ, សោ អជ្ជ ឯវំ កោចិ ឯវំ មរណកាលេ សមប្បត្តេ កិញ្ចិ អប្បមត្តកម្បិ ន ករោតិ។ តទា ហីតិ តស្មិំ ខណេ សាមំ ទិដ្ឋេន្តេន មយា បាបំ កតំ។ និរយេ តាយ កិរិយាយ គតិ ហោតិ និរយេ នាម និព្ពត្តិស្សាមិ មេ ញាណំ ឧប្បន្នំ។

តស្សាតិ តស្ស ឯវំ បាបកម្មំ កត្វា និរន្តរស្ស ចត្តារោតិ និក្ខិត្តាយោ ភវន្តិ “កុហិំ កាយេ កត្ថិ កិត្តិមកាសេកា”តិ។ ធម្មស្ស បន អរញ្ញេ និព្ពុតស្សាបិ កោ មំ វត្តុមរហតិ, សចេ ហិ ភវេយ្យ, វទេយ្យាតិ ទីបេតិ។ សារេន្តីតិ កាយេ វា និកាយាទីសុ វា សិក្ខ យាវចា តត្ថ តត្ថ ពហូ បុរិសា សន្និបតិត្វា “អម្ហាកំ បុរិសជាតក, ធម្មំ មា កម្មំ កតំ, អបុញ្ញំ បសវា នាម ត្វ”ន្តិ ឯវំ កល្យាណិ សារេន្តិ ចោទេន្តិ។ ធម្មស្ស បន និព្ពុតស្ស អរញ្ញេ មំ កោ សារយិស្សតីតិ អត្ថំ ចោទេន្តោ ទីបេតិ។

តទា ពហុស្សុតា នាម ទេវធីតា កណ្ហយោគវាសិនី មហាសត្តស្ស សត្តមេ អត្តភាវេ មាតុកុលបុព្ពា។ សា បុត្តសិនេហេន ទេវនិវត្តំ និក្ខិ អាចេរេ្តតិ, តំ ទិស្វា បន ទិព្វសមត្តំ អនុមោទមានា ន តំ អាចេរេ្តតិ។ “ទេវសមាគមំ កតា”តិបិ វទន្តិយេវ។ សា តស្ស និសជ្ជាកុសកាលេ “កិំ នុ ខោ មេ បុត្តស្ស បវត្តី”តិ អាវជ្ជមានា អទ្ទស “អយំ បិតុនោយនាម្ហា នាម រាជា មម បុត្តំ និសីទិតេន សល្លេន និជ្ឈាយ មិគសមុតានីតីរេ ចាលុកាបុលិនេ ឈាបេត្វា មហន្តេន សទ្ទេន បរិទេវតិ។ សចាហំ ន គមិស្សាមិ, មម បុត្តោ សុវណ្ណសាមោ ឯត្ថេវ មរិស្សតិ, រញ្ញោបិ ហទយំ ផលិស្សតិ, សាមស្ស មាតាបិតរោបិ និរាហារា បានីយម្បិ អលភន្តា សុស្សិត្វា មរិស្សន្តិ។ មយិ បន គតាយ រាជា បានីយឃដំ អាទាយ តស្ស មាតាបិតូនំ សន្តិកំ គមិស្សតិ, គន្ត្វា ច បន “បុត្តោ វោ មយា ហតោ”តិ កថេស្សតិ។ ឯវញ្ច វត្វា តេសំ វចនំ សុត្វា តេ បុត្តស្ស សន្តិកំ អានយិស្សតិ។ អថ តេ ច អហញ្ច សច្ចកិរិយំ ករិស្សាម, សច្ចពលេន សាមស្ស វិសំ វិនស្សិស្សតិ។ ឯវំ មេ បុត្តោ ជីវិតំ លភិស្សតិ, មាតាបិតរោ ច ចក្ខូនិ លភិស្សន្តិ, រាជា ច សាមស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា នគរំ គន្ត្វា មហាទានំ ទត្វា សគ្គបរាយណោ ភវិស្សតិ, តស្មា គច្ឆាមហំ តត្ថា”តិ។ សា គន្ត្វា មិគសម្មតានីតីរេ អទិស្សមានេន កាយេន អាកាសេ ឋត្វា រញ្ញា សទ្ធិំ កថេសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

១១៣។

"សា ទេវតា អន្តរហិតា, បព្វតេ គន្ធមាទនេ;

រញ្ញោ ច អនុកម្បាយ, ឥមា គាថា អភាសថ។

១១៤។

"អាគុំ កិរ មហារាជ, អករិ កម្មទុក្កដំ;

អទូសកា បិតាបុត្តា, តយោ ឯកូសុនា ហតា។

១១៥។

"ឯហិ តំ អនុសិក្ខាមិ, យថា តេ សុគតី សិយា;

ធម្មេនន្ធេ វនេ បោស, មញ្ញេហំ សុគតី តយា"តិ។

តត្ថ រញ្ញោចាតិ រញ្ញោយេវ។ អាគុំ កិរាតិ មហារាជ, ត្វំ មហាបរាធំ មហាបាបំ អករិ។ ទុក្កដន្តិ យំ កតំ ទុក្កដំ ហោតិ, តំ លាមកកម្មំ អករិ។ អទូសកាតិ និទ្ទោសា។ បិតាបុត្តាតិ មាតា ច បិតា ច បុត្តោ ច ឥមេ តយោ ជនា ឯកឧសុនា ហតា។ តស្មិញ្ហិ ហតេ តប្បដិពទ្ធា តស្ស មាតាបិតរោបិ ហតាវ ហោន្តិ។ អនុសិក្ខាមីតិ សិក្ខាបេមិ អនុសាសាមិ។ បោសាតិ សាមស្ស ឋានេ ឋត្វា សិនេហំ បច្ចុបដ្ឋាបេត្វា សាមោ វិយ តេ ឧភោ អន្ធេ បោសេហិ។ មញ្ញេហំ សុគតី តយាតិ ឯវំ តយា សុគតិមេវ គន្តព្វា ភវិស្សតីតិ អហំ មញ្ញាមិ។

សោ ទេវតាយ វចនំ សុត្វា "អហំ កិរ តស្ស មាតាបិតរោ បោសេត្វា សគ្គំ គមិស្សាមី"តិ សទ្ធហិត្វា "កិំ មេ រជ្ជេន, តេយេវ បោសេស្សាមី"តិ ទឡ្ហំ អធិដ្ឋាយ ពលវបរិទេវំ បរិទេវន្តោ សោកំ តនុកំ កត្វា "សុវណ្ណសាមោ មតោ ភវិស្សតី"តិ នានាបុប្ផេហិ តស្ស សរីរំ បូជេត្វា ឧទកេន សិញ្ចិត្វា តិក្ខត្តុំ បទក្ខិណំ កត្វា ចតូសុ ឋានេសុ វន្ទិត្វា តេន បូរិតំ ឧទកឃដំ អាទាយ ទោមនស្សប្បត្តោ ទក្ខិណទិសាភិមុខោ អគមាសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

᪑᪑᪗᪨

“ᩈ ᩁᩣᨩᩣ ᨸᩁᩥᨴᩮᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨻᩉᩩᩴ ᨠᩣᩁᩩᨬ᩠ᨬᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩴ;

ᩏᨴᨠᨠᩩᨾ᩠ᨽᨾᩣᨴᩣᨿ, ᨸᨠ᩠ᨠᩣᨾᩥ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩣᨾᩩᨡᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨸᨠᨲᩥᨿᩣᨸᩥ ᨾᩉᩣᨳᩣᨾᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨸᩣᨶᩦᨿᨥᨭᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩔᨾᨸᨴᩴ ᨠᩮᩣᨭᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨠᩪᩃᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩔ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨴᩩᨠᩪᩃᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᨲᩔ ᨸᨴᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᩣᨿᩴ ᩈᩣᨾᩔ ᨸᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨠᩔ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩣᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᨾᩣᩉ –

᪑᪑᪘᪨

“ᨠᩔ ᨶᩩ ᩑᩈᩮᩣ ᨸᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨾᨶᩩᩔᩔᩮᩅ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ;

ᨶᩮᩈᩮᩣ ᩈᩣᨾᩔ ᨶᩥᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈᩮᩣ, ᨠᩮᩣ ᨶᩩ ᨲ᩠ᩅᨾᩈᩥ ᨾᩣᩁᩥᩈ᪨

᪑᪑᪙᪨

“ᩈᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩣᨾᩮᩣ ᩅᨩᨲᩥ, ᩈᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᩣᨴᩣᨶᩥ ᨶᩮᨿᨲᩥ;

ᨶᩮᩈᩮᩣ ᩈᩣᨾᩔ ᨶᩥᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈᩮᩣ, ᨠᩮᩣ ᨶᩩ ᨲ᩠ᩅᨾᩈᩥ ᨾᩣᩁᩥᩈᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᨶᩩᩔᩔᩮᩅᩣᨲᩥ ᨶᩣᨿᩴ ᩈᩦᩉᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᨴᩦᨸᩥᨿᨠ᩠ᨡᨶᩣᨣᨠᩥᨶ᩠ᨶᩁᩣᨶᩴ, ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨾᨶᩩᩔᩔᩮᩅᩣᨿᩴ ᨸᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨶᩮᩈᩮᩣ ᩈᩣᨾᩔᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᩉᩦᨲᩥ ᩏᨸᩈᨾᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᩅ᪨ ᩅᨩᨲᩦᨲᩥ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨲᩥ᪨ ᨶᩮᨿᨲᩦᨲᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ᪨

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣ “ᩈᨧᩣᩉᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩣᨩᨽᩣᩅᩴ ᩋᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᨾᨿᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩣᩁᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᩣᨾᩥ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨹᩁᩩᩈᩴ ᨠᨳᩮᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᨲᩥ, ᩋᨳ ᨲᩮ ᩅᩥᩉᩮᨮᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾᩥ, ᨲᩴ ᨾᨾ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ‘ᩁᩣᨩᩣ’ᨲᩥ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩣᨩᨽᩣᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨶᩦᨿᨾᩣᩊᨠᩮ ᨸᩣᨶᩦᨿᨥᨭᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪒᪐᪨

“រាជាហមស្មិ កាសីនំ, បីឡិយក្ខោតិ មំ វិទូ;

លោភា រដ្ឋំ បហិត្វាន, មិគមេសំ ចរាមហំ។

២៣០។

“ឥស្សត្ថេ ចម្ហិ កុសលោ, ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ;

នាគោបិ មេ ន មុច្ចេយ្យ, អាគតោ ឧសុបាតន”ន្តិ។

ទុកូលបណ្ឌិតោបិ តេន សទ្ធិំ បដិសន្ថារំ ករោន្តោ អាហ –

២៣១។

“ស្វាគតំ តេ មហារាជ, អថោ តេ អទុរាគតំ;

ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ, យំ ឥធត្ថិ បវេទយ។

២៣២។

“តិន្ទុកានិ បិយាលានិ, មធុកេ កាសុមារិយោ;

ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ, ភុញ្ជ រាជ វរំ វរំ។

២៣៣។

“ឥទម្បិ បានីយំ សីតំ, អាភតំ គិរិគព្ភរា;

ຫເຕາ ປິຕ ຢຫາຣາຂ, ນເຣ ຕ໌ ອຮິກຢຼສີ”ຕິ;

ຫນ຺ຸເຕ຺າ ນຕ຺ຕຶກ຺ຕູຍຂາຫເກ (ຂາ· ໑·໑໓·໑໓໔ ອາຮເຍາ) ກອິເຕາ· ຊຼຜ ປຕ “ກິຣິກຕ຺ຸຣາ”ຕິ ຍິກນຍູຕໍ ນຕ຺ຸາຍ ຕຸຕ຺າ· ນາ ທິ ຕຂີ ກິຣິກຕ຺ຸຣາ ຕິກ຺ຸຕຸຕ຺າ “ກິຣິກຕ຺ຸຣາ” ເຕ຺ຕ ຂາຕາ·

໑ຕໍ ເຕາຕ ປຂີນຕ຺ຸາເຣ ກເຕ ຣາຂາ “ປຸເຕ຺າ ເຕາ ຍຍາ ຍາຣິເຕາ”ຕິ ປຜຍເຍຕ ຕຕ຺ ອຍຸຕ຺, ອຂາຕເຕ຺າ ຕິຍ ກຕໍ ນຍຸເຣປຕ຺າ ກເຊນ຺ຸາຍີ”ຕິ ຕິເຕ຺ຕ຺າ ອາທ –

໑໓໓·

“ຕາລິ ອຕ຺າ ຕເຕ ຮຕໍ, ເກາ ຕຸ ເຕາ ຜລຍາທຣິ;

ອຕຕ຺ເນ຺ຸຕໍ ນຍູາ, ຕິຕາເປີ ຍຍ຺ຸາທາຍຕີ”ຕິ·

ຫຕ຺ ຕາລຕ຺ີ ຕຸເຍ຺ອຕ຺າ ຊຼຍນ຺ີ ຕເຕ ກິຕ຺ີ ຮຕໍ ຕ ນຍຕ຺າ· ເກາ ຕຸ ເຕາ ຜລຍາທຣີຕິ ເກາ ຕຸ ຕຸຍ຺ຸາຕໍ ຊຼຍາຕິ ຜລິຜລິຕິ ອາທຣິ· ຕິຕາເປີຕິ ອຍໍ ນຍູາ ຕເຍຕ ກຸປິເຍຕ ກາຣເລາຕ ກເຕາ ທາຂີຕຕ຺ຸຍຸຕ຺ກາຕໍ ປຣິນຸຕ຺າຕໍ ຜລິຜລິຕໍ ຕິຕາເປີ ນຕ຺ີເຕຍາ ອຕຕ຺ນ຺ຸ ຕິຍ ຍຍໍ຺ຸາທາຍຕິ ປຕ຺ຸາຍຕິ ກຸປຕ຺າຕິ·

ຕໍ ນຸຕ຺າ ກຸກ຺ຸລປຕ຺ີເຕາ “ຍຫາຣາຂ, ຕ ຍຍໍ ຜລິຜລິຕິ ອາທຣາຍ, ປຸເຕ຺າ ປຕ ເຕາ ອາທຣຕີ”ຕິ ຮເນ຺ຸເຕ຺າ ກາຂາຕ຺ຍາທ –

໑໓໙·

“ຮທເຣາ ຍຸຕາ ຕາຕິເຕ຺າທາ, ນາເຍາ ກລ຺ຸາຕາຮນ຺ຸເຕາ;

ຂີຍນ຺ຸ ເກນາ ອນິຕາ, ອເຊາ ນຸຕກ຺ຸເຕລ຺ີຕາ·

໑໓ລີ·

“ເນາ ທເຕ ຜລຍາທຣິຕ຺າ, ຊຼເຕາ ອາຮາຍ ກຍຕ຺ລຸໍ;

នទិំ គតោ ឧទហារោ, មញ្ញេ ន ទូរមាគតោ”តិ។

តត្ថ នាតិព្រហាតិ នាតិទីឃោ នាតិរស្សោ។ សូនគ្គវេល្លិតាតិ សូនសង្ខាតាយ មំសកោដ្ឋេនេបិត្ថនិយា អគ្គំ វិយ វិនតា។ កមណ្ឌលុន្តិ ឃដំ។ ន ទូរមាគតោតិ ឥទានិ ន ទូរំ អាគតោ, អាសន្នដ្ឋានំ អាគតោ ភវិស្សតីតិ មញ្ញាមីតិ អត្ថោ។

តំ សុត្វា រាជា អាហ –

១៣៨.

“អហំ តំ អវធិំ សាមំ, យោ តុយ្ហំ បរិចារកោ;

យំ កុមារំ បវេទេថ, សាមំ កល្យាណទស្សនំ។

១៣៩.

“ទីឃស្ស កេសា អសិតា, អថោ សូនគ្គវេល្លិតា;

តេសុ លោហិតលិត្តេសុ, សេតិ សាមោ យថា ហតោ”តិ។

តត្ថ អវធិន្តិ វិសបីតេន សរេន វិជ្ឈិត្វា មារេសិំ។ បវេទេថាតិ កថេថ។ សេតីតិ មិគសម្មតានទីតីរេ វាលុកាបុលិនេ សយតិ។

ទុកូលបណ្ឌិតស្ស បន អវិទូរេ បារិកាយ បណ្ណសាលា ហោតិ។ សា តត្ថ និសិន្នាវ រញ្ញោ វចនំ សុត្វា តំ បវត្តិំ សោតុកាមា អត្តនោ បណ្ណសាលតោ និក្ខមិត្វា រជ្ជុកសញ្ញាយ ទុកូលបណ្ឌិតស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា អាហ –

១៤០.

“កេន ទុកូល មន្តេសិ, ‘ហតោ សាមោ’តិ វាទិនា;

‘ហតោ សាមោ’តិ សុត្វាន, ហទយំ មេ បវេធតិ។

៤៦២។

“អស្សត្ថស្សេវ តរុណំ, បវាឡំ មាលុតេរិតំ;

‘ហតោ សាមោ’តិ សុត្វាន, ហទយំ មេ បវេធតិ”។

តត្ថ វាទិនាតិ “មយា សាមោ ហតោ”តិ វទន្តស្ស។ បវាឡន្តិ បល្លវំ។ មាលុតេរិតន្តិ វាតេន បហដំ។

ទុក្ខបីឡិតោ បរិទេវន្តោ អាហ –

៤៦៣។

“បិរកេ កាសិរាជាយំ, សោ សាយំ មិគសម្មតេ;

កោធសា ឧសុនា វិជ្ឈិ, តស្ស មា បាបមិច្ឆិម្ហា”តិ។

តត្ថ មិគសម្មតេតិ មិគសម្មតានទីតីរេ។ កោធសាតិ មិគេសុ ឧប្បន្នេន កោធេន។ មា បាបមិច្ឆិម្ហាតិ តស្ស មយំ កោចិ បាបំ មា ឥច្ឆិម្ហា

បុន បិតា អាហ –

៤៦៤។

“កិច្ឆា លទ្ធោ បិយោ បុត្តោ, យោ អន្ធេ អភរី វនេ;

តំ ឯកបុត្តំ ឃាតិម្ហិ, កថំ ចិត្តំ ន កោបយេ”តិ។

តត្ថ ឃាតិម្ហីតិ ឃាតកេ។

ទុកូលបណ្ឌិតោ អាហ –

៦៥៣។

“កិច្ឆា លទ្ធោ បិយោ បុត្តោ, យោ អន្នេ អភរី វនេ;

តំ ឯកបុត្តំ ឃាតិម្ហិ, អក្កោធំ អាហុ បណ្ឌិតា”តិ។

តត្ថ អក្កោធន្តិ កោធោ នាម និរយសំវត្តនិកោ, តស្មា តំ កោធំ អកត្វា បុត្តឃាតកេបិ អក្កោធោ ឯវ កត្តព្វោតិ បណ្ឌិតា អាហុ កថេន្តិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា តេ ឧភោបិ ហត្ថេហិ ឧរំ បហរិត្វា មហាសត្តស្ស គុណេ វណ្ណេត្វា ភុសំ បរិទេវឹសុ។ អថ នេ រាជា សមស្សាសេន្តោ អាហ –

៦៥៥។

“មា ពាឡ្ហំ បរិទេវេថ, ‘ហតោ សាមោ’តិ វាទិនា;

អហំ កម្មករោ ហុត្វា, ភរិស្សាមិ ព្រហាវនេ។

៦៥៤។

“ឥស្សត្ថេ ចស្មិ កុសលោ, ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ;

អហំ កម្មករោ ហុត្វា, ភរិស្សាមិ ព្រហាវនេ។

៦៥៧។

“ມິກາຄໍ ບິຄຸາສມນ຺ເວສໍ, ວນມູລຜລານິ ຈ;

ອຫໍ ກມ຺ໂກເຣາ ຫຸຕ຺ວາ, ກຣິສ຺ສາມິ ຕຸວາຫາຈເຣ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ຈາຣິກາຕິ ຕຸເມ຺ຫໍ ສາເມາ ທເວາ”ຕິ ຈເຣເຕ຺ກ ມຍາ ສທ຺ທິ “ຕຍາ ເກາ ເອຈໍ ຄຸເໝສມເສ຺ຕາ ປຸເຕ຺ຕາ ມາຣິເຕາ, ຖິຣາຕິ ເກາ ອເມ຺ຫ ກຣິສ຺ສຕີ”ຕິອາຄີກິ ຈຕ຺ວາ ມາ ຄາໂຍຫໍ ປຣິເຣເຈຍ, ອຫໍ ຕຸມ຺ຫາກໍ ກມ຺ໂກເຣາ ຫຸຕ຺ວາ ສາເມາ ບິຍ ຕຸເມ຺ຫກຣິສ຺ສາມີຕິ.

ເອຈໍ ຣາຊາ “ຕຸເມ຺ຫສາ ຈິຕ຺ຕມິຕ຺ຖ, ກ ມຍ຺ຫໍ ຣເຊ຺ຊກເຕ຺ຖ, ອຫໍ ເຈາ ຍາຈຊີຈໍ ກຣິສ຺ສາມີ”ຕິ ເຕ ອສ຺ສາເສສິ. ເຕ ເຕກ ສທ຺ທິ ສລ຺ລປຕ຺ຕາ ອາຫໍສຸ –

໑໓໐.

“ເອສ ຊເມ຺ໂມ ມຫາຣາຊ, ເອຕໍ ອເມ຺ຫສຸ ກມ຺ມຕີ;

ຣາຊາ ຕ຺ວມສິ ອມ຺ຫາກໍ, ປິເຕ ຈຕ຺ວາມ ເຕ ມຍ”ຕ຺ຖິ.

ຕຕ຺ຖ ຊເມ຺ໂມຕິ ສການເຈາ ກາຣນໍ ຈາ. ເອຕໍ ອເມ຺ຫສຸ ກມ຺ມຕີຕິ ເອຕໍ ຕຈ ກມ຺ໂກຣນໍ ອເມ຺ຫສຸ ກ ກມ຺ມຕິ ກ ເສາກຕິ. “ປິເຕ ຈຕ຺ວາມ ເຕ ມຍ”ຕ຺ຖິ ຖາເນ ປກ ເຕ ປຕ຺ຖຂິຕລິເງ຺ກ ຊິຕາປິ ປຸຕ຺ຕເສາເກກ ສມຕ຺ກາຫຕາຍ ເຈຈ ກິຫຕມາກຕາຍ ຈ ຈຊຶສຸ. “ຣເຕ຺ຖາ ບິສ຺ສາສໍ ຄຸປ຺ປາເຣຕຸໍ ເອຈມາຫໍສຸ”ຕິປິ ຈຊຕ຺ຖິ.

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ ອຕິບິຍ ຕຸສ຺ສິຕ຺ວາ “ອເຫາ ອຈ຺ຉຣິຍໍ, ເອຈໍ ເຣາສກາເຣເກ ກາຍ ມຍິ ຜຣຸສຈຈກມຕ຺ຕມ຺ປິ ກຕ຺ຖິ, ປກ຺ກໍຕ຺ຖເມວ ມຍ”ຕ຺ຖິ ຈິເຕ຺ຕຕ຺ວາ ກາຊມາຫ –

໑໓໑.

“ຊມ຺ໂມ ເກສາຣາ ກຕາຈ, ກຕາ ອປຈິຕີ ຕຍາ;

ປິຕາ ຕ຺ວມສິ ອມ຺ຫາກໍ, ມາຕາ ຕ຺ວມສິ ປິຣິເກ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ຕຍາຕິ ເອເກກໍ ຈເຣເຕ຺ຕ ເອຈມາຫ. ປິຕາຕິ ກຸກ຺ກຸລປຕ຺ຖິຕ, ອຊ຺ຊ ປຖາຍ ຕ຺ວໍ ມຍ຺ຫໍປິຕຸຖາເນ ຕິຖ, ອມ຺ໂມ ປິຣິເກ, ຕ຺ວມ຺ປິ ເມ ມາຕຸຖາເນ

តិដ្ឋ, អហំ បន វោ បុត្តស្ស សាមស្ស ឋានេ ឋត្វា បាទធោវនាទីនិ សព្ពកិច្ចានិ ករិស្សាមិ, មំ រាជាតិ អសល្លក្ខេត្វា សាមោតិ សល្លក្ខេថាតិ។

តេ អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហ វន្ទិត្វា “មហារាជ, តវ អម្ហាកំ កម្មករណកិច្ចំ នត្ថិ, អបិច ខោ បន លដ្ឋិកោដិយា នោ គហេត្វា អានេត្វា សាមំ ទស្សេហី”តិ វត្វា គាថាទ្វយមាហំសុ –

១៩០។

“នមោ តេ កាសិរាជត្ថុ, នមោ តេ កាសិវឌ្ឍន;

អញ្ជលិំ តេ បគ្គណ្ហាម, យាវ សាមានុបាបយ។

១៩១។

“តស្ស បាទេ សមជ្ជន្តា, មុខញ្ច ភុជទស្សនំ;

សំសុម្ភមានា អត្តានំ, កាលមាគមយាមសេ”តិ។

តត្ថ យាវ សាមានុបាបយាតិ យាវ សាមោ យត្ថ, តត្ថ អម្ហេ អនុបាបយ។ ភុជទស្សនន្តិ កល្យាណទស្សនំ អភិរូបំ។ សំសុម្ភមានាតិ បោថេន្តា។ កាលមាគមយាមសេតិ កាលកិរិយំ អាគមេស្សាម។

តេសំ ឯវំ កថេន្តានញ្ញេវ សូរិយោ អត្ថង្គតោ។ អថ រាជា “សចាហំ ឥទានេវ ឥមេ តត្ថ នេស្សាមិ, តំ ទិស្វាវ នេសំ ហទយំ ផលិស្សតិ, ឥតិ តិណ្ណម្បិ ឯតេសំ មតកាលេ អហំ និរយេ ឧប្បជ្ជេយ្យាមេវ នាម, តស្មា តេសំ គន្តុំ ន ទស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា ចតស្សោ គាថាយោ អជ្ឈភាសិ –

១៩២។

“ព្រហា វាឡមិគាកិណ្ណំ, អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ;

យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ, ចន្ទោវ បតិតោ ឆមា។

១៤១។

“ព្រហា វាឡមិគាកិណ្ណំ, អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ;

យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ, សូរិយោវ បតិតោ ឆមា។

១៤២។

“ព្រហា វាឡមិគាកិណ្ណំ, អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ;

យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ, បំសុនា បតិកុន្ថិតោ។

១៤៣។

“ព្រហា វាឡមិគាកិណ្ណំ, អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ;

យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ, ឥធេវ វសថស្សមេ”តិ។

តត្ថ ព្រហាតិ អច្ចុគ្គតំ។ អាកាសន្តំវាតិ ឯតំ វនំ អាកាសស្ស អន្តោ វិយ ហុត្វា ទិស្សតិ។ អថ វា អាកាសន្តន្តិ អាកាសយានំ, បកាសយានន្តិ អត្ថោ។ ឆមាតិ ឆមាយំ, បថវិយន្តិ អត្ថោ។ “ឆម”ន្តិបិ បាឋោ, បថវី បតិតោ វិយាតិ អត្ថោ។ បតិកុន្ថិតោតិ បរិកិណ្ណោ, បលិវេឋិតោតិ អត្ថោ។

អថ តេ អត្តនោ វាឡមិគភយាភាវំ ទស្សេន្តា គាថមាហំសុ –

១៤៤។

“យទិ តត្ថ សហស្សានិ, សតានិ និយុតានិ ច;

តេចយ្យាកំ ករំ កោចិ, ចរេត ចាញ្ញុទុស្ស ចិដ្ឋតី”តិ៍

តត្ថ កោចីតិ ថ្លាយស្មិំ ចរេត កត្តូចិ ឲកស្មិំ បទេសេបិ អយ្យាកំ ចាញ្ញុទុស្ស ករំ តាយ តត្ថិ៍

រាជា តេ បដិញាហិតំ អសក្ការេត្វា ហត្ថេស្ស គហេត្វា តត្ថ តេសិ៍ តយត្ថំ បកាសេន្តោ ឃត្វា អាហ –

១៩លិ៍

“តេតា អន្ធាភយាឝាឃ, កាសិរាជា ព្រហាចទេត;

ហត្ថេ គហេត្វា បក្កាយិ, ឃត្ថេ ឃារយា ហតេតា អហុ”តិ៍

តត្ថ តេតាតិ តរា៍ អន្ធាភត្តិ អន្ធេ៍ អហុតិ អហោសិ៍ ឃត្វាតិ ឃស្មិំ ឋានេ សោ តិបន្តោ, តត្ថ តេសីតិ អវេត្វា៍

សោ អាគេត្វា ច បត ឃាយស្ស សត្តិកេ ឋបេត្វា “អយំ ចោ បុត្តោ”តិ អាចិក្ខិ៍ អថស្ស បិតា ឃីឃំ វក្កិបិត្វា យាតា បិតេឌ គហេត្វា វ្កាទ្ធស្ស ឋបេត្វា តិឃីឌិត្វា ចិលបិស្ស៍ តយត្ថំ បកាសេន្តោ ឃត្វា អាហ –

១៩ប័៍

“ឌិប្ជាត បតិតំ ឃាយំ, បុត្តកំ បំស្សុកុន្តិតំ;

អបចិន្ត្ត ព្រហារទេណ្ណា, ចន្តិច បតិតំ លយា៍

១៩ដ័៍

“ឌិប្ជាត បតិតំ ឃាយំ, បុត្តកំ បំស្សុកុន្តិតំ;

អបចិន្ត្ត ព្រហារទេណ្ណា, ស្សុទិឃំច បតិតំ លយា៍

២៥០.

“ជិឃច្ឆាត បតិតំ សាយំ, បុត្តកំ បំសុកុន្ថិតំ;

អបចិន្ធ ព្រាហារេញ្ញា, កល្វតំ បរិទេវយំ.

២៥១.

“ជិឃច្ឆាត បតិតំ សាយំ, បុត្តកំ បំសុកុន្ថិតំ;

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទិ, ‘អហមេវ កិរ កោ’តិ.

២៥២.

“តាញហំ ទេវ តំ បយេត្តាមិ, សាយ កល្យាណទស្សន;

យថា អនេជ្ជ កតេ កាលេ, ន កិញ្ចិ បដិការយិ.

២៥៣.

“តាញហំ ទេវ តំ បជេត្តាមិ, សាយ កល្យាណទស្សន;

យថា អនេជ្ជ កតេ កាលេ, ន កិញ្ចិ បដិការយិ.

២៥៤.

“តាញហំ ទេវ តំ បកុទេ្ធាមិ, សាយ កល្យាណទស្សន;

យោ អជ្ជេវំ គតេ កាលេ, ន កិញ្ចិ បដិភាសតិ។

១៧៥។

“ជាញហំ តោ ត្វំ បសុត្តោសិ, សាយ កល្យាណទស្សន;

យោ អជ្ជេវំ គតេ កាលេ, ន កិញ្ចិ បដិភាសសិ។

១៧៦។

“ជាញហំ តោ ត្វំ ចិបេតោសិ, សាយ កល្យាណទស្សន;

យោ អជ្ជេវំ គតេ កាលេ, ន កិញ្ចិ បដិភាសសិ។

១៧៧។

“ឥទំ ចលិតំ បំសុគតំ, កោងាតិ សណ្ហេបស្សតិ;

សាយោ អយំ កាលកតោ, អត្ថាតំ បរិឆារកោ។

១៧៨។

“កោ បេ សម្បជ្ជយាងាឃ, សម្បជ្ជិស្សតិ អស្សយំ;

សាយោ អយំ កាលកតោ, អត្ថាតំ បរិឆារកោ។

១៧៩។

“កោងាតិ តាលុបឃិស្សតិ, សីតោតុញ្ហាងេកោន ច;

សាមោ អយំ កាលកតោ, អន្ធានំ បរិចារកោ។

២៧០។

“កោទានិ ភោជយិស្សតិ, វនមូលផលានិ ច;

សាមោ អយំ កាលកតោ, អន្ធានំ បរិចារកោ”តិ។

តត្ថ អបចិណ្ណន្តិ រញ្ញា និរត្តំ លដ្ឋិតំ។ អជេយ្យោ កិរ ភោ ឥតីតិ អយុត្តំ កិរ ភោ, អជ្ជ ឥមស្មិំ លោកេ វត្តតិ។ បមត្តោតិ តិលិលាសុំ បិចិត្វា វិយ មេត្វា បមេត្វា បមាទំ អាបន្នោ។ បតិទេត្វាតិ ទប្បិតោ។ “បក្កន្តោសិ វិគតោសី”តិ សទ្ធិំ វិលាបវសេន ភណន្តិ។ ជដន្តិ តាត, អយ្យាកំ ជដាមណ្ឌលំ វលិតំ បំសុកតន្តិ យថា អាកុលំ មលគ្គហិតំ ភវិស្សតិ។ កោទានីតិ ឥទានិ កោ សណ្ឋបេស្សតិ, សោធេត្វា ជដំ ករិស្សតីតិ។

អថស្ស មាតា ពហុំ វិលបិត្វា តស្ស ឧរេ ហត្ថំ ឋបេត្វា សន្តាបំ ឧបធារេន្តី “បុត្តស្ស មេ សន្តាបោ បវត្តតិយេវ, វិសវេគេន វិសញ្ញិតំ អាបន្នោ ភវិស្សតិ, និព្វិសភាវត្ថាយ អស្ស សច្ចកិរិយំ ករិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា សច្ចកិរិយមកាសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

២៧១។

“ទិស្វាន បតិតំ សាមំ, បុត្តកំ បំសុកុណ្ឋិតំ;

អដ្ដិតា បុត្តសោកេន, មាតា សច្ចំ អភាសថ។

២៧២។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, ធម្មចារី បុរេ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ។

២៧៣។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, ព្រហ្មចារី បុរេ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ។

១៨៣។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, សច្ចវាទី បុរេ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ។

១៨៤។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, មាតាបេត្តិភរោ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ។

១៨៥។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិកោ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ។

១៨៦។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, បាណា បិយតរោ មម;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ។

១៥៥។

“យំ កិញ្ចិត្ថិ កតំ បុញ្ញំ, មយ្ហញ្ចេវ បិតុច្ច តេ;

សព្ពេន តេន កុសលេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតូ”តិ។

តត្ថ យេន សច្ចេនាតិ យេន ភូតេន សភាវេន។ ធម្មចារីតិ ទសកុសលកម្មបថធម្មចារី។ សច្ចវាទីតិ ហសិតវសេនបិ មុសាវាទំ ន វទតិ។ មាតាបេត្តិភរោតិ អនលសោ ហុត្វា រត្តិន្ទិវំ មាតាបិតរោ ភរតិ។ កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិកោតិ ជេដ្ឋានំ មាតាបិតូនំ សក្ការការកោ ហោតិ។

ឯវំ មាតរា សច្ចកិរិយាយ កតាយ សាមោ បរិវត្តិត្វា និបជ្ជិ។ អថស្ស បិតា “ជីវតិ មេ បុត្តោ, អហម្បិស្ស សច្ចកិរិយំ ករិស្សាមី”តិ តថេវ សច្ចកិរិយមកាសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

១៥៦។

“ទិស្វាន បតិតំ សាមំ, បុត្តកំ បំសុកុន្ថិតំ;

អដ្ដិតោ បុត្តសោកេន, បិតា សច្ចំ អកាសថ។

១៦០។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, ធម្មចារី បុរេ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ។

១៦១។

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, ព្រហ្មចារី បុរេ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ.

១៨២.

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, សច្ចវាទី បុរេ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ.

១៨៣.

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, មាតាបេត្តិភរោ អហុ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ.

១៨៤.

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិកោ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ.

១៨៥.

“យេន សច្ចេនយំ សាមោ, បាណា បិយតរោ មម;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ.

១៨៦.

“យំ កិញ្ចិត្ថិ កតំ បុញ្ញំ, មយ្ហញ្ចេវ បិតុច្ច តេ;

ສເຈ຺ຈນ ເຕນ ກຸສເລນ, ວິສໍ ສາມສ຺ສ ຫຍ຺ຍຕຸ”ຕິ.

ເອວໍ ປິຕຣິ ສຈ຺ຈກິຣິຍໍ ກເຣາເນ຺ຕ ມຫາສເຕ຺ຕາ ປຣິວຕ຺ຕິຕ຺ວາ ອິຕເຣນ ປເສ຺ສນ ນິປຊ຺ຊິ. ອຖສ຺ສ ຕຕິຍໍ ສຈ຺ຈກິຣິຍໍ ເທວຕາ ອກາສິ. ຕມຕ຺ຖໍ ປກາເສເນ຺ຕາ ສຕ຺ຖາ ອຫ –

໒໙໗.

“ສາ ເທວຕາ ອນ຺ຕຣຫິຕາ, ປພ຺ພເຕ ຄນ຺ທມາທເນ;

ສາມສ຺ສ ອນຸກມ຺ປາຍ, ອິມໍ ສຈ຺ຈໍ ອພາສຖ.

໒໙໘.

“ປພ຺ພຕ຺ຍາຫໍ ຄນ຺ທມາທເນ, ຈິຣຣຕ຺ຕນິວາສິນີ;

ນ ເມ ປິຍຕເຣາ ເກາຈິ, ອເຍ຺ຍາ ສາເມນ ວິຊ຺ຊຕິ;

ເອເຕນ ສຈ຺ຈວເຊ຺ຊນ, ວິສໍ ສາມສ຺ສ ຫຍ຺ຍຕຸ.

໒໙໙.

“ສພ຺ເພ ວນາ ຄນ຺ທມຍາ, ປພ຺ພເຕ ຄນ຺ທມາທເນ;

ເອເຕນ ສຈ຺ຈວເຊ຺ຊນ, ວິສໍ ສາມສ຺ສ ຫຍ຺ຍຕຸ.

໓໐໐.

“ເຕສໍ ລາລປ຺ປມານານໍ, ພຫຸໍ ກາຣຸຍ຺ຍສຍ຺ຫິຕໍ;

ខិប្បំ សាមោ សមុដ្ឋាសិ, យុវា កល្យាណទស្សនោ”តិ។

តត្ថ បព្ពត្យាហន្តិ បព្ពតេ អហំ។ សព្ពោ ចេសោ គន្ធមយោតិ សព្ពោ រុក្ខោ គន្ធមយោ។ ន ហិ តត្ថ អគន្ធោ នាម កោចិ រុក្ខោ អត្ថិ។ តេនស្ស កិត្តេច, តេសំ តិណ្ណំ លាលប្បមានានំយេវ ទេវតាយ សច្ចកិរិយាយ បរិយោសានេ ខិប្បំ សាមោ ឧដ្ឋាសិ, បរិវត្តេត្វា ឧដ្ឋាសិ ចិរស្ស ចិរំ ចិត្តេត្វា អាពាធោ ចិរគតោ, ញាណ តុ ខោ ចិន្តា, ទុក្ខ តុ ខោ ចិន្តាតិ ចិន្តិតម្បិ ន បញ្ញាយិ។

ញាតិ មហាសត្តស្ស និរោគភាវេន, មាតាបិតុន្នំ ចក្ខុបដិលាភេន, អច្ឆរិយព្ភុតេន, ទេវតានុភាវេន តេសំ ចតុន្នំ អស្សមេយេវ បាកដភាវោ ជាតោ សព្ពំ ឯកក្ខណេយេវ អហោសិ។ មាតាបិតរោ “ចក្ខូនិ នោ លទ្ធានិ, សុវណ្ណសាមោ ច អរោគោ ជាតោ”តិ អតិរេកតរំ តុស្សិំសុ។ អថ នេ សាមបណ្ឌិតោ គាថំ អភាសិ –

៣០៧។

“សាមោហមស្មិ ភទ្ទំ តេ, សោត្ថិនាម្ហិ សមុដ្ឋិតោ;

មា ពាឡ្ហំ បរិទេវេថ, មញ្ជុនាភិវទេថ ម”ន្តិ។

តត្ថ សោត្ថិនាម្ហិ សមុដ្ឋិតោតិ សោត្ថិនា សុខេន សមុដ្ឋិតោ អម្ហិ។ មញ្ជុនាតិ មធុរស្សរេន មំ អភិវទេថ។

អថ សោ រាជានំ ទិស្វា បដិសន្ថារំ ករោន្តោ អាហ –

៣០៨។

“ស្វាគតំ តេ មហារាជ, អថោ តេ អទុរាគតំ;

ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ, យំ ឥធត្ថិ បវេទយ។

៣០៩។

“ຕິນ຺ທຸການິ ປິຍາລິນິ, ມຘຸເກ ກາສຸມາຣິເຍາ;

ຜລິນິ ຂຸທ຺ທກປ຺ປານິ, ພຸຎ຺ຊ ຣາຊ ວຣໍ ວຣໍ.

໓໐໓.

“ອຕ຺ຖິ ເມ ປານີຍໍ ສີຕໍ, ອາຠຕໍ ຄິຣິຄພ຺ຠຣາ;

ຕເຕາ ປິວ ມຫາຣາຊ, ສເຈ ຕ຺ວໍ ອຠິກງ຺ຂສີ”ຕິ.

ຣາຊາປິ ຕໍ ອຈ຺ຉຣິຍໍ ດິສ຺ວາ ອາຫ –

໓໐໔.

“ສມ຺ມຸຍ຺ຫາມິ ປມຸຍ຺ຫາມິ, ສພ຺ພາ ມຸຍ຺ຫນ຺ຕິ ເມ ທິສາ;

ເປຕໍ ຕໍ ສາມ ມຎ຺ຎໍ, ເກາ ນຸ ຕ຺ວໍ ສາມ ຊີວສີ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ເປຕນ຺ຕິ ສາມ ອຫໍ ຕໍ ມຕໍ ອທ຺ຘສໍ. ເກາ ນຸ ຕ຺ວນ຺ຕິ ກຖໍ ນຸ ຕ຺ວໍ ຊີວິຕໍ ປຏິລຠສີຕິ ປຸຈ຺ຉິ.

ມຫາສເຕ຺ຕາ “ອຍໍ ຣາຊາ ມໍ ‘ມເຕາ’ຕິ ສລ຺ລເກ຺ຂສິ, ອມຕຠາວມສ຺ສ ປກາເສສ຺ສາມີ”ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ອາຫ –

໓໐໕.

“ອປິ ຊີວໍ ມຫາຣາຊ, ປຸຣິສໍ ຄາຬ຺ຫເວທນໍ;

ອຸປນີຕມນສງ຺ກປ຺ປໍ, ຊີວນ຺ຕໍ ມຎ຺ຎເຕ ມຕໍ.

໓໐໖.

“ອປິ ຊີວໍ ມຫາຣາຊ, ປຸຣິສໍ ຄາຬ຺ຫເວທນໍ;

ຕໍ ນິໂຣຘຄຕໍ ສນ຺ຕໍ, ຊີວນ຺ຕໍ ມຎ຺ຎເຕ ມຕ”ນ຺ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ອປິ ຊີວນ຺ຕິ ຊີວມານໍ ອປິ. ອຸປນີຕມນສງ຺ກປ຺ປນ຺ຕິ ຠວງ຺ໂຄຕິຓ຺ຓຈິຕ຺ຕາຈາຣໍ. ຊີວນ຺ຕນ຺ຕິ ຊີວມານເມວ “ເອໂສ ມໂຕ”ຕິ ມຎ຺ຎຕິ. ນິໂຣຘຄຕນ຺ຕິ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສນິໂຣຘໍ ສມາປນ຺ນໍ ສນ຺ຕໍ ວິຊ຺ຊມານໍ ມໍ ເອວໍ ໂລໂກ ມຕໍ ວິຍ ຊີວນ຺ຕເມວ ມຎ຺ຎຕິ.

ເອວຎ຺ຈ ປນ ວຕ຺ວາ ມຫາສຕ຺ໂຕ ຣາຊານໍ ອເຕ຺ຖ ໂຍເຊຕ຺ວາກາໂມ ຘມ຺ມໍ ເທເສນ຺ໂຕ ປຸນ ເທ຺ວ ຄາຖາ ອຠາສິ –

໓໐໗.

“ໂຍ ມາຕຣໍ ປິຕຣໍ ວາ, ມໂຈ຺ຈ ຘເມ຺ມນ ໂປສຕິ;

ເທວາປິ ນໍ ຕິກິຈ຺ຉນ຺ຕິ, ມາຕາເປຕ຺ຕິຠຣໍ ນຣໍ.

໓໐໘.

“ໂຍ ມາຕຣໍ ປິຕຣໍ ວາ, ມໂຈ຺ຈ ຘເມ຺ມນ ໂປສຕິ;

ອິເຘວ ນໍ ປສໍສນ຺ຕິ, ເປຈ຺ຈ ສເຄ຺ຄ ປໂມທຕີ”ຕິ.

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ “ອຈ຺ຉຣິຍໍ ວຕ, ໂຠ, ມາຕາເປຕ຺ຕິຠຣສ຺ສ ຊນ຺ຕຸໂນ ອຸປ຺ປນ຺ນໂຣຄໍ ເທວຕາປິ ຕິກິຈ຺ຉນ຺ຕິ, ອຕິວິຍ ອຍໍ ສາໂມ ໂສຠຕີ”ຕິ ອຎ຺ຊລິ ປຄ຺ຄຍ຺ຫ ຍາຈນ຺ໂຕ ອາຫ –

໓໑໐.

“ເອສ ຠິຍ຺ໂຍ ປມຸຍ຺ຫາມິ, ສພ຺ພາ ມຸຍ຺ຫນ຺ຕິ ເມ ທິສາ;

ນรณ๎ ตํ ນาย กฺฐายิ, ตฺວํ ຽย ນรณ๎ ກຣา"ติ๎

ตຕฺถ ກิเຍฺยາติ ฆนฺตา ตาຂิเນ ປริສุຖฺธສີລກฺขฺนຍฺຍເຕฺ ตฆิ ອປເລฺฆิ ตนฺตา ອติเຣกตเ ນຍฺหาຍิ๎ ตฺວํ ຽย ນรณ๎ ກຣาติ ນรณ๎ กฺฐตฺนฺนฺ ຽย ตํ ນรณ๎ ກຣ, ປติຕฺຖา ເທาหิ, เຂຣเລกกาຍิຍกฺก ກເຣาหีติ๎

ອຮ ตํ ยหาນเตฺวา "ນເຣปิ, ยหาราช, เຂຣเລกํ กตฺตการເยาสิ, ยหตฺตํ ຂิฏฺฐນຍฺຍตฺตํ ປริกฺขิตฺตการເยาสิ, ตฺยาสุ ຄນราชຂยฺຍຈริยาสุ ຈตฺตนฺสฺ"ติ ตนฺສฺ ຂยฺยํ เຄເນເຕฺตา ຄນ ราชຂยฺຍຈริยกาຮา ອการิ –

๓๑๑๎

"ຂยฺยํ ຈร ยหาราช, ยาตาปิตุสุ ຂตฺติย;

ຍฺฐຂ ຂยฺยํ ຈริตฺวาກ, ราช ນกฺก กยิสฺสสิ๎

๓๑๒๎

"ຂยฺยํ ຈร ยหาราช, ปุตฺตຄาເรสุ ຂตฺติย;

ຍฺฐຂ ຂยฺยํ ຈริตฺวาກ, ราช ນกฺก กยิสฺสสิ๎

๓๑๓๎

"ຂยฺยํ ຈร ยหาราช, ยิตฺตาຍເຈฺຈสุ ຂตฺติย;

ຍฺฐຂ ຂยฺยํ ຈริตฺวาກ, ราช ນกฺก กยิสฺสสิ๎

๓๑๔๎

"ຂยฺยํ ຈร ยหาราช, ຈาหເຣสุ ยเลสุ ຈ;

ᩍᨵ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩁᩣᨩ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ᪨

᪃᪁᪅᪨

“ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩣᨾᩮᩈᩩ ᨶᩥᨣᨾᩮᩈᩩ ᨧ;

ᩍᨵ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩁᩣᨩ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ᪨

᪃᪁᪆᪨

“ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩁᨭ᩠ᨮᩮᩈᩩ ᨩᨶᨸᨴᩮᩈᩩ ᨧ;

ᩍᨵ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩁᩣᨩ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ᪨

᪃᪁᪇᪨

“ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨧ;

ᩍᨵ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩁᩣᨩ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ᪨

᪃᪁᪈᪨

“ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩥᨣᨸᨠ᩠ᨡᩦᩈᩩ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿ;

ᩍᨵ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩁᩣᨩ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ᪨

᪃᪁᪉᪨

“ធម្មំ ចរ មហារាជ, ធម្មោ ចិណ្ណោ សុខាវហោ;

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន, រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ។

៤១០។

“ធម្មំ ចរ មហារាជ, ឥន្ទា ទេវា សព្រហ្មកា;

សុចិណ្ណេន ទិវំ បត្តា, មា ធម្មំ រាជ បាមទោ”តិ។

តាសំ អត្ថោ ហេដ្ឋា តេសកុណជាតកេ (ជា. ២.១៧.១ អាទយោ) វិត្ថារិតោវ។ ឥតិ មហាសត្តោ តស្ស ឯវំ រាជធម្មេ ទេសេត្វា ឧត្តរិបិ ឱវទន្តោ បញ្ច សីលានិ អទាសិ។ សោ តស្ស ឱវាទំ សិរសា សម្បដិច្ឆិត្វា មហាសត្តំ វន្ទិត្វា ខមាបេត្វា ពារាណសិំ គន្ត្វា ទានាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា សគ្គបរាយណោ អហោសិ។ ពោធិសត្តោបិ យាវជីវំ មាតាបិតរោ បរិចរិត្វា មាតាបិតូហិ សទ្ធិំ បញ្ច អភិញ្ញា ច អដ្ឋ សមាបត្តិយោ ច និព្ពត្តេត្វា ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។

សត្ថា ឥមំ ធម្មទេសនំ អាហរិត្វា “ភិក្ខវេ, មាតាបិតូនំ បោសនំ នាម បណ្ឌិតានំ វំសោ”តិ វត្វា សច្ចានិ បកាសេត្វា ជាតកំ សមោធានេសិ, សច្ចបរិយោសានេ មាតុបោសកភិក្ខុ សោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋហិ។

តទា រាជា អានន្ទោ អហោសិ, ទេវធីតា ឧប្បលវណ្ណា, សក្កោ អនុរុទ្ធោ, ទុកូលបណ្ឌិតោ មហាកស្សបោ, បារិកា ភទ្ទកាបិលានី ភិក្ខុនី, សុវណ្ណសាមបណ្ឌិតោ បន អហមេវ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អហោសិន្តិ។

សុវណ្ណសាមជាតកវណ្ណនា តតិយា។

[៥៤១] ៤. និមិជាតកវណ្ណនា

អច្ឆរិយំ វត លោកស្មិន្តិ ឥទំ សត្ថា មិថិលំ ឧបនិស្សាយ មឃទេវអម្ពវនេ វិហរន្តោ សិតបាតុកម្មំ អារព្ភ កថេសិ។ ឯកទិវសញ្ហិ សត្ថា សាយណ្ហសមយេ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ តស្មិំ អម្ពវនេ ចារិកំ ចរមានោ ឯកំ រមណីយំ ភូមិប្បទេសំ ទិស្វា អត្តនោ បុព្ពចរិយំ កថេតុកាមោ ហុត្វា សិតបាតុកម្មំ កត្វា អាយស្មតា អានន្ទត្ថេរេន សិតបាតុកម្មការណំ បុដ្ឋោ “អានន្ទ, អយំ ភូមិប្បទេសោ បុព្ពេ មយា មឃទេវរាជកាលេ ឈានកីឡំ កីឡន្តេន អជ្ឈាវុត្ថបុព្ពោ”តិ វត្វា តេន យាចិតោ បញ្ញត្តាសនេ និសីទិត្វា អតីតំ អាហរិ។

អតីតេ វិទេហរដ្ឋេ មិថិលនគរេ មខាទេវោ នាម រាជា រជ្ជំ ការេសិ។ សោ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ កុមារកីឡំ កីឡិ, ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ ឱបរជ្ជំ ការេសិ, ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ រជ្ជំ ការេន្តោ “យទា មេ សម្ម កប្បក, សិរស្មិំ បលិតានិ បស្សេយ្យាសិ, តទា មេ អារោចេយ្យាសី”តិ អាហ។ អបរភាគេ កប្បកោ បលិតានិ ទិស្វា រញ្ញោ អារោចេសិ។ រាជា បលិតំ សុវណ្ណសណ្ឌាសេន ឧទ្ធរាបេត្វា ហត្ថតលេ បតិដ្ឋាបេត្វា បលិតំ ឱលោកេត្វា មច្ចុរាជេន អាគន្ត្វា នលាដេ លគ្គំ វិយ មរណំ សម្បស្សមានោ “ឥទានិ មេ បព្វជិតកាលោ”តិ កប្បកស្ស គាមវរំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ បក្កោសាបេត្វា “តាត, រជ្ជំ បដិច្ឆ, អហំ បព្វជិស្សាមី”តិ វត្វា “កិំ ការណា ទេវា”តិ វុត្តេ –

“ឧត្តមង្គរុហា មយ្ហំ ឥមេ ជាតា វយោហរា;

បាតុភូតា ទេវទូតា, បព្វជ្ជាសមយោ មមា”តិ។ –

វត្វា បុត្តំ រជ្ជេ អភិសិញ្ចិត្វា “តាត, ត្វម្បិ ឯវរូបំ បលិតំ ទិស្វាវ បព្វជេយ្យាសី”តិ តំ ឱវទិត្វា នគរា និក្ខមិត្វា អម្ពវនេ ឥសិបព្វជ្ជំ បព្វជិត្វា ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ភាវេត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្វត្តិ។ បុត្តោបិស្ស ឯតេនេវ ឧបាយេន បព្វជិត្វា ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។ តថា តស្ស បុត្តោ, តថា តស្ស បុត្តោតិ ឯវំ ទ្វីហិ ឩនានិ ចតុរាសីតិខត្តិយសហស្សានិ សីសេ បលិតំ ទិស្វាវ ឥមស្មិំ អម្ពវនេ បព្វជិត្វា ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ភាវេត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្វត្តិំសុ។

តេសំ សព្វបច្ឆិមំ និព្វត្តោ មខាទេវរាជា ព្រហ្មលោកេ ឋិតោវ អត្តនោ វំសំ ឱលោកេន្តោ ទ្វីហិ ឩនានិ ចតុរាសីតិខត្តិយសហស្សានិ បព្វជិតានិ ទិស្វា តុដ្ឋមានសោ ហុត្វា “កោ នុ ខោ ឥតោ បរំ បវត្តិស្សតិ, ន បវត្តិស្សតី”តិ ឱលោកេន្តោ អប្បវត្តនភាវំ ញាត្វា “មម វំសំ អហមេវ ឃដេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា តតោ ចវិត្វា មិថិលនគរេ រញ្ញោ អគ្គមហេសិយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធឹ គហេត្វា ទសមាសច្ចយេន មាតុ កុច្ឆិតោ និក្ខមិ។ រាជា តស្ស នាមគ្គហណទិវសេ នេមិត្តកេ ព្រាហ្មណេ បក្កោសាបេត្វា បុច្ឆិ។ តេ តស្ស លក្ខណានិ ឱលោកេត្វា “មហារាជ, អយំ កុមារោ តុម្ហាកំ វំសំ ឃដេន្តោ ឧប្បន្នោ។ តុម្ហាកញ្ហិ វំសោ បព្វជិតវំសោ, ឥមស្ស បរតោ នាភវិស្សតី”តិ វទិំសុ។ តំ សុត្វា រាជា “អយំ កុមារោ រថចក្កនេមិ វិយ មម វំសំ ឃដេន្តោ ជាតោ, តស្មា តស្ស ‘និមិកុមារោ’តិ នាមំ ករិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា “និមិកុមារោ”តិស្ស នាមំ អកាសិ។

សោ ទហរកាលតោ បដ្ឋាយ ទានេ សីលេ ឧបោសថកម្មេ ច អភិរតោ អហោសិ។ អថស្ស បិតា បុរិមនយេនេវ បលិតំ ទិស្វា កប្បកស្ស គាមវរំ ទត្វា បុត្តស្ស រជ្ជំ និយ្យាទេត្វា អម្ពវនេ បព្វជិត្វា ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។ និមិរាជា បន ទានជ្ឈាសយតាយ ចតូសុ នគរទ្វារេសុ នគរមជ្ឈេ ចាតិ បញ្ចសុ ឋានេសុ បញ្ច ទានសាលាយោ ការាបេត្វា មហាទានំ បវត្តេសិ។ ឯកេកាយ ទានសាលាយ សតសហស្សំ សតសហស្សំ កត្វា ទេវសិកំ បញ្ច បញ្ច កហាបណសតសហស្សានិ បរិច្ចជិ, និច្ចំ បញ្ច សីលានិ រក្ខិ, បក្ខទិវសេសុ ឧបោសថំ

ᩈᨾᩣᨴᩥᨿᩥ, ᨾᩉᩣᨩᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᩈᨾᩣᨴᨸᩮᩈᩥ, ᩈᨣ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᨿᨽᨿᩮᨶ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᩒᩅᩣᨴᩮ ᨮᩥᨲᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩣ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩩ, ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩥ, ᨶᩥᩁᨿᩮᩣ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨴᩣ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᩮ ᨴᩮᩅᩈᩘ᩠ᨥᩣ ᩈᩩᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᩴ ᨴᩮᩅᩈᨽᩣᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩉᩮᩣ, ᩅᨲ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᨶᩥᨾᩥᩁᩣᨩᩣ, ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨾᨿᩴ ᩍᨾᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨬᩣᨱᩮᨶᨸᩥ ᩋᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩮ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᩮᨸᩥ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨸᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᩋᩣᩈᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩩᨱᨠᨳᩣ ᨸᨲ᩠ᨳᩁᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘ᩠ᨥᩔ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

᪃᪁᪀᪨

“ᩋᨧ᩠ᨨᩮᩁᩴ ᩅᨲ ᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩣ;

ᨿᨴᩣ ᩋᩉᩩ ᨶᩥᨾᩥᩁᩣᨩᩣ, ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ᪨

᪃᪁᪁᪨

“ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨴᩮᩉᩣᨶᩴ, ᩋᨴᩣ ᨴᩣᨶᩴ ᩋᩁᩥᨶ᩠ᨴᨾᩮᩣ;

ᨲᩔ ᨲᩴ ᨴᨴᨲᩮᩣ ᨴᩣᨶᩴ, ᩈᩘ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩏᨴᨸᨩ᩠ᨩᨳ;

ᨴᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ ᩅᩣ, ᨠᨲᨾᩴ ᩈᩩ ᨾᩉᨸ᩠ᨹᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩣ ᩋᩉᩪᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨿᨴᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧ ᨸᩁᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ ᨶᩥᨾᩥᩁᩣᨩᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨲᨴᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣ “ᩋᨧ᩠ᨨᩮᩁᩴ ᩅᨲ, ᨽᩮᩣ, ᩑᩅᩁᩪᨸᩣᨸᩥ ᨶᩣᨾ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨬᩣᨱᩮ ᨾᩉᩣᨩᨶᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩣᨵᨿᨾᩣᨶᩣ ᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩔ ᨣᩩᨱᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᩈᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨿᨳᩣ ᩋᩉᩪ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨿᨳᩣ ᩋᩉᩩ ᨶᩥᨾᩥᩁᩣᨩᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣᨿᩮᩅ, ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩣ ᨾᩉᩣᨩᨶᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩣᨵᨿᨾᩣᨶᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩣ᪨ ᨿᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨲᩴ ᩋᨧ᩠ᨨᩮᩁᩴ ᩅᨲ ᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᨩᩣᨲᩮᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨴᩮᩉᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨴᩮᩉᩁᨭ᩠ᨮᩅᩣᩈᩦᨶᩴ᪨ ᨠᨲᨾᩴ ᩈᩩᨲᩥ ᩏᨽᩮᩣᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨠᨲᨾᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᩉᨸ᩠ᨹᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨸᨶ᩠ᨶᩁᩈᩦᩏᨸᩮᩣᩈᨳᨴᩥᩅᩈᩮ ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᩥᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨽᩁᨱᩣᨶᩥ ᩒᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩥᩁᩥᩈᨿᨶᨸᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨿᩣᨾᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩴ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨿᩣᨾᩮ ᨸᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩃ᩠ᩃᩘ᩠ᨠᩴ ᩋᩣᨽᩩᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩉᩴ ᨾᩉᩣᨩᨶᩔ ᩋᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩴ ᨴᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩮᨾᩥ, ᩈᩦᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᨠ᩠ᨡᩣᨾᩥ, ᨴᩣᨶᩔ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨹᩃᩴ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩔᩣ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩘ᩠ᨡᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᩴ ᨶᩣᩈᨠ᩠ᨡᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᩋᩣᩈᨶᩴ ᩏᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪨ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨲᨳᩣ

ចិតេក្កត្តិ ទិស្វា “កញ្ញយស្ស ធិក្ខិស្សាមី”តិ ឯកេកោច និលំ អាគន្ត្វា សកលតិទេវតំ ឯកោកាសំ កត្វា និវិការំ បដិនិត្វា ឆ្នាកាសំ ឋិត្វា

អាកាសេ ឋត្វា តេន បុដ្ឋោ ព្យាកាសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៣១៦។

“តស្ស សច្ចប្បដិញ្ញាយ, មឃវា ទេវកុញ្ជរោ;

សហស្សនេត្តោ បាតុរហុ, វណ្ណេន វិហនំ តមំ។

៣១៧។

“សលោមហដ្ឋោ មនុជិន្ទោ, វាសវំ អវចា គិរិ;

ទេវតា នុសិ គន្ធព្វោ, អាទុ សក្កោ បុរិន្ទទោ។

៣១៨។

“ន ច មេ តាទិសោ វណ្ណោ, ទិដ្ឋោ វា យទិ វា សុតោ;

អាចិក្ខ មេ ត្វំ ភទ្ទន្តេ, កថំ ជានេមុ តំ មយំ។

៣១៩។

“សលោមហដ្ឋំ ញត្វាន, វាសវោ អវចា គិរិំ;

សក្កោហមស្មិ ទេវិន្ទោ, អាគតោស្មិ តវន្តិកេ;

អលោមហដ្ឋោ មនុជិន្ទ, បុច្ឆ បញ្ហំ យមិច្ឆសិ។

៣១៧។

“សោ ច តេន កតោកាសោ, វាសវំ អវចា និមិ;

បុច្ឆាមិ តំ មហារាជ, សព្ពភូតានមិស្សរ;

‘ទានំ វា ព្រហ្មចរិយំ វា, កតមំសុ មហប្ផលំ’។

៣១៨។

“សោ បុដ្ឋោ នរទេវេន, វាសវោ អវចា និមឹ;

វិបាកំ ព្រហ្មចរិយស្ស, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣១៩។

“ហីនេន ព្រហ្មចរិយេន, ខត្តិយេ ឧបបជ្ជតិ;

មជ្ឈិមេន ច ទេវត្តំ, ឧត្តមេន វិសុជ្ឈតិ។

៣២០។

“ន ហេតេ សុលភា កាយា, យាចយោគេន កេនចិ;

យេ កាយេ ឧបបជ្ជន្តិ, អនាគារា តបស្សិនោ”តិ។

តត្ថ សលោមហដ្ឋោតិ ភិក្ខវេ, សោ និមិរាជា ឧកាយំ ទិស្វា អាកាសំ ឧលោកេន្តោ តំ ទិព្វាភរណបដិមណ្ឌិតំ ទិស្វាវ ភយេន លោមហដ្ឋោ ហុត្វា “ទេវតា នុសិ គន្ធព្វោ”តិអាទិកា បុច្ឆិ។ អលោមហដ្ឋោតិ និព្ភយោ អហដ្ឋលោមោ ហុត្វា បុច្ឆ, មហារាជាតិ។ វាសវំ អវចាតិ តុដ្ឋមានសោ ហុត្វា សក្កំ អវោច។ ជានំ អក្ខាសិជានតោតិ ភិក្ខវេ, សោ សក្កោ អតីតេ អត្តនា បច្ចក្ខតោ ទិដ្ឋបុព្ពំ ព្រហ្មចរិយស្ស

វិបាកំ ជានន្តោ តស្ស អជានតោ អត្ថាយ។

ហីនេនាតិ អាជីវស្ស បុថុតិត្ថាយតនេ មេថុនវិរតិមត្តំ សីលំ ហីនំ នាម, តេន ខត្តិយកុលេ ឧប្បជ្ជតិ។ ឈានស្ស ឧបចារមត្តំ មជ្ឈិមំ នាម, តេន ទេវត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ អដ្ឋសមាបត្តិនិព្ពត្តនំ បន ឧត្តមំ នាម, តេន ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តតិ, តំ ពាហិរកា និព្ពានន្តិ គណ្ហន្តិ។ តេនាហ “វិសុជ្ឈតី”តិ។ ឥមស្មិំ បន ពុទ្ធសាសនេ បរិសុទ្ធសីលស្ស ភិក្ខុនោ អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បត្ថេន្តស្ស ព្រហ្មចរិយចេតនា ហីនតាយ ហីនំ នាម, តេន យថាបត្ថិតេ ទេវលោកេ និព្ពត្តតិ។ បរិសុទ្ធសីលស្ស ភិក្ខុនោ អដ្ឋសមាបត្តិនិព្ពត្តនំ មជ្ឈិមំ នាម, តេន ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តតិ។ បរិសុទ្ធសីលស្ស វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តុប្បត្តិ ឧត្តមំ នាម, តេន វិសុជ្ឈតីតិ។ ឥតិ សក្កោ “មហារាជ, ទានតោ សតគុណេន សហស្សគុណេន សតសហស្សគុណេន ព្រហ្មចរិយវាសោវ មហប្ផលោ”តិ វណ្ណេតិ។ គាមាតិ ព្រហ្មណា។ យាចយោគាតិ យាចនយុត្តកេន យញ្ញយុត្តកេន វាតិ ឧភយត្ថាបិ ទាយកស្សេតំ នាមំ។ តបស្សិនោតិ តបនិស្សិតកា។

ឥមាយ គាថាយ ព្រហ្មចរិយវាសស្សេវ មហប្ផលភាវំ ទីបេត្វា ឥទានិ យេ អតីតេ មហាទានំ ទត្វា កាមាវចរំ អតិក្កមិតុំ នាសក្ខិំសុ, តេ រាជានោ ទស្សេន្តោ អាហ –

៤១០។

“ទុទីបោ សាគរោ សេលោ, មុចលិន្ទោ ភគីរសោ;

ឧសិន្នរោ អដ្ឋកោ ច, អស្សកោ ច បុថុជ្ជនោ។

៤១១។

“ឯតេ ចញ្ញេ ច រាជានោ, ខត្តិយា ព្រាហ្មណា ពហូ;

បុថុយញ្ញំ យជិត្វាន, បេតត្តំ នាតិវត្តិសុ”ន្តិ។

តស្សត្ថោ – មហារាជ, បុព្ពេ ពារាណសិយំ ទុទីបោ នាម រាជា ទានំ ទត្វា មរណវេលាយ ចវិត្វា កាមាវចរទេវេសុ និព្ពត្តិ។ តថា សាគររាជាទយោ អដ្ឋាតិ ឥមេ ច អញ្ញេ ច ពហូ រាជានោ ចេវ ខត្តិយា ព្រាហ្មណា ច បុថុយញ្ញំ យជិត្វាន អនេកប្បការំ ទានំ ទត្វា កាមាវចរក្ខន្ធសង្ខាតំ បេតត្តំ នាតិវត្តិំសូតិ អត្ថោ។ កាមាវចរទេវតា ហិ រូបីនីតោ កិលេសវដ្ដស្ស ការណា បរំ បច្ចាសីសនតោ កបណតាយ “បេតា”តិ វុច្ចន្តិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“យេ អឌ្ឍិកា ន រមន្តិ ឱកិកា, ចិនេកម្ម យេ ន លភន្តិ បីតិំ;

កិញ្ចាបិ តេ ពុទ្ធសមាគមេកា, តេ ចេ បរាជិតស្សា ចរាកា”តិ។

ឯវម្បិ ទានផលតោ ព្រហ្មចរិយផលស្ស មហន្តភាវំ ទស្សេត្វា ពុទ្ធាទិ ព្រហ្មចរិយវាសេន បេតកចត្តំ អតិក្កមិត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្វត្តតាបសេ ទស្សេន្តោ អាហ –

៣៦៦។

“អជ ឃិរេ អចត្តិស្សុ, អនាគារា តបស្សិនោ;

សត្តិសយោ យាមហនុ, សោមយាមេយា មនោរមោ។

៣៦៧។

“សមុទ្ទា មានោឈា ភរនេតា ច, ពុទ្ធសិ កាលបុរក្ខនេតា;

អដ្ឋីរសោ កស្សបោបិ ច, កិសវច្ឆោ អកត្តិ ចា”តិ។

តត្ថ អចត្តិស្សុតិ កាយាចនរំ អតិក្កមិំសុ។ តបស្សិនោតិ សីលតបេន្ទោច សមាបត្តិតបេន្ទោ និស្សិតា។ សត្តិសយោតិ យាមហនុអាគយោ សត្ត កាតនោរាច សន្ធាយាហ។ អដ្ឋីរសាទីហិ ចតូហិ សទ្ធិំ ឯកាទសេតេ អចត្តិស្សុ អតិក្កមិំសុតិ អត្ថោ។

ឯចំ តាច សុតចរសេនេច ទានផលតោ ព្រហ្មចរិយចាសស្សេច មហប្ផលតំ ចណ្ណេត្វា ពុទ្ធាតិ អត្តនា ទិដ្ឋបុព្ពំ អាហរន្តោ អាហ –

៣៦៨។

“ឧត្តរេន នទី សីទា, គម្ភីរា ទុរតិក្កមា;

ᨶᩊᨣ᩠ᨣᩥᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨩᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨴᩣ ᨠᨬ᩠ᨧᨶᨷᨻ᩠ᨻᨲᩣ᪨

᪑᪒᪓᪨

“ᨷᩁᩪᩊ᩠ᩉᨠᨧ᩠ᨨᩣ ᨲᨣᩁᩣ, ᩁᩪᩊ᩠ᩉᨠᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᨶᩣ ᨶᨣᩣ;

ᨲᨲᩕᩣᩈᩩᩴ ᨴᩈᩈᩉᩔᩣ, ᨷᩮᩣᩁᩣᨱᩣ ᩍᩈᨿᩮᩣ ᨷᩩᩁᩮ᪨

᪑᪒᪔᪨

“ᩋᩉᩴ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ ᨴᩣᨶᩮᨶ, ᩈᩴᨿᨾᩮᨶ ᨴᨾᩮᨶ ᨧ;

ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨷᨠᩥᩁᨧᩣᩁᩦ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨

᪑᪒᪕᪨

“ᨩᩣᨲᩥᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨩᨧ᩠ᨧᨬ᩠ᨧ, ᩋᩉᩴ ᩏᨩᩩᨣᨲᩴ ᨶᩁᩴ;

ᩋᨲᩥᩅᩮᩃᩴ ᨶᨾᩔᩥᩔᩴ, ᨠᨾ᩠ᨾᨻᨶ᩠ᨵᩪ ᩉᩥ ᨾᩣᨱᩅᩣ᪨

᪑᪒᪖᪨

“ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣ, ᨷᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩁᨿᩴ ᩋᨵᩮᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩮ ᨮᩥᨲᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨷᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩦᨴᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨴᩦ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩣ ᨶᩣᩅᩣᩉᩥᨷᩥ ᨴᩩᩁᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣ? ᩈᩣ ᩉᩥ ᩋᨲᩥᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣᨴᨠᩣ, ᩈᩩᨡᩩᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨴᨠᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᨾᩈᩮᩣ ᨾᩮᩣᩁᨷᩥᨬ᩠ᨨ-ᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨲᩥᨲᩴ ᨶ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩋᩮᩣᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨲᩃᨾᩮᩅ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᩣ ᩈᩦᨴᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮ ᨷᨶ ᨲᩔᩣ ᨲᩦᩁᩮᩈᩩ ᨠᨬ᩠ᨧᨶᨷᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩈᨴᩣ ᨶᩊᨣ᩠ᨣᩥᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ

ឱការសន្តិ។ បទ្វេហកណ្ហា ឧកទាតិ ឧស្សា បត ភទិយា តិទេវ ពណ្ហា បទ្វេហឧកទា អទេហស្ស ឧកទកន្តុកន្តិទោ។ ទ្វេហកណ្ហា ចតា ភកាតិ ទេយ ឧត្ថ អញ្ញាបិ បដ្ឋតា, ទេវសប្បិ អត្តទេ ពណ្ហា ទ្វេហចតា អទេហស្ស, បុប្ផផលុបកទុក្ខុបដ្ឋាត្តាតិ អទេត្វា។ ឧក្ការុត្តិ ឧស្មិំ ឲុចំ ទេយហឹទេយ ក្ខុយិការទេក ចសសហស្សា ខ្ពសទេយា អទេហស្ស។ ទេវ សទេដ្ឋាបិ អកិញ្ញាណយាបត្តិលិកទោច។ ទេវសុ កិញ្ចិទារទេចលិយ ទេកចិ ក្តត្តទកុទ្ធ កណ្ណត្តិ, ទេកចិ យហាខប្ពូដឹទេប ខប្ពូផលំ អាហរន្តិ, ទេកចិ ហិយចទេត្តទេយច យផុទផលិផលិតិ អាហរិត្វា ឧាឥត្តិ, ទេកចិ ខប្ពូដឹបឧទេល ឧំ ឧំ ភកាទំ កណ្ណត្តិ។

ឲុទេកាបិ ទេសឧល្យាកិក្ខុទេវា ភត្តិ, ឈោភសុទេលទេភច ឌីតិភាទេយត្តិ។ ឧកា ឲុទេកា ឧាបទេយា អាកាទេសភ ខាទិទាឈសិ កត្ត្វា សុតិចទេត្វា សុបិទ្យុទេវា បិណ្ឌាយ ចទទេត្តា បុទេទាហិឧស្ស ទេកហត្វាទំ បិបុហិ។ ទេយា ឧស្ស ក្តបទេទេយ បស៊ិទិត្វា អទេត្តាតិទេចសតំ អាទេភត្វា ទេកាទេខត្វា កតិបិហំ

បដិខក្កុទេត្តា ចិស្សាទេយ ក្តប្បទេត្ត “កទេត្តា, ឧុទេយ្យាក្ខុហិ ចទេទា”តិ បុច្ឆិ។ “អសុកក្ខាទេភ ភាយាចុទេយា”តិ។ “កិំ បត ឧុទេយ្យាក្ខុទេកាទេកាច ឧត្ថ ចទេទេ, ក្តទាហុ អញ្ញាបិ អត្ថិ”តិ? “កិំ ចទេទេសិ, អាចុទេយា, ឧស្មិំ បទេចទេយ ចសសហស្សា ខ្ពសទេយា ចសត្តិ, សទេដ្ឋាច អកិញ្ញាណយាបត្តិលិកទោ”តិ។ ឧស្ស ទេវសំ កុណំ សុត្វា បដ្ឋាខ្ខាយ ចិត្តំ ភបិ។ អច តំ ទេយា អាហ – “កទេត្តា, យប្បិ ឧត្ថ ទេភត្វា បដ្ឋាទេខទា”តិ។ “អាចុទេយា, ឧុំ ទាខបុទិទេយា, ភ ឧំ សក្កា បដ្ឋាទេខតុ”ន្តិ។ “ទេវភ ហិ, កទេត្តា, អខ្ខាហំ ទាខាតំ អាបុច្ឆិស្សាយិ, ឧុទេយ្យាក្ខុបិ អាកទេច្ចយ្យាចា”តិ។ ទេយា អធិចាទេសសិ។

ឧាឧទេទាបិ កុត្តបិឧទាទេយា ទាខាតំ ក្តបសង្កមិត្វា “ឧាច្ចាយហំ, ទេទេច, បដ្ឋាខិតុ”ន្តិ អាហ។ “កិំ ការណា បដ្ឋាខិស្សសិ”តិ? “ការេយសុ ទោសំ ទេតក្ខុទេយុ ច អាតិសំសំ ខិត្វា”តិ។ “ទេវភ ហិ បដ្ឋាខាហិ, បដ្ឋាខិទេវាបិ យំ ចទេស្សយ្យាសិ”តិ។ ទេយា “សាធុ”តិ សប្បដិច្ឆិត្វា អត្តទេភា ទេកហំ កត្វា បុត្តខាទំ អតុសាសិត្វា សន្តំ សាបទេវយ្យំ ចទេស្សត្វា អត្តទេភា បដ្ឋាខិឧបទិក្ខាទំ កទេហត្វា ឧាបសស្ស អាកាយតយក្កុ ខូទេលិទេកទេត្តាច គិសិជិ។ ឧាបទេសាបិ ឧទេចច អាកាទេសទេភាកត្វា អទេត្តាភកាទំ បចិសិត្វា ឧស្ស ទេកហំ បិចិសិ។ ទេយា ឧំ សក្កច្ចំ បទិចិសិត្វា “កទេត្តា, យឈា កចំ កាឧព្ព”ន្តិ អាហ។ ទេយា ឧំ ខាហិភកាទំ ទេភត្វា ហទេត្ថ អាដាយ អត្តទេភា អាត្យកាទេចភ ឧត្ថ ទេភត្វា បដ្ឋាទេខត្វា បុភខិទេស ឧំ ឧទេត្តច ឆទេបត្វា កត្តិ អាហរិត្វា ចត្វា កសិណបរិកម្មំ អាចិក្ខិ។ ទេយា កតិបិទេហទេភច អកិញ្ញាណយាបត្តិទេយា គិព្វាទេត្តត្វា សយទេយច បិណ្ឌាយ ចទតិ។

ទេយា អបទកាទេក “អហំ ទេដ្ឋា អត្តាតំ ចស្សុត្តំ បដិទ្វា អចាសិ, ចស្សសុយាយស្ស អត្តាភ”ន្តិ ចិទេត្តត្វា ឧាបទេស ចត្តិត្វា អាកាទេសភ ខាទិទាឈសិ កត្ត្វា កិត្តិ ចទទេត្តា ទាខត្វាទំ បិបុហិ។ ទាខា ឧំ ទិស្វា សញ្ជាតិត្វា អទេត្តាតិទេចសតំ បទេចទេសត្វា សក្កាទំ កត្វា “កទេត្តា, ក្យហិ ចទេទា”តិ បុច្ឆិ។ “ក្តត្តទហិយចត្តបទេចទេស កញ្ចភបដ្ឋាតត្តទេ បចត្វាយ សិទាភខិយា តិទេវ, យហាទាខា”តិ។ “កិំ បត, កទេត្តា, ឲុទេកាទេកាច ឧត្ថ ចទេទ, ក្តទាហុ អញ្ញាបិ អត្ថិ”តិ។ “កិំ ចទេទេសិ, យហាទាខ, ឧត្ថ ចសសហស្សា ខ្ពសទេយា ចសត្តិ, សទេដ្ឋាច អកិញ្ញាណយាបត្តិលិកទោ”តិ? ទាខា ទេវសំ កុណំ សុត្វា សទេដ្ឋាសំ កិញ្ចិ ខាតុកាទេយា អទេហាសិ។ អច តំ ទាខា អាហ – “កទេត្តា, អហំ ទេវសំ ខ្ពសិតំ កិញ្ចិ ខាតុកាទេយាយិ, កិំ កទោយិ”តិ? “យហាទាខ, ទេវ ខ្ពសទេយា ខិច្ចាចិទេដ្ឋាយ្យទេស អកិង្កា, ភ សក្កា ខ្ពឆាទេភតុ”ន្តិ។ “កទេត្តា, ឧុទេយ្យាភិស្សាយ ទេវ ទេកាទេខស្សាយិ, ក្តបាយំ ទេយ អាចិក្ខថា”តិ។ “ទេវភ ហិ, យហាទាខ, សទេច ទេវសំ ខាតំ ខាតុកាទេយាសិ, ខ្ពទេវា តិក្ខុយិត្វា សិទាភខិតិទេវ ចសទេត្តា ទេវសំ ខាតំ ទេខហិ”តិ។

ទេយា “សាធុ”តិ សប្បដិច្ឆិត្វា សព្ពុបករណាតិ កាហាបេត្វា ចតុទក្កិតិយា ទេសភាយ សទ្ធិំ តិក្ខុយិត្វា អត្តទេភា ទន្តសិយំ បិបុហិ។ អច តំ ឧាបទេយា អត្តទេភា អាត្យកាទេចភ សទ្ធិំ ទេសភាយ សិទាភខិតិទំ ទេភត្វា ភខិតិទេវ ឈក្ខាចាទំ ការាបេត្វា អាកាទេសភ អត្តទេភា ចសភក្ខាតំ កត្ត្វា បុភខិទេស បច្ចាកយិ។ អច តំ ទាខា សក្កច្ចំ ទេកាទេខត្វា “ទេវ្វ, កទេត្តា, ចសសហទេស្ស ខ្ពសទេយា អាដាយ ខ្ពទេឆច អាកច្ឆថា”តិ អាហ។ ទេយា

“សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា គន្ត្វា បុនទិវសេ ភិក្ខាចារវេលាយ តេសំ ញាតិកំ អារោចេសិ “មារិសា, ពារាណសិរាជា ‘តុម្ហាកំ ភិក្ខំ ទស្សាមី’តិ អាគន្ត្វា និសាទិតិរេ និសីទន្តា ភត្តំ តេ និមន្តេតិ, តស្មា ស្វាតនាយ ភត្តំ គន្ត្វា ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ។ តេ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា អាកាសេន គន្ត្វា ភត្តការស្ស អជិរេ ឧត្តរិំសុ។ រាជា តេ ទិស្វា បញ្ចង្គបតិដ្ឋិតំ វន្ទិត្វា ភត្តការំ បវេសេត្វា បញ្ញត្តាសនេសុ និសីទាបេត្វា ញាសិកាំ បណីតភោជនេន សន្តប្បេត្វា តេសំ ញាតិយាបទេ បសន្នោ ស្វាតនាយបិ និមន្តេសិ។ ឯតេនុបាយេន ទសន្នំ ទិវសានំ សតានំ មហាសស្សាតិ ទិនំ អទាសិ។ ទទន្តោ ច តស្មិំយេវ បតិត្ថ ភវេ មានុបត្វា សស្សុបជ្ជំ ការេសិ។ ន ចិរា បន, មហារាជ, តទា សោ រាជា អញ្ញោ អហោសិ, អថ ខោ អហំ សេនដ្ឋាសិ ទានំ តេន, អបរេន ហិ តទា ទានំ សេដ្ឋា ហុត្វា តំ មហាទានំ ទត្វា ញាណំ សេវតលោកំ អតិក្កមិត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តិំ ភាសក្កោ។ មយា ចិត្តំ បន ទានំ ក្រុញ្ញិត្វា សន្តុទ តេ តាវសា កាមាវចរេ អតិក្កមិត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តា, ញាមិនាវេទនំ ចេតិតព្ពំ “ព្រហ្មចរិយវាសោ ច មហប្ផលោ”តិ។

ឯវំ ទានតោ អត្តនោ សេដ្ឋភាវំ បកាសេត្វា ញាតកេហិ ចីហិ បទេហិ តេសំ ញាតិកំ គុណំ បកាសេសិ។ តត្ថ និយមេនាតិ ឋីលេន។ ទមេនាតិ ញាត្រិយទមេន។ អត្តត្ថានត្ថិ ឯតេហិ គុណេហិ និរត្តនំ សត្តមំ ចតំ សមានាតិ ធរិត្វា។ បកិរចាតីតិ គណំ បកិរិត្វា បដិក្លិមិត្វា បហាយ ឯកចារិកោ, ឯកីភាវេ ករតិ អត្ថោ។ សមាហិតេតិ ស្តូបចារប្បនាសមាធីហិ សមាហិតចិត្តោ។ ឯចទ្នូប អហំ តបស្សិនោ ស្តូបដ្ឋហិត្តិ ទស្សេតិ។ អហំ ស្តូបាតត្តិ អហំ, មហារាជ, តេសំ ទសសហស្សានំ ញាណំ អត្តនេ កាយទក្ខិណំ អការេន ស្តូបាតំ ឯកមេវ នវំ ហិតទព្វោ ច ហោតុ ញាតិសម្បន្នោ ច, ញាតិ អធិចាវេត្វា តេសំ គុណេសុ បសន្នមានសោ ហុត្វា សន្តមេវ អតិចេលំ ទស្សិស្សំ, និច្ចកាលមេវ ទស្សិស្សន្តិ ចេតិ។ កិំ ការណា? កម្មទាស្ស ហិ មាណចាតិ, សត្តា ហិ ទាយទា កម្មទាស្ស កម្មបដិសរណា, តេនេវ ការណេន សន្តោ ចណ្ឌាតិ ចេតិតព្ពា។

ឯវញ្ច បន វត្វា “កិញ្ចាបិ, មហារាជ, ទានតោ ព្រហ្មចរិយមេវ មហប្ផលំ, ទ្វេបិ បនេតេ មហាបុរិសចិត្តកា, តស្មា ទ្វីសុបិ អប្បមត្តោ ហុត្វា ទានញ្ច ទេហិ, សីលញ្ច រក្ខាហី”តិ តំ ឱវទិត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៣៣០។

“ឥទំ វត្វាន មឃវា, ទេវរាជា សុជម្បតិ;

វេទេហមនុសាសិត្វា, សគ្គកាយំ អបក្កមី”តិ។

តត្ថ អបក្កមីតិ បក្កមិ, សុធម្មាទេវសភាយំ និសិន្នមេវ អត្តានំ ទស្សេសីតិ អត្ថោ។

អថ នំ ទេវគណា អាហំសុ “មហារាជ, ត្វំ ន បញ្ញាយិត្ថ, កុហិំ គតត្ថា”តិ? “មារិសា មិថិលាយំ និមិរញ្ញោ ឯកា កង្ខា ស្តុប្បជ្ជិ, តស្ស បញ្ហំ កថេត្វា តំ រាជានំ និក្កង្ខំ កត្វា អាគតោមហី”តិ វត្វា បុន តំ ការណំ គាថាយ កថេន្តោ អាហ –

៣៣៦។

“ឥមំ ភោន្តោ និសាមេថ, យាវន្តេត្ថ សមាគតា;

ធម្មិកានំ មនុស្សានំ, វណ្ណំ ឧច្ចាវចំ ពហុំ។

៣៣៧។

“យថា អយំ និមិរាជា, បណ្ឌិតោ កុសលត្ថិកោ;

រាជា សព្ពវិទេហានំ, អទា ទានំ អរិន្ទមោ។

៣៣៨។

“តស្ស តំ ទទតោ ទានំ, សង្កប្បោ ឧទបជ្ជថ;

ទានំ វា ព្រហ្មចរិយំ វា, កតមំ សុ មហប្ផល”ន្តិ។

តត្ថ ឥមន្តិ ធម្មិកានំ កល្យាណធម្មានំ មនុស្សានំ មយា វុច្ចមានំ សីលវសេន ឧច្ចំ ទានវសេន អវចំ ពហុំ ឥមំ វណ្ណំ និសាមេថ សុណាថាតិ អត្ថោ។ យថា អយន្តិ អយំ និមិរាជា យថា អតិវិយ បណ្ឌិតោតិ។

ឥតិ សោ អបរិហាបេត្វា រញ្ញោ វណ្ណំ កថេសិ។ តំ សុត្វា ទេវសង្ឃា រាជានំ ទដ្ឋុកាមា ហុត្វា “អម្ហាកំ និមិរាជា អាចរិយោ, តស្សោវាទេ ឋត្វា តំ និស្សាយ អម្ហេហិ អយំ ទិព្វសម្បត្តិ លទ្ធា, មយំ ទដ្ឋុកាមម្ហា តំ បក្កោសាបេហិ, មហារាជា”តិ វទិំសុ។ សក្កោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា មាតលិំ បក្កោសាបេត្វា “សម្ម មាតលិ, វេជយន្តរថំ យោជេត្វា មិថិលំ គន្ត្វា និមិរាជានំ ទិព្វយានេ អារោបេត្វា អានេហី”តិ អាហ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា រថំ យោជេត្វា បាយាសិ។ សក្កស្ស បន ទេវេហិ សទ្ធិំ កថេន្តស្ស មាតលិំ អាណាបេន្តស្ស ច រថំ យោជេន្តស្ស ច មនុស្សគណនាយ មាសោ អតិក្កន្តោ។ ឥតិ និមិរញ្ញោ បុណ្ណមាយំ ឧបោសថិកស្ស បាចីនសីហបញ្ជរំ វិវរិត្វា មហាតលេ និសីទិត្វា អមច្ចគណបរិវុតស្ស សីលំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស បាចីនលោកធាតុតោ ឧគ្គច្ឆន្តេន ចន្ទមណ្ឌលេន សទ្ធិំយេវ សោ រថោ បញ្ញាយតិ។ មនុស្សា ភុត្តសាយមាសា ឃរទ្វារេសុ និសីទិត្វា សុខកថំ កថេន្តា “អជ្ជ ទ្វេ ចន្ទា ឧដ្ឋិតា”តិ អាហំសុ។ អថ តេសំ

ឥลลปตฺตาตเฏฺฐาច ระคา ปิกเรวิ អเทาสิ ่ ยหาะตะ "តាយំ, ចេត្ត, ระคា"ติ ចត្វា អត្កุល្លยต สิถูចឥทส្ស ឃុត្ត ยาតលិ ឥក្ខាหะកា รចะឃត្តระច ច ปิករะ ខាระ "กสฺส ต ระ ឞ្លំ ខិឞ្ហាឃាតំ អាកច្ឆតី"ติ ចិននេ្ត្វា "ត កស្សចិ អញ្ញាស្ស, អយ្យាតំ រាខា ឥយ្ហិកា, ឥកេ្កត รចะឃត្តระคา ระปสិระคា កចិស្សតិ, អយ្យាតំ รេឞ្ញាច អត្ថចិកោ"ติ តុដ្ឋប្បហាដ្ឋោ กាចยាห –

333 ៍

"អត្កុដោ ចត ឥលិកស្មិំ, ដប្បន្ខំ ឥលិយតំ ឥតោ;

ខិនេ្ឋា រេកា ปิតុរហុ, ចេខេហស្ស ឃឥស្សិតោ"ติ ៍

តត្ថ អត្កុរោតាតិ អក្ឃតបុឞ្ហោ ៍ អច្ឆរិយាតិ ត ចិយស្សចឥឥតចយាតំឥ ៍

តស្ស ปត ยหាឥតស្ស ឧចំ កចត្តស្សច ยาតលិ ចាតរចកោត អាកត្វា រចំ តិចឃ្វាត្វា ឥហបញ្ញាត្រាយោរ បច្ឆាការកោត ចរបត្វា អាรោហាណឥញ្ញ កត្វា អារោហាណត្តាឃ រាខាតំ តិយត្តិ ៍ តយត្វំ បការឥត្តា ឥត្វា អាហ –

33៤ ៍

"ចេបុត្តា យហិឌ្ឍកោ, យាតលិ ចេចឥាទធិ;

តិយត្តឃិត្វ រាខាតំ, ចេចេហំ យិធិលក្កហំ ៍

33៥ ៍

"ឧហិយំ រចយាក្សា រាខឥយ្ហ ខិឥយ្យតិ;

ចេចា ឥស្សតកាយា ឥត, តាចតិំសា ខិឥត្តកា;

ឥរយាតា ហិ ឥត ចេចា, ស្សឥយ្យាយំ ឥយច្ឆេរ"ติ ៍

តត្ថ មិថិលគ្គហន្តិ មិថិលាយំ បតិដ្ឋិតគេហំ, ចតូហិ វា សង្គហវត្ថូហិ មិថិលាយំ សង្គាហកំ។ សមប្បទេតិ តមេវ យោគ្គំ កឌ្ឍន្តោ និវត្តេតិ។

តំ សុត្វា រាជា “អទិដ្ឋបុព្ពំ ទេវលោកញ្ច បស្សិស្សាមិ, មាតលិស្ស ច មេ សង្គហោ កតោ ភវិស្សតិ, គមិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អន្តេបុរញ្ច មហាជនញ្ច អាមន្តេត្វា “អហំ ន ចិរស្សេវ អាគមិស្សាមិ, តុម្ហេ អប្បមត្តា ទានាទីនិ បុញ្ញានិ ករោថា”តិ វត្វា រថំ អភិរុហិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៣៣៧។

“តតោ រាជា តរមានោ, វេទេហោ មិថិលគ្គហោ;

អាសនា វុដ្ឋហិត្វាន, បមុខោ រថមារុហិ។

៣៣៨។

“អភិរូឡ្ហំ រថំ ទិព្ពំ, មាតលិ ឯតទព្រវិ;

កេន តំ នេមិ មគ្គេន, រាជសេដ្ឋ ទិសម្បតិ;

យេន វា បាបកម្មន្តា, បុញ្ញកម្មា ច យេ នរា”តិ។

តត្ថ បមុខោតិ ឧត្តមោ, អភិមុខោ វា, មហាជនស្ស បិដ្ឋិំ ទត្វា អារុឡ្ហោតិ អត្ថោ។ យេន វាតិ យេន មគ្គេន គន្ត្វា យត្ថ បាបកម្មន្តា វសន្តិ, តំ ឋានំ សក្កា ទដ្ឋុំ, យេន វា គន្ត្វា យេ បុញ្ញកម្មា នរា វសន្តិ, តេសំ ឋានំ សក្កា ទដ្ឋុំ, ឧភោសុ ទ្វីសុ កេន មគ្គេន តំ នេមិ។ ឥទំ សោ សក្កេន អនាណត្តោបិ អត្តនោ ទូតវិសេសតាយ អាហ។

អថ នំ រាជា “មយា ទ្វេ ឋានានិ អទិដ្ឋបុព្ពានិ, ទ្វេបិ បស្សិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អាហ –

៣៣៩។

“ឧភយេនេវ មំ នេហិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

ເຍນ ວາ ປາປກມ຺ມນ຺ຕາ, ປຸນ຺ຍກມ຺ມາ ຈ ເຍ ນຣາ”ຕິ.

ຕເຕາ ມາຕລິ “ເທ຺ວປິ ເອກປຫາເຣນ ນ ສກ຺ກາ ທເສ຺ສຕຸໍ, ປຸຈ຺ຉິສ຺ສາມິ ນ”ນ຺ຕິ ປຸຈ຺ຉນ຺ເຕາ ປຸນ ຄາຖມາຫ –

໓໕໐.

“ເກນ ຕໍ ປຐມໍ ເນມິ, ຣາຊເສຏ຺ຐ ທິສມ຺ປຕິ;

ເຍນ ວາ ປາປກມ຺ມນ຺ຕາ, ປຸນ຺ຍກມ຺ມາ ຈ ເຍ ນຣາ”ຕິ.

ນິຣຍກຓ຺ຑໍ

ຕເຕາ ຣາຊາ “ອຫໍ ອວສ຺ສໍ ເທວເລາເກ ຄມິສ຺ສາມິ, ນິຣຍໍ ຕາວ ປສ຺ສິສ຺ສາມີ”ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ອນນ຺ຕຣໍ ຄາຖມາຫ –

໓໕໑.

“ນິຣເຍ ຕາວ ປສ຺ສາມິ, ອາວາເສ ປາປກມ຺ມິນໍ;

ຐານານິ ລຸທ຺ທກມ຺ມານໍ, ທຸສ຺ສີລານຎ຺ຈ ຍາ ຄຕີ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ຍາ ຄຕີຕິ ຍາ ເອເຕສໍ ນິຏ຺ຐາຕິ, ຕຎ຺ຈ ປສ຺ສາມີຕິ.

ອຖສ຺ສ ເວຕຣຓີ ນທິໍ ຕາວ ທເສ຺ສສິ. ຕມຕ຺ຖໍ ປກາເສນ຺ເຕາ ສຕ຺ຖາ ອາຫ –

໓໕໒.

“ທເສ຺ສສິ ມາຕລິ ຣຎ຺ເຎາ, ທຸຄ຺ຄໍ ເວຕຣຓີ ນທິໍ;

កុថិតំ ខារសំយុត្តំ, តត្ថ អគ្គិសិខូបម”ន្តិ។

តត្ថ វេតរណិន្តិ និក្ខេបេ, មាតលិ រញ្ញោ កថំ សុត្វា និរយាភិមុខំ រថំ បេសេត្វា នមុបច្ចយេ ឋត្វា សមុដ្ឋិតំ វេតរណិំ នទិំ តាវ ទស្សេសិ។ តត្ថ និរយបាលា ជលិតានិ អសិសត្តិតោមរភិន្ទិវាលមុគ្គរាទីនិ អាវុធានិ គហេត្វា នេរយិកសត្តេ បហរន្តិ វិជ្ឈន្តិ វិហេឋេន្តិ។ តេ តំ ទុក្ខំ អសហន្តា វេតរណិយំ បតន្តិ។ សា ឧបរិ តិណ្ហចាលបត្តយានាហិ សកណ្ដកាហិ វេត្តលតាហិ សញ្ឆន្នា។ តេ តត្ថ ពហូនិ វស្សសហស្សានិ បច្ចិំសុ។ តេសុ បជ្ជលន្តេសុ ខុរធារាទិលិកេសុ កណ្ដកេសុ លោហលោហិកា ហោន្តិ។ តេសំ ហេដ្ឋា តាលក្ខន្ធប្បមាណានិ បជ្ជលិតអយសូលានិ ឧទ្ធំ ហោន្តិ។ នេរយិកសត្តា ពហុំ អទ្ធានំ វីតិនាមេត្វា វេត្តលតាហិ ឱតរិត្វា សូលេសុ បតិត្វា វិទ្ធសរីរា សូលេសុ អាវុណិតមច្ឆា វិយ ចិរំ បច្ចន្តិ។ តានិ សូលានិបិ បជ្ជលន្តិ, នេរយិកសត្តាបិ បជ្ជលន្តិ។ សូលានំ ហេដ្ឋា ឧទកបិដ្ឋេ ជលិតានិ ខុរធារាសទិសានិ និសិតានិ អយោមយបិក្ខុរបត្តានិ ហោន្តិ។ តេ សូលេហិ គឡិត្វា អយោមយបិក្ខុរបត្តេសុ បតិត្វា ចិរំ ទុក្ខវេទនំ អនុភវន្តិ។ តទា ខារោទកេ បតន្តិ, ឧទកំ បជ្ជលតិ, នេរយិកសត្តាបិ បជ្ជលន្តិ, វេតរណីបិ ឧទ្ធហតិ។ ឧទកស្ស បន ហេដ្ឋា តត្តលោហិតំ ខុរធារាហិ សញ្ឆន្នំ។ តេ “ហេដ្ឋា នុ ខោ និព្ពុតំ”ន្តិ ឧទកេ និមុជ្ជិត្វា ខុរធារាសុ លោហលោហិកា ហោន្តិ។ តេ តំ មហាទុក្ខំ អធិវាសេតុំ អសក្កោន្តា មហន្តេន សទ្ទេន វិរវន្តា វិចរន្តិ។ កទាចិ អនុសោតំ វុយ្ហន្តិ, កទាចិ បដិសោតំ។ អថ នេ តីរេ ឋិតា និរយបាលា ឧសុសត្តិតោមរាទីនិ ខិបិត្វា មច្ឆេ វិយ វិជ្ឈន្តិ។ តេ ទុក្ខវេទនាប្បត្តា មហាវិរវំ រវន្តិ។ អថ នេ បជ្ជលិតេហិ អយពឡិសេហិ ឧទ្ធរិត្វា បរិកឌ្ឍិត្វា បជ្ជលិតអយបថវិយំ និបជ្ជាបេត្វា តេសំ មុខេ តត្តំ អយោគុឡំ បក្ខិបន្តិ។

ឥតិ និមិរាជា វេតរណិយំ មហាទុក្ខប្បីឡិតេ នេរយិកសត្តេ ទិស្វា ភីតតសិតោ សញ្ជាតសំវេគោ ហុត្វា “កិំ នាមេតេ សត្តា បាបកម្មំ អកំសូ”តិ មាតលិំ បុច្ឆិ។ សោបិស្ស ព្យាកាសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ អាហ –

៣៣០។

“និមី ហវេ មាតលិមជ្ឈភាសថ, ទិស្វា ជនំ បតមានំ វិទុគ្គេ;

ភយញ្ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ, យេមេ ជនា វេតរណិំ បតន្តី”តិ។

៣៣១។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

ຂິປິກໍ ປິປກຍ຺ຍາຕໍ, ຂາຕໍ ອກ຺ລາຍິຂາຕເຕາ.

໓໓໓.

“ເຍ ກຸຓ຺ຑເລ ຄລຈ຺ຕາ ຂີຈເລິເກ, ຫິ ຍຕ຺ຕິ ເຣາເຍຕ຺ຕິ ຍຸປິບຌຍາ;

ເຕ ລຸທ຺ທກຍາ ປຍເຈຕ຺ວ ປິປໍ, ເຕເຍ ຂຕາ ເຈຕຣລິ ປຕຕ຺ຕິ”ຕິ.

ຕຕ຺ວ ຈິຕ຺ທີຕິ ອຫໍ ອຕ຺ຕເຕາ ອຕິຍ຺ຍເຣາ ຫຸຕ຺ວາ ກາຍຍຕ຺ຕເກາ ຂິຍ ຂາເຕາ. ຂີຍ຺ວາຕິ ປຕຍາຕໍ ຂີຍ຺ວາ. ຂາຕຕ຺ຕິ ກິກ຺ລເຈ, ເຍາ ຍາຕລິ ຍຍໍ ຂາຕເຕ຺ຕາ ຕຍ຺ຍ ອຂາຕເຕາ ອກ຺ລາຍິ. ກຸຓ຺ຑເລຕິ ຍຣີເຣຄລເກາກຄລອາດາຄລຈິເຣຫິເຕ. ຄລຈຕ຺ຕາຕິ ເຕຫິ ຄເລຫິ ຍຍຕ຺ຕາກຕາ. ຫິຍຕ຺ຕີຕິ ປິລິປຍຫາຣາຂີຫິ ກິລເຍຕ຺ຕິ. ເຣາເຍຕ຺ຕີຕິ ຕາຕປ຺ຍກາເຣຫິ ອເກ຺ກາຍຈຕ຺ວຫິ ອເກ຺ກາຍຕ຺ຕິ ຍເຍຕ຺ຕິ. ປຍເຈຕ຺ວາຕິ ຂເຕຕ຺ວາ, ກຕ຺ວາຕິ ອເຕ຺ວາ.

ຈຸຈໍ ຍາຕລິ ຕຍ຺ຍ ປຕິຍາຍ຺ຍາກຣິຕ຺ວາ ຣຕ຺ຕາ ເຈຕຣລິຕິຣເຍ ຂີເຣ຺ຕ ຕໍ ປເຂຍໍ ອຕ຺ຕຣຂາເປຕ຺ວາ ປຸຣເຕາ ຣຂໍ ເປເຍຕ຺ວາ ຍຸຕລາຂີຫິ ລາຂຕ຺ຕາຕໍ ຂເຍ຺ຍຕ຺ວາ ຕໍ ຂີຍ຺ວາ ກີເຕາຕ ຣຕ຺ຕາ ປຕິຍາປຸເຣ຺ຕາ ຍ຺ຍາກາຍິ. ຕຍຕ຺ວ ປກາເຍເຕ຺ຕາ ຍຕ຺ວາ ອາຫ –

໓໓໔.

“ຍາຍາ ຈ ເຍາດາ ຍຄລິ ຈ ກິຌ຺ຌາ, ກາເກາລຍ຺ຌາ ອຂຕ຺ຕິ ເກເຣຈາ;

ກຍຕິຍາຍໍ ຈິຕ຺ທິ ຍ຺ຕ ຂີຍ຺ວາ, ປຸຍ຺ຍາຍິ ຕໍ ຍາຕລິ ເຂຈຍາເຣຂິ;

ຄເຍ ຕຸ ຍຍ຺ຍາ ກິຍກໍຍຸ ປິປໍ, ເຍເຍ ຂເຕ ກາເກາລຍ຺ຌາ ອຂຕ຺ຕິ.

໓໓໕.

“ຕຍ຺ຍ ປຸເຣ຺ຕາ ຂິຍາກາຍິ, ຍາຕລິ ເຂຈຍາເຣຂິ;

ᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᨷᩣᨷᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨩᩣᨶᩴ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᩈᩥᨩᩣᨶᨲᩮᩣ᪨

᪃᪈᪈᪨

“ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥᨾᩮ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨶᩮᩣ ᨠᨴᩁᩥᨿᩣ, ᨷᩁᩥᨽᩣᩈᨠᩣ ᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ;

ᩉᩥᩴᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩮᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨷᩣᨷᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᨠᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᩈᩅᩮᨲ᩠ᩅ ᨷᩣᨷᩴ;

ᨲᩮᨾᩮ ᨩᨶᩮ ᨠᩣᨠᩮᩣᩃᩈᩘᨥᩣ ᩋᨴᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩮᩣ ᨷᩁᩮᩈᩩ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩈᩩ ᨧᩮᩅ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩮᩈᩩ ᨧ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᨾᩣᨲᩥ ᩁᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨱᩣᨲᩥ ᩈᩩᨶᨡᩣ᪨ ᩈᨻᩃᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨠᨻᩁᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨧ, ᩈᩮᨲᨠᩣᩊᩋᨷᩦᨲᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᨱ᩠ᨱᩈᩩᨶᨡᩮ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᨠᩥᩁ ᨾᩉᩣᩉᨲ᩠ᨳᩥᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣ ᨩᩃᩥᨲᩋᨿᨷᨳᩅᩥᨿᩴ ᨶᩮᩁᨿᩥᨠᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨾᩥᨣᩮ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩥᨠᨾᩴᩈᩮᩈᩩ ᨯᩴᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩥᨣᩣᩅᩩᨲᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩴ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᨩᩃᩥᨲᩋᨿᨷᨳᩅᩥᨿᩴ ᨷᩣᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩁᩅᩴ ᩁᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᨷᩣᨴᩮᩉᩥ ᩏᩁᩮ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩅ ᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩴᩈᩴ ᩃᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨣᩥᨩ᩠ᨫᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᨠᩃ᩠ᩃᩈᨠᨭᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣ ᩃᩮᩣᩉᨲᩩᨱ᩠ᨯᩣ ᨣᩥᨩ᩠ᨫᩣ᪨ ᩑᨲᩮ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩣᩊᩣᨿᩈᨴᩥᩈᩮᩉᩥ ᨲᩩᨱ᩠ᨯᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾᩥᨬ᩠ᨩᩴ ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨠᩮᩣᩃᩈᩘᨥᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᩉᨲᩩᨱ᩠ᨯᨠᩣᨠᨣᨱᩣ᪨ ᨲᩮ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨽᨿᩣᨶᨠᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨾᩮ ᨩᨶᩮᨲᩥ ᨿᩮ ᩍᨾᩮ ᨶᩮᩁᨿᩥᨠᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩣᨠᩮᩣᩃᩈᩘᨥᩣ ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨾᩮ ᨶᩩ ᨾᨧ᩠ᨧᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᨿ ᨷᩣᨷᩴ ᩋᨠᩴᩈᩪᨲᩥ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮ᪨ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨶᩮᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᩋᨴᩣᨿᨠᩣ᪨ ᨠᨴᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᨷᩁᩮ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᨷᨭᩥᩈᩮᨵᨠᩣ ᨳᨴ᩠ᨵᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨶᩮᩣ᪨ ᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩥᨲᨻᩣᩉᩥᨲᨷᩣᨷᩣᨶᩴ᪨

᪃᪈᪉᪨

“ᩈᨩᩮᩣᨲᩥᨽᩪᨲᩣ ᨷᨳᩅᩥᩴ ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᨧ ᨷᩮᩣᨳᨿᨶ᩠ᨲᩥ;

ᨽᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨾᩴ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩈᩪᨲ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ ᨲᩴ ᨾᩣᨲᩃᩥ ᨴᩮᩅᩈᩣᩁᨳᩥ;

ᩍᨾᩮ ᨶᩩ ᨾᨧ᩠ᨧᩣ ᨠᩥᨾᨠᩴᩈᩩ ᨷᩣᨷᩴ, ᨿᩮᨾᩮ ᨩᨶᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩉᨲᩣ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪃᪉᪀᪨

“ᨲᩔ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᨿᩣᨠᩣᩈᩥ, ᨾᩣᨲᩃᩥ ᨴᩮᩅᩈᩣᩁᨳᩥ;

វិបាកំ បាបកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

១៩៧។

“យេ ជីវលោកស្មិ សុបាបធម្មិនោ, នរញ្ច នារិញ្ច អបាបធម្មំ;

ហិំសន្តិ រោសេន្តិ សុបាបធម្មា, តេ លុទ្ទកា បសវេត្វា បាបំ;

តេមេ ជនា ខន្ធហតា សយន្តី”តិ។

តត្ថ សជោតិភូតាតិ បជ្ជលិតសរីរា។ បថវិន្តិ បជ្ជលិតំ នវយោជនពហលំ អយបថវិំ។ កមន្តីតិ អក្កមន្តិ។ ខន្ធេហិ ច បោថយន្តីតិ និរយបាលា អនុពន្ធិត្វា តាលប្បមាណេហិ ជលិតអយក្ខន្ធេហិ ជង្ឃាសុ បហរិត្វា បាតេត្វា តេហេវ ខន្ធេហិ បោថយន្តិ, ចុណ្ណវិចុណ្ណំ ករោន្តិ។ សុបាបធម្មិនោតិ អត្តនា សុដ្ឋុ បាបធម្មា ហុត្វា។ អបាបធម្មន្តិ សីលាចារាទិសម្បន្នំ, និរបរាធំ វា។

១៩៨។

“អង្គារកាសុំ អបរេ ផុណន្តិ, នរា រុទន្តា បរិទឌ្ឍគត្តា;

ភយញ្ហិមំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

ឥមេ នុ មច្ចា កិំ មកំសុ បាបំ, យេមេ ជនា អង្គារកាសុំ ផុណន្តិ។

១៩៩។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បាបកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

᭑᭕᭓᭟

“ᬬᬾ ᬓᬾᬘᬶ ᬧᬹᬕᬵᬬ ᬥᬦᬲ᭄ᬲ ᬳᬾᬢᬸ, ᬲᬓ᭄ᬔᬶᬁ ᬓᬭᬶᬢ᭄ᬯᬵ ᬇᬡᬁ ᬚᬵᬧᬬᬦ᭄ᬢᬶ;

ᬢᬾ ᬚᬵᬧᬬᬶᬢ᭄ᬯᬵ ᬚᬦᬢᬁ ᬚᬦᬶᬦ᭄ᬤ, ᬢᬾ ᬮᬸᬤ᭄ᬤᬓᬫ᭄ᬫᬵ ᬧᬲᬯᬾᬢ᭄ᬯ ᬧᬵᬧᬁ;

ᬢᬾᬫᬾ ᬚᬦᬵ ᬅᬗ᭄ᬕᬵᬭᬓᬵᬲᬸᬁ ᬨᬸᬲᬦ᭄ᬢᬻ”ᬢᬶ᭟

ᬢᬢ᭄ᬣ ᬅᬗ᭄ᬕᬵᬭᬓᬵᬲᬸᬦ᭄ᬢᬶ ᬲᬫ᭄ᬫ ᬫᬵᬢᬮᬶ, ᬓᬾ ᬦᬵᬫᬾᬢᬾ ᬅᬧᬭᬾ ᬘᬾ ᬅᬧᬘᬶᬲᬦ᭄ᬢᬶᬬᭀ ᬓᬵᬭᬾᬢᬵ ᬯᬶᬬ ᬲᬧ᭄ᬧᬶᬭᬶᬘᬵᬭᬾᬢ᭄ᬯᬵ ᬦᬶᬭᬬᬧᬵᬮᬾᬳᬶ ᬚᬮᬶᬢᬅᬬᬓᬸᬝ᭄ᬝᬾᬳᬶ ᬧᭀᬣᬶᬬᬫᬵᬦᬵ ᬅᬗ᭄ᬕᬵᬭᬓᬵᬲᬸᬁ ᬧᬢᬦ᭄ᬢᬶ᭟ ᬢᬢ᭄ᬭ ᬘ ᬦᬾᬲᬁ ᬬᬵᬯ ᬓᬝᬶᬧ᭄ᬧᬫᬵᬡᬵ ᬦᬶᬭᬕ᭄ᬕᬵᬦᬶ ᬫᬳᬢᬷᬳᬶ ᬅᬬᬧᬘ᭄ᬙᬶᬳᬶ ᬆᬤᬵᬬ ᬉᬧᬭᬶᬅᬗ᭄ᬕᬵᬭᬾ ᬔᬶᬧᬦ᭄ᬢᬶ, ᬅᬣ ᬢᬾ ᬅᬗ᭄ᬕᬵᬭᬾ ᬲᬫ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬮᬶᬢᬁ ᬅᬲᬓ᭄ᬓᭀᬦ᭄ᬢᬵ ᬭᭀᬤᬦ᭄ᬢᬵ ᬓᬦ᭄ᬤᬦ᭄ᬢᬵ ᬨᬸᬲᬦ᭄ᬢᬶ ᬯᬶᬘᬭᬦ᭄ᬢᬶ, ᬓᬬᬸᬤᬵᬮᬾᬦ ᬘ ᬅᬢ᭄ᬢᬦᭀ ᬲᬷᬲᬾ ᬅᬗ᭄ᬕᬵᬭᬾ ᬨᬸᬲᬦ᭄ᬢᬶ ᬔᬶᬧᬦ᭄ᬢᬻᬢᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᭀ᭟ ᬧᬹᬕᬵᬬ ᬥᬦᬲ᭄ᬲᬵᬢᬶ ᬕᬡᬲ᭄ᬲ ᬲᬢᬶ ᬤᬵᬦᬁ ᬘ ᬤᬲ᭄ᬲᬵᬫ, ᬧᬹᬚᬁ ᬘ ᬓᬭᬶᬲ᭄ᬲᬵᬫ, ᬯᬶᬳᬵᬭᬁ ᬘ ᬓᬭᬶᬲ᭄ᬲᬵᬫᬵᬢᬶ ᬲᬁᬓᬟ᭄ᬠᬶᬢ᭄ᬯᬵ ᬞᬧᬶᬢᬲ᭄ᬲ ᬧᬹᬕᬲᬦ᭄ᬢᬓᬲ᭄ᬲ ᬥᬦᬲ᭄ᬲ ᬳᬾᬢᬸ᭟ ᬚᬵᬧᬬᬦ᭄ᬢᬻᬢᬶ ᬢᬁ ᬥᬦᬁ ᬬᬣᬵᬭᬸᬘᬶ ᬔᬵᬤᬶᬢ᭄ᬯᬵ ᬕᬡᬚᬾᬝ᭄ᬞᬓᬵᬦᬁ ᬮᬜ᭄ᬘᬁ ᬤᬢ᭄ᬯᬵ “ᬅᬫ᭄ᬳᬓᬝ᭄ᬞᬵᬦᬾ ᬯᬢ᭄ᬢᬓᬁ ᬯᬬᬓᬭᬡᬁ ᬕᬢᬁ, ᬅᬫ᭄ᬳᬓᬝ᭄ᬞᬵᬦᬾ ᬅᬤᬾᬬ᭄ᬬᬁ ᬯᬢ᭄ᬢᬓᬁ ᬦᬢ᭄ᬣᬷ”ᬢᬶ ᬓᬹᬝᬲᬓ᭄ᬔᬶᬁ ᬓᬭᬶᬢ᭄ᬯᬵ ᬢᬁ ᬇᬡᬁ ᬚᬵᬧᬬᬦ᭄ᬢᬶ ᬯᬶᬦᬵᬲᬾᬦ᭄ᬢᬶ᭟

᭑᭕᭔᭟

“ᬲᬚᭀᬢᬶᬪᬹᬢᬵ ᬚᬮᬶᬢᬵ ᬧᬤᬶᬢ᭄ᬢᬵ, ᬧᬤᬶᬲ᭄ᬲᬢᬶ ᬫᬳᬢᬷ ᬮᭀᬳᬓᬸᬫ᭄ᬪᬷ;

ᬪᬬᬜ᭄ᬳᬶ ᬫᬁ ᬯᬶᬦ᭄ᬤᬢᬶ ᬲᬹᬢ ᬤᬶᬲ᭄ᬯᬵ, ᬧᬸᬘ᭄ᬙᬵᬫᬶ ᬢᬁ ᬫᬵᬢᬮᬶ ᬤᬾᬯᬲᬵᬭᬣᬶ;

ᬇᬫᬾ ᬦᬸ ᬫᬘ᭄ᬘᬵ ᬓᬶᬫᬓᬁᬲᬸ ᬧᬵᬧᬁ, ᬬᬾᬫᬾ ᬚᬦᬵ ᬅᬯᬁᬲᬶᬭᬵ ᬮᭀᬳᬓᬸᬫ᭄ᬪᬶᬁ ᬧᬢᬦ᭄ᬢᬶ᭟

᭑᭕᭕᭟

“ᬢᬲ᭄ᬲ ᬧᬸᬝ᭄ᬞᭀ ᬯᬶᬬᬵᬓᬵᬲᬶ, ᬫᬵᬢᬮᬶ ᬤᬾᬯᬲᬵᬭᬣᬶ;

ᬯᬶᬧᬵᬓᬁ ᬧᬵᬧᬓᬫ᭄ᬫᬵᬦᬁ, ᬚᬵᬦᬁ ᬅᬓ᭄ᬔᬵᬲᬶᬚᬵᬦᬢᭀ᭟

ɜ៩ល៏៓

“ឧឃ សីលចត្តិ សឃណ៌ ព្រាហ្មណ៌ ចា, ហិសត្តិ ឧទាឧសត្តិ ស្បុបបឆឡា;

ឧព លុក្ខកឡា បសឧចត្ត បិប៉, ឧពឧយ ឌតា អចិសិទា ឧលិហក្សុ៊ិ បពត្តិ”តិ៓

ពត្ត បឌិត្តាតិអាឌិត្តា៓ ឃហតីតិ បត្ថពប្យយាណា កឧប្យត សណ្ឌិតឧលិហឧឧសត សឃ្យុណ្ណា៓ អចិសិទាតិ កឃាតឧកហិ គិឧឃបិឧលហិ ក្ខុដ្ឋិបិឧឌ អឧឆាសិឧឧ កត្វា លិបិឃយាភា ព៌ ឧលិហក្សុ៊ិ បពត្តិ៓ សីលចត្តត្តិ សីលអាចារក្សហសយ្យត្ត៓

ɜ៩ប៍៓

“លុត្តាត្តិ កិច៌ អឆ ឧចឌយិត្វា, ក្ខឧញ្ចាឌកប្ពិ បកិឧលឌយិត្វា;

កឃឌក្បាយ៌ ចិត្តតិ ឃ្មព ឌិឃ្វា, បុត្តាយិ ព៌ ឃាពលិ ឧឌចឃាឧធិ;

ធ្លឧឃ ត្ យច្ឆា កិឃក៌ស្ បិប៉, ឧឃឧឃ ឌតា លុត្តសិទា ឃឃត្តិ៓

ɜ៩ឌ៍៓

“ពឃ្ស បុឧដ្ឋា ចិឃាកាសិ, ឃាពលិ ឧឌចឃាឧធិ;

ចិបិក៌ បិបកឡាត៌, ឌាត៌ អក្ខាសិឌាភឧពា៓

ɜល៍០៓

“ឧឃ ឌីចឧលិកប្ពិ ស្បុបបឆឡ៉ឧតា, បក្ខិ កឧហត្វាត ចិឧហឌឃត្តិ ឧព;

ចិឧហឌយិត្វា សក្សណ៌ ឌតិត្ត, ឧព លុក្ខកឡា បសឧចត្ត បិប៉;

ទេវេ ជតា លុទ្ធសិទា សឃ”ត្តិ។

តត្ថ លុទ្ធាត្តិតិ ហ្គប្បារេជត្តិ។ អឆ ទេចផយិត្វាតិ ជលិតលោហេឃារេត្តហិ អឆោយុស់ ទេចផយិត្វា។ ហ្គលោ្យកម្ពិត្តិ កេបេ្យត សល្លិតលោទ៏ហាកម្ពិ។ បកិលេចយិត្វាតិ ទេវេយត្វា លិបិត្វា។ ឆ្កាជំ ច្ចុត្តុំ ហោតិ – សមូ យាតលិ, ឃេសំ ឆ្កាយេ តិទឃបិលោ ជលិតលោហេឃារេត្តហិ កិចំ ទេចទេផត្វា តិកាចុតប្បយាលំ សទិរំ ឆ្កតារេយត្វា តំ កិចំ សយ្យទិចត្តកំ លុទ្ធិត្វា ជលិតអឃេផល្ថហិ អាចាឃ ឲកម្ពិ ជលិតលោហេទេស បក្កិបិត្វា ព្ថុហ្ថា ហោត្តិ, តាឃ ច កិចាឃ លុទ្ធិតាឃ បុត សិរេសត សឌ្ឍិ កិចា ហ្គប្បជ្ជតិឃេច។ កំ តារេយត កមុំ កទិំ ស្បុ? ឲតេ ហិ យេ ជិស្វា កឃំ ហ្គប្បជ្ជតីតិ។ បក្កិ កេហត្វាត ចិហេផឃត្តិតិ យហារាជ, ឃេ ឌីចលោកម្ពិ សក្យេលា កេហត្វា បក្កេ លុទ្ធិត្វា កិចំ ទេចទេផត្វា ឌីចិតក្កឃំ បិវេបត្វា លាតត្តិ ចា ចិក្កិលាត្តិ ចា, តេ ឆ្កាយេ លុទ្ធសិទា សឃត្តីតិ។

៣លិ៨។

“បហុតតោឃា អតិកាឆក្ស៊ុលោ, តឌី អឃំ សត្កតិ ស្បុប្បតិត្វា;

ឈយ្យាកិតត្វា យត្សជា បិចត្តិ, បឹតត្ត្វា តេវំ ក្សុស ហោតិ បិតិ។

៣លិ៩។

“កឃតិក្សាយ់ ចិត្កតិ ស្វុត ជិស្វា, បុត្តាយិ តំ យាតលិ ទេចសាទធិ;

ឆ្កាយេ តុ យត្ថា កិយកំស្បុ បិបំ, បឹតត្ត្វា តេវំ ក្សុស ហោតិ បិតិ។

៣លិ១០។

“តឞ្ស បុឌ្ថា ចិឃាកាឃិ, យាតលិ ទេចសាទធិ;

ចិបិកំ បិបកម្មាតំ, ជាតំ អក្កាសិជាតតោ។

៣លិ១១។

“ឌេឃ ឞុទ្ធឆញ្ញា បលិសេត យិស្សំ, អឞុទ្ធកម្មា ពឃិតោ ងងត្តិ;

ឈម្មាកិតត្តាត បិបិរិតាត់, បឹតញ្ចា តេតរំ ក្សុរ សេហាតិ បរិតី”តិ៉

តត្ថ អតិកាឆក្សលិតិ អកម្ពីរតីរា៉ សុប្បតិត្ថាតិ សេរាកតេហិ តិតេត្ថហិ ក្តុបតា៉ ក្សុរ សេហាតីតិ ឌីហិក្សុរំ នយ្យជ្ជតិ៉ បរិតីតិ បរិតីឃំ៉ តស្មិំ កិរ បតេតេរ បហ្វតរលិលិ រយណីឃា តឌី ឞត្ថតិ, តេតរឃិកឞត្តា អក្កិឞត្តាសេបត តត្តា បិបិរំ ឞគ្គាសេទតុំ អឞសេក្កាត្តា ឌាហា បក្កឃ្យា ឌលិតសេលិហបឆជិ យគ្គត្តា តំ តជិ ឌូតាទត្តិ, តក្កលាសេញ្ញាច តីរា បជ្ជលត្តិ, បរិតីឃំ ក្សុរបលិរកាច់ អាបជ្ជិត្វា បជ្ជលតិ៉ សេត បិបិរំ ឞគ្គាសេទតុំ អឞសេក្កាត្តា តំ ឌលិតំ ក្សុរបលិរំ លាឆត្តិ៉ តំ សេតរំ ឞកលឞទីទំ ឈរាសេបត្វា អសេឆាកាសេកត តិក្កលយតិ៉ សេត តំ ទុក្កិ អឆិចាសេរតុំ អឞសេក្កាត្តា ឌាហា បក្កឃ្យាកគ្គត្តិ៉ ឞុទ្ធឆញ្ញាត្តិ ឌីហិអាឌឹឞត្តបិឆំ បរិឞុទ្ធឆញ្ញា៉ បលិសេត យិស្សត្តិ បលិសេត ចា ក្សុសេត ចា ចាលក្សាយត្តិកាឌីហិ ចា យិស្សកំ កត្វា ៉ អឞុទ្ធកម្មាតិ កិលិដ្ឋកាឃចឌឹយតោកម្មា៉ កឃិតោតិ “ឞុទ្ធឆញ្ញា ងស្សាឃី”តិ កឃិកស្ស ហត្ថតោ ឃ្ញលំ កសេហត្វា តឆាទ្ធបំ អឞុទ្ធឆញ្ញា ងងត្តិ៉

៣លិទ៉

“ក្តុស្មហិ ឞត្តីហិ ច សេតាយសេទហិ, ទុកឃាតិ បស្សាតិ ពុងត្តិ កគ្គតំ;

កឃញ្ចិរាយំ ចិគ្គតិ ស្មូត ឌិច្ចា, បុឆ្នាយិ តំ ឃាតលិ សេឆចរាទធិ;

ព្ទសេយ ត្ស យច្ឆា កិយកំស្ស បរិបំ, សេឃសេយ ឌតា ឞត្តីហតា ឞឃត្តិ៉

៣លិ៩៉

“តស្ស បុដ្ឋេ ចិឃាកាឞិ, ឃាតលិ សេឆចរាទធិ;

ចិបរិកំ បរិបកម្មាត់, ឌាត់ អក្កាឞិឌាតសេតា៉

៣លិលិ៉

“សេឃ ឌីចសេលិកស្មិំ អឞាទុកម្មិសេតា, អឌិគ្គយាឌាឃ កសេទាត្តិ ឌីចិកំ;

ធញ្ញា ធតំ រជតំ ជាតរូបំ, អជេឡកញ្ចាបិ បសុំ មហិសំ;

តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ, តេនេវ ជនា សត្តិហតា សយន្តិ”តិ។

តត្ថ ទុក្ខយានីតិ ទុក្ខយានិ។ ពុទ្ធន្តីតិ ចិន្តត្តិ។ គន្ធតត្ថិ គន្ធត្តាតិ។ ឲរុសា តិរយបិលិ អរញ្ញេ លុទ្ធា មិគំ ចិយ សម្បរិចារេត្វា ខ្សុអាទីហិ ភាភាចុឆេហិ ខេត្តេ បស្សាតិ ពុទ្ធន្តិ, សទ្ទំ លិទ្ធាចលិទ្ធំ បុរាណបណ្ណំ ចិយ ឈាយតិ។ អជិន្តុមាគាយាតិបរសត្តំ សចិញ្ញាណកាចិញ្ញាណកំ សន្តិទេឌ្ឍគានីហិ ទេច ចញ្ចាភាយ ច គហេត្វា ជីចិកំ កប្បេន្តិ។

៣៦៨។

“កិចាយ ពន្ធា កិស្ស ខ្មេយ បុរេភេក, អរញ្ញេ ចិកត្តា ពិលកតា សយន្តិ;

កយតិ្យាយំ ចិត្តតិ ស្វត ជិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ យាវតិ ទេចសារទិ;

ខ្មេយ ត្យ មច្ឆា កិមកំស្យ បាបំ, ទេយេយ ជនា ពិលកតា សយន្តិ។

៣៦៩។

“តស្ស បុរេដ្ឋា ចិឃាកាសិ, មាតលិ ទេចសារទិ;

ចិបាកំ បាបកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣៧០។

“ឧទ្ធគ្គិកា ស្វកទិកា ច មច្ឆិកា, បសុំ មហិសញ្ចា អជេឡកញ្ចា;

ហត្វាន ស្វតេសុ បសារយិសុ, តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ;

េតេយ ជតា ទិលកតា សឃន្តិ”តិ៍

តត្ថ កិចាឃ ពាទ្ទាតិ យហេត្តហិ ឌលិតេលិហេឃារេត្តហិ កិចាឃ ពាត្ថិត្វា អាកឌ្ឍិត្វា អឃបឆចិឃំ បិេតត្វា ភាភាចុេឆហិ េកាេ្ងិ ឃយាេភ ឌិស្វា បុទ្ធិ៍ អេញ្ញា ចិកត្តាតិ អេញ្ញា បភ ឈណ្ឌាឈល្ហិកំ លិត្តា៍ ទិលកតាតិ ឌលិេតស្ស អឃឋលេកស្ស ឆេបត្វា យំសំ ចិឃ េបិត្តុតិឃា េកាេង្ហតា បុញ្ញកតា ហុត្វា សឃន្តិ៍ យទ្ធិកាតិ យទ្ឋឈាតកា៍ បស្សន្តិ កាចិ៍ ស្វេភស្ស បសាេឃិស្វតិ យំសំ ចិក្កិលិត្វា ឌីចិកកប្យភត្តុំ

ស្វភាបេលាស្ស ឆេបស្សុំ៍

ឞប័ឲ៍

“េហេភា អយំ យុត្តកឹសបុេទា, ឥុក្កត្ថុេបិ អស្សុចិ បុតិ ចាតិ;

ឭចាបេទតា យភុជា អេភត្តិ, កឃេញ្ញាយំ ចិត្តតិ ស្វត ឌិស្វា;

បុទ្ធាយិ តំ យាតលិ េឆេចសាេឆិ, ត្តេយ ភុ យទ្ធា កិយកំស្ស បិបំ;

េឃេយ ជភា យុត្តកឹសកុល្លា៍

ឞប័ឲ៍

“តស្ស បុេដ្ឋា ចិឃាកាសិ, យាតលិ េឆេចសាេឆិ;

ចិបិកំ បិបកយុាភំ, ជាភំ អកុល្លាសិ ជាភេតា៍

ឞប័ឲ៍

“េឃ េកឆិេយ កាេលិកា ចិេទាសកា, បេទសំ ហិសាឃ សភា តិចិដ្ឋា;

េត លុទ្ធកយុា បសេចត្តុ បិបំ, យិត្តុទ្ធេភា យឹឡហយភត្តិ ទាលិ”តិ;

តត្ថ ខុធាបរេតា មនុជា អទន្តីតិ ឯតេ នេរយិកា សត្តា ឆាតកេន ផុដ្ឋា ខុទំ សហិតុំ អសក្កោន្តា បក្កុថិតំ ធូមាយន្តំ បជ្ជលន្តំ កេប្បក សណ្ឋិតំ បុរាណមីឡ្ហំ បិណ្ឌំ បិណ្ឌំ កត្វា អទន្តិ ខាទន្តិ។ ការណិកាតិ ការណការកា។ វិរោសកាតិ មិត្តសុហជ្ជានម្បិ វិហេឋកា។ មិត្តទូភាតិ យេ តេសញ្ញេវ គេហេ ខាទិត្វា ភុញ្ជិត្វា បញ្ញត្តាសនេ និសីទិត្វា សយិត្វា បុន មាសកហាបណំ នាម អាហរាបេន្តិ, លញ្ជំ គណ្ហន្តិ, តេ មិត្តទូសកា ទាលិ ឧបទ្ទុតំ មីឡ្ហំ ខាទន្តិ, មហារាជាតិ។

៣៦៣។

“រហទោ អយំ លោហិតបុព្ពបូរោ, ទុគ្គន្ធោបិ អសុចិ បូតិ វាតិ;

ឃម្មាភិតត្តា មនុជា បិវន្តិ, ភយញ្ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា;

បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ, ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ;

យេមេ ជនា លោហិតបុព្ពភក្ខា។

៣៦៤។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បាបកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣៦៥។

“យេ មាតរំ វា បិតរំ វា ជីវលោកេ, បារាជិកា អរហន្តេ ហនន្តិ;

តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ, តេមេ ជនា លោហិតបុព្ពភក្ខា”តិ។

តត្ថ ឃម្មាភិតត្តាតិ សន្តាបេន បីឡិតា។ បារាជិកាតិ បរាជិតា ជរាជិណ្ណេ មាតាបិតរោ ឃាតេត្វា គិហិភាវេនេវ បារាជិកំ បត្តា។ អរហន្តេតិ បូជាវិសេសស្ស អនុច្ឆវិកេ។ ហនន្តីតិ ទុក្ករការកេ មាតាបិតរោ មារេន្តិ។ អបិច “អរហន្តេ”តិ បទេន គុណវន្តេបិ

សក្កញ្ញាតិ៍

អបរស្មិំ ស្ស្បុគតិរេឃ តិរឃបិលិ ឧតរឃិកាតំ តាលប្យយារេហត ឧលិតអឃពាញ្ញព្ពរេសត ខិច្យោចិន្ទិព្ព្ធា អាកដ្ឋិត្តា រេត សតេត្ត ឧលិតអឃបឆចិឃំ បិរេតត្វា ក្ខសកចយុំ ចិឃ បត្តិទិត្វា សក្ខសរេតត ហតត្តិ៍ រេត ឆរេល លិត្តយច្ឆា ចិឃ ឋត្ថត្តិ, តញ្ញា ទុក្ល សហិតុំ អសរេក្កាត្តា រេទាគត្តា បទិរេគចត្តា យុរេលត រេលព្យអំ យុញ្ញត្តិ៍ តស្មិំ ទាឌា យាតលិតា គស្សិរេត អាហ –

3ប៉ស៍

“ខិច្យោច បស្ស ពាញ្ញព្ពរេសត ចិន្តំ, ចិហតំ ឃធា សក្ខសរេតត ចយុំ;

ឋត្ថត្តិ យច្ឆាច ឆលយិញ្ញិត្តា, យុញ្ញត្តិ រេលព្យអំ ទុគយាតា កិរេយរេត៍

3ប៉ប៉៍

“កឃញ្ញិញាយំ ចិត្ថតិ ស្មត ខិស្វា, បុច្ឆាយិ តំ យាតលិ រេគចសារទិ;

ព្ពរេយ តុ យច្ចា កិយកំស្ម បិបំ, រេឃរេយ ឌតា ចក្ខឈ្លត្តា សឃត្តិ”តិ៍

3ប៉ដ៍

“តស្ស បុរេដ្ឋា ចិឃាកាឃិ, យាតលិ រេគចសារទិ;

ចិបិកំ បិបកយុំាតំ, ឌាតំ អក្ល្លាឃិឌាតរេតា៍

3ដ០៍

“រេឃ រេកចិ សត្ថាតគតា យត្សុ្ស្យា, អរេល្លូត អក្ល្លិកឃំ ហាបឃត្តិ;

ក្បុរេឌត ក្បុជំ ឆតរេលិករេហត្យ, លត្ថ្កា ឃធា ចាទិចទំ ចឆាឃ៍

᪃᪅᪆᪨

"ᨶ ᩉᩥ ᨷᩤᨷᨠᩣᩁᩥᩔ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩣᨱᩣ, ᩈᨠᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨷᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲᩔ;

ᨲᩮ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣ ᨷᩈᩅᩮᨲ᩠ᩅ ᨷᩤᨷᩴ, ᨲᩮᨾᩮ ᨩᨶᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨾᩮᩅᩮᨲᩥ ᨠᩥᩴᨠᩣᩁᨱᩣ ᩑᨲᩮ᪨ ᨧᨱ᩠ᨯᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᨩᩣᨲᩥᨿᩣ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨠᨲᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩥ ᨠᨲᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨲᩴ ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᨠᨾᩮᩉᩥ ᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩋᩔᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩣ ᨴᩣᨶᩅᩁᩮᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩣᨶᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩉᩣᩁᩮᨷᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩉᩣᩁᩮᨷᨶ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨿᩥᨠᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩣᩁᩮᨷᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᨲᩮ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨷᩩᨱ᩠ᨱᩣᨶᩴ ᨴᩣᩁᩮᨷᨶ᩠ᨲᩥ, ᨻᩉᩩᩴ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨧᩥᩁᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᩤᨷᩮᨶ ᨷᩤᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨷᩤᨷᩮᩉᩥᩔᩩ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨷᩤᨷᩴ᪨ ᨶᨶ᩠ᨴᩃᩮᨠᩮᩉᩮᨲᩩᨲᩥ ᨶᨶ᩠ᨴᩃᩮᨠᩮᨶ ᩑᨲᩴ ᨷᩤᨷᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᨿᨳᩣ ᨧᩣᩁᩥᨧᩁᩴ ᨧᩁᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨷᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨿᨳᩣᩁᩪᨷᨧᩣᩁᩴ ᨲᨳᩣ ᨠᨲᨠᩣᨧᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣ ᨧᩣᩁᩥᨧᩁᩴ ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩁᩣᨿ ᩈᩩᨷᨠᨲ᩠ᨳᩣ ᨩᩣᨲᨷᩩᨷ᩠ᨹᩴ ᩋᩣᨿᩥᩈᩮᨶ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨷᩤᨷᨠᩣᩁᩥᩔᩣᨲᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨿᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨶ ᨲᩴ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨴᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨿᨬ᩠ᨬᩣᨿᨶᩔ ᩉᩥ ᨷᩤᨷᨠᩣᩁᩥᩔ ᨲᩣᨱᩣ ᨶᩣᨿ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨷᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨶ ᩃᨽᨲᩥ᪨

᪃᪅᪇᪨

"ᨶᩣᩁᩦ ᨻᩉᩪ ᩈᨾ᩠ᨷᩁᩥᨠᩥᨶ᩠ᨶᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨷᨠ᩠ᨡᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩣ;

ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨠ᩠ᨠᩥᨲᩣ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᩃᩥᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᩣᨠᩮᩣᩃ ᨿᨳᩣ ᩋᩣᩃᨿᩣᨲᨶᩮ ᨧᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ;

ᨲᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩥᨠᩣᨿᩮᩣ ᩈᨴᩣ ᨶᩥᩁᩣᨲᩣ, ᩋᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥᨧᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨲᩥᨠᩩᨲᩣ᪨

᪃᪅᪈᪨

"ᨠᨿᨧᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩥᨲᩥ ᨲᩩᨲ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ ᨲᩴ ᨿᩣᨲᩃᩥ ᨴᩮᩅᩈᩣᩁᨳᩥ;

ᨻᩉᩪ ᨶᩩ ᨶᩣᩁᩥᨿᩮᩣ ᨠᩥᨾᨠᩴᩈᩩ ᨷᩤᨷᩴ, ᨿᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩥᨠᩣᨿᩮᩣ ᩈᨴᩣ ᨶᩥᩁᩣᨲᩣ;

ខន្ធាតិវត្តន្តិ សជាតិកត្វា។

៣៥៣។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បាបកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣៥៤។

“កោលិត្ថិយាយោ ឥធ ជីវលោកេ, អសុទ្ធកម្មា អសតំ អចារុំ;

តា ទិត្តរូបា បតិ វិប្បហាយ, អញ្ញំ អចារុំ រតិខិឌ្ឌហេតុ;

តា ជីវលោកស្មិំ រមាបយិត្វា, ខន្ធាតិវត្តន្តិ សជាតិកត្វា”តិ។

តត្ថ នារីតិ ឥត្ថិយោ។ សព្ពរិកិត្តកាតាតិ សុដ្ឋ សបត្តតោ កិត្តសរីរា។ ខុដ្ឋាតិ ខុដ្ឋាតិកា វិទ្ធបិ ដេគុណ្ឋា។ អាឃាតនេតិ ការណឃាតដ្ឋានេ។ វិកត្តាតិ លិត្តសិរសា ការោវា វិយ បុព្ពលោហិតលិត្តា ហុត្វា។ សភា ខិលាតាតិ ខិណ្ឌិ ឌលិតអយបទ្ធវិយំ កដិយត្តំ បវេសេត្វា ខិលិត្វា ឋបិតា វិយ ឋិតា។ ខន្ធាតិវត្តន្តីតិ សម្ម មាតលិ, តា នារីយោ ឯតេ បព្ពតកូដា អតិក្កមន្តិ។ តាសំ កិរ ឯតំ កដិប្បមាណំ បវិសិត្វា ឋិតកាលេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ឌលិតអយបព្ពតោ សមុដ្ឋហិត្វា អសនិ វិយ វិរវន្តោ អាគន្ត្វា សរីរំ សញ្ចុណ្ណំ វិយ បិសន្តោ គច្ឆតិ។ តស្មិំ អតិវត្តិត្វា បច្ឆិមទិសាយ ឋិតេ បុន ច តាសំ សរីរំ បាកតំ ភវតិ។ តា ខុទ្ទ អធិវាសេតុំ អសក្កោន្តីយោ មហា បក្កន្ទន្តិ។ សេសទិសាសុ ឋិតេសុ ឌលិតបព្ពតេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ទ្វេ បព្ពតា សមុដ្ឋាយ ខុណ្ឌិឃដិកំ វិយ បិសន្តិ, លោហិតំ បគ្ឃរិតំ សន្តតិ។ ការាចិ តយោ បព្ពតា សមុដ្ឋាយ បិសន្តិ។ ការាចិ ចត្តារោ បព្ពតា សមុដ្ឋាយ តាសំ សរីរំ បិសន្តិ។ តេនាហ
“ខន្ធាតិវត្តន្តី”តិ។

កោលិត្ថិយាយោតិ កុលេ បតិដ្ឋិតា កុលធីតរោ។ អសតំ អចារុន្តិ អសប្បុរិសានំ កិរិយំ។ ទិត្តរូបាតិ សព្វរូបា ទិត្តរូបាតិកា ហុត្វា។ បតិ វិប្បហាយាតិ អត្តនោ បតិំ បជហិត្វា។ អចារុន្តិ អករិំសុ។ រតិខិឌ្ឌហេតូតិ កាយរតិហេតុ ចេវ ខិឌ្ឌាហេតុ ច។ រមាបយិត្វាតិ បរបុរិសេហិ សទ្ធិំ អត្តនោ ចិត្តំ រមាបយិត្វា ឥធ ឧបបន្នា។ អថ តាសំ សរីរំ ឥធេវ ខន្ធាតិវត្តន្តិ សជាតិកត្វាតិ។

៣៥៩។

“បាទេ គហេត្វា កិស្ស ឥមេ បុនេតេ, ឧទ្ធំសិរា នរកេ បាតយន្តិ;

ភយញ្ហិមំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ, យេមេ ជនា ឧទ្ធំសិរា នរកេ បាតយន្តិ។

៣៦០។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បាបកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣៦១។

“យេ ជីវលោកស្មិំ អសាធុកម្មិនោ, បរស្ស ទារានិ អតិក្កមន្តិ;

តេ តាទិសា ឧត្តមភណ្ឌថេនា, តេមេ ជនា ឧទ្ធំសិរា នរកេ បាតយន្តិ។

៣៦២។

“តេ វស្សបូគានិ ពហូនិ តត្ថ, និរយេសុ ទុក្ខំ វេទនំ វេទយន្តិ;

ន ហិ បាបការិស្ស ភវន្តិ តាណា, សកេហិ កម្មេហិ បុរក្ខតស្ស;

តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ, តេមេ ជនា ឧទ្ធំសិរា នរកេ បាតយន្តី”តិ។

តត្ថ នរកេតិ ជលិតអង្គារបុណ្ណេ មហាអាវាដេ។ តេ កិរ វជំ អបចិនត្តិយោ ការេវា វិយ និរយបាលេហិ នានាវុធានិ គហេត្វា

វិជ្ឈិយមានា បោថិយមានា យថា តំ នរកំ ឧបគច្ឆន្តិ, អថ នេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទេ កត្វា តត្ថ បាតយន្តិ ខិបន្តិ។ ឯវំ តេ បាតិយមានេ ទិស្វា បុច្ឆន្តោ ឯវមាហ។ ឧត្តមកណ្ឌធេនាតិ មនុស្សេហិ បាយាយិតស្ស វរកណ្ឌស្ស ធេនកា។

ឯវក្ខោ បន វត្វា មាតលិសង្គាហកោ តំ និរយំ អន្តរធាបេត្វា រថំ បុរតោ បេសេត្វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកានំ បច្ចត្ថានំ និរយំ ទស្សេសិ។ តេន បុដ្ឋោ តស្ស វិយាកាសិ។

៣០០។

“ឧច្ចាវចាមេ វិវិធា ឧបក្កមា, និរយេសុ ទិស្សន្តិ សុឃោររូបា;

ភយញ្ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ, យេមេ ជនា អធិមត្តា ទុក្ខា តិព្វា;

ខរា កដុកា វេទនា វេទយន្តិ។

៣០១។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បាបកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣០២។

“យេ ជីវលោកស្មិំ សុបាបធម្មិនោ, វិស្សាសកម្មានិ ករោន្តិ មោហា;

បរញ្ច ទិដ្ឋីសុ សមាទបេន្តិ, តេ បាបទិដ្ឋី បសវេត្វ បាបំ;

តេមេ ជនា អធិមត្តា ទុក្ខា តិព្វា, ខរា កដុកា វេទនា វេទយន្តី”តិ។

តត្ថ ឧច្ចាវចារេហីតិ ឧច្ចា អវចា ពហូ, ខុទ្ទកា ច មហន្តា ចាតិ អត្ថោ។ ឧបក្កមាតិ ការណាប្បយោគា។ សុប្បតិដ្ឋិតេនាតិ “នត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិកាយ ទសវត្ថុកាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សុដ្ឋុ បតិដ្ឋិតេន។ វិស្សាសកម្មានីតិ តាយ ទិដ្ឋិយា វិស្សាសេន តន្និស្សិតា ហុត្វា នានាវិធានិ បាបកម្មានិ ករោន្តិ។ វេទេតិ តេ ពហូ ជនា ឯវរូបំ ទុក្ខំ អនុភវន្តិ។

ឥតិ រញ្ញោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកានំ បញ្ចនិរយំ អាចិក្ខិ។ ទេវលោកេបិ ទេវគណា រញ្ញោ អាគមនំ ឱលោកយមានា សុធម្មាយំ ទេវសភាយំ និសីទិំសុ។ សក្កោបិ “កិំ នុ ខោ, មាតលិ, ចិរាយតី”តិ ឧបធារេន្តោ តំ ការណំ ញត្វា “មាតលិ, អត្តនោ ទូតវិសេសំ ទស្សេតុំ ‘មហារាជ, អសុកកម្មំ កត្វា អសុកនិរយេ នាម បច្ចន្តី’តិ និរយេ ទស្សេន្តោ វិចរតិ, និមិរញ្ញោ បន អប្បមេវ អាយុ សិយា, និរយទស្សនំ នាស្ស បរិយន្តំ គច្ឆេយ្យា”តិ ឯកំ មហាជវំ ទេវបុត្តំ បេសេសិ “ត្វំ ‘សីឃំ រាជានំ គហេត្វា អាគច្ឆតូ’តិ មាតលិស្ស វទេហី”តិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា ជវេន គន្ត្វា អារោចេសិ។ មាតលិ, តស្ស វចនំ សុត្វា “ន សក្កា ចិរាយិតុ”ន្តិ រញ្ញោ ឯកបហារេនេវ ចតូសុ ទិសាសុ ពហូ និរយេ ទស្សេត្វា កថេសិ –

៣០១។

“វិទិតានិ តេ មហារាជ, អាវាសំ បាបកម្មិនំ;

ឋានានិ លុទ្ធកម្មានំ, ទុស្សីលានញ្ច យា គតិ;

ឧយ្យាហិ ទានិ រាជីសិ, ទេវរាជស្ស សន្តិកេ”តិ។

តស្សត្ថោ – មហារាជ, តយា បាបកម្មីនំ សត្តានំ អាវាសំ ទិស្វា លុទ្ធកម្មានញ្ច ឋានានិ តថា វិទិតានិ។ ទុស្សីលានញ្ច យា គតិ និព្ពត្តិ, សាបិ តេ វិទិតា។ ឥទានិ ទេវរាជស្ស សន្តិកេ និព្ពសមត្ថំ ទស្សនត្ថំ ឧយ្យាហិ គច្ឆាហិ, មហារាជាតិ។

និរយកណ្ឌំ និដ្ឋិតំ។

សគ្គកណ្ឌំ

ឯវញ្ច បន វត្វា មាតលិ ទេវលោកាភិមុខំ រថំ បេសេសិ។ រាជា ទេវលោកំ គច្ឆន្តោ ទ្វាទសយោជនិកំ មណិមយំ បញ្ចាទ្វិបិកំ សត្តាលង្ការបដិមណ្ឌិតំ ឧយ្យានបោក្ខរណិសម្បន្នំ កប្បរុក្ខបរិក្ខិត្តំ ពីរណិយា ទេវធីតាយ អាកាសដ្ឋកវិមានំ ទិស្វា, តញ្ច ទេវធីតរំ

ອນ຺ໂຕກູຏາຄາເຣ ສຍນປິເຏ຺ຐ ນິສິນ຺ນໍ ອຈ຺ຉຣາສຫສ຺ສປຣິວຸຕໍ ມຫາສີຫປຎ຺ຊຣໍ ວິວຣິຕ຺ວາ ອຸລ຺ໂລເກນ຺ຕິໍ ທິສ຺ວາ ມາຕລິໍ ປຸຈ຺ຉນ຺ໂຕ ຄາຖມາຫ.
ອິຕໂຣປິສ຺ສ ພ຺ຍາກາສິ.

໓໐໓.

“ປຎ຺ຈຖູປໍ ທິສ຺ສຕິທໍ ວິມານໍ, ມາລາປິຬນ຺ທາ ສຍນສ຺ສ ມເຊ຺ຌ

ຕິຏ຺ຐຕິ ນາຣີ ມຫານຸຠາວາ, ອຸຈ຺ຈາວຈໍ ອິທ຺ທິ ວິກຸພ຺ພມານາ.

໓໐໔.

“ວິຕ຺ຕີ ຫິ ມໍ ວິນ຺ທຕິ ສູຕ ທິສ຺ວາ, ປຸຈ຺ຉາມິ ຕໍ ມາຕລິ ເທວສາຣຖິ;

ອຍໍ ນຸ ນາຣີ ກິມກາສິ ສາທຸໍ, ຍາ ໂມທຕິ ສຄ຺ຄປຕ຺ຕາ ວິມາເນ.

໓໐໕.

“ຕສ຺ສ ປຸໂຏ຺ຐ ວິຍາກາສິ, ມາຕລິ ເທວສາຣຖິ;

ວິປາກໍ ປຸຎ຺ຎກມ຺ມານໍ, ຊານໍ ອກ຺ຂາສິຊານໂຕ.

໓໐໖.

“ຍທິ ເຕ ສຸຕາ ພີຣຓີ ຊີວໂລເກ, ອາມາຍທາສີ ອຫຸ ພ຺ຣາຫ຺ມຓສ຺ສ;

ສາ ປຕ຺ຕກາເລ ອຕິຖິໍ ວິທິຕ຺ວາ, ມາຕາວ ປຸຕ຺ຕໍ ສກິມາຠິນນ຺ທີ;

ສໍຍມາ ສໍວິຠາຄາ ຈ, ສາ ວິມານສ຺ມິໍ ໂມທຕີ”ຕິ.

តត្ថ បញ្ចថូបន្តិ បញ្ចហិ កូដាគារេហិ សមន្នាគតំ។ មាលាបិឡន្ធាតិ មាលាទីហិ សញ្ញាករណេហិ បដិមណ្ឌិតាតិ អត្ថោ។ តត្ថដ្ឋីតិ តស្មិំ វិមានេ អច្ឆតិ។ ឧច្ចាវចន្តិ វិកុព្វមានាតិ នានប្បការំ ទេវិទ្ធិំ ទស្សយមានា។ ទិស្វាតិ ឯតំ ទិស្វា ឯតំ យំ វិត្តិំ វិន្ទតិ បដិលភតិ, វិត្តិសត្តកោ វិយ ហោមិ តុដ្ឋិយា អតិក្កន្តត្តាតិ អត្ថោ។ អាយាមទាសីតិ គេហទាសិយា កុច្ឆិម្ហិ ជាតទាសី។ អហុ ព្រាហ្មណស្សាតិ សា កិរ កស្សបទសពលស្ស កាលេ ឯកស្ស ព្រាហ្មណស្ស ទាសី អហោសិ។ សា បត្តកាលត្តិ តេន ព្រាហ្មណេន អដ្ឋ សលាកភត្តានិ សង្ឃស្ស បរិច្ចត្តានិ អហេសុំ។ សោ គេហំ គន្ត្វា “ស្វេ បដ្ឋាយ ឯកេកស្ស ភិក្ខុស្ស ឯកេកំ កហាបណគ្ឃនកំ កត្វា អដ្ឋ សលាកភត្តានិ សម្បាទេស្សាមី”តិ ព្រាហ្មណិំ អាហ។ សា “សាមិ, ភិក្ខុ នាម ទុត្តោ, នាហំ សក្ខិស្សាមី”តិ បដិក្ខិបិ។ ធីតរោបិស្ស បដិក្ខិបិំសុ។ សោ ទាសិំ “សក្ខិស្សសិ អម្មា”តិ អាហ។ សា “សក្ខិស្សាមិ អយ្យា”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា សក្កច្ចំ យាគុខជ្ជកភត្តានិ សម្បាទេត្វា សលាកំ លភិត្វា អាគតំ បត្តកាលំ អតិថិំ វិទិត្វា ហរិតគោមយូបលិត្តេ កតបុប្ផូបហារេ សុបញ្ញត្តាសនេ និសីទាបេត្វា យថា នាម វិប្បវាសា អាគតំ បុត្តំ មាតា សកិំ អភិនន្ទតិ, តថា និច្ចកាលំ អភិនន្ទតិ, សក្កច្ចំ បរិវិសតិ, អត្តនោ សន្តកម្បិ កិញ្ចិ ទេតិ។ និយមា និវិការា ទាតិ សា សីលវតី អហោសិ ទានបតី ច, តស្មា តេន សីលេន ចេវ ទានេន ច ឥមស្មិំ វិមានេ មោទតិ។ អថ វា និយមាតិ ឥត្ថិយទមនា។

ឯវញ្ច បន វត្វា មាតលិ បុរតោ រថំ បេសេត្វា សោណទិន្នទេវបុត្តស្ស សត្ត កនកវិមានានិ ទស្សេសិ។ សោ តានិ ច តស្ស ច សិរិសម្បត្តិំ ទិស្វា តេន កតកម្មំ បុច្ឆិ។ មាតលិបិស្ស ព្យាកាសិ។

១០៨។

“ទទ្ទល្លមានា អាភេន្តិ, វិមានា សត្ត និម្មិតា;

តត្ថ យក្ខោ មហិទ្ធិកោ, សព្ពាភរណភូសិតោ;

សមន្តា អនុបរិយាតិ, នារីគណបុរក្ខតោ។

១០៩។

“វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

អយំ នុ មច្ចោ កិមកាសិ សាធុំ, យោ មោទតិ សគ្គបត្តោ វិមានេ។

១១០។

“ຕສ຺ສ ປຸເພ຺ພ ວິຍາກາສິ, ມາຕລິ ເທວສາຣຖິ;

ວິປາກັ ປຸຍ຺ຍກມ຺ມານັ, ຊານັ ອຍ຺ຍາສິຊານເຕາ.

໓໑໑.

“ເສາຓທິນ຺ເນາ ຄຫປຕິ, ເອສ ທານປຕີ ອຫຸ;

ເອສ ປພ຺ພຊິຕຸທ຺ທິສ຺ສ, ວິຫາເຣ ສຕ຺ຕ ກາຣຍິ.

໓໑໒.

“ສກ຺ກຈ຺ຈັ ເຕ ອຸປຏ຺ຐາສິ, ຠິກ຺ຂເວາ ຕຕ຺ຖ ວາສິເກ;

ອຈ຺ຉາທນຍ຺ຈ ຠຕ຺ຕຍ຺ຈ, ເສນາສນັ ປທີປິຍັ;

ອທາສິ ອຸຊຸຠູເຕສຸ, ວິປ຺ປສນ຺ເນນ ເຈຕສາ.

໓໑໓.

“ຈາຕຸທ຺ທສິ ປຍ຺ຈທສິ, ຍາ ຈ ປກ຺ຂສ຺ສ ອຏ຺ຐມີ;

ປາຏິຫາຣິຍປກ຺ຂຍ຺ຈ, ອຏ຺ຐງ຺ຄສຸສມາຄຕັ.

໓໑໔.

“ອຸເປາສຖັ ອຸປວສິ, ສທາ ສີເລສຸ ສັວຸຕາ;

សំយមា សំវិភាគា ច, សោ វិមានស្មិំ មោទតី”តិ។

តត្ថ ឧជ្ជល្លមានាតិ ជលមានា។ អាភេត្តីតិ តទ្ធាសុទ្ធិយោ វិយ ឧភាសន្តិ។ តត្ថាតិ តេសុ បដិបាដិយា ឋិតេសុ សត្តសុ វិមានេសុ។ យេក្ខាតិ ឥមេ ទេវបុត្តា។ សោណទិន្នោតិ មហារាជ, អហំ បុព្ពេ កស្សបទសពលស្ស កាលេ កាសិរដ្ឋេ អញ្ញតរស្មិំ និគមេ សោណទិន្នោ នាម គហបតិ ទានបតិ អហោសិ។ សោ បព្ពជិតេ ឧទ្ទិស្ស សត្ត វិហារេ ការាបេត្វា តត្ថ វាសិកេ ភិក្ខូ ចតូហិ បច្ចយេហិ សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋាសិ, ឧបោសថញ្ច ឧបវសិ, និច្ចំ សីលេសុ ច សំវុតោ អហោសិ។ សោ តតោ ចវិត្វា ទេវលោកេ និព្ពត្តោតិ អវោច។ ឯត្ថ ច បាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋមីឧបោសថស្ស បច្ចុគ្គមនានុគ្គមនវសេន សត្តមិញ្ចនវមិញ្ច, ចាតុទ្ទសីបន្នរសីនំ បច្ចុគ្គមនានុគ្គមនវសេន តេរសីបាដិបទេ ច សន្ធាយ វុត្តំ។

ឥទំ សោណទិន្នស្ស ភវនំ ភណេត្វា បុនាបរំ ខំ រថេនេត្វា ផលិកវិមានំ ទស្សេសិ។ តំ ឧព្ពេធេន បញ្ចវីសតិយោជនំ អនេកសតេហិ សត្តរតនមយត្ថម្ភេហិ សមន្នាគតំ, អនេកសតកូដាគារបដិមណ្ឌិតំ, កិង្កិណិកជាលបរិក្ខិត្តំ, សុវណ្ណរជតមយធជេ, នានាបុប្ផវិចិត្តឧយ្យានវនវិភូសិតំ, រមណីយបោក្ខរណីសមន្នាគតំ, នច្ចគីតវាទិតាភិរតាហិ ទេវកញ្ញាហិ សម្បរិកិណ្ណំ។ តំ ទិស្វា រាជា តាសំ អច្ឆរានំ ភវនំ បុដ្ឋោ, មាតលិស្ស ព្យាការាសិ។

៣១៣។

“បភាសតិ មិទំ ព្យម្ហំ, ផលិកាសុ សុនិម្មិតំ;

នារីវរគណាកិណ្ណំ, កូដាគារវរោត្ថតំ;

ឧបេតំ អន្នបានេហិ, នច្ចគីតេហិ ចូភយំ។

៣១៤។

“វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ សាធុំ, យេ មោទរេ សគ្គបត្តា វិមានេ”។

៣១៥។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៦៨៥។

“យា កាចិ នារិយោ ឥធ ជីវលោកេ, សីលវន្តិយោ ឧបាសិកា;

ទានេ រតា និច្ចំ បសន្នចិត្តា, សច្ចេ ឋិតា ឧបោសថេ អប្បមត្តា;

សំយមា សំវិភាគា ច, តា វិមានស្មិំ មោទរេ”តិ។

តត្ថ ជលន្តិ វិមានំ, បភាសតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ផលិកាសូតិ ផលិកមយេសុ។ នារីវរគណាកិណ្ណន្តិ វរនារីគណេហិ អាកិណ្ណំ។ កូដាគារវរោចិតន្តិ វរកូដាគារេហិ ឱចិតំ សមោចិតំ, វឌ្ឍិតន្តិ អត្ថោ។ ឧភយត្តិ ឧភយេហិ។ “យា កាចី”តិ ឥទំ កិញ្ចាបិ អនិយមេត្វា វុត្តំ, តា បន កស្សបពុទ្ធសាសនេ ពារាណសិយំ ឧបាសិកា ហុត្វា គណពន្ធេន ទានាទីនិ វុត្តប្បការានិ បុញ្ញានិ កត្វា តំ វិមានសម្បត្តិំ បត្តាតិ វេទិតព្ពា។

អថស្ស សោ បុរតោ រថំ បេសេត្វា ឯកំ រមណីយំ មណិវិមានំ ទស្សេសិ។ តំ សមេ ភូមិភាគេ បតិដ្ឋិតំ ឧព្ពេធសម្បន្នំ មណិបព្ពតោ វិយ ឱភាសមានំ តិដ្ឋតិ, និដ្ឋាគិតចាមិតតិក្ខាមិតំ ពហូហិ ទេវបុត្តេហិ សម្បរិកិណ្ណំ។ តំ ទិស្វា រាជា តេន ទេវបុត្តេន កតកម្មំ បុច្ឆិ, មាតលិបិស្ស ព្យាកាសិ។

៦៨៦។

“បភាសតិ ឥទំ ព្យម្ហំ, វេឡុរិយាសុ និម្មិតំ;

ឧបេតំ ភូមិភាគេហិ, វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ។

៦៩០។

“ᩋᩣᩉ᩠ᩅᩋᨾ᩠ᨻᩩᨴᩣ ᨿᩩᨬ᩠ᨩᩣ ᨧ, ᨲᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣ ᩈᩩᨧᩣᨶᩥᨲᩣ;

ᨶᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᨧᨶᩦᨿᩣ ᨾᩮᨲᩣᩁᨿᩣ᪨

᪓᪑᪘᪨

“ᨲᩣᩉᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᨴᩣᩈᩦ, ᩅᨧᩈᩩᩁᨴᩥᨶᩴ ᨷᩩᩁᩮ;

ᩈᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨾᨠᩥᨴᩣᨲᩣᨾᩥ, ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮ ᨧᩣ ᨿᨶᩥ ᨧᩣ ᩈᩩᨲᩴ᪨

᪓᪑᪙᪨

“ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩦ ᩉᩥ ᨾᩴ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩈᩪᨲ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ ᨲᩴ ᨾᩣᨲᩃᩥ ᨴᩮᩅᩈᩣᩁᨳᩥ;

ᨶᩣᩁᩦ ᨶᩩ ᨾᨧ᩠ᨧᩣ ᨠᩥᨾᨠᩣᩈᩥ ᩈᩣᨵᩩᩴ, ᨿᩣ ᨾᩮᩣᨴᨲᩮ ᩈᨣ᩠ᨣᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨾᩣᨶᩮ᪨

᪓᪒᪐᪨

“ᨲᩔ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᨿᩣᨠᩣᩈᩥ, ᨾᩣᨲᩃᩥ ᨴᩮᩅᩈᩣᩁᨳᩥ;

ᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨴᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥᨴᩣᨶᨲᩮᩣ᪨

᪓᪒᪑᪨

“ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩣ ᩍᨵ ᨩᩦᩅᩃᩮᩣᨠᩮ, ᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᩏᨷᩣᩈᨠᩣ;

ᩋᩣᩁᩣᨾᩮ ᩏᨴᨷᩣᨶᩮ ᨧ, ᨷᨷᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᩣᨶᩥ ᨧ;

ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᩦᨲᩥᨽᩪᨲᩮ, ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨭᩥᨸᩣᨴᨿᩩᩴ᪨

᪃᪁᪃᪨

“ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨸᩣᨲᨬ᩠ᨧ, ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩈᨿᨶᩣᩈᨶᩴ;

ᩋᨴᩴᩈᩩ ᩏᨩᩩᨽᩪᨲᩮᩈᩩ, ᩅᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩣ᪨

᪃᪁᪄᪨

“ᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩈᩥᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᩥᩴ, ᨿᩣ ᨧ ᨸᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩦ;

ᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨸᨠ᩠ᨡᨬ᩠ᨧ, ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩈᩩᩈᨾᩣᨣᨲᩴ᪨

᪃᪁᪅᪨

“ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᩴ ᩏᨸᩅᩈᩩᩴ, ᩈᨴᩣ ᩈᩦᩃᩮᩈᩩ ᩈᩴᩅᩩᨲᩣ;

ᩈᩴᨿᨾᩣ ᩈᩴᩅᩥᨽᩣᨣᩣ ᨧ, ᨲᩮ ᩅᩥᨾᩣᨶᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᩮᩣᨴᩁᩮ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᩊᩩᩁᩥᨿᩣᩈᩪᨲᩥ ᩅᩮᩊᩩᩁᩥᨿᨽᩥᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ᪨ ᨽᩪᨾᩥᨽᩣᨣᩮᩉᩦᨲᩥ ᩁᨾᨱᩦᨿᩮᩉᩥ ᨽᩪᨾᩥᨽᩣᨣᩮᩉᩥ ᩏᨸᩮᨲᩴ᪨ ᩋᩣᩊᨾ᩠ᨻᩁᩣ ᨾᩩᨴᩥᨦ᩠ᨣᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶᨧ᩠ᨧᨣᩦᨲᩣ ᩈᩩᩅᩣᨴᩥᨲᩣᨲᩥ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣᨶᩥ ᨶᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨧᩮᩅ ᨣᩦᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᨸᩁᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩪᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩈᩩᩅᩣᨴᩥᨲᩣᨶᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴᨣᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᨠᩣᨶᩥ ᨣᨲᩴ᪨ “ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩦ”ᨲᩥ ᨷᨴᨿᩥ ᨠᩣᨾᩴ ᩋᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩮ ᨸᨶ ᨠᩔᨸᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩃᩮ ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᩏᨸᩣᩈᨠᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱᨻᨶ᩠ᨵᨶᩮᨶ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨭᩥᨸᩣᨴᨿᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᩣᨴᨿᩥᩴᩈᩩ, ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨴᩴᩈᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩥᩃᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ᪨ ᩋᨴᩴᩈᩪᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᨴᩣᨶᩴ ᩋᨴᩴᩈᩪᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨲᩥᨿᩔ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᩁᨲᩮᩣ ᩁᨳᩴ ᨸᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨹᩃᩥᨠᩅᩥᨾᩣᨶᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᩋᨶᩮᨠᨽᩪᨾᩥᨠᩣᩁᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ, ᨶᩣᨶᩣᨠᩩᩈᩩᨾᩈᨬ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨴᩥᨻ᩠ᨻᨲᩁᩩᩃᩣᩅᨶᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᨲᩦᩁᩣᨿ, ᩅᩥᩅᩥᨵᩅᩥᩉᨦ᩠ᨣᨾᨶᩥᨶ᩠ᨶᩣᨴᩥᨲᩣᨿ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩃᩈᩃᩥᩃᩣᨿ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ , ᩋᨶ᩠ᨵᩁᩣᨣᩃᨸᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩔᨠᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᨲᩮᩣ ᨶᩥᩅᩣᩈᨽᩪᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩔ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ, ᨴᩮᩅᨲᩣᨸᩥᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ᪨

៣៦៨

“បការតិ យិធំ ញ្យ៉ុ,ក្យាឞលិកាឞ្ ឞ្តិឫ្វិតំ;

តាឹចរកណាកិល្លុំ, ក្ជាការចររាឌិតំ

៣៦៩

“រ្តុរបតំ អន្តុបិតេហិ, តទ្គឹតេហិ ទុកយំ;

តខ្ញោ ធាត្តុបរិឃាតិ, តាតាប្បជ្ជុយាឃុតា

៣៧០

“ចិត្តី ហិ យំ ចិត្ថុតិ ឞ្មត ជិដ្ឋា, ប្ធ្នាយិ តំ យាតលិ ឌេចឞាទធិ;

អយំ ត្វ យន្ទោ កិយកាឞិ ឞាឆ្ញុ, ធឃា ធយាតតិ ឞក្កបទ្តា ចិយាតេ

៣៧១

“តឞ្ឍ បុឌ្ឋោ ចិឃាកាឞិ, យាតលិ ឌេចឞាទធិ;

ចិបិកំ ប្ញ្ញោកយ្ជាតំ, ឌាតំ អក្ខាឞិឌាតតោ

៣៧២

“យិឌិលិយំ កហបតិ, ទុឞ ភាតបតី អហ្យ;

អារាមេ ឧទបានេ ច, បបា សង្កមនានិ ច;

អរហន្តេ សីតិភូតេ, សក្កច្ចំ បដិបាទយិំ។

៤២២។

“ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច, បច្ចយំ សយនាសនំ;

អទាសិំ ឧជុភូតេសុ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៤២៣។

“ចាតុទ្ទសិំ បញ្ចទសិំ, យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី;

បាដិហារិយបក្ខញ្ច, អដ្ឋង្គសុសមាគតំ។

៤២៤។

“ឧបោសថំ ឧបវសិំ, សទា សីលេសុ សំវុតា;

សំយមា សំវិភាគា ច, សោ វិមានស្មិ មោទតី”តិ។

តត្ថ ភទ្ទាតិ វចនវិបល្លាសោ, ឯកា ភូមិ តំ វិមានំ បរិក្ខិបិត្វា គតាតិ អត្ថោ។ នានាបុប្ផរុក្ខាយុតាតិ សា ភូមិ នានាបុប្ផេហិ រុក្ខេហិ អាយុតា។ កិមិលាយន្តិ ឯស មហារាជ, កស្សបពុទ្ធកាលេ កិមិលនគរេ ឯកោ គហបតិ នាគបតិ អហោសិ។ សោ ឯតានិ អារាមរោបនាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា ធម្មំ សព្វត្ថ បវត្តេតិ។

ឯវមស្ស តេន កតកម្មំ អាចិក្ខិត្វា បុនទេវ រញ្ញោ ទេសេត្វា អបរម្បិ ផលិកវិមានំ ទស្សេសិ។ តំ បុរិមវិមានតោ អតិរេកាយ នានាបុប្ផផលសញ្ឆន្នាយ ពហុលាវណ្ណយដ្ឋិយា សមន្នាគតំ។ តំ ទិស្វា រាជា តាយ សព្វត្តិយា សមន្នាគតស្ស ទេវបុត្តស្ស កតកម្មំ បុច្ឆិ, ក្តតថេរោបិស្ស ព្យាកាសិ។

៣២៦។

“បកាសតិ ឥទំ ព្យម្ហំ, ផលិកាសុ សុនិម្មិតំ;

នារីវរគណាកិណ្ណំ, កូដាគារវរោចិតំ។

៣២៧។

“ឧបេតំ អន្នបានេហិ, នច្ចគីតេហិ ចូភយំ;

នជ្ជោ ចានុបរិយាតិ, នានាបុប្ផទុមាយុតា។

៣២៨។

“រាជាយតនា កបិត្ថា ច, អម្ពា សាលា ច ជម្ពុយោ;

តិន្ទុកា ច បិយាលា ច, ទុមា និច្ចផលា ពហូ។

៣២៩។

“វិត្តិ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

អយំ នុ មច្ចា កិមកាសិ សាធុំ, យោ មោទតិ សគ្គបត្តោ វិមានេ។

៣៣០។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

ᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨩᩣᨶᩴ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᩈᩥ ᨩᩣᨶᨲᩮᩣ᪨

᪕᪙᪖᪨

“ᨾᩥᨳᩥᩃᩣᨿᩴ ᨣᩉᨷᨲᩥ, ᩑᩈ ᨴᩣᩈᨷᨲᩦ ᩋᩉᩩ;

ᩋᩣᩁᩣᨾᩮ ᩏᨴᨷᩣᨶᩮ ᨧ, ᨷᨷᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᩣᨶᩥ ᨧ;

ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᩦᨲᩥᨽᩪᨲᩮ, ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨿᩥᩴ᪨

᪕᪙᪗᪨

“ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᨬ᩠ᨧ, ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩈᨿᨶᩣᩈᨶᩴ;

ᩋᨴᩣᩈᩥ ᩏᨩ᩠ᨩᩩᨽᩪᨲᩮᩈᩩ, ᩅᩥᨷ᩠ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩣ᪨

᪕᪙᪘᪨

“ᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩈᩥᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨴᩈᩥᩴ, ᨿᩣ ᨧ ᨷᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩦ;

ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨷᨠ᩠ᨡᨬ᩠ᨧ, ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩈᩩᩈᨾᩣᨣᨲᩴ᪨

᪕᪙᪙᪨

“ᩏᨷᩮᩣᩈᨳᩴ ᩏᨷᩅᩈᩦ, ᩈᨴᩣ ᩈᩦᩃᩮᩈᩩ ᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ;

ᩈᩴᨿᨾᩣ ᩈᩴᩅᩥᨽᩣᨣᩣ ᨧ, ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨾᩣᨶᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᩮᩣᨴᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩥᨳᩥᩃᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩈ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩔᨷᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩃᩮ ᩅᩥᨴᩮᩉᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᨾᩥᨳᩥᩃᨶᨣᩁᩮ ᩑᨠᩮᩣ ᨣᩉᨷᨲᩥ ᨴᩣᩈᨷᨲᩥ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ

កត្វា ឋាយំ សយន្តិ បរេត្វាតិ។

ឲចយស្ស ទេតត កតាកយ៌ុ អាឌិក្លិត្វា បុទរេតា ទធំ របរេសត្វា បុទិយសឌិសរេយច អបទយ៌ិ ចេញ្ញ្ចរិយចិយាត់ ឌរេស្សត្វា តត្ត សយន្តិ អត្ថកចត្តស្ស ខេចបុត្តស្ស កតាកយ៌ុ បុរេដ្ឋា អាឌិក្លិ។

៥៣៥។

“បកាសតិ យិជំ ញ្យយំ‚រេចញ្ញ្ចរិយាស្វ តិយ៌ុតំ;

ង្គរេបតំ ក្សិកាវេកហិ, ចិកត្តំ កាកេសា យិតំ។

៥៣៩។

“អាញ្ញអត្តុទា យុឌិក្កា ច, តង្ខុកឹតា ស្វចាឌិតា;

ឌិញ្ញា សង្គា តិង្ខទត្តិ, សចតឹយា យរេតាទយា។

៥៣៧។

“តាហំ ឲចំកតំ ឌាតា, ឲចំស្វុទ្ធិទំ បុរេទ;

សង្កំ សយកិឌាតាយិ, ឌិដ្ឋុំ ចា ឃឌិ ចា ស្វុតំ។

៥៣៨។

“ចិត្តឹ ហិ យំ ចិត្តតិ ស្វត ឌិគ្គា, បុឌ្ឋាយិ តំ យាតលិ ខេចយាទធិ;

អឃំ ត្វ យរេដ្ឋា កិយកាឃិ សាឆ៊ុ, ខេយា ទយាឌតឹ សក្កបរេត្វា ចិយារេត។

៣៣៩។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣៤០។

“ពារាណសិយំ គហបតិ, ឯស ទានបតី អហុ;

អារាមេ ឧទបានេ ច, បបា សង្កមនានិ ច;

អរហន្តេ សីតិភូតេ, សក្កច្ចំ បដិបាទយិ។

៣៤១។

“ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច, បច្ចយំ សយនាសនំ;

អទាសិ ឧជុភូតេសុ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៣៤២។

“ចាតុទ្ទសិំ បញ្ចទសិំ, យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី;

បាដិហារិយបក្ខញ្ច, អដ្ឋង្គសុសមាគតំ។

៣៤៣។

“ឧបោសថំ ឧបវសី, សទា សីលេសុ សំវុតោ;

សំយមា សំវិភាគា ច, សោ វិមានស្មិ មោទតី”តិ។

អថស្ស បុរតោ រថំ បេសេត្វា ពាលសុរិយសន្និភំ កនកវិមានំ ទស្សេត្វា តត្ថ និវាសិនោ ទេវបុត្តស្ស សម្បត្តិំ បុដ្ឋោ អាចិក្ខិ។

៣៣២។

“យថា ឧទយមាទិច្ចោ, ហោតិ លោហិតកោ មហា;

តថូបមំ ឥទំ ព្យម្ហំ, ជាតរូបស្ស និម្មិតំ។

៣៣៣។

“វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

អយំ នុ មច្ចោ កិមកាសិ សាធុំ, យោ មោទតី សគ្គបត្តោ វិមានេ។

៣៣៤។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣៣៥។

“សាវត្ថិយំ គហបតិ, ឯស ទានបតី អហុ;

អារាមេ ឧទបានេ ច, បបា សង្កមនានិ ច;

អរហន្តេ សីតិភូតេ, សក្កច្ចំ បដិបាទយិ។

៣៣៨។

“ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច, បច្ចយំ សយនាសនំ;

អទាសិ ឧជុភូតេសុ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៣៣៩។

“ចាតុទ្ទសិំ បញ្ចទសិំ, យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី;

បាដិហារិយបក្ខញ្ច, អដ្ឋង្គសុសមាគតំ។

៣៤០។

“ឧបោសថំ ឧបវសិំ, សទា សីលេសុ សំវុតា;

សំយមា សំវិភាគា ច, សោ វិមានស្មិ មោទតី”តិ។

តត្ថ ឧទយមាទិច្ចោតិ ឧគ្គច្ឆន្តោ អាទិច្ចោ។ សាវត្ថិយន្តិ កស្សបពុទ្ធកាលេ សាវត្ថិនគរេ ឯកោ គហបតិ ទានបតិ អហោសិ។ សោ ឯតានិ បុញ្ញានិ កត្វា ឥមំ សម្បត្តិំ បត្តោតិ។

ឯវំ តេន ឥមេសំ អដ្ឋន្នំ វិមានានំ កថិតកាលេ សក្កោ ទេវរាជា “មាតលិ, អតិវិយ ចិរាយតី”តិ អបរម្បិ ជវនទេវបុត្តំ បេសេសិ។ សោ វេគេន គន្ត្វា អារោចេសិ។ សោ តស្ស វចនំ សុត្វា “ន សក្កា ឥទានិ ចិរាយិតុ”ន្តិ ចតូសុ ទិសាសុ ឯកប្បហារេនេវ ពហូនិ វិមានានិ ទស្សេសិ។ រញ្ញា ច តត្ថ សម្បត្តិំ អនុភវន្តានំ ទេវបុត្តានំ កតកម្មំ បុដ្ឋា អាចិក្ខិ។

៣៤១។

“វេហាយសា មេ ពហុកា, ជាតរូបស្ស និម្មិតា;

ទទ្ទល្លមានា អាភេន្តិ, វិជ្ជុវព្ភឃនន្តរេ។

៥៤១។

“វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា, បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ;

ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ សាធុំ, យេ មោទរេ សគ្គបត្តា វិមានេ។

៥៤២។

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៥៤៣។

“សទ្ធាយ សុនិវិដ្ឋាយ, សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិតេ;

អកំសុ សត្ថុ វចនំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ;

តេសំ ឯតានិ ឋានានិ, យានិ ត្វំ រាជ បស្សសី”តិ។

តត្ថ វេហាយសាមេតិ វេហាយសា ឥមេ អាកាសេយេវ សណ្ឋិតា។ អាកាសដ្ឋកវិមានា ឥមេតិ វទតិ។ វិជ្ជុវព្ភឃនន្តរេតិ ឃនវលាហកន្តរេ ជលមានា វិជ្ជុ វិយ។ សុនិវិដ្ឋាយាតិ មគ្គេន អាគតត្តា សុប្បតិដ្ឋិតាយ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – មហារាជ, ឯតេ បុរេ និយ្យានិកេ កស្សបពុទ្ធសាសនេ បព្ពជិត្វា បរិសុទ្ធសីលា សមណធម្មំ ករោន្តា សោតាបត្តិផលំ សច្ឆិកត្វា អរហត្តំ និព្ពត្តេតុំ អសក្កោន្តា តតោ ចុតា ឥមេសុ កនកវិមានេសុ ឧប្បន្នា។ ឯតេសំ កស្សបពុទ្ធសាវកានំ តានិ ឋានានិ, យានិ ត្វំ, មហារាជ, បស្សសីតិ។

ឯវមស្ស អាកាសដ្ឋកវិមានានិ ទស្សេត្វា សក្កស្ស សន្តិកំ គមនត្ថាយ ឧស្សាហំ ករោន្តោ អាហ –

៣៩៣.

“វិទិតានិ តេ មហារាជ, អាវាសំ បាបកម្មិនំ;

អថោ កល្យាណកម្មានំ, ឋានានិ វិទិតានិ តេ;

ឧយ្យាហិ ទានិ រាជីសិ, ទេវរាជស្ស សន្តិកេ”តិ។

តត្ថ អាវាសន្តិ មហារាជ, តយា បឋមមេវ នេរយិកានំ អាវាសំ ទិស្វា បាបកម្មានំ ឋានានិ វិទិតានិ, ឥទានិ បន អាកាសដ្ឋកវិមានានិ បស្សន្តេន អថោ កល្យាណកម្មានំ ឋានានិ វិទិតានិ, ឥទានិ ទេវរាជស្ស សន្តិកេ សយម្បិ គន្តុំ ឧយ្យាហិ គច្ឆាហីតិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា បុរតោ រថំ បេសេត្វា សិនេរុំ បរិវារេត្វា ឋិតេ សត្ត បរិភណ្ឌបព្វតេ ទស្សេសិ។ តេ ទិស្វា រញ្ញោ មាតលិស្ស បុដ្ឋភាវំ អាវិករោន្តោ សត្ថា អាហ –

៣៩៤.

“សហស្សយុត្តំ ហយវាហិំ, ទិព្វយានមធិដ្ឋិតោ;

យាយមានោ មហារាជា, អទ្ទា សីទន្តរេ នគេ;

ទិស្វានាមន្តយី សូតំ, ឥមេ កេ នាម បព្វតា”តិ។

តត្ថ ហយវាហិន្តិ ហយេហិ វាហិយមានំ។ ទិព្វយានមធិដ្ឋិតោតិ ទិព្វយានេ ឋិតោ ហុត្វា។ អទ្ទាតិ អទ្ទស។ សីទន្តរេតិ សីទន្តរសមុទ្ទស្ស អន្តរេ។ តស្មិំ កិរ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ សុខុមំ, មោរបិញ្ឆមត្តម្បិ បក្ខិត្តំ បតិដ្ឋាតុំ ន សក្កោតិ សីទតេវ, តស្មា សោ “សីទន្តរសមុទ្ទោ”តិ វុច្ចតិ។ តស្ស អន្តរេ។ នគេតិ បព្វតេ។ កេ នាមាតិ កេ នាម នាមេន ឥមេ បព្វតាតិ។

ឯវំ និមិរញ្ញា បុដ្ឋោ មាតលិ ទេវបុត្តោ អាហ –

៥៤៧.

“សុទស្សនោ ករវីកោ, ឦសធរោ យុគន្ធរោ;

នេមិន្ធរោ វិនតកោ, អស្សកណ្ណោ គិរី ព្រហា។

៥៤៨.

“ឯតេ សីទន្តរេ នគា, អនុបុព្ពសមុគ្គតា;

មហារាជានមាវាសា, យានិ ត្វំ រាជ បស្សសី”តិ។

តត្ថ សុទស្សនោតិ អយំ, មហារាជ, ឯតេសំ សព្ពពាហិរោ សុទស្សនោ បព្ពតោ នាម, តទនន្តរេ ករវីកោ នាម, សោ សុទស្សនតោ ឧច្ចតរោ។ ឧភិន្នម្បិ បន តេសំ អន្តរេ ឯកោបិ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ។ ករវីកស្ស អន្តរេ ឦសធរោ នាម, សោ ករវីកតោ ឧច្ចតរោ។ តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ។ ឦសធរស្ស អន្តរេ យុគន្ធរោ នាម, សោ ឦសធរតោ ឧច្ចតរោ។ តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ។ យុគន្ធរស្ស អន្តរេ នេមិន្ធរោ នាម, សោ យុគន្ធរតោ ឧច្ចតរោ។ តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ។ នេមិន្ធរស្ស អន្តរេ វិនតកោ នាម, សោ នេមិន្ធរតោ ឧច្ចតរោ។ តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ។ វិនតកស្ស អន្តរេ អស្សកណ្ណោ នាម, សោ វិនតកតោ ឧច្ចតរោ។ តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ។ អនុបុព្ពសមុគ្គតាតិ ឯតេ សីទន្តរមហាសមុទ្ទេ សត្ត បព្ពតា អនុបដិបាដិយា សមុគ្គតា សោបានសទិសា ហុត្វា ឋិតា។ យានីតិ យេ ត្វំ, មហារាជ, ឥមេ បព្ពតេ បស្សសិ, ឯតេ ចតុន្នំ មហារាជានំ អាវាសាតិ។

ឯវមស្ស ចាតុមហារាជិកទេវលោកំ ទស្សេត្វា បុនទេវ រថំ បេសេត្វា តាវតិំសភវនស្ស ចិត្តកូដទ្វារកោដ្ឋកំ បរិវារេត្វា ឋិតា ឥន្ទបដិមា ទស្សេសិ។ តំ ទិស្វា រាជា បុច្ឆិ, ឥតរោបិស្ស ព្យាកាសិ។

៥៥០.

“អនេករូបំ រុចិរំ, នានាចិត្រំ បកាសតិ;

ອາກິຓ຺ຓໍ ມິຄສໍເຆຫິ, ພ຺ຍເຄ຺ເຆຫິ ຈ ສຸຣກ຺ຂິຕໍ໌

ໃລິ໑໌

“ຈິຕ຺ຕໍ ຫິ ມໍ ຈິນ຺ຕຕິ ສຸຕ ທິສ຺ວາ, ປຸຈ຺ຉາມິ ຕໍ ມາຕລິ ເທວສາຣຖີ;

ທຸມໍ ນຸ ທ຺ວາເຣ ກິມກ຺ຓາຍາຫຸ, ມເນາຣມໍ ທິສ຺ສຕິ ທຸຣເຕາຈ໌

ໃລິ໒໌

“ຕສ຺ສ ປຸເຕ຺ຖາ ຈິຕ຺ຕກາສິ, ມາຕລິ ເທວສາຣຖີ;

ຈິປາກໍ ປຸຓ຺ຓກມ຺ມານໍ, ຊານໍ ອກ຺ຂາສິຊານເຕາ໌

ໃລິ໒໌

“‘ຈິຕ຺ຕກູເຕ’ຕິ ຍໍ ອາຫຸ, ເທວຣາຊປເຕຍ຺ຍໍ;

ສຸທສ຺ສນສ຺ສ ກິຣິເນາ, ທ຺ວາເຣເນຕໍ ປກາສຕິ໌

ໃລິ໓໌

“ອເນກຣູປໍ ຣຸຈິຣໍ, ນານາຈິຕ຺ຕໍ ປກາສຕິ;

ອາກິຓ຺ຓໍ ມິຄສໍເຆຫິ, ພ຺ຍເຄ຺ເຆຫິ ຈ ສຸຣກ຺ຂິຕໍ;

ປຈິເສເຕນ ຣາຊີນິ, ອຣເຊ ຄ຺ຣິເມກ຺ກຍາ”ຕິ໌

ຕຕ຺ຖ ອເນກຣູປນ຺ຕິ ອເນກຊາຕິກໍ໌ ນານາຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ ນານາວຓ຺ຓຈິຕ຺ຕໍ໌ ປກາສຕີຕິ ກິ ນາມ ເອຕໍ ປຓ຺ຓາຍຕິ໌ ອາກິຓ຺ຓນ຺ຕິ ສມ຺ປຸຓ຺ຓໍ໌ ພ຺ຍເຄ຺ເຆຫິ

ᩈᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᩈᩦᩉᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩅᨶᩴ, ᩑᩅᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩈᨴᩥᩈᩮᩉᩮᩅ ᩈᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ᪨ ᨲᩔᩣ ᨷᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᨷᨭᩥᨾᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨮᨷᩥᨲᨠᩣᩁᩮᩣ ᩑᨠᨠᨽᩥᨷᩥᩃᩮᨲ ᨠᩩᩃᩣᩅᨠᨩᩣᨲᨠᩮ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪓᪑) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨠᩥᨾᨽᩥᨬ᩠ᨬᨾᩣᩉᩩᨲᩥ ᨠᩥᨶ᩠ᨶᩣᨾᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶᨷ᩠ᨷᩅᩮᩈᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ᪨ ᩈᩩᨴᩔᨶᩔᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨽᨶᨴᩔᨶᩔ ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᨣᩥᩁᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩉᩮᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔ ᨴᩈᩈᩉᩔᨿᩮᩣᨩᨶᩥᨠᩔ ᩅᩮᨩᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨷᨠᩣᩈᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᩅᩥᩈᩮᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨩᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᩥᩈ᪨ ᩋᩁᨩᩴ ᨽᩪᨾᩥᨾᨠ᩠ᨠᨾᩣᨲᩥ ᩋᩁᨩᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩁᨩᨲᨾᨱᩥᨾᨿᩴ ᨶᩣᨶᩣᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᩈᨾᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨽᩪᨾᩥᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩮᨶ ᩋᨠ᩠ᨠᨾ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣᨲᩥ᪨

ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨷᨶ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩃᩥ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩅᩮᨩᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

᪓᪕᪓᪨

“ᩈᩉᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᨿᩅᩣᩉᩥᩴ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᨾᨵᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ;

ᨿᩣᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ, ᩋᨴ᩠ᨴᩣ ᨴᩮᩅᩈᨽᩴ ᩍᨴᨶ᩠”ᨲᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣᩅ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨵᨾ᩠ᨾᩣᨴᩮᩅᩈᨽᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩃᩥᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ, ᩈᩮᩣᨷᩥᩔ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥ᪨

᪓᪕᪔᪨

“ᨿᨳᩣ ᩈᩁᨴᩮ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ, ᨶᩦᩃᩮᩣᨽᩣᩈᩮᩣ ᨷᨴᩥᩔᨲᩥ;

ᨲᨳᩪᨷᨾᩴ ᩍᨴᩴ ᨻ᩠ᨿᨾ᩠ᩉᩴ, ᩅᩮᩊᩩᩁᩥᨿᩣᩈᩩ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ᪨

᪓᪕᪕᪨

“ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩦ ᩉᩥ ᨾᩴ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩈᩪᨲ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ ᨲᩴ ᨾᩣᨲᩃᩥ ᨴᩮᩅᩈᩣᩁᨳᩥ;

ᩍᨾᩴ ᨶᩩ ᨻ᩠ᨿᨾ᩠ᩉᩴ ᨠᩥᨾᨽᩥᨬ᩠ᨬᨾᩣᩉᩩ, ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩴ ᨴᩥᩔᨲᩥ ᨴᩪᩁᨲᩮᩣᩅ᪨

᪓᪕᪖᪨

“តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, មាតលិ ទេវសារថិ;

វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ, ជានំ អក្ខាសិជានតោ។

៣៤៩។

“‘សុធម្មា’ ឥតិ យំ អាហុ, បស្សេសា ទិស្សតេ សភា;

វេឡុរិយារុចិរា ចិត្រា, ធារយន្តិ សុនិម្មិតា។

៣៥០។

“អដ្ឋំសា សុកតា ថម្ភា, សព្ពេ វេឡុរិយាមយា;

យត្ថ ទេវា តាវតិំសា, សព្ពេ ឥន្ទបុរោហិតា។

៣៥១។

“អត្ថំ ទេវមនុស្សានំ, ចិន្តយន្តា សមច្ឆរេ;

បវិសេតេន រាជីសិ, ទេវានំ អនុមោទនន្តិ។

តត្ថ ឥទន្តិ និបាតមត្តំ, ទេវសភំ អដ្ឋសាតិ អត្ថោ។ បស្សេសាតិ បស្ស ឯសា។ វេឡុរិយា រុចិរាតិ រុចិរវេឡុរិយា។ ចិត្រាតិ នានារតនវិចិត្រា។ ធារយន្តីតិ ឥមំ សភំ ឯតេ អដ្ឋំសាទិភេទា សុកតា ថម្ភា ធារយន្តិ។ ឥន្ទបុរោហិតាតិ ឥន្ទំ បុរោហិតំ បុរេចារិកំ កត្វា បរិវារេត្វា ឋិតា ទេវមនុស្សានំ អត្ថំ ចិន្តយន្តា អច្ឆន្តិ។ បវិសេតេនាតិ ឥមិនា មគ្គេន យត្ថ ទេវា អញ្ញមញ្ញំ អនុមោទន្តា អច្ឆន្តិ, តំ ឋានំ ទេវានំ អនុមោទនំ បវិស។

ទេវាបិ ខោ តស្សាគមនមគ្គំ ឱលោកេន្តាវ និសីទិំសុ។ តេ “រាជា អាគតោ”តិ សុត្វា ទិព្ពគន្ធវាសបុប្ផហត្ថា យាវ

ចិត្តកូដទ្វារកោដ្ឋកា បដិមគ្គំ គន្ត្វា មហាសត្តំ ទិព្ពគន្ធមាលាទីហិ បូជយន្តា សុធម្មាទេវសភំ អានយិំសុ។ រាជា រថា ឱតរិត្វា ទេវសភំ បវិសិ។ ទេវា អាសនេន និមន្តយិំសុ។ សក្កោបិ អាសនេន ចេវ កាមេហិ ច និមន្តេសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៣៧១។

“តំ ទេវា បដិនន្ទិំសុ, ទិស្វា រាជានមាគតំ;

ស្វាគតំ តេ មហារាជ, អថោ តេ អទុរាគតំ;

និសីទ ទានិ រាជីសិ, ទេវរាជស្ស សន្តិកេ។

៣៧២។

“សក្កោបិ បដិនន្ទិត្ថ, វេទេហំ មិថិលគ្គហំ;

និមន្តយិត្ថ កាមេហិ, អាសនេន ច វាសវោ។

៣៧៣។

“សាធុ ខោសិ អនុប្បត្តោ, អាវាសំ វសវត្តិនំ;

វស ទេវេសុ រាជីសិ, សព្ពកាមសមិទ្ធិសុ;

តាវតិំសេសុ ទេវេសុ, ភុញ្ជ កាមេ អមានុសេ”តិ។

តត្ថ បដិនន្ទិំសូតិ សម្បិយាយិំសុ, ហដ្ឋតុដ្ឋាវ ហុត្វា សម្បដិច្ឆិំសុ។ សព្ពកាមសមិទ្ធិសូតិ សព្ពេសំ កាមានំ សមិទ្ធិយុត្តេសុ។

ឯវំ សក្កេន ទិព្ពកាមេហិ ចេវ អាសនេន ច និមន្តិតោ រាជា បដិក្ខិបន្តោ អាហ –

៣៦៣។

“យថា យាចិតកំ យានំ, យថា យាចិតកំ ធនំ;

ឯវំ សម្បទមេវេតំ, យំ បរតោ ទានបច្ចយា។

៣៦៤។

“ន ចាហមេតមិច្ឆាមិ, យំ បរតោ ទានបច្ចយា;

សយំកតានិ បុញ្ញានិ, តំ មេ អាវេណិកំ ធនំ។

៣៦៥។

“សោហំ គន្ត្វា មនុស្សេសុ, កាហាមិ កុសលំ ពហុំ;

ទានេន សមចរិយាយ, សំយមេន ទមេន ច;

យំ កត្វា សុខិតោ ហោតិ, ន ច បច្ឆានុតប្បតី”តិ។

តត្ថ យំ បរតោ ទានបច្ចយាតិ យំ បរតោ តស្ស បរស្ស ទានបច្ចយា តេន ទិន្នត្តា លព្ភតិ, តំ យាចិតកសទិសំ ហោតិ, តស្មា នាហំ ឯតំ ឥច្ឆាមិ។ សយំកតានីតិ យានិ បន មយា អត្តនា កតានិ បុញ្ញានិ, តមេវ មម បរេហិ អសាធារណត្តា អាវេណិកំ ធនំ អនុគាមិយធនំ។ សមចរិយាយាតិ តីហិ ទ្វារេហិ សមចរិយាយ។ សំយមេនាតិ សីលសំវរេន។ ទមេនាតិ ឥន្ទ្រិយទមេន។

ឯវំ មហាសត្តោ ទេវានំ មធុរស្សរេន ធម្មំ ទេសេសិ។ ធម្មំ ទេសេន្តោយេវ មនុស្សគណនាយ សត្ត ទិវសានិ ឋត្វា ទេវគណំ កោសេត្វា ទេវគណមជ្ឈេ ឋិតោវ មាតលិស្ស គុណំ កថេន្តោ អាហ –

៣៦៦។

“ພຫູປກາໂຣ ໂນ ຠວໍ, ມາຕລິ ເທວສາຣຖິ;

ໂຍ ເມ ກລ຺ຍາຓກມ຺ມານິ, ປາປານິ ປຏິທສ຺ສຍີ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ໂຍ ເມ ກລ຺ຍາຓກມ຺ມານິ, ປາປານິ ປຏິທສ຺ສຍີຕິ ໂຍ ຕ຺ວໍ ມຍ຺ຫໍ ກລ຺ຍາຓກມ຺ມານໍ ເທວານຎ຺ຈ ຐານານິ ປາປກມ຺ມານໍ ເນຣຍິການຎ຺ຈ ປາປານິ ຐານານິ ທສ຺ເສສີຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ສກ຺ກປພ຺ພໍ ນິຏ຺ຐິຕໍ.

ອຖ ຣາຊາ ສກ຺ກໍ ອາມນ຺ເຕຕ຺ວາ “ຄຈ຺ຉາມຫໍ, ມຫາຣາຊ, ມນຸສ຺ສໂລກໍ ຄນ຺ຕຸນ຺”ຕິ ອາຫ. ສກ຺ໂກ “ເຕນ ຫິ, ສມ຺ມ ມາຕລິ, ນິມິຣາຊານໍ ຕຕ຺ເຖວ ມິຖິລໍ ເນຫີ”ຕິ ອາຫ. ໂສ “ສາທູ”ຕິ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉິຕ຺ວາ ຣຖໍ ອຸປຏ຺ຐາເປສິ. ຣາຊາ ເທວຄເຓຫິ ສທ຺ຘິ ສມ຺ໂມທິຕ຺ວາ ເທເວ ນິວຕ຺ຕາເປຕ຺ວາ ຣຖໍ ອພິຣຸຫິ. ມາຕລິ ຣຖໍ ເປເສນ຺ໂຕ ປາຈີນທິສາພາເຄນ ມິຖິລໍ ປາປຸຓິ. ມຫາຊໂນ ທິພ຺ພຣຖໍ ທິສ຺ວາ “ຣາຊາ ໂນ ອາຄໂຕ”ຕິ ປມຸທິໂຕ ອໂຫສິ. ມາຕລິ ມິຖິລໍ ປທກ຺ຂິຓໍ ກຕ຺ວາ ຕສ຺ມິໍເຍວ ສີຫປຎ຺ຊເຣ ມຫາສຕ຺ຕໍ ໂອຕາເຣຕ຺ວາ “ຄຈ຺ຉາມຫໍ, ມຫາຣາຊາ”ຕິ ອາປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ສກຏ຺ຐານເມວ ຄໂຕ. ມຫາຊໂນປິ ຣາຊານໍ ປຣິວາເຣຕ຺ວາ “ກີທິໂສ, ເທວ, ເທວໂລໂກ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິ. ຣາຊາ ເທວຕານຎ຺ຈ ສກ຺ກສ຺ສ ຈ ເທວຣຎ຺ໂຎ ສມ຺ປຕ຺ຕິໍ ວຓ຺ເຓຕ຺ວາ “ຕຸມ຺ເຫປິ ທານາທີນິ ປຸຎ຺ຎານິ ກໂຣຖ, ເອວໍ ຕສ຺ມິໍ ເທວໂລເກ ນິພ຺ພຕ຺ຕິສ຺ສຖາ”ຕິ ມຫາຊນສ຺ສ ຘມ຺ມໍ ເທເສສິ.

ໂສ ອປຣພາເຄ ກປ຺ປເກນ ປລິຕສ຺ສ ຊາຕພາວໍ ອາໂຣຈິເຕ ປລິຕໍ ສຸວຓ຺ຓສຓ຺ຑາເສນ ອຸທ຺ຘຣາເປຕ຺ວາ ຫຕ຺ເຖ ຐເປຕ຺ວາ ກປ຺ປກສ຺ສ ຄາມວຣໍ ທຕ຺ວາ ປພ຺ພຊິຕຸກາໂມ ຫຸຕ຺ວາ ປຸຕ຺ຕສ຺ສ ຣຊ຺ຊໍ ປຏິຈ຺ຉາເປສິ. ເຕນ ຈ “ກສ຺ມາ, ເທວ, ປພ຺ພຊິສ຺ສສີ”ຕິ ວຸຕ຺ເຕ –

“ອຸຕ຺ຕມង຺ຄຣຸຫາ ມຍ຺ຫໍ, ອິເມ ຊາຕາ ວໂຍຫຣາ;

ປາຕຸຠູຕາ ເທວທູຕາ, ປພ຺ພຊ຺ຊາສມໂຍ ມມາ”ຕິ. –

ຄາຖໍ ວຕ຺ວາ ປຸຣິມຣາຊາໂນ ວິຍ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ຕສ຺ມິໍເຍວ ອມ຺ພວເນ ວິຫຣນ຺ໂຕ ຈຕ຺ຕາໂຣ ພ຺ຣຫ຺ມວິຫາເຣ ພາເວຕ຺ວາ ພ຺ຣຫ຺ມໂລກູປໂຄ ອໂຫສິ. ຕສ຺ສ ຈ ປພ຺ພຊິຕກາລໍ ອາວິກໂຣນ຺ໂຕ ສຕ຺ຖາ ຄາຖມາຫ –

໕໔໒.

“ອິທໍ ວຕ຺ວາ ນິມິຣາຊາ, ເວເທໂຫ ມິຖິລຄ຺ຄໂຫ;

បុត្តមត្ថិ មនិតូ្វាត, ឯមយំ អនុ្ញប្បិកាបឹ”ពិៈ

ពត្ថ ទ្ពុងំ ចតូ្វាតិ “ខ្វុត្ថមជ្ក្ររហា មយ្យ៉ត្តិ ទ្ពមំ កាឆំ ចតូ្វាៈ បុត្តមត្ថិ មនិតូ្វាតាតិ មហាគាត់ គតូ្វាៈ ឯមយំ អនុ្ញប្បិកាបឹពិ ឃឹលឯមយំ ខ្វបកទោៈ

បុទត្តា បតស្ស កាញូអារខេតកោ តាម ពំ ចំឯំ ខ្វបន្តិត្ថិៈ

ឯតូ្វា ទ្ពមំ ឆមុឧរោតំ អាហវិតូ្វា “ត, ភិក្ខវេច, ទ្ពុគាទេតច, បុទត្តុបិ ពឆាកទោា មហាភិគិក្ខុមត់ គិក្ខុទត្ថារេមចា”ពិ ចតូ្វា ខាពក់ ឯទមាឆាទេតសិ “ពគា ឯទក្កា អត្ថរូវត្ថ អទោហាសិ, មាពលិ អាតទ្ថិ, ចត្ថរាឃឹពិ លត្តិមឯហស្សាតិ ញុគ្គបវិសា, គិមិរាខា បត អហទមច ឯមូ្យាឯមូទគ្គា អទោហាសិ”ត្ថិៈ

គិមិខាពកចណ្ណតា ចត្វតូ្វាៈ

[៥៥១] ៥ៈ ខ្វមក្កខាពកចណ្ណតា

បគ្គារលឹឯត្តុទឯតាឃាតិ ទ្ពុងំ ឯតូ្វា ខេពចទេត ចិហទទត្ថា បញ្ញាបាវមិ អារត្ថុ កទេឆសិៈ ឲកដិចឯពិញ្ញាភិក្ខុ ឆមុឯកាឃំ ឯត្តិសិត្ថា ពឆាកពស្ស បញ្ញាបាវមិ ចណ្ណមត្ថា គិឃឹជិស្វ “មហាបញ្ញា, អាចុទឯា, ពឆាកទោា បុត្តុបញ្ញា កមឹ្ភរបញ្ញា ហាឯបញ្ញា ខេចតបញ្ញា ពិក្ខុបញ្ញា គិទ្ធុឆិកបញ្ញា បរប្បចាគមទ្ធុទតា, អត្ថុទតា បញ្ញាត្ថការចេត ក្ខុងគត្ថាគទេឃា ព្រាហ្ម្មណ, ឯភិឃាគទេឃា បវិត្តុាខេក, អង្គុលិមាលិគទេឃា ទចារទរ, អាញូអចកាគទេឃា មទក្ខុ, ឯក្កាគទេឃា ទគទេច, ពកាគទេឃា ព្រហ្មារតោ ច គទេមតូ្វា គិត្ថិទឯចទេត អកាសិ, ពហុខេតកាទេម បត្តុឌ្ជុ គតូ្វា មក្កចទេលស្វ បតិដ្ឋារបសិ, ឲចំ មហាបញ្ញា, អាចុទឯា, ឯតូ្វា”ពិៈ ឯតូ្វា អាកត្ថុ “កាឃ ត្វត្ថ, ភិក្ខវេច, ឲពរហិ កឆាឃ ឯត្តិសិត្ថា”ពិ បុច្ឆិតូ្វា “ទ្ពុមាឃ តាមា”ពិ ចុទត្ត “ត, ភិក្ខវេច, ពឆាកទោា ទ្ពុគាទេតច បញ្ញាចា, អតឹទេតបិ អបវិបក្កាទោារណ ទេពិឆិកោលគូ្វាឃ ចរិឃំ ចរទត្ថាបិ បញ្ញាចារេមចា”ពិ ចតូ្វា ទេពហិ ឃាចិទោា អតឹតំ អាហវិៈ

អតឹទេត ចិទេគហទដ្ឋ មិធិលិឃំ ទេចទេគទេហា តាម រាខា រជ្ជុ ការទេសិៈ ពស្ស អត្ថឆមូ្យាត្វឯាឯកា ចត្តាទេរា បណ្ឌិតា អទេហស្វុ ទេឯតទកោ, បុក្កុទឯា, កាមិទគ្គា, ទេគចិទគ្គា ចាពិៈ ពគា រាខា ទេពិឆិឯត្តស្ស បដិឯត្តិក្កហោលនិចទេឯ បទ្ធុឯកាទេល ឲចទ្ធុបំ ស្វបិតំ អទ្ធុឯ – រាខក្កុទោា ចត្វស្វ ទោាទោាស្វ ចត្តាទេរា អក្កិក្ខន្ធា មហាបិការប្បមាណា ខ្វដ្ឋាឃ បខ្ចុលត្តិៈ ទេពឯំ មទេឡ្យាលទេខ្ជាបតកប្បមាទោា អក្កិក្ខទគ្គា ខ្វដ្ឋហិតូ្វា ពខ្ចុលទេញ្ញាច ចត្តាទេរា អក្កិក្ខទគ្គ អតិក្កមិតូ្វា ឃាច ព្រហ្មលោកា ខ្វដ្ឋាឃ ឯកលចក្កចាញូអំ ឆ្ពុភារឯតូ្វា ជិទោា, ក្វមិឃំ បពិទោា ឯាឯបតឹខមត្តុម្បិ បញ្ញាឃពិៈ ពំ ឯទេគចកា ទេលិកា ឯមារកា ឯព្រហ្មកា កត្ថុមាលិនីហិ បូ្វទេខត្តិ, មហាខទតា ខាលត្តុទរទេតច ចរពិ,

ᩃᩮᩣᨾᨠᩪᨷᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩏᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩍᨾᩴ ᩈᩩᨷᩥᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨽᩦᨲᨲᩈᩥᨲᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᩮ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨠᩮᩣᩅ ᩋᩁᩩᨱᩴ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᩈᩥ᪨

ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨷᩥ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨷᩣᨲᩮᩣᩅᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᨧ᩠ᨧᩥ, ᨴᩮᩅ, ᩈᩩᨡᩴ ᩈᨿᩥᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ ᩈᩩᨡᩈᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ “ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨾᩮ ᩈᩩᨡᩈᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩃᨴ᩠ᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩑᩅᩁᩪᨷᩮᩣ ᨾᩮ ᩈᩩᨷᩥᨶᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩈᩮᨶᨠᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ “ᨾᩣ ᨽᩣᨿᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩈᩩᨷᩥᨶᩮᩣ ᩑᩈᩮᩣ, ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥ ᨲᩮ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨾ᩠ᩉᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥᩔᨲᩥ, ᨾᨿᨬ᩠ᩉᩥᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩅᩥᨿ, ᨲᩮᩈᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥᩔᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᩈᨴᩥᩈᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᨠᩩᩉᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨲᩔ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶᩮᨶ ᩅᩣ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩥᨷ᩠ᨷᨻᩃᩮᨶ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨿ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣᨷᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨲᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᩥ᪨

ᨾᩥᨳᩥᩃᩣᨿᩴ ᨷᨶ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᨷᩣᨧᩦᨶᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᩮᩣ, ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᩮᩣ, ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᩮᩣ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᩮᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨣᩣᨾᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨷᩣᨧᩦᨶᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᩮ ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᨭᩥᩅᩈᨲᩥ, ᩈᩩᨾᨶᨴᩮᩅᩦ ᨶᩣᨾᩔ ᨽᩁᩥᨿᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᩩᨷᩥᨶᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩅᩮᩃᩣᨿ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᨲᩮᩣ ᨧᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨡᨱᩮ ᩋᨷᩁᩮᨷᩥ ᨴᩮᩅᨷᩩᨲ᩠ᨲᩈᩉᩔᩣ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᨲᩮᩣ ᨧᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨣᩣᨾᩮ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᩋᨶᩩᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩩᩃᩮᩈᩩ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩩᨾᨶᨴᩮᩅᩦᨷᩥ ᨴᩈᨾᩣᩈᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨩᩣᨿᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶᨠᩣᩃᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ “ᩍᨾᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨦ᩠ᨠᩩᩁᩴ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ”ᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨴᩥᩔᨾᩣᨶᨠᩣᨿᩮᨶ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᩑᨠᩴ ᩒᩈᨵᨣᩩᩊᩥᨠᩴ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅ ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩮ ᨾᩣᨲᩩ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩣᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᨠᩁᨱᨲᩮᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᩩᨡᩮᨶᩮᩅ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥ᪨

ᩈᩣ ᨲᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᩒᩈᨵᨣᩩᩊᩥᨠᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᨲᩣᨲ, ᨠᩥᩴ ᨲᩮ ᩃᨴ᩠ᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᩒᩈᨵᩴ, ᩋᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩣᩈᨵᩴ ᨾᩣᨲᩩ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨮᨷᩮᩈᩥ᪨ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨷᨶ “ᩋᨾ᩠ᨾ, ᩍᨾᩴ ᩒᩈᨵᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᨻᩣᨵᩥᨠᩣᨶᩴ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩣ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᨷᩉᨭ᩠ᨮᩣ ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨶᩮᩣ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᨷᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩔᩥᨠᩮᩣ ᩈᩦᩈᩣᨻᩣᨵᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᨷᩉᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨿᩴ ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨩᩣᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩒᩈᨵᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨩᩣᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᨾᩣᨲᩁᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᩮᩈᩥ, ᩑᩅᩁᩪᨷᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩅᨲᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩒᩈᨵᩴ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩒᩈᨵᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᨴᩣᨿᩴ ᨥᩴᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨶᩃᩣᨭᩮ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩣᩅᨴᩮᩅ ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩔᩥᨠᩮᩣ ᩈᩦᩈᩣᨻᩣᨵᩮᩣ ᨷᨴᩩᨾᨷᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ “ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩴ ᩒᩈᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩒᩈᨵᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨷᩣᨠᨭᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᩋᩣᨻᩣᨵᩥᨠᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᩔ ᨣᩮᩉᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩈᨵᩴ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨶᩥᩈᨴᩣᨿᩴ ᨥᩴᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᩋᩣᩃᩮᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩣᩈᨵᩮᨶ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᨾᨲ᩠ᨲᩮᨿᩮᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᨿᩮᩣ ᩅᩪᨷᩈᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨡᩥᨲᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ “ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨶᩮᩣ ᨣᩮᩉᩮ ᩒᩈᨵᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᨾᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᨶ ᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᩉᨱᨴᩥᩅᩈᩮ ᨾᩉᩣᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥ “ᨾᨾ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨿ᩠ᨿᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᨶ ᨶᩣᨾᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨩᩣᨿᨾᩣᨶᩔ ᩒᩈᨵᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ

អាគតត្តា ឱសធទារកោ ហោតូ”តិ វត្វា “មហោសធកុមារោ”ត្វេវស្ស នាមមកាសិ។

ឥទញ្ចស្ស អហោសិ “មម បុត្តោ មហាបុញ្ញោ, ន ឯកកោវ និព្ពត្តិស្សតិ, ឥមិនា សទ្ធិំ ជាតទារកេហិ ភវិតព្ព”ន្តិ។ សោ ឱលោកាបេន្តោ ទារកសហស្សានិ និព្ពត្តានិ សុត្វា សព្ពេសម្បិ កុមារកានំ បិឡន្ធនានិ ទត្វា ធាតិយោ ទាបេសិ “បុត្តស្ស មេ ឧបដ្ឋាកា ភវិស្សន្តី”តិ។ ពោធិសត្តេន សទ្ធិំយេវ តេសំ មង្គលំ ការេសិ។ ទារកេ អលង្ករិត្វា មហាសត្តស្ស ឧបដ្ឋានំ អានេន្តិ។ ពោធិសត្តោ តេហិ សទ្ធិំ កីឡន្តោ វឌ្ឍន្តោ សត្តវស្សិកកាលេ សុវណ្ណបដិមា វិយ អភិរូបោ អហោសិ។ អថស្ស គាមមជ្ឈេ តេហិ សទ្ធិំ កីឡន្តស្ស ហត្ថិអស្សាទីសុ អាគច្ឆន្តេសុ កីឡាមណ្ឌលំ ភិជ្ជតិ។ វាតាតបបហរណកាលេ ទារកា កិលមន្តិ។ ឯកទិវសញ្ច តេសំ កីឡន្តានំយេវ អកាលមេឃោ ឧដ្ឋហិ។ តំ ទិស្វា នាគពលោ ពោធិសត្តោ ធាវិត្វា ឯកំ សាលំ បាវិសិ។ ឥតរេ ទារកា បច្ឆតោ ធាវន្តា អញ្ញមញ្ញស្ស បាទេសុ បហរិត្វា ឧបក្ខលិត្វា បតិតា ជណ្ណុកភេទាទីនិ បាបុណិំសុ។ ពោធិសត្តោបិ “ឥមស្មិំ ឋានេ កីឡាសាលំ កាតុំ វដ្ដតិ, ឯវំ វាតេ វា វស្សេ វា អាតបេ វា អាគតេ ន កិលមិស្សាមា”តិ ចិន្តេត្វា តេ ទារកេ អាហ – “សម្មា, ឥមស្មិំ ឋានេ វាតេ វា វស្សេ វា អាតបេ វា អាគតេ ឋាននិសជ្ជសយនក្ខមំ ឯកំ សាលំ ការេស្សាម, ឯកេកំ កហាបណំ អាហរថា”តិ។ តេ តថា ករិំសុ។

មហាសត្តោ មហាវឌ្ឍកិំ បក្កោសាបេត្វា “ឥមស្មិំ ឋានេ សាលំ ករោហី”តិ សហស្សំ អទាសិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា សហស្សំ គហេត្វា ខាណុកណ្ដកេ កោដ្ដេត្វា ភូមិំ សមំ ការេត្វា សុត្តំ បសារេសិ។ មហាសត្តោ តស្ស សុត្តបសារណវិធានំ អនារាធេន្តោ “អាចរិយ, ឯវំ អបសារេត្វា សាធុកំ បសារេហី”តិ អាហ។ “សាមិ, អហំ អត្តនោ សិប្បានុរូបេន បសារេមិ, ឥតោ អញ្ញំ ន ជានាមី”តិ។ ‘ឯត្តកំ អជានន្តោ ត្វំ អម្ហាកំ ធនំ គហេត្វា សាលំ កថំ ករិស្សសិ, អាហរ, សុត្តំ បសារេត្វា តេ ទស្សាមី”តិ អាហរាបេត្វា សយំ សុត្តំ បសារេសិ។ តំ វិស្សកម្មទេវបុត្តស្ស បសារិតំ វិយ អហោសិ។ តតោ វឌ្ឍកិំ អាហ “ឯវំ បសារេតុំ សក្ខិស្សសី”តិ? “ន សក្ខិស្សាមី”តិ។ “មម វិចារណាយ បន កាតុំ សក្ខិស្សសី”តិ។ “សក្ខិស្សាមិ, សាមី”តិ។ មហាសត្តោ យថា តស្សា សាលាយ ឯកស្មិំ បទេសេ អនាថានំ វសនដ្ឋានំ ហោតិ, ឯកស្មិំ អនាថានំ ឥត្ថីនំ វិជាយនដ្ឋានំ, ឯកស្មិំ អាគន្តុកសមណព្រាហ្មណានំ វសនដ្ឋានំ, ឯកស្មិំ អាគន្តុកមនុស្សានំ វសនដ្ឋានំ, ឯកស្មិំ អាគន្តុកវាណិជានំ ភណ្ឌដ្ឋបនដ្ឋានំ ហោតិ, ឯវំ សព្ពានិ ឋានានិ ពហិមុខានិ កត្វា សាលំ វិធាយេសិ។ តត្ថេវ កីឡាសាលំ, តត្ថេវ វិនិច្ឆយំ, តត្ថេវ ធម្មសភំ ការេសិ។ កតិបាហេនេវ និដ្ឋិតាយ សាលាយ ចិត្តការេ បក្កោសាបេត្វា សយំ វិចារេត្វា រមណីយំ ចិត្តកម្មំ ការេសិ។ សាលា សុធម្មាទេវសភាបដិភាគា អហោសិ។

តតោ “ន ឯត្តកេន សាលា សោភតិ, បោក្ខរណិំ បន ការេតុំ វដ្ដតី”តិ បោក្ខរណិំ ខណាបេត្វា ឥដ្ឋកវឌ្ឍកិំ បក្កោសាបេត្វា សយំ វិចារេត្វា សហស្សវង្កំ សតតិត្ថំ បោក្ខរណិំ ការេសិ។ សា បញ្ចវិធបទុមសញ្ឆន្នា នន្ទាបោក្ខរណី វិយ អហោសិ។ តស្សា តីរេ បុប្ផផលធរេ នានារុក្ខេ រោបេត្វា នន្ទនវនសទិសំ ឧយ្យានំ ការេសិ។ តមេវ ច សាលំ និស្សាយ ធម្មិកសមណព្រាហ្មណានញ្ចេវ អាគន្តុកគមិកាទីនញ្ច ទានវត្តំ បដ្ឋបេសិ។ តស្ស សា កិរិយា សព្ពត្ថ បាកដា អហោសិ។ ពហូ មនុស្សា ឱសរន្តិ។ មហាសត្តោ សាលាយ និសីទិត្វា អាគតាគតានំ ការណាការណំ យុត្តាយុត្តំ កថេសិ, វិនិច្ឆយំ ឋបេសិ, ពុទ្ធុប្បាទកាលោ វិយ អហោសិ។

វេទេហរាជាបិ សត្តវស្សច្ចយេន “ចត្តារោ បណ្ឌិតា ‘អម្ហេ អតិក្កមិត្វា បញ្ញាយ បណ្ឌិតោ ឧប្បជ្ជិស្សតី’តិ មេ កថយិំសុ, កត្ថ សោ ឯតរហី”តិ វត្វា “តស្ស វសនដ្ឋានំ ជានាថា”តិ ចតូហិ ទ្វារេហិ ចត្តារោ អមច្ចេ បេសេសិ។ សេសទ្វារេហិ និក្ខន្តា អមច្ចា មហាសត្តំ ន បស្សិំសុ។ បាចីនទ្វារេន និក្ខន្តោ អមច្ចោ បន សាលាទីនិ ទិស្វា “បណ្ឌិតេន នាម ឥមិស្សា សាលាយ ការកេន វា ការាបកេន វា ភវិតព្ព”ន្តិ ចិន្តេត្វា មនុស្សេ បុច្ឆិ “អយំ សាលា កេន វឌ្ឍកិនា កតា”តិ? មនុស្សា “នាយំ វឌ្ឍកិនា កតា, សិរិវឌ្ឍនសេដ្ឋិបុត្តេន មហោសធបណ្ឌិតេន អត្តនោ បញ្ញាពលេន វិចារេត្វា កតា”តិ វទិំសុ។ “កតិវស្សោ បន បណ្ឌិតោ”តិ? “បរិបុណ្ណសត្តវស្សោ”តិ។ អមច្ចោ រញ្ញោ ទិដ្ឋសុបិនទិវសតោ បដ្ឋាយ វស្សំ គណេត្វា “រញ្ញោ ទិដ្ឋសុបិនេន សមេតិ, អយមេវ សោ បណ្ឌិតោ”តិ រញ្ញោ ទូតំ បេសេសិ “ទេវ, បាចីនយវមជ្ឈកគាមេ សិរិវឌ្ឍនសេដ្ឋិបុត្តោ មហោសធបណ្ឌិតោ នាម សត្តវស្សិកោវ សមានោ ឯវរូបំ នាម សាលំ វិចារេសិ, បោក្ខរណិំ ឧយ្យានញ្ច ការេសិ, ឥមំ បណ្ឌិតំ គហេត្វា អានេមី”តិ។ រាជា តំ កថំ សុត្វាវ តុដ្ឋចិត្តោ ហុត្វា សេនកំ បក្កោសាបេត្វា តមត្ថំ អារោចេត្វា “កិំ, អាចរិយ, អានេម បណ្ឌិត”ន្តិ បុច្ឆិ។ សោ លាភំ មច្ឆរាយន្តោ “មហារាជ, សាលាទីនំ ការាបិតមត្តេន បណ្ឌិតោ នាម ន ហោតិ, យោ កោចិ ឯតានិ ការេតិ, អប្បមត្តកំ ឯត”ន្តិ អាហ។ សោ តស្ស កថំ សុត្វា “ភវិតព្ពមេត្ថ ការណេនា”តិ តុណ្ហី ហុត្វា “តត្ថេវ វសន្តោ បណ្ឌិតំ វីមំសតូ”តិ អមច្ចស្ស ទូតំ បដិបេសេសិ។ តំ សុត្វា អមច្ចោ តត្ថេវ វសន្តោ បណ្ឌិតំ វីមំសិ។

សត្តទារកបញ្ហោ

តត្រិទំ វីមំសនដ្ឋានំ –

“មំសំ គោណោ គន្ថិ សុត្តំ, បុត្តោ គោណោ រថេន ច;

ទណ្ឌោ សីសំ អហិ ចេវ, កុក្កុដោ មណិ វិជាយនំ;

ឱទនំ វាលុកញ្ចាបិ, តឡាកុយ្យានំ គទ្រភោ មណី”តិ។

តត្ថ មំសន្តិ ឯកទិវសំ ពោធិសត្តោ កីឡាមណ្ឌលំ គច្ឆន្តោ ឯកោ សេនោ សូនផលកតោ មំសបេសិំ គហេត្វា អាកាសំ បក្ខន្ទិ។ តំ ទិស្វា ទារកា “មំសបេសិំ ឆឌ្ឌាបេស្សាមា”តិ សេនំ អនុពន្ធិំសុ។ សេនោ ឥតោ ចិតោ ច ធាវតិ។ តេ ឧទ្ធំ ឱលោកេត្វា តស្ស បច្ឆតោ បច្ឆតោ គច្ឆន្តា បាសាណាទីសុ ឧបក្ខលិត្វា កិលមន្តិ។ អថ តេ បណ្ឌិតោ អាហ “ឆឌ្ឌាបេស្សាមិ ន”ន្តិ។ “ឆឌ្ឌាបេហិ សាមី”តិ។ “តេន ហិ បស្សថា”តិ សោ ឧទ្ធំ អនោលោកេត្វាវ វាតវេគេន ធាវិត្វា សេនស្ស ឆាយំ អក្កមិត្វា បាណិំ បហរិត្វា មហារវំ រវិ។ តស្ស តេជេន សោ សទ្ទោ សេនស្ស កុច្ឆិំ វិនិវិជ្ឈិត្វា និច្ឆរិតោ វិយ អហោសិ។ សោ ភីតោ មំសំ ឆឌ្ឌេសិ។ មហាសត្តោ ឆឌ្ឌិតភាវំ ញត្វា ឆាយំ ឱលោកេន្តោវ មំសំ ភូមិយំ បតិតុំ អទត្វា អាកាសេយេវ សម្បដិច្ឆិ។ តំ អច្ឆរិយំ ទិស្វា មហាជនោ នទន្តោ គជ្ជន្តោ អប្ផោដេន្តោ មហាសទ្ទំ អកាសិ។ អមច្ចោ

តំ បវត្តិំ ញត្វា រញ្ញោ ទូតំ បេសេសិ “បណ្ឌិតោ ឥមិនា ឧបាយេន មំសបេសិំ ឆឌ្ឌាបេសិ, ឥទំ ទេវោ ជានាតូ”តិ។ តំ សុត្វា រាជា សេនកំ បុច្ឆិ “កិំ, សេនក, អានេម បណ្ឌិត”ន្តិ? សោ ចិន្តេសិ “តស្ស ឥធាគតកាលតោ បដ្ឋាយ មយំ និប្បភា ភវិស្សាម, អត្ថិកាចម្បិ នោ រាជា ន ជានិស្សតិ, ន តំ អានេតុំ វដ្ដតី”តិ។ សោ ពាលចលិកមច្ឆរិយតាយ “មហារាជ, ឯត្តកេន បណ្ឌិតោ នាម ន ហោតិ, អប្បមត្តកំ កិញ្ចិ ឯត”ន្តិ អាហ។ រាជា មជ្ឈត្តោវ ហុត្វា “តត្ថេវ នំ វីមំសតូ”តិ បុន បេសេសិ។

គោណោតិ ឯកោ បាចីនយវមជ្ឈកគាមវាសី បុរិសោ “វស្សេ បតិតេ កសិស្សាមី”តិ គាមន្តរតោ គោណេ កិណិត្វា អានេត្វា គេហេ វសាបេត្វា បុនទិវសេ គោចរត្ថាយ តិណភូមិំ អានេត្វា គោណបិដ្ឋេ និសិន្នោ កិលន្តរូបោ ឱតរិត្វា រុក្ខមូលេ និបន្នោ និទ្ទំ ឱក្កមិ។ តស្មិំ ខណេ ឯកោ ចោរោ គោណេ គហេត្វា បលាយិ។ សោ បពុជ្ឈិត្វា គោណេ អបស្សន្តោ ឥតោ ចិតោ ច ឱលោកេន្តោ គោណេ គហេត្វា បលាយន្តំ ចោរំ ទិស្វា វេគេន បក្ខន្ទិត្វា “កុហិំ មេ គោណេ នេសី”តិ អាហ។ “មម គោណេ អត្តនោ ឥច្ឆិតដ្ឋានំ នេមី”តិ។ តេសំ វិវាទំ សុត្វា មហាជនោ សន្និបតិ។ បណ្ឌិតោ តេសំ សាលាទ្វារេន គច្ឆន្តានំ សទ្ទំ សុត្វា ឧភោបិ បក្កោសាបេត្វា តេសំ កិរិយំ ទិស្វាវ “អយំ ចោរោ, អយំ គោណសាមិកោ”តិ ជានាតិ។ ជានន្តោបិ “កស្មា វិវទថា”តិ បុច្ឆិ។ គោណសាមិកោ អាហ – “សាមិ, ឥមេ អហំ អមុកគាមតោ អមុកស្ស នាម ហត្ថតោ កិណិត្វា អានេត្វា គេហេ វសាបេត្វា គោចរត្ថាយ តិណភូមិំ នេសិំ, តត្ថ មម បមាទំ ទិស្វា អយំ គោណេ គហេត្វា បលាយិ។ ស្វាហំ ឥតោ ចិតោ ច ឱលោកេន្តោ ឥមំ ទិស្វា អនុពន្ធិត្វា គណ្ហិំ អមុកគាមវាសិនោ មយា ឯតេសំ កិណិត្វា គហិតភាវំ ជានន្តី”តិ។ ចោរោ បន “មមេតេ ឃរជាតិកា, អយំ មុសា ភណតី”តិ អាហ។

អថ នេ បណ្ឌិតោ “អហំ វោ អដ្ដំ ធម្មេន វិនិច្ឆិនិស្សាមិ, ឋស្សថ មេ វិនិច្ឆយេ”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, សាមិ, ឋស្សាមា”តិ វុត្តេ “មហាជនស្ស មនំ គណ្ហិតុំ វដ្ដតី”តិ បឋមំ ចោរំ បុច្ឆិ “តយា ឥមេ គោណា កិំ ខាទាបិតា កិំ បាយិតា”តិ? “យាគុំ បាយិតា តិលបិដ្ឋា មាសេ ច ខាទាបិតា”តិ។ តតោ គោណសាមិកំ បុច្ឆិ។ សោ អាហ – “សាមិ, កុតោ មេ ទលិទ្ទស្ស យាគុអាទីនិ លទ្ធានិ, តិណមេវ ខាទាបិតា”តិ។ បណ្ឌិតោ តេសំ កថំ បរិសំ គាហាបេត្វា បិយង្គុបត្តានិ អាហរាបេត្វា កោដ្ដាបេត្វា ឧទកេន មទ្ទាបេត្វា គោណេ បាយេសិ។ គោណា តិណមេវ ឆឌ្ឌយិំសុ។ បណ្ឌិតោ “បស្សថេត”ន្តិ មហាជនស្ស ទស្សេត្វា ចោរំ បុច្ឆិ “ត្វំ ចោរោសិ, ន ចោរោសី”តិ? សោ “ចោរោម្ហី”តិ អាហ។ “តេន ហិ ត្វំ ឥតោ បដ្ឋាយ មា ឯវរូបមកាសី”តិ ឱវទិ។ ពោធិសត្តស្ស បរិសា បន តំ ហត្ថបាទេហិ កោដ្ដេត្វា ទុព្ពលមកាសិ។ អថ នំ បណ្ឌិតោ “ទិដ្ឋធម្មេយេវ តាវ ឥទំ ទុក្ខំ លភសិ, សម្បរាយេ បន និរយាទីសុ មហាទុក្ខំ អនុភវិស្សសិ, សម្ម, ត្វំ ឥតោ បដ្ឋាយ បជហេតំ កម្ម”ន្តិ វត្វា តស្ស បញ្ច សីលានិ អទាសិ។ អមច្ចោ តំ បវត្តិំ យថាភូតំ រញ្ញោ អារោចាបេសិ។ រាជា សេនកំ បុច្ឆិ “កិំ, សេនក, អានេម បណ្ឌិត”ន្តិ។ “គោណអដ្ដំ នាម, មហារាជ, យោ កោចិ វិនិច្ឆិនន្តិ, អាគមេហិ តាវា”តិ វុត្តេ រាជា មជ្ឈត្តោ ហុត្វា បុន តថេវ សាសនំ បេសេសិ។ សព្វដ្ឋានេសុបិ ឯវំ វេទិតព្ពំ។ ឥតោ បរំ បន ឧទ្ទានមត្តមេវ វិភជិត្វា ទស្សយិស្សាមាតិ។

គន្ថីតិ ឯកា ទលិទ្ទិត្ថី នានាវណ្ណេហិ សុត្តេហិ គណ្ឋិកេ ពន្ធិត្វា កតំ សុត្តគណ្ឋិបិឡន្ធនំ គីវតោ មោចេត្វា សាដកស្ស ឧបរិ ឋបេត្វា ន្ហាយិតុំ បណ្ឌិតេន ការិតបោក្ខរណិំ ឱតរិ។ អបរា តរុណិត្ថី តំ ទិស្វា លោភំ ឧប្បាទេត្វា ឧក្ខិបិត្វា “អម្ម, អតិវិយ សោភនំ ឥទំ កិត្តកេន តេ កតំ, អហម្បិ អត្តនោ ឯវរូបំ ករិស្សាមិ, គីវាយ បិឡន្ធិត្វា បមាណំ តាវស្ស ឧបធារេមី”តិ វត្វា តាយ ឧជុចិត្តតាយ

“ឧបធារេហី”តិ វុត្តេ គីវាយ បិឡន្ធិត្វា បក្កាមិ. ឥតរា តំ ទិស្វា សីឃំ ឧត្តរិត្វា សាដកំ និវាសេត្វា ឧបធាវិត្វា “កហំ មេ បិឡន្ធនំ គហេត្វា បលាយិស្សសី”តិ សាដកេ គណ្ហិ. ឥតរា “នាហំ តវ សន្តកំ គណ្ហាមិ, មម គីវាយមេវ បិឡន្ធន”ន្តិ អាហ. មហាជនោ តំ សុត្វា សន្និបតិ. បណ្ឌិតោ ទារកេហិ សទ្ធិំ កីឡន្តោ តាសំ កលហំ កត្វា សាលទ្វារេន គច្ឆន្តីនំ សទ្ទំ សុត្វា “កិំ សទ្ទោ ឯសោ”តិ បុច្ឆិត្វា ឧភិន្នំ កលហការណំ សុត្វា បក្កោសាបេត្វា អាការេនេវ ចោរិញ្ច អចោរិញ្ច ញត្វាបិ តា ឧភោ បុច្ឆិត្វា “អហំ វោ ធម្មេន វិនិច្ឆិនិស្សាមិ, មម វិនិច្ឆយេ ឋស្សថា”តិ វត្វា “អាម, ឋស្សាម, សាមី”តិ វុត្តេ បឋមំ ចោរិំ បុច្ឆិ “ត្វំ ឥមំ បិឡន្ធនំ បិឡន្ធន្តី កតរគន្ធំ វិលិម្បសី”តិ? “អហំ និច្ចំ សព្ពសំហារកំ វិលិម្បាមី”តិ. សព្ពសំហារកោ នាម សព្ពគន្ធេហិ យោជេត្វា កតគន្ធោ. តតោ ឥតរំ បុច្ឆិ. សា អាហ “កុតោ, សាមិ, ទលិទ្ទាយ មយ្ហំ សព្ពសំហារកោ, អហំ និច្ចំ បិយង្គុបុប្ផគន្ធមេវ វិលិម្បាមី”តិ. បណ្ឌិតោ ឧទកបាតិំ អាហរាបេត្វា តំ បិឡន្ធនំ តត្ថ បក្ខិបាបេត្វា គន្ធិកំ បក្កោសាបេត្វា “ឥមំ គន្ធំ ឧបសិង្ឃិត្វា អសុកគន្ធភាវំ ជានាហី”តិ អាហ. សោ ឧបសិង្ឃន្តោ បិយង្គុបុប្ផភាវំ ញត្វា ឥមំ ឯកកនិបាតេ គាថមាហ –

“សព្ពសំហារកោ នត្ថិ, សុទ្ធំ កង្គុ បវាយតិ;

អលិកំ ភាសតិយំ ធុត្តី, សច្ចមាហុ មហល្លិកា”តិ. (ជា. ១.១.១១០);

តត្ថ ធុត្តីតិ ធុត្តិកា. អាហូតិ អាហ, អយមេវ វា បាឋោ.

ឯវំ មហាសត្តោ តំ ការណំ មហាជនំ ជានាបេត្វា “ត្វំ ចោរីសិ, ន ចោរីសី”តិ បុច្ឆិត្វា ចោរិភាវំ បដិជានាបេសិ. តតោ បដ្ឋាយ មហាសត្តស្ស បណ្ឌិតភាវោ បាកដោ ជាតោ.

សុត្តន្តិ ឯកា កប្បាសខេត្តរក្ខិកា ឥត្ថី កប្បាសខេត្តំ រក្ខន្តី តត្ថេវ បរិសុទ្ធំ កប្បាសំ គហេត្វា សុខុមសុត្តំ កន្តិត្វា គុឡំ កត្វា ឧច្ឆង្គេ ឋបេត្វា គាមំ អាគច្ឆន្តី “បណ្ឌិតស្ស បោក្ខរណិយំ ន្ហាយិស្សាមី”តិ តីរំ គន្ត្វា សាដកំ មុញ្ចិត្វា សាដកស្ស ឧបរិ សុត្តគុឡំ ឋបេត្វា ឱតរិត្វា បោក្ខរណិយំ ន្ហាយតិ. អបរា តំ ទិស្វា លុទ្ធចិត្តតាយ តំ គហេត្វា “អហោ មនាបំ សុត្តំ, អម្ម, តយា កត”ន្តិ អច្ឆរំ បហរិត្វា ឱលោកេន្តី វិយ ឧច្ឆង្គេ កត្វា បក្កាមិ. សេសំ បុរិមនយេនេវ វិត្ថារេតព្ពំ. បណ្ឌិតោ បឋមំ ចោរិំ បុច្ឆិ “ត្វំ គុឡំ ករោន្តី អន្តោ កិំ បក្ខិបិត្វា អកាសី”តិ? “កប្បាសដ្ឋិមេវ សាមី”តិ. តតោ ឥតរំ បុច្ឆិ. សា “សាមិ តិម្ពរុអដ្ឋិ”ន្តិ អាហ. សោ ឧភិន្នំ វចនំ បរិសំ ជានាបេត្វា សុត្តគុឡំ និព្ពេឋេត្វា តិម្ពរុអដ្ឋិំ ទិស្វា តំ ចោរិភាវំ សំបដិច្ឆាបេសិ. មហាជនោ ហដ្ឋតុដ្ឋោ “សុវិនិច្ឆិតោ អឌ្ឌោ”តិ សាធុការសហស្សានិ បវត្តេសិ.

បុត្តោតិ ឯកទិវសំ ឯកា ឥត្ថី បុត្តំ អាទាយ មុខធោវនត្ថាយ បណ្ឌិតស្ស បោក្ខរណិំ គន្ត្វា បុត្តំ ន្ហាបេត្វា អត្តនោ សាដកេ និសីទាបេត្វា អត្តនោ មុខំ ធោវិតុំ ឱតរិ. តស្មិំ ខណេ ឯកា យក្ខិនី តំ ទារកំ ទិស្វា ខាទិតុកាមា ហុត្វា ឥត្ថិវេសំ គហេត្វា “សហាយិកេ, សោភតិ

វតាយំ ទារកោ, តវេសោ បុត្តោ”តិ បុច្ឆិត្វា “អាមា”តិ វុត្តេ “បាយេមិ ន”ន្តិ វត្វា “បាយេហី”តិ វុត្តា តំ គហេត្វា ថោកំ កីឡាបេត្វា អាទាយ បលាយិ។ ឥតរា តំ ទិស្វា ធាវិត្វា “កុហិំ មេ បុត្តំ នេសី”តិ គណ្ហិ។ យក្ខិនី “កុតោ តយា បុត្តោ លទ្ធោ, មមេសោ បុត្តោ”តិ អាហ។ តា កលហំ ករោន្តិយោ សាលាទ្វារេន គច្ឆន្តិ។ បណ្ឌិតោ តំ កលហសទ្ទំ សុត្វា បក្កោសាបេត្វា “កិមេត”ន្តិ បុច្ឆិ។ តា តស្ស ឧភោបិ អារោចេសុំ។ តំ សុត្វា មហាសត្តោ អក្ខីនំ អនិមិសតាយ ចេវ រត្តតាយ ច និរាសង្កតាយ ច ឆាយាយ អភាវតាយ ច “អយំ យក្ខិនី”តិ ញត្វាបិ “មម វិនិច្ឆយេ ឋស្សថា”តិ វត្វា “អាម, ឋស្សាមា”តិ វុត្តេ ភូមិយំ លេខំ កឌ្ឍិត្វា លេខាមជ្ឈេ ទារកំ និបជ្ជាបេត្វា យក្ខិនិំ ហត្ថេសុ, មាតរំ បាទេសុ គាហាបេត្វា “ទ្វេបិ កឌ្ឍិត្វា គណ្ហថ, កឌ្ឍិតុំ សក្កោន្តិយា ឯវ បុត្តោ”តិ អាហ។

តា ឧភោបិ កឌ្ឍិំសុ។ ទារកោ កឌ្ឍិយមានោ ទុក្ខប្បត្តោ ហុត្វា វិរវិ។ មាតា ហទយេន ផលិតេន វិយ ហុត្វា បុត្តំ មុញ្ចិត្វា រោទមានា អដ្ឋាសិ។ បណ្ឌិតោ មហាជនំ បុច្ឆិ “អម្ភោ, ទារកេ, មាតុ ហទយំ មុទុកំ ហោតិ, ឧទាហុ អមាតូ”តិ។ “មាតុ ហទយំ មុទុកំ ហោតី”តិ។ “កិំ ទានិ ទារកំ គហេត្វា ឋិតា មាតា ហោតិ, ឧទាហុ វិស្សជ្ជេត្វា ឋិតា”តិ? “វិស្សជ្ជេត្វា ឋិតា បណ្ឌិតា”តិ។ “ឥមំ បន ទារកចោរិំ តុម្ហេ ជានាថា”តិ? “ន ជានាម, បណ្ឌិតា”តិ។ អថ នេ បណ្ឌិតោ អាហ – “យក្ខិនី ឯសា, ឯតំ ខាទិតុំ គណ្ហី”តិ។ “កថំ ជានាសិ, បណ្ឌិតា”តិ។ “អក្ខីនំ អនិមិសតាយ ចេវ រត្តតាយ ច និរាសង្កតាយ ច ឆាយាយ អភាវេន ច និក្ករុណតាយ ចា”តិ។ អថ នំ បុច្ឆិ “កាសិ ត្វ”ន្តិ? “យក្ខិនីម្ហិ សាមី”តិ។ “កស្មា ឥមំ ទារកំ គណ្ហី”តិ? “ខាទិតុំ គណ្ហិំ, សាមី”តិ។ “អន្ធពាលេ, ត្វំ បុព្ពេបិ បាបកម្មំ កត្វា យក្ខិនី ជាតាសិ, ឥទានិ បុនបិ បាបំ ករោសិ, អហោ អន្ធពាលាសី”តិ វត្វា តំ បញ្ចសីលេសុ បតិដ្ឋាបេត្វា “ឥតោ បដ្ឋាយ ឯវរូបំ បាបំ មា អកាសី”តិ វត្វា តំ ឧយ្យោជេសិ។ ទារកមាតាបិ ទារកំ លភិត្វា “ចិរំ ជីវតុ សាមី”តិ បណ្ឌិតំ ថោមេត្វា បុត្តំ អាទាយ បក្កាមិ។

គោលោតិ ឯកោ កិរ លកុណ្ឌកត្តា គោលោ, កាឡវណ្ណតា ច កាឡោតិ គោលកាឡោ នាម បុរិសោ សត្តសំវច្ឆរានិ កម្មំ កត្វា ភរិយំ លភិ។ សា នាមេន ទីឃតាលា នាម។ សោ ឯកទិវសំ តំ អាមន្តេត្វា “ភទ្ទេ, បូវខាទនីយំ បចាហិ, មាតាបិតរោ ទដ្ឋុំ គមិស្សាមា”តិ វត្វា “កិំ តេ មាតាបិតូហី”តិ តាយ បដិក្ខិត្តោបិ យាវតតិយំ វត្វា បូវខាទនីយំ បចាបេត្វា បាថេយ្យញ្ចេវ បណ្ណាការញ្ច អាទាយ តាយ សទ្ធិំ មគ្គំ បដិបន្នោ អន្តរាមគ្គេ ឧត្តានវាហិនិំ ឯកំ នទិំ អទ្ទស។ តេ បន ទ្វេបិ ឧទកភីរុកជាតិកាវ, តស្មា តំ ឧត្តរិតុំ អវិសហន្តា តីរេ អដ្ឋំសុ។ តទា ទីឃបិដ្ឋិ នាមេកោ ទុគ្គតបុរិសោ អនុនទីតីរេ វិចរន្តោ តំ ឋានំ បាបុណិ។ អថ នំ តេ ទិស្វា បុច្ឆិំសុ “សម្ម, អយំ នទី គម្ភីរា ឧត្តានា”តិ។ សោ តេសំ កថំ សុត្វា ឧទកភីរុកភាវំ ញត្វា “សម្ម, អយំ នទី គម្ភីរា ពហុចណ្ឌមច្ឆាកិណ្ណា”តិ អាហ។ “សម្ម, កថំ ត្វំ គមិស្សសី”តិ? សោ អាហ – “សុសុមារមករានំ អម្ហេសុ បរិចយោ អត្ថិ, តេន តេ អម្ហេ ន វិហេឋេន្តី”តិ។ “តេន ហិ, សម្ម, អម្ហេបិ នេហី”តិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិ។ អថស្ស តេ ខជ្ជភោជ្ជំ អទំសុ។ សោ កតភត្តកិច្ចោ “សម្ម, កំ បឋមំ នេមី”តិ បុច្ឆិ។ សោ អាហ – “តវ សហាយិកំ បឋមំ នេហិ, មំ បច្ឆា នេហី”តិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តំ ខន្ធេ កត្វា បាថេយ្យញ្ចេវ បណ្ណាការញ្ច គហេត្វា នទិំ ឱតរិត្វា ថោកំ គន្ត្វា ឧក្កុដិកោ និសីទិត្វា បក្កាមិ។

គោលកាឡោ តីរេ ឋិតោវ “គម្ភីរា វតាយំ នទី, ឯវំ ទីឃស្សបិ នាម ឯវរូបា, មយ្ហំ បន អបស្សយា ច ភវិស្សតី”តិ ចិន្តេសិ។ ឥតរោបិ តំ នទីមជ្ឈំ នេត្វា “ភទ្ទេ, អហំ តំ បោសេស្សាមិ, វត្ថាលង្ការា ទាសិទាសបរិវុតា វិចរិស្សសិ, កិំ តេ អយំ លកុណ្ឌកវាមនកោ

ករិស្សតិ, យយ ចចតំ ករទោហី”តិ អាហ៍ សា តស្ស ចចតំ សុត្វាច អត្តនោ សាមិកេ សិនេហំ ភិន្ទិត្វា តំលហេឡោច តស្មិំ បដិពទ្ធចិត្តា ហុត្វា “សាមិ, សចេ មំ ត លច្ឆស្សសិ, ករិស្សាមិ តេ ចចត”ន្តិ សម្បដិច្ឆិ៍ “ភទ្ទេ, កិំ ចទេសិ, អហំ តំ ចេបិសេស្សាមី”តិ៍ តេ បទតីទំ កត្វា ភ្ទេកាបិ

សមក្កា សមេ្មាឥមាភា “កោតកាឡអំ បហាយ តិដ្ឋ ត្វ”ន្តិ ចត្វា តស្ស បស្សត្តស្សេច លាឥតឹយំ លាឥត្វា បក្កមិសុ៍ សោ ជិត្វា “ឡាមេ ឲកតោ ហុត្វា មំ លច្ឆេត្វា បលាយន្តិ មេឡោ”តិ អបរាបទំ ឆាចេន្តោ តេឆាកំ ឡូតទិត្វា កមេឃត តិចត្តិត្វា បុត តេសុ កោពេបត “ឌីចាមិ ចា មទាមិ

ចា”តិ ភ្លូឈ្លិត្វា តឌីឃំ បតិតោ ភ្លូត្វាតកាចំ ងាត្វា តឌីំ ភ្លូត្វទិត្វា ចេចេកត តំ បិប្បុលិត្វា “អម្ភុទា ឌ្ឌចេចាទ, ក្យហិ មេ ករិឃំ តេសី”តិ អាហ៍ ឡាតទោបិ តំ “អទេ ឌ្ឌចាយតក, ក្យតោ តច ករិឃា, មយេសា ករិឃា”តិ ចត្វា កឹចាឃំ កេហត្វា លិបិ៍ សោ ឌីឈតាលំ ហេត្វ

កេហត្វា”តិដ្ឋ ត្វំ ក្យហិ កន្ធសិ, សត្ត សំចន្ធទាតិ កម្មំ កត្វា លច្ឆកទិឃា មេសី”តិ ចត្វា តេតត សង្គិ កលហំ កទេទេត្វា សាលិឃ សត្តិកំ បិប្បុលិ៍ មហាឌតោ សត្តុបតិ៍

បណ្ឌិតោ “កិំ សទ្ទោ តាទេមសា”តិ បុច្ឆិត្វា តេ ភ្ទេកាបិ បក្កោសាបេត្វា ចចតប្បដិចចតំ សុត្វា “មម ចិតិច្ឆមេ ឆស្សឆា”តិ ចត្វា “អាម, ឆស្សាមា”តិ ចុត្តេ បឆមំ ឌីឈបិដ្ឋិំ បក្កោសាបេត្វា “ត្វំ កោតាទោមាសី”តិ បុច្ឆិ៍ “ឌីឈបិដ្ឋិកោ តាម, សាមី”តិ៍ “ករិឃា តេ កា តាយា”តិ? សោ តស្សា តាមំ អជានន្តោ អញ្ញំ កទេឆសិ៍ “មាតាបិតទោ តេ កេ តាមា”តិ? “អសុកា តាមា”តិ៍ “ករិឃាឃ បត តេ មាតាបិតទោ កេ តាមា”តិ? សោ អជាតិត្វា អញ្ញំ កទេឆសិ៍ តស្ស កថំ បទិសំ កាហាបេត្វា តំ អបតេត្វា ឡាតទំ បក្កោសាបេត្វា បុទិមតមេតេច សទ្ទេឡាមំ តាមាតិ បុច្ឆិ៍ សោ ឃឆាក្ខតំ ជាតន្តោ អចិទន្តិត្វា កទេឆសិ៍ តម្បិ អបតេត្វា ឌីឈតាលំ បក្កោសាបេត្វា “ត្វំ កា តាមា”តិ បុច្ឆិ៍ “ឌីឈតាលិ តាម សាមី”តិ៍ “សាមិកោ តេ កោតាមោ”តិ? សា អជាតន្តី អញ្ញំ កទេឆសិ៍ “មាតាបិតទោ តេ កេ តាមា”តិ៍ “អសុកា តាម សាមី”តិ៍ “សាមិកស្ស បត តេ មាតាបិតទោ កេ តាមា”តិ? សាបិ ចិលបន្តី អញ្ញំ កទេឆសិ ៍ ឡាតទេ ទេ្វ បក្កោសាបេត្វា មហាជតំ បុច្ឆិ “កិំ ឡាមិស្សា ឌីឈបិដ្ឋិស្ស ចចទេតត សមេតិ, ភ្ទាហុ កោតកាឡអស្សា”តិ៍ “កោតកាឡអស្ស បណ្ឌិតា”តិ៍ “អយំ ឲតិស្សា សាមិកោ, ឡាតទោ ចោទោ”តិ៍ អឆ តំ “ចោទោសិ, ត ចោទោសី”តិ បុច្ឆិ៍ “អាម, សាមិ, ចោទោមី”ន្តិ ចោទកាចំ សម្បដិច្ឆិ៍ បណ្ឌិតស្ស ចិតិច្ឆមេត កោតកាឡឡូ អត្តនោ ករិឃំ លភិត្វា មហាសត្តំ ចេឆមេត្វា តំ អាឥាឃ បក្កាមិ៍ បណ្ឌិតោ ឌីឈបិដ្ឋិមាហ “មា បុត ឲចមកាសី”តិ៍

ទចេត ចាតិ ឲកឌិចសំ ឲកោ បត បុទិសោ ទចេ តិសីឌិត្វា មុលឆាចតត្វាឃ តិក្ខមិ៍ តស្មិំ លណេ សក្កោ អាចេឌ្ឍេត្វា បណ្ឌិតំ ជិត្វា “មហោសឆព្វឌ្ឍទស្ស បញ្ញាតុភាចំ បាកដំ ករិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា មតុស្សចេសតាកត្វា ទឆស្ស បច្ឆាកាកំ កេហត្វា បាឃាសិ៍ ទចេ តិសិន្នោ បុទិសោ “តាត, កោតទេ្វតាកេតាសី”តិ បុច្ឆិត្វា “តុមេ ្ឋបដ្ឋាតុ”ន្តិ ចុត្តេ “សាធុ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា ឃាភា ឡូទុ្ឃាសទឹទកិច្ចត្វាឃ កេតោ៍ តស្មិំ លណេ សក្កោ ទឆំ អភិទុហិត្វា ចេចេកត បាជេសិ៍ ទឆសាមិកោ បត សទឹទកិច្ចំ កត្វា តិក្ខន្តោ សក្កំ ទឆំ កេហត្វា បលាយន្តំ ជិត្វា ចេចេកត កត្វា “តិដ្ឋ តិដ្ឋ, ក្យហិ មេ ទឆំ តេសី”តិ ចត្វា “តច ទចោ អញ្ញោ ភចិស្សតិ, អយំ បត មម ទចោ”តិ ចុត្តេ តេតត សង្គិ កលហំ កទេទេត្វា សាលិទ្វាទំ បត្វា៍ បណ្ឌិតោ “កិំ តាមេត”ន្តិ បុច្ឆិត្វា តេ បក្កោសាបេត្វា អាកន្ធន្តំ ជិត្វា តិព្ភឃតាឃ ចេច អគ្គិត្វា អតិមិសតាឃ ច “អយំ សក្កោ, អយំ ទឆសាមិកោ”តិ អញ្ញាសិ, ឲចំ សន្តេបិ ចិចាឥការណំ បុច្ឆិត្វា “មម ចិតិច្ឆមេ ឆស្សឆា”តិ ចត្វា “អាម, ឆស្សាមា”តិ ចុត្តេ “អហំ ទឆំ បាជេស្សាមិ, តុមេ ្ហេហិ ទឆំ បច្ឆតោ កេហត្វា កន្ធឆ, ទឆសាមិកោ ត ចិស្សជ្ជេស្សតិ, ឡាតទោ ចិស្សជ្ជេស្សតី”តិ ចត្វា បុទិសំ អាណាបេសិ “ទឆំ បាជេហី”តិ៍ សោ តថា អកាសិ៍

ព្លាតេបិ ឆេ្វ បន្ធេតា កេហត្វា កន្ធត្តិ៍ រេឆសាយិេកា េឆាក៌ កត្តា ចិឃ្យេឌ្ឍត្វា ជិេតា, សេក្កា បត រេឆត សង្គិ៍ កត្តា រេឆេតច សង្គិ៍ តិចត្តិ៍ បណ្ឌិេតា យត្វេឃ្យ អាចិក្ខិ “អយំ បុរិេសា េឆាក៌ កត្តា រឆំ ចិឃ្យេឌ្ឍត្វា ជិេតា, អយំ បត រេឆត សង្គិ៍ ឆាចិត្វា រេឆេតច សង្គិ៍ តិចត្តិ, េតចឃ្យ សទីេរ េសេជពិត្វុយត្តយ្យិ អត្តិ, អឃ្យាយបឃ្យាេសាបិ តត្តិ, អភិេតា អតិយិសេតេត្តា, ឲុស សេក្កា េឌចរាឌា”តិ៍ អឆ តំ “សេក្កា េឌចរាឌាសិ”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, បណ្ឌិតា”តិ ចុេត្ត “កេឋា អាកេតាសិ”តិ ចត្វា “តេចច បញ្ញាបការសតត្តំ បណ្ឌិតា”តិ ចុេត្ត “េតាត ហិ យា បុត ឲចយកាសិ”តិ ឌ្លចេឌតិ៍ សេក្កាបិ សក្កាត្តុភាចំ េឌឃ្យេត្វា អាកាេស ឆត្វា “សុចិតិច្ឆិេតា បណ្ឌិេតត អេឌ្ឍា”តិ បណ្ឌិតឃ្យ ឌុតិ៍ កត្វា សកដ្ឋានេមច កេតា៍ តទា េសា អមេច្ចា សយេមច រេញ្ញា សត្តិក៌ កត្តា “មហារាឌ, បណ្ឌិេតត ឲចំ រឆអេឌ្ឍា សុចិតិច្ឆិេតា, សេក្កាបិ េតាត បរាជិេតា, កេឋា បុរិសចិេសសំ ត ឌាតាសិ, េឌចា”តិ អាហ៍ រាឌា េសតក៌ បុច្ឆិ “កិំ, េសតក, អាេតយ បណ្ឌិត”ត្តិ៍ េសា លិកយច្ឆេរត “មហារាឌ, ឲត្តុេកាត បណ្ឌិេតា ភាយ ត េហាតិ, អាកេមឆ តាច ចីមំសិត្វា ឌាតិស្សាមា”តិ អាហ៍

សត្តដ្ឋាកេបញ្ហា តិដ្ឋិតា៍

កឲ្រកបេញ្ហា

ឌេណ្ឌាតិ អេឆកឌិចសំ រាឌា “បណ្ឌិតំ ចីមំសិស្សាមា”តិ លឌិេឌណ្ឌំ អាហរាេបត្វា តេតា ចិឌត្តិំ កេហត្វា ធុត្កាេរ បេក្កាសាេបត្វា សុដ្ឋ លិលាេបត្វា បាចីតឃចមណ្ណាកាយំ េបេសសិ “បាចីតឃចមណ្ណាកាយចាសិេតា កិរ បណ្ឌិតា, ‘ព្លាយឃ្យ លឌិេឌណ្ឌឃ្យ ព្លាជំ អក្កំ, ព្លាជំ មុល’ត្តិ ឌាតត្តុ, អឌាតត្តាតំ សហឃ្យេឌណ្ឌា”តិ៍ កាយចាសិេតា សត្តិបតិត្វា ឌាតិតុំ អសេក្កាត្តា េសដ្ឋិេតា កេឆយិសុ “កេឌាចិ មេហាសឆបណ្ឌិេតា ឌាេតយ្យ, បេក្កាសាេបត្វា តំ បុច្ឆចា”តិ៍ េសដ្ឋិ បណ្ឌិតំ កីឡាអាយណ្ឌលិ បេក្កាសាេបត្វា តយត្តំ អាេរាេចត្វា “តាត, មយំ ឌាតិតុំ ត សេក្កាម, អបិ ត្វ តុំ សក្កិស្សសិ”តិ បុច្ឆិ៍ តំ សុត្វា បណ្ឌិេតា ចិេត្តសិ “រេញ្ញា ព្លាយឃ្យ អេក្កត ចា មុេលត ចា បេយាឌតំ តត្តិ, មម ចីមំសតត្វាយ េបសិតំ ភចិឃ្យតិ”តិ៍ ចិេត្តត្វា ច បត “អាហរឆ, តាត, ឌាតិស្សាមិ”តិ អាហរាេបត្វា ហេត្វត កេហត្វាច “ព្លាជំ អក្កំ ព្លាជំ មុល”ត្តិ ឌាតត្វាបិ មហាឌតឃ្យ ហឌយក្កហណត្តំ ឧទកបាតិំ អាហរាេបត្វា លឌិេឌណ្ឌកឃ្យ មេជ្ឈសុេត្តត ពត្តិត្វា សុត្តេកាដិយំ កេហត្វា លឌិេឌណ្ឌក៌ ឧទកបិដ្ឋេ ឋេបសិ៍ មុលំ ការិយតាយ បឋមំ ឧទេក តិមុជ្ជិ៍ តេតា មហាឌតំ បុច្ឆិ “រុក្ខឃ្យ ភាយ មុលំ ការិយំ េហាតិ, ឧទាហុ អក្កត្តិ?” “មុលំ បណ្ឌិតា”តិ៍ េតាត ហិ ព្លាយឃ្យ បឋមំ តិមុក្កំ បឃ្យឆ, ឲតំ មុលត្តិ ព្លាយាយ សញ្ញាយ អក្កញ្ច មុលញ្ច អាចិក្ខិ៍ កាយចាសិេតា “ព្លាជំ អក្កំ ព្លាជំ មុល”ត្តិ រេញ្ញា បហិណិសុ៍ រាឌា “េកា ព្លាមំ ឌាតាតិ”តិ បុច្ឆិត្វា “សិរិចឌ្ឍតេសដ្ឋិេតា បុេត្តា មេហាសឆបណ្ឌិេតា”តិ សុត្វា “កិំ, េសតក, អាេតយ បណ្ឌិត”ត្តិ បុច្ឆិ៍ អឌិចាេសហិ, េឌច, អេញ្ញតបិ ឧបាេយត តំ ចីមំសិស្សាមាតិ៍

សិសត្តិ អេឆកឌិចសំ ព្លាតិយា ច បុរិសឃ្យ ចាតិ ឆេ្វ សិសាតិ អាហរាេបត្វា “ព្លាជំ ព្លាតិសិសំ, ព្លាជំ បុរិសសិសត្តិ ឌាតត្តុ, អឌាតត្តាតំ សហឃ្យេឌណ្ឌា”តិ បហិណិសុ៍ កាយចាសិេតា អឌាតត្តា បណ្ឌិតំ បុច្ឆិំសុ៍ េសា ជិត្វាច អញ្ញាសិ៍ កថំ ឌាតាតិ? បុរិសសិេស កិរ សិព្វិតិ ឧជុកាច េហាតិ, ព្លាតិសិេស សិព្វិតិ ចក្កា េហាតិ, បរិចត្តិត្វា កច្ឆតិ៍ េសា ព្លាមិតា អភិញ្ញាេណាត “ព្លាជំ ព្លាតិយា សិសំ, ព្លាជំ បុរិសឃ្យ សិស”ត្តិ

ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥ᪨ ᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣᨷᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᩉᩥᨱᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᩩᩁᩥᨾᩈᨴᩥᩈᨾᩮᩅ᪨

ᩋᩉᩦᨲᩥ ᩋᨳᩮᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨧ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩥᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨿᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩦᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨳ, ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩉᩔᨴᨱ᩠ᨯᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᨷᩮᩈᩮᩈᩩᩴ᪨ ᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᩅ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨷ᩠ᨷᩔ ᩉᩥ ᨶᨦ᩠ᨣᩩᨭ᩠ᨮᩴ ᨳᩪᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩥᨿᩣ ᨲᨶᩩᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩔ ᩈᩦᩈᩴ ᨷᩩᨳᩩᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩥᨿᩣ ᨲᨶᩩᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩔ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩥᨿᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩔ ᩈᩮᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ ᨷᩁᩣᨻᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩥᨿᩣ ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ “ᩋᨿᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨾᩮᩅ᪨

ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨭᩮᩣᨲᩥ ᩋᨳᩮᨠᨴᩥᩅᩈᩴ “ᨷᩣᨧᩦᨶᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᨲᩴ ᨷᩣᨴᩅᩥᩈᩣᨱᩴ ᩈᩦᩈᨠᨠᩩᨵᩴ ᨲᨿᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᩈᨽᩴ ᨷᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩩ, ᨶᩮᩣ ᨧᩮ ᨷᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩉᩔᨴᨱ᩠ᨯᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩉᩥᨱᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ ᩋᩣᩉ – “ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᨲᩴ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨭᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨷᩣᨴᨲᩃᩈᩥᩃᨲᩣᨿ ᨷᩣᨴᩅᩥᩈᩣᨱᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩈᩦᩈᨧᩪᩊᨲᩣᨿ ᩈᩦᩈᨠᨠᩩᨵᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᩔᨲᩮᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨴᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩁᩪᨷᩴ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨭᩴ ᨷᩮᩈᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᩮ ᨷᩮᩈᨿᩥᩴᩈᩩ᪨

ᨾᨱᩦᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᨠᩩᩈᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᨱᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩅᨦ᩠ᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨷᩩᩁᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ, ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨷᩩᩁᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩅᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᩮᩈᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ “ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᨱᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᨷᩩᩁᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩅᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᩮᩈᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᨷᩮᩈᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᨷᩩᩁᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩅᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᩮᩈᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩔ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ “ᨾᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᨿᩥᨲ᩠ᨳ, ᨾᨵᩩᩴ ᩋᩣᩉᩁᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨱᩥᨶᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨷᩔᩮᩈᩩ ᨾᨵᩩᩴ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨻᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩴ ᨾᨵᩩᨶᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨨᩥᨴ᩠ᨴᩮ ᨷᩅᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᨷᩥᩃ᩠ᩃᩥᨠᩣᨶᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨷᩮᩈᩥ᪨ ᨠᩥᨷᩥᩃ᩠ᩃᩥᨠᩣ ᨾᨵᩩᨣᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨱᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨷᩩᩁᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᩣᨴᨾᩣᨶᩣ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨻᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩴ ᨯᩴᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩣ ᩑᨠᩮᨶ ᨷᩔᩮᨶ ᨶᩦᩉᩁᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨷᩅᩮᩈᩥᨲᨽᩣᩅᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ “ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᩮᩈᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ ᨷᩅᩮᩈᩥᨲᩪᨷᩣᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩔᩥ᪨

ᩅᩥᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨳᩮᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩏᩈᨽᩴ ᨻᩉᩪ ᨾᩣᩈᩮ ᨡᩣᨴᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩮᩣᨴᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩣᨱᩣᨶᩥ ᨵᩮᩣᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩃᩮᨶ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩃᩥᨴ᩠ᨴᩥᨿᩣ ᨶ᩠ᩉᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᨷᩉᩥᨱᩥᩴᩈᩩ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨠᩥᩁ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ, ᩋᨿᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩏᩈᨽᩮᩣ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨣᨻ᩠ᨽᩮᩣ, ᩑᨲᩴ ᩅᩥᨩᩣᨿᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩅᨧ᩠ᨨᨠᩴ ᨷᩮᩈᩮᨳ, ᩋᨷᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩉᩔᨴᨱ᩠ᨯᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩍᨴᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ “ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩑᨠᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨠᩣᩁᨠᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨠ᩠ᨠᩥᩔᨳ ᨷᨶᩮᨠᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩈᩣᩁᨴᩴ ᨷᩩᩁᩥᩈᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ᪨ “ᨶ ᨣᩁᩩ ᩑᨲᩴ, ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᨷᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩋᨳ ᨲᩴ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᩑᩉᩥ, ᨽᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨲᩅ ᨠᩮᩈᩮ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᩅᩥᨠᩥᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩣᨶᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩴ ᨻᩃᩅᨷᩁᩥᨴᩮᩅᩴ ᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨷᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨷᩁᩥᨴᩮᩅ, ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨶ ᨷᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨶᨠᩣᩁᨱᩴ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᩅ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ‘ᨷᩥᨲᩣ ᨾᩮ ᨴᩮᩅ ᩅᩥᨩᩣᨿᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ ᨴᩥᩅᩈᩮᩣ, ᨷᨭᩥᩈᩁᨱᩴ ᨾᩮ ᩉᩮᩣᩉᩥ, ᩅᩥᨩᩣᨿᨶᩪᨷᩣᨿᨾᩔ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ‘ᨠᩥᩴ ᩅᩥᩃᨷᩈᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ, ᨷᩩᩁᩥᩈᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ‘ᩈᨧᩮ ᨴᩮᩅ, ᩑᩅᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩣᨧᩦᨶᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᨣᩣᨾᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᨠᨳᩴ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩏᩈᨽᩴ ᩅᩥᨩᩣᨿᩣᨷᩮᩔᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ “ᩈᩣᨵᩪ”ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨳᩣ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ “ᨠᩮᨶᩮᨲᩴ ᨷᨭᩥᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨠᩣᩁᨱᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩔᩥ᪨

ឍុងគត្ថិ អបរម្បិ ឌិចសេ “បណ្ឌិតំ ឌីឃំ និស្សាយា”តិ “បរិឌឹតឃចយញ្ញាកាយចាសិនោ អយ្យាកំ អដ្ឋដ្ឋសេយត្ថាកតំ អម្ពិលោឡិឝតំ បឌិត្វា សេបសេត្តុ តព្រៃយាតិ អដ្ឋដ្ឋាតិ – ត តណ្ហុលេហិ, ត ឌ្គលេកត, ត ឌ្គល្លលិឃា, ត ឌ្គឌ្ឌេតត, ត អក្កិតា, ត ឌាន្ទហិ, ត ឌ្ពត្តិឃា ត បុរិសេត, ត យេក្កតាតិ៍ អសេបសេត្តាតំ សហស្សឌេណ្ឌា”តិ បហិណិស្សុ៍ កាយចាសិនោ តំ កាវណំ អឌាតត្វា បណ្ឌិតំ បុច្ឆិស្សុ៍ សេរា “យា ឌិត្តឃិត្វា”តិ ចត្វា “ត តណ្ហុលេហីតិ កណិកំ កាហារេបត្វា, ត ឌ្គលេកតាតិ ហិយំ កាហារេបត្វា, ត ឌ្គល្លលិឃាតិ អញ្ញា តចយត្តិកាកាឌតំ កាហារេបត្វា, ត ឌ្គឌ្ឌេតតាតិ ឍាលុកេ កោដ្ឋាវេបត្វា, ត អក្កិតាតិ បកតិអក្កិ បហាឃ អរណិអក្កិ កាហារេបត្វា, ត ឌាន្ទហីតិ បណ្ណាតិ កាហារេបត្វា អម្ពិលោឡិឝតំ បចាវេបត្វា តចកាឌេតេ បក្កិបិត្វា លញ្ឆិត្វា, ត ឌ្ពត្តិឃា ត បុរិសេតាតិ បណ្ឌកេត ឌ្គក្កិបរេបត្វា, ត យេក្កតាតិ យហាយក្កំ បហាឃ ឌដ្ឋុយេក្កត រេញ្ញា សេបសេចា”តិ អាហ៍ តេ តចា ករិស្សុ៍ រាជា “កេត បតេរ បតេញ្ញា ញាតេតា”តិ បុច្ឆិត្វា “យហោសឆបណ្ឌិតេតា”តិ សុត្វា តុស្សិ៍

ចាលុកត្តិ អបរម្បិ ឌិចសេ បណ្ឌិតស្ស ឌីឃំសតត្វំ កាយចាសឹតំ បហិណិស្សុ “រាជា ឌោលិឃ ភិញ្ញត្តកាសេយា, រាឌក្កុលេ បុរាណឃោត្តំ លិត្តំ, ឲ្យកំ ចាលុកឃោត្តំ ចដេដ្ឋត្វា សេបសេត្តុ, អសេបសេត្តាតំ សហស្សឌេណ្ឌា”តិ៍ តេ បណ្ឌិតំ បុច្ឆិស្សុ៍ បណ្ឌិតោ “ឌ្ពយិតាបិ បញ្ញាបដិកាកេតច កចិតញ្ញា”ត្តិ កាយចាសិនោ អស្សាវេសត្វា ចចតក្កុសលេ ឌេ តេយា បុរិសេ បក្កោសាបេត្វា “កច្ឆច តុយេ្យរាឌាតំ ចចេឆ ‘ឌេច, កាយចាសិនោ តស្ស ឃោត្តស្ស តត្ថកំ ចា ឌ្ទលំ ចា បយាណំ ត ឌាតត្តិ, បុរាណចាលុកឃោត្តេតា ចិឌត្វិយត្តំ ចា ចត្វឌ្ឋលយត្តំ ចា ឍណ្ឌ សេបសេឆ, តំ ឌ្គលោកត្វា តេត បយាណេត ចដេដ្ឋស្សត្តី’តិ៍ សេច, ចេចា រាជា ‘អយ្យាកំ ឈេរេ ចាលុកឃោត្តំ តាយ ត កឌាចិ សុតបុព្វា’ត្តិ ចឌតិ, អថ តំ ‘សេច, យហារាឌ, ចេចា ឲ្យចន្ទ្យំ ត សក្កា កាតុំ, បរិឌឹតឃចយញ្ញាកាយចាសិនោ កថំ ករិស្សត្តី’តិ ចេឌយ្យាថា”តិ សេបសេសិ៍ តេ តចា ករិស្សុ៍ រាជា “កេត ចិត្តិតំ បញ្ញាបដិកាក”ត្តិ បុច្ឆិត្វា “យហោសឆបណ្ឌិតេតា”តិ សុត្វា តុស្សិ៍

តញ្ញអាកត្តិ អបរម្បិ ឌិចសេ បណ្ឌិតស្ស ឌីឃំសតត្វំ “រាជា ឌ្គកកិញ្ញអំ ភិញ្ញត្តកាសេយា, បញ្ចាចិឆបក្ខុយសច្ឆត្តំ សេបិក្កុរណំ សេបសេត្តុ, អសេបសេត្តាតំ សហស្សឌេណ្ឌា”តិ កាយចាសឹតំ សេបសឃិស្សុ៍ តេ បណ្ឌិតស្ស អារោចេសុំ៍ សេរា “ឌ្ពយិតាបិ បញ្ញាបដិកាកេតច កចិតញ្ញា”ត្តិ ចិត្តេត្វា ចចតក្កុសលេ កតិបយេ យត្តស្សេ បក្កោសាបេត្វា “ឲ្យច តុយេ្យ ឌ្គកកិញ្ញអំ ភិញ្ញត្តត្វា អក្កិតិ រត្តាតិ កត្វា អល្លកោសា អល្លចត្វា កដ្ឋយបក្កិតសរីរា ឃោត្តឌណ្ឌលេដ្ឋហត្វា រាឌត្វារំ កត្វា ត្វារេ ឋិតកាចំ រេញ្ញា អារោចាបេត្វា កតោកាសា បចិសិត្វា ‘យហារាឌ, តុយេ្ហ កិរ បរិឌឹតឃចយញ្ញាកាយចាសិនោ សេបិក្កុរណំ សេបសេត្ថុតិ បហិតា យយំ តុយ្យាកំ អត្តច្ឆចិកំ យហត្តំ សេបិក្កុរណំ អាឌាយ អាកតា៍ សា បត អរញ្ញាចាសិកត្តា តកាវំ ឌិស្វា ត្វារបិការបរិណាអដ្ឋាលកាឌីតិ ឌ្គលោកត្វា ភីតតសិតា ឃោត្តាតិ លិត្តិត្វា បលាឃិត្វា អរញ្ញេយេច បចិដ្ឋា, យយំ លេដ្ឋឌណ្ឌាឌីហិ សេបិឆត្តាបិ តិចត្តេតុំ ត សក្កិយ្យា, តុយ្យាកំ អរញ្ញា អាគឹតំ បុរាណសេបិក្កុរណំ សេបសេឆ, តាឃ សឌ្ធិំ ឃោឌេត្វា ហរិស្សាយា’តិ ចត្វា រញ្ញាត កឌាចិ យយ អរញ្ញេតា អាគឹតសេបិក្កុរណឹ តាយ ស្នុតបុព្វា, ត ច យឃា កស្សចិ ឃោឌេត្វា អាហរណត្វាឃ សេបិក្កុរណឹ សេបសិតបុព្វា’តិ ចុត្តេ ‘សេច, ឌេច, ចេចា ឲ្យចំ ត សក្កា កាតុំ, បរិឌឹតឃចយញ្ញាកាយចាសិនោ កថំ សេបិក្កុរណំ សេបសេស្សត្តី’តិ ចេឌយ្យាថា”តិ ចត្វា សេបសេសិ៍ តេ តចា ករិស្សុ៍ រាជា បណ្ឌិតេត ញាតតកាចំ សុត្វា តុស្សិ៍

ឧយ្យានន្តិ បុនេកទិវសំ “មយំ ឧយ្យានកីឡំ កីឡិតុកាមា, អម្ហាកញ្ច បុរាណុយ្យានំ បរិជិណ្ណំ, ឆកក្កំ ជាតំ,

បិទហិតមវមញ្ញាការមវាសិនោ សុបុប្ផិតតរុលតាគុម្ពសញ្ឆន្នំ នវំ ឧយ្យានំ ករោន្តូ”តិ បហិណិំសុ។ គាមវាសិនោ បណ្ឌិតស្ស អារោចេសុំ។

បណ្ឌិតោ “តុម្ហេបិ បញ្ហបដិភានេន កថិតន្តា”ន្តិ តេ សមស្សាសេត្វា មនុស្សេ បេសេត្វា បុរិមនយេនេវ គាហាបេសិ។

តទាបិ រាជា តុស្សិត្វា សេនកំ បុច្ឆិ “កិំ, សេនក, អានេម បណ្ឌិត”ន្តិ។ សោ លាភមច្ឆរិយេន “ឧត្តមេន បណ្ឌិតោ នាម ន ហោតិ,

អាគមេថ, ទេវា”តិ អាហ។ តស្ស តំ វចនំ សុត្វា រាជា ចិន្តេសិ “មហោសធបណ្ឌិតោ សត្តវារកបញ្ហេហិ មម មនំ គណ្ហិ ឧទកគ្គេ បុប្ផិស្ស

វិយ បញ្ហិបិស្សជ្ជនេសុ ចេវ បញ្ហបដិភានេសុ ច ពុទ្ធស្ស វិយ ព្យាករណំ, សេនកោ ឯវរូបំ បណ្ឌិតំ អានេតុំ ន ទេតិ, កិំ មេ សេនកេន,

អានេស្សាមិ ន”ន្តិ។ សោ មហន្តេន បរិវារេន តំ គាមំ បយាសិ។ តស្ស មង្គលអស្សំ អភិរុហិត្វា គច្ឆន្តស្ស អស្សស្ស បាទោ ផលិតភូមិយា

អន្តរំ បវិសិត្វា ភិជ្ជិ។ រាជា តតោវ និវត្តិត្វា នគរំ បាវិសិ។ អថ នំ សេនកោ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិ “មហារាជ, បណ្ឌិតំ កិរ អានេតុំ

បរិទិតមវមញ្ញាការំ អគមិត្ថ”តិ។ “អាម, បណ្ឌិតា”តិ។ “មហារាជ, តុម្ហេ មំ អនត្ថការំ កត្វា បស្សថ, ‘អាគមេថ តាវា’តិ វុត្តេបិ

អតិតុរិតា និក្ខមិត្ថ, បឋមគមនេនេវ មង្គលអស្សស្ស បាទោ ភិន្នោ”តិ។

សោ តស្ស វចនំ សុត្វា តុណ្ហីហុត្វា បុនេកទិវសំ តេន សទ្ធិំ មន្តេសិ “កិំ, សេនក, អានេម បណ្ឌិត”ន្តិ។ “ទេវ, សយំ អគន្ត្វា ទូតំ បេសេថ

“បណ្ឌិត, អម្ហាកំ តវ សន្តិកំ អាគច្ឆន្តានំ អស្សស្ស បាទោ ភិន្នោ, អស្សតរំ វា នោ បេសេតុ សេដ្ឋតរំ វា”តិ។ “យទិ អស្សតរំ បេសេស្សតិ,

សយំ អាគមិស្សតិ។ សេដ្ឋតរំ បេសេន្តោ បិតរំ បេសេស្សតិ, អយមេកោ នោ បញ្ហោ ភវិស្សតី”តិ។ រាជា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តថា

កត្វា ទូតំ បេសេសិ។ បណ្ឌិតោ ទូតស្ស វចនំ សុត្វា “រាជា មមញ្ចេវ បិតរញ្ច បស្សិតុកាមោ”តិ ចិន្តេត្វា បិតុ សន្តិកំ គន្ត្វា វន្ទិត្វា “តាត,

រាជា តុម្ហេ ចេវ មមញ្ច ទដ្ឋុកាមោ, តុម្ហេ បឋមតរំ សេដ្ឋិសហស្សបរិវុតា គច្ឆថ, គច្ឆន្តា ច តុច្ឆហត្ថា អគន្ត្វា នវសប្បិបូរំ ចន្ទនករណ្ឌកំ

អាទាយ គច្ឆថ។ រាជា តុម្ហេហិ សទ្ធិំ បដិសន្ថារំ កត្វា ‘គហបតិ បតិរូបំ អាសនំ ញាត្វា និសីទាហី’តិ វក្ខតិ, អថ តុម្ហេ ទាតព្វំ អាសនំ

ញាត្វា និសីទេយ្យាថ។ តុម្ហាកំ និសិន្នកាលេ អហំ អាគមិស្សាមិ, រាជា មយាបិ សទ្ធិំ បដិសន្ថារំ កត្វា ‘បណ្ឌិត, តវានុរូបំ អាសនំ ញាត្វា

និសីទា’តិ វក្ខតិ, អថាហំ តុម្ហេ ឱលោកេស្សាមិ, តុម្ហេ តាយ សញ្ញាយ អាសនា វុដ្ឋាយ ‘តាត មហោសធ, ឥមស្មិំ អាសនេ និសីទា’តិ

វទេយ្យាថ, អជ្ជ នោ ឯកោ បញ្ហោ មត្ថកំ បាបុណិស្សតី”តិ អាហ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា វុត្តនយេនេវ គន្ត្វា អត្តនោ ទ្វារេ

ឋិតភាវំ រញ្ញោ អារោចាបេត្វា “បវិសតូ”តិ វុត្តេ បវិសិត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ។

រាជា តេន សទ្ធិំ បដិសន្ថារំ កត្វា “គហបតិ, តវ បុត្តោ មហោសធបណ្ឌិតោ កុហិ”ន្តិ បុច្ឆិ។ “បច្ឆតោ អាគច្ឆតិ, ទេវា”តិ។ រាជា

“បច្ឆតោ អាគច្ឆតី”តិ សុត្វា តុដ្ឋមានសោ ហុត្វា “មហាសេដ្ឋិ អត្តនោ យុត្តាសនំ ញាត្វា និសីទា”តិ អាហ។ សោ អត្តនោ យុត្តាសនំ ញាត្វា

ឯកមន្តំ និសីទិ។ មហាសត្តោបិ អលង្កតបដិយត្តោ ទារកសហស្សបរិវុតោ អលង្កតរថេ និសីទិត្វា នគរំ បវិសន្តោ បរិខាបិដ្ឋេ ចរមានំ

ឯកំ គទ្រភំ ទិស្វា ថាមសម្បន្នេ មាណវេ បេសេសិ “អម្ភោ, ឯតំ គទ្រភំ អនុពន្ធិត្វា យថា សទ្ទំ ន ករោតិ, ឯវមស្ស មុខពន្ធនំ កត្វា

កិលញ្ជេន វេឋេត្វា តស្មិំ ឯកតោបស្សេន បរិហរាបេត្វា អានេត្វា អាគច្ឆថា”តិ។ តេ តថា ករិំសុ។ ពោធិសត្តោបិ មហន្តេន

បរិវារេន នគរំ បាវិសិ។ មហាជនោ “ឯស កិរ សិរិវឌ្ឍនសេដ្ឋិនោ បុត្តោ មហោសធបណ្ឌិតោ នាម, ឯស កិរ ទារកោ

ឱសធជាតិកំ ហត្ថេន គហេត្វា ជាតោ, ឥមិនា កិរ ឧត្តមានំ ធីមន្តានំ បញ្ញានំ បញ្ញាបដិភាគោ ជាតោ"តិ មហាសត្តំ អភិត្ថវន្តា ឱលោកេន្តាបិ តិត្តិំ ន គច្ឆន្តិ។ សោ រាជទ្វារំ គន្ត្វា បដិវេទេសិ។ រាជា សុត្វាវ ហដ្ឋតុដ្ឋោ "មម បុត្តោ មហោសធបណ្ឌិតោ សីឃំ អាគច្ឆតូ"តិ អាហ។ សោ ទារកសហស្សបរិវុតោ បាសាទំ អភិរុហិត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ។ រាជា តំ ទិស្វាវ សោមនស្សប្បត្តោ ហុត្វា មធុរបដិសន្ថារំ កត្វា "បណ្ឌិត, បតិរូបំ អាសនំ ញត្វា និសីទា"តិ អាហ។ អថ សោ បិតរំ ឱលោកេសិ។ អថស្ស បិតាបិ ឱលោកិតសញ្ញាយ ឧដ្ឋាយ "បណ្ឌិត, មយ្ហំ អាសនេ និសីទា"តិ អាហ។ សោ តស្មិំ អាសនេ និសីទិ។

តំ តត្ថ និសិន្នំ ទិស្វាវ សេនកបុក្កុសកាមិន្ទទេវិន្ទា ចេវ អញ្ញេ ច អន្ធពាលា បាណិំ បហរិត្វា មហាហសិតំ ហសិត្វា "ឥមំ អន្ធពាលំ 'បណ្ឌិតោ'តិ វទិំសុ, សោ បិតរំ អាសនា វុដ្ឋាបេត្វា សយំ និសីទតិ, ឥមំ 'បណ្ឌិតោ'តិ វត្តុំ អយុត្ត"ន្តិ បរិហាសំ ករិំសុ។ រាជាបិ ទុម្មនោ អនត្តមនោ អហោសិ។ អថ នំ មហាសត្តោ បុច្ឆិ "កិំ, មហារាជ, ទុម្មនោត្ថា"តិ? "អាម បណ្ឌិត, ទុម្មនោម្ហិ, សវនេន តេ មនាបំ, ទស្សនំ បន អមនាបំ ជាត"ន្តិ។ "កិំ ការណា, មហារាជា"តិ? "បិតរំ អាសនា វុដ្ឋាបេត្វា និសិន្នត្តា"តិ។ "កិំ បន ត្វំ, មហារាជ, 'សព្វដ្ឋានេសុ បុត្តេហិ បិតរោវ ឧត្តមា'តិ មញ្ញសី"តិ។ "អាម, បណ្ឌិតា"តិ។ អថ មហាសត្តោ "តេន, មហារាជ, តុម្ហេហិ អម្ហាកំ 'អស្សតរំ វា ឧសភំ វា ឧបនេតុ ចា'តិ សាសនំ បហិត"ន្តិ វត្វា អាសនា ឧដ្ឋាយ តេ មាណវេ ឱលោកេត្វា "តុម្ហេហិ អានីតំ គទ្រភំ អានេថា"តិ អានាបេត្វា រញ្ញោ បាទមូលេ និបជ្ជាបេត្វា "មហារាជ, អយំ គទ្រភោ កិំ អគ្ឃតី"តិ បុច្ឆិ។ "បណ្ឌិត, សចេ ឧបការកោ, អដ្ឋ កហាបណេ អគ្ឃតី"តិ។ "ឥមំ បដិច្ច ជាតោ អាជានីយវឡវាយ កុច្ឆិម្ហិ និព្ពត្តអស្សតរោ កិំ អគ្ឃតី"តិ? "អនគ្ឃោ បណ្ឌិតា"តិ។ "ទេវ, កស្មា ឯវំ កថេថ, តេ តុម្ហេហិ ឥទានេវ វុត្តំ 'សព្វដ្ឋានេសុ បុត្តេហិ បិតរោវ ឧត្តមា'តិ។ សចេ តំ សច្ចំ, តុម្ហាកំ មតេន អស្សតរតោ គទ្រភោវ ឧត្តមោ ហោតិ, កិំ បន, មហារាជ, តុម្ហាកំ បណ្ឌិតា ឥមម្បិ ជានិតុំ អសក្កោន្តា បាណិំ បហរិត្វា ហសន្តិ, អហោ តុម្ហាកំ បណ្ឌិតានំ បញ្ញាសម្បត្តិ, កុតោ តេ ឯតេ លទ្ធា"តិ ចត្តារោ បណ្ឌិតេ បរិហសិត្វា រាជានំ ឥមាយ ឯកកនិបាតេ គាថាយ អជ្ឈភាសិ –

"ហំសិ តុវំ ឯវំ មញ្ញសិ 'សេយ្យោ, បុត្តេន បិតា'តិ រាជសេដ្ឋ;

ហន្តស្សតរស្ស តេ អយំ, អស្សតរស្ស ហិ គទ្រភោ បិតា"តិ។ (ជា. ១.១.១១១);

តស្សត្ថោ – ហំសិ, ត្វំ រាជសេដ្ឋ, សព្វដ្ឋានេសុ សេយ្យោ បុត្តេន បិតាតិ ឯវំ មញ្ញសិ, តេន អស្សតរតោបិ អយំ គទ្រភោ សេយ្យោ ហោតុ។ កិំ ការណា? អស្សតរស្ស ហិ គទ្រភោ បិតាតិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា មហាសត្តោ អាហ – "មហារាជ , សចេ បុត្តតោ បិតា សេយ្យោ, មម បិតរំ គណ្ហថ។ សចេ បិតិតោ បុត្តោ សេយ្យោ, មំ គណ្ហថ តុម្ហាកំ អត្ថាយា"តិ។ រាជា សោមនស្សប្បត្តោ អហោសិ។ សព្វា រាជបរិសាបិ "សុកថិតោ បណ្ឌិតេន បញ្ហោ"តិ ឧន្នទន្តា សាធុការសហស្សានិ អទំសុ, អង្គុលិផោដា ចេវ ចេលុក្ខេបា ច បវត្តិំសុ។ ចត្តារោ បណ្ឌិតាបិ ទុម្មនា បជ្ឈាយន្តា ច អហេសុំ។ តត្ថ មាតាបិតុគុណំ ជានន្តោ ពោធិសត្តេន សទិសោ នាម នត្ថិ, អថ សោ កស្មា ឯវមកាសីតិ? ន សោ បិតុ អវមាននត្ថាយ, រញ្ញា បន

“អស្សតរិំ ច បេសេតុ សេដ្ឋតរិំ ច”តិ បេសិតំ, តស្មា តស្សេវ បញ្ហស្ស អាវិភាវត្ថំ អត្តនោ ច បណ្ឌិតភាវស្ស បាកដត្ថំ ចតុន្នំ បណ្ឌិតានំ អប្បដិភានភាវករណត្ថំ ឯវមកាសីតិ។

គទ្រភបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

ឯកូនវីសតិមបញ្ហោ

រាជា តុស្សិត្វា គន្ធោទកបុណ្ណំ សុវណ្ណភិង្ការំ អាទាយ “បាចីនយវមជ្ឈកគាមំ រាជភោគេន បរិភុញ្ជតូ”តិ សេដ្ឋិស្ស ហត្ថេ ឧទកំ បាតេត្វា “សេសសេដ្ឋិនោ ឯតស្សេវ ឧបដ្ឋាកា ហោន្តូ”តិ វត្វា បោធិសត្តស្ស មាតុ ច សព្វាលង្ការេ បេសេត្វា គទ្រភបញ្ហបសន្នោ បោធិសត្តំ បុត្តំ កត្វា គណ្ហិតុំ សេដ្ឋិំ អវោច – “គហបតិ, មហោសធបណ្ឌិតំ មម បុត្តំ ករោហី”តិ។ “ទេវ, អតិតរុណោ អយំ, អជ្ជាបិស្ស មុខេ ខីរគន្ធោ វាយតិ, មហល្លកកាលេ តុម្ហាកំ សន្តិកេ ភវិស្សតី”តិ។ “គហបតិ, ត្វំ ឥតោ បដ្ឋាយ ឯតស្មិំ និរាលយោ ហោហិ, អយំ អជ្ជតគ្គេ មម បុត្តោ, អហំ មម បុត្តំ បោសេតុំ សក្ខិស្សាមិ, គច្ឆ ត្វ”ន្តិ តំ ឧយ្យោជេសិ។ សោ រាជានំ វន្ទិត្វា បណ្ឌិតំ អាលិង្គិត្វា ឧរេ និបជ្ជាបេត្វា សីសេ ចុម្ពិត្វា “តាត, អប្បមត្តោ ហោហី”តិ ឱវាទមស្ស អទាសិ។ សោបិ បិតរំ វន្ទិត្វា “តាត, មា ចិន្តយិត្ថា”តិ អស្សាសេត្វា បិតរំ ឧយ្យោជេសិ។ រាជា បណ្ឌិតំ បុច្ឆិ “តាត, អន្តោភត្តិកោ ភវិស្សសិ, ឧទាហុ ពាហិរភត្តិកោ”តិ។ សោ “មហា មេ បរិវារោ, តស្មា ពាហិរភត្តិកេន មយា ភវិតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា “ពាហិរភត្តិកោ ភវិស្សាមិ, ទេវា”តិ អាហ។ អថស្ស រាជា អនុរូបំ គេហំ ទាបេត្វា ទារកសហស្សំ អាទិំ កត្វា បរិព្ពយំ ទាបេត្វា សព្វបរិភោគេ ទាបេសិ។ សោ តតោ បដ្ឋាយ រាជានំ ឧបដ្ឋាសិ។

រាជាបិ នំ វីមំសិតុកាមោ អហោសិ។ តទា ច នគរស្ស ទក្ខិណទ្វារតោ អវិទូរេ បោក្ខរណីតីរេ ឯកស្មិំ តាលរុក្ខេ កាកកុលាវកេ មណិរតនំ អហោសិ។ តស្ស ឆាយា បោក្ខរណិយំ បញ្ញាយិ។ មហាជនោ “បោក្ខរណិយំ មណិ អត្ថី”តិ រញ្ញោ អារោចេសិ។ សោ សេនកំ អាមន្តេត្វា “បោក្ខរណិយំ កិរ មណិរតនំ បញ្ញាយតិ, កថំ តំ គណ្ហាបេយ្យាមា”តិ បុច្ឆិត្វា “មហារាជ, ឧទកំ នីហរាបេត្វា គណ្ហិតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តេ “តេន ហិ, អាចរិយ, ឯវំ ករោហី”តិ តស្សេវ ភារមកាសិ។ សោ ពហូ មនុស្សេ សន្និបាតាបេត្វា ឧទកញ្ច កទ្ទមញ្ច នីហរាបេត្វា ភូមិំ ខណិត្វាបិ មណិំ នាទ្ទស។ បុន បុណ្ណាយ បោក្ខរណិយា មណិច្ឆាយា បញ្ញាយិ។ សោ បុនបិ តថា កត្វា ន អទ្ទស។ តតោ រាជា បណ្ឌិតំ អាមន្តេត្វា “តាត, បោក្ខរណិយំ ឯកោ មណិ បញ្ញាយតិ, សេនកោ ឧទកញ្ច កទ្ទមញ្ច នីហរាបេត្វា ភូមិំ ខណិត្វាបិ នាទ្ទស, បុន បុណ្ណាយ បោក្ខរណិយា បញ្ញាយតិ, សក្ខិស្សសិ តំ មណិំ គណ្ហាបេតុ”ន្តិ បុច្ឆិ។ សោ “នេតំ, មហារាជ, គរុ, ឯថ ទស្សេស្សាមី”តិ អាហ។ រាជា តស្ស វចនំ តុស្សិត្វា “បស្សិស្សាមិ អជ្ជ បណ្ឌិតស្ស ញាណពល”ន្តិ មហាជនបរិវុតោ បោក្ខរណីតីរំ គតោ។

មហាសត្តោ តីរេ ឋត្វា មណិំ ឱលោកេន្តោ “នាយំ មណិ បោក្ខរណិយំ, តាលរុក្ខេ កាកកុលាវកេ មណិនា ភវិតព្ព”ន្តិ ញត្វា “នត្ថិ, ទេវ, បោក្ខរណិយំ មណី”តិ វត្វា “ននុ ឧទកេ បញ្ញាយតី”តិ វុត្តេ “តេន ហិ ឧទកបាតិំ អាហរា”តិ ឧទកបាតិំ អាហរាបេត្វា “បស្សថ, ទេវ, នាយំ មណិ បោក្ខរណិយំយេវ បញ្ញាយតិ, បាតិយម្បិ បញ្ញាយតី”តិ វត្វា “បណ្ឌិត, កត្ថ បន មណិនា ភវិតព្ព”ន្តិ វុត្តេ “ទេវ,

បោក្ខរណិយម្បិ បាតិយម្បិ ឆាយាវ បញ្ញាយតិ, ន មណិ, មណិ បន តាលរុក្ខេ កាកកុលាវកេ អត្ថិ, បុរិសំ អាណាបេត្វា អាហរាបេហី”តិ អាហ។ រាជា តថា កត្វា មណឹ អាហរាបេសិ។ សោ អាហរិត្វា បណ្ឌិតស្ស អទាសិ។ បណ្ឌិតោ តំ គហេត្វា រញ្ញោ ហត្ថេ ឋបេសិ។ តំ ទិស្វា មហាជនោ បណ្ឌិតស្ស សាធុការំ ទត្វា សេនកំ បរិភាសន្តោ “មណិរតនំ តាលរុក្ខេ កាកកុលាវកេ អត្ថិ, សេនកពាលោ ពហូ មនុស្សេ បោក្ខរណិមេវ ភិន្ទាបេសិ, បណ្ឌិតេន នាម មហោសធេន ភវិតព្ព”ន្តិ មហាសត្តស្ស ថុតិមកាសិ។ រាជាបិស្ស តុដ្ឋោ អត្តនោ គីវាយ បិឡន្ធនំ មុត្តាហារំ ទត្វា ទារកសហស្សានម្បិ មុត្តាវលិយោ ទាបេសិ។ ពោធិសត្តស្ស ច បរិវារស្ស ច ភូមិកា បរិហារេន ឧបដ្ឋានំ អនុជានាតីតិ។

ឯកូនវីសតិមបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

កកណ្ដកបញ្ហោ

បុនេកទិវសំ រាជា បណ្ឌិតេន សទ្ធិំ ឧយ្យានំ អគមាសិ។ តទា ឯកោ កកណ្ដកោ តោរណគ្គេ វសតិ។ សោ រាជានំ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា ឱតរិត្វា ភូមិយំ និបជ្ជិ។ រាជា តស្ស តំ កិរិយំ ឱលោកេត្វា “បណ្ឌិត, អយំ កកណ្ដកោ កិំ ករោតី”តិ បុច្ឆិ។ មហាសត្តោ “មហារាជ, តុម្ហេ នមស្សតី”តិ អាហ។ “សចេ ឯវំ អម្ហាកំ សេវតិ, ឯតស្ស យា និព្ពេលិ ហោតុ, ភោគមស្ស ទាបេហី”តិ។ “ទេវ, តស្ស ភោគេន កិច្ចំ នត្ថិ, ខាទនីយមត្តំ អលមេតស្សា”តិ ។ “កិំ បនេស, ខាទតី”តិ? “មំសំ ទេវា”តិ។ “កិត្តកំ លទ្ធុំ វដ្ដតី”តិ? “កាកណិកមត្តគ្ឃនកំ ទេវា”តិ។ រាជា ឯកំ បុរិសំ អាណាបេសិ “រាជទាយោ នាម កាកណិកមត្តំ ន វដ្ដតិ, ឥមស្ស និច្ចំ អឌ្ឍមាសគ្ឃនកំ មំសំ អាហរិត្វា ទេហី”តិ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តតោ បដ្ឋាយ តថា អកាសិ។ សោ ឯកទិវសំ ឧបោសថេ មាឃាតេ មំសំ អលភិត្វា តមេវ អឌ្ឍមាសកំ វិជ្ឈិត្វា សុត្តេន អាវុនិត្វា តស្ស គីវាយំ បិឡន្ធិ។ អថស្ស តំ និស្សាយ មានោ ឧប្បជ្ជិ។ តំ ទិវសមេវ រាជា បុន ឧយ្យានំ អគមាសិ។ សោ រាជានំ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាបិ ធនំ និស្សាយ ឧប្បន្នមានវសេន “វេទេហ, ត្វំ នុ ខោ មហទ្ធនោ, អហំ នុ ខោ”តិ រញ្ញា សទ្ធិំ អត្តានំ សមំ ករោន្តោ អនោតរិត្វា តោរណគ្គេយេវ សីសំ ចាលេន្តោ និបជ្ជិ។ រាជា តស្ស តំ កិរិយំ ឱលោកេត្វា “បណ្ឌិត, ឯស បុព្ពេ វិយ អជ្ជ ន ឱតរតិ, កិំ នុ ខោ ការណ”ន្តិ បុច្ឆន្តោ បឋមំ គាថមាហ –

“នាយំ បុរេ ឧណ្ណមតិ, តោរណគ្គេ កកណ្ដកោ;

មហោសធ វិជានាហិ, កេន ថទ្ធោ កកណ្ដកោ”តិ។ (ជា. ១.៩.៩៥);

តត្ថ ឧណ្ណមតីតិ យថា អជ្ជ អនោតរិត្វា តោរណគ្គេយេវ សីសំ ចាលេន្តោ ឧណ្ណមតិ, ឯវំ បុរេ ន ឧណ្ណមតិ។ កេន ថទ្ធោតិ កេន ការណេន ថទ្ធភាវំ អាបន្នោតិ។

បណ្ឌិតោ តស្ស វចនំ សុត្វា “មហារាជ, ឧបោសថេ មាឃាតេ មំសំ អលភន្តេន រាជបុរិសេន គីវាយ ពទ្ធំ អឌ្ឍមាសកំ និស្សាយ តស្ស មានេន ភវិតព្ព”ន្តិ ញត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“អលទ្ធបុព្ពំ លទ្ធាន, អឌ្ឍមាសំ កកណ្ដកោ;

អតិមញ្ញតិ រាជានំ, វេទេហំ មិថិលគ្គហ”ន្តិ។ (ជា។ ១។២។៣០);

រាជា តស្ស វចនំ សុត្វា តំ បុរិសំ បក្កោសាបេត្វា បុច្ឆិ។ សោ យថាភូតំ រញ្ញោ អារោចេសិ។ រាជា តំ កថំ សុត្វា “កញ្ចិ អបុច្ឆិត្វាវ សព្ពញ្ញុពុទ្ធេន វិយ បណ្ឌិតេន កកណ្ដកស្ស អជ្ឈាសយោ ញាតោ”តិ អតិវិយ បសីទិត្វា បណ្ឌិតស្ស ចតូសុ ទ្វារេសុ សុង្កំ ទាបេសិ។ កកណ្ដកស្ស បន កុជ្ឈិត្វា វត្តំ ហារេតុំ អារភិ។ បណ្ឌិតោ បន “មា ហារេហិ មហារាជា”តិ តំ និវារេសិ។

កកណ្ដកបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

សិរិកាឡកណ្ណិបញ្ហោ

អថេកោ មិថិលវាសី បិង្គុត្តរោ នាម មាណវោ តក្កសិលំ គន្ត្វា ទិសាបាមោក្ខាចរិយស្ស សន្តិកេ សិប្បំ សិក្ខន្តោ ខិប្បមេវ សិក្ខិ។ សោ អនុយោគំ ទត្វា “គច្ឆាមហ”ន្តិ អាចរិយំ អាបុច្ឆិ។ តស្មិំ បន កុលេ “សចេ វយប្បត្តា ធីតា ហោតិ, ជេដ្ឋន្តេវាសិកស្ស ទាតព្ពា”តិ វត្តំ, តស្មា តស្ស អាចរិយស្ស វយប្បត្តា ឯកា ធីតា អត្ថិ, សា អភិរូបា ទេវច្ឆរាបដិភាគា។ អថ នំ អាចរិយោ “ធីតរំ តេ, តាត, ទស្សាមិ, តំ អាទាយ គមិស្សសី”តិ អាហ។ សោ បន មាណវោ ទុព្ភគោ កាឡកណ្ណី, កុមារិកា បន មហាបុញ្ញា។ តស្ស តំ ទិស្វា ចិត្តំ ន អល្លីយតិ។ សោ តំ អរោចេន្តោបិ “អាចរិយស្ស វចនំ ន ភិន្ទិស្សាមី”តិ សម្បដិច្ឆិ។ អាចរិយោ ធីតរំ តស្ស អទាសិ។ សោ រត្តិភាគេ អលង្កតសិរិសយនេ និបន្នោ តាយ អាគន្ត្វា សយនំ អភិរុហមានាយ អដ្ដីយមានោ ហរាយមានោ ជិគុច្ឆមានោ បកម្បមានោ ឱតរិត្វា ភូមិយំ និបជ្ជិ។ សាបិ ឱតរិត្វា តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា និបជ្ជិ, សោ ឧដ្ឋាយ សយនំ អភិរុហិ។ សាបិ បុន សយនំ អភិរុហិ, សោ បុន សយនា ឱតរិត្វា ភូមិយំ និបជ្ជិ។ កាឡកណ្ណី នាម សិរិយា សទ្ធិំ ន សមេតិ។ កុមារិកា សយនេយេវ និបជ្ជិ, សោ ភូមិយំ សយិ។

ឯវំ សត្តាហំ វីតិនាមេត្វា តំ អាទាយ អាចរិយំ វន្ទិត្វា និក្ខមិ, អន្តរាមគ្គេ អាលាបសល្លាបមត្តម្បិ នត្ថិ។ អនិច្ឆមានាវ ឧភោបិ មិថិលំ សម្បត្តា។ អថ បិង្គុត្តរោ នគរា អវិទូរេ ផលសម្បន្នំ ឧទុម្ពររុក្ខំ ទិស្វា ឆាតជ្ឈត្តោ តំ អភិរុហិត្វា ផលានិ ខាទិ។ សាបិ ឆាតជ្ឈត្តា រុក្ខមូលំ គន្ត្វា “សាមិ, មយ្ហម្បិ ផលានិ បាតេហី”តិ អាហ។ “កិំ តវ ហត្ថបាទា នត្ថិ, សយំ អភិរុហិត្វា ខាទាតិ។ សា អភិរុហិត្វា ខាទិ។ សោ តស្សា អភិរុឡ្ហភាវំ ញត្វា វេគេន ឱតរិត្វា រុក្ខំ កណ្ដកេហិ បរិក្ខិបិត្វា “មុត្តោម្ហិ កាឡកណ្ណិយា”តិ វត្វា បលាយិ។ សាបិ ឱតរិតុំ អសក្កោន្តី តត្ថេវ និសីទិ។ អថ រាជា ឧយ្យានេ កីឡិត្វា ហត្ថិក្ខន្ធេ និសិន្នោ សាយន្ហសមយេ នគរំ បវិសន្តោ តំ ទិស្វា បដិពទ្ធចិត្តោ

ហុត្វា “សបរិក្ខា, អបរិក្ខា”តិ បុច្ឆាបេសិ។ សាបិ “អត្ថិ ទេវ, សាមិ, កុលទត្តិកោ បតិ, សោ បន មំ ឥធ និសីទាបេត្វា ឆឌ្ឌេត្វា បលាតោ”តិ អាហ។ អមច្ចា តំ ការណំ រញ្ញោ អារោចេសុំ។ រាជា “អសាមិកភណ្ឌំ នាម រញ្ញោ បាបុណាតី”តិ តំ ឱតារេត្វា ហត្ថិក្ខន្ធំ អារោបេត្វា និវេសនំ នេត្វា អភិសិញ្ចិត្វា អគ្គមហេសិដ្ឋានេ ឋបេសិ។ សា តស្ស បិយា អហោសិ មនាបា។ ឧទុម្ពររុក្ខេ លទ្ធត្តា “ឧទុម្ពរទេវី”តេ្វវស្សា នាមំ សញ្ជានិំសុ។

អថេកទិវសំ រញ្ញោ ឧយ្យានគមនត្ថាយ ទ្វារគាមវាសិកេហិ មគ្គំ បដិជគ្គាបេសុំ។ បិង្គុត្តរោបិ ភតិំ ករោន្តោ កច្ឆំ ពន្ធិត្វា កុទ្ទាលេន មគ្គំ តច្ឆតិ។ មគ្គេ និដ្ឋិតេយេវ រាជា ឧទុម្ពរទេវិយា សទ្ធិំ រថេ និសីទិត្វា និក្ខមិ។ ឧទុម្ពរទេវី កាឡកណ្ណិំ មគ្គំ តច្ឆន្តំ ទិស្វា “ឯវរូបំ សិរិំ ធារេតុំ នាសក្ខិ អយំ កាឡកណ្ណី”តិ តំ ឱលោកេន្តី ហសិ។ រាជា ហសមានំ ទិស្វា កុជ្ឈិត្វា “កស្មា ហសី”តិ បុច្ឆិ។ “ទេវ, អយំ មគ្គតច្ឆកោ បុរិសោ មយ្ហំ បោរាណកសាមិកោ, ឯស មំ ឧទុម្ពររុក្ខំ អារោបេត្វា កណ្ដកេហិ បរិក្ខិបិត្វា គតោ, ឥមាហំ ឱលោកេត្វា ‘ឯវរូបំ សិរិំ ធារេតុំ នាសក្ខិ កាឡកណ្ណី អយ’ន្តិ ចិន្តេត្វា ហសិន្តិ។ រាជា “ត្វំ មុសាវាទំ ករោសិ, អញ្ញំ កញ្ចិ បុរិសំ ទិស្វា តយា ហសិតំ ភវិស្សតិ, តំ មារេស្សាមី”តិ អសិំ អគ្គហេសិ។ សា ភយប្បត្តា “ទេវ, បណ្ឌិតេ តាវ បុច្ឆា”តិ អាហ។ រាជា សេនកំ បុច្ឆិ “សេនក, ឥមិស្សា វចនំ ត្វំ សទ្ទហសី”តិ។ “ន សទ្ទហាមិ, ទេវ, កោ នាម ឯវរូបំ ឥត្ថិរតនំ បហាយ គមិស្សតី”តិ។ សា តស្ស កថំ សុត្វា អតិរេកតរំ ភីតា អហោសិ។ អថ រាជា “សេនកោ កិំ ជានាតិ, បណ្ឌិតំ បុច្ឆិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា តំ បុច្ឆន្តោ គាថមាហ –

“ឥត្ថី សិយា រូបវតី, សា ច សីលវតី សិយា;

បុរិសោ តំ ន ឥច្ឆេយ្យ, សទ្ទហាសិ មហោសធា”តិ។ (ជា. ១.៦.២៦);

តត្ថ សីលវតីតិ អាចារគុណសម្បន្នា។

តំ សុត្វា បណ្ឌិតោ គាថមាហ –

“សទ្ទហាមិ មហារាជ, បុរិសោ ទុព្ភគោ សិយា;

សិរី ច កាឡកណ្ណី ច, ន សមេន្តិ កុទាចន”ន្តិ។ (ជា. ១.៦.២៧);

តត្ថ ន សមេន្តីតិ សមុទ្ទស្ស ឱរិមតីរបារិមតីរានិ វិយ ច គគនតលបថវីតលានិ វិយ ច ន សមាគច្ឆន្តិ។

រាជា តស្ស វចនេន តំ ការណំ សុត្វា តស្សា ន កុជ្ឈិ ហទយស្ស និព្ពាយិ។ សោ តស្ស តុស្សិត្វា “សចេ បណ្ឌិតោ នាភវិស្ស, អជ្ជាហំ

ចាលេសេតកស្ស ពធាយ ទុចទុប់ ព្ហត្តិទតត់ ហឹតោ អស្ស៊ំ, ត់ តិស្សាយ យឃា ទុសា លទ្ធា”តិ សតសហេស្សត បុឌ់ ពារេសិ៍ ទេឌិបិ ទាឌាត់ ចត្តិត្វា “ទេច, បណ្ឌិត់ តិស្សាយ យឃា ឌីចិត់ លទ្ធំ, ព្ហយាហំ ពតិដ្ឋកាតិពដ្ឋានេត ផេបេត់ា ចទ៌ ឃាចាមី”តិ អាហ៍ “សាធុ, ទេចិ, ពណ្ហាហិ, ឥមុំ ទេត ចទ”ន្តិ៍ “ទេច, អឌ្ឍ បដ្ឋាយ យយ ពតិដ្ឋំ ចិតា កិញ្ចិ យធុទទសំ ត ពាឌិស្សាយិ, ព្ហទេតា បដ្ឋាយ ទេចលិយ ចា អទេចលិយ ចា ទ្វាទ៌ ចិចទាទេបត្វា ព្ហយស្ស យធុទទសំ ទេបសេត់ា លកតកចទ៌ ពណ្ហាមី”តិ៍ “សាធុ, កទេ្ឋ, ព្ហយច្ចា ចទ៌ ពណ្ហាហី”តិ៍

សិទិកាឌុអកណ្ហិបទេញ្ញា តិដ្ឋិទេតា៍

ទេយណ្ណកបទេញ្ញា

អបទាទុំ ឌិចទេស ទាឌា ពតបិតទាទេសា បិសាឌស្ស ឌីឈត្តទេ ចដ្ឋយត្តោ ចាតបិតត្តទេត ឌូទលិទេពត្តោ ទុកំ ទុញអកញ្ចា ស៊ុតលញ្ចា យិត្តសត្តចំ ពទោត្តិ អដ្ឋស៍ សោ កិទ ទុញអកោ ហត្តិសាល់ កត្វា ហត្តិស្ស ប៊ុទទតា លិត្តំ អតាយដ្ឋ តិលំ ពាឌិ៍ អឆ ត់ ហត្តិកោបកា ទេបិទេចត្វា តឹហទិ ស៊ុ៍ សោ ចិទចិត្វា បលិយិ៍ អឆ ត់ ទុកោ ប៊ុទិសោ ទេចទេកាកាត្វា បិដ្ឋិ ឃំ ឥណ្ហេត តិទិឃំ បហទិ៍ សោ បិដ្ឋិ ឌូតាទេយត្វា ទេចឥតាប្យទេត្វា ហុត្វា កត្វា ទាឌទេកហស្ស យហាកិត្តិ តិស្សាយ បិដ្ឋិកាយ តិបឌ្ឈិ៍ ត់ ឌិចសទេយច ទទេញ្ញា យហាតទេស អដ្ឋិចមុ្ធាឌីតិ ពាឌិត្វា ចន្តិតស៊ុតទេលា កត្តពារទេក កត្តំ សយ្យាទេឥត្វា ពាហិ ឥត្វា សទឹទេ ទេសឥ តិឌ្ឍាទេបត្តេ យច្ឆយំសកត្តំ ឈាឃិត្វា តណ្ហអឌិចាទេសត់ា អសទេក្កាទេត្តា យហាតស់ បចិសិត្វា កាឌតបិឌាត់ បិទេតត្វា ឃំស់ ពាឌិ៍ អឆ កត្តពារទេកា កាឌតសទេត្តត បចិសិត្វា ត់ ឌិស្វា ទ្វាទ៌ បិឥហិត្វា ត់ ទេលទ្ធុឥណ្ហាឌីហិ ទេបិទេចសិ៍ សោ ពាឌិតយំស់ យុទលទេតច លទេទ្ធត្វា ចិទចិត្វា តិក្ខមិ៍ កត្តពារទេកាបិ តស្ស តិក្ខត្តកាច់ ចាត្វា អតុចាត្តិត្វា បិដ្ឋិ ឃំ ឥណ្ហេត តិទិឃំ បហទិ៍ សោ ទេចឥតាប្យទេត្វា បិដ្ឋិ ឌូតាទេយត្វា ទុកំ បិឥំ ដ្ឋក្កិបិត្វា ទុញអកស្ស តិបត្តដ្ឋាទេតទេយច បិចិសិ៍ អឆ ត់ ទុញអកោ “សម្ម, កិ បិដ្ឋិ ឌូតាទេយត្វា អាកច្ឆសិ, កិំ ទេត ចាទេតា ចិត្តញ្ញី”តិ ប៊ុច្ឆិ៍ ស៊ុតលោបិ “ត្វម្បិ បិដ្ឋិ ឌូតាទេយត្វា តិបទេត្តាសិ, កិំ ទេត ចាទេតា ចិត្តញ្ញី”តិ ប៊ុច្ឆិ៍ ទេត អញ្ញាយញ្ញាំ អត្តទេតា បចត្តិ អាទោចេស៊ុ៍

អឆ ត់ ទុញអកោ ប៊ុច្ឆិ “កិ បត ត្វំ ប៊ុត កត្តពេហំ កត្ថំ សក្កិស្សសិ សម្មា”តិ? “ត សក្កិស្សាយិ, សម្ម, ពតស្ស ទេយ ឌីចិតំ តត្វិ”តិ៍ “ត្វំ បត ប៊ុត ហត្តិសាល់ កត្ថំ សក្កិស្សសី”តិ៍ “យឃាបិ តត្វ កត្ថំ ត សក្កា, ពតស្ស ទេយ ឌីចិតំ តត្វិ”តិ៍ ទេត “ពាធំ ត្វ ទេលា យឃំ ព្ហឌាតិ ឌីចិស្សាយា”តិ ដ្ឋបិឃំ ចិទេត្តស៊ុ៍ អឆ ត់ ទុញអកោ អាហ – “សទេច យឃំ សយព្ភចាសំ ចសិត់ា សក្កោយ, អទេត្វកោ ដ្ឋបិទេឃា”តិ៍ “ទេតត ហិ ពទេធហី”តិ៍ “សម្ម, ត្វំ ព្ហទេតា បដ្ឋាយ ហត្តិសាល់ ឃាហិ, “តាឃំ តិលំ ពាឌតី”តិ តឃិ ហត្តិកោបកា អាសង្កំ ត ពទិស្សត្តិ, ត្វំ យយ តិលំ អាហទេឃ្យាសិ៍ អហម្បិ កត្តពេហំ បចិសិស្សាយិ, “តាឃំ យំសពាឌទេកា”តិ កត្តពារទេកា យឃិ អាសង្កំ ត ពទិស្សតិ, អហំ ទេត យំស់ អាហទិស្សាយី”តិ៍ ទេត “ស៊ុឌ្ឋទេទា ដ្ឋបិទេឃា”តិ ដ្ឋទេកាបិ សយ្យឌិច្ឆិស៊ុ៍ ស៊ុតទេលា ហត្តិសាល់ កត្វា តិលាកលិបំ ឌំសិត្វា អាកត្វា យហាកិត្តិបិដ្ឋិកាយ ផេបេសិ៍ ព្ហតទេទាបិ កត្តពេហំ កត្វា យំសលណ្ឌំ យុទលប៊ុទំ ឌំសិត្វា អាទេតត្វា តទេត្វច ផេបេសិ៍ ស៊ុតទេលា យំស់ ពាឌិ, ទុញអកោ តិលំ ពាឌិ៍ ទេត ព្ហយិតា ដ្ឋបិទេឃត សយព្ភា សទេយ្យាឥយាតា យហាកិត្តិបិដ្ឋិកាយ ចសត្តិ៍ ទាឌា ទេតសំ យិត្តសត្តចំ ឌិស្វា ចិទេត្តសិ “អឌិដ្ឋប៊ុព្វា ចត ទេយ ពារលំ ឌិដ្ឋំ, ព្ហទេយ បច្ចាយិត្វា ហុត្វាបិ សយព្ភចាសំ ចសត្តិ៍ ព្ហឥំ ពារលំ កទេហត្វា បញ្ញាពត្វា បញ្ចា បណ្ឌិទេត ប៊ុច្ឆិស្សាយិ, ព្ហយំ បញ្ញាអឌាតត្តំ ទដ្ឋា បត្តាទេឌស្សាយិ, ត់ ឌាតត្តស្ស

‘ឯវរូបេបិ បណ្ឌិតោ នត្ថី’តិ មហាសក្ការំ ករិស្សាមិ។ អជ្ជ តាវ អវេលា, ស្វេ ឧបដ្ឋានំ អាគតកាលេ បុច្ឆិស្សាមី”តិ។ សោ បុនទិវសេ បណ្ឌិតស្ស អាគន្ត្វា និសិន្នស្ស បញ្ហំ បុច្ឆន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“យេសំ ន កទាចិ ភូតបុព្ពំ, សខ្យំ សត្តបទម្បិមស្មិ លោកេ;

ជាតា អមិត្តា ទុវេ សហាយា, បដិសន្ធាយ ចរន្តិ កិស្ស ហេតូ”តិ។ (ជា. ១.១៦.៥៣);

តត្ថ បដិសន្ធាយាតិ សន្ធហិត្វា ឃដិតា ហុត្វា។

ឥទញ្ច បន វត្វា បុន ឥទមាហ –

“យទិ មេ អជ្ជ បាតរាសកាលេ, បញ្ហំ ន សក្កុណេយ្យាថ វត្តុមេតំ;

រដ្ឋា បព្ពាជយិស្សាមិ វោ សព្ពេ, ន ហិ មត្ថោ ទុប្បញ្ញជាតិកេហី”តិ។ (ជា. ១.១៦.៥៤);

តទា បន សេនកោ អគ្គាសនេ និសិន្នោ អហោសិ, បណ្ឌិតោ បន បរិយន្តេ និសិន្នោ។ សោ តំ បញ្ហំ ឧបធារេន្តោ តស្ស អត្ថំ អទិស្វា ចិន្តេសិ “អយំ រាជា ទន្ធជាតិកោ ឥមំ បញ្ហំ ចិន្តេត្វា សមុទិតុំ អសមត្ថោ, កិញ្ចិទេវ, តេន ទិដ្ឋំ ភវិស្សតិ, ឯកទិវសំ ឱកាសំ លភន្តោ ឥមំ បញ្ហំ និហរិស្សាមិ, សេនកោ កេនចិ ឧបាយេន អជ្ជេកទិវសមត្តំ អធិវាសាបេតូ”តិ។ ឥតរេបិ ចត្តារោ បណ្ឌិតា អន្ធការគព្ភំ បវិដ្ឋា វិយ ន កិញ្ចិ បស្សិំសុ។ សេនកោ “កា នុ ខោ មហោសធស្ស បវត្តី”តិ បោធិសត្តំ ឱលោកេសិ។ សោបិ តំ ឱលោកេសិ។ សេនកោ បោធិសត្តស្ស ឱលោកិតាការេនេវ តស្ស អធិប្បាយំ ញត្វា “បណ្ឌិតស្សាបិ ន ឧបដ្ឋាតិ, តេនេកទិវសំ ឱកាសំ ឥច្ឆតិ, បូរេស្សាមិស្ស មនោរថ”ន្តិ ចិន្តេត្វា រញ្ញា សទ្ធិំ វិស្សាសេន មហាហសិតំ ហសិត្វា “កិំ, មហារាជ, សព្ពេវ អម្ហេ បញ្ហំ កថេតុំ អសក្កោន្តេ រដ្ឋា បព្ពាជេស្សសិ, ឯតម្បិ ‘ឯកោ គណ្ឋិបញ្ហោ’តិ ត្វំ សល្លក្ខេសិ, ន មយំ ឯតំ កថេតុំ ន សក្កោម, អបិច ខោ ថោកំ អធិវាសេហិ។ គណ្ឋិបញ្ហោ ឯស, ន សក្កោម មហាជនមជ្ឈេ កថេតុំ, ឯកមន្តេ ចិន្តេត្វា បច្ឆា តុម្ហាកំ កថេស្សាម , ឱកាសំ នោ ទេហី”តិ មហាសត្តំ ឱលោកេត្វា ឥមំ គាថាទ្វយមាហ –

“មហាជនសមាគមម្ហិ ឃោរេ, ជនកោលាហលសង្គមម្ហិ ជាតេ;

វិក្ខិត្តមនា អនេកចិត្តា, បញ្ហំ ន សក្កុណាម វត្តុមេតំ។

“ឯកគ្គចិត្តាវ ឯកមេកា, រហសិ គតា អត្ថំ និចិន្តយិត្វា;

បវិវេកេ សមុសិត្វាន ធីរា, អថ វក្ខន្តិ ជនិន្ទ ឯតមត្ថ”ន្តិ។ (ជា។ ១។១៧។៥៨-៥៩);

តត្ថ សមុសិត្វានាតិ កាយចិត្តបវិវេកេ ឋិតា តុម្ហេ ធីរា តុម្ហំ បញ្ហំ សមុសិត្វា អថ វោ ឯតំ អត្ថំ វក្ខន្តិ។

រាជា តស្ស កថំ សុត្វា អត្តមនោ ហុត្វាបិ “សាធុ ចិន្តេត្វា ករោថ, អករោន្តេ បន វោ បព្ពាជេស្សាមី”តិ តជ្ជេសិមេវ។ ចត្តារោ បណ្ឌិតា បាសាទា ឱតរិំសុ។ សេនកោ តេ អាហ – “សម្ម, រាជា សុខុមបញ្ហំ បុច្ឆិ, អកថិតេ មហន្តំ ភយំ ភវិស្សតិ, សុបាយមេកោជនំ ក្ឃិត្វា សម្មា ឧបធារេថា”តិ។ តេ អត្តនោ អត្តនោ គេហំ គតា។ បណ្ឌិតោបិ ឧទុម្ពរទេវិយា សន្តិកំ គន្ត្វា “ទេវិ, អជ្ជ វា ហិយ្យោ វា រាជា កត្ថ ឋិតោ អដ្ឋាសី”តិ បុច្ឆិ។ “តាត, ឧត្តរេ វាតបានេន ឱលោកេន្តោ ចង្កមតី”តិ។ តតោ បណ្ឌិតោ ចិន្តេសិ “រញ្ញា ឥមិនា បស្សេន កិញ្ចិ ទិដ្ឋំ ភវិស្សតី”តិ។ សោ តត្ថ គន្ត្វា ពហិ ឱលោកេន្តោ ឯឡកសុនខានំ កិរិយំ ទិស្វា “ឥមំ ទិស្វា រញ្ញា បញ្ហោ អភិសង្ខតោ”តិ សន្និដ្ឋានំ កត្វា គេហំ គតោ។ ឥតរេបិ តយោ ចិន្តេន្តា កិញ្ចិ អទិស្វា សេនកស្ស សន្តិកំ អគមិំសុ។ សោ តេ បុច្ឆិ “ទិដ្ឋោ វោ បញ្ហោ”តិ។ “ន ទិដ្ឋោ អាចរិយា”តិ។ “យទិ ឯវំ រាជា វោ បព្ពាជេស្សតិ, កិំ ករិស្សថា”តិ? “តុម្ហេហិ បន ទិដ្ឋោ”តិ? “អហម្បិ ន បស្សាមី”តិ។ “តុម្ហេសុ អបស្សន្តេសុ មយំ កិំ បស្សាម, រញ្ញោ បន សន្តិកេ ‘ចិន្តេត្វា ករេយ្យាមា’តិ សីហនាទំ នទិត្វា អាគតម្ហា, អកថិតេ អម្ហេ រាជា កុជ្ឈិស្សតិ, កិំ ករោម, អយំ បញ្ហោ ន សក្កា អម្ហេហិ ទដ្ឋុំ, បណ្ឌិតេន បន សតគុណំ សហស្សគុណំ សតសហស្សគុណំ កត្វា ចិន្តិតោ ភវិស្សតិ, ឯថ តស្ស សន្តិកំ គច្ឆាមា”តិ តេ ចត្តារោ បណ្ឌិតា ពោធិសត្តស្ស ឃរទ្វារំ អាគតភាវំ អារោចាបេត្វា “បវិសន្តុ បណ្ឌិតា”តិ វុត្តេ គេហំ បវិសិត្វា បដិសន្ថារំ កត្វា ឯកមន្តំ ឋិតា មហាសត្តំ បុច្ឆិំសុ “កិំ បន, បណ្ឌិត, ចិន្តិតោ បញ្ហោ”តិ? “អាម, ចិន្តិតោ, មយិ អចិន្តេន្តេ អញ្ញោ កោ ចិន្តយិស្សតី”តិ។ “តេន ហិ បណ្ឌិត អម្ហាកម្បិ កថេថា”តិ។

បណ្ឌិតោ “សចាហំ ឯតេសំ ន កថេស្សាមិ, រាជា តេ រដ្ឋា បព្ពាជេស្សតិ, មំ បន សត្តហិ រតនេហិ បូជេស្សតិ, ឥមេ អន្ធពាលា មា នស្សន្តុ, កថេស្សាមិ តេស”ន្តិ ចិន្តេត្វា តេ ចត្តារោបិ នីចាសនេ និសីទាបេត្វា អញ្ជលិំ បគ្គណ្ហាបេត្វា រញ្ញា ទិដ្ឋំ អជានាបេត្វា “រញ្ញា បុច្ឆិតកាលេ ឯវំ កថេយ្យាថា”តិ ចតុន្នម្បិ ចតស្សោ គាថា ពន្ធិត្វា បាឡិយាវ ឧគ្គណ្ហាបេត្វា ឧយ្យោជេសិ។ តេ ទុតិយទិវសេ រាជុបដ្ឋានំ គន្ត្វា បញ្ញត្តាសនេ និសីទិំសុ។ រាជា សេនកំ បុច្ឆិ “ញាតោ តេ, សេនក, បញ្ហោ”តិ? “មហារាជ, មយិ អជានន្តេ អញ្ញោ កោ ជានិស្សតី”តិ។ “តេន ហិ កថេហី”តិ។ “សុណាថ ទេវា”តិ សោ ឧគ្គហិតនិយាមេនេវ គាថមាហ –

“ឧគ្គបុត្តរាជបុត្តិយានំ, ឧសភស្ស មំសំ បិយំ មនាបំ;

ន សុនខស្ស តេ អទេន្តិ មំសំ, អថ មេណ្ឌស្ស សុណេន សខ្យមស្សា”តិ។ (ជា។ ១។១៧។៦០);

តត្ថ ឧគ្គបុត្តរាជបុត្តិយានន្តិ ឧគ្គតានំ អមច្ចបុត្តានញ្ច រាជបុត្តានញ្ច។

កាមំ វត្វាបិ សេនកោ អត្ថំ ន ជានាតិ។ រាជា បន អត្តនោ ទិដ្ឋភាវេន បជានាតិ, តស្មា “សេនកេន តាវ ញាតោ”តិ បុក្កុសំ បុច្ឆិ។ សោបិស្ស “កិំ អហម្បិ អបណ្ឌិតោ”តិ វត្វា ឧគ្គហិតនិយាមេនេវ គាថមាហ –

“ចម្មំ វិហនន្តិ ឯឡកស្ស, អស្សបិដ្ឋត្ថរស្សុខស្ស ហេតុ;

ន ច តេ សុនខស្ស អត្ថរត្តិ, អថ មេណ្ឌស្ស សុណេន សខ្យមស្សា”តិ។ (ជា។ ១។១៣។៩៩);

តស្សាបិ អត្ថេ អបាកដេយេវ។ រាជា បន អត្តនោ បាកដត្តា “ឥមិនាបិ បុក្កុសេន ញាតោ”តិ កាវិន្ទំ បុច្ឆិ។ សោបិ ឧគ្គហិតនិយាមេនេវ គាថមាហ –

“អាវេឡិតសិង្គិកោ ហិ មេណ្ឌោ, ន ច សុនខស្ស វិសាណកានិ អត្ថិ;

តិណភក្ខោ មំសភោជនោ ច, អថ មេណ្ឌស្ស សុណេន សខ្យមស្សា”តិ។ (ជា។ ១។១៣។១០០);

រាជា “ឥមិនាបិ ញាតោ”តិ ទេវិន្ទំ បុច្ឆិ។ សោបិ ឧគ្គហិតនិយាមេនេវ គាថមាហ –

“តិណមាសិ បលាសមាសិ មេណ្ឌោ, ន ច សុនខោ តិណមាសិ នោ បលាសំ;

គណ្ហេយ្យ សុណោ សសំ ពិឡារំ, អថ មេណ្ឌស្ស សុណេន សខ្យមស្សា”តិ។ (ជា។ ១។១៣។១០១);

តត្ថ តិណមាសិ បលាសមាសីតិ តិណខាទកោ ចេវ បណ្ណខាទកោ ច។ នោ បលាសន្តិ បណ្ណម្បិ ន ខាទតិ។

អថ រាជា បណ្ឌិតំ បុច្ឆិ – “តាត, ត្វម្បិ ឥមំ បញ្ហំ ជានាសី”តិ? “មហារាជ, អវីចិតោ យាវ ភវគ្គា មំ ឋបេត្វា កោ អញ្ញោ ឯតំ ជានិស្សតី”តិ។ “តេន ហិ កថេហី”តិ។ “សុណ មហារាជា”តិ តស្ស បញ្ហស្ស អត្តនោ បាកដភាវំ បកាសេន្តោ គាថាទ្វយមាហ –

“អឌ្ឍឌ្ឍបទោ ចតុប្បទស្ស, មេណ្ឌោ អដ្ឋនខោ អទិស្សមានោ;

ᩃᩣᨯᩥᨿᨾᩣᩉᩁᨲᩦ ᩋᩉᩴ ᩍᨾᩔ, ᨾᩴ ᩋᩣᩉᩁᨲᩦ ᩋᩉᩴ ᩋᨾᩩᩔ᪨

“ᨸᩥᩈᩣᨨᨧᩁᨠᩮᨲᩣ ᨧᩥᨨᩮᩉᩮᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣ, ᨧᩥᨲᩥᩉᩣᩁᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨠᩮᩣᨭᨶᩴ;

ᩋᨭ᩠ᨮᨷᨴᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᩈᨷ᩠ᨷᨠᩴ ᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᩔ ᨷᩩᨱ᩠ᨱᨾᩩᨡᩔ ᨧᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪗᪨᪑᪐᪑-᪑᪐᪒);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨭ᩠ᨮᨷᨴᩮᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨠᩩᩃᩃᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᨾᩮᨱ᩠ᨯᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩮᨠᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᩥᨶᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᨧᩁᨾᩣᨶᩴ ᩈᩩᨶᨡᩴ᪨ ᩋᨧᩥᩔᨾᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᩋᩣᩉᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᩋᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨾᩣᨶᩮᩣ᪨ ᩃᩣᨯᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩮᩉᨧ᩠ᨨᨴᨶᩴ᪨ ᨲᩥᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᩉᩴ ᩍᨾᩔᩣᨲᩥ ᩈᩩᨶᨡᩮᩣ ᩅᩮᨠᩋᨠᩔ᪨ ᨧᩥᨲᩥᩉᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲᩥᩉᩁᨱᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨠᩮᩣᨭᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩔ ᨠᩮᩣᨭᨶᩴ᪨ ᨾᩮᨱ᩠ᨯᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᨶᨡᩔ ᨠᩮᩣᨭᨶᩴ ᩉᩁᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨧᩥᨲᩥᩉᩁᨲᩥ, ᩈᩩᨶᨡᩮᩣᨷᩥ ᨲᩔ ᩉᩁᨲᩥ, ᩍᨲᩁᩮᩣ ᨧᩥᨲᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨷᨴᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨾᩮᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨠᩮᩣᨭᨶᩴ ᨧᩥᨲᩥᩉᩁᨱᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᨷ᩠ᨷ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈ᪨ ᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᩔᩣᨲᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᩈᨭ᩠ᨮᨠᩁᨱᩈᩩᨶᨡᩔ᪨ ᨷᩩᨱ᩠ᨱᨾᩩᨡᩔᩣᨲᩥ ᨾᩮᨱ᩠ᨯᩔ᪨ ᩍᨾᨾᩮᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨳᩅᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨿᩴ ᨷᩔᩦᨲᩥ᪨

ᩁᩣᨩᩣ ᩍᨲᩁᩮᩉᩥ ᨷᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨬᩣᨲᨽᩣᩅᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨷᨬ᩠ᩉᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨬᩣᨱᨻᩃᩮᨶ ᨩᩣᨶᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

“ᩃᨠᩣ ᨧᨲ ᨾᩮ ᩋᨶᨷ᩠ᨷᨠᩣᨷᩥ, ᨿᩔ ᨾᩮᨴᩥᩈᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨠᩩᩃᨾ᩠ᩉᩥ;

ᨷᨬ᩠ᩉᩔ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨣᨲᩴ ᨶᩥᨷᩩᨱᨾᨲ᩠ᨳᩴ, ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨽᩣᩈᩥᨲᩮᨶ ᨵᩦᩁᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪗᪨᪑᪐᪓);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᩩᨽᩣᩈᩥᨲᩮᨶ ᨲᩮ ᩅᩥᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨶᩮᩈᩴ “ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨶᩣᨾ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ ᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

“ᩋᩔᨲᩁᩦᩁᨳᨬ᩠ᨧ ᩑᨠᨾᩮᨠᩴ, ᨹᩦᨲᩴ ᨣᩣᨾᩅᩁᨬ᩠ᨧ ᩑᨠᨾᩮᨠᩴ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩅᩮᩣ ᨴᨾ᩠ᨾᩥ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩴ, ᨷᩁᨾᨷ᩠ᨷᨲᩦᨲᨾᨶᩮᩣ ᩈᩩᨽᩣᩈᩥᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪗᪨᪑᪐᪔);

ᩍᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨴᩣᨷᩮᩈᩥ᪨

សិរិមន្តបញ្ហោ

ឧទុម្ពរទេវី បន ឥតរេហិ បណ្ឌិតំ និស្សាយ បញ្ហស្ស ញាតភាវំ ញត្វា “រញ្ញា មុគ្គំ មាសេន និព្ពិសេសកំ ករោន្តេន វិយ បញ្ចន្នំ សមកោវ សក្ការោ កតោ, តត្ថ មយ្ហកនិដ្ឋស្ស វិសេសំ សក្ការំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា រញ្ញោ សន្តិកំ គន្ត្វា បុច្ឆិ “ទេវ, កេន តេ បញ្ហោ កថិតោ”តិ? “បញ្ចហិ បណ្ឌិតេហិ, ភទ្ទេ”តិ។ “ទេវ, ចត្តារោ ជនា តំ បញ្ហំ កិំ និស្សាយ ជានិំសូ”តិ? “ន ជានាមិ, ភទ្ទេ”តិ។ “មហារាជ, កិំ តេ ជានន្តិ, បណ្ឌិតោ បន ‘មា នស្សន្តុ ឥមេ ពាលា’តិ បញ្ហុគ្គណ្ហាបេសិ, តុម្ហេ សព្ពេសំ សមកំ សក្ការំ ករោថ, អយុត្តមេតំ, បណ្ឌិតស្ស វិសេសកំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ។ រាជា “អត្តានំ និស្សាយ ញាតភាវំ ន កថេសី”តិ បណ្ឌិតស្ស តុស្សិត្វា អតិរេកតរំ សក្ការំ កាតុកាមោ ចិន្តេសិ “ហោតុ មម បុត្តំ ឯកំ បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា កថិតកាលេ មហន្តំ សក្ការំ ករិស្សាមី”តិ។ សោ បញ្ហំ ចិន្តេន្តោ សិរិមន្តបញ្ហំ ចិន្តេត្វា ឯកទិវសំ បញ្ចន្នំ បណ្ឌិតានំ ឧបដ្ឋានំ អាគន្ត្វា សុខនិសិន្នកាលេ សេនកំ អាហ – “សេនក, បញ្ហំ បុច្ឆិស្សាមី”តិ។ “បុច្ឆ ទេវា”តិ។ រាជា សិរិមន្តបញ្ហេ បឋមំ គាថមាហ –

“បញ្ញាយុបេតំ សិរិយា វិហីនំ, យសស្សិនំ វាបិ អបេតបញ្ញំ;

បុច្ឆាមិ តំ សេនក ឯតមត្ថំ, កមេត្ថ សេយ្យោ កុសលា វទន្តី”តិ។ (ជា។ ១។១២។៥២);

តត្ថ កមេត្ថ សេយ្យោតិ ឥមេសុ ទ្វីសុ កតរំ បណ្ឌិតា សេយ្យោតិ វទន្តិ។

អយញ្ច កិរ បញ្ហោ សេនកស្ស វំសានុគតោ, តេន តំ ខិប្បមេវ កថេសិ –

“ធីរា ច ពាលា ច ហវេ ជនិន្ទ, សិប្បូបបន្នា ច អសិប្បិនោ ច;

សុជាតិមន្តោបិ អជាតិមស្ស, យសស្សិនោ បេសករា ភវន្តិ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ”តិ។ (ជា។ ១។១២។៥៣);

តត្ថ បញ្ញោ និហីនោតិ បញ្ញវា និហីនោ, ឥស្សរោវ ឧត្តមោតិ អត្ថោ។

ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩁᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᩋᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨩ᩠ᨫᨽᩅᨠᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᩋᩣᩉ –

“ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ ᩋᨶᩮᩣᨾᨸᨬ᩠ᨬ, ᨾᩉᩮᩣᩈᨵ ᨠᩮᩅᩃᨵᨾ᩠ᨾᨴᩔᩥ;

ᨻᩣᩃᩴ ᨿᩈᩔᩥᩴ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨽᩮᩣᨣᩴ, ᨠᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪁᪨᪁᪅᪨᪄᪅);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩅᩃᨵᨾ᩠ᨾᨴᩔᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᨴᩔᩥ᪨

ᩋᨳᩔ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᩩᨱ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨳᩮᩈᩥ –

“ᨸᩣᨸᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨻᩣᩃᩮᩣ, ᩍᨵᨾᩮᩅ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩍᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᨾᩣᨶᩮᩣ;

ᩍᨵᩃᩮᩣᨠᨴᩔᩦ ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᨾᨴᩔᩦ, ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᨻᩣᩃᩮᩣ ᨠᩃᩥᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᩈᩥ;

ᩑᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᩋᩉᩴ ᩅᨴᩣᨾᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨶ ᨿᩈᩔᩦ ᨻᩣᩃᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪁᪨᪁᪅᪨᪄᪆);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᨵᨾᩮᩅ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥ ᩍᨵᩃᩮᩣᨠᩮ ᩍᩔᩁᩥᨿᨾᩮᩅ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᨾᩣᨶᩮᩣ᪨ ᨠᩃᩥᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᩈᩦᨲᩥ ᨻᩣᩃᩮᩣ ᩍᩔᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩮᨶ ᨸᩣᨸᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᨿᩣᨴᩥᩴ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᩮ ᨧ ᨸᩩᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩦᨧᨠᩩᩃᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠᩤᨿᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩣ ᩍᨵᩃᩮᩣᨠᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩣᨩᨿᨾᩮᩅ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᩉᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ, ᨿᩈᩔᩦ ᨸᨶ ᨻᩣᩃᩮᩣ ᨶ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᩮᨶᨠᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᨶᩩ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩅᨶ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᨶᨠᩮᩣ “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩮᩣ ᨴᩉᩁᩮᩣ, ᩋᨩ᩠ᨩᩣᨸᩥᩔ ᨾᩩᨡᩮ ᨡᩦᩁᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩣᨿᨲᩥ, ᨠᩥᨾᩮᩈ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

“ᨶᩥᩈᩥᨸ᩠ᨸᨾᩮᨲᩴ ᩅᩥᨴᨵᩣᨲᩥ ᨽᩮᩣᨣᩴ, ᨶ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᩅᩣ ᨶ ᩈᩁᩦᩁᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨿᩮᩣ;

ᨸᩔᩮᩊᨾᩪᨣᩴ ᩈᩩᨡᨾᩮᨵᨾᩣᨶᩴ, ᩈᩥᩁᩦ ᩉᩥ ᨶᩴ ᨽᨩᨲᩮ ᨣᩮᩣᩁᩅᩥᨶ᩠ᨴᩴ;

ᩑᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᩋᩉᩴ ᩅᨴᩣᨾᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩥᩉᩦᨶᩣ ᩈᩥᩁᩦᨾᩣᩅ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

តត្ថ ឯឡមូគន្តិ បគ្ឃរិតលាលមុខំ· គោរិមណ្ឌន្តិ សោ កិរ តស្មិំយេវ នគរេ អសីតិកោដិវិភវោ សេដ្ឋិ វិរូបោ· តស្ស បុត្តា ន ច ធីតា, ន កិញ្ចិ សិប្បំ ជានាតិ· កថេន្តស្សាបិស្ស ហនុកស្ស ឧភោហិបិ បស្សេហិ លាលាធារា បគ្ឃរតិ· ទេវច្ឆរា វិយ ទ្វេ ឥត្ថិយោ សព្ពាលង្ការេហិ វិភូសិតា សុបុប្ផិតានិ នីលុប្បលានិ គហេត្វា ឧភោសុ បស្សេសុ ឋិតា តំ លាលំ នីលុប្បលេហិ សម្បដិច្ឆិត្វា នីលុប្បលានិ វាតបានេន ឆឌ្ឌេន្តិ· សុរាសោណ្ឌាបិ បានាគារំ បវិសន្តា នីលុប្បលេហិ អត្ថេ សតិ តស្ស គេហទ្វារំ គន្ត្វា “សាមិ គោរិមណ្ឌ, សេដ្ឋី”តិ វទន្តិ· សោ តេសំ សទ្ទំ សុត្វា វាតបានេ ឋត្វា “កិំ, តាតា”តិ វទតិ· អថស្ស លាលាធារា បគ្ឃរតិ· តា ឥត្ថិយោ តំ នីលុប្បលេហិ សម្បដិច្ឆិត្វា នីលុប្បលានិ អន្តរវីថិយំ ខិបន្តិ· សុរាធុត្តា តានិ គហេត្វា ឧទកេន វិក្ខាលេត្វា បិឡន្ធិត្វា បានាគារំ បវិសន្តិ· ឯវំ សិរិមន្តោ អហោសិ· សេនកោ តំ ឧទាហរណំ កត្វា ទស្សេន្តោ ឯវមាហ·

តំ សុត្វា រាជា “កិមិទំ, តាត, មហោសធបណ្ឌិតា”តិ អាហ· បណ្ឌិតោ “ទេវ, កិំ សេនកោ ជានាតិ, ភត្តសិត្ថដ្ឋានេ កាកោ វិយ ទធិំ បិវិតុំ អារទ្ធសុនខោ វិយ ច យសមេវ បស្សតិ, សីសេ បតន្តំ មហាមុគ្គរំ ន បស្សតិ, សុណ, ទេវា”តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“លទ្ធា សុខំ មជ្ជតិ អប្បបញ្ញោ, ទុក្ខេន ផុដ្ឋោបិ បមោហមេតិ;

អាគន្តុនា ទុក្ខសុខេន ផុដ្ឋោ, បវេធតិ វារិចរោវ ឃម្មេ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ”តិ· (ជា· ២·២២·៦៦);

តត្ថ សុខន្តិ ឥស្សរិយសុខំ លភិត្វា ពាលោ បមជ្ជតិ, បមត្តោ បាបំ ករោតិ· ទុក្ខេនាតិ កាយិកចេតសិកទុក្ខេន· អាគន្តុនាតិ ន អជ្ឈត្តិកេន· សត្តានញ្ហិ សុខម្បិ ទុក្ខម្បិ អាគន្តុកមេវ, ន និច្ចបវត្តំ· ឃម្មេតិ ឧទកា ឧទ្ធរិត្វា អាតបេ ខិត្តមច្ឆោ វិយ·

តំ សុត្វា រាជា “កិមិទំ អាចរិយា”តិ អាហ· សេនកោ “ទេវ, កិមេស ជានាតិ, តិដ្ឋន្តុ តាវ មនុស្សា, អរញ្ញេ ជាតរុក្ខម្បិ ផលសម្បន្នមេវ ពហូ វិហង្គមា ភជន្តី”តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“ទុមំ យថា សាទុផលំ អរញ្ញេ, សមន្តតោ សមភិសរន្តិ បក្ខី;

ឯវម្បិ អឌ្ឍំ សធនំ សភោគំ, ពហុជ្ជនោ ភជតិ អត្ថហេតុ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោ និហីនោ យសវាវ សេយ្យោ”តិ· (ជា· ២·២២·៦៨);

ຕຕ຺ຖ ພາຫຸຊ຺ໂຊຕິ ມຫາຊໂນ·

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ “ກິສໍສຸ ຕາຕາ”ຕິ ອາຫ· ປຓ຺ຑິໂຕ “ກິເມວ ມເຫາຊເນາ ຊາຕາຕິ, ສຸຓ, ເທວາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ນ ສາຘຸ ພລວາ ພາໂລ, ສາຫສາ ວິນ຺ທເຕ ຘນໍ;

ກນ຺ທນ຺ຕເມຕໍ ທຸມ຺ເມຘໍ, ກຑ຺ຒນ຺ຕິ ນິຣຍໍ ຠຸສໍ;

ເອຕມ຺ປິ ທິສ຺ວານ ອຫໍ ວທາມິ, ປຎ຺ໂຎວ ເສໂຍ຺ຍ ນ ຍສສ຺ສີ ພາໂລ”ຕິ· (ຊາ· ໑·໑໕·໕໐);

ຕຕ຺ຖ ສາຫສາຕິ ສາຫເສນ ສາຫສິກກມ຺ມໍ ກຕ຺ວາ ປຣໍ ປີເຬຕ຺ວາ ຘນໍ ວິນ຺ທຕິ· ອຖ ຕໍ ນິຣຍປາລາ ກນ຺ທນ຺ຕເມວ ທຸມ຺ເມຘໍ ພລວເວທນໍ ນິຣຍໍ ກຑ຺ຒນ຺ຕິ·

ປຸນ ຣຎ຺ຎາ “ກິໍ ເສນກາ”ຕິ ປຸຏ຺ໂຐ ເສນໂກ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ຍາ ກາຈິ ນຊ຺ໂຊ ຄງ຺ຄມພິສ຺ສວນ຺ຕິ, ສພ຺ພາວ ຕາ ນາມໂຄຕ຺ຕໍ ຊຫນ຺ຕິ;

ຄງ຺ຄາ ສມຸທ຺ທໍ ປຏິປຊ຺ຊມານາ, ນ ຂາຍເຕ ອິທ຺ທິ ປຎ຺ຎາປິ ໂລເກ;

ເອຕມ຺ປິ ທິສ຺ວານ ອຫໍ ວທາມິ, ປຎ຺ໂຎ ນິຫີໂນ ສິຣີມາວ ເສໂຍ຺ຍ”ຕິ· (ຊາ· ໑·໑໕·໕໑);

ຕຕ຺ຖ ນຊ຺ໂຊຕິ ນທິໂຍ ຫຸຕ຺ວາ ສນ຺ທມານາ ອນ຺ຕມໂສ ກຸນ຺ນທິໂຍປິ ຄງ຺ຄໍ ອພິສ຺ສວນ຺ຕີ· ຊຫນ຺ຕີຕິ ຄງ຺ຄາເຕ຺ວວ ສງ຺ຂ຺ຍໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ອຕ຺ຕໂນ ນາມໂຄຕ຺ຕໍ ຊຫນ຺ຕີ· ນ ຂາຍເຕຕິ ສາປິ ຄງ຺ຄາ ສມຸທ຺ທໍ ປຏິປຊ຺ຊມານາ ນ ປຎ຺ຎາຍຕິ, ສມຸທ຺ໂທເຕ຺ວວ ນາມໍ ລຠຕິ· ເອວເມວ ມຫາປຎ຺ໂຎປິ ອິສ຺ສເຣສຸ ປຕ຺ວາ ນ ຂາຍຕິ ນ ປຎ຺ຎາຍຕິ, ສມຸທ຺ທໍ ປວິຏ຺ຐຄງ຺ຄາ ວິຍ ໂຫຕີ·

ປຸນ ຣາຊາ “ກິໍ ປຓ຺ຑິຕາ”ຕິ ອາຫ· ໂສ “ສຸຓ, ມຫາຣາຊາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ອິມໍ ຄາຖາທ຺ວຍມາຫ –

“ຍເມຕມກ຺ຂາ ອຸທຘິໍ ມຫນ຺ຕໍ, ສວນ຺ຕິ ນຊ຺ໂຊ ສພ຺ພກາລມສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍໍ;

សោ សាគរោ និច្ចមុម្មអារោចកោ, វេលំ ន អច្ចេតិ មហាសមុទ្ទោ។

“ឯវម្បិ ពាលស្ស បជប្បិតានិ, បញ្ញំ ន អច្ចេតិ សិរី កទាចិ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញាវ សេដ្ឋា ន យសស្សី ពាលោ”តិ។ (ជា· ១·១៣·៤១-៤២);

តត្ថ យមេតមក្ខាតិ យំ ឯតំ អក្ខាសិ វទេសិ។ អសញ្ញត្តិ អាគឡតំ។ វេលំ ន អច្ចេតីតិ ឧម្មអារោចកោបិ ហុត្វា ឩមិសហស្សំ ឧក្ខិបិត្វាបិ វេលំ អតិក្កមិតុំ ន សក្កោតិ, វេលំ បត្វា អវស្សំ សព្វា ឩមិយោ ភិជ្ជន្តិ។ ឯវម្បិ ពាលស្ស បជប្បិតានីតិ ពាលស្ស វចនានិបិ ឯវមេវ បញ្ញវន្តំ អតិក្កមិតុំ ន សក្កោន្តិ, តំ បត្វាវ ភិជ្ជន្តិ។ បញ្ញំ ន អច្ចេតីតិ បញ្ញវន្តំ សិរិយា នាម នាតិក្កមតិ។ ន ហិ កោចិ មនុជោ អត្តានេត្វ ឧប្បន្នកាលេ តំលិក្ខតាយ បញ្ញវន្តំ អតិក្កមិត្វា ពាលស្ស ឥស្សរស្ស បាទមូលំ គច្ឆតិ, បញ្ញវន្តស្ស បន បាទមូលេយេវ វិចិត្តធយោ នាម លទ្ធតីតិ។

តំ សុត្វា រាជា “កិំ សេនកា”តិ អាហ។ សោ “សុណ, ទេវា”តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“អសញ្ញតោ ចេបិ បរេសមត្ថំ, ភណាតិ សណ្ឋានគតោ យសស្សី;

តស្សេវ តំ រូហតិ ញាតិមជ្ឈេ, សិរី ហិ នំ ការយតេ ន បញ្ញា;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញា និហីនា សិរីមាវ សេយ្យោ”តិ។ (ជា· ១·១៣·៤៣);

តត្ថ អសញ្ញតោ ចេបីតិ វាចាយ សចេបិ កាយាទីហិ អសញ្ញតោ ទុស្សីលោ។ សណ្ឋានគតោតិ ចិត្តិស្សយេ ឋិតោ ហុត្វា បរេសំ អត្ថំ ភណតិ, តស្មិំ ចិត្តិស្សយមជ្ឈេ យថាបរិចារបរិក្ខតស្ស ឧបាទាយំ វត្វា សាមិកស្មិំ អស្សាមិកំ ករោន្តស្ស តស្សេវ តំ វចនំ រូហតិ។ សិរី ហិ នំ តថា ការយតេ ន បញ្ញា, តស្មា បញ្ញា និហីនា, សិរីមាវ សេយ្យោតិ វទាមិ។

បុន រញ្ញា “កិំ, តាតា”តិ វុត្តេ បណ្ឌិតោ “សុណ, ទេវ, ពាលសេនកោ កិំ ជានាតី”តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“បរស្ស វា អត្តនោ វាបិ ហេតុ, ពាលោ មុសា ភាសតិ អប្បបញ្ញោ;

សោ និន្ទិតោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ, បច្ឆាបិ សោ ទុគ្គតិគាមី ហោតិ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ”តិ· (ជា· ១·១៦·៥៦);

តតោ សេនកោ ឥមំ គាថមាហ –

“អត្ថម្បិ ចេ ភាសតិ ភូរិបញ្ញោ, អនាឡ្ហិយោ អប្បធនោ ទលិទ្ទោ;

ន តស្ស តំ រូហតិ ញាតិមជ្ឈេ សិរី ច បញ្ញាណវតោ ន ហោតិ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោ និហីនោ សិរីមាវ សេយ្យោ”តិ· (ជា· ១·១៦·៥៧);

តត្ថ អត្ថម្បីតិ ការណម្បិ ចេ ភាសតិ· ញាតិមជ្ឈេតិ បរិសមជ្ឈេ បញ្ញាណវតោតិ មហារាជ, បញ្ញាណវន្តស្ស សិរិសោភគ្គប្បត្តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា បកតិយា វិជ្ជមានាបិ សិរី នាម ន ហោតិ· សោ ហិ តស្ស សន្តិកេ សុរិយុគ្គមនេ ខជ្ជោបនកោ វិយ ខាយតីតិ ទស្សេតិ·

បុន រាជា “កិមិទំ, តាតា”តិ វុត្តេ បណ្ឌិតោ “កិំ ជានាតិ, សេនកោ, ឥធលោកមត្តមេវ ឱលោកេតិ, ន បរលោក”ន្តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“បរស្ស វា អត្តនោ វាបិ ហេតុ, ន ភាសតិ អលិកំ ភូរិបញ្ញោ;

សោ បូជិតោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ, បច្ឆាបិ សោ សុគ្គតិគាមី ហោតិ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ”តិ· (ជា· ១·១៦·៥៨);

តតោ សេនកោ គាថមាហ –

“ហត្ថី គវាស្សា មណិកុណ្ឌលា ច, ថិយោ ច ឥទ្ធេសុ កុលេសុ ជាតា;

សព្ពាវ តា ឧបភោគា ភវន្តិ, ឥទ្ធស្ស បោសស្ស អនិទ្ធិមន្តោ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោ និហីនោ សិរីមាវ សេយ្យោ”តិ· (ជា· ១·១៣·៩៨);

តត្ថ ឥទ្ធស្សាតិ ឥស្សរស្ស· អភិទ្ធយន្តោតិ ន កេវលំ តា នារិយោច, អថ ខោ សន្តោ អភិទ្ធយន្តាបិ សត្តា តស្ស ឧបភោគា ភវន្តិ·

តតោ បណ្ឌិតោ “កិំ នុ ជានាតី”តិ វត្វា ឯកំ ការណំ អាហរិត្វា ទស្សេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“អសំវិហិតកម្មន្តំ , ពាលំ ទុម្មេធមន្តិនំ;

សិរី ជហតិ ទុម្មេធំ, ជិណ្ណំវ ឧរគោ តចំ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ;

បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ”តិ· (ជា· ១·១៣·៩៩);

តត្ថ “សិរី ជហតី”តិ បទស្ស ចេតិយជាតកេ (ជា· ១·៥·២៣ អាទយោ) អត្ថោ វណ្ណេតព្វោ·

អថ សេនកោ រញ្ញា “កិមិទ”ន្តិ វុត្តេ “ទេវ, កិំ ឯស តរុណទារកោ ជានាតិ, សុណាថា”តិ វត្វា “បណ្ឌិតំ អប្បដិភានំ ករិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“បញ្ញា បណ្ឌិតា យំ ភណន្តេ, សន្តេ បញ្ជលិកា ឧបដ្ឋិតា;

ត្វំ នោ អភិភុយ្យ ឥស្សរោសិ, សក្កោវ ភូតបតិ ទេវរាជា;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោ និហីនោ សិរីមាវ សេយ្យោ”តិ· (ជា· ១·១៣·១០០);

ឥទំ កិរ សុត្វា រាជា “សាធុរូបំ សេនកេន ការណំ អាភតំ, សក្ខិស្សតិ នុ ខោ មេ បុត្តោ ឥមស្ស វាទំ ភិន្ទិត្វា អញ្ញំ ការណំ អាហរិតុ”ន្តិ ចិន្តេត្វា “កិមិទំ បណ្ឌិតា”តិ អាហ· សេនកេន កិរ ឥមស្មិំ ការណេ អាភតេ ឋបេត្វា ពោធិសត្តំ អញ្ញោ តំ វាទំ ភិន្ទិតុំ សមត្ថោ នាម នត្ថិ, តស្មា មហាសត្តោ អត្តនោ ញាណពលេន តស្ស វាទំ ភិន្ទន្តោ “មហារាជ, កិមេស ពាលោ ជានាតិ, យសមេវ ឱលោកេតិ, បញ្ញាយ វិសេសំ ន ជានាតិ, សុណាថា”តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“ទាសោវ បញ្ញស្ស យសស្សិ ពាលោ, អត្ថេសុ ជាតេសុ តថាវិធេសុ;

យំ បណ្ឌិតោ និបុណំ សំវិធេតិ, សម្មោហមាបជ្ជតិ តត្ថ ពាលោ;

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ, បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ”តិ· (ជា· ១·១៥·១០១);

តត្ថ អត្ថេសូតិ កិច្ចេសុ ជាតេសុ· សំវិធេតីតិ សំវិទហតិ·

ឥតិ មហាសត្តោ សិនេរុបាទតោ សុវណ្ណវាលុកំ ឧទ្ធរន្តោ វិយ គគនតលេ បុណ្ណចន្ទំ ឧដ្ឋាបេន្តោ វិយ ច នយការណំ ទស្សេសិ· ឯវំ មហាសត្តេន បញ្ញានុភាវំ ទស្សេត្វា កថិតេ រាជា សេនកំ អាហ – “កីទិសំ, សេនក, សក្កោន្តោ ឧត្តរិបិ កថេហី”តិ· សោ កោដ្ឋេ ឋបិតធញ្ញំ វិយ ឧក្កហិតកំ ខេបេត្វា អប្បដិភានោ មង្កុភូតោ បជ្ឈាយន្តោ និសីទិ· សចេ ហិ សោ អញ្ញំ ការណំ អាហរេយ្យ, ន គាថាសហស្សេនបិ ឥមំ ជាតកំ និដ្ឋាយេថ· តស្ស បន អប្បដិភានស្ស ឋិតកាលេ គម្ភីរំ ឧឡុំ អានេន្តោ វិយ មហាសត្តោ ឧត្តរិបិ បញ្ញំយេវ វណ្ណេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“អទ្ធា ហិ បញ្ញាវ សតំ បសត្ថា, កន្តា សិរី ភោគរតា មនុស្សា;

ញាណញ្ច ពុទ្ធានមតុល្យរូបំ, បញ្ញំ ន អច្ចេតិ សិរី កទាចី”តិ· (ជា· ១·១៥·១០២);

តត្ថ សតន្តិ ពុទ្ធាទីនំ សប្បុរិសានំ· ភោគរតាតិ មហារាជ, យស្មា អន្ធពាលមនុស្សា ភោគរតា ច, តស្មា តេសំ សិរី កន្តា· យសោ នាមេស បណ្ឌិតេហិ គរហិតោ ពាលិនំ កន្តាតិ ចាយំ អត្ថោ ភិសជាតកេន (ជា· ១·១៣·៧៦ អាទយោ) វណ្ណិតព្ពោ· ពុទ្ធានន្តិ សព្ពញ្ញុពុទ្ធានញ្ច ញាណំ កទាចីតិ កិស្មិញ្ចិ កាលេ ញាណវន្តំ សិរី នាម នាតិក្កមតិ, ទេវាតិ·

តំ សុត្វា រាជា មហាសត្តស្ស បញ្ហាព្យាករណេន តុដ្ឋោ ធនវស្សំ វស្សេន្តោ វិយ មហាសត្តំ ធនេន បូជេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“យំ តំ អបុច្ឆិម្ហ អកិត្តយី នោ, មហោសធ កេវលធម្មទស្សី;

គវំ សហស្សំ ឧសភញ្ច នាគំ, អាជញ្ញយុត្តេ ច រថេ ទស ឥមេ;

ᨷᨬ᩠ᩉᩔ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩮᨶ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩣ, ᨴᨴᩣᨾᩥ ᨲᩮ ᨣᩤᨾᩅᩁᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩣ"ᨲᩥ᪈ (ᨩᩣ᪈ ᪒᪈᪒᪒᪈᪒᪐᪙);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩅᩔᨲᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᨣᩅᩴ ᩈᩉᩔᩔ ᨣᩅᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᨷᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᩉᨶᩦᨿᩴ ᨶᩣᨣᩴ ᨴᨾ᩠ᨾᩦᨲᩥ᪈

ᨧᩦᨾᨲᩥᨠᩥᨷᩣᩃᩮᨲ ᩈᩥᩁᩥᨾᨶ᩠ᨴᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ᪈

ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪈ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩏᨴᩩᨾ᩠ᨻᩁᨴᩮᩅᩦᨿᩮᩅ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩈᩥ᪈ ᩈᩣ ᨲᩔ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩥᨠᨠᩣᩃᩮ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ "ᨾᨾ ᨠᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨾᩉᩃ᩠ᩃᨠᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ, ᨿᩈᩮᩣᨷᩥᩔ ᨾᩉᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᩋᩣᩅᩣᩉᨾᩔ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ"ᨲᩥ᪈ ᩈᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩥ᪈ ᩁᩣᨩᩣ "ᩈᩣᨵᩩ ᨩᩣᨶᩣᨷᩮᩉᩥ ᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪈ ᩈᩣ ᨲᩴ ᨩᩣᨶᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮ "ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨲᩣᨲ, ᨲᩮ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩴ ᩋᩣᨶᩮᨾᩦ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪈ ᩋᨳ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ "ᨠᨴᩣᨧᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᩋᩣᨶᩦᨲᩣ ᨾᨾ ᨶ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨲᩣᩅ ᨷᩁᩥᨿᩮᩈᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ – "ᨴᩮᩅᩥ, ᨠᨲᩥᨷᩣᩉᩴ ᨾᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨠᨳᩮᨳ, ᩋᩉᩴ ᩑᨠᩴ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩴ ᩈᨿᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨾ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩁᩩᨧᩥᨲᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᩑᩅᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩥ, ᨲᩣᨲᩣ"ᨲᩥ᪈ ᩈᩮᩣ ᨴᩮᩅᩥᩴ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨥᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉᩣᨿᨠᩣᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᨠᩅᩮᩈᩮᨶ ᨲᩩᨶ᩠ᨶᩅᩣᨿᩏᨷᨠᩁᨱᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨠᩮᩣᩅ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨿᩅᨾᨩ᩠ᨫᨠᩴ ᨷᩣᨿᩣᩈᩥ᪈ ᨲᨴᩣ ᨷᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩴ ᨷᩮᩣᩁᩣᨱᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩩᩃᩴ ᨷᩁᩥᨩᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪈ ᨲᩔ ᨠᩩᩃᩔ ᨵᩦᨲᩣ ᩋᨾᩁᩣᨴᩮᩅᩦ ᨶᩣᨾ ᩋᨽᩥᩁᩪᨷᩣ ᨴᩔᨶᩦᨿᩣ ᨷᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩅᨲᩦ᪈ ᩈᩣ ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᨷᩣᨲᩮᩣᩅ ᨿᩣᨣᩩᩴ ᨷᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨴᩣᨿ "ᨷᩥᨲᩩ ᨠᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᩥ᪈ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ "ᩈᨻ᩠ᨻᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨿᩴ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ, ᩈᨧᩮ ᩋᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ, ᩍᨾᩣᨿ ᨾᩮ ᨷᩣᨴᨷᩁᩥᨧᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᨽᩅᩥᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ"ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪈

ᩈᩣᨷᩥ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᩅ "ᩈᨧᩮ ᩑᩅᩁᩪᨷᩔ ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᨣᩮᩉᩮ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨾᨿᩣ ᨠᩩᨭᩩᨾ᩠ᨻᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪈

ᩋᨳ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ – "ᩍᨾᩥᩔᩣ ᩈᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨽᩣᩅᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᩉᨲ᩠ᨳᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᨿ ᨶᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩔᩣᨾᩥ, ᩈᨧᩮ ᩑᩈᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨩᩣᨶᩥᩔᨲᩥ᪈ ᨶᩮᩣ ᨧᩮ, ᨶ ᨩᩣᨶᩥᩔᨲᩥ, ᩍᨾᩴ ᨨᨯ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩪᩁᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣᩅ ᩉᨲ᩠ᨳᨾᩩᨴ᩠ᨴᨾᨠᩣᩈᩥ᪈ ᩈᩣᨷᩥ "ᩋᨿᩴ ᨾᨾ ᩈᩣᨾᩥᨠᩈᩣᨾᩥᨠᨽᩣᩅᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨲᩦ"ᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥ᪈ ᩈᩮᩣ ᩋᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨽᩣᩅᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ "ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᨲ᩠ᩅ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ᪈ "ᩈᩣᨾᩥ, ᩋᩉᩴ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩅᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩅᩣ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩅᩣ ᨿᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᨶ᩠ᨶᩣᨾᩥᨠᩣ"ᨲᩥ᪈ "ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨾᩁᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᨾᩁᩣ ᨶᩣᨾ ᨽᩅᩥᩔᩈᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᩑᩅᩴ, ᩈᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᨠᩔ ᨿᩣᨣᩩᩴ ᩉᩁᩥᩔᩈᩦ"ᨲᩥ? "ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨴᩮᩅᨲᩣᨿ, ᩈᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨴᩮᩅᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩁᩮᩣ, ᨲᩅ ᨷᩥᨲᩩ ᨿᩣᨣᩩᩴ ᩉᩁᩥᩔᩈᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᩮ"ᨲᩥ᪈ "ᩑᩅᩴ, ᩈᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᨲᩅ ᨷᩥᨲᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ? "ᩈᩣᨾᩥ, ᩑᨠᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᩑᨠᩔ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣᨠᩁᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᩈᨶᩴ, ᨲᩅ ᨷᩥᨲᩣ ᨠᩈᨲᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᩑᩅᩴ, ᩈᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᨠᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨮᩣᨶᩮ ᨲᩮ ᨷᩥᨲᩣ ᨠᩈᨲᩦ"ᨲᩥ? "ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨠᩥᩴ ᨣᨲᩣ ᨶ ᩑᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ, ᩈᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᩈᨠᩥᩴ ᨣᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨣᨾᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩩᩈᩣᨶᩴ, ᩈᩩᩈᩣᨶᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨠᩈᨲᩥ, ᨽᨴ᩠ᨴᩮ"ᨲᩥ᪈ "ᩑᩅᩴ, ᩈᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᩋᨩ᩠ᨩᩮᩅ ᩑᩔᩈᩦ"ᨲᩥ᪈ "ᩈᨧᩮ ᩑᩔᨲᩥ, ᨶ ᩑᩔᩣ"ᨾᩥ᪈ "ᨶᩮᩣ ᨧᩮ ᩑᩔᨲᩥ, ᩑᩔᩣᨾᩥ,

ນາຍິ”ຕິ. “ກເນ້, ປິຕາ ເຕ ຍເຊ່ຼາ ສສີປໍເວ ກນຕິ, ໃຊເຄ ໝເສ້ ສ ໝຢູຢີ, ອເສເສ້ ໝຢູຢີ”ຕິ. “ໝຣ໌, ນາຍິ”ຕິ. ໝຕູ້ກໍ ສາຍ ຍຫາຍເຕູ້າ ອາລິປນລູາປໍ ກເຣາຕິ.

ອຜ ສໍ ອຍຣາເຮຼີ “ພາກໍ່ ປິຈິນຸ່ຢຍິ, ນາຍິ”ຕິ ສິຍເສູ້ນິ. ຍຫາຍເຕູ້າ “ປເຜຍເຍຣ ປຣີກູ້ປສໍ ສາຍ ອຣຍຕູ້ລ”ສູ້ ອຶເສູ້ຕູ້າ “ອາຍ, ປິຈິນຸ່ຢາຍິ”ຕິ ອາຫ. ນາ ປສ ພາກໍ່ຝະ ຂູ້ຕາເຣນີ. ຍຫາຍເຕູ້າ ອຶເສູ້ນິ “ນເຣ ປົຕິ ອເສາອິຕ້າ ຫຕູ້ເສາຣສໍ ອເຣຕ້າ ຣຢູ່ຕິ, ໝເຕູ້ຣ ສໍ ປຫາພ ກຍິນຸ່ຢາຍິ”ຕິ. ນາ ປສ ປົຕິ ເສາອິຕ້າ ປົຕິພາ ໃຊກໍ ອາຫຣິຕ້າ ຫຕູ້ເສາຣສໍ ຣຕ້າ ຕຸ້ນປົຕິ ຫເຕູ້ ອຊ້ເປຕ້າ ກູ້ຍິພໍ ຜເປຕ້າ ຝະ ອາລຸ່ຢູ່ໝຕ້າ ພາກໍພາ ປູ່ເຣນີ, ຕຕູ້ ປສ ນິຕູ້າສິ ຍຫສູ້າສິ. ອຜ ສໍ ຍຫາຍເຕູ້າ ອາຫ “ກິ, ກເນ້, ອຕິຍາຫລິ ພາກໍ່”ຕິ. “ໃຊກໍ ສ ລຕູ້, ນາຍິ”ຕິ. “ເກຕາເຣ ໃຊກໍ ສ ລຕູ້ ກຈິນຸ່ຢຕິ ຍເຊ່ຼາ”ຕິ. “ໝຣ໌, ນາຍິ”ຕິ. ນາ ປິຕຸ ພາກໍ່ ຜເປຕ້າ ເຕາິສິນຕູ້ນຸ່ຢ ອຣາສິ. ເນາ ພາກໍ່ ປິຈິຕ້າ ຍຸຕ໌ ຈິກູ້າເລຕ້າ “ກເນ້, ຕຸ່ຍູ້ຍາຕຸ ເກຫໍ ກຍິນຸ່ຢາຍິ, ຍກູ້ ເຍ ອາຊິກູ້າ”ຕິ ອາຫ. ນາ “ນາຊ້”ຕິ ຣຕ້າ ຍກູ້ ອາຊິກູ້ສູ້ ໝກກສິປໍເຕ ຊູ້ຍໍ ກາຜຍາຫ –

“ເພສ ນຕູ້ຍິລຕູ້າ ຣ, ຊິກູ່ຫປລິເນາ ຣ ປຸປຸ່ເຕາ;

ເພສ ຣຣາຍິ ເຕສ ຣຣາຍິ, ເພສ ສ ຣຣາຍິ ສ ເຕສ ຣຣາຍິ;

ໝນ ຍເກູ້າ ພຣຍຊູ້າຢູ່, ໝຕໍ ອສູ້ປຜໍ ອີຂາສາຫີ”ຕິ. (ຂາ. ໑.໑.໑໑໑);

ຕນູ່ເຕູ້າ – “ນາຍິ, ອເສູ້າກາຍໍ ປຈິນິຕ້າ ໝກໍ ນຕູ້ອາປຫໍ ປນຸ່ຢິນຸ່ຢນິ, ຕເຕາ ກຊູ້ີກາປຫໍ, ເຕນໍ ປຸເຣເຕາ ຊິກູ່ຫປເຕູ້າ ເກາຈິຍູ່ອາເຣາ ນຸປຸປຸ່ເຕາ, ຕນູ້າ ຕູ້ ເພສ ນຕູ້ຍິລຕູ້າ ຣ ເກາຈິຍູ່ອາເຣາ ຣ ປຸປຸ່ເຕາ, ເຕສ ກສູ້າ ເກາຈິຍູ່ອາເຣຍູ່ເລ ຜຕ້າ ຣກູ້ຫໍ ກຫຍູ່ຣາຍໍ ຍຸຊູ້າ, ໝນ ຍເກູ້າ ພຣຍຊູ້າຢູ່ ພຣຍຊູ້າກາເຍ ຊິຕນູ່ ອຍູ່າກໍ ເກຫນູ່, ໝຕໍ ໝຣ໌ ປຣີຊູ້າເຮຕ້າ ຍພາ ຕຸຕູ້ ລສູ້ປຜໍ ປຣີຊູ້ສູ້ປຜໍ ລສູ້ປຜໍ ຣາ ປຣີຊູ້ສູ້ກາເຣຫໍ ອີຂາສາຫີ”ຕິ. ໝຕູ້ ຫິ ເພສ ຣຣາຍິຕິ ເພສ ຫເຕູ້ສ ຣຣາຍິ, ຊູ້ຣໍ ຣກູ້ຫຫຕູ້ ນສູ້າພ ຕຸຕູ້, ຊູ້ຕເຣ ຣາຍຫຕູ້ ໝຣ໌ ນາ ຕນູ່ ຍກູ້ ອາຊິກູ້ຕ້າ ປິຕຸ ພາກໍ່ ກເຫຕ້າ ອກຍາສິ.

ລສູ້ປຜປເຕຍູ່າ ສິຊິເຕາ.

ອຍຣາເຮຈິປຣິເພນສາ

ເນາປິ ຕາພ ກຊິຕຍເກູ້ເສຣ ຕໍ ເກຫໍ ກເຕາ. ອຜ ສໍ ອຍຣາເຮຈິພາ ຍາຕາ ຊິນ້າ ອານສໍ ຣຕ້າ “ພາກໍ່ ປິຈິນຸ່ຢນິ, ນາຍິ”ຕິ ອາຫ. “ອຍູ່, ກສິຊູ້ກກິສິພາ ເຍ ອຍຣາເຮຈິພາ ເຜາກາ ພາກໍ ເຍ ຊິສູ້າ”ຕິ. ຕໍ ນຸຕ້າ ນາ “ຊີຕຸ ເຍ ອຕູ້າພ ອາກເຕາ ກຈິນຸ່ຢຕີ”ຕິ ອຊ່ຼາສິ.

មហាសត្តោ តេនេវ ទុក្កុតកាច ជានន្តោបិ “អម្ម, អហំ ពុត្តចារេយា, កិញ្ចិ និច្ចិតព្ពយុត្តកំ អត្ថី”តិ បុច្ឆិ។ “អត្ថិ, សាមិ, មុលំ បត តត្ថី”តិ? “អម្ម មុលេត កម្មំ តត្ថិ, អាតេតហិ, និច្ចិស្សាមិ ត”ត្ថិ។ សា ជិណ្ណសាដកានិ អាហរិត្វា អទាសិ។ ពោធិសត្តោ អាហរិហរំ តិដ្ឋាបេសិ។ បុញ្ញចេតនា ហិ កិរិយា តាយ សមិជ្ឈតីមេច។ អថ តំ អាហ “អម្ម, ចិន្តិកាមេក អានេរានេយ្យាសី”តិ។ សា សកលកាយំ អានេរានេសិ។ មហាសត្តោ ពុត្តចាយកម្មំ កត្វា ឯកាវេហតេច សហស្សំ កហាបណំ ជុបារេតិ។ មហល្លិកាបិស្ស បិតរាសភត្តំ បចិត្វា ទត្វា “តាត, សាយមាសំ កិត្តកំ បចាមី”តិ អាហ។ “អម្ម, យត្តកា ព្តមិស្មិំ គេហេ ភុញ្ជន្តិ, តេនេវ បមាណេនា”តិ។ សា អនេកសូបព្យញ្ជនំ ពាហុភត្តំ បចិ។ អមរានេជិបិ សាយំ និវេសត ជានុកលិបំ, ជុន្នេជុត បណ្ណំ អាជាយ អនេ្ណាតោ អាកត្តា បុរេកេហទ្វារេ ជានុកលិបំ គិក្លិបិត្វា បដ្ឋិមទ្វារេន កេហំ បវិសិ។ បិតាបិស្សា សាយតនំ អាកមាសិ។ មហាសត្តោ តាតក្កុរសកោជតំ ភុញ្ជិ។ ព្តតរា មាតាបិតរោ កោជេត្វា បច្ឆា សយំ ភុញ្ជិត្វា មាតាបិតូនំ បាទេ ធោវិត្វា មហាសត្តស្ស បាទេ ធោវិ។

សោ តំ បរិក្ខារព្យត្តា កតិបាហំ តត្ថេវ វសិ។ អថ តំ ចិមំសេត្តា ឯកទិវសំ អាហ – “ភន្តេ, អឌ្ឍតាឡត្តាកតណ្ឌុលេ គហេត្វា តតោ យមិស្សា យាគុញ្ច ភុចញ្ច ភត្តញ្ច បចាហី”តិ។ សា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តណ្ឌុលេ កោដេត្វា មូលតណ្ឌុលេហិ ភត្តំ, មជ្ឈិមតណ្ឌុលេហិ យាគុំ, កណកាហិ បូវំ បចិត្វា តទនុរូបំ សូបព្យញ្ជនំ សម្បាទេត្វា មហាសត្តស្ស សព្យញ្ជនំ យាគុំ អទាសិ។ សា យាគុ មុខេ ឋបិតមត្តាវ សត្ត រសហរណីសហស្សានិ ផរិត្វា អដ្ឋាសិ។ សោ តស្សា ចិមំសនត្ថមេវ “ភន្តេ, យាគុំ បចិតុំ អជានន្តិយា កិមត្ថំ មម តណ្ឌុលេ នាសេសី”តិ កុទ្ធោ វិយ សហ ខេឡេន និដ្ឋុភិត្វា ភូមិយំ បាតេសិ។ សា តស្ស អកុជ្ឈិត្វាវ “សាមិ, សចេ យាគុ ន សុន្ទរា, បូវំ ខាទា”តិ បូវំ អទាសិ។ តម្បិ តថេវ អកាសិ។ “សចេ, សាមិ, បូវំ ន សុន្ទរំ, ភត្តំ ភុញ្ជា”តិ ភត្តំ អទាសិ។ ភត្តម្បិ តថេវ កត្វា “ភន្តេ, ត្វំ បចិតុំ អជានន្តី មម សន្តកំ កិមត្ថំ នាសេសី”តិ កុទ្ធោ វិយ តីណិបិ ឯកតោ មទ្ទិត្វា សីសតោ បដ្ឋាយ សកលសរីរំ លិម្បិត្វា “គច្ឆ, ទ្វារេ និសីទាហី”តិ អាហ។ សា អកុជ្ឈិត្វាវ “សាធុ, សាមី”តិ គន្ត្វា តថា អកាសិ។ សោ តស្សា និហតមានភាវំ ញត្វា “ភន្តេ, ឯហី”តិ អាហ។ សា អកុជ្ឈិត្វា ឯកវចនេនេវ អាគតា។

មហាសត្តោ បន អាគច្ឆន្តោ កហាបណសហស្សេន សទ្ធិំ ឯកសាដកយុគំ តណ្ឌុលបត្ថិប្ពកេ ឋបេត្វា អាគតោ។ អថ សោ តំ សាដកំ នីហរិត្វា តស្សា ហត្ថេ ឋបេត្វា “ភន្តេ, តវ សហាយិកាហិ សទ្ធិំ ន្ហាយិត្វា ឥមំ សាដកំ និវាសេត្វា ឯហី”តិ អាហ។ សា តថា អកាសិ។

បណ្ឌិតោ ជុបារជិតធនញ្ច, អានីតធនញ្ច សព្ពំ តស្សា មាតាបិតូនំ ទត្វា សមស្សាសេត្វា សមុទេ អាបុច្ឆិត្វា តំ អាទាយ នគរាភិមុខោ អាគមាសិ។ អន្តរាមគ្គេ តស្សា ចិមំសនត្ថាយ ឆត្តញ្ច ឧបាហនញ្ច ទត្វា ឯវមាហ – “ភន្តេ, ព្តមំ ឆត្តំ គហេត្វា អត្តានំ ធារេហិ, ឧបាហនំ អភិរុហិត្វា យាហី”តិ។ សា តំ គហេត្វា តថា អកត្វា អព្ភោកាសេ សុរិយសន្តាបេ ឆត្តំ អធារេត្វា ជតេត្ត ធារេត្វា គច្ឆតិ, ថលដ្ឋានេ ឧបាហនំ បដិមុញ្ចិត្វា ឧទកដ្ឋានំ សម្បត្តកាលេ អភិរុហិត្វា គច្ឆតិ។ ពោធិសត្តោ តំ ការណំ ទិស្វា បុច្ឆិ “កិំ, ភន្តេ, ថលដ្ឋានេ ឧបាហនំ បដិមុញ្ចិត្វា ឧទកដ្ឋានេ អភិរុហិត្វា គច្ឆសិ, សុរិយសន្តាបេ ឆត្តំ អធារេត្វា ជតេត្ត ធារេត្វា”តិ? សា អាហ – “សាមិ, ថលដ្ឋានេ កណ្ដកាទីនិ បស្សាមិ, ឧទកដ្ឋានេ មច្ឆកច្ឆបកណ្ដកាទីនិ ន បស្សាមិ, តេសុ បាទេ បវិដ្ឋេសុ ទុក្ខវេទនា ភវេយ្យ, អព្ភោកាសេ សុក្ខរុក្ខកណ្ដកាទីនិ នត្ថិ, ជតេត្តនំ បវិដ្ឋានំ បន សុក្ខរុក្ខឌណ្ឌាទីកោសុ មត្ថកេ បតិតេសុ ទុក្ខវេទនា ភវេយ្យ, តស្មា តានិ បដិឃាតនត្ថាយ ឯវំ ករោមី”តិ។

ទៅធិសត្តោ ខ្ចិហិ កាទលោហិ តស្សា គង់ ឃុត្វា ឥឃ្សិត្វា គច្ឆន្តោ ឲកស្មិំ ដាទេត ឋលមយន្តុំ ឲគ់ ជាគទទ្រុក្ខ ជិឃ្វា ជាគទទ្រុក្ខម្ហលេ គិឝឹជិៈ ឃា ជាគទទ្រុក្ខម្ហលេ គិឝិត្តុំ យហាឃត្តំ ជិឃ្វា “ឃាយិ, អគិទ្រហិត្វា ជាគទឋលំ កេហត្វា ឍាគាហិ, យឃ្សិយិ ទេគហឹ”តិ អាហៈ “ភទ្ទេ, អហំ កិលយាយិ, អគិទ្រហិតុំ ត ឃក្កោយិ, ត្វមេច អគិទ្រហា”តិៈ ឃា តស្ស ចចតំ ឃុត្វា ជាគទទ្រុក្ខ អគិទ្រឃ្សាឃាឍត្តទេ គិឝិជិត្វា ឋលំ ខ្ចចិតិៈ ទៅធិសត្តោ តំ អាហ – “ភទ្ទេ, ឋលំ យឃ្សិទេគហឹ”តិៈ ឃា “អឃំ បុទិឃោ បណ្ឌិតោ ចា អបណ្ឌិតោ ចា ឌីឃំឃិឃ្សាយិ”តិ ចិទ្តេត្វា តំ អាហ “ឃាយិ, ខ្ចុណ្ហឋលំ ឍាជិឃ្សឃិ, ខ្ចាហុ ឃឹតឋល”ត្តិ? ទេឃា តំ កាទលំ អឌាតទ្តោ ចិឃ ឲចយាហ – “ភទ្ទេ, ខ្ចុណ្ហឋលេត ទេ អទ្តោ”តិ ៈ ឃា ឋលិតិ ក្ឃុយិឃំ លិបិត្វា “ឃាយិ, ឍាគា”តិ អាហៈ ទៅធិសត្តោ តំ កេហត្វា ឆទេទ្តោ ឍាជិៈ បុត ឌីឃំឃយាទេតា តំ ឲចយាហ – “ភទ្ទេ, ឃឹតលំ ទេ ទេគហឹ”តិៈ អឆ ឃា ជាគទឋលិតិ តិលក្ឃុយិឃា ខ្ចុបទិ លិបិៈ ទេឃា តំ កេហត្វា ឍាជិត្វា “អឃំ ជាទិកា អតិចិឃ បណ្ឌិតា”តិ ចិទ្តេត្វា ឍុឃ្សិៈ អឆ យហាឃទ្តោ តំ អាហ – “ភទ្ទេ, ជាគទទ្រុក្ខតោ ខ្ចុតទាហឹ”តិៈ ឃា យហាឃត្តស្ស ចចតំ ឃុត្វា ទ្រុក្ខតោ ខ្ចុតទិត្វា ឈដំ កេហត្វា តជិ គត្វា ខ្ចុគំ អាទេត្វា យហាឃត្តស្ស អជាឃិៈ យហាឃទ្តោ បិចិត្វា យុតំ ចិក្ខាលេត្វា តតោ ខ្ចុឌ្ឍាឃ គច្ឆន្តោ តកាទមេច ឃយ្យទ្តោៈ

អឆ ទេឃា តំ ឌីឃំឃតត្វាឃ ទេគាចាទិកស្ស ទេកេហ ឆទេបត្វា ទេគាចាទិកស្ស គទិឃាឃ អាចិក្ខិត្វា អត្តទេតា តិទេចឃតំ គត្វា បុទិទេឃ អាឃទ្តេត្វា “អឃុកទេកេហ ខ្ចុត្តិ ឆទេបត្វា អាកទេតាយិ,ព្រខ្ចុំ ឃហឃ្សំ អាគាឃ គត្វា តំ ឌីឃំឃធា”តិ ឃហឃ្សំ ឌត្វា ទេបទេឃិៈ ទេត តធា កទិឃ្សុៈ ឃា អាហ – “ខ្ចុជំ យេ ឃាយិកស្ស បិគទេឌយ្យិ ត អច្ឆិឝ្ហិ”តិៈ ទេត អាកត្វា បណ្ឌិតស្ស អាទេទាទេចឃ្សុំៈ បុតបិ ឃាចតតិឃំ ទេបទេឃត្វា ចតុទេត្វ ចាទេទ យហាឃទ្តោ ទេតទេឃច “ទេតត ហិ តំ ហទេត្វ កេហត្វា កឆ្ឈត្វា អាទេតធា”តិ អាហៈ ទេត តធា កទិឃ្សុៈ ឃា យហាឃត្តំ យហាឃយ្យត្តិឃំ ជិតំ ត ឃទ្ឋាតិ, តំ ខ្ចុទេលិទេកត្វា ច បុត ហឃិ ទេចច ទេទាជិ ចៈ ទេឃា ខ្ចុកឃកាទលំ បុច្ឆិៈ អឆ តំ ឃា អាហ – “ឃាយិ, អហំ ហឃយាតា តច ឃយ្យត្តិំ ខ្ចុទេលិទេកត្វា ‘អឃំ អកាទលោត ត លទ្ធា, បុទិឃភទេច កុឃលំ កត្វា លទ្ធា, អទេហា បុញ្ញាតំ ឋលំ តាយា’តិ ហឃិៈ ទេទាជយាតា បត ‘ខ្ចុជាតិ បទស្ស ទក្ខតទេកាបិតចត្តុយិ៍អបទេញ្ញាត្វា តិទេឃំ កយិឃ្សតី’តិ តឃិ កាទ្រទេញ្ញាត ទេទាជិ”ត្តិៈ

ទេឃា តំ ឌីឃំឃិត្វា ឃុច្ឆកាចំ ជាត្វា “កច្ឆឆ តំ តទេត្វច ទេតធា”តិ ចត្វា ទេបទេឃត្វា បុត តុត្តចាឃទេចឃំ កេហត្វា គត្វា តាឃ ឃទ្ធិំ ឃឃិត្វា បុតជិចទេឃ បិទេតាច ទាឌកុលំ បចិឃិត្វា ខ្ចុគុត្តទទេជចិឃា អាទេទាទេចឃិៈ ឃា ទេទញ្ញោ អាទេទាទេចត្វា អយទាទេជចិ ឃត្តាលក្កាទេទហិ អលក្កទិត្វា យហាទេឃាទេក្ក តិឃឹជាទេបត្វា យហទេត្តត ឃក្កាទេទត យហាឃត្តស្ស ទេកហំ ទេតត្វា យក្កលំ កាទេទឃិៈ ទាឌា ទៅធិឃត្តស្ស ឃហឃ្សម្ហលំ បណ្ណាកាទំ ទេបទេឃិៈ ទេគាចាទិទេក អាជិ កត្វា ឃកលតកទចាឃិទេតា បណ្ណាកាទេទ បហិណិឃ្សុៈ អយទាទេជឹបិ ទេទញ្ញោ បហិតំ បណ្ណាកាទំ ខ្ចិឆា គិទ្ធិត្វា ឲគំ ទេកាខ្ចុាឃំ ទេទញ្ញោ ទេបទេឃិៈ ឲទេតត្រុបិទេឃត ឃកលតកទចាឃឹតយ្យិ បណ្ណាកាទំ ទេបទេឃត្វា តកាទំ ឃក្កហិត្វា តតោ បឌ្ឍាឃ យហាឃទ្តោ តាឃ ឃទ្ធិំ ឃយក្កចាឃំ ចឃទ្តោ ទេទញ្ញោ អត្តទ្តា ឆយ្យទ្តា អត្រុឃាឃិៈ

អយទាទេជចិបទិទេឃឃតា តិដ្ឋិតាៈ

ឃត្តទេតតទេធតចណ្ហតា

អថេកទិវសំ សេនកោ ឥតរេ តយោ អត្តនោ សន្តិកំ អាគតេ អាមន្តេសិ "អម្ភោ, មយំ គហបតិបុត្តស្ស មហោសធស្ស ន បហោម, ឥទានិ បន តេន អត្តនា អនុរូបា ភរិយា អានីតា, កិន្តិ តំ រញ្ញោ អន្តរេ បរិភិន្ទេយ្យាមា"តិ. "អាចរិយ, មយំ កិំ ជានាម, តុម្ហេវ ជានាថា"តិ. "ហោតុ មា ចិន្តយិត្ថ, អត្ថេកោ ឧបាយោ, អហំ រញ្ញោ ចូឡាមណិំ ចោរាបេត្វា អាហរិស្សាមិ, បុក្កុស, តុម្ហេ សុវណ្ណមាលំ អាហរថ, កាមិន្ទ, តុម្ហេ កម្ពលំ, ទេវិន្ទ, តុម្ហេ សុវណ្ណបាទុកន្តិ ឯវំ មយំ ចត្តារោបិ ឧបាយេន តានិ អាហរិស្សាម, តតោ អមរាយ គេហេ ឋបេត្វា គហបតិបុត្តស្ស គេហំ បេសេស្សាមា"តិ. អថ ខោ តេ ចត្តារោបិ តថា ករិំសុ. តេសុ សេនកោ តាវ ចូឡាមណិំ តក្កឃដេ បក្ខិបិត្វា ទាសិយា ហត្ថេ ទត្វា បេសេសិ "ឥមំ តក្កឃដំ អញ្ញេសំ គណ្ហន្តានំ អទត្វា សចេ មហោសធស្ស គេហេ គណ្ហាតិ, ឃដេនេវ សទ្ធិំ ទេហី"តិ. សា បណ្ឌិតស្ស ឃរទ្វារេ គន្ត្វា "តក្កំ គណ្ហថ, តក្កំ គណ្ហថា"តិ អបរាបរំ ចរតិ.

អមរាទេវី ទ្វារេ ឋិតា តស្សា កិរិយំ ទិស្វា "អយំ អញ្ញត្ថ ន គច្ឆតិ, ភវិតព្វមេត្ថ ការណេនា"តិ ឥង្គិតសញ្ញាយ ទាសិយោ បដិក្កមាបេត្វា សយមេវ "អម្ម, ឯហិ តក្កំ គណ្ហិស្សាមី"តិ បក្កោសិត្វា តស្សា អាគតកាលេ ទាសីនំ សញ្ញំ ទត្វា តាសុ អនាគច្ឆន្តីសុ "គច្ឆ, អម្ម, ទាសិយោ បក្កោសាហី"តិ តំ បេសេត្វា តក្កឃដេ ហត្ថំ ឱតារេត្វា មណិំ ទិស្វា តំ ទាសិំ បុច្ឆិ "អម្ម, ត្វំ កស្ស សន្តកា"តិ? "អយ្យេ, សេនកបណ្ឌិតស្ស ទាសីម្ហី"តិ. តតោ តស្សា នាមំ តស្សា ច មាតុយា នាមំ បុច្ឆិត្វា "អសុកា នាមា"តិ វុត្តេ "អម្ម, ឥមំ តក្កំ កតិមូល"ន្តិ បុច្ឆិ. "អយ្យេ, ចតុមាសកាន"ន្តិ. "តេន ហិ, អម្ម, ឥមំ តក្កំ មេ ទេហី"តិ វត្វា "អយ្យេ, តុម្ហេសុ គណ្ហន្តីសុ មូលេន មេ កោ អត្ថោ, ឃដេនេវ សទ្ធិំ គណ្ហា"តិ វុត្តេ "តេន ហិ យាហី"តិ តំ ឧយ្យោជេត្វា សា "អសុកមាសេ អសុកទិវសេ សេនកាចរិយោ អសុកាយ នាម ទាសិយា ធីតាយ អសុកាយ នាម ហត្ថេ រញ្ញោ ចូឡាមណិំ បណ្ណាការំ បហិណី"តិ បណ្ណេ លិខិត្វា តក្កំ គណ្ហិ. បុក្កុសោបិ សុវណ្ណមាលំ សុមនបុប្ផចង្កោដកេ ឋបេត្វា សុមនបុប្ផេហិ បដិច្ឆាទេត្វា តថេវ បេសេសិ. កាមិន្ទោបិ កម្ពលំ បណ្ណបច្ឆិយំ ឋបេត្វា បណ្ណេហិ ឆាទេត្វា បេសេសិ. ទេវិន្ទោបិ សុវណ្ណបាទុកំ យវកលាបន្តរេ ពន្ធិត្វា បេសេសិ. សា សព្ពានិបិ តានិ គហេត្វា បណ្ណេ អក្ខរានិ អារោបេត្វា មហាសត្តស្ស អាចិក្ខិត្វា ឋបេសិ.

តេបិ ចត្តារោ បណ្ឌិតា រាជកុលំ គន្ត្វា "កិំ, ទេវ, តុម្ហេ ចូឡាមណិំ ន បិឡន្ធថា"តិ អាហំសុ. រាជា "បិឡន្ធិស្សាមិ អាហរថា"តិ បុរិសេ អាហ. តេ មណិំ ន បស្សិំសុ, ឥតរានិបិ ន បស្សិំសុយេវ. អថ តេ ចត្តារោ បណ្ឌិតា "ទេវ, តុម្ហាកំ អាភរណានិ មហោសធស្ស គេហេ អត្ថិ, សោ តានិ សយំ បិឡន្ធតិ, បដិសត្តុ តេ មហារាជ, គហបតិបុត្តោ"តិ តំ ភិន្ទិំសុ. អថស្ស អត្ថចរកា មនុស្សា សីឃំ គន្ត្វា អារោចេសុំ. សោ "រាជានំ ទិស្វា ជានិស្សាមី"តិ រាជុបដ្ឋានំ អគមាសិ. រាជា កុជ្ឈិត្វា "កោ ជានិស្សតិ, កិំ កថិស្សតិ កិំ ករិស្សតី"តិ អត្តានំ បស្សិតុំ នាទាសិ. បណ្ឌិតោ រញ្ញោ កុទ្ធភាវំ ញត្វា អត្តនោ និវេសនមេវ គតោ. រាជា "តំ គណ្ហថា"តិ អាណាបេសិ. បណ្ឌិតោ អត្ថចរកានំ វចនំ សុត្វា "មយា អបគន្តុំ វដ្ដតី"តិ អមរាទេវិយា សញ្ញំ ទត្វា អញ្ញាតកវេសេន នគរា និក្ខមិត្វា ទក្ខិណយវមជ្ឈគាមំ គន្ត្វា តត្ថ កុម្ភការកម្មំ អកាសិ. នគរេ "បណ្ឌិតោ បលាតោ"តិ ឯកកោលាហលំ ជាតំ.

សេនកាទយោបិ ចត្តារោ ជនា តស្ស បលាតភាវំ ញត្វា "មា ចិន្តយិត្ថ, មយំ កិំ អបណ្ឌិតា"តិ អញ្ញមញ្ញំ អជានាបេត្វាវ អមរាទេវិយា បណ្ណាការំ បហិណិំសុ. សា តេហិ ចតូហិ បេសិតបណ្ណាការំ គហេត្វា "អសុក-អសុកវេលាយ អាគច្ឆតូ"តិ វត្វា ឯកំ កូបំ ខណាបេត្វា

គូថរាសិនោ សហ ឧទកេន តត្ថ បូរេត្វា គូថកូបស្ស ឧបរិតលេ យន្តផលកានិ បិទហិត្វា កិលញ្ជេន បដិច្ឆាទេត្វា សព្ពំ និដ្ឋាបេសិ។ អថ សេនកោ សាយណ្ហសមយេ ន្ហត្វា អត្តានំ អលង្ករិត្វា នានគ្គរសភោជនំ ភុញ្ជិត្វា ពោធិសត្តស្ស គេហំ អគមាសិ។ សោ ទ្វារទ្វារេ ឋត្វា អត្តនោ អាគតភាវំ ជានាបេសិ។ សា “ឯហិ, អាចរិយា”តិ អាហ។ សោ គន្ត្វា តស្សា សន្តិកេ អដ្ឋាសិ។ សា ឯវមាហ – “សាមិ, ឥទានិ អហំ តវ វសំ គតា, អត្តនោ សរីរំ អន្ហាយិត្វា សយិតុំ អយុត្ត”ន្តិ។ សោ តស្សា វចនំ សុត្វា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិ។ សា និក្ខមិត្វា ឧទកបូរំ ឃដំ គហេត្វា អាសិត្តា វិយ “ឯហិ, អាចរិយ, ន្ហានត្ថាយ ផលកានិ អារុហា”តិ វត្វា តស្ស ផលកានិ អភិរុយ្ហិតកាលេ គេហំ បវិសិត្វា ផលកកោដិំ អក្កមិត្វា គូថកូបេ បាតេសិ។

បុក្កុសោបិ សាយណ្ហសមយេ ន្ហត្វា អលង្ករិត្វា នានគ្គរសភោជនំ ភុញ្ជិត្វា ពោធិសត្តស្ស គេហំ គន្ត្វា ទ្វារទ្វារេ ឋត្វា អត្តនោ អាគតភាវំ ជានាបេសិ។ ឯកា បរិចារិកា ញត្វា អមរាទេវិយា អារោចេសិ។ សា តស្សា វចនំ សុត្វា “ឯហិ, អាចរិយ, អត្តនោ សរីរំ អន្ហាយិត្វា សយិតុំ អយុត្ត”ន្តិ អាហ។ សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិ។ សា និក្ខមិត្វា ឧទកបូរំ ឃដំ គហេត្វា អាសិញ្ចមានា វិយ “ឯហិ, អាចរិយ, ន្ហានត្ថាយ ផលកានិ អភិរុហា”តិ អាហ។ តស្ស ផលកានិ អភិរុយ្ហិតកាលេ សា គេហំ បវិសិត្វា ផលកានិ អាកឌ្ឍិត្វា គូថកូបេ បាតេសិ។ បុក្កុសំ សេនកោ “កោ ឯសោ”តិ បុច្ឆិ។ “អហំ បុក្កុសោ”តិ។ “ត្វំ កោ នាម មនុស្សោ”តិ? “អហំ សេនកោ”តិ អញ្ញមញ្ញំ បុច្ឆិត្វា អដ្ឋំសុ។ តថា ឥតរេ ទ្វេបិ តថេវ បាតេសិ។ សព្ពេបិ តេ ជេគុច្ឆេ គូថកូបេ អដ្ឋំសុ។ សា វិភាតាយ រត្តិយា តេ ឧក្ខិបាបេត្វា, ចត្តារោបិ ជនេ ខុរមុណ្ឌេ ការាបេត្វា តណ្ឌុលានិ គាហាបេត្វា ឧទកេន តេមេត្វា កោដ្ដាបេត្វា ឧណ្ហំ ពហលយាគុំ បចាបេត្វា មទ្ទិត្វា សីសតោ បដ្ឋាយ សកលសរីរំ វិលិម្បាបេត្វា តូលបិចុនិ គាហាបេត្វា តតោ សីសតោ បដ្ឋាយ ឱកិរាបេត្វា មហាទុក្ខំ បាបេត្វា កិលញ្ជកុច្ឆិយំ និបជ្ជាបេត្វា វេឋេត្វា រញ្ញោ អារោចាបេត្វា ហុត្វា តេហិ សទ្ធិំ ចត្តារិ រតនានិ គាហាបេត្វា រញ្ញោ សន្តិកំ គន្ត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិត្វា – “ទេវ, សេតវានរេ នាម មហាបណ្ណាការេ បដិគ្គណ្ហថា”តិ វត្វា ចត្តារិ កិលញ្ជានិ រញ្ញោ បាទមូលេ ឋបេសិ។ អថ រាជា វិវរាបេត្វា សេតមក្កដសទិសេ ចត្តារោបិ ជនេ បស្សិ។ អថ សព្ពេ មនុស្សា “អហោ អដ្ឋិបុត្តា, អហោ មហាសេតវានរា”តិ វត្វា មហាហសិតំ ហសិំសុ។ តេ ចត្តារោបិ មហាលជ្ជា អហេសុំ។

អថ អមរាទេវី អត្តនោ សាមិនោ និទ្ទោសភាវំ កថេត្វា រាជានំ អាហ – “ទេវ, មហោសធបណ្ឌិតោ ន ចោរោ, ឥមេ បន ចត្តារោ ចោរា។ ឯតេសុ ហិ សេនកោ មណិចោរោ, បុក្កុសោ សុវណ្ណមាលាចោរោ, កាវិន្ទោ កម្ពលចោរោ, ទេវិន្ទោ សុវណ្ណបាទុកាចោរោ។ ឥមេ ចោរា អមុកមាសេ អមុកទិវសេ អមុកទាសិធីតានំ អមុកទាសីនំ ហត្ថេ ឥមានិ រតនានិ បហិណិំសុ។ ឥមំ បណ្ណំ បស្សថ, អត្តនោ សន្តកំ គណ្ហថ, ចោរេ ច, ទេវ, បដិច្ឆថា”តិ។ សា ចត្តារោបិ ជនេ មហាវិប្បការំ បាបេត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា អត្តនោ គេហមេវ គតា។ រាជា ពោធិសត្តស្ស បលាតភាវេន តស្ស អាសង្កាយ ច អញ្ញស្ស បណ្ឌិតបតិរូបកស្ស អភាវេន ច តេសំ កិញ្ចិ អវត្វា “បណ្ឌិតា ន្ហាបេត្វា អត្តនោ គេហានិ គច្ឆថា”តិ បេសេសិ។ ចត្តារោ ជនា មហាវិប្បការំ បត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា អត្តនោ គេហមេវ គតា។

សព្ពរតនថេនោ និដ្ឋិតា។

ຂເຊ຺ຊາປນກປເຍ຺ຫາ

ອຖສ຺ສ ຉເຕ຺ຕ ອຘິວຕ຺ຖາ ເທວຕາ ເພາຘິສຕ຺ຕສ຺ສ ຘມ຺ມເທສນໍ ອສ຺ສຸຓນ຺ຕີ “ກິໍ ນຸ ເຂາ ກາຣຓ”ນ຺ຕິ ອາວຊ຺ຊມານາ ຕໍ ກາຣຓໍ ຎຕ຺ວາ “ປຓ຺ຑິຕສ຺ສ ອາຄມນກາຣຓໍ ກຣິສ຺ສາມີ”ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ຣຕ຺ຕິພາເຄ ຉຕ຺ຕປິຓ຺ຑິກໍ ວິວຣິຕ຺ວາ ຣາຊານໍ ຈຕຸກ຺ກນິປາເຕ ເທວຕາຍ ປຸຈ຺ຉິຕປເຍ຺ຫອາຄເຕ “ຫນ຺ຕິ ຫເຕ຺ຖຫິ ປາເທຫີ”ຕິອາທິເກ ຈຕ຺ຕາເຣາ ປເຍ຺ຫ ປຸຈ຺ຉິ. ຣາຊາ ອຊານນ຺ເຕາ “ອຫໍ ນ ຊານາມິ, ອເຍ຺ຍ ປຓ຺ຑິເຕ ປຸຈ຺ຉິສ຺ສາມີ”ຕິ ເອກທິວສໍ ເອາກາສໍ ຍາຈິຕ຺ວາ ປຸນທິວເສ “ອາຄຈ຺ຉຖາ”ຕິ ຈຕຸນ຺ນໍ ປຓ຺ຑິຕານໍ ສາສນໍ ເປເສສິ. ເຕຫິ “ມຍໍ ທຸຣຍຸຓ຺ຑາ ຊີຊີ ຊຸກຣ຺ຕາ ລຊ຺ຊາມາ”ຕິ ວຸເຕ຺ຕ ຣາຊາ ຈຕ຺ຕາເຣາ ສາຍຸຕ຺ຕປເຕ ເປເສສິ “ຊູເຍ ສີເສສຸ ກຕ຺ວາ ອາຄຈ຺ຉຖາ”ຕິ. ທທາ ກິຣ ເຕ ສາຍຸຕ຺ຕປເຕ ປຸປ຺ຕ຺ຕາ. ເຕ ອາຄນ຺ຕ຺ວາ ປຍ຺ຍຕ຺ຕາສເນ ນິສີທິໍສຸ. ອຖ ຣາຊາ “ເສນກ, ອຊ຺ຊ ຣຕ຺ຕິພາເຄ ຉເຕ຺ຕ ອຘິວຕ຺ຖາ ເທວຕາ ມໍ ຈຕ຺ຕາເຣາ ປເຍ຺ຫ ປຸຈ຺ຉິ, ອຫໍ ປນ ອຊານນ຺ເຕາ ‘ປຓ຺ຑິເຕ ປຸຈ຺ຉິສ຺ສາມີ’ຕິ ອວຈໍ, ກເຖຫິ ເມ ເຕ ປເຍ຺ຫ”ຕິ ວຕ຺ວາ ປຖມໍ ຄາຖມາຫ –

“ຫນ຺ຕິ ຫເຕ຺ຖຫິ ປາເທຫິ, ມຸຂຍ຺ຈ ປຣິສຸມ຺ພຕິ;

ສ ເວ ຣາຊ ປິເຍາ ເຫາຕິ, ກໍ ເຕນ ຕ຺ວາຠິປສ຺ສສີ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໓.໑໕໑);

ເສນເກາ ອຊານນ຺ເຕາ “ກິໍ ຫນ຺ຕິ, ກຖໍ ຫນ຺ຕີ”ຕິ ຕໍ ຕໍ ວິລປິຕ຺ວາ ເນວ ອນ຺ຕໍ ປສ຺ສິ, ນ ເກາຏິໍ ປສ຺ສິ. ເສສາປິ ອປ຺ປຏິພານາ ອເຫສຸໍ. ອຖ ຣາຊາ ວິປ຺ປຏິສາຣີ ຫຸຕ຺ວາ ປຸນ ຣຕ຺ຕິພາເຄ ເທວຕາຍ “ປເຍ຺ຫາ ເຕ ຎາຕາ”ຕິ ປຸເຏ຺ຐາ “ມຍາ ຈຕ຺ຕາເຣາ ປຓ຺ຑິຕາ ປຸເຏ຺ຐາ, ເຕປິ ນ ຊານິໍສູ”ຕິ ອາຫ. ເທວຕາ “ກິໍ ເຕ ຊານິສ຺ສນ຺ຕິ, ຐເປຕ຺ວາ ມເຫາສຘປຓ຺ຑິຕໍ ອເຍ຺ຍາ ເກາຈິ ອິເມ ປເຍ຺ເຫ ກເຖຕຸໍ ສມຕ຺ເຖາ ນາມ ນຕ຺ຖິ. ສເຈ ຕໍ ປກ຺ເກາສາເປຕ຺ວາ ອິເມ ປເຍ຺ເຫ ນ ກຖາເປສ຺ສສິ, ອິມິນາ ເຕ ຊລິເຕນ ອຍກູເຏນ ສີສໍ ພິນ຺ທິສ຺ສາມີ”ຕິ ຣາຊານໍ ຕຊ຺ເຊຕ຺ວາ “ມຫາຣາຊ, ອຄ຺ຄິນາ ອເຕ຺ຖ ສຕິ ຂເຊ຺ຊາປນກໍ ຘມິຕຸໍ ນ ວຕ຺ຕຕິ, ຂີເຣນ ອເຕ຺ຖ ສຕິ ວິສາຓໍ ທຸຫິຕຸໍ ນ ວຕ຺ຕຕີ”ຕິ ວຕ຺ວາ ອິມໍ ປຍ຺ຈກນິປາເຕ ຂເຊ຺ຊາປນກປຍ຺ຫໍ ອາຫຣິ –

“ເກາ ນຸ ສນ຺ຕມ຺ຫິ ປຊ຺ເຊາເຕ, ອຄ຺ຄິປຣິເຍສນໍ ຈຣໍ;

ອທ຺ທກ຺ຂິ ຣຕ຺ຕິ ຂເຊ຺ຊາຕໍ, ຊາຕເວທໍ ອມຍ຺ຍຖ.

“ສ຺ວສ຺ສ ເກາມຍຈຸຓ຺ຓານິ, ອພິມຕ຺ຖໍ ຕິຓານິ ຈ;

ວິປຣີຕາຍ ສຍ຺ຍາຍ, ນາສກ຺ຂິ ປຊ຺ຊເລຕເວ.

“ເອວມ຺ປິ ອນຸປາເຍນ, ອຕ຺ຖໍ ນ ລຠເຕ ມິເຄາ;

ចិសាលេតា កច់ នោហំ, យត្ថ សីទំ ន ចិត្តតិ៍

“ចិចិនេហិ រូបិនេយហិ, អត្ថំ បនេប្បាត្តិ យាលចា;

តិក្កុនេហត អយិត្តាត់, យិត្តាត់ បក្កុនេហត ច៍

“សេតានេយាក្លបលិនេកត, ចល្លកាត់ តនេយត ច;

ឌកតិ៍ ឌកតិបិលិ, អាចសត្តិ ចស្សុត្តន”ត្តិ៍ (ឌា៍ ១៍ទ៍សិទ-សិដ);

តត្ថ សត្តយិប្បសេខ្ជានេតតិ អក្កិយិប្បសេត្តា៍ ចនត្តិ ចននេត្តា៍ អដ្តក្លិតិ បស្សិ, ជិស្វា ច បត ចណ្ហសាយខ្ញាតាយ លនេខ្ជាបតក់ “ឌាតនេចនោ អយំ កចិស្សតី”តិ អយខ្ញិត្ថ៍ ប៉ូស្សាតិ នេសា អស្ស លនេខ្ជាបតកស្ស រូបរិ ស្សុលុយាតិ នោកយមត្មុណ្ហាតិ នេចច តិលាតិ ច៍ អកិយត្តត្តិ ហនេត្ថហិ ឈិសិត្វា អាកិរនេត្តា ឌណ្ហុនេកហិ ក្សុយិយំ បតិដ្ឋាយ យុនេលត ឆយនេត្តា ឌានេលស្សាយិ តត្តិ ចិបរីតាយ សខ្ញាយ ចាយយនេត្តាបិ ឌានេលត្យំ តាសក្លិ៍ យិនេកាតិ យិកសជិនេសា អត្តឌានេលិ ៧ចំ អត្សុបិនេយត បរិនេយសនេត្តា អត្ថំ ត លកតិ៍ យត្ថាតិ យស្សិ ចិសានេលា សីននេយច តត្ថិ, តនេតា កាចិ ក្សុហនេត្តា ចិយ ច អត្ថំ ត ចិត្តតិ៍ សេតានេយាក្លបលិនេកតាតិ សេតានេយាក្លាត់ អយច្ចាត់ លិនេកត៍ ចល្លកាតត្តិ បិយយតាបិត់ ចិស្សាសិកាត់ អយច្ចាត់ តនេយត ច៍ ចស្សុត្តនត្តិ ចស្សុសក្លាតាត់ នតតាត់ ឆារលនេតា ចស្សុត្តនត្តិ លដ្ឋតាយំ ឌកតិ៍ ឌកតិបិលិ នាឌានេតា អាចសត្តិ៍

ត នេត តយា សជិសា ហុត្វា អក្កិយិប្បចិខ្ជយានេតនេយច លនេខ្ជាបតក់ ឆយត្តិ៍ យហានាឌ, ត្វំ បត អក្កិយិប្បតិ លនេខ្ជាបតក់ ឆយនេត្តា ចិយ, ត្យលំ លនេដ្ឋត្វា ហនេត្ថត ត្យលយនេត្តា ចិយ, សីននេត អនេត្ថ ឌានេត ចិសាលេតា ក្សុហនេត្តា ចិយ ច, នេសតកាឌនេយា ប្សុច្ឆសិ, ៧នេត កំ ឌាតត្តិ៍ លនេខ្ជាបតកសជិសា នេហនេត៍ អក្កិក្លត្តសជិនេសា យនេហាសនេឆា បខ្ញាយ ឌលតិ, តំ បនេក្លាសានេបត្វា ប្សុច្ឆ៍ ត្លុនេយ នេត បនេញ្ញាអឌាតត្តស្ស ឌីចិតំ តត្វីតិ នាឌាត់ តនេខ្ជត្វា អត្តនឆាយំ៍

លនេខ្ជាបតកបនេញ្ញា តិដ្ឋិនេតា៍

ក្សុនិបនេញ្ញា

អច នាឌា យនលកយតខ្ជិនេតា ប្សុតជិចនេស ចត្តានេនា អយនេច្ឆ បនេក្លាសានេបត្វា “តាតា, ត្យនេយ្យចត្តានេនា ចត្សុស្ស ននេចស្ស ឆត្វា ចត្សុហិ តកាននេត្តានេហិ តិក្លមិត្វា យត្ថ យយ ប្សុត្តំ យនេហាសឆបល្លិតំ បស្សច, តនេត្ថចស្ស សក្លានំ កត្វា សិប្បំ អានេតចា”តិ អាលានេបសិ៍ នេតបិ ចត្តានេនា

ឯកេកេន ទ្វារេន និក្ខមិំសុ. តេសុ តយោ ជនា បណ្ឌិតំ ន បស្សិំសុ. ទក្ខិណទ្វារេន និក្ខន្តោ បន ទក្ខិណយវមជ្ឈកគាមេ មហាសត្តំ មត្តិកំ អាហរិត្វា អាចរិយស្ស ចក្កំ វត្តេត្វា មត្តិកាមក្ខិតសរីរំ បលាលបិដ្ឋកេ និសីទិត្វា មុដ្ឋិំ មុដ្ឋិំ កត្វា អប្បសូបំ យវភត្តំ ភុញ្ជមានំ បស្សិ. កស្មា បនេស ឯវំ កម្មំ អកាសីតិ? រាជា កិរ "និស្សំសយំ បណ្ឌិតោ រជ្ជំ គណ្ហិស្សតី"តិ អាសង្កតិ. "សោ 'កុម្ភការកម្មេន ជីវតី'តិ សុត្វា និរាសង្កោ ភវិស្សតី"តិ ចិន្តេត្វា ឯវមកាសីតិ. សោ អមច្ចេ ទិស្វា អត្តនោ សន្តិកំ អាគតភាវំ ញត្វា "អជ្ជ មយ្ហំ យសោ បុន បាកតិកោ ភវិស្សតិ, អមរាទេវិយា សម្បាទិតំ នានគ្គរសភោជនមេវ ភុញ្ជិស្សាមី"តិ ចិន្តេត្វា គហិតំ យវភត្តបិណ្ឌំ ឆឌ្ឌេត្វា ឧដ្ឋាយ មុខំ វិក្ខាលេត្វា និសីទិ. តស្មិំ ខណេ តេ អមច្ចា តំ ឧបសង្កមិំសុ. សោ បន សេនកបក្ខិកោ, តស្មា តំ ឃដ្ដេន្តោ "បណ្ឌិត, អាចរិយសេនកស្ស វចនំ និយ្យានិកំ, តវ នាម យសេ បរិហីនេ តថារូបិ បញ្ញា បតិដ្ឋា ហោតុំ នាសក្ខិ, ឥទានិ មត្តិកាមក្ខិតោ បលាលបិដ្ឋេ និសីទិត្វា ឯវរូបំ ភត្តំ ភុញ្ជសី"តិ វត្វា ទសកនិបាតេ ភូរិបញ្ហេ បឋមំ គាថមាហ –

"សច្ចំ កិរ, ត្វំ អបិ ភូរិបញ្ញោ, យា តាទិសី សិរី ធិតី មតី ច;

ន តាយតេភាវវសូបនីតំ, យោ យវកំ ភុញ្ជសិ អប្បសូប"ន្តិ. (ជា. ១.១០.១៣៦);

តត្ថ សច្ចំ កិរាតិ យំ អាចរិយសេនកោ អាហ, តំ កិរ សច្ចមេវ. សិរីតិ ឥស្សរិយំ. ធិតីតិ អព្ពោច្ឆិន្នវីរិយំ. ន តាយតេភាវវសូបនីតន្តិ អភាវស្ស អវុឌ្ឍិយា វសំ ឧបនីតំ តំ ន រក្ខតិ ន គោបេតិ, បតិដ្ឋា ហោតុំ ន សក្កោតិ. យវកន្តិ យវភត្តំ.

អថ នំ មហាសត្តោ "អន្ធពាល, អហំ អត្តនោ បញ្ញាពលេន បុន តំ យសំ បាកតិកំ កាតុកាមតាយ ឯវំ ករោមី"តិ វត្វា ឥមំ គាថាទ្វយមាហ –

"សុខំ ទុក្ខេន បរិបាចយន្តោ, កាលាកាលំ វិចិនំ ឆន្ទឆន្នោ;

អត្ថស្ស ទ្វារានិ អវាបុរន្តោ, តេនាហំ តុស្សាមិ យវោទនេន.

"កាលញ្ច ញត្វា អភិជីហនាយ, មន្តេហិ អត្ថំ បរិបាចយិត្វា;

វិជម្ភិស្សំ សីហវិជម្ភិតានិ, តាយិទ្ធិយា ទក្ខសិ មំ បុនាបី"តិ. (ជា. ១.១០.១៣៧-១៣៨);

តត្ថ ទុក្ខេនាតិ ឥមិនា កាយិកចេតសិកទុក្ខេន អត្តនោ បោរាណកសុខំ បដិបាកតិកករណេន បរិបាចយន្តោ វឌ្ឍេន្តោ. កាលាកាលន្តិ អយំ បដិច្ឆន្នោ ហុត្វា ចរណកាលោ, អយំ អប្បដិច្ឆន្នោតិ ឯវំ កាលញ្ច អកាលញ្ច វិចិនន្តោ រញ្ញោ ឆន្ទវសេន ឆន្នេន ចរិតព្ពន្តិ

ញត្វា ឆន្ទេន អត្តនោ រុចិយា ឆន្នោ បដិច្ឆន្នោ ហុត្វា កុម្ភការកម្មេន ជីវន្តោ អត្តនោ អត្តស្ស ការណសង្ខាតានិ ទ្វារានិ អវាបុរន្តោ វិហរាមិ, តេន ការណេនាហំ មនោគតេន តុស្សាមីតិ អត្ថោ។ អភិជីហនាយាតិ វីរិយការណស្ស។ យត្តេហិ អត្តំ បរិបាចយិត្វាតិ អត្តនោ ញាណពលេន មម យសំ វឌ្ឍេត្វា មនោសិលាតលេ វិជម្ភមានោ សីហោ វិយ វិជម្ភិស្សំ, តាយ ខន្តិយា មំ បុនបិ តំ បស្សិស្សាមីតិ។

អថ តំ អមច្ចោ អាហ – “បណ្ឌិត, ឆត្តេ អធិវត្ថា ទេវតា រាជានំ បញ្ហំ បុច្ឆិ។ រាជា ចត្តារោ បណ្ឌិតេ បុច្ឆិ។ តេសុ ឯកោបិ តំ បញ្ហំ កថេតុំ នាសក្ខិ, តស្មា រាជា តវ សន្តិកំ មំ បហិណី”តិ។ “ឯវំ សន្តេ បញ្ញាយ អានុភាវំ កស្មា ន បស្សសិ, ឯវរូបេ ហិ កាលេ ន ឥស្សរិយំ បតិដ្ឋា ហោតិ, បញ្ញាសម្បន្នោវ បតិដ្ឋា ហោតី”តិ មហាសត្តោ បញ្ញាយ អានុភាវំ វណ្ណេសិ។ អមច្ចោ រញ្ញោ “បណ្ឌិតំ ទិដ្ឋដ្ឋានេយេវ សក្ការំ កត្វា អានេថា”តិ ទិន្នំ កហាបណសហស្សំ មហាសត្តស្ស ហត្ថេ ឋបេសិ។ កុម្ភការោ “មហោសធបណ្ឌិតោ កិរ មយា បេសការកម្មំ ការិតោ”តិ ភយំ អាបជ្ជិ។ អថ នំ មហាសត្តោ “មា ភាយិ, អាចរិយ, ពហូបការោ តំ អម្ហាក”ន្តិ អស្សាសេត្វា សហស្សំ ទត្វា មត្តិកាមក្ខិតេនេវ សរីរេន រថេ និសីទិត្វា នគរំ បាវិសិ។ អមច្ចោ រញ្ញោ អារោចេត្វា “តាត, កុហិំ បណ្ឌិតោ ទិដ្ឋោ”តិ វុត្តេ “ទេវ, ទក្ខិណយវមជ្ឈគាមកេ កុម្ភការកម្មំ កត្វា ជីវតិ, តុម្ហេ បក្កោសថាតិ សុត្វាវ អន្ហាយិត្វា មត្តិកាមក្ខិតេនេវ សរីរេន អាគតោ”តិ អាហ។ រាជា “សចេ មយ្ហំ បច្ចត្ថិកោ អស្ស, ឥស្សរិយវិជិតោ ចរេយ្យ, នាយំ មម បច្ចត្ថិកោ”តិ ចិន្តេត្វា “មម បុត្តស្ស ‘អត្តនោ ឃរំ គន្ត្វា ន្ហត្វា អលង្ករិត្វា មយា ទិន្នវិធានេន អាគច្ឆតូ’តិ វទេយ្យាថា”តិ អាហ។ តំ សុត្វា បណ្ឌិតោ តថា កត្វា អាគន្ត្វា “បវិសតូ”តិ វុត្តេ បវិសិត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ។ រាជា បដិសន្ថារំ កត្វា បណ្ឌិតំ វីមំសន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“សុខីបិ ហេកេ ន ករោន្តិ បាបំ, អវណ្ណសំសគ្គភយា បុនេកេ;

បហូ សមានោ វិបុលត្ថចិន្តី, កិំ ការណា មេ ន ករោសិ ទុក្ខ”ន្តិ។ (ជា· ១·១០·១៣៥);

តត្ថ សុខីតិ បណ្ឌិត, ឯកច្ចេ “មយំ សុខិតោ សម្បត្តិស្សរិយា, អលំ នោ ឯត្តកេនា”តិ ឧត្តរិ ឥស្សរិយការណា បាបំ ន ករោន្តិ, ឯកច្ចេ “ឯវរូបស្ស នោ យសគាមកស្ស សាមិកស្ស អបរជ្ឈន្តានំ អវណ្ណោ ភវិស្សតី”តិ អវណ្ណសំសគ្គភយា ន ករោន្តិ។ ឯកោ ន សមត្ថោ ហោតិ, ឯកោ មន្ទបញ្ញោ, ត្វំ បន សមត្ថោ ច វិបុលត្ថចិន្តី ច, ឥច្ឆន្តោ បន សកលជម្ពុទីបេ រជ្ជម្បិ ការេយ្យាសិ។ កិំ ការណា មម រជ្ជំ គហេត្វា ទុក្ខំ ន ករោសីតិ។

អថ តំ ពោធិសត្តោ អាហ –

“ន បណ្ឌិតា អត្តសុខស្ស ហេតុ, បាបានិ កម្មានិ សមាចរន្តិ;

ទុក្ខេន ផុដ្ឋា ខលិតាបិ សន្តា, ឆន្ទា ច ទោសា ន ជហន្តិ ធម្ម”ន្តិ។ (ជា· ១·១០·១៣៦);

ຕຕ຺ຖ ຂລິຕາປີຕິ ສມ຺ປຕ຺ຕິເຕາ ຂລິຕ຺ວາ ວິປຕ຺ຕິຍໍ ຐິຕສພາວາ ຫຸຕ຺ວາປິ. ນ ຊຫນ຺ຕິ ຘມ຺ມນ຺ຕິ ປເວຓິຍຘມ຺ມມ຺ປິ ສຸຈຣິຕຘມ຺ມມ຺ປິ ນ ຊຫນ຺ຕິ.

ປຸນ ຣາຊາ ຕສ຺ສ ວີມໍສນຕ຺ຖໍ ຂຕ຺ຕິຍມາຍໍ ກເຖເນ຺ຕາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ເຍນ ເກນຈິ ວຓ຺ເຓນ, ມຸທຸນາ ທາຣຸເຓນ ວາ;

ອຸທ຺ຘເຣ ທີນມຕ຺ຕານໍ, ປຈ຺ຉາ ຘມ຺ມໍ ສມາຈເຣ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໐.໑໕໐);

ຕຕ຺ຖ ທີນນ຺ຕິ ທຸຄ຺ຄຕໍ ອຕ຺ຕານໍ ອຸທ຺ຘຣິຕ຺ວາ ສມ຺ປຕ຺ຕິຍໍ ຐເປຍ຺ຍາຕິ.

ອຖສ຺ສ ມຫາສເຕ຺ຕາ ຣຸກ຺ຂູປມໍ ທເສ຺ສເນ຺ຕາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ຍສ຺ສ ຣຸກ຺ຂສ຺ສ ຉາຍາຍ, ນິສີເທຍ຺ຍ ສເຍຍ຺ຍ ວາ;

ນ ຕສ຺ສ ສາຂໍ ຠເຎ຺ຊຍ຺ຍ, ມິຕ຺ຕທຸເພ຺ຠາ ຫິ ປາປເກາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໐.໑໕໑);

ເອວຎ຺ຈ ປນ ວຕ຺ວາ – “ມຫາຣາຊ, ຍທິ ປຣິຠຸຕ຺ຕຣຸກ຺ຂສ຺ສ ສາຂໍ ຠຎ຺ຊເນ຺ຕາປິ ມິຕ຺ຕທຸພ຺ຠີ ເຫາຕິ , ເຍຫິ ຕຸເມ຺ຫຫິ ມມ ປິຕາ [illegible] ອິສ຺ສຣິເຍ ປຕິຏ຺ຐາປິເຕາ, ອຫຎ຺ຈ ມເຫນ຺ຕນ ອນຸຄ຺ຄເຫນ ອນຸຄ຺ຄຫິເຕາ, ເຕສຸ ຕຸເມ຺ຫສຸ ອປຣຊ຺ຌເນ຺ຕາ ອຫໍ ກຖໍ ນາມ ມິຕ຺ຕທຸເພ຺ຠາ ນ ຠເວຍ຺ຍ”ນ຺ຕິ ສພ຺ພຖາປິ ອຕ຺ຕເນາ ອມິຕ຺ຕທຸພ຺ຠີພາວໍ ກເຖຕ຺ວາ ຣເຎ຺ຎາ ຈິຕ຺ຕາຈາຣໍ ເພາເຘເນ຺ຕາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ຍສ຺ສາປິ ຘມ຺ມໍ ປຸຣິເສາ ວິຊຎ຺ຎາ, ເຍ ຈສ຺ສ ກງ຺ຂໍ ວິນຍນ຺ຕິ ສເນ຺ຕາ;

ຕໍ ຫິສ຺ສ ທີປຎ຺ຈ ປຣາຍນຎ຺ຈ, ນ ເຕນ ເມຕ຺ຕິໍ ຊຣເຍຖ ປເຎ຺ຎາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໐.໑໕໒);

ຕສ຺ສເຕ຺ຖາ – ມຫາຣາຊ, ຍສ຺ສ ອາຈຣິຍສ຺ສ ສນ຺ຕິກາ ເຍາ ປຸຣິເສາ ອປ຺ປມຕ຺ຕກມ຺ປິ ຘມ຺ມໍ ກາຣເຓໍ ຊາເນຍ຺ຍ, ເຍ ຈສ຺ສ ສເນ຺ຕາ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ກງ຺ຂໍ ວິນຍນ຺ຕິ, ຕໍ ຕສ຺ສ ປຕິຏ຺ຐານເຏ຺ຐນ ທີປຎ຺ຈ ປຣາຍນຎ຺ຈ, ຕາທິເສນ ອາຈຣິເຍນ ສທ຺ຘິໍ ປຓ຺ຑິເຕາ ມິຕ຺ຕພາວໍ ນາມ ນ ຊີເຣຍ຺ຍ ນ ນາເສຍ຺ຍ.

ອິທານິ ຕໍ ໂອວທເນ຺ຕາ ອິມໍ ຄາຖາທ຺ວຍມາຫ –

“អលសោ គិហី កាមភោគី ន សាធុ, អសញ្ញតោ បព្ពជិតោ ន សាធុ;

រាជា ន សាធុ អនិសម្មការី, យោ បណ្ឌិតោ កោធនោ តំ ន សាធុ។

“និសម្ម ខត្តិយោ កយិរា, នានិសម្ម ទិសម្បតិ;

និសម្មការិនោ រាជ, យសោ កិត្តិ ច វឌ្ឍតី”តិ។ (ជា· ១·១០·១៨៣-១៨៤);

តត្ថ ន សាធូតិ ន សុន្ទរោ។ អនិសម្មការីតិ កិញ្ចិ សុត្វា អនុបធារេត្វា អត្តនោ បច្ចក្ខំ អកត្វា ការកោ។ យសោ កិត្តិ ចាតិ ឥស្សរិយបរិវារោ ច គុណកិត្តិ ច ឯកន្តេន វឌ្ឍតីតិ។

ភូរិបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

ទេវតាបញ្ហោ

ឯវំ វុត្តេ រាជា មហាសត្តំ សមុស្សិតសេតច្ឆត្តេ រាជបល្លង្កេ និសីទាបេត្វា សយំ នីចាសនេ និសីទិត្វា អាហ – “បណ្ឌិត, សេតច្ឆត្តេ អធិវត្ថា ទេវតា មំ ចត្តារោ បញ្ហោ បុច្ឆិ, តេ អហំ ន ជានាមិ។ ចត្តារោបិ បណ្ឌិតា ន ជានិំសុ, កថេហិ មេ, តាត, តេ បញ្ហេ”តិ។ មហារាជ, ឆត្តេ អធិវត្ថា ទេវតា វា ហោតុ, ចាតុមហារាជិកាទយោ វា ហោន្តុ, យេន កេនចិ បុច្ឆិតបញ្ហំ អហំ កថេតុំ សក្កោមិ។ វទ, មហារាជ, ទេវតាយ បុច្ឆិតបញ្ហេ”តិ។ អថ រាជា ទេវតាយ បុច្ឆិតនិយាមេនេវ កថេន្តោ បឋមំ គាថមាហ –

“ហន្តិ ហត្ថេហិ បាទេហិ, មុខញ្ច បរិសុម្ភតិ;

ស វេ រាជ បិយោ ហោតិ, កំ តេន ត្វាភិបស្សសី”តិ។ (ជា· ១·៤·១៩៧);

តត្ថ ហន្តីតិ បហរតិ។ បរិសុម្ភតីតិ បហរតិយេវ។ ស វេតិ សោ ឯវំ ករោន្តោ បិយោ ហោតិ។ កំ តេន ត្វាភិបស្សសីតិ តេន បហរណការណេន បិយំ កតមំ បុគ្គលំ ត្វំ, រាជ, អភិបស្សសីតិ។

មហាសត្តស្ស តំ គាថំ សុត្វាវ គគនតលេ បុណ្ណចន្ទោ វិយ អត្ថោ បាកដោ អហោសិ។ អថ មហាសត្តោ “សុណ, មហារាជ, យទា ហិ

មាតុអង្កេ និបន្នោ ទហរកុមារោ ហដ្ឋតុដ្ឋោ កីឡន្តោ មាតរំ ហត្ថបាទេហិ បហរតិ, កេសេ លុញ្ចតិ, មុដ្ឋិនា មុខំ បហរតិ, តទា នំ មាតា 'ចោរបុត្តក, កថំ ត្វំ ភោ ឯវំ បហរសី'តិអាទីនិ បេមសិនេហវសេន វត្វា បេមំ សន្ធារេតុំ អសក្កោន្តី អាលិង្គិត្វា ថនន្តរេ និបជ្ជាបេត្វា មុខំ បរិចុម្ពតិ. ឥតិ សោ តស្សា ឯវរូបេ កាលេ បិយតរោ ហោតិ, តថា បិតុនោបី"តិ ឯវំ គគនមជ្ឈេ សូរិយំ ឧដ្ឋាបេន្តោ វិយ បាកដំ កត្វា បញ្ហំ កថេសិ. តំ សុត្វា ទេវតា រុក្ខវិដបំ វិវរិត្វា និក្ខមិត្វា ឧបឌ្ឍសរីរំ ទស្សេត្វា "សុកថិតោ បណ្ឌិតេន បញ្ហោ"តិ មធុរស្សរេន សាធុការំ ទត្វា រតនចង្កោដកំ បូរេត្វា ទិព្ពបុប្ផេហិ ពោធិសត្តំ បូជេត្វា អន្តរធាយិ. រាជាបិ បណ្ឌិតំ បុប្ផាទីហិ បូជេត្វា ទុតិយំ បញ្ហំ យាចិត្វា "វទ, មហារាជា"តិ វុត្តោ ទុតិយំ គាថមាហ –

"អក្កោសតិ យថាកាមំ, អាគមញ្ចស្ស ឥច្ឆតិ;

ស ចេ រាជ បិយោ ហោតិ, កំ តេន ត្វាភិបស្សសី"តិ. (ជា. ១.៣.១៥៤);

អថស្ស មហាសត្តោ – "មហារាជ, មាតា វចនបេសនំ កាតុំ សមត្ថំ សត្តដ្ឋវស្សិកំ បុត្តំ 'តាត, ខេត្តំ គច្ឆ, អន្តរាបណំ គច្ឆា'តិអាទីនិ វត្វា 'អម្ម, សចេ ខាទនីយំ ភោជនីយំ ទស្សសិ, គមិស្សាមី'តិ វុត្តេ 'សាធុ, បុត្ត, ខាទាហី'តិ វត្វា ទេតិ. សោ ទារកោ តំ ខាទិត្វា ពហិ គន្ត្វា ទារកេហិ សទ្ធិំ កីឡិត្វា មាតុបេសនំ ន គច្ឆតិ. មាតរា "តាត, គច្ឆាហី"តិ វុត្តោ សោ មាតរំ 'អម្ម, ត្វំ សីតាយ ឃរច្ឆាយាយ និសីទសិ, កិំ បន អហំ តវ ពហិ បេសនកម្មំ ករិស្សាមិ, អហំ តំ វញ្ចេមី'តិ វត្វា ហត្ថវិការមុខវិការេ កត្វា គតោ. សា គន្តុំ អទិស្វា កុជ្ឈិត្វា ទណ្ឌកំ គហេត្វា 'ត្វំ មម សន្តកំ ខាទិត្វា ខេត្តេ កិច្ចំ កាតុំ ន ឥច្ឆសី'តិ តជ្ជេន្តី វេគេន បលាយន្តំ អនុពន្ធិត្វា បាបុណិតុំ អសក្កោន្តី 'ចោរា តំ ខណ្ឌាខណ្ឌំ ឆិន្ទន្តូ'តិអាទីនិ វត្វា យថាកាមំ អក្កោសតិ បរិភាសតិ. យំ បន មុខេន កថេតិ, តថា ហទយេ អប្បមត្តកម្បិ ន ឥច្ឆតិ, អាគមនមេវស្ស ឥច្ឆតិ. សោ ទិវសំ កីឡិត្វា សាយំ គេហំ បវិសិតុំ អវិសហន្តោ ញាតកានំ សន្តិកំ គច្ឆតិ. មាតាបិស្ស អាគមនមគ្គំ ឱលោកេន្តី អទិស្វា 'បដិសិតុំ ន វិសហតិ មញ្ញេ'តិ សោកេន បរិណតា អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ ញាតិឃរេ ឧបធារេន្តី បុត្តំ ទិស្វា អាលិង្គិត្វា សីសេ ចុម្ពិត្វា ឧភោហិ ហត្ថេហិ ទឡ្ហំ គហេត្វា 'តាត បិយបុត្តក, មម វចនំ ហទយេ ឋបេសី'តិ អតិរេកតរំ បេមំ ឧបដ្ឋាបេសិ. ឯវំ, មហារាជ, មាតុយា កុទ្ធកាលេ បុត្តោ បិយតរោ នាម ហោតី"តិ ទុតិយំ បញ្ហំ កថេសិ. ទេវតា តថេវ បូជេសិ.

រាជាបិ បូជេត្វា តតិយំ បញ្ហំ យាចិត្វា "វទ, មហារាជា"តិ វុត្តោ តតិយំ គាថមាហ –

"អព្ភក្ខាតិ អភូតេន, អលិកេនាភិសារយេ;

ស ចេ រាជ បិយោ ហោតិ, កំ តេន ត្វាភិបស្សសី"តិ. (ជា. ១.៣.១៥៥);

អថស្ស មហាសត្តោ “រាជ, យទា ឧភោ ជយម្បតិកា រហោគតា លោកស្សាទរតិយា កីឡន្តា ‘ភទ្ទេ, តវ មយិ បេមំ នត្ថិ, ហទយំ តេ ពហិ គត’ន្តិ ឯវំ អញ្ញមញ្ញំ អភូតេន អព្ភាចិក្ខន្តិ, អលិកេន សារេន្តិ ចោទេន្តិ, តទា តេ អតិរេកតរំ អញ្ញមញ្ញំ បិយាយន្តិ។ ឯវមស្ស បញ្ហស្ស អត្ថំ ជានាហី”តិ កថេសិ។ ទេវតា តថេវ បូជេសិ។

រាជាបិ បូជេត្វា ឧត្តរិំ បញ្ហំ យាចិត្វា “វទ, មហារាជា”តិ វុត្តោ ចតុត្ថំ គាថមាហ –

“ហរំ អន្នញ្ច បានញ្ច, វត្ថសេនាសនានិ ច;

អញ្ញទត្ថុហរា សន្តា, តេ វេ រាជ បិយា ហោន្តិ;

កំ តេន ត្វាភិបស្សសី”តិ។ (ជា។ ២។២២។១០០);

អថស្ស មហាសត្តោ “មហារាជ, អយំ បញ្ហោ ធម្មិកសមណព្រាហ្មណេ សន្ធាយ វុត្តោ។ សទ្ធានិ ហិ កុលានិ ឥធលោកបរលោកំ សទ្ទហិត្វា ទេន្តិ ចេវ ទាតុកាមានិ ច ហោន្តិ, តានិ តថារូបេ សមណព្រាហ្មណេ យាចន្តេបិ លទ្ធំ ហរន្តេ ភុញ្ជន្តេបិ ទិស្វា ‘អម្ហេយេវ យាចន្តិ, អម្ហាកំយេវ សន្តកានិ អន្នបានាទីនិ បរិភុញ្ជន្តី’តិ តេសុ អតិរេកតរំ បេមំ ករោន្តិ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, អញ្ញទត្ថុហរា សន្តា ឯកំសេន យាចន្តា ចេវ លទ្ធំ ហរន្តា ច សមណា បិយា ហោន្តី”តិ កថេសិ។ ឥមស្មិំ បន បញ្ហេ កថិតេ ទេវតា តថេវ បូជេត្វា សាធុការំ ទត្វា សត្តរតនបូរំ រតនចង្កោដកំ “គណ្ហ មហាបណ្ឌិតា”តិ មហាសត្តស្ស បាទមូលេ ឋបេសិ។ រាជាបិស្ស អតិរេកតរំ បូជំ ករោន្តោ អតិវិយ បសីទិត្វា សេនាបតិដ្ឋានំ អទាសិ។ តតោ បដ្ឋាយ មហាសត្តស្ស យសោ មហា អហោសិ។

ទេវតាបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

បញ្ចបណ្ឌិតបញ្ហោ

បុន តេ ចត្តារោ បណ្ឌិតា “អយ្យា, គហបតិបុត្តោ ឥទានិ មហន្តតរោ ជាតោ, កិំ ករោមា”តិ មន្តយិំសុ។ អថ នេ សេនកោ អាហ – “ហោតុ ទិដ្ឋោ មេ ឧបាយោ, មយំ គហបតិបុត្តំ ឧបសង្កមិត្វា ‘រហស្សំ នាម កស្ស កថេតុំ វដ្ដតី’តិ បុច្ឆិស្សាម, សោ ‘ន កស្សចិ កថេតព្ព’ន្តិ វក្ខតិ។ អថ នំ ‘គហបតិបុត្តោ តេ, ទេវ, បច្ចត្ថិកោ ជាតោ’តិ បរិភិន្ទិស្សាមា”តិ។ តេ ចត្តារោបិ បណ្ឌិតា តស្ស ឃរំ គន្ត្វា បដិសន្ថារំ កត្វា “បណ្ឌិត, បញ្ហំ បុច្ឆិតុកាមម្ហា”តិ វត្វា “បុច្ឆថា”តិ វុត្តេ សេនកោ បុច្ឆិ “បណ្ឌិត, បុរិសេន នាម កត្ថ បតិដ្ឋាតព្ព”ន្តិ? “សច្ចេ បតិដ្ឋាតព្ព”ន្តិ។ “សច្ចេ បតិដ្ឋិតេន កិំ ឧប្បាទេតព្ព”ន្តិ? “ធនំ ឧប្បាទេតព្ព”ន្តិ។ “ធនំ ឧប្បាទេត្វា កិំ កាតព្ព”ន្តិ? “មន្តោ គហេតព្ពោ”តិ។ “មន្តំ គហេត្វា កិំ កាតព្ព”ន្តិ? “អត្តនោ រហស្សំ បរស្ស ន កថេតព្ព”ន្តិ។ តេ “សាធុ បណ្ឌិតា”តិ វត្វា តុដ្ឋមានសា ហុត្វា “ឥទានិ

ຄຫປຕິປຸຕ຺ຕສ຺ສ ປິຏ຺ຐິໍ ປສ຺ສິສ຺ສາມາ”ຕິ ຣເຎ຺ຎາ ສນ຺ຕິກໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ “ມຫາຣາຊ, ຄຫປຕິປຸເຕ຺ຕາ ເຕ ປຈ຺ຈຕ຺ຖິເກາ ຊາເຕາ”ຕິ ວທິໍສຸ. “ນາຫໍ ຕຸມ຺ຫາກໍ ວຈນໍ ສທ຺ທຫາມິ, ນ ເສາ ມຍ຺ຫໍປຈ຺ຈຕ຺ຖິເກາ ຠວິສ຺ສຕີ”ຕິ . ສຈ຺ຈໍ, ມຫາຣາຊ, ສທ຺ທຫຖ, ອສທ຺ທຫນ຺ເຕາ ປນ ຕເມວ ປຸຈ຺ຉຖ “ປຓ຺ຑິຕ, ອຕ຺ຕເນາ ຣຫສ຺ສໍ ນາມ ກສ຺ສ ກເຖຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ? ສເຈ ປຈ຺ຈຕ຺ຖິເກາ ນ ຠວິສ຺ສຕິ, “ອສຸກສ຺ສ ນາມ ກເຖຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ ວກ຺ຂຕິ. ສເຈ ປຈ຺ຈຕ຺ຖິເກາ ຠວິສ຺ສຕິ, “ກສ຺ສຈິ ນ ກເຖຕພ຺ພໍ, ມເນາຣເຖ ປຣິປຸເຓ຺ຓ ກເຖຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ ວກ຺ຂຕິ. ຕທາ ອມ຺ຫາກໍ ວຈນໍ ສທ຺ທຫິຕ຺ວາ ນິກ຺ກງ຺ຂາ ຠເວຍ຺ຍາຖາ”ຕິ. ເສາ “ສາທູ”ຕິ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉິຕ຺ວາ ເອກທິວສໍ ສເພ຺ພສຸ ສມາຄເຕສຸ ວີສຕິນິປາເຕ ປຎ຺ຈປຓ຺ຑິຕປເຎ຺ຫປຐມໍ ຄາຖມາຫ –

“ປຎ຺ຈ ປຓ຺ຑິຕາ ສມາຄຕາຕ຺ຖ, ປຎ຺ຫາ ເມ ປຏິຠາຕິ ຕໍ ສຸຓາຖ;

ນິນ຺ທິຍມຕ຺ຖໍ ປສໍສິຍໍ ວາ, ກເສ຺ສວາວິກເຣຍ຺ຍ ຄຸຍ຺ຫມຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໑໕);

ເອວໍ ວຸເຕ຺ຕ ເສນເກາ “ຣາຊານມ຺ປິ ອມ຺ຫາກໍເຍວ ອນ຺ຕເຣ ປກ຺ຂິປິສ຺ສາມີ”ຕິ ຈິນ຺ເຕ຺ຕ຺ວາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ຕ຺ວໍ ອາວິກເຣາຫິ ຠູມິປາລ, ຠຕ຺ຕາ ຠາຣສເຫາ ຕຸວໍ ວເທຕໍ;

ຕວ ຉນ຺ທຣຸຈີນິ ສມ຺ມສິຕ຺ວາ, ອຖ ວກ຺ຂນ຺ຕິ ຊນິນ຺ທ ປຎ຺ຈ ຘີຣາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໑໖);

ຕຕ຺ຖ ຠຕ຺ຕາຕິ ຕ຺ວໍ ອມ຺ຫາກໍ ສາມິເກາ ເຈວ ກຸຏຸມ຺ພສ຺ສ ຈ ຠາຣສ຺ສ ສເຫາ, ປຐມໍ ຕາວ ຕ຺ວເມວ ເອຕໍ ວເທຫິ. ຕວ ຉນ຺ທຣຸຈີນີຕິ ປຉາ ຕວ ຉນ຺ທຎ຺ຈ ຣຸຈ຺ຈນກາຣຓານິ ຈ ສມ຺ມສິຕ຺ວາ ອິເມ ປຎ຺ຈ ປຓ຺ຑິຕາ ວກ຺ຂນ຺ຕີຕິ.

ອຖ ຣາຊາ ອຕ຺ຕເນາ ກິເລສນິສິຕຕາຍ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ຍາ ສີລວຕີ ອນເຎ຺ຎເຖຍ຺ຍາ, ຠຕ຺ຕຸຈ຺ຉນ຺ທວສານຸຄາ ປິຍາ ມນາປາ;

ນິນ຺ທິຍມຕ຺ຖໍ ປສໍສິຍໍ ວາ, ຠຣິຍາຍາວິກເຣຍ຺ຍ ຄຸຍ຺ຫມຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໑໗);

ຕຕ຺ຖ ອນເຎ຺ຎເຖຍ຺ຍາຕິ ກິເລສວເສນ ອເຎ຺ຎນ ນ ເຖນິຕພ຺ພາ.

ຕເຕາ ເສນເກາ “ອິທານິ ຣາຊານໍ ອມ຺ຫາກໍ ອນ຺ຕເຣ ປກ຺ຂິປິມ຺ຫາ”ຕິ ຕຸສ຺ສິຕ຺ວາ ສຍໍກຕກາຣຓເມວ ທີເປນ຺ເຕາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ເຍາ ກິຈ຺ຉຄຕສ຺ສ ອາຕຸຣສ຺ສ, ສຣຓໍ ເຫາຕິ ຄຕີ ປຣາຍຓຎ຺ຈ;

ນິນ຺ທິຍມຕ຺ຖໍ ປສໍສິຍໍ ວາ, ສຂິເນາວາວິກເຣຍ຺ຍ ຄຸຍ຺ຫມຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໐໘);

ອຖ ຣາຊາ ປຸກ຺ກຸສໍ ປຸຈ຺ຉິ “ກຖໍ, ປຸກ຺ກຸສ, ປສ຺ສສິ, ນິນ຺ທິຍໍ ວາ ປສໍສິຍໍ ວາ ຣຫສ຺ສໍ ກສ຺ສ ກເຖຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ? ເສາ ກເຖເນ຺ຕາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ເຊເຏ຺ຐາ ອຖ ມຊ຺ຌິເມາ ກນິເຏ຺ຐາ, ເຍາ ເຈ ສີລສມາຫິເຕາ ຐິຕເຕ຺ຕາ;

ນິນ຺ທິຍມຕ຺ຖໍ ປສໍສິຍໍ ວາ, ຠາຕຸວາວິກເຣຍ຺ຍ ຄຸຍ຺ຫມຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໐໙);

ຕຕ຺ຖ ຐິຕເຕ຺ຕາຕິ ຐິຕສພາເວາ ນິພ຺ພິເສວເນາ.

ຕເຕາ ຣາຊາ ກາວິນ຺ທໍ ປຸຈ຺ຉິ “ກຖໍ ກາວິນ຺ທ ປສ຺ສສິ, ຣຫສ຺ສໍ ກສ຺ສ ກເຖຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ? ເສາ ກເຖເນ຺ຕາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ເຍາ ເວ ປິຕຸຫທຍສ຺ສ ປທ຺ຘຄູ, ອນຸຊາເຕາ ປິຕຣໍ ອເນາມປເຎ຺ຎາ;

ນິນ຺ທິຍມຕ຺ຖໍ ປສໍສິຍໍ ວາ, ປຸຕ຺ຕສ຺ສາວິກເຣຍ຺ຍ ຄຸຍ຺ຫມຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໑໐);

ຕຕ຺ຖ ປທ຺ຘຄູຕິ ເປສນກາຣເກາ ເຍາ ປິຕຸສ຺ສ ເປສນໍ ກເຣາຕິ, ປິຕຸ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ວເສ ວຕ຺ຕຕິ, ໂອວາທກ຺ຂເມາ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອນຸຊາເຕາຕິ ຕເຍາ ປຸຕ຺ຕາ ອຕິຊາເຕາ ຈ ອນຸຊາເຕາ ຈ ອວຊາເຕາ ຈາຕິ. ອນຸປ຺ປນ຺ນໍ ຍສໍ ອຸປ຺ປາເທເນ຺ຕາ ອຕິຊາເຕາ, ກຸລຄາເຣາ ອວຊາເຕາ, ກຸລປເວຓິຣກ຺ຂເກາ ປນ ອນຸຊາເຕາ. ຕໍ ສນ຺ຘາຍ ເອວມາຫ.

ຕເຕາ ຣາຊາ ເທວິນ຺ທໍ ປຸຈ຺ຉິ – “ກຖໍ ເທວິນ຺ທ, ປສ຺ສສິ, ຣຫສ຺ສໍ ກສ຺ສ ກເຖຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ? ເສາ ອຕ຺ຕເນາ ກຕກາຣຓເມວ ກເຖເນ຺ຕາ ອິມໍ ຄາຖມາຫ –

“ມາຕາ ທ຺ວິປທາຊນິນ຺ທເສຏ຺ຐ, ຍາ ນໍ ເປາເສຕິ ຉນ຺ທສາ ປິເຍນ;

ນິນ຺ທິຍມຕ຺ຖໍ ປສໍສິຍໍ ວາ, ມາຕຸຍາວິກເຣຍ຺ຍ ຄຸຍ຺ຫມຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໑໑);

ຕຕ຺ຖ ທ຺ວິປທາຊນິນ຺ທເສຏ຺ຐາຕິ ທ຺ວິປທານໍ ເສຏ຺ຐ, ຊນິນ຺ທ. ຉນ຺ທສາ ປິເຍນາຕິ ຉເນ຺ທນ ເຈວ ເປເມນ ຈ.

ເອວໍ ເຕ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ຣາຊາ ປຓ຺ຑິຕໍ ປຸຈ຺ຉິ "ກຖໍ ປສ຺ສສິ, ປຓ຺ຑິຕ, ອິມສ຺ສ ກສ຺ສ ກຸຊ຺ຌຕ຺ຖາ"ຕິ? "ມຫາຣາຊ, ຍາວ ອຕ຺ຕໂນ ລຸທ຺ທິໍ ນ ນິບ຺ພຸຊ຺ຊຕິ, ຕາວ ປຓ຺ຑິເຕາ ອທິວາເສຍ຺ຍ, ກສ຺ສຈິ ນ ກຸຊ຺ເຌຍ຺ຍາ"ຕິ ໂສ ອິມໍ ກາຖມາຫ –

"ກຸຊ຺ຌສ຺ສ ຫິ ກຸຊ຺ຌມາເນ ສາທຸ, ນ ຫິ ກຸຊ຺ຌສ຺ສ ປສຕ຺ຖມາຈິກມ຺ມໍ;

ອນິບ຺ພຸຕ຺ຕາ ມເຫຍ຺ຍ ທີໂຣ, ນິບ຺ພຸເຕ຺ຕນ ຍຖາສຸຂໍ ກເຣຍ຺ຍາ"ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑໑໑);

ຕຕ຺ຖ ອນິບ຺ພຸຕ຺ຕາຕິ ມຫາຣາຊ, ຍາວ ອຕ຺ຕໂນ ລຸທ຺ທິໍ ນ ນິບ຺ພຸຊ຺ຊຕິ, ຕາວ ປຓ຺ຑິເຕາ ອທິວາເສຍ຺ຍ, ນ ກສ຺ສຈິ ກຸຊ຺ເຌຍ຺ຍາຕິ.

ປຓ຺ຑິເຕນ ປນ ເອວໍ ວຸເຕ຺ຕ ຣາຊາ ອຕຕ຺ຕມເນາ ອເຫາສິ. ເສນເກາ ຣາຊານໍ ວຸເລາເກສິ, ຣາຊາປິ ເສນກມຸຂໍ ວຸເລາເກສິ. ເຕາທິສເຕ຺ວາ ເຕສໍ ກິຣິຍໍ ທິສ຺ວາ ຊານາຕິ "ວຸເມ ຈຕ຺ຕາເຣາ ຊນາ ປເຄມເຍວ ມໍ ຣເຕ຺ຕາ ອຕ຺ຖເຣ ປຣິກິຕ຺ຕິຍໍ, ທີມໍສຕ຺ເຖນ ປເຕຍ຺ຍາ ປຸຈ຺ຉິເຕາ ກຖິສ຺ສຕີ"ຕິ. ເຕາທໍ ປນ ກເຄຕ຺ຕາຕເຕ຺ຕາຕ ສຸວິເຍາ ອຕ຺ຕະເຕາ, ທີປິ ຊລິຕາ. ປຓ຺ຑິເຕາ "ຣາຊກມ຺ມາຕິ ນາມ ກາຣິຍານິ, ນ ປເຕ຺ຕາຍຕິ 'ກິໍ ກຖິສ຺ສຕີ'ຕິ, ລິປ຺ປເມວ ກຖໍ ຈເຕຕີ"ຕິ ຈຸຕ຺ຖາຍາສກາ ຣາຊານໍ ວຕ຺ວາ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ຈິນ຺ເຕສິ "ວຸເມສຸ ເອເກາ 'ມຫາຍກສ຺ສ ກເຄຕໍ ຈເຕຕີ'ຕິ ອາຫ, ເອເກາ 'ກາຕຸສ຺ສ, ເອເກາ ປຸຕ຺ຕສ຺ສ, ເອເກາ ມາຕຸ ກເຄຕໍ ຈເຕຕີ'ຕິ ອາຫ. ວຸເມຫິ ເອຕໍ ກເຕເມວ ກຖິສ຺ສຕິ, ທິຕ຺ເຖເມວ ກທິຕຕ຺ຕໍ ມເຕ຺ຕາມິ, ເຫາຕຸ ອເຊ຺ຊວ ເອຕໍ ຊານິສ຺ສາມີ"ຕິ. ເຕ ປນ ຈຕ຺ຕາເຣາປິ ອເຕ຺ຕາສຸ ທິວເສສຸ ຣາຊກຸລໍ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ຣາຊນິເວສນທ຺ວາເຣ ເອກສ຺ສ ກຕ຺ຕອມ຺ພຓສ຺ສ ປິເຊ຺ຌ ນິສີທິຕ຺ວາ ກິຈ຺ຈກເຣາມຍານິ ມເຕ຺ຕຕ຺ວາ ຉເຣາຕິ ກຈ຺ຉນ຺ຕິ. ຕສ຺ມາ ປຓ຺ຑິເຕາ "ອຫໍ ເອເຕສໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ອິມສ຺ສ ອມ຺ພຓສ຺ສ ເຫຕ຺ຖາ ນິປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ຊານິຕໍ ມກ຺ເກາມຍ຺ຍ"ນ຺ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ຕໍ ອມ຺ພຓໍ ຈຸກ຺ກິປາເປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເຣາໍ ອຕ຺ຕຣາເປຕ຺ວາ ອມ຺ພຓສ຺ສ ເຫຕ຺ຖາ ປຈິສິຕ຺ວາ ປຸຣິສານໍ ມເຕ຺ຕາ ອທາສິ "ຕຸມ຺ເຫ ຈຕຸສຸ ປຓ຺ຑິເຕສຸ ມເຕ຺ຕຕ຺ວາ ກເຕສຸ ອາກເຕ຺ຕາ ມໍ ອາເຣາເຈຍ຺ຍາຖາ"ຕິ. ເຕ "ສາທູ"ຕິ ສມ຺ປຕິຈ຺ຉິຕ຺ວາ ປກ຺ກມິໍສຸ. ເສນເກາປິ ຣາຊານໍ ອາຫ – "ມຫາຣາຊ, ອມ຺ຫາກໍ ຈຈນໍ ນ ສທ຺ທຫຖ, ຍທານິ ກິໍ ກຣິສ຺ສຖາ"ຕິ. ໂສ ຕສ຺ສ ຈຈນໍ ກເຫຕ຺ວາ ອນິສາເມຕ຺ວາເຈວ ກີຕຕສິເຕາ ຫຸຕ຺ວາ "ຍທານິ ກິໍ ກເຣາມ, ເສນກ ປຓ຺ຑິຕາ"ຕິ ປຸຈ຺ຉິ. "ມຫາຣາຊ, ປປຍ຺ຈໍ ອກຕ຺ວາ ກຈ຺ຈໍ ອຊານາເປຕ຺ວາ ກຫປຕິປຸຕ຺ຕໍ ມາເຣຕໍ ຈເຕຕີ"ຕິ. ຣາຊາ "ເສນກ, ຉເປຕ຺ວາ ຕຸມ຺ເຫ ອເຕ຺ຕາ ມມ ອຕ຺ຖກາມາ ນາມ ນຕ຺ຖິ, ຕຸມ຺ເຫ ອຕ຺ຕເນາ ສຸຫເທ ກເຫຕ຺ວາ ທ຺ວາຣນ຺ຕເຣ ຕເຕ຺ວາ ກຫປຕິປຸຕ຺ຕສ຺ສ ປຸເຕາຕ຺ຕານໍ ສຸປຕ຺ຖານໍ ອາກຈ຺ຉນ຺ຕສ຺ສ ຂເຄ຺ຄນ ສີສໍ ຉິນ຺ທຖາ"ຕິ ອຕ຺ຕເນາ ຂຄ຺ຄຣຕນໍ ອທາສິ. ເຕ "ສາທຸ, ເທວ, ມາ ພາຍິ, ມຍໍ ຕໍ ມາເຣສ຺ສາມາ"ຕິ ວຕ຺ວາ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ "ທິຕ຺ຖາ ໂນ ປຈ຺ຈາມິຕ຺ຕສ຺ສ ປິຕ຺ຖີ"ຕິ ກຕ຺ຕອມ຺ພຓສ຺ສ ປິເຊ຺ຌ ນິສີທິໍສຸ. ຕເຕາ ເສນເກາ ອາຫ "ອມ຺ຫາ, ເກາ ກຫປຕິປຸຕ຺ຕໍ ມາເຣສ຺ສຕີ"ຕິ. ອຕິເຣ "ຕຸມ຺ເຫເຍວ ອາຈຣິຍ, ມາເຣຖາ"ຕິ ຕເຍ຺ຍາຈ ກາຣໍ ກຣິໍສຸ.

ອຖ ເນ ເສນເກາ ປຸຈ຺ຉິ "ຕຸມ຺ເຫ ອິມສ຺ສ ນາມ ອມຸກສ຺ສ ອມຸກສ຺ສ ກຸຊ຺ຌຕ຺ຖາ'ຕິ ວເທຖ, ກິໍ ເຕາ ເອຕໍ ກຕໍ, ທຸຕາຫຸ ທິຕ຺ຖໍ ສຸຕ"ນ຺ຕິ? "ກຕໍ ເອຕໍ, ອາຈຣິຍາ"ຕິ. ຕຸມ຺ເຫ "ອິມສ຺ສ ນາມ ມຫາຍກສ຺ສ ກຸຊ຺ຌຕ຺ຖາ"ຕິ ວເທຖ, "ກິໍ ເຕາ ເອຕໍ ກຕໍ, ທຸຕາຫຸ ທິຕ຺ຖໍ ສຸຕ"ນ຺ຕິ? "ກຕໍ ເອຕໍ ມຍາ"ຕິ? "ກເຄຖ, ອາຈຣິຍາ"ຕິ. "ທ຺ວເມຕໍ ອິເມສໍ ອເຕ຺ຕາ ຊານາເຕ ຊີວິຕໍ ເມ ນຕ຺ຖີ"ຕິ. "ມາ ພາຍຖ ອາຈຣິຍ, ທ຺ວມ ຕຸມ຺ຫາກໍ ອິມສ຺ສເປຄເກາ ນຕ຺ຖິ,

ᨠᨳᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩋᨾ᩠ᩉᩴ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩍᨾᩔ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨣᩉᨸᨲᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᩋᩣᨧᩁᩥᨿ, ᨣᩉᨸᨲᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩍᩔᩁᩥᨿᩮᨶ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨶ ᨸᩅᩥᩈᩥᩔᨲᩥ, ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᩈᩮᨶ ᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨠᨳᩮᨳ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᨶᨠᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩉᩔᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ – “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᨣᩁᩮ ᩋᩈᩩᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩮᩈᩥᩴ ᨩᩣᨶᩣᨳᩣ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᩉᩴ ᩈᩣᩃᩅᨶᩩᨿ᩠ᨿᩣᨶᩮ ᨲᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔᩣ ᨸᩥᩊᨶ᩠ᨵᨶᩮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨽᩮᨶ ᨲᩴ ᨾᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔᩮᩅ ᩈᩣᨭᨠᩮᨶ ᨽᨱ᩠ᨯᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨥᩁᩮ ᩋᩈᩩᨠᨽᩪᨾᩥᨠᩣᨿ ᩋᩈᩩᨠᩮ ᨶᩣᨾ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᩣᨣᨴᨶ᩠ᨲᨠᩮ ᩃᨣ᩠ᨣᩮᩈᩥᩴ, ᩅᩊᨬ᩠ᨩᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᩥᩈᩉᩣᨾᩥ, ᨸᩩᩁᩣᨱᨽᩣᩅᨾᩔ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨾᩥ, ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᩋᨸᩁᩣᨵᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨿᩣ ᩑᨠᩔ ᩈᩉᩣᨿᨠᩔ ᨠᨳᩥᨲᩴ, ᨶ ᨲᩮᨶ ᨠᩔᨧᩥ ᨠᨳᩥᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ, ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ‘ᩈᩉᩣᨿᨠᩔ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨿᩣ ᨠᨳᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᩁᩉᩔᩴ ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᩏᨸᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᩈᩥ᪨

ᨸᩩᨠ᩠ᨠᩩᩈᩮᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩉᩔᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ – “ᨾᨾ ᩐᩁᩩᨿᩣ ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨾᩮ ᨸᩣᨲᩮᩣᩅ ᨠᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨩᩣᨶᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨵᩮᩣᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩁᩥ ᨸᩥᩃᩮᩣᨲᩥᨠᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᨾᨿᩥ ᨾᩩᨴᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ‘ᩑᩉᩥ ᨸᩩᨠ᩠ᨠᩩᩈᩣ’ᨲᩥ ᨾᩴ ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨾᨾ ᩐᩁᩩᨿᩴᨿᩮᩅ ᩈᨿᨲᩥ , ᩈᨧᩮ ᨸᨶ ᩑᨲᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿ, ᨾᩴ ᨾᩣᩁᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᩴ ᨾᨾ ᨠᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ‘ᩁᩉᩔᩴ ᨶᩣᨾ ᨽᩣᨲᩩ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨾᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩉᩔᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ – “ᨾᨾ ᨠᩣᩊᨸᨠ᩠ᨡᩩᨸᩮᩣᩈᨳᨴᩥᩅᩈᩮ ᨶᩁᨴᩮᩅᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨿᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩋᩉᩴ ᩏᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨠᩈᩩᨶᨡᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᩁᩅᩣᨾᩥ, ᩈ᩠ᩅᩣᩉᩴ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᨳᩮᩈᩥᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᨾᨾ ᨿᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᨽᩣᩅᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᩮᩉᨣᨻ᩠ᨽᩮ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨸᩥᨴᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨾ ᩈᨴ᩠ᨴᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩈᨾᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᩮᩈᩥ, ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ‘ᩁᩉᩔᩴ ᨶᩣᨾ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨿᩮᩣᨸᩥ ᨴᩮᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩉᩔᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ – “ᨾᨿᩣ ᨾᩉᩥᨸᨲᩥᩴᩈᨠᨣᨿ᩠ᩉᩴ ᨠᩮᩣᩁᩣᨶ᩠ᨲᩮ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᨠᩩᩈᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ, ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᨶᩴ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᨾᨱᩥᩁᨲᨶᩴ ᨧᩮᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩩᨿᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᩈᩣ ᨠᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨩᩣᨶᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨾ ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩴ ᨸᩅᩥᩈᨶᨠᩣᩃᩮ ᨲᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᩋᩉᩴ ᨲᩮᨶ ᨾᨱᩥᨶᩣ ᩈᩥᩁᩥᩴ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨮᨾᨲᩁᩴ ᨾᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᨴᩮᩅᩈᩥᨠᩴ ᩋᨭ᩠ᨮ, ᩈᩮᩣᩊᩈ, ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ, ᨧᨲᩩᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨠᩉᩣᨸᨱᩮ ᨾᨾ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᨿᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨴᩮᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᨲᩔ ᨾᨱᩥᩁᨲᨶᩔ ᨨᨶ᩠ᨶᨽᩣᩅᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ‘ᩁᩉᩔᩴ ᨶᩣᨾ ᨾᩣᨲᩩ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩮ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩏᨴᩁᩴ ᨹᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩁᩉᩔᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᨲᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨳ, ᨣᩉᨸᨲᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩣᩁᩮᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᨾᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨣᨲᨠᩣᩃᩮ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᨱᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨴᩤᨿ ᨸᨠ᩠ᨠᨾᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ ᨥᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ᩠ᩉᩣᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨩ᩠ᨩ ᨾᩮ ᨽᨣᩥᨶᩦ ᩏᨴᩩᨾ᩠ᨻᩁᨴᩮᩅᩦ ᩁᩣᨩᨣᩮᩉᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩴ ᨸᩮᩈᩮᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩥᨠᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᨮᨸᩮᩈᩥ “ᩁᩣᨩᨣᩮᩉᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᩈᩦᨥᩴ ᨸᩅᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨾ ᨴᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨸᨶ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨶᨸᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᩁᩣᨩᩣᨸᩥ ᩈᨿᨶᨸᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩔ ᨣᩩᨱᩴ ᩈᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩔᩥᨠᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨾᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨴᩮᩅᨲᩣᨿ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨸᨬ᩠ᩉᩮᨸᩥ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨾᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᩅᩮᩁᩥᨸᨧ᩠ᨧᩣᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᩋᩈᨾᨵᩩᩁᩴ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨾᩣᩁᩮᨳᩣ’ᨲᩥ ᨡᨣ᩠ᨣᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨿᩣ ᨠᨲᩴ, ᩈ᩠ᩅᩮ ᨴᩣᨶᩥ ᨲᩴ ᨸᩔᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩃᨽᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨠᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩁᩦᩁᨲᩮᩣ ᩈᩮᨴᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ ᩈᩮᩣᨠᩈᨾᨸ᩠ᨸᩥᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨴᩴ ᨶ ᩃᨽᩥ᪨ ᩏᨴᩩᨾ᩠ᨻᩁᨴᩮᩅᩦᨸᩥ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᩈᨿᨶᨣᨲᩣ ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨸᩁᩣᨵᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨴᩮᩅᩔ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᩮᩣᨠᨠᩣᩁᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᩔᩣᨾᩥ ᨲᩣᩅ

ត”ត្តិ ព្ទុយំ កាធយាហ –

“កិ ត្វំ ចិយតោសិ រាឌសេដ្ឋ, ក្ខិបតឌតិត្ថ ចចតំ សុណោយ យេតំ;

កិ ចិត្តឃយាតោ ក្សុំតោសិ, ត្ញុត ចេច អបរាធោ អត្ថិ យឃ្យ”ត្តិ៍ (ឌា៍ ០៍០៤៍១១១);

អធ រាឌា កតេធត្តោ កាធយាហ –

“បណ្យាចត្ញោ យហោសធោតិ, អាលាតេត្តា យេ ចយាឃ ក្ញុរិបត្ញោ;

តំ ចិត្តឃយាតោ ក្សុំតោស្មិ, ត ហិ ចេចី អបរាធោ អត្ថិ ត្យឃ្យ”ត្តិ៍ (ឌា៍ ០៍០៤៍១១៣);

តត្ថ អាលាតេត្តាតិ ករេដ្ឋ, ចត្តារោ បណ្ឌិតា “យហោសធោ យយ បច្ចត្ថិកោ”តិ កធយិំសុ៍ យឃា តធតោ អចិចិតិត្វា “ចតេធ ត”ត្តិ ក្ញុរិបត្ញោ ចឆាឃ អាលាតេត្តា៍ តំ ការណំ ចិត្តឃយាតោ ក្សុំតោស្មីតិ៍

តស្សា តស្ស ចចតំ សុត្វាច យហោសត្តេ សិតោហេត បត្តាតយត្តោ សោរកោ ក្ខុប្ជិ៍ តតោតា សា ចិត្តេសិ “ឲកោត ក្ខុបិឃេត រាឌាតំ អស្សាសេត្វា រត្ញោ គិដ្ឋិ ឌុក្កយតការេល យយ កតិដ្ឋស្ស សាសតំ បហិលិស្សាមី”តិ៍ អធ សា “យហារាឌ, តឃាចេតំ កតំ កហបតិបុត្តំ យហេត្តេ ព្លស្សរិឃេ បតិដ្ឋាបេត្តេត, ត្យេយត្វំ សោ សេតាបតិដ្ឋាតេ ជបិតោ, ព្ទុដាតិ កិរ សោ ត្យជ្យាកំយេច បច្ចត្ថិកោ ឌាតោ, ត តោ បត បច្ចត្ថិកោ លុដ្ឋកោ តាយ អត្ថិ, យាតេតតេត្តាច, ត្យេយ្យាមា ចិត្តឃិត្វា”តិ រាឌាតំ អស្សាសេសិ៍ សោ តត្ញុគុតសោរកោ គិដ្ឋិ ឌុក្កយិ៍ ចេចី ក្ខុដ្ឋាឃ កត្តុំ បចិសិត្វា “តាត យហោសធ, ចត្តារោ បណ្ឌិតា តំ បរិកិត្តិំសុ, រាឌា ក្យតេដ្ឋា ចេត្វ ក្ខារត្តេរ តំ ចឆាឃ អាលាតេបសិ, ចេត្វ រាឌកុលំ យា អាកច្ឆេយ្យាសិ, អាកច្ឆេត្តោ បត តកាទំ ហត្តកតំ កត្វា សយត្តោ ហុត្វា អាកច្ឆេយ្យាសី”តិ បណ្ណំ លិខិត្វា យោឌកស្ស អត្តោ បក្ខិបិត្វា យោឌកំ សុតេត្តត ចេចេដ្ឋត្វា តចកាឌេត កត្វា លាចេត្វា លត្តោ្ឋត្វា អត្តចារិកាឃ ដាសិឃា អដាសិ “ព្ទុយំ យោឌកំ កហេត្វា យយ កតិដ្ឋស្ស ចេហី”តិ៍ សា តធា អកាសិ៍ “រត្តិំ កធំ តិក្ខត្តា”តិ ត ចិត្តេតត្តា៍ រត្ញោ បជយយេច ចេចិឃា ចរោ ជិតេត្វា, តោត ត តំ កោចិ តិចារេសិ៍ តៅឱសេត្តា បណ្ណាកាទំ កហេត្វា តំ ក្ខុឃេយ្យាឌេសិ៍ សា បុត អាកត្វា ជិត្តកាចំ អារោចេសិ៍ តស្មិំ លេលា ចេចី អាកត្វា រត្ញោ សដ្ឋិ តិបដ្ឋិ៍ យហាសត្តោបិ យោឌកំ គិត្តិត្វា បណ្ណំ ចាតេត្វា តយត្ថំ ញាត្វា កត្តព្វកិច្ចំ ចិចារេត្វា សឃតេ តិបដ្ឋិ៍

ព្ទុតរេបិ ចត្តារោ ឌតា បរតោច លក្កំ កហេត្វា ក្ខារត្តេរេ ឋត្វា បណ្ឌិតំ អបស្សត្តា ក្សុំតា ហុត្វា រត្ញោ សត្តិកំ កត្វា “កិ បណ្ឌិតា យាទិតោ ចោ កហបតិបុត្តោ”តិ ចុត្តេ “ត បស្សាយ, ចេចា”តិ អាហំសុ៍ យហាសត្តោបិ អត្សុណ្យុកយតេឃេច តកាទំ អត្តតោ ហត្តកតំ កត្វា តត្ថ តត្ថ អារក្ខំ ឋបេត្វា យហាឌតបរិចុតោ រថំ អារុឃ្យាយហេត្តេត បរិចារេត រាឌក្ខារំ អកយាសិ៍ រាឌា សីហបញ្ជរំ ក្ខុល្លេដេត្វា ឆាហិ

ឱលោកេន្តោ អដ្ឋាសិ. អថ មហាសត្តោ រថា ឱតរិត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា អដ្ឋាសិ. រាជា តំ ទិស្វា ចិន្តេសិ “សចេ អយំ មម បច្ចត្ថិកោ ភវេយ្យ , ន មំ វន្ទេយ្យា”តិ. អថ នំ បក្កោសាបេត្វា រាជា អាសនេ និសីទិ. មហាសត្តោបិ ឯកមន្តំ និសីទិ. ចត្តារោបិ បណ្ឌិតា តត្ថេវ និសីទិំសុ. អថ នំ រាជា កិញ្ចិ អជានន្តោ វិយ “តាត, ត្វំ ហិយ្យោ គន្ត្វា ឥទានិ អាគច្ឆសិ, កិំ មំ បរិច្ចជសី”តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“អភិទោសគតោ ទានិ ឯហិសិ, កិំ សុត្វា កិំ សង្កតេ មនោ តេ;

កោ តេ កិមវោច ភូរិបញ្ញ, ឥង្ឃ វចនំ សុណោម ព្រូហិ មេត”ន្តិ (ជា. ១.១៦.១១៥);

តត្ថ អភិទោសគតោតិ ហិយ្យោ បឋមយាមេ គតោ ឥទានិ អាគតោ. កិំ សង្កតេតិ កិំ អាសង្កតេ. កិមវោចាតិ កិំ រញ្ញោ សន្តិកំ មា គមីតិ តំ កោចិ អវោច.

អថ នំ មហាសត្តោ “មហារាជ, តយា មេ ចតុន្នំ បណ្ឌិតានំ វចនំ គហេត្វា វធោ អាណត្តោ, តេនាហំ ន ឯមី”តិ ចោទេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“បញោវណ្ណោ មហោសធោតិ, យទិ តេ មន្តយិតំ ជនិន្ទ ទោសំ;

ភរិយាយ រហោគតោ អសំសិ, គុយ្ហបាតុកតំ សុតំ មមេត”ន្តិ (ជា. ១.១៦.១១៦);

តត្ថ យទិ តេតិ យស្មា តយា. មន្តយិតន្តិ កថិតំ. ទោសន្តិ អភិទោសំ, រត្តិភាគេតិ អត្ថោ. កស្ស កថិតន្តិ? ភរិយាយ. ត្វញ្ហិ ហិយ្យោ តស្សា ឥមមត្ថំ រហោគតោ អសំសិ. គុយ្ហបាតុកតន្តិ តស្សា ឧចន្ទុំ អត្តនោ រហស្សំ បាតុកតំ. សុតំ មមេតន្តិ មយា បនេតំ តស្មិំ ខណេយេវ សុតំ.

រាជា តំ សុត្វា “ភរិយាយ តង្ខណញ្ញេវ សាសនំ បហិតំ ភវិស្សតី”តិ កុទ្ធោ ទេវិំ ឱលោកេសិ. តំ ញត្វា មហាសត្តោ “កិំ, ទេវ, ទេវិយា កុជ្ឈ, អហំ អតីតានាគតប្បច្ចុប្បន្នំ សព្ពំ ជានាមិ. ទេវ, តុម្ហាកំ តាវ រហស្សំ ទេវិយា កថិតំ ហោតុ, អាចរិយសេនកស្ស បុក្កុសាទីនំ វា រហស្សំ មម កេន កថិតំ, អហំ ឥតរេសម្បិ រហស្សំ ជានាមិយេវា”តិ សេនកស្ស តាវ រហស្សំ កថេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“យំ សាលវនស្មិំ សេនកោ, បាបកម្មំ អកាសិ អសព្ភិរូបំ;

សខិនោ រហោគតោ អសំសិ, គុយ្ហបាតុកតំ សុតំ មមេត”ន្តិ (ជា. ១.១៦.១១៧);

តត្ថ អសព្ភិរូបន្តិ អសាធុជាតិកំ លាមកំ អកុសលកម្មំ អកាសិ. ឯកស្មិំយេវ ហិ នគរេ អសុកំ នាម វេសិំ សាលវនុយ្យានេ បុរិសកិច្ចំ កត្វា តំ មារេត្វា អលង្ការំ គហេត្វា តស្សាយេវ សាដកេន ភណ្ឌិកំ កត្វា អត្តនោ ឃរេ អសុកដ្ឋានេ នាគទន្តកេ លគ្គេត្វា ឋបេសិ. សខិនោវាតិ អថ នំ, មហារាជ, ឯកស្ស សហាយកស្ស រហោគតោ ហុត្វា អក្ខាសិ, តម្បិ មយា សុតំ. នាហំ ទេវស្ស បច្ចត្ថិកោ, សេនកោយេវ. យទិ តេ បច្ចត្ថិកេន កម្មំ អត្ថិ, សេនកំ គណ្ហាបេហីតិ.

រាជា សេនកំ ឱលោកេត្វា “សច្ចំ, សេនកា”តិ បុច្ឆិត្វា “សច្ចំ, ទេវា”តិ វុត្តេ តស្ស ពន្ធនាគារប្បវេសនំ អាណាបេសិ. បណ្ឌិតោ បុក្កុសស្ស រហស្សំ កថេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“បុក្កុសបុរិសស្ស តេ ជនិន្ទ, ឧប្បន្នោ រោគោ អរាជយុត្តោ;

ភាតុច្ច រហោគតោ អសំសិ, គុយ្ហំ បាតុកតំ សុតំ មមេត”ន្តិ. (ជា. ២.២២.១១៧);

តត្ថ អរាជយុត្តោតិ មហារាជ, ឯតស្ស កុដ្ឋរោគោ ឧប្បន្នោ, សោ រាជានំ បត្តុំ អយុត្តោ, ឆុបនាត្ថិកោ ន ហោតិ. តុម្ហេ “បុក្កុសស្ស ឩរុ មុទុកោ”តិ មក្ខេយ្យាថ តស្ស ឩរុម្ហិ ពន្ធំ. សោ បនេស ចលពន្ធបិឡកាយ ផុដ្ឋោ, ទេវាតិ.

រាជា តម្បិ ឱលោកេត្វា “សច្ចំ បុក្កុសា”តិ បុច្ឆិត្វា “សច្ចំ ទេវា”តិ វុត្តេ តម្បិ ពន្ធនាគារំ បវេសាបេសិ. បណ្ឌិតោ កាវិន្ទស្សាបិ រហស្សំ កថេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“អាពាធោយំ អសព្ភិរូបោ, កាវិន្ទោ នរទេវេន ផុដ្ឋោ;

បុត្តស្ស រហោគតោ អសំសិ, គុយ្ហំ បាតុកតំ សុតំ មមេត”ន្តិ. (ជា. ២.២២.១១៨);

តត្ថ អសព្ភិរូបោតិ យេន សោ អាពាធេន ផុដ្ឋោ ចិរំ ចរតិ, សោ អាពាធោ អសព្ភិជាតិកោ លាមកោ, រាជកុលំ បវិសិតុំ ន យុត្តោ, មហារាជាតិ វទតិ.

រាជា តម្បិ ឱលោកេត្វា “សច្ចំ កាវិន្ទា”តិ បុច្ឆិត្វា “សច្ចំ ទេវា”តិ វុត្តេ តម្បិ ពន្ធនាគារំ បវេសាបេសិ. បណ្ឌិតោ ទេវិន្ទស្សាបិ រហស្សំ កថេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“ອຑ຺ຒວກ຺ກໍ ມຫິຣຕຕໍ ຄ຺ຍອາເຣ, ສເກ຺ກາ ເຕ ອທທາ ປິຕາມຫສ຺ສ;

ເທວິຕ຺ຕສ຺ສ ຄຕໍ ຕທ຺ຊ ຫຕ຺ຖໍ, ມາຕ຺ຸຖ ຣເທາຄເຕາ ອສິສິ;

ຄຸສ຺ສາປິຕຸຄຕໍ ສຸຕໍ ມເມຕ”ຕ຺ຕິ. (ຊາ. ໒.໒໒.໑໑໐);

ຕຕ຺ຖ ປິຕາມຫສ຺ສາຕິ ຕວ ປິຕາມຫສ຺ສ ຄຸສຣາຊສ຺ສ. ຕທ຺ຊ ຫຕ຺ຖິ຺ຕ຺ຕິ ຕໍ ມງ຺ຄລສມ຺ມຕໍ ມຫິຣຕຕໍ ອທ຺ຊ ເທວິຕ຺ຕສ຺ສ ຫຕ຺ຖຄຕໍ, ມຫາຣາຊາຕິ.

ຣາຊາ ຕມ຺ປິ ສຸເລີເກຕ຺ວາ “ສຈ຺ຈໍ ເທວິຕ຺ຕາ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ “ສຈ຺ຈໍ ເທວາ”ຕິ ວຸຕ຺ເຕ ຕມ຺ປິ ພາຕກາຄາເຣ ປເວສາເປສິ. ລວີ “ເທິຂິສຕໍ ວສິສ຺ສາມາ”ຕິ ວິເຕ຺ຕາ ສເຕ຺ຕປິ ເຕ ພາຕກາຄາເຣ ປວິຖາ. ເທິຂິສເຕ຺ຕາ “ມຫາຣາຊ, ຖຸມິຕາ ການເລຕາຫໍ ‘ອຕ຺ເຕາ ຄຸຍ຺ຍາປເຣສ຺ສ ນ ກເຖຕ຺ພ຺ພ’ຕ຺ຕິ ວທາມິ, ວທນ຺ຕາ ປນ ມຫາວິນາສໍ ປຕ຺ຕາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ຄຕ຺ຕິ ສມ຺ມໍ ທເສນ຺ເຕາ ຖຸມາ ກາຖາ ອການິ –

“ຄຸຍ຺ຍສ຺ສ ຫິ ຄຸຍ຺ຍເມວ ສາທຸ, ນ ຄຸຍ຺ຍສ຺ສ ປສຕ຺ຕມາວິກມ຺ມໍ;

ອນິປຸຕ຺ຕາ ສເຫຍ຺ຍ ຊີເວີ, ນິປຸເຕ຺ຕາວ ພວາສຸລໍ ກເລຫຍ຺ຍ.

“ນ ຄຸຍ຺ຍສຕ຺ວ ວິວເຣຍ຺ຍ, ຣເກ຺ຂຍ຺ຍ ນໍ ພວາ ນິຊີ;

ນ ຫິ ປິຕຸກເຕາ ສາທຸ, ຄຸເຍ຺ຍາ ອເຕ຺ວາ ປຊານຕາ.

“ຂີພາ ຄຸຍ຺ຍານ ນິເສຍ຺ຍ, ອມິຕ຺ຕສ຺ສ ວ ປຕິ຺ທິເຕາ;

ເພາ ວາມິເສນ ນິຫີເຣາ, ຫທພເຕ຺ເນາ ວ ເພາ ນເຣາ.

“ຄຸຍ຺ຍສຕ຺ວ ອສມ຺ພຸທ຺ທິ, ສເມ຺ພາຊພຕິ ເພາ ນເຣາ;

ມຕ຺ເຕກທກພາ ຕສ຺ສ, ທາສກ຺ເຂາ ຕິຕິກ຺ຂຕິ.

“ພາວເຕ຺ຕາ ປຸຣິສສ຺ສຕ຺ວ, ຄຸຍ຺ຍາຊານຕ຺ຕິ ມຕ຺ຕິນໍ;

តាវន្តោ តស្ស ឧព្ពេគា, តស្មា គុយ្ហំ ន វិស្សជេ។

“វិវិច្ច ភាសេយ្យ ទិវា រហស្សំ, រត្តិំ គិរំ នាតិវេលំ បមុញ្ចេ;

ឧបស្សុតិកា ហិ សុណន្តិ មន្តំ, តស្មា មន្តោ ខិប្បមុបេតិ ភេទ”ន្តិ។ (ជា។ ២។២២។១១១-១១៩);

តត្ថ អមិត្តស្ស ចាតិ ឥត្ថិយា ច បច្ចត្ថិកស្ស ច ន កថេយ្យ។ សំហីរោតិ យោ ច យេន កេនចិ អាមិសេន សំហីរតិ ឧបលាបតិ សង្គហំ គច្ឆតិ, តស្សបិ ន កថេយ្យ។ ហទយត្ថេនោតិ យោ ច អមិត្តោ មិត្តបតិរូបកោ មុខេន អញ្ញំ កថេតិ, ហទយេន អញ្ញំ ចិន្តេតិ, តស្សបិ ន កថេយ្យ។ អសម្ពុទ្ធន្តិ បរេហិ អញ្ញាតំ។ “អសម្ពោធ”ន្តិបិ បាឋោ, បរេសំ ពោធេតុំ អយុត្តន្តិ អត្ថោ។ តិតិក្ខតីតិ តស្ស អក្កោសម្បិ បហារម្បិ ទាសោ វិយ ហុត្វា អធិវាសេតិ។ មន្តិនន្តិ មន្តិនំ, មន្តីនំ វា អន្តរេ យាវន្តោ ជានន្តីតិ អត្ថោ។ តាវន្តោតិ តេ គុយ្ហជាននកេ បដិច្ច តត្តកា តស្ស ឧព្ពេគា សន្តាសា ឧប្បជ្ជន្តិ។ ន វិស្សជេតិ ន វិស្សជ្ជេយ្យ បរំ ន ជានាបេយ្យ។ វិវិច្ចាតិ សចេ ទិវា រហស្សំ មន្តេតុកាមោ ហោតិ, វិវិត្តំ ឱកាសំ ការេត្វា សុប្បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ មន្តេយ្យ។ នាតិវេលន្តិ រត្តិំ រហស្សំ កថេន្តោ បន អតិវេលំ មរិយាទាតិក្កន្តំ មហាសទ្ទំ ករោន្តោ គិរំ នប្បមុញ្ចេយ្យ។ ឧបស្សុតិកា ហីតិ មន្តនដ្ឋានំ ឧបគន្ត្វា តិរោកុដ្ដាទីសុ ឋត្វា សោតារោ។ តស្មាតិ មហារាជ, តេន ការណេន សោ មន្តោ ខិប្បមេវ ភេទមុបាគមីតិ។

រាជា មហាសត្តស្ស កថំ សុត្វា “ឯតេ សយំ រាជវេរិនោ ហុត្វា បណ្ឌិតំ មម វេរិំ ករោន្តី”តិ កុជ្ឈិត្វា “គច្ឆ នេ នគរា និក្ខាមេត្វា សូលេសុ វា ឧត្តាសេថ, សីសានិ វា តេសំ ឆិន្ទថា”តិ អាណាបេសិ។ តេសុ បច្ឆាពាហំ ពន្ធិត្វា ចតុក្កេ ចតុក្កេ កសាហិ បហារសហស្សំ ទត្វា នីយមានេសុ បណ្ឌិតោ “ទេវ, ឥមេ តុម្ហាកំ បោរាណកា អមច្ចា, ខមថ នេសំ អបរាធ”ន្តិ រាជានំ ខមាបេសិ។ រាជា តស្ស វចនំ សុត្វា “សាធូ”តិ តេ បក្កោសាបេត្វា តស្សេវ ទាសេ កត្វា អទាសិ។ សោ បន តេ តត្ថេវ ភុជិស្សេ អកាសិ។ រាជា “តេន ហិ មម វិជិតេ មា វសន្តូ”តិ បព្វាជនីយកម្មំ អាណាបេសិ។ បណ្ឌិតោ “ខមថ, ទេវ, ឥមេសំ អន្ធពាលានំ ទោស”ន្តិ ខមាបេត្វា តេសំ ឋានន្តរានិ បុន បាកតិកានិ ការេសិ។ រាជា “បច្ចាមិត្តេសុបិ តាវស្ស ឯវរូបី មេត្តា ផរតិ, អញ្ញេសុ ជនេសុ កថំ ន ផរិស្សតី”តិ បណ្ឌិតស្ស អតិវិយ បសន្នោ អហោសិ។ តតោ បដ្ឋាយ ចត្តារោ បណ្ឌិតា ឧទ្ធតទាឋា វិយ សប្បា និព្វិសា ហុត្វា កិញ្ចិ កថេតុំ នាសក្ខិំសុ។

បញ្ចបណ្ឌិតបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

និដ្ឋិតា ច បរិខិច្ចកថា។

យុទ្ធបរាជយកណ្ឌំ

តតោ បដ្ឋាយ បណ្ឌិតោវ រញ្ញោ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច អនុសាសតិ។ សោ ចិន្តេសិ “រញ្ញោ សេតច្ឆត្តមត្តមេវ, រជ្ជំ បន អហមេវ ចិន្តេមិ, មយា អប្បមត្តេន ភវិតុំ វដ្ដតី”តិ។ សោ នគរេ មហាបាការំ នាម ការេសិ, តថា អនុបាការញ្ច ទ្វារដ្ដាលកេ អន្តរដ្ដាលកេ ឧទកបរិខំ កទ្ទមបរិខំ សុក្ខបរិខន្តិ តិស្សោ បរិខាយោ ការេសិ, អន្តោនគរេ ជិណ្ណគេហានិ បដិសង្ខរាបេសិ, មហាបោក្ខរណិយោ ការេត្វា តាសុ ឧទកនិធានំ ការេសិ, នគរេ សព្វកោដ្ឋាគារានិ ធញ្ញស្ស បូរាបេសិ, ហិមវន្តប្បទេសតោ កុលូបកតាបសេហិ កុទ្រូសកុមុទពីជានិ អាហរាបេសិ, ឧទកនិទ្ធមនានិ សោធាបេត្វា តត្ថ រោបាបេសិ, ពហិនគរេបិ ជិណ្ណសាលាបដិសង្ខរណកម្មំ ការេសិ។ កិំ ការណា? អនាគតភយបដិឃាតត្ថំ។ តតោ តតោ អាគតវាណិជេបិ “សម្មា, តុម្ហេ កុតោ អាគតត្ថា”តិ បុច្ឆិត្វា “អសុកដ្ឋានតោ”តិ វុត្តេ “តុម្ហាកំ រញ្ញោ កិំ បិយ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “អសុកំ នាមា”តិ វុត្តេ តេសំ សម្មានំ ការេត្វា វិស្សជ្ជេត្វា អត្តនោ ឯកសតេ យោធេ បក្កោសាបេត្វា “សម្មា, មយា ទិន្នំ បណ្ណាការំ គហេត្វា ឯកសតរាជធានិយោ គន្ត្វា ឥមេ បណ្ណាការេ អត្តនោ បិយកាមតាយ តេសំ រាជូនំ ទត្វា តេនេវ ឧបដ្ឋហន្តា តេសំ កិរិយំ វា មន្តំ វា ញត្វា មយ្ហំ សាសនំ បេសេន្តា តត្ថេវ វសថ, អហំ វោ បុត្តទារំ បោសេស្សាមី”តិ វត្វា កេសញ្ចិ កុណ្ឌលេ, កេសញ្ចិ បាទុកាយោ, កេសញ្ចិ ខគ្គេ, កេសញ្ចិ សុវណ្ណមាលាយោ អក្ខរានិ ឆិន្ទិត្វា “យទា មម កិច្ចំ អត្ថិ, តទា បញ្ញាយន្តូ”តិ អធិដ្ឋហិត្វា តេសំ ហត្ថេ ទត្វា បេសេសិ។ តេ តត្ថ តត្ថ គន្ត្វា តេសំ តេសំ រាជូនំ បណ្ណាការំ ទត្វា “កេនត្ថេនាគតា”តិ វុត្តេ “តុម្ហេ ឧបដ្ឋាតុំ អាគតម្ហា”តិ វត្វា “កុតោ អាគតត្ថា”តិ បុដ្ឋា អាគតដ្ឋានំ អវត្វា អញ្ញានិ ឋានានិ អាចិក្ខិត្វា “តេន ហិ សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិតេ ឧបដ្ឋហន្តា តេសំ អព្ភន្តរិកា អហេសុំ។

តទា កបិលរដ្ឋេ សង្ខពាលកោ នាម រាជា អាវុធានិ សជ្ជាបេសិ, សេនំ សង្គណ្ហិ។ តស្ស សន្តិកេ ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសោ បណ្ឌិតស្ស សាសនំ បេសេសិ “សាមិ, មយំ ឥទំ បវត្តិំ ‘ឥទំ នាម ករិស្សតី’តិ ន ជានាម, អាវុធានិ សជ្ជាបេតិ, សេនំ សង្គណ្ហតិ, តុម្ហេ បុរិសេ បេសេត្វា ឥទំ បវត្តិំ តថតោ ជានាថា”តិ។ អថ មហាសត្តោ សុវបោតកំ អាមន្តេត្វា “សម្ម, កបិលរដ្ឋេ សង្ខពាលកោ នាម រាជា អាវុធានិ សជ្ជាបេសិ, ត្វំ តត្ថ គន្ត្វា ‘ឥមំ នាម ករោតី’តិ តថតោ ញត្វា សកលជម្ពុទីបំ អាហិណ្ឌិត្វា មយ្ហំ បវត្តិំ អាហរាហី”តិ វត្វា មធុលាជេ ខាទាបេត្វា មធុបានីយំ បាយេត្វា សតបាកសហស្សបាកេហិ តេលេហិ បក្ខន្តរំ មក្ខេត្វា បាចីនសីហបញ្ជរេ ឋត្វា វិស្សជ្ជេសិ។ សោបិ តត្ថ គន្ត្វា តស្ស បុរិសស្ស សន្តិកា តស្ស រញ្ញោ បវត្តិំ តថតោ ញត្វា សកលជម្ពុទីបំ បរិគ្គណ្ហន្តោ កបិលរដ្ឋេ ឧត្តរបញ្ចាលនគរំ បាបុណិ។ តទា តត្ថ ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ នាម រាជា រជ្ជំ ការេសិ។ តស្ស កេវដ្ដោ នាម ព្រាហ្មណោ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច អនុសាសតិ, បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ។ សោ បច្ចូសកាលេ បពុជ្ឈិត្វា ទីបាលោកេន អលង្កតប្បដិយត្តំ សិរិគព្ភំ ឱលោកេន្តោ អត្តនោ មហន្តំ យសំ ទិស្វា “អយំ មម យសោ, កស្ស សន្តកោ”តិ ចិន្តេត្វា “ន អញ្ញស្ស សន្តកោ ចូឡនិព្រហ្មទត្តស្ស, ឯវរូបំ បន យសទាយកំ រាជានំ សកលជម្ពុទីបេ អគ្គរាជានំ កាតុំ វដ្ដតិ, អហញ្ច អគ្គបុរោហិតោ ភវិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា បាតោវ ន្ហត្វា ភុញ្ជិត្វា អលង្ករិត្វា រញ្ញោ សន្តិកំ គន្ត្វា “មហារាជ, សុខំ សយថា”តិ សុខសេយ្យំ បុច្ឆិត្វា “អាម, បណ្ឌិតា”តិ វុត្តេ រាជានំ “ទេវ, មន្តេតព្ពំ អត្ថី”តិ អាហ។ “វទ, អាចរិយា”តិ។ “ទេវ, អន្តោនគរេ រហោ នាម ន សក្កា លទ្ធុំ, ឧយ្យានំ គច្ឆាមា”តិ។ “សាធុ, អាចរិយា”តិ រាជា តេន សទ្ធិំ ឧយ្យានំ គន្ត្វា ពលកាយំ ពហិ ឋបេត្វា អារក្ខំ ការេត្វា ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ ឧយ្យានំ បវិសិត្វា មង្គលសិលាបដ្ដេ និសីទិ។

តទា សុវបោតកោបិ តំ កិរិយំ ទិស្វា “ភវិតព្ពមេត្ថ ការណេន, អជ្ជ បណ្ឌិតស្ស អាចិក្ខិតព្ពយុត្តកំ កិញ្ចិ សុណិស្សាមី”តិ ឧយ្យានំ បវិសិត្វា មង្គលសាលរុក្ខស្ស បត្តន្តរេ និលីយិត្វា និសីទិ។ រាជា “ភណថ, អាចរិយា”តិ អាហ។ “មហារាជ, តវ កណ្ណេ ឋេតា ករោហិ, ចតុក្កណ្ណោ មន្តោ ភិជ្ជិស្សតិ។ សចេ, មហារាជ, មម វចនំ ករេយ្យាសិ, សកលជម្ពុទីបេ តំ អគ្គរាជានំ ករោមី”តិ។ សោ មហាតណ្ហាយ តស្ស វចនំ សុត្វា សោមនស្សប្បត្តោ ហុត្វា “ភណថ, អាចរិយ, ករិស្សាមិ តេ វចនន្តិ” អាហ។ “ទេវ, មយំ សេនំ សង្គណ្ហិត្វា បឋមំ ឯកនគរំ រុន្ធិត្វា គណ្ហិស្សាម, អហញ្ហិ ចូឡអក្ខរេន នគរំ បវិសិត្វា រាជានំ វក្ខាមិ – មហារាជ, តវ យុទ្ធេន កិច្ចំ នត្ថិ, កេវលំ អម្ហាកំ រជ្ជំ? សន្តកោ ហោហិ, តវ រជ្ជំ តវេវ ភវិស្សតិ, យុជ្ឈន្តោ បន អម្ហាកំ ពលវាហនស្ស មហន្តតាយ ឯកន្តេន បរាជិស្សសី”តិ។ “សចេ មេ វចនំ ករិស្សតិ, សង្គណ្ហិស្សាម នំ។ នោ ចេ, យុជ្ឈិត្វា ជីវិតក្ខយំ បាបេត្វា ទ្វេ សេនា គហេត្វា អញ្ញំ នគរំ គណ្ហិស្សាម, តតោ អញ្ញន្តិ ឯតេនុបាយេន សកលជម្ពុទីបេ រជ្ជំ គហេត្វា ‘ជយបានំ បិវិស្សាមា’តិ វត្វា ឯកសតរាជានោ អម្ហាកំ នគរំ អានេត្វា ឧយ្យានេ អាបានមណ្ឌបំ ការេត្វា តត្ថ និសិន្នេ វិសមិស្សកំ សុរំ បាយេត្វា សព្ពេបិ តេ រាជានោ ជីវិតក្ខយំ បាបេត្វា ឯកសតរាជធានីសុ រជ្ជំ អម្ហាកំ ហត្ថគតំ ករិស្សាម។ ឯវំ ត្វំ សកលជម្ពុទីបេ អគ្គរាជា ភវិស្សសី”តិ។ សោបិ “សាធុ, អាចរិយ, ឯវំ ករិស្សាមី”តិ វទតិ។ “មហារាជ, ចតុក្កណ្ណោ មន្តោ នាម, អយញ្ហិ មន្តោ ន អញ្ញេន ញាតព្ពោ, តស្មា បបញ្ចំ អកត្វា សីឃំ និក្ខមថា”តិ។ រាជា តុស្សិត្វា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិ។

សុវបោតកោ តំ សុត្វា តេសំ មន្តបរិយោសានេ សាខាយំ ឱលម្ពន្តំ ឱតរន្តោ វិយ សេនកស្ស សីសេ វច្ចបិណ្ឌំ បាតេត្វា “កិមេត”ន្តិ មុខំ វិវរិត្វា ឧទ្ធំ ឱលោកេន្តស្ស អបរម្បិ មុខេ បាតេត្វា “កិរិ កិរី”តិ សទ្ទំ វិរវន្តោ សាខតោ ឧប្បតិត្វា “សេនក, ត្វំ ចតុក្កណ្ណមន្តោតិ មញ្ញសិ, ឥទានេវ ឆក្កណ្ណោ ជាតោ, បុន អដ្ឋកណ្ណោ ហុត្វា អនេកសតកណ្ណោបិ ភវិស្សតី”តិ វត្វា “គណ្ហថ, គណ្ហថា”តិ វទន្តានំយេវ វាតវេគេន មិថិលំ គន្ត្វា បណ្ឌិតស្ស និវេសនំ បាវិសិ។ តស្ស បន ឥទំ វត្តំ – សចេ កុតោចិ អាភតសាសនំ បណ្ឌិតស្សេវ គោចរំ ហោតិ, អថស្ស អំសកូដេ ឱតរតិ, សចេ អមរាទេវិយាបិ សោតព្ពំ វទតិ, ឧច្ឆង្គេ ឱតរតិ, សចេ មហាជនេន សោតព្ពំ, ភូមិយំ ឱតរតិ។ តទា សោ បណ្ឌិតស្ស អំសកូដេ ឱតរិ។ តាយ សញ្ញាយ “រហស្សេន ភវិតព្ព”ន្តិ មហាជនោ បដិក្កមិ។ បណ្ឌិតោ តំ គហេត្វា ឧបរិបាសាទតលំ អភិរុយ្ហ “កិំ តេ, តាត, ទិដ្ឋំ សុត”ន្តិ បុច្ឆិ។ អថស្ស សោ “អហំ, ទេវ, សកលជម្ពុទីបេ វិចរន្តោ អញ្ញស្ស រញ្ញោ សន្តិកេ កិញ្ចិ គុយ្ហំ បស្សាមិ, ឧត្តរបញ្ចាលនគរេ បន ចូឡនិព្រហ្មទត្តស្ស បុរោហិតោ កេវដ្ដោ នាម ព្រាហ្មណោ រាជានំ ឧយ្យានំ នេត្វា ចតុក្កណ្ណមន្តំ គណ្ហិ អហំ សាខន្តរេ និសីទិត្វា តេសំ មន្តំ សុណិត្វា មន្តបរិយោសានេ តស្ស សីសេ ច មុខេ ច វច្ចបិណ្ឌំ បាតេត្វា អាគតោម្ហី”តិ វត្វា សព្ពំ ករេសិ។ ‘រញ្ញា សម្បដិច្ឆិត’ន្តិ វុត្តេ “សម្បដិច្ឆិ, ទេវា”តិ អាហ។

អថស្ស បណ្ឌិតោ កត្តព្ពយុត្តកំ សក្ការំ កត្វា តំ មុទុបច្ចត្ថរណេ សុវណ្ណបញ្ជរេ សុទ្ធំ សយាបេត្វា “កេវដ្ដោ មម មហោសធស្ស បណ្ឌិតភាវំ ន ជានាតិ មញ្ញេ, អហំ ន ជានិស្សំ មន្តស្ស មត្ថកំ បាបុណិតុំ ទស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា នគរតោ ទុគ្គតកុលានិ នីហរាបេត្វា ពហិ និវាសាបេសិ, រដ្ឋជនបទទ្វារគាមេសុ សមិទ្ធានិ មហេសក្ខកុលានិ អាហរិត្វា អន្តោនគរេ និវាសាបេសិ, ពហុំ ធនធញ្ញំ ការេសិ។ ចូឡនិព្រហ្មទត្តោបិ កេវដ្ដស្ស វចនំ គហេត្វា សេនង្គបរិវុតោ គន្ត្វា ឯកំ មុទ្ធកនគរំ បរិក្ខិបិ។ កេវដ្ដោបិ វុត្តនយេនេវ តត្ថ បវិសិត្វា តំ រាជានំ សញ្ញាបេត្វា អត្តនោ សន្តកមកាសិ។ ទ្វេ សេនា ឯកតោ កត្វា តតោ អញ្ញំ នគរំ រុន្ធតិ។ ឯតេនុបាយេន

បដិបាដិយា សព្ពានិ តានិ រជ្ជានិ គណ្ហិ ឯវំ ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ កេវដ្ដស្ស វចនេ ឋិតោ, ឋបេត្វា វេទេហរាជានំ សេសរាជានោ សកលជម្ពុទីបេ អត្តនោ វសេ អកាសិ។ ពោធិសត្តស្ស បន ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសា "ចូឡនិព្រហ្មទត្តេន ឯត្តកានិ រជ្ជានិ គហិតានិ, អប្បមត្តា ហោថា"តិ និច្ចំ សាសនំ បហិណិំសុ។ សោបិ នេសំ "អហំ ឥធ អប្បមត្តោ វសាមិ, តុម្ហេ អតន្ទិតា អប្បមត្តា ហុត្វា វសថា"តិ បដិបេសេសិ។

ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ សត្តវស្សសត្តមាសាធិកេហិ សត្តសំវច្ឆរេហិ វេទេហរជ្ជំ ឋបេត្វា សេសំ សកលជម្ពុទីបេ រជ្ជំ គហេត្វា កេវដ្ដំ អាហ – "អាចរិយ, មិថិលាយំ វេទេហរជ្ជំ គណ្ហាមា"តិ។ "មហារាជ, មហោសធបណ្ឌិតស្ស វសនដ្ឋានេ រជ្ជំ គណ្ហិតុំ ន សក្ខិស្សាម។ សោ ហិ ឯវំ ញាណសម្បន្នោ ឯវំ ឧបាយកុសលោ"តិ សោ ចិន្តេត្វា ចន្ទមណ្ឌលំ ឧទ្ធរន្តោ វិយ មហោសធស្ស គុណេ កថេសិ។ អយមិញ្ញាសមត្ថោ ឧបាយកុសលោ, តស្មា "មិថិលរជ្ជំ រាម អប្បមត្តកំ, សកលជម្ពុទីបេ រជ្ជំ អម្ហាកំ បហោតិ, កិំ តេន អម្ហាក"ន្តិ ឧបាយេនេវ រាជានំ សញ្ញាបេសិ។ សេសរាជានោបិ "មយំ មិថិលរជ្ជំ គហេត្វាវ ជយបានំ បិវិស្សាមា"តិ វទន្តិ។ កេវដ្ដោ តេបិ និវារេត្វា "វេទេហរជ្ជំ គហេត្វា កិំ ករិស្សាម, សោបិ រាជា អម្ហាកំ សន្តកោវ, តស្មា និវត្តថា"តិ តេ ឧបាយេនេវ និវារេសិ។ តេ តស្ស វចនំ សុត្វា និវត្តិំសុ។ មហាសត្តស្ស ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសា សាសនំ បេសយិំសុ "ព្រហ្មទត្តោ ឯកសតរាជបរិវុតោ មិថិលំ អាគន្ត្វាន និវត្តិត្វា អត្តនោ នគរមេវ គតោ"តិ។ សោបិ នេសំ "ឥតោ បដ្ឋាយ តស្ស កិរិយំ ជានាថា"តិ បដិបេសេសិ។ ព្រហ្មទត្តោបិ កេវដ្ដេន សទ្ធិំ "ឥទានិ កិំ ករិស្សាមី"តិ មន្តេត្វា "ជយបានំ បិវិស្សាមា"តិ វុត្តេ ឧយ្យានំ អលង្ការិត្វា ចាដិសតេសុ ចាដិសហស្សេសុ សុរំ ឋបេថ, នានាវិធានិ ច មច្ឆមំសាទីនិ ឧបនេថា"តិ សេវកេ អាណាបេសិ។ ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសា តំ បវត្តិំ បណ្ឌិតស្ស អារោចេសុំ។ សោ បន "វិសេន សុរំ យោជេត្វា រាជានោ មារេតុកាមោ"តិ ន ជានិំសុ។ មហាសត្តោ បន សុវបោតកស្ស សន្តិកា សុត្វា តថតោ ញាត្វា "នេសំ សុរាបានមណ្ឌលំ តថតោ ញាត្វា មម បេសេថា"តិ បដិសាសនំ បេសេសិ។ តេ តថា ករិំសុ។

បណ្ឌិតោ "មាទិសេ ធរមានេ ឯត្តកានំ រាជូនំ មរណំ អយុត្តំ, អវស្សយោ នេសំ ភវិស្សាមី"តិ ចិន្តេត្វា សហជាតេ យោធសហស្សេ បក្កោសាបេត្វា "សម្មា, ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ កិរ ឧយ្យានំ អលង្ការាបេត្វា ឯកសតរាជបរិវុតោ សុរំ បិវិតុកាមោ, តុម្ហេ តត្ថ គន្ត្វា រាជូនំ អាសនេសុ បញ្ញត្តេសុ កិញ្ចិ អនិសិន្នេយេវ 'ចូឡនិព្រហ្មទត្តស្ស អនន្តរំ មហារហំ អាសនំ អម្ហាកំ រញ្ញោ ទេថា'តិ វត្វា គហេត្វា តេសំ បុរិសេហិ 'តុម្ហេ កស្ស បុរិសា'តិ វុត្តេ 'វេទេហរាជស្សា'តិ វទេយ្យាថ។ តេ តុម្ហេហិ សទ្ធិំ 'មយំ សត្តវស្សសត្តមាសាធិកានិ សត្តវស្សានិ រជ្ជំ គណ្ហន្តា ឯកទិវសម្បិ វេទេហរាជានំ ន បស្សាម, កិំ រាជា នាមេស, គច្ឆ បរិយន្តេ អាសនំ គណ្ហថា'តិ វទន្តា កលហំ ករិស្សន្តិ។ អថ តុម្ហេ 'ឋបេត្វា ព្រហ្មទត្តំ អញ្ញោ អម្ហាកំ រញ្ញោ ឧត្តរិតរោ នាម នត្ថី'តិ កលហំ វឌ្ឍេត្វា អម្ហាកំ រញ្ញោ អាសនមត្តម្បិ អលភន្តា 'ន ទានិ តេ សុរំ បាតុំ មច្ឆមំសំ ខាទិតុំ ទស្សាមា'តិ នទន្តា វគ្គន្តា មហាសទ្ទំ កត្វា តេសំ សន្តាសំ ជនេត្វា មហន្តេហិ មុគ្គរេហិ សព្ពចាដិយោ ភិន្ទិត្វា មច្ឆមំសំ វិប្បកិរិត្វា អបរិភោគំ កត្វា វេគេន សេនាយ អន្តរំ បវិសិត្វា ទេវតាវិ បវិដ្ឋា អសុរា វិយ មហន្តំ កោលាហលំ ជនេត្វា 'មយំ មិថិលនគរេ មហោសធបណ្ឌិតស្ស បុរិសា, សក្កោន្តា អម្ហេ គណ្ហថា'តិ អត្តានំ អាវិកត្វា ជានាបេត្វា អាគច្ឆថា"តិ បេសេសិ។ តេ "សាធូ"តិ តស្ស វចនំ សម្បដិច្ឆិត្វា វន្ទិត្វា សន្នទ្ធបញ្ចាវុធា និក្ខមិត្វា តត្ថ គន្ត្វា នន្ទនវនមិវ អលង្កតំ ឧយ្យានំ បវិសិត្វា សមុស្សិតសេតច្ឆត្តំ ឯកសតរាជបល្លង្កំ អាទិំ កត្វា អលង្កតបដិយត្តំ សុរាបិវនដ្ឋានំ ទិស្វា មហាសត្តេន

วุตฺตนิยาเมเนว สพฺพํ กตฺวา มหาชนํ สนฺโตเสตฺวา มิถิลิกิมุตา ปกฺกมึสุ ราชปุริสาปิ ตํ ปวตฺตึ เตสํ รญฺโญ อาโรเจสุํ จูฬนิพฺรหฺมทตฺโตปิ “อุปทฺทวสฺส นาม เม วิโสธกสฺส อนฺตราโย กโต”ติ กุชฺฌิ ราชาโนปิ “อมฺหากํ ชยปานํ ปิตํ นาทาสี”ติ กุชฺฌึสุ พลกายาปิ “มยํ อมฺหากํ สุรํ ปิตุํ น ลภิมฺหา”ติ กุชฺฌึสุ

จูฬนิพฺรหฺมทตฺโต เต ราชาโน อามนฺเตตฺวา “เอถ, โภ, มิถิลํ คนฺตฺวา วิเทหราชสฺส นครํ สีหํ ภินฺทิตฺวา ปาเทหิ อกฺกมิตฺวา นิสินฺนา ชยปานํ ปิวิสฺสาม, เสนํ กายพลญฺจ กาเรถา”ติ วตฺวา ปุน สุราคาเร กเภตฺวา “อมฺหากํ อุปทฺทวสฺส มตฺถสฺส อนฺตรายกรํ ปญฺญายิตฺตํ คณฺหิสฺสาม, อุคฺคตราชูนํ อฏฺฐารสอกฺโขภณีสงฺขาย เสนาย ปริวุตา คจฺฉาม, เอถ, อาจริยา”ติ อาห พฺราหฺมโณ อตฺตโน ปณฺฑิตภาเวน จินฺเตสิ “มโหสธปณฺฑิตํ ชินิตุํ นาม น สกฺกา, อมฺหากํ เอวํ ลชฺชิตพฺพํ ภวิสฺสติ, นิวตฺตาเปสฺสามิ น”นฺติ อถ นํ อุวาจ – “มหาราช, น อิม วิเทหราชสฺส ทาเรยา, มโหสธปณฺฑิตสฺส สํวิธานเมตํ, มหานุภาโว ปเนส, เตน รกฺขิตา มิถิลา สีหรกฺขิตคุหา วิย น สกฺกา เกนจิ คเหตุํ, เกวลํ อมฺหากํ ลชฺชนกํ ภวิสฺสติ, อลํ ตตฺถ คมเนนา”ติ ราชา ปน ขตฺติยมาเนน อิสฺสริยมเทน มตฺโต หุตฺวา “กึ โส กริสฺสตี”ติ วตฺวา อุคฺคตราชปริวุโต อฏฺฐารสอกฺโขภณีสงฺขาย เสนาย สทฺธึ นิกฺขมิ เกวฏฺโฏปิ อตฺตโน วจนํ คณฺหาเปตุํ อสกฺโกนฺโต “รญฺโญ ปจฺจตฺถิกภาวํ นาม อยุตฺต”นฺติ เตน สทฺธึเยว นิกฺขมิ เตปิ เอกรตฺเตเนว มิถิลํ ปตฺวา อตฺตโน ทตฺวากิจฺจํ ปณฺฑิตสฺส วเทมิสุ ปเรติ ปณฺฑิตกิจฺจกปุริสาปิสฺส สาสนํ ปหิณึสุ “จูฬนิพฺรหฺมทตฺโต ‘วิเทหราชานํ คณฺหิสฺสามี’ติ อุคฺคตราชปริวุโต อาคจฺฉติ, ปณฺฑิโต อปฺปมตฺโต โหตุ, อชฺช อสุกฏฺฐานํ นาม อาคโต, อชฺช อสุกฏฺฐานํ, อชฺช นครํ ปาปุณิสฺสตี”ติ ปณฺฑิตสฺส นิพทฺธํ เปเสนฺติเยว ตํ สุตฺวา มหาสตฺโต อปฺปมตฺโต อโหสิ วิเทหราชา ปน “พฺรหฺมทตฺโต กิร ขลุ นครํ คเหตุํ อาคจฺฉตี”ติ ปรมฺปรโฆสเนน อสฺโสสิ

อถ พฺรหฺมทตฺโต อาคนฺตฺวา ปุรโตเยว สุกฺกาสนํ ธสหสฺสานิ ปาริยาเมน อาคนฺตฺวา สกลนครํ ปริวาเรสิ อถ นํ หตฺถิปาการรถปาการาทีหิ ปริกฺขิปาเปตฺวา เตสุ เตสุ ฐาเนสุ พลคุมฺพํ ฐเปสิ มนุสฺสา สฺวาเนตฺวา อปฺโผเฏนฺตา เสฬิตฺตา นจฺจนฺตา คชฺชนฺตา นทนฺตา มหาโฆสํ กโรนฺตา อฏฺฐํสุ ทีเปการเนน เจว อลงฺการาภาเรน จ สกลนครโอภาสิกา มิถิลา เอกาการา อโหสิ หตฺถิอสฺสรถปทาติมาตํ สทฺเทน ปถวี ภิชฺชนกาลํ วิย อโหสิ จตฺตาโร ปณฺฑิตา สูรปฺปามสทฺทํ สุตฺวา อชานนฺตา รญฺโญ สนฺติกํ คนฺตฺวา “มหาราช, สูรปฺปามสทฺโท ชาโต, น โข ปน มยํ ชานาม, กึ นาเมตํ, ชีวิสฺสติ วฑฺฒตี”ติ อาหํสุ ตํ สุตฺวา ราชา “จูฬนิพฺรหฺมทตฺโต นุ โข อาคโต ภเวยฺยา”ติ สีหปญฺชรํ วิวริตฺวา โอโลเกนฺโต ตสฺสาคมนภาวํ ญตฺวา ภีตตสิโต “นตฺถิ อมฺหากํ ชีวิตํ, สพฺเพ โน ชีวิตกฺขยํ ปาเปสฺสตี”ติ เตหิ สทฺธึ สลฺลปนฺโต นิสีทิ มหาสตฺโต ปน ตสฺสาคตภาวํ ญตฺวา สีโห วิย อเฉมฺภิโต สกลนคเร อารกฺขํ สํวิทหิตฺวา “ราชานํ อสฺสาเสสฺสามี”ติ ราชนิเวสนํ อภิรุหิตฺวา อุปคนฺตฺวา อฏฺฐาสิ ราชา ตํ ทิสฺวาว ปฏิลทฺธสฺสาสา หุตฺวา “ฐเปตฺวา มม ปุตฺตํ มโหสธปณฺฑิตํ อญฺโญ มํ ทุกฺขปมุญฺจนกํ เมเทตุํ สมตฺโถ นาม นตฺถี”ติ จินฺเตตฺวา เตน สทฺธึ สลฺลปนฺโต อาห –

“ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᨶᩣᨿ, ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᩣᨿᨾᩣᨣᨲᩮᩣ;

ᩈᩣᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩥᨿᩣ ᩈᩮᨶᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵ᪨

᪄᪅᪁᪨

“ᩅᩦᨳᩥᨾᨲᩦ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨲᩦ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩣ;

ᩐᩉᩣᩁᩥᨶᩦ ᩈᨴ᩠ᨴᩅᨲᩦ, ᨽᩮᩁᩥᩈᨦ᩠ᨡᨸ᩠ᨸᨻᩮᩣᨵᨶᩣ᪨

᪄᪅᪂᪨

“ᩃᩮᩣᩉᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣ, ᨵᨩᩥᨶᩦ ᩅᩣᨾᩁᩮᩣᩉᩥᨶᩦ;

ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩥᨿᩮᩉᩥ ᩈᩩᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ, ᩈᩪᩁᩮᩉᩥ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪄᪅᪃᪨

“ᨴᩈᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᩋᩣᩉᩩ, ᨽᩪᩁᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩁᩉᩮᩣᨣᨾᩣ;

ᨾᩣᨲᩣ ᩑᨠᩣᨴᩈᩦ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩥᨿᩴ ᨸᩈᩣᩈᨲᩥ᪨

᪄᪅᪄᪨

“ᩋᨳᩮᨲ᩠ᨳᩮᨠᩈᨲᩴ ᨡᨲ᩠ᨿᩣ, ᩋᨶᩩᨿᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩈᩔᩥᨶᩮᩣ;

ᩋᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩁᨭ᩠ᨮᩣ ᨻ᩠ᨿᨳᩥᨲᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩥᨿᩴ ᩅᩈᩴ ᨣᨲᩣ᪨

᪓᪘᪓᪨

“ᨥᨧᨴᩣ ᨲᨠ᩠ᨠᩁᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ, ᩋᨠᩣᨾᩣ ᨸᩥᨿᨠᩣᩉᩥᨶᩮᩣ;

ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᨾᨶᩩᨿᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨠᩣᨾᩣ ᩅᩈᩥᨶᩮᩣ ᨣᨲᩣ᪨

᪓᪘᪔᪨

“ᨲᩣᨿ ᩈᩮᨶᩣᨿ ᨾᩥᨳᩥᩃᩣ, ᨲᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩥᨲᩣ;

ᩁᩣᨩᨵᩣᨶᩦ ᩅᩥᨴᩮᩉᩣᨶᩴ, ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨡᨬ᩠ᨬᨲᩥ᪨

᪓᪘᪕᪨

“ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨲᩣᩁᨠᨩᩣᨲᩣᩅ, ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩥᨲᩣ;

ᨾᩉᩮᩣᩈᨵ ᩅᩥᨩᩣᨶᩣᩉᩥ, ᨠᨳᩴ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨿ ᩑᨠᩈᨲᩁᩣᨩᨶᩣᨿᩥᨠᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩋᨠ᩠ᨡᩮᩣᨽᩥᨱᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨿ ᩈᩮᨶᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᨠᩥᩁ, ᨲᩣᨲᩣᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩥᨿᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨠᩣ᪨ ᩅᩦᨳᩥᨾᨲᩦᨲᩥ ᩅᩦᨳᩥᨿᩣ ᩋᩣᨲᩦᨲᩮ ᨴᨻ᩠ᨻᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨵᩁᩮᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᨠᩥᨱᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣᨣᨲᩣ᪨ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨲᩦᨲᩥ ᨸᨴᩈᨬ᩠ᨧᩣᩁᩮᨶ ᨻᩃᨠᩣᨿᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣᨣᨲᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣ᪨ ᩐᩉᩣᩁᩥᨶᩦᨲᩥ ᨸᩁᩈᩮᨶᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨶ᩠ᨲᩣᩅ ᨸᩁᩈᩦᩈᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩅᨲᩦᨲᩥ ᨴᩈᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥ ᩋᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨽᩮᩁᩥᩈᨦ᩠ᨡᨸ᩠ᨸᨻᩮᩣᨵᨶᩣᨲᩥ “ᩑᨳ ᨿᩣᨳ ᨿᩩᨩ᩠ᨫᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩦᨠᩮᨳᩮᨶ ᨩᩣᨶᩣᨸᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨲᩣᨴᩥᩈᩣᨲᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨽᩮᩁᩥᩈᨴ᩠ᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩮᩅ ᨻᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨽᩮᩁᩥᩈᨦ᩠ᨡᨸ᩠ᨸᨻᩮᩣᨵᨶᩣ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨽᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᩉᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᩉᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᨲᨶᨸᩁᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩥ ᨠᩅᨧᨧᨾ᩠ᨾᨩᩣᩃᩥᨠᩣᩈᩦᩈᨠᩁᩮᩣᩉᩥᨠᩣᨴᩦᨶᩥ ᩑᨲᩴ ᨽᩣᩈᩴ᪨ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨲᩥ ᩁᩣᨩᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩃᩮᩣᩉᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩉᩥ ᨧᩮᩅ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨧ ᨽᩣᩈᨲᩦᨲᩥ ᩃᩮᩣᩉᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨽᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨵᨩᩥᨶᩦᨲᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᨸᩁᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᩥ ᨶᩣᨶᩣᩅᨲ᩠ᨳᩈᨾᩩᨩ᩠ᨩᩃᩮᩉᩥ ᩁᨳᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨾᩩᩔᩥᨲᨵᨩᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣᨣᨲᩣ᪨ ᩅᩣᨾᩁᩮᩣᩉᩥᨶᩦᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩦ ᨧ ᩋᩔᩮ ᨧ ᩋᩣᩁᩮᩣᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩣᨾᨸᩔᩮᨶ ᩋᩣᩁᩮᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ “ᩅᩣᨾᩁᩮᩣᩉᩥᨶᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣᨣᨲᩣ, ᩋᨸᩁᩥᨾᩥᨲᩉᨲ᩠ᨳᩥᩋᩔᩈᨾᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩥᨿᩮᩉᩦᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᩥᨸ᩠ᨸᩋᩔᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩈᩩ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩮᩈᩩ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩪᩁᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣᨣᨲᩣ ᩈᩩᩈᨾᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩣ᪨ ᩈᩪᩁᩮᩉᩦᨲᩥ ᨲᩣᨲ, ᩑᩈᩣ ᨠᩥᩁ ᩈᩮᨶᩣ ᩈᩦᩉᩈᨾᩣᨶᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᩮᩉᩥ ᩈᩪᩁᨿᩮᩣᨵᩮᩉᩥ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

អាហុតិ ទស កិរេត្ថ សេនាយ បណ្ឌិតាតិ វទន្តិ។ ភូរិបញ្ញាតិ បឋវិសមាយ វិបុលាយ បញ្ញាយ សមន្នាគតា។ រហោគមាតិ រហោគមនសីលី រហោ និសីទិត្វា មន្តនសីលី។ តេ កិរ ឯកាហទ្វីហំ ចិន្តិតំ លទ្ធា បញ្ហំ បរិច្ឆេត្តុំ អាការេន គណ្ហិតុំ សមត្ថា។ ឯកាទសីតិ តេហិ កិរ បណ្ឌិតេហិ អតិរេកតរបញ្ញា បញ្ចាលរញ្ញោ មាតា។ សា តេសំ ឯកាទសី ហុត្វា បញ្ចាលិយំ សេនំ បសាសតិ អនុសាសតិ។

ឯកទិវសំ កិរេកោ បុរិសោ ឯកំ តណ្ឌុលនាឡិញ្ច បុដកភត្តញ្ច កហាបណសហស្សញ្ច គហេត្វា “នទិំ តរិស្សាមី”តិ ឱតិណ្ណោ នទិមជ្ឈំ បត្វា តរិតុំ អសក្កោន្តោ តីរេ ឋិតេ មនុស្សេ ឯវមាហ – “អម្មា, មម ហត្ថេ ឯកា តណ្ឌុលនាឡិ បុដកភត្តំ កហាបណសហស្សញ្ច អត្ថិ, ឥតោ យំ មយ្ហំ រុច្ចតិ, តំ ទស្សាមិ, យោ សក្កោតិ, សោ មំ ឧត្តារេតូ”តិ។ អថេកោ ថាមសម្បន្នោ បុរិសោ កច្ឆំ និវាសេត្វា នទិំ ឱគាហេត្វា តំ ហត្ថេ គហេត្វា បរតីរំ នេត្វា “ទេហិ មេ ទាតព្ព”ន្តិ អាហ។ “ឯសោ តណ្ឌុលនាឡិំ ចា បុដកភត្តំ ចា គណ្ហាហី”តិ។ “សម្ម, អហំ ជីវិតំ អគណេត្វា តំ តារេសិំ, ន មេ ឯតេហិ អត្ថោ, កហាបណំ មេ ទេហី”តិ។ អហំ “ឥតោ យំ មយ្ហំ រុច្ចតិ, តំ ទស្សាមី”តិ អវចំ, ឥទានិ មយ្ហំ យំ រុច្ចតិ, តំ ទម្មិ, ឥច្ឆន្តោ គណ្ហា”តិ។ សោ សមីបេ ឋិតស្ស ឯកស្ស កថេសិ។ សោបិ តំ “ឯស អត្តនោ រុច្ចនកំ តវ ទេតិ, គណ្ហា”តិ អាហ។ សោ “អហំ ន គណ្ហិស្សាមី”តិ តំ អាទាយ វិនិច្ឆយំ គន្ត្វា វិនិច្ឆយាមច្ចានំ អារោចេសិ។ តេបិ សទ្ទំ សុត្វា តថេវាហំសុ។ សោ តេសំ វិនិច្ឆយេន អតុដ្ឋោ រញ្ញោ សន្តិកំ គន្ត្វា អារោចេសិ។ រាជាបិ វិនិច្ឆយាមច្ចេ បក្កោសាបេត្វា តេសំ សន្តិកេ កថិតំ វចនំ សុត្វា វិនិច្ឆិនិតុំ អជានន្តោ អត្តនោ ជីវិតំ បហាយ នទិំ ឧត្តិណ្ណំ បរាជេសិ។

តស្មិំ ខណេ រញ្ញោ មាតា ចលាកទេវី តាយ អវិទូរេ និសិន្នា អហោសិ។ សា រញ្ញោ ទុព្ពិនិច្ឆិតភាវំ ញត្វា “តាត, ឥមំ អឌ្ឌំ ញត្វា ន សុដ្ឋុ វិនិច្ឆិត”ន្តិ អាហ។ “អម្ម, អហំ ឯត្តកំ ជានាមិ។ សចេ តុម្ហេ ឧត្តរិតរំ ជានាថ, តុម្ហេវ វិនិច្ឆិនថា”តិ។ សា “ឯវំ ករិស្សាមី”តិ វត្វា តំ បុរិសំ បក្កោសាបេត្វា “ឯហិ, តាត, តវ ហត្ថគតានិ តីណិបិ ភូមិយំ ឋបេហី”តិ បដិបាដិយា ឋបេត្វា “តាត, ត្វំ ឧទកេ វុយ្ហមានោ មយ្ហំ កិំ កថេសី”តិ បុច្ឆិត្វា “ឥទំ នាមាយ្យេ”តិ វុត្តេ “តេន ហិ តវ រុច្ចនកំ គណ្ហា”តិ អាហ។ សោ សហស្សត្ថវិកំ គណ្ហិ។ អថ នំ សា ថោកំ គតកាលេ បក្កោសាបេត្វា “តាត, សហស្សំ តេ រុច្ចតី”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, រុច្ចតី”តិ វុត្តេ “តាត, តយា ‘ឥតោ យំ មយ្ហំ រុច្ចតិ, តំ ទស្សាមី’តិ ឥមស្ស វុត្តំ, ន វុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “វុត្តំ ទេវី”តិ វុត្តេ “តេន ហិ ឥមំ សហស្សំ ឯតស្ស ទេហី”តិ វត្វា ទាបេសិ។ សោ រោទន្តោ បរិទេវន្តោ អទាសិ។ តស្មិំ ខណេ រាជា អមច្ចា ច តុស្សិត្វា សាធុការំ បវត្តយិំសុ។ តតោ បដ្ឋាយ តស្សា បណ្ឌិតភាវោ បាកដោ ជាតោ។ តំ សន្ធាយ វិទេហរាជា “មាតា ឯកាទសី រញ្ញោ”តិ អាហ។

ឥត្យាតិ ឥត្ថិយា។ អដ្ឋិក្កុរុដាតិ ទ្វអដ្ឋិ(ប្រិយំ)ករេត្វា អដ្ឋិក្កត្វា គហិតរដ្ឋា។ ញាតិតាតិ មរាកមិតា អញ្ញា គហេតព្វគ្គហណំ អបស្សន្តា។ បញ្ចាលិយំ វសំ គតាតិ ឯតស្ស បញ្ចាលរញ្ញោ វសំ គតាតិ អត្ថោ។ សាមិវចនត្ថេ ហិ ឯតំ ឧបយោគវចនំ។ យំ វទា តក្ករាតិ យំ មុខេន វទន្តិ, តំ រញ្ញា កាតុំ សក្កោន្តាវ។ វសិនោ គតាតិ បុព្ពេ សយំវសិនោ ឥទានិ បរស្ស វសំ គតាតិ អត្ថោ។ តិសន្ធីតិ បឋមំ ហត្ថិបាការេន បរិក្ខិត្តា, តតោ រថបាការេន, តតោ អស្សបាការេន, តតោ យោធបត្តិបាការេន បរិក្ខិត្តាតិ ឥមេហិ ចតូហិ សេនង្គេហិ តិសន្ធីហិ បរិចារិតា។ ហត្ថិរថានញ្ហិ អន្តរេ ឯកា សន្ធិ, រថអស្សានំ អន្តរេ ឯកា សន្ធិ, អស្សបត្តីនំ អន្តរេ ឯកា សន្ធិ។

ປຣິພຎ຺ຎຕີຕິ ພທີມຕິ໌ ຂຸມພຣິຕ຺ຕທາສິ ຂຸປ຺ປາເຣຕ຺ວາ ກຸຫິຕ຺ຕກາມາ ວິຍ ສມຕ຺ຕເຕາ ພທຕ຺ຕິ໌ ຂຸທ຺ທ ທາຣກຊາຕາຈາຕິ ຕາຕ, ມາມ ເສກາມ
ສມຕ຺ຕາ ປຣິຈາຣິຕາ, ສາ ອເນກສຕສຫສ຺ສຄ຺ຘນິກາຫິ ຂຸທ຺ທ ທາຣກຊາຕາ ວິຍ ພາມຕິ໌ ວິຊາສາຫີຕິ ຕາຕ ມເຫາສຘປຓ຺ຑິຕ, ອຊີວິເຕາ
ມາຈ ກຈ຺ຈາ ອເນ຺ຎາ ຕມາ ສຊີເສາ ຂຸປິມກຸສເລີ ປຓ຺ຑິເຕາ ສາມ ສຕ຺ຕິ, ປຓ຺ຑິຕກາເຣາ ສາມ ໂວຈ຺ຍເປສຸ ເຕາເສສຸ ປຎ຺ຎາມຕິ, ຕສ຺ມາ
ຕ຺ວເມວ ຊາສາຫິ, ກຈ ອມ຺ຫາກໍ ຂຸເຕາ ຕຸກ຺ຂາ ປເມາເກ຺ຂາ ກວິສ຺ສຕີຕິ໌

ຂຸມໍ ຣເນ຺ຎາ ກຈ ສຸຕ຺ວາ ມຫາສເຕ຺ຕາ ຈິເຕ຺ຕສິ “ອຍໍ ຣາຊາ ອຕິວິຍ ມເຣຓກມກີເຕາ, ກິລິສ຺ສ ເທາ ປສ ເວເຊ຺ຊາ ປຕິສເຣໍາ, ເຒາຕສ຺ສ
ເກາຊສໍ, ປິປາສິຕສ຺ສ ປານີຍໍ, ຂຸມສ຺ສປິ ມໍ ຘເປຕ຺ວາ ອຎ຺ເຎາ ປຕິສເຣໍາ ສຕ຺ຕິ, ອສ຺ສາເສສ຺ສາມິ ສ”ຕ຺ຕິ໌ ອຘ ມຫາສເຕ຺ຕາ ມເສາສິລິຕເລ
ສເຫຕ຺ວາ ສີເຫາ ວິຍ “ມາ ກາມິ, ມຫາຣາຊ, ຣຊ຺ຊສ຺ສ ອສ຺ສກຈ, ອຫໍ ເຒສ຺ສ໌

ກເຫຕ຺ວາ ກາກໍ ວິຍ, ຘສ຺ສ ກເຫຕ຺ວາ ມກ຺ກຕໍ ວິຍ ຈ, ຂຸມໍ ອຏ຺ຐາຣສອເກ຺ຂາກຫິສຊ຺ຊ ເສສໍ ຂຸຒເສ ຊສ຺ສາຕກາສມ຺ປີ ອສ຺ສາມິກໍ ກຕ຺ວາ
ປລິເປສ຺ສາມີ”ຕິ ຈຕ຺ວາ ສຈມໍ ກາຘມາຫ –

໕໘໐໌

“ປີເຕ ເຕຈ ປສາເຣຫິ, ກຸຊ຺ຊາ ກາເຍ ຣເມສ຺ສຸ ຈ;

ຫິຕ຺ວາ ປລ຺ລັງ຺ກໍ ເສສໍ, ເວຫາຍເຕ຺ວາ ປລິມີຕີ”ຕິ໌

ຕສ຺ສເຕ຺ວາ – “ເຕຈ, ຕ຺ວໍ ມຈາສຸຕໍ ອຕ຺ຕເສາ ຣຊ຺ຊສຸພສ຺ສາເຕ ເຕ ປີເຕ ປສາເຣຫິ, ປສາເຣເຕ຺ວາ ຈ ສຄ຺ຄາເມ ຊິຕ຺ຕ ອກຕ຺ວາ ກຸຊ຺ຊາ, ກາເຍ
ຣເມສ຺ສຸ ຈ, ໂວສ ເວຫາຍເຕ຺ວາ ຂຸມໍ ເສສໍ ເຒເຕ຺ຑ຺ວາ ປລິມີສ຺ສຕີ”ຕິ໌

ໂວຕິ ປຓ຺ຑິເຕາ ຣາຊານໍ ສມສ຺ສາເສຕ຺ວາ ຈຕ຺ວິຕ຺ວາ ຣາຊກິເວສາ ກິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ສກເຣ ເຒາເຣເກຣີ ຈຣາເປຕ຺ວາ ສາກເຣ ອາຫ – “ອມ຺ຫາ, ຕຸມ຺ຫາກໍ
ຊິຕ຺ຕມິຕ຺ຕ, ສຕ຺ຕາຫໍ ມາລິກາຑ຺ວິເລປສປິສເກາຊສາສີສິ ສມ຺ປາເຕຕ຺ວາ ເຒາກີຍອໍ ປຏ຺ເປຈໍ ຕຕ຺ຕ ຕຕ຺ຕ ມສຸສ຺ສາ ມຈາສຸປໍ ມຫາປານໍ ປິຈສ຺ຕຸ,
ກສ຺ຊາໍ ກເຣາສ຺ຕຸ, ຈາເຕສ຺ຕຸ ຈກ຺ກສ຺ຕຸ ເສຍ຺ໂວສ຺ຕຸ ສເຕສ຺ຕຸ ສຖ຺ສສ຺ຕຸ ກາມສ຺ຕຸ ອເປ຺ປາເຣສ຺ຕຸ, ປຣິຊ຺ຊເມາ ປສ ເຈາ ມມ ສສ຺ສເກາຈ ເຫາຕຸ, ອຫໍ
ມເຫາສຘປຓ຺ຑິເຕາ ສາມ, ປສ຺ສິສ຺ສຸຘ ເມ ອາສຸກາຈ”ຕ຺ຕິ໌ ເຕ ຕຘາ ກຣິສຸ໌ ຕສາ ກິຕຈາຊິຕາຊິສຂ຺ຄ ຊາຫິສກເຣ ຊິຕາ ສຸຓສ຺ຕິ, ຂຸຊອຏ຺ຐາເຣສ
ມສຸສ຺ສາ ສກເຣ ປວິສສ຺ຕິ໌ ຘເປຕ຺ວາ ປຕິສຕ຺ຕໍ ຊີຊ຺ຊິ ຊີຊ຺ຊິ ສ ກຓຸສ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ສຊ຺ຊາເຣາ ສ ເຒຊ຺ຊຕິ, ສກເຣ ປວິຊ຺ຊມສຸສ຺ສາ ເຒາກີຍອິສິສ຺ສິຕໍ ຊສໍ
ປສ຺ສຕ຺ຕິ໌

ຂຸຍອິສິເວຫາຍເຕ຺ວາປິ ສກເຣ ເກາລິຫລໍ ສຸຕ຺ວາ ອມເຈຈ ໂວຈມາຫ – “ອມ຺ມາ, ອເມ຺ຍ ອຏ຺ຐາຣສອເກ຺ຂາກຫິມາ ເສສາມ ສກເຣ ປຣິຈາເຣຕ຺ວາ

ឯតេសុ នគរវាសីនំ ភយំ វា សារជ្ជំ វា នត្ថិ, អានន្ទិតា សោមនស្សប្បត្តា អប្ផោដេន្តិ នច្ចន្តិ សេឡេន្តិ វគ្គន្តិ គាយន្តិ, កិំ នាមេត”ន្តិ? អថ តំ ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសា មុសាវាទំ កត្វា ឯវមាហំសុ “ទេវ, មយំ ឯកេន ការណេន ចូឡទ្វារេន នគរំ បវិសិត្វា ឆណនិស្សិតំ មហាជនំ ទិស្វា បុច្ឆិម្ហា ‘អម្ភោ, សកលជម្ពុទីបរាជានោ អាគន្ត្វា តុម្ហាកំ នគរំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតា, តុម្ហេ បន អតិបមត្តា, កិំ នាមេត’ន្តិ? តេ ឯវមាហំសុ ‘អម្ភោ, អម្ហាកំ រញ្ញោ កុមារកាលេ ឯកោ មនោរថោ អហោសិ សកលជម្ពុទីបរាជូហិ នគរេ បរិវារិតេ ឆណំ ករិស្សាមីតិ, តស្ស អជ្ជ មនោរថោ មត្ថកំ បត្តោ, តស្មា ឆណភេរិំ ចរាបេត្វា សយំ មហាតលេ មហាបានំ បិវតី’”តិ។

រាជា តេសំ កថំ សុត្វា កុជ្ឈិត្វា សេនំ អាណាបេសិ – “ភោន្តា, គច្ឆថ, ខិប្បំ ទ្វេតា ចិតោ ច នគរំ អវត្ថរិត្វា បរិខំ ភិន្ទិត្វា បាការំ មទ្ទន្តា ទ្វារដ្ដាលកេ ភិន្ទន្តា នគរំ បវិសិត្វា សកដេហិ កុម្ភណ្ឌានិ វិយ មហាជនស្ស សីសានិ គណ្ហថ, វិទេហរញ្ញោ សីសំ អាហរថា”តិ។ តំ សុត្វា យោធា នានាវុធហត្ថា ទ្វារសមីបំ គន្ត្វា បណ្ឌិតស្ស បុរិសេហិ សក្ខរចាលុកកលលសិញ្ចនបាសាណបាតនាទីហិ ឧបទ្ទុតា បដិក្កមន្តិ។ “បាការំ ភិន្ទិស្សាមា”តិ បរិខំ ឱតិណ្ណេបិ អដ្ដាលកេសុ ឋិតា ឧសុសត្តិតោមរាទីហិ វិជ្ឈន្តា មហាវិនាសំ បាបេន្តិ។ បណ្ឌិតស្ស យោធា ចូឡនិព្រហ្មទត្តស្ស យោធេ ហត្ថវិការាទីនិ ទស្សេត្វា នានប្បការេហិ អក្កោសន្តិ បរិភាសន្តិ តជ្ជេន្តិ “តុម្ហេ កិលមន្តា ភត្តំ អលភន្តា ខោទំ បិវិស្សថ ខាទិស្សថា”តិ សុរាបិដ្ឋកានិ ចេវ មច្ឆមំសាទីនិ ច បសារេត្វា សយមេវ បិវន្តិ ខាទន្តិ, អដ្ដបាការេ ចង្កមន្តិ។ ទ្វារេ គណ្ហិតុំ អសក្កោន្តា ចូឡនិព្រហ្មទត្តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “ទេវ, ឋបេត្វា ឥទ្ធិមន្តេ អញ្ញេហិ គណ្ហិតុំ ន សក្កា”តិ វទិំសុ។

រាជា ចតុបញ្ចាហំ វសិត្វា គហេតព្ពយុត្តកំ អបស្សន្តោ កេវដ្ដំ បុច្ឆិ “អាចរិយ, នគរំ គណ្ហិតុំ ន សក្កោម, ឯកោបិ ឧបសង្កមិតុំ សមត្ថោ នត្ថិ, កិំ កាតព្ព”ន្តិ។ កេវដ្ដោ “ហោតុ, មហារាជ, នគរំ នាម ពាហិរុទកំ ហោតិ, ឧទកក្ខយេន តំ គណ្ហិស្សាម, មនុស្សា ឧទកេន កិលមន្តា ទ្វារំ វិវរិស្សន្តី”តិ អាហ។ សោ “អត្ថេសោ ឧបាយោ”តិ សម្បដិច្ឆិ។ តតោ បដ្ឋាយ ឧទកំ បវេសេតុំ ន ទេន្តិ។ បណ្ឌិតស្ស ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសា បណ្ណំ លិខិត្វា កណ្ឌេ ពន្ធិត្វា តំ បវត្តិំ បេសេសុំ។ តេនបិ បឋមមេវ អាណត្តំ “យោ យោ កណ្ឌេ បណ្ណំ បស្សតិ, សោ សោ មេ អាហរតូ”តិ។ អថេកោ បុរិសោ តំ ទិស្វា បណ្ឌិតស្ស ទស្សេសិ។ សោ តំ បវត្តិំ ញត្វា “ន មេ បណ្ឌិតភាវំ ជានាតី”តិ សដ្ឋិហត្ថំ វេឡុំ ទ្វិធា ផាលេត្វា បរិសុទ្ធំ សោធាបេត្វា បុន ឯកតោ កត្វា ចម្មេន ពន្ធិត្វា ឧបរិ កលលេន មក្ខេត្វា ហិមវន្តតោ ឥទ្ធិមន្តតាបសេហិ អានីតំ កុមុទពីជំ បោក្ខរណិតីរេ កលលេសុ រោបាបេត្វា ឧបរិ វេឡុំ ឋបាបេត្វា ឧទកស្ស បូរាបេសិ។ ឯករត្តេនេវ វឌ្ឍិត្វា បុប្ផំ វេឡុមត្ថកតោ ឧគ្គន្ត្វា រតនមត្តំ អដ្ឋាសិ។

អថ នំ ឧប្បាដេត្វា “ឥទំ ចូឡនិព្រហ្មទត្តស្ស ទេថា”តិ អត្តនោ បុរិសានំ ទាបេសិ។ តេ តស្ស នាឡំ វលយំ កត្វា “អម្ភោ, ព្រហ្មទត្តស្ស បរិចារិកា ឆាតកេន មា មរិត្ថ, គណ្ហេថេតំ ឧប្បលំ បិឡន្ធិត្វា នាឡំ កុច្ឆិបូរំ ខាទថា”តិ វត្វា ខិបិំសុ។ តមេកោ បណ្ឌិតស្ស ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសោ ឧដ្ឋាយ គណ្ហិ។ អថ តំ រញ្ញោ សន្តិកំ អាហរិត្វា “បស្សថ, ទេវ, ឥមស្ស នាឡំ, ន ឥតោ បុព្វេ ឯវំ ទីឃនាឡកោ ទិដ្ឋបុព្វោ”តិ វត្វា “មិនថ ន”ន្តិ វុត្តេ បណ្ឌិតស្ស បុរិសា សដ្ឋិហត្ថំ នាឡំ អសីតិហត្ថំ កត្វា មិនិំសុ។ បុន រញ្ញា “កុតោ តំ ជាត”ន្តិ វុត្តេ ឯកោ មុសាវាទំ កត្វា ឯវមាហ – “ទេវ, អហំ ឯកទិវសំ បិបាសិតោ ហុត្វា ‘សុរំ បិវិស្សាមី’តិ ចូឡទ្វារេន នគរំ បវិដ្ឋោ, នាគរានំ ឧទកកីឡនត្ថាយ កតំ មហាបោក្ខរណិំ បស្សិំ, មហាជនោ នាវាយ និសីទិត្វា បុប្ផានិ គណ្ហាតិ។ តត្ថ ឥទំ តីរប្បទេសេ ជាតំ, គម្ភីរដ្ឋានេ

ញាណស្ស បន ឆណ្ឌកោ សនហេត្វា ភវិស្សតី”តិ។

តំ សុត្វា រាជា កេវដ្ដំ អាហ – “អាចរិយ, ន សក្កា ឧទកក្ខយេន ឥទំ គណ្ហិតុំ, ហរេកំ ឧបាយ”ន្តិ។ “តេន ហិ, ទេវ, ធញ្ញក្ខយេន គណ្ហិស្សាម, នគរំ នាម ពហុធញ្ញំ ហោតី”តិ។ ឯវំ ហោតុ អាចរិយាតិ, បណ្ឌិតោ បុរិមនយេនេវ តំ បវត្តិំ ញត្វា “ន មេ កេវដ្ដព្រាហ្មណោ បណ្ឌិតភាវំ ជានាតី”តិ អនុបាការមត្ថកេ កលលំ កត្វា វីហិ តត្ថ រោបាបេសិ។ ពោធិសត្តានំ អធិប្បាយោ នាម សមិជ្ឈតីតិ វីហី ឯករត្តេនេវ ឧដ្ឋាយ បាការមត្ថកេ នីលា ហុត្វា បញ្ញាយន្តិ។ តំ ទិស្វា ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ “អម្ភោ, កិមេតំ បាការមត្ថកេ នីលំ ហុត្វា បញ្ញាយតី”តិ បុច្ឆិ។ បណ្ឌិតស្ស ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសោ រញ្ញោ វចនំ មុខតោ និច្ឆារេន្តោ វិយ កថេត្វា “ទេវ, គហបតិបុត្តោ មហោសធបណ្ឌិតោ អនាគតភយំ ទិស្វា បុព្វេវ រដ្ឋតោ ធញ្ញំ អាហរាបេត្វា កោដ្ឋាគារាទីនិ បូរាបេត្វា សេសធញ្ញំ បាការបស្សេ និក្ខិបាបេសិ។ តេ កិរ វីហយោ អាតបេន សុក្ខត្តា វស្សេន តេមិតត្តា តត្ថេវ សស្សំ ជាតំ។ អហំ ឯកទិវសំ ឯកេន ការណេន ចូឡទ្វារេន បវិសិត្វា បាការមត្ថកេ វីហិរាសិតោ វីហិ ហត្ថេន គហេត្វា វីថិយំ ឆឌ្ឌេន្តេ បស្សិំ។ អថ តេ មំ បរិហាសន្តា ‘ឆាតកោសិ មញ្ញេ, វីហិំ សាដកន្តេ ពន្ធិត្វា តវ គេហំ ហរិត្វា កោដ្ដេត្វា បចាបេត្វា ភុញ្ជាហី’តិ វទិំសុ”តិ អារោចេសិ។

តំ សុត្វា រាជា កេវដ្ដំ “អាចរិយ, ធញ្ញក្ខយេនបិ គណ្ហិតុំ ន សក្កា, អយម្បិ អនុបាយោ”តិ អាហ។ “តេន ហិ, ទេវ, ទារុក្ខយេន គណ្ហិស្សាម, នគរំ នាម ពហុទារុកំ ហោតី”តិ។ “ឯវំ ហោតុ, អាចរិយា”តិ។ បណ្ឌិតោ បុរិមនយេនេវ តំ បវត្តិំ ញត្វា បាការមត្ថកេ វីហិ អតិក្កមិត្វា បញ្ញាយមានំ ទារុរាសិំ ការេសិ។ បណ្ឌិតស្ស មនុស្សា ចូឡនិព្រហ្មទត្តស្ស បុរិសេហិ សទ្ធិំ បរិហាសំ ករោន្តា “សចេ ឆាតត្ថ, យាគុភត្តំ បចិត្វា ភុញ្ជថា”តិ មហន្តមហន្តានិ ទារូនិ ខិបិំសុ។ រាជា “បាការមត្ថកេន ទារូនិ បញ្ញាយន្តិ, កិមេត”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “ទេវ, គហបតិបុត្តោ កិរ មហោសធបណ្ឌិតោ អនាគតភយំ ទិស្វា ទារូនិ អាហរាបេត្វា កុលានំ បច្ឆាគេហេសុ ឋបាបេត្វា អតិរេកានិ បាការំ និស្សាយ ឋបាបេសី”តិ ឧបនិក្ខិត្តកានញ្ញេវ សន្តិកា វចនំ សុត្វា កេវដ្ដំ អាហ – “អាចរិយ, ទារុក្ខយេនបិ ន សក្កា អម្ហេហិ គណ្ហិតុំ, អាហរេកំ ឧបាយ”ន្តិ។ “មា ចិន្តយិត្ថ, មហារាជ, អញ្ញោ ឧបាយោ អត្ថី”តិ។ “អាចរិយ, កោ ឧបាយោ នាមេស, នាហំ តវ ឧបាយស្ស អន្តំ បស្សាមិ, ន សក្កា អម្ហេហិ វេទេហំ គណ្ហិតុំ, អម្ហាកំ នគរមេវ គមិស្សាមា”តិ។ “ទេវ, ‘ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ ឯកសតខត្តិយេហិ សទ្ធិំ វេទេហំ គណ្ហិតុំ នាសក្ខី’តិ អម្ហាកំ លជ្ជនកំ ភវិស្សតិ, កិំ បន មហោសធោវ បណ្ឌិតោ, អហម្បិ បណ្ឌិតោយេវ, ឯកំ លេសំ ករិស្សាមី”តិ។ “កិំ លេសោ នាម, អាចរិយា”តិ។ “ធម្មយុទ្ធំ នាម ករិស្សាម, ទេវា”តិ។ “កិមេតំ ធម្មយុទ្ធំ នាមា”តិ? “មហារាជ ន សេនា យុជ្ឈិស្សន្តិ, ទ្វិន្នំ បន រាជូនំ ទ្វេ បណ្ឌិតា ឯកដ្ឋានេ ភវិស្សន្តិ។ តេសុ យោ វន្ទិស្សតិ, តស្ស បរាជយោ ភវិស្សតិ។ មហោសធោ បន ឥមំ មន្តំ ន ជានាតិ, អហំ មហល្លកោ, សោ ទហរោ, មំ ទិស្វាវ វន្ទិស្សតិ, តទា វេទេហោ បរាជិតោ នាម ភវិស្សតិ, អថ មយំ វេទេហំ បរាជេត្វា អត្តនោ នគរមេវ គមិស្សាម, ឯវំ នោ លជ្ជនកំ ន ភវិស្សតិ។ ឥទំ ធម្មយុទ្ធំ នាមា”តិ។

បណ្ឌិតោ តម្បិ រហស្សំ បុរិមនយេនេវ ញត្វា “សចេ កេវដ្ដស្ស បរជ្ជាមិ, នាហំ បណ្ឌិតោស្មី”តិ ចិន្តេសិ។ ចូឡនិព្រហ្មទត្តោបិ “សោភនោ, អាចរិយ, ឧបាយោ”តិ វត្វា “ស្វេ ធម្មយុទ្ធំ ភវិស្សតិ, ទ្វិន្នម្បិ បណ្ឌិតានំ ធម្មេន ជយបរាជយោ ភវិស្សតិ។ យោ ធម្មយុទ្ធំ ន ករិស្សតិ, សោបិ បរាជិតោ នាម ភវិស្សតី”តិ បណ្ណំ លិខាបេត្វា ចូឡទ្វារេន វេទេហស្ស បេសេសិ។ តំ សុត្វា វេទេហោ បណ្ឌិតំ

បេក្កាសារេបត្វា តយត្ថំ អាចិក្ខិំសុ តំ បចត្តិំ សុត្វា បណ្ឌិតោ “សាធុ, ទេវ, ទេវ បិតោច បដ្ឋមន្តានេ ឆយ្យុឃ្ឋយល្ឋសំ សទ្ធេយ្យត្តិ, ‘ឆយ្យុឃ្ឋយល្ឋសំ អាកឋ្ឋត្វា’តិ បេសេថា”តិ អាហំ តំ សុត្វា រាជា អាកតត្វតស្សេច ហទេត្វ បណ្ណាកំ អទាសិំ បណ្ឌិតោ បុគឌិចេស “សោចង្គេស្សេច បរាជយោ ហោតុ”តិ បដ្ឋមន្តានេ ឆយ្យុឃ្ឋយល្ឋសំ សទ្ធានេបសិំ ទេបិ សោ ខុកសតបុរិសា “កោ ខាតាតិ, កំ កថិស្សតី”តិ បណ្ឌិតស្ស អារក្ខត្តាយ សោចង្គំ បរិចារេឃិស្សុំ ទេបិ ខុកសតរាខាតេតា ឆយ្យុឃ្ឋយល្ឋសំ កត្វា បរិគឹតគំ ខ្វាលិកោត្វា អដ្ឋំសុ, តថា សោចង្គច្រោហុណោបិំ

ទោឌិសទេត្វា បត បិទោតាច កទេត្វាឥរោគ តត្វា សតសហស្សគ្ឃនកំ កាសិកចត្ថំ គិចារេសត្វា សត្តាលង្ការបដិមណ្ឌិតោ គាតក្កុរសកោខតំ កុឌ្ឌិត្វា មហេត្តត បរិចារេត រាខទ្វារំ កត្វា “បចិសតុ ទេ បុត្តោ”តិ ចុទេត្វ បចិសិត្វា រាជានំ ចត្តិត្វា ខុកមត្តំ ឥត្វា “ក្វហិំ កមិស្សសិ, តាតា”តិ ចុទេត្វ “ឆយ្យុឃ្ឋយល្ឋសំ កមិស្សាមី”តិ អាហំ “កិំ លទ្ធំ ចង្គតី”តិ? “ទេច, សោចង្គច្រោហុលំ មណិទតេគត ចទ្ធោតុកោរមាមិវ្យអដ្ឋចង្គ មណិទតគំ លទ្ធំ ចង្គតី”តិំ “កណ្ហតាតា”តិំ សោ តំ កហេត្វា រាជានំ ចត្តិត្វា រាជគិចេសតា ខ្វតិណ្ណោ សហខាតេហិ យោឃសហស្សេហិ បរិចុតោ គចុតិកហាបណសហស្សគ្ឃនកំ សេតសិន្ធវយុត្តំ រថចរមារុយ្ហបិតរាសចេលិយ ទ្វារសមីបំ បាបុណិំ សោចង្គោ បត “ឥទាតិ អាកមិស្សតិ, ឥទាតិ អាកមិស្សតី”តិ តស្សាកមនំ ខ្វាលិកោត្តារេមច អដ្ឋាសិ, ខ្វាលិកោគត ឌីឈកីចតំ បទេត្វា ចិយ អទោហាសិ, ឃ្វិយទោទេត ទេគា មុទ្ធត្តិំ មហាសទេត្វាបិ មហាបរិចារោតាយ មហាសមុទ្ទោ ចិយ អទ្ធោត្វេទេត្វា គោសទិសោហា ចិយ អលម្កិតោ ចិកតទលិមហំសោ ទ្វារំ ចិចរាទេបត្វា គករា គិក្ខមុ រថា ខ្វរុយ្ហាសិទោហា ចិយ ចិខម្ភមានោ បិឃាសិំ ខុកសតរាខាតោបិ តស្ស ទ្វុបសិរិំ ឌិស្វា “ខុស កិរ សិរិចឌ្ឍតទេដ្ឋិបុទេត្វា មទោហាសឆបណ្ឌិតោ បញ្ញាយ សកលខម្ពុទីបេ អគ្គតិយោ”តិ ភ្ញ្ញដ្ឋិសហស្សានិ បចត្តយិំសុ

ទេសាបិ មទ្ទុកណបរិចុទោតា ចិយ សទេក្កា អទេតាមេត សិរិចិកទេចត តំ មណិទតគំ ហទេត្វត កហេត្វា សោចង្គាកិមុទោសា អាកមាសិំ សោចង្គោបិ តំ ឌិស្វាច សកកាទេចត សណ្ឋាតុំ អសក្កោន្តោ បច្ចុក្កមនំ កត្វា ខុចមាហ – “បណ្ឌិត មទោហាសឆ, មយំ ទ្វេ បណ្ឌិតា, អមុក្កំ តុទេមត្រ៉ិស្សាយ ខុត្តកំ កាលំ ចសត្តានំ តុទេមត្វិ បណ្ណាការមត្តម្បិ គ សេបសិតបុព្ពំ, កស្មា ខុចមកត្វេ”តិ? អថ តំ មហាសទេត្វា “បណ្ឌិត, តុមុក្កំ អត្តដ្ឋិកំ បណ្ណាការំ ខ្វាលិកោត្វា អជ្ជ មយំ ឥមំ មណិទតគំ លកិមុក្ក ហត្ថ, ឥមំ មណិទតគំ កណ្ហមុក, ខុចទ្វុបំ គាយ អដ្ឋាំ មណិទតគំ គត្ថិ”តិ អាហំ សោ តស្ស ហទេត្វ ឌលមាតំ មណិទតគំ ឌិស្វា “ទាតុការោមា ទេ កថិស្សតី”តិ ចិទេត្តត្វា “ទេតគ ហិ, បណ្ឌិត, ទេហី”តិ ហត្ថំ បសារេសិំ មហាសទេត្វា “កណ្ហហិ, អាចរិយា”តិ ចិបិត្វា បសារិតហត្ថស្ស អង្គុលីសុ បិទេតសិំ ច្រោហុណោ កទ្វំ មណិទតគំ អង្គុលីហិ ឆាទេត្វំ គាយក្កិំ មណិទតគំ បរិកឡត្តត្វា មហាសត្តស្ស បិឝម្ទុលេ បតិំ ច្រោហុណោ ទេលិកេគ “កណ្ហិស្សាមិ គ”ត្តិ តស្ស បិឝម្ទុលេ ខ្វាណទេតា អទោហាសិំ អថស្ស មហាសទេត្វា ឧដ្ឋាតុំ អទត្វា ខុទោគ ហទេត្វត ពន្ឋដ្ឋិំទោ, ខុទោគ បិដ្ឋិកណ្ឋាយំ កហេត្វា “ឧដ្ឋេថ អាចរិយ, ឧដ្ឋេថ អាចរិយ, អហំ អតិទហទោរា តុមុក្កំ គត្តុមទេត្វា, មា មំ ចន្ទថា”តិ ចទេត្វា អបរាបរំ កត្វា មុខំ ក្ខុមិយំ ឈំសិត្វា ទេលិហិតមក្ខិតំ កត្វា “អន្ធពាល, ត្វំ មម សត្តិកា ចន្ទតំ បច្ចាសីសសី”តិ កីចាយំ កហេត្វា ចិបិំ សោ ឧសភមត្តេ ឋាទេត បតិត្វា ឧដ្ឋាយ បលាយិំ មណិទតគំ បគ មហាសត្តស្ស មនុស្សាទេមច កណ្ហិំសុ

ទោឌិសត្តស្ស បគ “ឧដ្ឋេថ អាចរិយ, ឧដ្ឋេថ អាចរិយ, មា មំ ចន្ទថា”តិ ចឌឹទោឃាទេសា សកលបរិសំ ឈាទេឥត្វា អដ្ឋាសិំ “សោចង្គច្រោហុណោ មទោហាសឆស្ស បិទេឥ ចន្ទតី”តិ បុរិសាបិស្ស ខុកបុហារទេតច ភ្ញ្ញាទាឌីតិ អកំសុំ ច្រោហុឥត្តំ អាឌិំ កត្វា សទេត្តាបិ ទេត

រាជានោ កេវដ្ដំ មហាសត្តស្ស បាទមូលេ នលាដំ ឃំសេន្តំ អទ្ទសំសុ។ តេ “អម្ហាកំ បណ្ឌិតេន មហោសធោ វន្ទិតោ, ឥទានិ បរាជិតម្ហា, ន នោ ជីវិតំ ទស្សតី”តិ អត្តនោ អត្តនោ អស្សេ អភិរុហិត្វា ឧត្តរបញ្ចាលាភិមុខា បលាយិំសុ។ តេ បលាយន្តេ ទិស្វា ពោធិសត្តស្ស បុរិសា “ចូឡនីព្រហ្មទត្តោ ឧក្កាសិតមត្តេនេវ គហេត្វា បលាយតី”តិ បុន ឧក្កុដ្ឋិំ ករិំសុ។ តំ សុត្វា តេ រាជានោ មរណភយតជ្ជិតា ភិយ្យោសោមត្តាយ បលាយន្តា សេនង្គំ ភិន្ទិំសុ។ ពោធិសត្តស្ស បុរិសាបិ ភន្តា ចក្កន្តា សង្ខធមនាទិ កោលាហលមកំសុ។ មហាសត្តោ សេនង្គបរិវុតោ នគរមេវ បាវិសិ។ ចូឡនីព្រហ្មទត្តស្ស សេនាបិ តិយោជនមត្តំ បលាយិ។

កេវដ្ដោ អស្សំ អភិរុយ្ហ សេនាយ លោហិតំ បុញ្ឆមានោ សេនំ បត្វា អស្សបិដ្ឋិយំ និសិន្នោវ “ភោន្តោ មា បលាយថ, ភោន្តោ មា បលាយថ, នាហំ គហបតិបុត្តំ វន្ទាមិ, តិដ្ឋថ តិដ្ឋថា”តិ អាហ។ សេនា អសណ្ឋហន្តា អដ្ឋត្វា អាគច្ឆន្តិ កេវដ្ដំ អក្កោសន្តា បរិភាសន្តា “បាបធម្ម ទុដ្ឋព្រាហ្មណ, ‘ធម្មយុទ្ធំ នាម ករិស្សាមី’តិ វត្វា តន្តមត្តំ អប្បហោន្តម្បិ វន្ទសិ, តស្មិំ វាច កាតព្ពន្តិ” គតំ អសុណន្តា វិយ គច្ឆន្តេវ។ សោ វេគេន គន្ត្វា សេនំ បាបុណិត្វា “ភោន្តោ វទន្តំ សច្ចតោ មយ្ហំ នាហំ តំ វន្ទាមិ, មណិរតនេន នំ វញ្ចេសិ”តិ សញ្ញាបេសិ តេ រាជានោ នានាការេហិ សញ្ញាបេត្វា អត្តនោ គតំ គហាបេត្វា វត្វា ភិន្នំ សេនំ បដិនិវត្តេសុំ។ សា បន តាវ មហតី សេនា សចេ ឯកេកបំសុមុដ្ឋិំ វា ឯកេកលេឌ្ឌុំ វា គហេត្វា នគរាភិមុខា ខិបេយ្យ, បរិខំ បូរេត្វា បាការប្បមាណា រាសិ ភវេយ្យ។ ពោធិសត្តានំ បន អធិប្បាយោ នាម សមិជ្ឈតិយេវ, តស្មា ឯកោបិ បំសុមុដ្ឋិំ វា លេឌ្ឌុំ វា នគរាភិមុខំ ខិបន្តោ នាម នាហោសិ។ សព្ពេបិ តេ និវត្តិត្វា អត្តនោ អត្តនោ ខន្ធាវារដ្ឋានមេវ បច្ចាគមិំសុ។

រាជា កេវដ្ដំ បុច្ឆិ “កិំ ករោម, អាចរិយា”តិ។ “ទេវ, កស្សចិ ទ្វារអដ្ដាលកេ និក្ខមិតុំ អទត្វា សព្ពទ្វារានិ បិធាយ, មនុស្សា និក្ខមិតុំ អលភន្តា ឧក្កណ្ឋិត្វា ទ្វារានិ វិវរិស្សន្តិ, អថ មយំ បច្ចាមិត្តេ គណ្ហិស្សាមា”តិ។ បណ្ឌិតោ តំ បវត្តិំ បុរិមនយេនេវ ញត្វា ចិន្តេសិ “ឥមេសុ ចិរំ ឥធេវ វសន្តេសុ ផាសុកំ នាម នត្ថិ។ ឧបាយេនេវ ទេ បលាបេតុំ វដ្ដតី”តិ។ សោ “មន្តេន ទេ បលាបេស្សាមី”តិ ឯកំ មន្តកុសលំ ឧបធារេន្តោ អនុកេវដ្ដំ នាម ព្រាហ្មណំ ទិស្វា តំ បក្កោសាបេត្វា “អាចរិយ, អម្ហាកំ ឯកំ កម្មំ និប្ផាទេតុំ វដ្ដតី”តិ អាហ។ “កិំ ករោម, បណ្ឌិត, វទេហី”តិ។ “អាចរិយ, តុម្ហេ អនុបាការេ ឋត្វា អម្ហាកំ មនុស្សានំ បមាទំ ឱលោកេត្វា អន្តរន្តរា ព្រាហ្មណស្ស មនុស្សានំ បូវមច្ឆមំសាទីនិ ខិបិត្វា “អម្ភោ, ឥទញ្ចិទញ្ច ខាទថ មា ឧក្កណ្ឋថ, អឌ្ឍមាសមត្តំ វសិតុំ វាយមថ, នគរវាសិនោ បញ្ជរេ បក្ខិត្តកុក្កុដា វិយ ឧក្កណ្ឋិតា នចិរស្សេវ ទ្វារានិ វិវរិស្សន្តិ, អថ តុម្ហេ មហោសធញ្ច គហបតិបុត្តញ្ច គណ្ហិស្សថា”តិ វទេយ្យាថ។ អម្ហាកំ មនុស្សា តំ កថំ សុត្វា តុម្ហេ អក្កោសិត្វា តជ្ជេត្វា ព្រាហ្មណស្ស មនុស្សានំ បស្សន្តានញ្ញេវ តុម្ហេ ហត្ថបាទេសុ គហេត្វា វេឡុបេសិកាហិ បហរន្តា វិយ ហុត្វា កេសេ ឆិន្ទិត្វា បញ្ច ចូឡា កាហាបេត្វា ឥដ្ឋកចុណ្ណេន ឱកិរាបេត្វា កណវេររមាលំ កណ្ណេ កត្វា កតិបយប្បហារេ ទត្វា បិដ្ឋិយំ រាជិយោ ទស្សេត្វា បាការំ អារោបេត្វា សិក្កាយ បក្ខិបិត្វា យោត្តេន ឱតារេត្វា “គច្ឆ មន្តភេទក, ចោរា”តិ ចូឡនីព្រហ្មទត្តស្ស មនុស្សានំ ទស្សន្តិ។ តេ តំ ទេវ្រាជ សន្តិកំ អានេស្សន្តិ។ រាជា តំ ទិស្វា “កោ តេ អបរាធោ”តិ បុច្ឆិស្សតិ។ អថស្ស ឯវំ វទេយ្យាថ “មហារាជ, មយ្ហំ បុព្ពេ មហាយសោ មហន្តោ, គហបតិបុត្តោ មន្តភេទកោ”តិ មំ គហេត្វា រញ្ញោ ករណ្ឌត្វា សន្តិំ ទេ និកឌ្ឍិំសុ, “អហំ មម មន្តភេទកស្ស គហបតិបុត្តស្ស សីសំ គណ្ហាបេស្សាមី”តិ តុម្ហាកំ មនុស្សានំ ឧក្កណ្ឋិតមោចនត្ថំ ឧទកេន សទ្ធិំ ខាទនីយំ ច ភោជនីយំ ច ទេមិ។ ឧត្តមោ ឯស បរាជយោ ហទយេ កត្វា ខមំ វេរំ ពន្ធិត្វា ធារេសិ។ “តំ សន្តំ តុម្ហាកំ មនុស្សា ជានន្តិ, មហារាជា”តិ នានប្បការេហិ តំ សទ្ទហាបេត្វា

ວິສ຺ສາເສ ອຸປ຺ເປຕ຺ຕ ວເທຍ຺ຍາຖ “ມຫາຣາຊ, ຕຸເມ຺ຫມໍ ລທ຺ຘກາລໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ມາ ຈິນ຺ຕຍິຕ຺ຖ ຎາຕິ ເວເທຫສ຺ສ ຈ ຄຫປຕິປຸຕ຺ຕສ຺ສ ຈ ຊີວິຕໍ ນຕ຺ຖິ, ອຫໍ ອິມສ຺ມິໍ ນຄເຣ ປາກາຣສ຺ສ ຖິຣຏ຺ຐານກ຺ຂຕ຺ຕລຏ຺ຐານຕ຺ຖາ ປຣິຂາຍໍ ກຸມ຺ພີລານໍ ອຕ຺ຖິຏ຺ຐານຕ຺ຖາ ນຕ຺ຖິຏ຺ຐານຕ຺ຖາ ຊານາມິ, ນ ຈິຣສ຺ເສວ ໂຕ ນຄເຣ ຄເຫຕ຺ວາ ທສ຺ສາມີ”ຕິ. ອຖ ໂສ ຣາຊາ ສທ຺ທຫິຕ຺ວາ ຕຸມ຺ຫາກໍ ສກ຺ກາຣໍ ກຣິສ຺ສຕິ, ເສນາວາຫນຕ຺ຖາ ປຕິຏ຺ຐາເປສ຺ສຕິ. ອຖສ຺ສ ເສນໍ ວາຕຸອກຸມ຺ພີລຏ຺ຐາເນສຸເຍວ ໂອຕາເຣຍ຺ຍາຖ. ຕສ຺ສ ເສນາ ກຸມ຺ພີລພເຍນ ນ ໂອຕຣິສ຺ສຕິ, ຕທາ ຕຸເມ຺ຫ ຣາຊານໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ “ຕຸມ຺ຫາກໍ ເສນາຍ, ເທວ, ຄຫປຕິປຸເຕ຺ຕນ ລເທ຺ຘາ ຊິເຕ຺ຕາ, ສເຕ຺ຕ ຣາຊາເນາ ຈ ອາຈຣິຍເກວຏ຺ໂຏ ອາທີ ກຕ຺ວາ ນ ເກນຈິ ລເທ຺ຘາ ອກຸຫິໂຕ ນາມ ອຕ຺ຖິ. ເກວລໍ ຣເຕ ຕຸເມ຺ຫ ປຣິວາເຣຕ຺ວາ ວຣນ຺ຕິ, ສເຕ຺ຕ ປນ ຄຫປຕິປຸຕ຺ຕສ຺ສ ສຕ຺ຕກາວ, ອຫເມເວາ ຕຸມ຺ຫາກໍ ປຸຣິໂສ. ສເຈ ເມ ນ ສທ຺ທຫຖ, ສເຕ຺ຕ ຣາຊາເນາ ອລງ຺ກຣິຕ຺ວາ ມໍ ທສ຺ສນາຍ ອາຄຈ຺ຉນ຺ຕູ”ຕິ ເປເສຖ. “ອຖ ເນສໍ ຄຫປຕິປຸເຕ຺ຕນ ອຕ຺ຕໂນ ນາມຣູປໍ ລິຂິຕ຺ວາ ທິນ຺ນາ ວຕ຺ຖາລງ຺ກາຣໂກຄິມ຺ພຸ ອກ຺ຂຣານິ ທິສ຺ວາ ນິຏ຺ໄຑ ກເຣຍ຺ຍາຖາ”ຕິ ວເທຍ຺ຍາຖ. ໂສ ຕຖາ ກຕ຺ວາ ຕານິ ທິສ຺ວາ ນິຏ຺ໄຑ ກເຕ຺ວ ຄີຕຕສິໂຕ ໂຕ ຣາຊາໂນ ອຸເປຍ຺ຍາໂຊຕ຺ວາ “ພາຫານິ ກິໍ ກໂຣມ ປຓ຺ຑິຕາ”ຕິ ຕຸເມ຺ຫ ປຸຈ຺ຉິສ຺ສຕິ. ຕເມນໍ ຕຸເມ຺ຫ ເອວໍ ວເທຍ຺ຍາຖ “ມຫາຣາຊ, ຄຫປຕິປຸເຕ຺ຕາ ພຫຸມາໂຍ. ສເຈ ອຕ຺ຖານິ ກຕິປາຫວິວສານິ ວສິສ຺ສຖ, ສພ຺ພໍ ໂວ ເສນໍ ອຕ຺ຕໂນ ຫຕ຺ຖຄຕໍ ກຕ຺ວາ ຕຸເມ຺ຫ ຄຫິສ຺ສຕິ. ຕສ຺ມາ ປປຍ຺ຈໍ ອກຕ຺ວາ ອເຊ຺ຊວ ມຊ຺ຌິມຍາມສມເຍ ອສ຺ສປິຏ຺ໄຐ ນິສີທິຕ຺ວາ ປລາຍິສ຺ສາມ, ມາ ເນາ ປເຣຫເຕ຺ຖ ມຣຓໍ ໂຫຕູ”ຕິ. ໂສ ຕຸມ຺ຫາກໍ ວຈນໍ ສຸຕ຺ວາ ຕຖາ ກຣິສ຺ສຕິ. ຕຸເມ຺ຫ ຕສ຺ສ ປລາຍນກາເລ ນິວຕ຺ຕິຕ຺ວາ ອມ຺ຫາກໍ ມນຸສ຺ເສ ຊານາເປຍ຺ຍາຖາ”ຕິ.

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ອນຸເກວຏ຺ໂຏ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ “ສາທຸ ປຓ຺ຑິຕ, ກຣິສ຺ສາມິ ເຕ ວຈນ”ນ຺ຕິ ອາຫ. “ເຕນ ຫິ ກິຕິປມພຫາເຣ ສຫິຕໍ ວເທຕີ”ຕິ. “ປຓ຺ຑິຕ, ມມ ຊີວິຕຍ຺ຍາ ທຕ຺ວປິເຣ ຈ ທເປຕ຺ວາ ເສສໍ ອຕ຺ຕໂນ ຣຸຈິວເສນ ກໂຣຫີ”ຕິ. ໂສ ຕສ຺ສ ກເຣຫ ມນຸສ຺ສານໍ ສກ຺ກາຣໍ ກາເຣຕ຺ວາ ອນຸເກວຏ຺ໄຏ ຣຸຕ຺ຕເນເມນ ວິປ຺ປການໍ ປິເປຕ຺ວາ ເມາເຕ຺ຕນ ອູຕາເຣຕ຺ວາ ພ຺ຣາຫ຺ມຓຕ຺ຕມນຸສ຺ສານໍ ທາເປສິ. ອຖ ເຕ ຕໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ທເສ຺ສສຸໍ. ຣາຊາ ຕໍ ວີມໍສິຕ຺ວາ ສທ຺ທຫິຕ຺ວາ ສກ຺ກາຣມສ຺ສ ກຕ຺ວາ ເສນໍ ປຕິຏ຺ຐາເປສິ. ໂສປິ ຕໍ ວາຕຸອກຸມ຺ພີລຏ຺ຐາເນສຸເຍວ ໂອຕາເຣຕິ. ມນຸສ຺ສາ ກຸມ຺ພີເລຫິ ພຊ຺ຊມານາ ອຏ຺ຏາລເກຫິ ມນຸເສ຺ສຫິ ອຸສຸສຕ຺ຕິໂຕມເຣຫິ ວິຊ຺ຌມານາ ມຫາວິນາສໍ ປາປຸຓນ຺ຕິ. ຕໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ໂກຈິ ນເມນ ອຸປກຕ຺ຕໍ ນ ສເກ຺ກາຕິ. ອນຸເກວເຏ຺ຏາ ຣາຊານໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ “ຕຸມ຺ຫາກໍ ອຕ຺ວາຍ ຍຸຊ຺ຌນກາ ນາມ ນຕ຺ຖິ, ສເຕ຺ຕຫິ ລເທ຺ຘາ ຄຫິໂຕ, ອສທ຺ທຫເນ຺ຕາ ປເກ຺ກາສາເປຕ຺ວາ ນິວຕ຺ວວຕ຺ຖາລງ຺ກາຣໂກຄິມ຺ພຸ ອກ຺ຂຣານິ ທເສ຺ສເຕຖາ”ຕິ ອາຫ. ຣາຊາ ຕຖາ ກຕ຺ວາ ສເຕ຺ຕສໍ ວຕ຺ຖາລງ຺ກາຣໂກຄິມ຺ພຸ ອກ຺ຂຣານິ ທິສ຺ວາ “ອທ຺ຘາ ອິເມຫິ ລເທ຺ຘາ ຄຫິໂຕ”ຕິ ນິຏ຺ໄຑ ຄເຕ຺ວາ “ອາຈຣິຍ, ອິຫານິ ກິໍ ກຕ຺ຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ ປຸຈ຺ຉິ. “ເທວ, ອຍ຺ຍໍ ການຕ຺ຕໍ ນຕ຺ຖິ. ສເຈ ປປຍ຺ຈໍ ກຣິສ຺ສຖ, ຄຫປຕິປຸເຕ຺ຕາ ໂວ ຄຫິສ຺ສຕິ, ອາຈຣິຍເກວເຏ຺ຏາປິ ເກວລໍ ນລາເຕ ວຓໍ ກຕ຺ວາ ວຣຕິ, ລເທ຺ຘາ ປນ ຈຸເຕນປິ ຄຫິໂຕ. ອມເຈ຺ຈາມຫິເຣນໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຕຸມ຺ເຫຫິເມາຊໍ ປລາເປສິ, ປຸນ ສທ຺ທຫາເປຕ຺ວາ ນິວເຕ຺ຕສິ, ອມມ຺ປິ ປຣິກິເລ຺ສໂກເຈ ຈຸກຣຕ຺ຕິວາເສາປິ ມຊ຺ຌາຕ ຣຸຈ຺ຉຕິ, ອເຊ຺ຊວ ມຊ຺ຌິມຍາມສມເຍ ປລາຍິຕ຺ວາ ວຕ຺ຕິ, ມໍ ທເປຕ຺ວາ ອເຍ຺ຍາ ນຕ ສຸຫທເມາ ນາມ ນຕ຺ຖີ”ຕິ ວຸເຕ຺ຕ “ເຕນ ຫິ ອາຈຣິຍ ຕຸເມ຺ຫເມວ ເມ ອສ຺ສໍ ກເປຕ຺ວາ ມານສໍ຺ຊໍ ກເຣາຖາ”ຕິ ອາຫ.

ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ ຕສ຺ສ ນິຈ຺ຉເຍນ ປລາຍນພາວໍ ຍຕ຺ວາ “ມາ ພາຍິ, ມຫາຣາຊາ”ຕິ ອສ຺ສາເສຕ຺ວາ ຍຫິ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ອຸປນິກ຺ຂິຕ຺ຕກປຸຣິສານໍ “ອຊ຺ຊ ຣາຊາ ປລາຍິສ຺ສຕິ, ມາ ນິຕ຺ທາຍິຕ຺ຖາ”ຕິ ສຸວາເທ ທຕ຺ວາ ຣເຖ຺ຕາ ອເສ຺ສາ ຍຖາ ອາກຑ຺ຍິໂຕ ສຸຊ຺ເຕນ ປລາຍຕິ, ເຕ຺ວໍ ອວກປ຺ປນາຍ ກເປຕ຺ວາ ມຊ຺ຌິມຍາມສມເຍ “ກປ຺ປິໂຕ, ເທວ, ອເສ຺ສາ, ເວລາ ຊານາຫີ”ຕິ ອາຫ. ຣາຊາ ອສ຺ສໍ ອພິຣູຫິຕ຺ວາ ປລາຍິ. ອນຸເກວເຏ຺ຏາປິ ອສ຺ສໍ

អភិរុហិត្វា តេន សទ្ធិំ គច្ឆន្តោ វិយ ថោកំ គន្ត្វា និវត្តេត្វា។ អវកប្បនាយ កប្បិតអស្សា អាកឌ្ឍិយមានោបិ រាជានំ គហេត្វា បលាយិ។ អនុកេវដ្ដោ សេនាយ អន្តរំ បវិសិត្វា “ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ បលាតោ”តិ ឧក្កុដ្ឋិមកាសិ។ ឧបនិក្ខិត្តកបុរិសាបិ អត្តនោ មនុស្សេហិ សទ្ធិំ ឧបឃោសិំសុ។ សេសរាជានោ តំ សុត្វា “មហោសធបណ្ឌិតោ ទ្វារំ វិវរិត្វា និក្ខន្តោ ភវិស្សតិ, ន នោ ជីវិតំ ទស្សតី”តិ ភីតតសិតា ឧបភោគបរិភោគភណ្ឌកានិបិ អនោលោកេត្វា ខុតោ ជិតោ ច បលាយិំសុ។ មនុស្សា “រាជានោ បលាយន្តី”តិ សុទ្ធតាទំ ឧបឃោសិំសុ។ តំ សុត្វា ទ្វារដ្ដាលកាទីសុ ឋិតាបិ ឧក្កុដ្ឋិំសុ អនុព្យាទយិំសុ។ ឥតិ តស្មិំ ខណេ បថវី វិយ ភិជ្ជមានា សមុទ្ទោ វិយ សង្ខុភិតោ សកលនគរំ អន្តោ ច ពហិ ច ឯកនិន្នាទំ អហោសិ។ អដ្ឋារសអក្ខោហិណិសង្ខា មនុស្សា “មហោសធបណ្ឌិតេន កិរ ព្រហ្មទត្តោ ឯកសតរាជានោ ច គហិតា”តិ មរណភយភីតា អត្តនោ អត្តនោ ឧទរពទ្ធសាដកម្បិ ឆឌ្ឌេត្វា បលាយិំសុ។ ខន្ធាវារដ្ឋានំ តុច្ឆំ អហោសិ។ ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ ឯកសតេ ខត្តិយេ គហេត្វា អត្តនោ នគរមេវ គតោ។ បុនទិវសេ បន បាតោវ នគរទ្វារានិ វិវរិត្វា ពលកាយា នគរា និក្ខមិត្វា មហាវិលោបំ ទិស្វា “កិំ ករោម, បណ្ឌិតា”តិ មហាសត្តស្ស អារោចយិំសុ។ សោ អាហ – “ឯតេហិ ឆឌ្ឌិតំ ធនំ អម្ហាកំ បាបុណាតិ, សព្ពេសំ រាជូនំ សន្តកំ អម្ហាកំ រញ្ញោ ទេថ, សេដ្ឋីនញ្ច កេវដ្ដព្រាហ្មណស្ស ច សន្តកំ អម្ហាកំ អាហរថ, អវសេសំ បន នគរវាសិនោ គណ្ហន្តូ”តិ។ តេសំ មហគ្ឃរតនភណ្ឌមេវ អាហរន្តានំ អឌ្ឍមាសោ វីតិវត្តោ។ សេសំ បន ចតូហិ មាសេហិ អាហរិំសុ។ មហាសត្តោ អនុកេវដ្ដស្ស មហន្តំ សក្ការមកាសិ។ តតោ បដ្ឋាយ ច កិរ មិថិលវាសិនោ ពហុហិរញ្ញសុវណ្ណា ជាតា។ ព្រហ្មទត្តស្សាបិ តេហិ រាជូហិ សទ្ធិំ ឧត្តរបញ្ចាលនគរេ វសន្តស្ស ឯកវស្សំ អតីតំ។

ព្រហ្មទត្តស្ស យុទ្ធបរាជយកណ្ឌំ និដ្ឋិតំ។

សុវកណ្ឌំ

អថេកទិវសំ កេវដ្ដោ អាទាសេ មុខំ ឱលោកេន្តោ នលាដេ វណំ ទិស្វា “ឥទំ គហបតិបុត្តស្ស កម្មំ, តេនាហំ ឯត្តកានំ រាជូនំ អន្តរេ លជ្ជាបិតោ”តិ ចិន្តេត្វា សមុប្បន្នកោធោ ហុត្វា “កទា នុ ខោ តស្ស បិដ្ឋិំ បស្សិតុំ សមត្ថោ ភវិស្សាមី”តិ ចិន្តេន្តោ “អត្ថេសោ ឧបាយោ, អម្ហាកំ រញ្ញោ ធីតា បញ្ចាលចណ្ឌី នាម ឧត្តមរូបធរា ទេវច្ឆរាបដិភាគា, តំ វិទេហរញ្ញោ ទស្សាមា”តិ វត្វា “វេទេហំ កាមេន បលោភេត្វា គិលិតពឡិសំ វិយ មច្ឆំ សទ្ធិំ មហោសធេន អានេត្វា ឧភោ តេ មារេត្វា ជយបានំ បិវិស្សាមា”តិ សន្និដ្ឋានំ កត្វា រាជានំ ឧបសង្កមិត្វា អាហ – “ទេវ, ឯកោ មន្តោ អត្ថី”តិ។ “អាចរិយ, តវ មន្តំ និស្សាយ ឧទរពទ្ធសាដកស្សាបិ អស្សាមិនោ ជាតម្ហា, ឥទានិ កិំ ករិស្សសិ, តុណ្ហី ហោហី”តិ។ “មហារាជ, ឥមិនា ឧបាយេន សទិសោ អញ្ញោ នត្ថី”តិ។ “តេន ហិ កថេហី”តិ។ “មហារាជ, អម្ហេហិ ទ្វីហេវ ឯកតោ កថិតំ វដ្ដតី”តិ។ “ឯវំ ហោតូ”តិ។ អថ នំ ព្រាហ្មណោ ឧបរិបាសាទតលំ អារោបេត្វា អាហ – “មហារាជ, វិទេហរាជានំ កិលេសេន បលោភេត្វា ឥធានេត្វា សទ្ធិំ គហបតិបុត្តេន មារេស្សាមា”តិ។ “សុន្ទរោ, អាចរិយ, ឧបាយោ, កថំ បន តំ បលោភេត្វា អានេស្សាមា”តិ? “មហារាជ, ធីតា តេ បញ្ចាលចណ្ឌី ឧត្តមរូបធរា, តស្សា រូបសម្បត្តិំ ចាតុរិយវិលាសេន កវីហិ គីតំ ពន្ធាបេត្វា តានិ កព្ពានិ មិថិលាយំ គាយាបេត្វា ‘ឯវរូបំ ឧត្តមិត្ថិរតនំ អលភន្តស្ស វិទេហរញ្ញោ កិំ រជ្ជេនា’តិ តស្ស សវនសំសគ្គេនេវ បដិពទ្ធភាវំ ញត្វា អហំ តត្ថ គន្ត្វា ទិវសំ វវត្ថបេស្សាមិ។ សោ មយិ ទិវសំ វវត្ថបេត្វា អាគតេ គិលិតពឡិសោ វិយ មច្ឆោ គហបតិបុត្តំ គហេត្វា

อาคมิสฺสติ, อถ นํ มาเรสฺสามา”ติ.

ราชา ตสฺส วจนํ สุตฺวา ตุสฺสิตฺวา “สุนฺทโร อุปาโย, อาจริย, เอวํ กริสฺสามา”ติ สมฺปฏิจฺฉิ. ตํ ปน มนฺตํ จูฬนิพฺรหฺมทตฺตสฺส สยนปาลิกา สาฬิกา สุตฺวา ปจฺจกฺขมกาสิ. ราชา นิปุเณ กพฺพกาเร ปกฺโกสาเปตฺวา พหุํ ธนํ ทตฺวา ธีตรํ เตสํ ทสฺเสตฺวา “ตาตา, เอติสฺสา รูปสมฺปตฺตึ นิสฺสาย กพฺพํ กโรถา”ติ อาห. เต อติมโนหรานิ คีตานิ พนฺธิตฺวา ราชานํ สาวยึสุ. ราชา ตุสฺสิตฺวา พหุํ ธนํ เตสํ อทาสิ. กวีนํ สนฺติกา นฏา สิกฺขิตฺวา สมชฺชมณฺฑเล คายึสุ. อิติ ตานิ วิตฺถาริตานิ อเหสุํ. เตสุ มนุสฺสานํ อนฺตเร วิตฺถาริตตฺตํ คเตสุ ราชา คายเก ปกฺโกสาเปตฺวา อาห – “ตาตา, ตุมฺเห มหาสกุเณ คเหตฺวา รตฺติภาเค รุกฺขํ อภิรุยฺห ตตฺถ นิสินฺนา คายิตฺวา ปจฺจูสกาเล เตสํ คีวาสุ กํสตาเล พนฺธิตฺวา เต อุปฺปาเตตฺวา โอตรถา”ติ. โส กิร “ปญฺจาลรญฺโญ ธีตุ สรีรวณฺณํ เทวตาปิ คายนฺตี”ติ ปากฏกรณตฺถํ ตถา กาเรสิ. ปุน ราชา กวี ปกฺโกสาเปตฺวา “ตาตา, อิทานิ ตุมฺเห เอวรูปิ กุมาริกา ชมฺพุทีปตเล อญฺญสฺส รญฺโญ นานุจฺฉวิกา, มิถิลายํ เวเทหรญฺโญ อนุจฺฉวิกา’ติ รญฺโญ จ อิสฺสริยํ อิมาย จ รูปํ วณฺเณตฺวา คีตานิ พนฺธถา”ติ อาห. เต ตถา กตฺวา รญฺโญ อาโรจยึสุ.

ราชา เตสํ ธนํ ทตฺวา ปุน คายเก ปกฺโกสาเปตฺวา “ตาตา, มิถิลํ คนฺตฺวา ตตฺถ อิมินาว อุปาเยน คายถา”ติ เปเสสิ. เต ตานิ คายนฺตา อนุปุพฺเพน มิถิลํ คนฺตฺวา สมชฺชมณฺฑเล คายึสุ. ตานิ สุตฺวา มหาชโน อุกฺกุฏฺฐิสหสฺสานิ ปวตฺเตตฺวา เตสํ พหุํ ธนํ อทาสิ. เต รตฺติสมเย รุกฺเขสุปิ คายิตฺวา ปจฺจูสกาเล สกุณานํ คีวาสุ กํสตาเล พนฺธิตฺวา โอตรนฺติ. อากาเส กํสตาลสทฺทํ สุตฺวา “ปญฺจาลราชธีตุ สรีรวณฺณํ เทวตาปิ คายนฺตี”ติ สกลนคเร โกลาหลํ อโหสิ. ราชา สุตฺวา คายเก ปกฺโกสาเปตฺวา อนฺโตนิเวสเน สมชฺชํ กาเรตฺวา “เอวรูปํ กิร อุตฺตมรูปธรํ ธีตรํ จูฬนิราชา มยฺหํ ทาตุกาโม”ติ ตุสฺสิตฺวา เตสํ พหุํ ธนํ อทาสิ. เต อาคนฺตฺวา พฺรหฺมทตฺตสฺส อาโรเจสุํ. อถ นํ เกวฏฺโฏ อาห – “อิทานิ, มหาราช, ทิวสํ ววตฺถปนตฺถาย คมิสฺสามี”ติ. “สาธุ, อาจริย, กึ ลทฺธุํ วฏฺฏตี”ติ? “โถกํ ปณฺณาการ”นฺติ. “เตน หิ คณฺหา”ติ ทาเปสิ. โส ตํ อาทาย มหนฺเตน ปริวาเรน เวเทหรฏฺฐํ ปาปุณิ. ตสฺสาคมนํ สุตฺวา นคเร โกลาหลํ ชาตํ “จูฬนิราชา กิร เวเทโห จ มิตฺตสนฺถวํ กริสฺสนฺติ, จูฬนิราชา อตฺตโน ธีตรํ อมฺหากํ รญฺโญ ทสฺสติ , เกวฏฺโฏ ทิวสํ ววตฺถเปตุํ เอตี”ติ. เวเทหราชาปิ สุณิ, มหาสตฺโตปิ, สุตฺวาน ปนสฺส เอตทโหสิ “ตสฺสาคมนํ มยฺหํ น รุจฺจติ, ตถโต นํ ชานิสฺสามี”ติ. โส จูฬนิสนฺติเก อุปนิกฺขิตฺตกปุริสานํ สาสนํ เปเสสิ “อิมมตฺถํ ตถโต ชานิตฺวา เปเสถา”ติ. อถ เต “มยเมตํ ตถโต น ชานาม, ราชา จ เกวฏฺโฏ จ สยนคพฺเภ นิสีทิตฺวา มนฺเตนฺติ, รญฺโญ ปน สยนปาลิกา สาฬิกา สกุณิกา เอตมตฺถํ ชาเนยฺยา”ติ ปฏิเปสยึสุ.

ตํ สุตฺวา มหาสตฺโต จินฺเตสิ “ยถา ปจฺจามิตฺตานํ โอกาโส น โหติ, เอวํ สุวิภตฺตํ กตฺวา สุสชฺชิตํ นครํ อหํ เกวฏฺฏสฺส ทฏฺฐุํ น ทสฺสามี”ติ. โส นครทฺวารโต ยาว ราชเคหา, ราชเคหโต จ ยาว อตฺตโน เคหา, คมนมคฺคํ อุโภสุ ปสฺเสสุ กิลญฺเชหิ ปริกฺขิปาเปตฺวา มตฺถเกปิ กิลญฺเชหิ ปฏิจฺฉาทาเปตฺวา จิตฺตกมฺมํ การาเปตฺวา ภูมิยํ ปุปฺผานิ วิกิริตฺวา ปุณฺณฆเฏ ฐเปตฺวา กทลิโย พนฺธาเปตฺวา ธเช ปคฺคณฺหาเปสิ. เกวฏฺโฏ นครํ ปวิสิตฺวา สุวิภตฺตํ นครํ อปสฺสนฺโต “รญฺญา เม มคฺโค อลงฺการาปิโต”ติ จินฺเตตฺวา

ᨶᨣᩁᩔ ᩋᨧᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᨲᨽᩣᩅᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᨲᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩈᨾ᩠ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩣ ᨣᩣᨳᩣ ᩋᨽᩣᩈᩥ –

᪈᪉᪉᪨

"ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨶ᩠ᨳᩅᨠᩣᨾᩮᩣ ᨲᩮ, ᩁᨲᨶᩣᨶᩥ ᨸᩅᩮᨧ᩠ᨨᨲᩥ;

ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩩ ᩍᨲᩮᩣ ᨴᩪᨲᩣ, ᨾᨬ᩠ᨩᩩᨠᩣ ᨸᩥᨿᨽᩣᨱᩥᨶᩮᩣ᪨

᪉᪀᪀᪨

"ᨽᩣᩈᨶ᩠ᨲᩩ ᨾᩩᨴᩩᨠᩣ ᩅᩣᨧᩣ, ᨿᩣ ᩅᩣᨧᩣ ᨸᨭᩥᨶᨶ᩠ᨴᩥᨲᩣ;

ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨴᩮᩉᩮᩣ ᨧ, ᩏᨽᩮᩣ ᩑᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩩ ᨲᩮ"ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨳᩅᨠᩣᨾᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨳᩅᩴ ᨠᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ᪨ ᩁᨲᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩁᨲᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨵᩦᨲᩁᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩁᨲᨶᩣᨶᩥ ᨴᩔᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪᨲᩥ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᩥᩁ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᨶᨣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨵᩩᩁᩅᨧᨶᩣ ᨸᩥᨿᨽᩣᨱᩥᨶᩮᩣ ᨴᩪᨲᩣ ᩍᨵ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩩ, ᩍᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩩ᪨ ᩑᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩪᨲᩥ ᨣᨦ᩠ᨣᩮᩣᨴᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᨿᨾᩩᨶᩮᩣᨴᨠᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩣ ᩑᨠᩈᨴᩥᩈᩣᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩪᨲᩥ᪨

ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨸᨶ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ "ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩮᩈᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ 'ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᨶᩣᨸᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᩈᨶᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨡᩥᩔᨲᩦ'ᨲᩥ ᨾᩴ ᨸᩮᩈᩮᩈᩥ 'ᩋᩣᨧᩁᩥᨿ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨳᩣ'ᨲᩥ, ᨣᨧ᩠ᨨ ᩁᩣᨩᩈᩮᨭ᩠ᨮ ᩋᨽᩥᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩴ ᩃᨽᩥᩔᩈᩥ, ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᨬ᩠ᨧ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᩔᨲᩦ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᨾᩣᨶᩈᩮᩣ "ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩁᩪᨸᨵᩁᩴ ᨠᩥᩁ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩴ ᩃᨽᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨻᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ "ᩋᩣᨧᩁᩥᨿ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨠᩥᩁ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩔ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨿᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᩅᩥᩅᩣᨴᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨣᨧ᩠ᨨ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩮ ᨸᩔᨳ, ᩏᨽᩮᩣᨸᩥ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨡᨾᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨳᩣ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ "ᨸᩔᩥᩔᩣᨾᩥ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᨸᩔᩥᨲᩩᩴ ᩋᨣᨾᩣᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ "ᨲᩮᨶ ᨾᩮ ᨸᩣᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᩣᨸᩮᩣᨸᩥ ᨾᩣ ᩉᩮᩣᨲᩪ"ᨲᩥ ᨸᩣᨲᩮᩣᩅ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᩥᩴ ᨸᩥᩅᩥ, ᨣᩮᩉᨾ᩠ᨸᩥᩔ ᨻᩉᩃᩮᨶ ᩋᩃ᩠ᩃᨣᩮᩣᨾᨿᩮᨶ ᩃᩮᨸᩣᨸᩮᩈᩥ, ᨳᨾ᩠ᨽᩮ ᨲᩮᩃᩮᨶ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᩈᩥ, ᨲᩔ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᨾᨬ᩠ᨧᨠᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩦᩉᩁᩣᨸᩮᩈᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨾᨴᩣᩈᩥ "ᨲᩣᨲᩣ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨠᨳᩮᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩮ ᩑᩅᩴ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ 'ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨾᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᨿᩥᨲ᩠ᨳ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨲᩮᨶ ᨲᩥᩃᩥᨱᩈᨸ᩠ᨸᩥ ᨸᩥᩅᩥᨲ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨾᨿᩥ ᨧ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ 'ᨴᩮᩅ ᨲᩥᩃᩥᨱᩈᨸ᩠ᨸᩥ ᨲᩮ ᨸᩥᩅᩥᨲᩴ, ᨾᩣ ᨠᨳᩮᨳᩣ'ᨲᩥ ᨾᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᨳᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ

ᩅᩥᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᨷᨭᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩮᩈᩩ ᨾᨶᩩᩔᩮ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩮ ᨷᨭᨾᨬ᩠ᨧᨠᩮ ᨶᩥᨷᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣᨷᩥᩔ ᨷᨮᨾᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩤ “ᨠᩉᩴ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᨲᩮ ᨾᨶᩩᩔᩣ “ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨾᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᨾᨠᩁᩥ, ᩈᨧᩮᨷᩥ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ, ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᩉᩥ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᨶ ᨲᩥᩃᩥᨿᩈᨷ᩠ᨷᩥ ᨷᩦᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩈᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩮᩈᩩᨷᩥ ᨲᩴ ᨲᨳᩮᩅ ᩋᩣᩉᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩋᩣᨣᨾᩣᩈᩥ᪨ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨠᨳᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩮᩔᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᨾᨶᩩᩔᩣ “ᨴᩮᩅ, ᨾᩣ ᨠᨳᨿᩥᨲ᩠ᨳ, ᨲᩥᩃᩥᨿᩈᨷ᩠ᨷᩥ ᨲᩮ ᨷᩦᨲᩴ, ᨠᩥᩴ ᨲᩮ ᨻᩣᩃᩥᩈᩣ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᩥᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩣᩁᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩤ ᨶᩮᩅ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲᩩᩴ, ᨶ ᩋᩣᩈᨶᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨮᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩃᨽᩥ, ᩋᩃ᩠ᩃᨣᩮᩣᨾᨿᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨

ᩋᨳ ᨶᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩥ ᨶᩥᨾᩦᩃᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨽᨾᩩᨠᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨠᨧ᩠ᨨᩴ ᨠᨱ᩠ᨯᩪᨿᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᨦ᩠ᨠᩩᨽᩪᨲᩮᩣ “ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩉᩴ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨷᩁᩮᨶ “ᩋᩁᩮ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ‘ᨾᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᨾᨠᩣᩈᩦ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᨾᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᩈᩥ, ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨲᩮ ᨽᨬ᩠ᨩᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩦᨲᨲᩈᩥᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩅᩮᩊᩩᨷᩮᩈᩥᨠᩣᨿ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᨲᩣᩊᩮᩈᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨣᩦᩅᩣᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨡᩥᨷᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩃᩮᨶ ᨷᩉᩁᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨴᩦᨷᩥᨾᩩᨡᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩥᨣᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨽᩦᨲᨲᩈᩥᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩁᩣᨩᨣᩮᩉᩴ ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ “ᩋᨩ᩠ᨩ ᨾᨾ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩴ ᨾᩉᨲᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨡᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨡᨾᩣᨷᩮᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᩃᩣᨽᩣ ᩅᨲ ᨾᩮ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᩣᨷᩣᨠᩣᩁᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪉᪀᪈᪨

“ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩮᨶ, ᩈᨾᩣᨣᨾᩮᩣ ᩋᩣᩈᩥ ᨲᨴᩥᨦ᩠ᨥ ᨻᩕᩪᩉᩥ;

ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨲᩮ ᨷᨭᩥᨶᩥᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨭᩥᨶᩥᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩁᩣᨩᩔ ᩏᨷᩈᨾᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨲᩴ ᨲᩮᨶ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᨾᩣᨷᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨲᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᩮᩈᩥᨲᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ‘ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨧᩁᨳ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩈᨷ᩠ᨷᩩᩁᩥᩈᨲᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪉᪀᪉᪨

“ᩋᨶᩁᩥᨿᩁᩪᨷᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨩᨶᩥᨶ᩠ᨴ, ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨠᩮᩣ ᨳᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᩈᨻ᩠ᨽᩥᩁᩪᨷᩮᩣ;

យថា មូគោ វ ពធិរោ វ, ន កិញ្ចិត្ថំ អការយថា”តិ។

តត្ថ អសញ្ញីភូតោតិ អបណ្ឌិតជាតិកោ។ ន កិញ្ចិត្ថន្តិ មយា សហ កិញ្ចិ អត្ថំ ន ការយិត្ថ, តេនេវ តំ អបណ្ឌិតោតិ មញ្ញាមីតិ ពោធិសត្តស្ស អគុណំ កថេសិ។

រាជា តស្ស វចនំ អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា តស្ស ច តេន សទ្ធិំ អាគតានញ្ច បរិព្ពយញ្ច និវាសគេហញ្ច ទាបេត្វា “គច្ឆាចរិយ, វិស្សមថា”តិ តំ ឧយ្យោជេត្វា “មម បុត្តា បណ្ឌិតា បដិសន្ថារកុសលា, ជាមិតា កិរ សទ្ធិំ តេនេវ បដិសន្ថារំ អកាសិ, ន តុដ្ឋិំ បវេទេសិ។ កិញ្ចិ តេន អនាគតភយំ ទិដ្ឋំ ភវិស្សតី”តិ សយមេវ គាថំ សមុដ្ឋាបេសិ –

១០៦។

“អទ្ធា ពាណំ មត្តបធំ សុខុម្ហសំ, អតោ្ថ យុទ្ធោ នរវិរិយេន ជិតោ;

តថា ហិ កាយោ មម សម្បវេធតិ, ហិត្វា សយំ កោ បរហត្ថមេស្សតី”តិ។

តត្ថ ពាណន្តិ យំ មម បុត្តេន ទិដ្ឋំ, អទ្ធា ពាណំ មត្តបធំ អញ្ញេន ពាតរបុរិសេន សុខុម្ហសំ។ នរវិរិយេនាតិ វីរិយវន្តេន មហោសធបណ្ឌិតេន យុទ្ធោ អត្តា ជិតោ កថិស្សតិ។ សយញ្ហិ សកំ រដ្ឋំ ហិត្វា កោ បរហត្ថំ គមិស្សតិ។

“មម បុត្តេន ព្រហ្មទត្តស្ស អាគមនេ ទោសោ ទិដ្ឋោ ភវិស្សតិ។ អយញ្ហិ អាគច្ឆន្តោ ន មិត្តសន្ថវត្ថាយ អាគមិស្សតិ, មំ បន កាមេន បលោភេត្វា នគរំ នេត្វា គណ្ហនត្ថាយ អាគតេន ភវិតព្ពំ។ តំ អនាគតភយំ ទិដ្ឋំ ភវិស្សតិ បណ្ឌិតេនា”តិ តស្ស ឯវំ អាវជ្ជេន្តស្ស ចិន្តយន្តស្ស និសិន្នកាលេ ចត្តារោ បណ្ឌិតា អាគមិំសុ។ រាជា សេនកំ បុច្ឆិ “សេនក, រុច្ចតិ តេ ឧត្តរបញ្ចាលនគរំ គន្ត្វា ចូឡនីរាជស្ស ធីតុ អានយន”ន្តិ? កិំ កថេថ មហារាជ, ន ហិ សិរី អាគច្ឆន្តី ទណ្ឌេន បហរិត្វា បលាបេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ តុម្ហេ តំ គណ្ហិស្សថ, ឋបេត្វា ចូឡនីព្រហ្មទត្តំ អញ្ញោ តុម្ហេហិ សមោ ជម្ពុទីបតលេ ន ភវិស្សតិ។ កិំ ការណា? ជេដ្ឋរាជធីតាយ គហិតត្តា។ សោ ហិ “សេសរាជានោ មម មនុស្សា, វេទេហោ ឯកោវ មយា សទិសោ”តិ សកលជម្ពុទីបេ ឧត្តមរូបធរំ ធីតរំ តុម្ហាកំ ទាតុកាមោ ជាតោ, ករោថស្ស វចនំ, មយម្បិ តុម្ហេ និស្សាយ វត្ថាលង្ការេ លភិស្សាមាតិ។ រាជា សេសេបិ បុច្ឆិ។ តេបិ តថេវ កថយិំសុ។ តស្ស តេហិ សទ្ធិំ កថេន្តស្សេវ កេវដ្ដព្រាហ្មណោ អត្តនោ និវាសគេហា និក្ខមិត្វា “រាជានំ អាមន្តេត្វា គមិស្សាមី”តិ អាគន្ត្វា “មហារាជ, ន សក្កា អម្ហេហិ បបញ្ចំ កាតុំ, គមិស្សាម មយំ នរិន្ទា”តិ អាហ។ រាជា តស្ស សក្ការំ កត្វា តំ ឧយ្យោជេសិ។ មហាសត្តោ តស្ស គមនកាលំ ញត្វា ន្ហត្វា អលង្ករិត្វា រាជុបដ្ឋានំ អាគន្ត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ រាជា ចិន្តេសិ “បុត្តោ មេ មហោសធបណ្ឌិតោ មហាមន្តី មន្តបារគូ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អត្ថំ ជានាតិ។ អយំ តត្ថ គន្ត្វា យុត្តកំ វា អយុត្តកំ វា បណ្ឌិតោ ជានិស្សតី”តិ។ សោ អត្តនា បឋមំ ចិន្តិតំ

អវត្វា រាគរត្តោ មោហមូឡ្ហោ ហុត្វា តំ បុច្ឆន្តោ គាថមាហ –

៩០៣។

“ឆន្នញ្ហិ ឯកាវ មតី សមេតិ, យេ បណ្ឌិតា ឧត្តមភូរិបញ្ញា;

យានំ អយានំ អថ វាបិ ឋានំ, មហោសធ ត្វម្បិ មតិំ ករោហី”តិ។

តត្ថ ឆន្នន្តិ បណ្ឌិត, កេវដ្ដព្រាហ្មណស្ស ច មម ច ឥមេសញ្ច ចតុន្នន្តិ ឆន្នំ អម្ហាកំ ឯកាវ មតិ ឯកាយេវ អជ្ឈាសយោ គង្គោទកំ វិយ យមុនោទកេន សំសន្ទតិ សមេតិ។ យេ មយំ ឆបិ ជនា បណ្ឌិតា ឧត្តមភូរិបញ្ញា, តេសំ នោ ឆន្នម្បិ ចូឡនិរាជធីតុ អានយនំ រុច្ចតីតិ។ ឋានន្តិ ឥធេវ វាសោ។ មតិំ ករោហីតិ អម្ហាកំ រុច្ចនកំ នាម អប្បមាណំ, ត្វម្បិ ចិន្តេហិ, កិំ អម្ហាកំ អាវាហត្ថាយ តត្ថ យានំ, ឧទាហុ អយានំ, អថ ឥធេវ វាសោ រុច្ចតីតិ។

តំ សុត្វា បណ្ឌិតោ “អយំ រាជា អតិវិយ កាមគិទ្ធោ អន្ធពាលភាវេន ឥមេសំ វចនំ គណ្ហាតិ, គមនេ ទោសំ កថេត្វា និវត្តេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា ចតស្សោ គាថាយោ អភាសិ –

៩០៤។

“ជានាសិ ខោ រាជ មហានុភាវោ, មហព្ពលោ ចូឡនិព្រហ្មទត្តោ;

រាជា ច តំ ឥច្ឆតិ មារណត្ថំ, មិគំ យថា ឱកចរេន លុទ្ទោ។

៩០៥។

“យថាបិ មច្ឆោ ពឡិសំ, វង្កំ មំសេន ឆាទិតំ;

អាមគិទ្ធោ ន ជានាតិ, មច្ឆោ មរណមត្តនោ។

៩០៦។

“ឯវមេវ តុវំ រាជ, ចូឡនេយ្យស្ស ធីតរំ;

កាមគិទ្ធោ ន ជានាសិ, មច្ឆោវ មរណមត្តនោ។

៤០២។

“សចេ គច្ឆសិ បញ្ចាលំ, ខិប្បមត្តំ ជហិស្សសិ;

មិគំ បន្ថានុពន្ធំវ, មហន្តំ ភយមេស្សតី”តិ។

តត្ថ រាជាតិ វេទេហំ អាលបតិ។ មហាត្រុការេចាតិ មហាឃោសោ។ មហត្តលេលិតិ អដ្ឋរសអក្ខោភណិសេនាន ពលេន សមន្នាគតោ។ មារណត្តន្តិ មារណស្ស អត្តាយ។ ចូឡនេយ្យស្សាតិ ចូឡនីរាជិកាយ មិគិយា។ លុទ្ធោ ហិ ឯកំ មិគិំ និក្ខារេបត្វា រជ្ជុកេន ពន្ធិត្វា អរញ្ញំ នេត្វា មិគានំ គោចរដ្ឋានេ ឋបេសិ។ សា ពីលមិគំ អត្តនោ សន្តិកំ អាគតំ វិកាលមញ្ញាយ រាគំ ជនេត្វា ចិរេចតិ។ តស្សា សន្តិំ ឬត្វា ពីលមិគោ មិគកណបរិវុតោ ចតុប្បទេ គិបន្តោ មេសមិគិសុ សញ្ញំ អកត្វា តស្សា សទ្ទស្សចត្ថសំសគ្គេន ពន្ធោ ចុដ្ឋាយ គិល្លមិត្វា កិចំ វុក្លិបិត្វា គិលេសចសេន តំ មិគិំ ឧបគន្ត្វា លុទ្ធស្ស បស្សំ ទត្វា តិដ្ឋតិ។ តមេនំ សោ តិណលាយ សត្តិយា ចិជ្ឈិត្វា ជីវិតក្ខយំ បាបេតិ។ តត្ថ លុទ្ធោ វិយ ចូឡនីរាជា, មិគចារិកា វិយ អស្ស ធីតា, លុទ្ធស្ស ហត្ថេ អាវុធំ វិយ កេវដ្ដព្រាហ្មណោ។ ឥតិ យថា មិគចរេន លុទ្ធោ មិគំ មារណត្ថាយ ពន្ធតិ, ឯវំ សោបិ រាជា តំ ពន្ធតីតិ អត្ថោ។

កាមគិទ្ធោតិ ញាណមតាកម្មិរេ វុទរេ ចរន្តោបិ តស្មិំ ពលិព្ពិសស្ស ចណ្ឌតំ លាភេត្វា ជីវេ កាមសន្តានេ អាមិសេ គិទ្ធោ ហុត្វា ពលិព្ពិសំ គិលតិ, អត្តនោ មរណំ ន ជានាតិ។ ធីតរន្តិ ចូឡនិពលិព្ពិសកស្ស កេវដ្ដព្រាហ្មណស្ស ចិនពលិព្ពិសំ លាភេត្វា ជីវំ អាមិសសទិសំ។ តស្ស រញ្ញោ ធីតរំ កាមគិទ្ធោ ហុត្វា មច្ឆោ អត្តនោ មរណសន្តានំ អាមិសំ វិយ ន ជានាសិ។ បញ្ចាលន្តិ ឧត្តរបញ្ចាលនគរំ។ ខិប្បន្តិ ខិប្បំ។ បន្ថានុពន្ធន្តិ យថា កាមទ្វារមគ្គំ អនុពន្ធមិគំ មហន្តំ ភយមេស្សតិ, តមិញ្ញមិគំ មារណត្ថាយ អាវុធានិ គហេត្វា និក្ខន្តេសុ មនុស្សេសុ មយេ មយេ បស្សន្តិ, តេ តេ មារេន្តិ, ឯវំ ឧត្តរបញ្ចាលនគរំ គច្ឆន្តម្បិ តំ មហន្តំ មរណភយំ ឯស្សតិ ឧបគមិស្សតីតិ។

ឯវំ មហាសត្តោ ចតូហិ គាថាហិ រាជានំ តិក្កុលិត្វា គរេធសិ។ សោ រាជា តេន អតិវិយ តិក្កហិតោ “អយំ មំ អត្តនោ ទាសំ វិយ មញ្ញតិ, រាជាតិ សញ្ញាមបិ ន ករោតិ, អគ្គរាជេន ‘ធីតរំ ទស្សាមី’តិ មម សន្តិកំ បេសិតំ ញត្វា ឯកម្បិ មង្គលបដិសំយុត្តំ គថំ អកថេត្វា មំ ‘ពីលមិគោ វិយ, គិលិតពលិព្ពិសមច្ឆោ វិយ បន្ថានុពន្ធមិគោ វិយ, មរណំ បាបុណិស្សតី’តិ វទតី”តិ កុជ្ឈិត្វា អនន្តរំ គាថមាហ –

១០៩៍

“យឃេយច ធាលយ្យស ឲ្យអប្បកា, ឋេឃ ឌ្ឍូយត្តាគិ ពឃឹ លបិយ្យា

កិរេយច ត្វំ តក្កូលកោឌិចេឆ្លា, អត្តាគិ ឌាភាឃិ ឃឆាបិ អេឡ្គា”តិ៍

ពត្ថ ធាលយ្យសតិ ធាលិយ្យាឲ្យអប្បកាតិ លិលយុតា យឃេយច៍ ឌ្ឍូយត្តាគឹតិ ឌ្ឍូចរ័យត្តិទេតភបឌិលិកការណាគិ៍ ពឃឹ លចិយ្យាតិ ពច ឃត្តិកោ ពចឃិយ្យា កិរេយចាតិ ករហេត្ថ គិបិទោ៍ តក្កូលកោឌិចេឆ្លាតិ កហបតិបុត្តា ងហកោលតោ បដ្ឋាឃ តក្កូលកោឌិ៍ ចហេន្តាឃេច ចឆ្លតិ, ពយត្តំ ឃត្ថាឃ “ត្វំ កហបតិកម្ពុយេច ឌាភាឃិ, ភ ពក្តិឃាគំ យក្កូលកម្ពុ”ត្តិ ឲ្យមិភា អឆិប្បាយេឃតេចយាហ៍ អេឡ្គាតិ ឃឆា ពោចេឌ្ឍា ចា ខេឃតកាងេឃា ចា អេឡ្គា បឃ្លិតា ឲ្យយាគិ ពក្តិឃាគំ យក្កូលត្តាគិ ឌាភត្តិ, ពឆា ត្វំ ពាគិ កិំ ឌាភាឃិ, កហបតិកម្ពុឌាភភយេច ពចាត្យច្ចចិកត្តិ៍

ឲ្យតិ គំ អេក្កាឃិត្វា បរិកាឃិត្វា “កហបតិបុត្តា យយ យក្កូលត្តរាឃំ កេរាតិ, គឹហរេឆ ភ”ត្តិ គឹហរាឃបត្វំ កាឆយាហ –

១១០៍

“ឲ្យយំ កលេ កហេត្វាភ, គាឃេឆ ចិឌិតា យយ;

ឃោ យេ ទេតភលិកស្ស, អត្តរាឃាឃ ភាឃតី”តិ៍

សោ ទេឡ្គា ក្បុឆ្លកាចំ ឆាត្វា “ឃេឆ ទោ បភ យំ ពោចិ ទេឡ្គា ចចគំ កហេត្វា ហេត្ថ ចា កឹចាឃ ចា បរាយេឃ្យ, ពំ យេ អលំ អស្ស ឃាចឌឹចំ លក្ខិត្វំ, ពស្មា ឃឃេយច គិក្កូមិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា ទាឌាគំ ចក្ខិត្វា អត្តភោ ពេហំ កេតា៍ ទាឌាបិ ពោចលំ កោឆចេឃេតច ចងតិ, ចៅឌឹឃត្វា បភ ក្បុចិត្តពាឃ ភ កក្ខិ ពឆា កាត្វំ អាឈាឃេបឃិ៍ អឆ យហាឃត្វា “អឃំ ទាឌា ធាលេលិ អត្តភោ ហិពាហិពំ ភ ឌាភាតិ , កាយកិឆ្លេ ហុត្វា ‘ពស្ស ឆឹពេ លកិស្សាមិឃេចា’តិ អភាកពគឃំ អឌាគិត្វា កន្ធេត្វា យហាចិគាឃំ បិបុលិស្សតិ៍ ភាស្ស ពចំ ហងេឃ កាត្វំ ចដ្ឋតិ, ពហុបកាទោ យេ ឲ្យឃ យហាឃឃងាឃកោ, ឲ្យយស្ស យឃា បច្ចេឃភ កចិត្វំ ចដ្ឋតិ៍ បងយំ ទោ បភ ឃុចេបិពកំ បេឃេត្វា ពឆោ ឆាត្វា បន្ធា អហំ កមិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា ឃុចេបិពកំ បេឃេឃិ៍ ពយត្តំ បកាឃេន្តោ ឃត្វា អាហ –

១១១៍

“ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩮᩣ ᩋᨷᨠ᩠ᨠᨾ᩠ᨾ, ᩅᩮᨴᩮᩉᩔ ᩏᨷᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣ;

ᩋᨳ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᨿᩦ ᨴᩪᨲᩴ, ᨾᩣᨮᩁᩴ ᩈᩩᩅᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ᪨

᪉᪁᪅᪨

“ᩑᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾ ᩉᩁᩥᨲᨷᨠ᩠ᨡ, ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩥ ᨾᩮ;

ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩣᩃᩁᩣᨩᩔ, ᩈᩣᩊᩥᨠᩣ ᩈᨿᨶᨷᩣᩃᩥᨠᩣ᪨

᪉᪁᪆᪨

“ᨲᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩮᨶ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩔᩩ, ᩈᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩣ;

ᩈᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨧ ᨠᩮᩣᩈᩥᨿᩔ ᨧ᪨

᪉᪁᪇᪨

“ᩋᩣᨾᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨷᨭᩥᩔᩩᨲ᩠ᩅᩣ, ᨾᩣᨮᩁᩮᩣ ᩈᩩᩅᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ;

ᩋᨣᨾᩣᩈᩥ ᩉᩁᩥᨲᨷᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᩈᩣᩊᩥᨠᩣᨿ ᩏᨷᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ᪨

᪉᪁᪈᪨

“ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᨾᩣᨮᩁᩮᩣ ᩈᩩᩅᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ;

ᩋᨳᩣᨾᨶ᩠ᨲᨿᩥ ᩈᩩᨥᩁᩴ, ᩈᩣᩊᩥᨠᩴ ᨾᨬ᩠ᨩᩩᨽᩣᨱᩥᨠᩴ᪨

᪉᪁᪉᪨

“កច្ចិ ទេវ សុឃរេ ឋយតីឃំ, កច្ចិ ទេចស្ស អភាយឃំ;

កច្ចិ ទេវ យឆុតា លិខា, លក្ខទេវ សុឃរេ ញុចិ៍

៤៧លិ៍

“ក្យសលទេញ្ចច ទេយ សម្ម, អទេឆា សម្ម អភាយឃំ;

អទេឆា ទេយ យឆុតា លិខា, លក្ខទេវ សុចបហ្លិត៍

៤៧ប៍

“ក្យទេតា ត្យ សម្ម អាកម្ម, កស្ស ចា បហិទេតា ញុចិ;

ត ច ទេយសិ ឍ្កទេតា បុទេឌ្ឍ, ឌិទេដ្ឋា ចា ឃឌិ ចា សុទេតា”តិ៍

តត្ថ ហរិតបក្ខាតិ ហរិតបត្តសមានបក្ខា៍ ទេឃ្យាចន្តិ “ឲហិ, សម្មា”តិ ចុទេត្ត អាកន្ត្វា អទេក្ក តិសិត្វ “សម្ម, អទេញ្ញាត យត្តុស្សក្ខុទេតត កាតុំ អសក្កុណឃ្យំ យទេយក៌ ទេឃ្យាចដិក៌ កទេរាហី”តិ អាហ៍

“កឹ កទេរាមិ, ទេឆចា”តិ ចុទេត្ត “សម្ម, ទេកចដ្ឋទ្រាហ្មណស្ស ក្ខុទេតឃ្យតាកតកាទេណ៌ ឌទេបត្វា រាឌាតញ្ច ទេកចដ្ឋញ្ច អទេញ្ញា ត ឌាតត្តិ, ស្កទេភាច រទេញ្ញា សឃតកាឌ្ឍុទេ តិសិត្វា យត្តឃិសុ៍ តស្ស បត អត្ថិ បញ្ចាលរាឌស្ស សាឡិត្កកា សឃតបិលិកា៍ សា កិរ តំ រហស្សំ ឌាតាតិ, ត្វំ តត្ថ កន្ត្វា តាឃ សទ្ធិំ ទេយឆុតបដិសំឃុត្តំ ចិស្សាសំ កត្វា ទេតសំ តំ រហស្សំ ពាត្លទេតត បុច្ឆស្សុ៍ តំ សាឡិត្កកំ បដិច្ឆទេត្ត បទេឆទេស ឃឆា តំ ទេកាចិ ត ឌាតាតិ, ឲចំ បុច្ឆ៍ សទេច ហិ ទេវ ទេកាចិ សទ្ធំ សុណាតិ, ឌីចិតំ ទេវ តត្ថិ, តស្មា បដិច្ឆទេត្ត ឌាទេត សណិកំ បុច្ឆា”តិ៍ សា ទេតសំ សទ្ធាត្តិ សា ទេតសំ រទេញ្ញា ច ទេការិឃទេកាត្តស្ស ច ទេកចដ្ឋស្សាតិ ត្វិត្តម្បិ ឌតាតំ សន្តំ រហស្សំ ឌាតាតិ៍

អារេយាតីតិ គិក្ខទេច, ទេសា សុចទេបិតទេកា បហ្លិទេតត បុរិយតទេឃទេតច សក្កាទំ កត្វា ទេបសិទេតា “អារេយា”តិ តស្ស បដិស្សុត្វា យហាសត្តំ ចត្ថិត្វា បតក្ខិណំ កត្វា ចិចឌសីហបញ្ចរទេត តិក្ខមិត្វា ចាតទេចទេកត សិចិរទេដ្ឋ អទិដ្ឋបុទំ ភាយ កន្ត្វា តត្ថ បចត្តិ សល្លទេក្ខត្វា សាឡិត្កកាឃ សត្តិកំ កទេតា៍ កចំ? ទេសា ហិ រាឌតិទេចសតស្ស កញ្ចាតចុបិកាឃ តិសីទិត្វា រាកតិស្សិតំ យឆុរទេចំ រចិ៍ កឹ ការណា? ឍ្កយំ សទ្ធំ សុត្វា

សាឡុឡ្កា បដិរវិស្សតិ, តាយ សញ្ញាយ តស្សា សន្តិកំ គមិស្សាមីតិ។ សាបិ តស្ស សទ្ទំ សុត្វា រាជបុត្តស្ស សន្តិកេ សុវណ្ណបដ្ដេន និសិន្នា រាគរត្តចិត្តា ហុត្វា តិក្ខត្តុំ បដិរវិ។ សោ ទោរំ កត្វា បុតប្បុតំ សទ្ធិំ គត្វា តាយ គតសទ្ទានុសារេន គន្ត្វា សីហបញ្ជរទ្វារេន ឋត្វា បរិស្សយាភាវំ ឧបធារេត្វា តស្សា សន្តិកំ គតោ។ អថ នំ សា "ឯហិ, សាមិ, សុវណ្ណបដ្ដេន និសីទា"តិ អាហ។ សោ គន្ត្វា និសីទិ។ អាយត្តឃីតិ ឯវំ សោ គន្ត្វា ទេវតាបដិសន្ថារំ ចិស្សាសំ កត្វាការេ ហុត្វា តំ អាយន្តេសិ។ សុវណ្ណបដ្ដំ គន្ត្វាភបដ្ដេន ចសតតាយ សុត្តរយេ។ ទេវេស្សតិ ទេវស្សិនេ ទេវស្សជាតិនេ។ សាឡុឡ្កា ភិរ សកុណោសុ ទេវស្សជាតិកា តាយ, តេន តំ ឯវំ អាលបតិ។ តុបត្តិ សុយេ តំ បុច្ឆាមិ "កច្ចិ ទេ មនុតា សទ្ធិំ លិខា លទ្ធតី"តិ។ អាគមូតិ សាមិ, កុតោ អាគន្ត្វា ឋានំ បរិថ្ទោតិ បុច្ឆតិ។ កស្ស ចាតិ នេន ចា ទេវសិតោ ត្វំ ឋានាគតោតិ។

សោ តស្សា ចចនំ សុត្វា "សចាហំ 'មិថិលតោ អាគតោ'តិ ចក្ខាមិ, ឯសា មន្ទមានាបត្តាបិ មយា សទ្ធិំ ចិស្សាសំ ន ករិស្សតិ។ និចិរដ្ឋេ ទោទាបន អរិដ្ឋបុរំ សល្លេក្ខេត្វា អាគតោ, តម្ហា មុសាវាទំ កត្វា និចិរាជេន បេសិតោ ហុត្វា តតោ អាគតភាវំ កថេស្សាមី"តិ ចិន្តេត្វា អាហ –

១៦៩។

"អហោសិ និចិរាជស្ស, បរិសាគេ សយតបរិលតោ;

តតោ សោ ឆម្ពិតោ រាជា, ចាទេន្ត យោទេសិ ចាត្តកា"តិ។

តត្ថ ចាទេន្តីតិ អត្ថតោ ឆម្ពិកតាយ សទ្ទោ ចាទ្ទនេ ចាត្តកា យោទេសិ។ ឯវំ យោទេន្តោ មយ្ហំ សទ្ទហិត្វា "មុញ្ចាម ត"ន្តិ យោទាបេសិ។ សោហំ ចិចជី សុវណ្ណបញ្ជរា តិក្ខមិត្វាបិ ចាហិបរិសាគេ មត្តិច្ឆាមិ, តត្ថ ទោវចរំ គហេត្វា សុវណ្ណបញ្ជរេនេ យច ចសាមិ។ យថា ត្វំ, ត ឯវំ តិច្ចកាលំ បញ្ជរេនេ យច អច្ឆាមីតិ។

អថស្ស សា អត្តតោ អត្តាយ សុវណ្ណបដ្ដេន ឋបិតេ មធុលាជេ ចេច មធុរោទកញ្ច ឋត្វា "សាមិ, ត្វំ ទូរតោ អាគតោ, នោកទ្ធេន ឋានាគតោសី"តិ បុច្ឆិ។ សោ តស្សា ចចនំ សុត្វា រហស្សំ សោតុការោ មុសាវាទំ កត្វា អាហ –

១៧០។

"តស្ស មេកា ទុតិយាសិ, សាឡុឡ្កា មញ្ជុកាលិកា;

តំ តត្ថ អចធី សេនោ, បេក្ខតោ សុយេរ មមា"តិ។

តត្ថ តស្ស មេកាតិ តស្ស ភរិយា ឯកា។ ទុតិយាសីតិ បុរាណទុតិយិកា អហោសិ។

អថ នំ សា បុច្ឆិ “កច្ចិ បន តេ ភរិយំ សេវតោ អត្ថី”តិ? សោ តស្សា អាចិក្ខន្តោ “សុណ ភទ្ទេ, ឯកទិវសំ អម្ហាកំ រាជា ឧទកកីឡំ គច្ឆន្តោ មម្បិ បក្កោសិ។ អថាហំ ភរិយំ អាទាយ តេន សទ្ធិំ គន្ត្វា កីឡិត្វា សាយណ្ហសមយេ តេនេវ សទ្ធិំ បច្ចាគន្ត្វា រញ្ញា សទ្ធិំយេវ បាសាទំ អភិរុយ្ហ សរីរំ សុក្ខាបេន្តាយ ភរិយំ អាទាយ សីហបញ្ជរេន និក្ខមិត្វា កូដាគារកុច្ឆិយំ និសីទឹ។ តស្មិំ ខណេ ឯកោ សេនោ កូដាគារា និក្ខន្តោ អម្ហេ គហេតុំ បក្ខន្ទិ។ អហំ មរណភយភីតោ ឯកតោ បលាយឹ, សា បន តទា គរុគព្ភា អហោសិ, តស្មា វេគេន បលាយិតុំ នាសក្ខិ។ អថ សោ មម បស្សន្តស្សេវ នំ មារេត្វា អាទាយ គតោ។ អថ មំ តស្សា សោកេន រោទមានំ ទិស្វា អម្ហាកំ រាជា ‘សម្ម, កិំ រោទសី’តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ សុត្វា ‘មា ចិរំ, សម្ម, រោទសិ, អញ្ញំ ភរិយំ បរិយេសាហី’តិ វត្វា ‘កិំ, ទេវ, អញ្ញាយ អនាចារាយ ទុស្សីលាយ ភរិយាយ អានីតាយ, ឯកេនាបិ ឯកកេនេវ ចរិតុំ វរ’ន្តិ វុត្តេ ‘សម្ម, អហំ ឯកំ សកុណិកំ សីលាចារសម្បន្នំ អទ្ទសាសិ, តវ ភរិយាយ សទិសមេវ។ ខុទ្ទអភិរាជស្ស ហិ សយនបិលិកា សាឡិកា ឯវរូបិ, ត្វំ តត្ថ គន្ត្វា តស្សា មនំ បុច្ឆិត្វា ឱកាសំ ការេត្វា សចេ តេ រុច្ចតិ, អាគន្ត្វា អម្ហាកំ អាចិក្ខ។ អថាហំ វា ទេវី វា គន្ត្វា មហន្តេន បរិវារេន តំ អានេស្សាមា’តិ វត្វា មំ ឥធ បហិណិ, តេនម្ហិ ការណេនាគតោ”តិ វត្វា កាមំ អាហ –

៤១២។

“តស្សា កាមា ហិ សម្មត្តា, អាគតោស្មិ តវន្តិកេ;

សចេ ករេយ្យ ឱកាសំ, ឧភយោវ វសាមសេ”តិ។

សា តស្ស វចនំ សុត្វា សោមនស្សប្បត្តា អហោសិ។ ឯវំ សន្តេបិ អត្តនោ បិយភាវំ អជានាបេត្វា អតិច្ឆមានា វិយ អាហ –

៤១៣។

“សុវោវ សុវឹ កាមេយ្យ, សាឡិកោ បន សាឡិកំ;

សុវស្ស សាឡិកាយេវ, សំវាសោ ហោតិ កីទិសោ”តិ។

តត្ថ សុវោតិ សម្ម សុវបណ្ឌិត, សុវោវ សុវឹ កាមេយ្យ។ កីទិសោតិ អសមានជាតិកានំ សំវាសោ នាម កីទិសោ ហោតិ។ សុវោ ហិ

សមានជាតិកំ សុចិ ទិស្វា ចិរសន្ថវម្បិ សាមិកំ ជហិស្សតិ, សោ បិយវិប្បយោគោ មហតោ ទុក្ខាយ ភវិស្សតិ, អសមានជាតិកានំ សំវាសោ នាម ន សមេតីតិ។

ឥតរោ តំ សុត្វា ‘‘អយំ មំ ន បដិក្កូលតិ, បរិហារមេវ ករោតិ, អទ្ធា មំ ឧជ្ឈិស្សតិ, នានាវិធាហិ តំ ឧបមាហិ សញ្ញាបេស្សាមី’’តិ ចិន្តេត្វា អាហ –

៤១៦។

‘‘យោ មំ កាមេ កាមយតិ, អបិ ចណ្ឌាលិកាមបិ;

សព្ពោ ហិ សទិសោ ហោតិ, នត្ថិ កាមេ អសាទិសោ’’តិ។

តត្ថ ចណ្ឌាលិកាមបីតិ ចណ្ឌាលិកំ អបិ។ សទិសោតិ ចិត្តសទិសតាយ សព្ពោ សំវាសោ សទិសោវ ហោតិ។ កាមស្មិញ្ហិ ចិត្តមេវ បមាណំ, ន ជាតីតិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា មនុស្សេសុ តាវ នានាជាតិកានំ សមានភាវស្សត្ថំ អតីតំ អាហរិត្វា ទស្សេន្តោ អនន្តរំ គាថមាហ –

៤១៧។

‘‘អត្ថិ ជម្ពាវតី នាម, មាតា សិវិស្ស រាជិនោ;

សា ភរិយា វាសុទេវស្ស, កណ្ហស្ស មហេសី បិយា’’តិ។

តត្ថ ជម្ពាវតីតិ សិវិរញ្ញោ មាតា ជម្ពាវតី នាម ចណ្ឌាលី អហោសិ។ សា កណ្ហាយនគោត្តស្ស ទសភាតិកានំ ជេដ្ឋកស្ស វាសុទេវស្ស បិយា មហេសី អហោសិ។ សោ កិរេកទិវសំ ទ្វារវតិតោ និក្ខមិត្វា ឧយ្យានំ គច្ឆន្តោ នគរំ បវិសន្តិំ ឯកមន្តេ ឋិតំ អភិរូបំ ឯកំ ចណ្ឌាលិកំ ទិស្វាវ បដិពទ្ធចិត្តោ ហុត្វា ‘‘កិំ ជាតិកា’’តិ បុច្ឆាបេត្វា ‘‘ចណ្ឌាលជាតិកា’’តិ សុត្វាបិ បដិពទ្ធចិត្តតាយ អសាមិកភាវំ បុច្ឆាបេត្វា ‘‘អសាមិកា’’តិ សុត្វា តំ អាទាយ តតោ និវត្តិត្វា និវេសនំ នេត្វា អគ្គមហេសិំ អកាសិ។ សា សិវិំ នាម បុត្តំ វិជាយិ។ សោ បិតុ អច្ចយេន ទ្វារវតិយំ រជ្ជំ ការេសិ។ តំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ។

ឥតិ សោ ឯកំ ឧទាហរណំ អាហរិត្វា “វច្ឆោបិ នាម ឧត្តមោ ចណ្ឌាលិយា សទ្ធិំ សំវាសំ កប្បេសិ, អយ្យោ តិរច្ឆានគតេសុ កា ចិន្តា,

អញ្ញមញ្ញំ សំវាសេនេវ បយាតា”តិ វត្វា អបរម្បិ ឧទាហរណំ អាហរន្តោ អាហ –

៤១៣។

“រថវតី កិម្បុរិសី, សាបិ វច្ឆំ អកាមយិ;

មនុស្សា មិគិយា សទ្ធិំ, នត្ថិ កាមេ អសាធិយោ”តិ។

តត្ថ វច្ឆន្តិ វច្ឆនាមកំ តាបសំ។ កថំ បន សា តំ កាមេសីតិ? អតីតស្មិញ្ហិ ឯកោ ព្រាហ្មណោ កាមេសុ អាទីនវំ ទិស្វា មហន្តំ យសំ បហាយ

និក្ខមិត្វា ហិមវន្តេ បណ្ណសាលំ មាបេត្វា វសិ។ តស្ស បណ្ណសាលតោ អវិទូរេ មហតី គុហាយ ពហូ កិន្នរា វសន្តិ។ តត្ថេវ

មហា មក្កដកោ ទ្វារេ វសតិ។ សោ ឧណ្ណំ វិសជ្ជេត្វា តេសំ សីសំ ភិន្ទិត្វា លោហិតំ បិវតិ។ កិន្នរា នាម ទុព្ពលា ហោន្តិ អប្បថាមិកា។ សោបិ

មក្កដកោ អតិមហន្តោ។ តេ តស្ស កិញ្ចិ កាតុំ អសក្កោន្តា តំ តាបសំ ឧបសង្កមិត្វា កតបដិសន្ថារា អាគតការណំ បុដ្ឋា “ភន្តេ, ឯកោ

មក្កដកោ ជីវិតំ នោ ហរតិ, ឋបេត្វា អយ្យំ អញ្ញំ បដិសរណំ ន បស្សាម, តំ មារេត្វា អយ្យោ សោត្ថិភាវំ ករោហី”តិ អាហំសុ។ តំ

សុត្វា តាបសោ “អបេថ ន មាទិសា បាណាតិបាតំ ករោន្តី”តិ អបសាទេសិ។ តេសុ រថវតី នាម កិន្នរី អភិរូបា បាសាទិកា អសាមិកា

អហោសិ។ តេ តំ អលង្ករិត្វា តាបសស្ស សន្តិកំ នេត្វា “ភន្តេ, អយំ តេ បាទបរិចារិកា ហោតុ, អយ្យោ បច្ចាមិត្តំ វធេហី”តិ អាហំសុ។

តាបសោ តំ ទិស្វាវ បដិពទ្ធចិត្តោ ហុត្វា តាយ សទ្ធិំ សំវាសំ កប្បេត្វា គុហាទ្វារេ ឋត្វា អាគច្ឆន្តំ តំ មក្កដកំ មុគ្គរេន បោថេត្វា

ជីវិតក្ខយំ បាបេសិ។ សោ តាយ សទ្ធិំ សមគ្គវាសំ វសន្តោ បុត្តធីតាហិ វឌ្ឍិត្វា តត្ថេវ កាលមកាសិ។ ឯវំ សា តំ កាមេសិ។ កុណាលោបិ

ឥមំ ឧទាហរណំ អាហរិត្វា “វច្ឆតាបសោ នាម មនុស្សោ ហុត្វា តិរច្ឆានគតាយ កិន្នរិយា សទ្ធិំ សំវាសំ កប្បេសិ, កិមង្គំ បន អយ្យោ?

មយំ បន សព្វេបិ តិរច្ឆានគតាយេវា”តិ ទីបេន្តោ “មនុស្សា មិគិយា សទ្ធិ”ន្តិ អាហ។ ឯវំ មនុស្សា តិរច្ឆានគតាហិ សទ្ធិំ សមគ្គវាសំ

វសន្តិ, នត្ថិ កាមេ អសាធិយោ នាម, សព្វមេវ បយាតន្តិ ទស្សេសិ។

សា តស្ស វចនំ សុត្វា “សាមិ, ចិត្តំ នាម សព្វកាលំ ឯកសទិសំ ន ហោតិ, បិយវិប្បយោគស្ស ភាយាមី”តិ អាហ។ សោបិ កុណាលោ

ចិត្តំយេវាស្ស កុសលោ, តេន តំ ជិគុច្ឆន្តោ បុន ឧទាហាសិ –

៤១៤។

“ហន្ទ ខ្វាហំ គមិស្សាមិ, សាឡូរេ បព្ពតាមិនិ;

បច្ចក្ខាតុបឆេជ្ជាតំ, អតិបន្នាមិ ត្វត ប”ន្តិ៍

តត្ថ បច្ចក្ខាតុបឆំ ហេតត្តិ ឃំ តុំ ចងេមិ, មន្តាយេតំ បច្ចក្ខាតស្ស អតុបឆំ, បច្ចក្ខាតកោរលំ បច្ចក្ខាតកោដ្ឋានេមោ បតេម៍ អតិបន្នាមិ ត្វត បត្តិ “ត្វត ឋំ ឮច្ឆតិ អឃ”ន្តិ តុំ ឋំ អតិក្កមិត្វា បន្នាមិ, បឃ៌្យាមោទំ ត ឌាតាមិ ៍ អហតាំ្យាទាឌប្វឌិតោ, ត បឃ៌្យាកទិឃា ត្វល្លកា, អន្នំា កទិឃំ បទិឃេមិស្សាមីតិ៍

មោ តស្ស ចចតំ ស្វត្វាច កិជ្ជយាតហងឃា ថិឃ តស្ស មហ ងស្សេតេតច ខ្ញប្បត្ថកាយទតិឃា អតុងឃ្យាមាតា ថិឃ ហុត្វាបិ អត្តតោ ឮត្តិ៍យាឃាឃ អតិច្ឆយាតា ថិឃ ហុត្វា ឌិឃឆ្ឌំ កាឆយាហ –

៤១លិ៍

“ត មិទិ តទយាតស្ស, យាឆទ ស្វចបល្ហិត;

ឮឆេច តាច អច្ឆស្ស, ឃាច ទាឌាត ឥក្ខមិ;

មោាស្សិ មច្ឆំ យុឌិក្កាតំ, អាតុកាចង្ហា ទាឌិតោ”តិ៍

តត្ថ ត មិទិតិ មប្ញុ ស្វចបល្ហិត, តទយាតស្ស មិទិ តាយ ត ហោតិ, តទយាតេត កតកប៉ុ ត មោកតិ, “ឈទាចាមោ ច តាយេម អតិកាទុកោ”តិ ឌិត្តេត្វា តុលេត្វា កាតន្តោ៍ ឮឆេច តាច អច្ឆស្ស, ឃាច បហត្តេត ឃមេត មបត្តាកតំ អប្យាំ ទាឌាតំ បស្សិស្សមិ៍ មោាស្សិតិ មាឃត្យាបយេឃ កិត្តទិមយាតលិលិហិ ខ្ញត្តបទ្វបឆទាហិ តាទិហិ ចជ្ជយាតាតំ យុឌិក្កាតំ អតេន្នាមង្ហា កិតចាឌិតាតំ មច្ឆំ តុំ ស្វលិស្សមិ, ទតេន្នា ច អាតុកាចំ បហត្តិ មិទិមោកក្កុ បស្សិស្សមិ៍ “មប្ញុ, កិ តុំ តុទិតោមិ, កិ លេមប្បិ ត ឌាតាមិ, អច្ឆស្ស តាច, បច្ឆា ឌាតិស្សាយា”តិ៍

អឆ តេ មាឃត្យាបតត្តទេ យេឆុតមំចាមំ កទិ ស្វ, មបក្កា មទេប្ញាឆយាតា បិឃមំចាមំ ចមិស្វ៍ អឆ តំ ស្វចេបិតកោ “ត ឮឆាតេមោ បឃ៌្យា ទហស្សំ ក្យហិស្សតិ, ឮឆាតិ តំ បុច្ឆិត្វា កត្តុំ ចដ្ឋតិ”តិ ឌិត្តេត្វា “មាឮឮកេ”តិ អាហ៍ “កិ, មាមិ”តិ? “អហំ កិច្ចិ តេ ចត្តុកាយោមិ”ន្តិ៍ “ចង, មាមិ”តិ៍ “ហោតុ, អជ្ជ អប្យាំ បក្កលឌិចមោ, អន្នាតទម្ហិ ឌិចមេ ឌាតិស្សាមិ”តិ៍ “មចេ បក្កលបជិមំឃុត្តា កឆា កចិស្សតិ, កចេឆហិ៍ តោ ចេ, យា កចេឆហិ មាមិ”តិ៍ “បក្កលកឆាទេចមោ, កចេ្ឆ”តិ៍ “តេត ហិ កចេឆហិ”តិ៍ អឆ តំ “កចេ្ឆ, មចេ មោាតុកាយា កចិស្សមិ, កចេឆស្សាមិ តេ”តិ ចត្វា តំ ទហស្សំ បុច្ឆតេ្តា ឌិឃឆ្ឌំ កាឆយាហ –

៤១ប៉៍

“ᨿᩮᩣ ᨶᩩ ᨡ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨲᩥᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨲᩥᩁᩮᩣᨩᨶᨸᨴᩮ ᩈᩩᨲᩮᩣ;

ᨵᩦᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩁᩣᨩᩔ, ᩒᩈᨵᩦ ᩅᩥᨿ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨶᩦ;

ᨲᩴ ᨴᩔᨲᩥ ᩅᩥᨴᩮᩉᩣᨶᩴ, ᩈᩮᩣ ᩅᩥᩅᩣᩉᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨿᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨲᩥᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨻᩉᩃᩮᩣ, ᨲᩥᩁᩮᩣᨩᨶᨸᨴᩮ ᩈᩩᨲᩮᩣ ᨸᩁᩁᨭ᩠ᨮᩮᩈᩩ ᨩᨶᨸᨴᩮᩈᩩ ᩅᩥᩔᩩᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮᩣ ᨸᩣᨠᨭᩮᩣ ᨸᨲ᩠ᨳᨭᩮᩣ᪨ ᨠᩥᨶ᩠ᨲᩥ? ᨵᩦᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩁᩣᨩᩔ ᩒᩈᨵᩦᨲᩣᩁᨠᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᨾᩣᨶᩣ ᨲᩣᨿ ᩑᩅ ᩈᨾᩣᨶᩅᨱ᩠ᨱᩥᨶᩦ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩴ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨴᩮᩉᩣᨶᩴ ᨴᩔᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩅᩥᩅᩣᩉᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᨭᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᩋᩉᩴ ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨾᩥ “ᩋᨿᩴ ᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩁᩪᨸᨵᩁᩣ, ᩅᩥᨴᩮᩉᩁᩣᨩᩣᨸᩥ ᨧᩪᩊᨶᩥᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨲ᩠ᨲᩩ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨻᩉᩪ ᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ ᨧᩪᩊᨶᩥᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᩅᩥᨴᩮᩉᩔ ᨵᩦᨲᩁᩴ ᨴᩔᨲᩦ”ᨲᩥ?

ᩈᩣ ᨲᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ – “ᩈᩣᨾᩥ, ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᨴᩥᩅᩈᩮ ᩋᨾᨦ᩠ᨣᩃᩴ ᨠᨳᩮᩈᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩉᩴ, ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ‘ᨾᨦ᩠ᨣᩃ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨳᩮᨾᩥ, ᨲ᩠ᩅᩴ ‘ᩋᨾᨦ᩠ᨣᩃ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨳᩮᩈᩥ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩑᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩈᩣᨾᩥ, ᩋᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩑᩅᩁᩪᨸᩥ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨾᩣ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᨳᩮᩉᩥ ᨲᩣᩅ ᨽᨴ᩠ᨴᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨾᩥ, ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᨳᩮᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᨲᨿᩣ ᩅᩥᨴᩥᨲᩴ ᩁᩉᩔᩴ ᨾᨾ ᩋᨠᨳᩥᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨾᨣ᩠ᨣᩈᩴᩅᩣᩈᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨲᩮᨶ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩦᩊᩥᨿᨾᩣᨶᩣ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᩈᩣᨾᩥ, ᩈᩩᨱᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪑᪗᪙᪨

“ᩑᨴᩥᩈᩮᩣ ᨾᩣ ᩋᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᩅᩥᩅᩣᩉᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ ᨾᩣᨮᩁ;

ᨿᨳᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩁᩣᨩᩔ, ᩅᩮᨴᩮᩉᩮᨶ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᨲᩮᨶ “ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩈᩩᨱᩣᩉᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᨲᩮ ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪑᪘᪐᪨

“ᩋᩣᨶᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩅᩮᨴᩮᩉᩴ, ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩣᨶᩴ ᩁᨳᩮᩈᨽᩮᩣ;

តទា នំ ឃាតយិស្សតិ, តស្ស សីសំ ភវិស្សតី”តិ។

តត្ថ តទា នំ ឃាតយិស្សតីតិ យទា សោ តុម្ហំ នគរំ អាគតោ ភវិស្សតិ, តទា តេន សទ្ធិំ សលិភាវំ មិត្តធម្មំ ន ករិស្សតិ, ឧគ្គមិស្ស ជីវិតំ ន ភវិស្សតិ។ ឯកោ កិរស្ស បន អត្តធម្មានុសារតោ មហោសធបណ្ឌិតោ នាម អត្ថិ, តេន សទ្ធិំ តំ ឃាតេស្សតិ។ តេ ឋកោ ជនេ ឃាតេត្វា ជាមាតំ បិវិស្សាមាតិ វេវទេហោ រញ្ញោ សទ្ធិំ មន្តេត្វា តំ គហេត្វា អាគត្វា គតោតិ។

ឯវំ សោ ពុទ្ធមន្តំ និវេស្សមំ គន្ត្វា សុវបណ្ឌិតស្ស គវេសិ។ តំ សុត្វា សុវបណ្ឌិតោ “អាចរិយោ វេទេហោ ឋបិយការោ, អហំ ឥមំ តស្ស រញ្ញោ ឧចន្ទបេត ឋបិតមេត ឃាតតន”ន្តិ វេទេហំ ចណ្ឌិត្វា “ឧចន្ទបេត អចមញ្ញលេត អមច្ចា កោ អតត្ថា, តុម្ហាកំ តា សមាយា”តិ វត្វា អាគមនកាមស្ស និមន្តេត្វា ជាត្វា តំ រត្តិំ តាយ សទ្ធិំ វសិត្វា “ភន្តេ, អហំ សិវិរញ្ញោ គន្ត្វា មនាបិយ ភរិយាយ លទ្ធភាវំ សិវិរញ្ញោ ទេវិយា ច អារោចេស្សាមី”តិ គមនំ អនុជានាបេន្តោ អាហ –

៤១១។

“ហន្ទ ខោ មំ អនុជានាហិ, រត្តិយោ សត្តមត្តិយោ;

យាវាហំ សិវិរាជស្ស, អារោចេមិ មហេសិនោ;

លទ្ធា ច មេ អាវសថោ, សាឡិកាយ ឧបន្តិក”ន្តិ។

តត្ថ មហេសិនោតិ មហេសិយា ចស្ស។ អាវសថោតិ វសនដ្ឋានំ។ ឧបន្តិកន្តិ អថ នេ “ឯវ តស្សា សន្តិកំ គន្ធាយា”តិ វត្វា អដ្ឋមេ ទិវសេ អាគន្ត្វា មហន្តេន បរិវារេន តំ គហេត្វា គមិស្សាមិ, យាវ មមាគមនំ, តាវ មា ឧក្កណ្ឋីតិ។

តំ សុត្វា សាឡិកា តេន វិយោគំ អនិច្ឆមានាបិ តស្ស វចនំ បដិក្ខិបិតុំ អសក្កោន្តី អនន្តរំ គាថមាហ –

៤១២។

“ហន្ទ ខោ តំ អនុជានាមិ, រត្តិយោ សត្តមត្តិយោ;

ສເຈ ຕ຺ວໍ ສຕ຺ຕຣຕ຺ເຕນ, ນາຄຈ຺ຉສິ ມມນ຺ຕິເກ;

ມເຍ຺ຍ ໂອກ຺ກນ຺ຕສຕ຺ຕ ມໍ, ມຕາຍ ອາຄມິສ຺ສສີ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ມເຍ຺ຍ ໂອກ຺ກນ຺ຕສຕ຺ຕນ຺ຕິ ເອວໍ ສເນ຺ຕ ອຫໍ ມໍ ອປຄຕຊີວິຕໍ ສລ຺ລເກ຺ຂມິ. ເສາ ຕ຺ວໍ ອຕ຺ຖເມ ທິວເສ ອນາຄຈ຺ຉນ຺ເຕາ ມໍ ມຕາຍ ອາຄມິສ຺ສສິ, ຕສ຺ມາ ມາ ປປຍ຺ຈໍ ອກາສີຕິ.

ອິຕເຣາປິ “ພທ຺ເທ, ກິໍ ວເທສິ, ມຍ຺ຫມ຺ປິ ອຕ຺ຖເມ ທິວເສ ຕໍ ອປສ຺ສນ຺ຕສ຺ສ ກຸເຕາ ຊີວິຕ”ນ຺ຕິ ວາຈາຍ ວຕ຺ວາ ຫທເຍນ ປນ “ຊີວ ວາ ຕ຺ວໍ ມຣ ວາ, ກິໍ ຕຍາ ມຍ຺ຫ”ນ຺ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ອຸຕ຺ຖາຍ ເສາກໍ ນິວິຕ຺ຖາກິມເຣາ ກຕ຺ວາ ຕິວຕ຺ຕິຕ຺ວາ ມິສິລໍ ກຕ຺ວາ ປນ຺ທິຕສ຺ສ ອໍສກູເຕ ຊົຕຣິຕ຺ວາ ມຫາສເຕ຺ຕນ ປນ ຕາຍ ສຕ຺ຖາຍ ຣູປຣິປາສາຫິ ອາເທາເທປຕ຺ວາ ປຸເຣ຺ຖາ ສຕ຺ຖໍ ຕໍ ປວຕ຺ຕິໍ ປນ຺ທິຕສ຺ສ ອາເທາເທສິ. ເສາປິສ຺ສ ປຸຣິມເຍເຍເຕວ ສຕ຺ຖໍ ສກ຺ກາເຣມກາສິ. ຕມຕ຺ຖໍ ປກາເສນ຺ເຕາ ສຕ຺ຖາ ອາຫ –

໔໑໑.

“ຕເຕາ ຈ ເຂາ ເສາ ຄນ຺ຕ຺ວານ, ມາຍເທາ ສຸຈປນ຺ທິເຕາ;

ມເຫາສຍສ຺ສ ອຄ຺ຄາສິ, ສາຍຸທ຺ທກາວຈນໍ ຍຸຕ”ນ຺ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ສາຍຸທ຺ທກາວຈນໍ ຍຸຕນ຺ຕິ ຍຸຕໍ ສາຍຸທ຺ທກາຍ ວຈນຕ຺ຖິ ສຕ຺ຖໍ ວິຕ຺ເຕາເຣຕ຺ວາ ກເຖສີຕິ.

ສຸຈຊຸນ຺ທໍ ກິດ຺ຖໍ.

ມຫາສຸກ຺ກຊຸນ຺ທໍ

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ມຫາສຕ຺ເຕາ ຈິນ຺ເຕສິ “ຣາຊາ ມມ ອຕິພຫຸກາຣເມສ຺ສ ກເຣສ຺ສຕິ, ກຕ຺ວາ ຈ ປນ ມຫາຈິຕາໍ ປາປຸນິສ຺ສຕິ. ອຖ ມຍ຺ຫໍ ເອຈຫຸປສ຺ສ ຕາຍ ມນຕາຍກສ຺ສ ທເຍ຺ຍາ ຈຕິ ຫເທຍ ກຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ມຕ຺ຕໍ ຕາກາສີ”ຕິ ກເທາປິ ວຸມ຺ຫິສ຺ສຕິ, ມາທິເສ ປນ຺ທິເຕ ຈິຕ຺ຕຸມາເນ ກິໍກາເຣາ ວຸສ຺ສ ຕສ຺ສິສ຺ສຕິ, ອຫໍ ເຍຍ຺ຍາ ປຸເຣເຕເຣເມ ກຕ຺ວາ ຖຸສອຕີ ຄິສ຺ສາ ສຸຈິກຕ຺ຖ ຄຕ຺ວາ ຈິເຍຫເຍຍ຺ຍາ ຕິຈາສຕ຺ຕາຍ ຕກາທິ ມາເປຕ຺ວາ ກາວຸຕມຕ຺ຕໍ ຍໍສິ຺ຍ຺ລາມຍໍ, ອຕ຺ຖເມາຍາຕິກິຕ຺ຖາ ມຫາສຸມຍໍ, ກາເຣຕ຺ວາ ສຸຍ຺ຍາ ເຍຍ຺ຍາປາເຍປຣິຈາຣິກາ ກຕ຺ວາ

ອຕ຺ຖາຣສອເກ຺ຂາຫິນິສເກ຺ຂຫິ ຕເສຫິ ອຸກສຕຣາຊຸສຸ ປຣິຈາເຣຕ຺ວາ ຍິເຕເສ຺ສ ອມຍຸກໍ ຣາຊາຕໍ ຣາຫຸມຸເຕາ ຈຕ຺ຖໍ ຈິຍ ເຍາເຣຕ຺ວາ

អាគាមាកយន្តំ តាវ មម ការេថា”តិ។ តស្សេវំ ចិន្តេន្តស្ស សរីរេ បីតិ ឧប្បជ្ជិ។ សោ បីតិវេគេន ឧទានំ ឧទានេន្តោ ឥមំ ឧបឌ្ឍគាថមាហ –

៤១៣

“យស្សេវ ឃរេ ភុញ្ជេយ្យ ភោគំ, តស្សេវ អត្ថំ បុរិសោ ចរេយ្យា”តិ។

តស្សត្ថោ – យស្ស រញ្ញោ សន្តិកេ បុរិសោ មហន្តំ ឥស្សរិយំ លភិត្វា ភោគំ ភុញ្ជេយ្យ, អក្កោសន្តស្សាបិ បហរន្តស្សាបិ កេសេ គហេត្វា និក្កឌ្ឍន្តស្សាបិ តស្សេវ អត្ថំ ហិតំ វុឌ្ឍិំ បណ្ឌិតោ កាយទ្វារាទីហិ តីហិ ទ្វារេហិ ចរេយ្យ។ ន ហិ មិត្តទុព្ភិកម្មំ បណ្ឌិតេហិ កាតព្ពន្តិ។

ឥតិ ចិន្តេត្វា សោ ន្ហត្វា អលង្ករិត្វា មហន្តេន យសេន រាជកុលំ គន្ត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ ឋិតោ អាហ – “កិំ, ទេវ, គមិស្សថ ឧត្តរបញ្ចាលនគរ”ន្តិ? “អាម, តាត, បញ្ចាលចណ្ឌិំ អលភន្តស្ស មម កិំ រជ្ជេន, មា មំ បរិច្ចជិ, មយា សទ្ធិំយេវ ឯហិ។ តត្ថ អម្ហាកំ គតការណា ទ្វេ អត្ថា និប្ផជ្ជិស្សន្តិ, ឥត្ថិរតនញ្ច លច្ឆាមិ, រញ្ញា ច មេ សទ្ធិំ មេត្តិ បតិដ្ឋហិស្សតី”តិ។ អថ នំ បណ្ឌិតោ “តេន ហិ, ទេវ, អហំ បុរេ គន្ត្វា តុម្ហាកំ និវេសនានិ មាបេស្សាមិ, តុម្ហេ មយា បហិតសាសនេន អាគច្ឆេយ្យាថា”តិ វត្វា ទ្វេ គាថា អភាសិ –

“ហន្ទាហំ គច្ឆាមិ បុរេ ជនិន្ទ, បញ្ចាលរាជស្ស បុរំ សុរម្មំ;

និវេសនានិ មាបេតុំ, វេទេហស្ស យសស្សិនោ។

៤១៤

“និវេសនានិ មាបេត្វា, វេទេហស្ស យសស្សិនោ;

យទា តេ បហិណេយ្យាមិ, តទា ឯយ្យាសិ ខត្តិយា”តិ។

តត្ថ វេទេហស្សាតិ តវ វិទេហរាជស្ស។ ឯយ្យាសីតិ អាគច្ឆេយ្យាសីតិ។

តំ សុត្វា រាជា “ន កិរ មំ បណ្ឌិតោ បរិច្ចជតី”តិ ហដ្ឋតុដ្ឋោ ហុត្វា អាហ – “តាត, តវ បុរេ គច្ឆន្តស្ស កិំ លទ្ធុំ វដ្ដតី”តិ? “ពលវាហនំ, ទេវា”តិ។ “យត្តកំ ឥច្ឆសិ, តត្តកំ គណ្ហ តាតា”តិ។ “ចត្តារិ ពន្ធនាគារានិ ភិន្ទាបេត្វា ចោរានំ សង្ខលិកពន្ធនានិ ឆិន្ទាបេត្វា តេបិ មយា សទ្ធិំ បេសេថ ទេវា”តិ។ “យថារុចិ ករោហិ, តាតា”តិ។ មហាសត្តោ ពន្ធនាគារទ្វារានិ ភិន្ទាបេត្វា សូរេ មហាយោធេ

គតដ្ឋានេ កម្មំ និប្ផាទេត្វា មហាសត្តោ នីហរាបេត្វា “មំ ឧបដ្ឋហថា”តិ វត្វា តេសំ សក្ការំ ការេត្វា វឌ្ឍកិកម្មារចម្មការ[illegible]បាសាណការចិត្តការាទយោ នានាសិប្បកុសលេ អដ្ឋារស សេនិយោ អាទាយ វាសិផរសុកុទ្ទាលខណិត្តិអាទីនិ ពហូនិ ឧបករណានិ គាហាបេត្វា មហាពលកាយបរិវុតោ នគរា និក្ខមិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៤៦៤។

“តតោ ច បាយាសិ បុរេ មហោសធោ, បញ្ចាលរាជស្ស បុរំ សុរម្មំ;

និវេសនានិ មាបេតុំ, វេទេហស្ស យសស្សិនោ”តិ។

មហាសត្តោបិ គច្ឆន្តោ យោជនន្តរេ យោជនន្តរេ ឯកេកំ គាមំ និវេសេត្វា ឯកេកំ អមច្ចំ “តុម្ហេ រញ្ញោ បញ្ចាលចណ្ឌិំ គហេត្វា និវត្តនកាលេ ហត្ថិអស្សរថេ គហេត្វា រាជានំ អាទាយ បច្ចាមិត្តេ បដិពាហន្តា ខិប្បំ មិថិលំ បាបេយ្យាថា”តិ វត្វា ឋបេសិ។ គង្គាតីរំ បន បត្វា អានន្ទកុមារំ បក្កោសាបេត្វា “អានន្ទ, ត្វំ តីណិ វឌ្ឍកិសតានិ អាទាយ ឧទ្ធំគង្គំ គន្ត្វា សារទារូនិ គាហាបេត្វា តិសតមត្តា នាវា មាបេត្វា នគរស្សត្ថាយ តត្ថេវ តច្ឆាបេត្វា សល្លហុកានិ ទារូនិ នាវាយ បូរាបេត្វា ខិប្បំ អាគច្ឆេយ្យាសី”តិ បេសេសិ។ សយំ បន នាវាយ គង្គំ តរិត្វា ឱតិណ្ណដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ បទសញ្ញាយេវ គណេត្វា “ឥទំ អឌ្ឍយោជនដ្ឋានំ, ឯត្ថ មហាឧមង្គោ ភវិស្សតិ, ឥមស្មិំ ឋានេ រញ្ញោ និវេសននគរំ ភវិស្សតិ, ឥតោ បដ្ឋាយ យាវ រាជគេហា គាវុតមត្តេ ឋានេ ចូឡឧមង្គោ ភវិស្សតី”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា នគរំ បាវិសិ។ ចូឡនិរាជា ពោធិសត្តស្ស អាគមនំ សុត្វា “ឥទានិ មេ មនោរថោ មត្ថកំ បាបុណិស្សតិ, បច្ចាមិត្តានំ បិដ្ឋិំ បស្សិស្សាមិ, ឥមស្មិំ អាគតេ វេទេហោបិ ន ចិរស្សេវ អាគមិស្សតិ, អថ តេ ឧភោបិ មារេត្វា សកលជម្ពុទីបតលេ ឯករជ្ជំ ករិស្សាមី”តិ បរមតុដ្ឋិំ បត្តោ អហោសិ។ សកលនគរំ សង្ខុភិ “ឯស កិរ មហោសធបណ្ឌិតោ, ឥមិនា កិរ ឯកសតរាជានោ លេឌ្ឌុនា កាកា វិយ បលាបិតា”តិ។

មហាសត្តោ នាគរេសុ អត្តនោ រូបសម្បត្តិំ បស្សន្តេសុយេវ រាជទ្វារំ គន្ត្វា រញ្ញោ បដិវេទេត្វា “បវិសតូ”តិ វុត្តេ បវិសិត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ អថ នំ រាជា បដិសន្ថារំ កត្វា “តាត, រាជា កទា អាគមិស្សតី”តិ បុច្ឆិ។ “មយា បេសិតកាលេ, ទេវា”តិ។ “ត្វំ បន កិមត្ថំ អាគតោសី”តិ។ “អម្ហាកំ រញ្ញោ និវេសនំ មាបេតុំ, ទេវា”តិ។ “សាធុ, តាតា”តិ។ អថស្ស សេនាយ បរិព្ពយំ ទាបេត្វា មហាសត្តស្ស មហន្តំ សក្ការំ ការេត្វា និវេសនគេហំ ទាបេត្វា “តាត, យាវ តេ រាជា នាគច្ឆតិ, តាវ អនុក្កណ្ឋមានោ អម្ហាកម្បិ កត្តព្ពយុត្តកំ ករោន្តោវ វសាហិ ត្វ”ន្តិ អាហ។ សោ កិរ រាជនិវេសនំ អភិរុហន្តោវ មហាសោបានបាទមូលេ ឋត្វា “ឥធ ចូឡឧមង្គទ្វារំ ភវិស្សតី”តិ សល្លក្ខេសិ។ អថស្ស ឯតទហោសិ “រាជា ‘អម្ហាកម្បិ កត្តព្ពយុត្តកំ ករោហី’តិ វទតិ, ឧមង្គេ ខណិយមានេ យថា ឥទំ សោបានំ ន ឱសក្កតិ, តថា កាតុំ វដ្ដតី”តិ។ អថ រាជានំ ឯវមាហ – “ទេវ, អហំ បវិសន្តោ សោបានបាទមូលេ ឋត្វា នវកម្មំ ឱលោកេន្តោ មហាសោបានេ ទោសំ បស្សិំ។ សចេ តេ រុច្ចតិ, អហំ ទារូនិ លភន្តោ មនាបំ កត្វា អត្ថរេយ្យ”ន្តិ។ “សាធុ, បណ្ឌិត, អត្ថរាហី”តិ។ សោ “ឥធ ឧមង្គទ្វារំ ភវិស្សតី”តិ សល្លក្ខេត្វា តំ បោរាណសោបានំ ហរិត្វា យត្ថ ឧមង្គទ្វារំ ភវិស្សតិ, តត្ថ បំសុតោ អបតនត្ថាយ ផលកសន្ថារំ ការេត្វា យថា

សោបាកំ ត ឱ្ឋសក្កតិ, ឯចំ និក្ខុលំ កត្វា សោបាកំ អត្វុទិ៍ រាខា តំ ការលំ អខាតន្តោ “យយ សិនេតេហត កទោរាតី”តិ យញ្ញិ៍

ឯចំ តំ ឌីចសំ តេតេច តចកទេម្ពុត ជីតិតាទេយត្វា បុតឌីចសេ រាខាតំ អាហ – “ទេឌច, សទេច អយ្យាកំ ទញ្ញោ ចសតដ្ឋាតំ ខាតេយ្យាយ, យតាបំ កត្វា បឌីឌក្កេយ្យាយា”តិ៍ សាធុ, បណ្ឌិត, ឌេបត្វា យយ និចេសតំ សកលតកទេ យំ និចេសតំ ឮច្ឆសិ, តំ កណ្យាតិ៍ យហារាខ, យយំ អាកត្តុកា, តុយ្យាកំ ពាហុ ចល្លកា ឃោឆា, តេ អត្តតោ អត្តតោ កោហេសុ កឃ្យាតេសុ អយេត្ថិ សឌ្ឌិ កលហំ ករិស្សន្តិ៍ “តឌា, ទេឌច, តេហិ សឌ្ឌិ យយំ កិំ ករិស្សាយា”តិ? “តេសំ ចចតំ យា កណ្យា យំ ឮច្ឆសិ, តំ ធាតយេច កណ្យាបេហី”តិ៍ “ទេឌច, តេ បុតប្បុតំ អាកត្តុ តុយ្យាកំ កឆេស្សន្តិ, តេត តុយ្យាកំ ឌិត្តស្សុលំ ត លភិស្សតិ៍ សទេ បត ឮច្ឆេយ្យាឆ, ឃាច យយំ និចេសតាតិ កណ្យាយ, តាច អយ្យាកំយេច យត្តុស្សា ទោចាទិកា អស្សុ៍ តតោ តេ ឆ្វាទំ អលភិត្វា តាកមិស្សន្តិ៍ ឯចំ សន្តេ តុយ្យាកម្បិ ឌិត្តស្សុលំ លភិស្សតី”តិ៍ រាខា “សាធុ”តិ សម្បដិច្ឆិ៍

យហាសត្តោ សោបាកបិឌម្ពុលេ សោបាកសីសេ យហាឆ្វារេតិ សព្ពត្ថ អត្តតោ យត្តុស្សេយេច ឋេបត្វា “កស្សចិ បចិសិតុំ យា អឌត្វា”តិ ចត្វា អថ ទញ្ញោ យាតុ និចេសតំ កត្វា “កិត្តាកាទំ ឌេស្សថា”តិ យត្តុស្ស អាណាបេសិ៍ តេ ឆ្វារកោដ្ឋកាលិត្តតោ បដ្ឋាយ ឮដ្ឋកា ច យត្តិកា ច អបនេតុំ អារភិំសុ៍ រាខយាតា តំ បចត្តិំ សុត្វា អាកត្តុ “កិស្ស, តាតា, យយ កេហំ កិត្តថា”តិ អាហ៍ “យហោសធបណ្ឌិតោ កិត្តាបេត្វា អត្តតោ ទញ្ញោ និចេសតំ កាតុកាមោ”តិ៍ “យឌិ ឯចំ ឮតេឆ ចសថា”តិ៍ “អយ្យាកំ ទញ្ញោ យហត្តំ ពាលចាហតំ, ឮដំ តប្បហោតិ, អញ្ញា យហត្តំ កេហំ ករិស្សាយា”តិ៍ “តុយ្ហំ ត ខាតាឆ, អហំ រាខយាតា, ឮដាតិ បុត្តស្ស សត្តិកំ កត្វា ខាតិស្សាយី”តិ៍ “យយំ ទញ្ញោ ចចតេត កិត្តាយ, សក្កាត្តិ ចាទេហី”តិ៍ សា កុដ្ឋិត្វា “ឮដាតិ តោ កត្តត្តុំ ខាតិស្សាយី”តិ រាខឆ្វារំ អកយាសិ៍ អថ តំ “យា បចិសា”តិ ទោចាទិកា ចារយិំសុ៍ “អហំ រាខយាតា”តិ៍ “ត យយំ តំ ខាតាយ, យយំ ទញ្ញា ‘កស្សចិ បចិសិតុំ យា អឌត្វា’តិ អាណត្តា, កច្ឆ ត្វ”ន្តិ៍ សា កហេតព្ពាកហណំ អបស្សន្តី និចត្តិត្វា អត្តតោ និចេសតំ ឱលោកេន្តី អដ្ឋាសិ៍ អថ តំ ឯកោ បុរិសោ “កិំ ឮឆ ករោសិ, កច្ឆសិ, ត កច្ឆសី”តិ កីចាយ កហេត្វា ភូមិយំ បាតេសិ៍

សា ចិន្តេសិ “អទ្ធា ឥមេ ទញ្ញា អាណត្តា ភចិស្សន្តិ, ឮតរថា ឯចំ កាតុំ ត សក្កិស្សន្តិ, បណ្ឌិតស្សេច សត្តិកំ កច្ឆិស្សាយី”តិ៍ សា កត្វា “តាត យហោសធ, កស្មា យយ និចេសតំ កិត្តាបេសី”តិ អាហ៍ សោ តាយ សទ្ធិំ ត កថេសិ, សត្តិកេ ឋិតោ បុរិសោ បនស្ស “ទេចិ, កិំ កថេសី”តិ អាហ៍ “តាត, យហោសធបណ្ឌិតោ កស្មា យយ កេហំ កិត្តាបេតី”តិ? “ចចេខហទញ្ញោ ចសតដ្ឋាតំ កាតុ”ន្តិ៍ “កិំ, តាត, ឯចំ យហន្តេ តករេ អញ្ញត្ថ និចេសតដ្ឋាតំ ត លព្ភតី”តិ យញ្ញតិ៍ “ឮមំ សតសហស្សំ លញ្ចំ កហេត្វា អញ្ញត្ថ កេហំ ការេត្ហូ”តិ៍ “សាធុ, ទេចិ, តុយ្យាកំ កេហំ ចិស្សជ្ជាបេស្សាយិ, លញ្ចស្ស កហិតភាចំ យា កស្សចិ កថយិត្ថ៍ យា តោ អញ្ញោបិ លញ្ចំ ឌត្វា កេហានិ ចិស្សជ្ជាបេតុកាយា អហេសុ”ន្តិ៍ សាធុ, តាត, “ទញ្ញោ យាតា លញ្ចំ អឌាសី”តិ យយ្ហម្បិ លជ្ជតកំ យេច, តស្មា ត កស្សចិ កថេស្សាយីតិ៍ សោ “សាធូ”តិ តស្សា សត្តិកា សតសហស្សំ កហេត្វា កេហំ ចិស្សជ្ជាបេត្វា កេចដ្ឋស្ស កេហំ អកយាសិ៍ សោបិ ឆ្វារំ កត្វា ទេច្ឆដ្ឋេហិ សិកាហិ បិដ្ឋិចម្មប្បរាជនំ លភិត្វា កហេតព្ពាកហណំ អបស្សន្តោ បុត កេហំ កត្វា សតសហស្សមេច អឌាសិ៍ ឯតេនុបាយេន សកលតករេ កេហដ្ឋាតំ កណ្ហន្តោ លញ្ចំ កហេត្វា លទ្ធកហាបណានញ្ញេច តច កោដិយោ ខាតា៍

មហាសត្តោ សកលនគរំ វិចរិត្វា រាជកុលំ អគមាសិ។ អថ នំ រាជា បុច្ឆិ “កិំ, បណ្ឌិត, លទ្ធំ តេ វសនដ្ឋាន”ន្តិ? “មហារាជ, អឆេត្តា តាយ នត្ថិ, អបិច ខោ បន គេហស្ស គយ្ហារេនស្ស កិលមន្តិ។ តេនំ បិយចិប្បយោគំ គាតុំ អម្ហាកំ អយុត្តំ។ ពាហិនគរេ គាវុតមត្តេ ឋានេ គង្គាយ ច នគរស្ស ច អន្តរេ អមុកដ្ឋានេ អម្ហាកំ រញ្ញោ វសននគរំ ករិស្សាមី”តិ។ តំ សុត្វា រាជា “អន្តោនគរេ យុជ្ឈិតុំ ទុក្ខំ, នេច សកនេនតា, ន បរេនតា ញាតុំ សក្កា។ ពាហិនគរេ បន សុខំ យុជ្ឈិតុំ គាតុំ, តស្មា ពាហិនគរេយេវ តេ គោណេត្វា មារេស្សាមា”តិ តុស្សិត្វា “សាធុ, បណ្ឌិត, តថា សល្លក្ខិតដ្ឋានេយេវ ករោហី”តិ អាហ។ “មហារាជ, អហំ ករិស្សាមិ, តុម្ហេ បន មនុស្សេហិ ទារុបណ្ណាទីនំ អត្ថាយ អម្ហាកំ នវកម្មដ្ឋានំ នាគន្តព្វំ។ អាគន្ត្វា ហិ កលហំ ករិស្សន្តិ, តេនេវ តុម្ហាកញ្ច អម្ហាកញ្ច ចិត្តសុខំ ន ភវិស្សតី”តិ។ “សាធុ, បណ្ឌិត, តេន បស្សេន និស្សញ្ចារំ ករោហី”តិ។ “ទេវ, អម្ហាកំ ហត្ថី ខ្ទកាភិរតា ខ្ទគេយេវ កីឡិស្សន្តិ។ ខ្ទគេ អាវិលេ ជាតេ ‘មហោសធស្ស អាគតកាលតោ បដ្ឋាយ បានីយំ ខ្ទកំ បាតុំ ន លភាមា’តិ នគរេ នាគរា កុជ្ឈិស្សន្តិ, តម្បិ សហិតព្វ”ន្តិ។ រាជា “វិស្សត្ថា តុម្ហាកំ ហត្ថី កីឡន្តូ”តិ វត្វា នគរេ ភេរិំ ចរាបេសិ – “យោ ឥតោ និក្ខមិត្វា មហោសធស្ស នគរមាបិតដ្ឋានំ គច្ឆតិ, តស្ស សហស្សទណ្ឌោ”តិ។

មហាសត្តោ រាជានំ វន្ទិត្វា អត្តនោ បរិសំ អាទាយ និក្ខមិត្វា យថាបរិច្ឆិន្នដ្ឋានេ នគរំ មាបេតុំ អារភិ។ បិរគង្គាយ វក្កុលិំ នាម គាមំ ការេត្វា ហត្ថិអស្សរថវាហនគោណេ ចាគាមេ ឋបេត្វា នគរនគរំ វិចារេន្តោ “ឯត្តកា ខ្ចាំ គេរោន្តូ”តិ សព្ពកម្មានិ វិភជិត្វា ខ្ទមគ្គម្ហិ បដ្ឋបេសិ។ មហាខ្ទមគ្គទ្វារំ គង្គាតិត្ថេ អហោសិ។ សដ្ឋិមត្តានិ យោធសហស្សានិ មហាខ្ទមគ្គំ ខណន្តិ។ មហន្តេហិ ចម្មបសិព្ពកេហិ វាលុកបំសុំ ហរិត្វា គង្គាយ បិតេន្តិ។ បិតិតបិតិតំ បំសុំ ហត្ថី មទ្ទន្តិ, គង្គា អាវិលា សន្ទតិ។ នគរវាសិនោ “មហោសធស្ស អាគតកាលតោ បដ្ឋាយ បានីយំ ខ្ទកំ បាតុំ ន លភាម, គង្គា អាវិលា សន្ទតិ, កិំ នុ ខោ ឯត”ន្តិ វទន្តិ។ អថ នេសំ បណ្ឌិតស្ស ខ្ទបនិក្ខិត្តកបុរិសា អារោចេន្តិ “មហោសធស្ស កិរ ហត្ថី ខ្ទកំ កីឡន្តា គង្គាយ កទ្ទមំ ករោន្តិ, តេន គង្គា អាវិលា សន្ទតី”តិ។

ពោធិសត្តានំ អធិប្បាយោ នាម សមិជ្ឈតិ, តស្មា ខ្ទមគ្គេ មូលានិ ចា ខាណុកានិ ចា មរុម្ពានិ ចា បាសាណានិ ចា សព្ពានិ ក្ខមិយំ បវិសិំសុ។ ជង្ឃុម្មគ្គស្ស ទ្វារំ តស្មិំយេវ នគរេ អហោសិ។ តីណិ បុរិសសតានិ ជង្ឃុម្មគ្គំ ខណន្តិ, ចម្មបសិព្ពកេហិ បំសុំហរិត្វា តស្មិំ នគរេ បិតេន្តិ។ បិតិតបិតិតំ ខ្ទកេន មទ្ទាបេត្វា បាការំ ចិនន្តិ, អញ្ញានិ ចា កម្មានិ ករោន្តិ។ មហាខ្ទមគ្គស្ស បវិសនទ្វារំ នគរេ អហោសិ អដ្ឋារសហត្ថុព្វេធេន យន្តយុត្តទ្វារេន សមន្នាគតំ។ តញ្ហិ ឯកាយ អាណិយា អក្កន្តាយ បិធីយតិ, ឯកាយ អាណិយា អក្កន្តាយ វិវរីយតិ។ មហាខ្ទមគ្គស្ស ទ្វីសុ បស្សេសុ ឥដ្ឋកាហិ វិនិត្វា សុធាកម្មំ ការេសិ, មត្ថកេ ផលកេន ឆាទេត្វា ខ្ទល្លោកំ មត្តិកាយ លិម្បាបេត្វា សេតកម្មំ ការេត្វា ចិត្តកម្មំ ការេសិ។ សព្ពានិ បនេត្ថ អសីតិ មហាទ្វារានិ ចតុសដ្ឋិ ចូឡទ្វារានិ អហេសុំ, សព្ពានិ យន្តយុត្តានេវ។ ឯកាយ អាណិយា អក្កន្តាយ សព្ពានេវ បិធីយន្តិ, ឯកាយ អាណិយា អក្កន្តាយ សព្ពានេវ វិវរីយន្តិ។ ទ្វីសុ បស្សេសុ អនេកសតទីបាលយា អហេសុំ, តេបិ យន្តយុត្តាយេវ។ ឯកស្មិំ វិវរិយមានេ សព្ពេ វិវរីយន្តិ, ឯកស្មិំ បិធីយមានេ សព្ពេ បិធីយន្តិ។ ទ្វីសុ បស្សេសុ ឯកសតានំ ខត្តិយានំ ឯកសតសយនគព្ភា អហេសុំ។ ឯកេកស្មិំ គព្ភេ នានាវណ្ណបច្ចត្ថរណត្ថតំ ឯកេកំ មហាសយនំ សមុស្សិតសេតច្ឆត្តំ, ឯកេកំ មហាសយនំ និស្សាយ ឯកេកំ មាតុគាមរូបកំ ឧត្តមរូបធរំ បតិដ្ឋិតំ។ តំ ហត្ថេន អបរាមសិត្វា “មនុស្សរូប”ន្តិ ន សក្កា ញាតុំ, អបិច ខ្ទមគ្គស្ស ខ្ទកាសុ បស្សេសុ កុសលា ចិត្តការា នានប្បការំ ចិត្តកម្មំ ករិំសុ។ សក្កវិលាសសិនេរុសត្តបរិភណ្ឌចក្កវាឡអសាគរសត្តមហាសរ-

ចតុមហាទីប-ហិមវន្ត-អនោតត្តសរ-មនោសិលាតល ចន្ទិមសុរិយ-ចាតុមហារាជិកាទិឆកាមាវចរសម្បត្តិយោបិ សព្វា ឧមង្គេយេវ ទស្សយិំសុ។ ភូមិំ រជតបដ្ដវណ្ណា វាលុកា វិកិរិំសុ, ឧបរិ ឧល្លោកបទុមានិ ទស្សេសុំ ឧភោសុ បស្សេសុ នានប្បការេ អាបណេបិ ទស្សយិំសុ។ តេសុ តេសុ ឋានេសុ គន្ធទាមបុប្ផទាមាទីនិ ឱលម្ពេត្វា សុធម្មាទេវសភំ វិយ ឧមង្គំ អលង្ករិំសុ។

តានិបិ ខោ តីណិ វឌ្ឍកិសតានិ តីណិ នាវាសតានិ ឆិន្ទិត្វា កតបរិកម្មានិ ទព្វសម្ភារានិ បូរេត្វា គង្គាយ អាហរិត្វា បណ្ឌិតស្ស អារោចេសុំ ។ តានិ សោ នគរេ ឧបយោគំ កត្វា “មយា អាណត្តកិច្ចេសុយេវ អាហរេយ្យាថា”តិ វត្វា នាវា បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ ឋបាបេសិ។ នគរេ ឧទកបរិខា, កទ្ទមបរិខា, សុក្ខបរិខាតិ តិស្សោ បរិខាយោ ការេសិ។ អដ្ឋារសហត្ថោ បាការោ គោបុរដ្ដាលកោ រាជនិវេសនានិ ហត្ថិសាលាទយោ បោក្ខរណិយោតិ សព្វមេតំ និដ្ឋំ អគមាសិ។ ឥតិ មហាឧមង្គោ ចូឡឧមង្គោ នគរន្តិ សព្វមេតំ ចតូហិ មាសេហិ និដ្ឋិតំ។ អថ មហាសត្តោ ចតុមាសច្ចយេន រញ្ញោ អាគមនត្ថាយ ទូតំ បាហេសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៩៦៧។

“និវេសនានិ មាបេត្វា, វេទេហស្ស យសស្សិនោ;

អថស្ស បាហិណី ទូតំ, វេទេហំ មិថិលគ្គហំ;

ឯហិ ទានិ មហារាជ, មាបិតំ តេ និវេសន”ន្តិ។

តត្ថ បាហិណីតិ បេសេសិ។

រាជា ទូតស្ស វចនំ សុត្វា តុដ្ឋចិត្តោ ហុត្វា មហន្តេន បរិវារេន នគរា និក្ខមិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៩៦៨។

“តតោ ច រាជា បាយាសិ, សេនាយ ចតុរង្គិយា;

អនន្តវាហនំ ទដ្ឋុំ, ផីតំ កបិលិយំ បុរ”ន្តិ។

តត្ថ អនន្តវាហនន្តិ អបរិមិតហត្ថិអស្សាទិវាហនំ។ កបិលិយំ បុរន្តិ កបិលរដ្ឋេ មាបិតំ នគរំ។

សោ អនុបុព្ពេន គន្ត្វា គង្គាតីរំ បាបុណិ។ អថ នំ មហាសត្តោ បច្ចុគ្គន្ត្វា អត្តនា ពតនគរំ បវេសេសិ។ សោ តត្ថ បាសាទវរគតោ នានគ្គរសភោជនំ ភុញ្ជិត្វា ថោកំ វិស្សមិត្វា សាយណ្ហសមយេ អត្តនោ អាគតការណំ ញាបេតុំ ចូឡនិរញ្ញោ ទូតំ បេសេសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៤៦៩។

“តតោ ច ខោ សោ គន្ត្វាន, ព្រហ្មទត្តស្ស បាហិណិ;

អាគតោស្មិ មហារាជ, តវ បាទានិ វន្ទិតុំ។

៤៧០។

“ទទាហិ ទានិ មេ កញ្ញំ, នារិំ សព្វង្គសោភិនិំ;

សុវណ្ណេន បដិច្ឆន្នំ, ទាសីគណបុរក្ខតន្តិ”។

តត្ថ វន្ទិតុន្តិ វេទេហោ មហល្លកោ, ចូឡនិរាជា តស្ស បុត្តនត្តមត្តោបិ ន ហោតិ, កិលេសវសេន មុច្ឆិតោ បន ហុត្វា “ជាមាតរេន នាម សសុរោ វន្ទិតព្វោ”តិ ចិន្តេត្វា តស្ស ចិត្តំ អជានន្តោវ វន្ទនសាសនំ បាហិណិ។ ទទាហិ ទានីតិ អហំ តយា “ធីតរំ ទស្សាមី”តិ បក្កោសាបិតោ, តំ មេ ទានិ ទេហីតិ បហិណិ។ សុវណ្ណេន បដិច្ឆន្នន្តិ សុវណ្ណាលង្ការេន បដិមណ្ឌិតំ។

ចូឡនិរាជា ទូតស្ស វចនំ សុត្វា សោមនស្សប្បត្តោ “ឥទានិ មេ បច្ចាមិត្តោ គុហំ គមិស្សតិ, ឧភិន្នម្បិ នេសំ សីសានិ ឆិន្ទិត្វា ជយបានំ បិវិស្សាមា”តិ ចិន្តេត្វា កេវលំ សោមនស្សំ ទស្សេន្តោ ទូតស្ស សក្ការំ កត្វា អនន្តរំ គាថមាហ –

៤៧១។

“ស្វាគតំ តេ វេទេហ, អថោ តេ អទុរាគតំ;

នក្ខត្តញ្ញេវ បរិបុច្ឆ, អហំ កញ្ញំ ទទាមិ តេ;

ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᩣᩈᩦᨠᩃᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᨴᩮᩉᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩮᩉᩔ ᩈᩣᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᩩᩁᩮᨲᩣ ᨮᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩃᨸᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ “ᩃᩩᩅᩥᩴ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᨲ᩠ᨳ ᨴ᩠ᩅᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᩮᨴᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩴ ᩋᩣᩃᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩩᩅᨿᩣᩉ᪨

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩪᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩮᩉᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᩮᩅ, ᨿᨠ᩠ᨡᩃᩥᨦ᩠ᨣᩥᨿᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᨧ᩠ᨨᩥᨠᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᨲᩴ ᨠᩥᩁ ᨩᩣᨶᩣᩉᩥ, ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩮ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩮᩅᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ “ᩋᨩ᩠ᨩ ᨠᨸ᩠ᨸᨲᩴ ᩈᩮᩣᨠᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨲ ᨴ᩠ᩅᩴ ᨸᩉᩥᨱᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ –

᪔᪓᪑᪨

“ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩮᨴᩮᩉᩮᩣ, ᨠᨸ᩠ᨸᨲᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᨳ;

ᨠᨸ᩠ᨸᨲᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨸᩣᩉᩥᨱᩥ᪨

᪔᪓᪒᪨

“ᨴᨴᩣᩉᩥ ᨴᩣᩈᩥ ᨿᩮ ᨠᩁᩥᩴ, ᨲᩣᩁᩥᩴ ᨿᨠ᩠ᨡᩃᩮᩣᨠᩥᨲᩥᩴ;

ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᩣᩈᩦᨠᩃᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨴ᩠ᩅᩥᩋᨲᩥᩁᩣᨩᩣᨸᩥ –

᪔᪓᪓᪨

“ᨴᨴᩣᨸᩥ ᨴᩣᩈᩥ ᨲᩮ ᨠᩁᩥᩴ, ᨲᩣᩁᩥᩴ ᨿᨠ᩠ᨡᩃᩮᩣᨠᩥᨲᩥᩴ;

ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᩣᩈᩦᨠᩃᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ឆ្ពាយំ កាឆំ ចត្វា “ឆ្ពាតាតិ ខេបខេយិ, ឆ្ពាតាតិ ខេបខេយី”តិ យុឞាចាឆំ ពត្វា ឲ្យកាឞតទាភ្នតំ ឞញ្ញា អងាឞិ “អជ្ជាទឞអខេក្លាកលិឞក្លាយ ខេឞតាយ ឞង្គិ ឞខេព្ទា ឃុក្ខឞជ្ជា ហុត្វា តិក្ខូយត្វ, អជ្ជ ជ្ជកិត្តុបិ បច្ចត្តិកាតំ ឞីឞាតិ លិត្តិត្វា ខេវ្វ ឌយបិតំ បិចិឞ្សាយា”តិ៍ ខេត ឞខេព្ទាបិ តិក្ខូយិឞុ៍ ឞយំ តិក្ខូខេត្វា បគ យាតទំ ចលិកានេចិត្តា អក្ខរខេហឞិ, តក្កានេចិត្តា, បុត្តុំ បញ្ចាលចក្កព្វា, ឌឹតទំ បញ្ចាលចត្តិព្វាតិ ចត្វាខេទា ឌខេគ ឌួខេទានេឈហិ ឞង្គិ បិឞាខេគ តិចាឞាខេបត្វា តិក្ខូយិ៍ ខេនាធឹឞខេព្ទាបិ ខេចខេគហខេខ្ញា ខេចច ខេតត ឞង្គិ អាកាតខេឞតាយ ច យហត្តិ ឞក្កាទំ កាខេទឞិ ៍ ខេពធិ យត្យុឞ្សា ឞុទំ បិចត្តិ, ខេពធិ យច្ឆុំឞាឌីតិ ឈាគត្តិ, ខេពធិ ក្វខេយក្កា អាកាតត្វា កិលត្វា ឞឃត្តិ៍ ចិខេគហទាឌា បគ ខេឞតកាខេឃា ចត្វាខេទា បណ្ឌិខេត កខេហត្វា អយក្ខាកណបទិច្ចុខេតា អលក្ខតយហាតខេល តិឞីឌិ៍

ក្វុឃអតិទាឌាបិ អជ្ជាទឞអខេក្លាកលិឞក្លាយ ខេឞតាយ ឞត្តុំ តំ តកាទំ តិឞត្តិ ចត្យុឞខេព្ទបំ បទិក្លិបិត្វា អខេតកឞតឞហឞ្សាហិ ក្វក្កាហិ ឈាទិឃយាតាហិ អទុខេណ ក្វក្កច្ឆខេត្តខេឃច កហណឞខេជ្ជា ហុត្វា អជ្ជាឞិ៍ តំ ខាត្វា យហាឞខេព្ទា អត្តខេតា ខេឃាឈាតំ តឹលិ ឞតាតិ ខេបខេយិ “ត្យុខេយ្យ ឌខេទ្ឈាយខេក្កគ កត្វា ទខេញ្ញា យាតទព្វា អក្ខរខេហឞិព្វា បុត្តព្វា ឌឹតទព្វា ឌខេទ្ឈាយខេក្កគ អាខេគត្វា យហាក្វយខេក្កគ ខេគត្វា ក្វយក្កក្វាខេទខេតា ឌាហិ អកត្វា អខេត្តាក្វយខេក្កខេឃច ឈខេបត្វា ឃាច អយ្យាកំ អាកាយតា ទក្លត្តា តត្ត ឈត្វា អយ្យាកំ អាកាយតកាខេល ក្វយក្កា តឹហទិត្វា ក្វយក្កក្វាខេទ យហាចិឞាលយាឃអខេព ឈខេបឆា”តិ៍ ខេត តឞ្ស ចចតំ ឞយ្យជិខ្ជិត្វា ឌខេទ្ឈាយខេក្កគ កត្វា ខេឞាបិតបិឥយ្ុខេល ឋលកឞត្តទលំ ក្វឈ្វាខេឌត្វា ខេឞាបិតបិឥយ្ុខេល ខេឞាបិតឞីខេឞ យហាតខេលតិ ឲ្យត្តខេព ឈាខេគ អាទក្លយត្យុខេឞ្ស ច ឲ្យជ្ជាឌិបទិចាទិកាខេឃា ច ហត្តបិខេឥយ្ុ ឌាគ្គិត្វា យុឍព្វា បិឥហិត្វា តត្វ តត្វ បជិច្ឆត្តួខេគ ឈខេបត្វា ទខេញ្ញា បជិឃត្តុំ ឈាគតឹឃខេកាឌតឹឃំ កិច្ចិ ឈាគិត្វា កិច្ចិ កិត្តិត្វា ក្វល្លាចិក្វល្លិ កត្វា អបទិខេកាកំ កត្វា លខេឆ្លត្វា ក្វបទិបិឞាឌំ អកិខុហិឞុ៍ តឌា ចលិកានេចិ តក្កានេចិព្វា ទាឌបុត្តព្វា ទាឌឹតទព្វា កខេហត្វា “ខេកា ឌាគាតិ, កិំ កចិឞ្សតី”តិ យញ្ញាយាតា អត្តតា ឞង្គិ ឲ្យកាឞឃខេគខេឃច ឞឃាខេបឞិ៍ ខេត ខេឃាឈា កក្កក្វាខេទ ឈត្វា បខេក្កាឞិឞុ៍ ឞា តិក្ខូយិត្វា “កិំ, តាតា”តិ អាហ៍ “ខេឥចិ, អយ្យាកំ ទាឌា ខេចខេគហព្វា យខេហាឞឈព្វា ឌីចិតក្លឃំ បិខេបត្វា ឞកលឌយ្យុឌឹខេប ឲ្យកាខេជ្ជ កត្វា ឲ្យកាឞតទាឌបទិចុខេតា យហខេត្តគ ឃខេឞគ អជ្ជ យហាឌឃបិតំ បិចខេត្វា ត្យុខេយ្យចត្វាខេទាបិ ឌខេគ កខេហត្វា អាខេគហី”តិ អខេយ្យាហិលឹតិ៍

ខេតបិ ខេតឞំ ចចតំ ឞក្កហិត្វា បិឞាឌា ឌួតទិត្វា ខេឞាបិតបិឥយ្ុលំ អកយិឞុ៍ អឆ ខេគ កខេហត្វា ឌខេទ្ឈាយក្កំ បចិឞិឞុ៍ ខេត អាហំឞុ “យឃំ ឲ្យត្តកំ កាលំ ឆ្ពាឆ ចឞត្វា ឆ្ពាយំ ចីឆិ គ ឌួតិណ្ណបុត្តា”តិ៍ “ខេឥចិ, ឆ្ពាយំ ចីឆិ គ ឞព្ទាគា ឌួតខេត្តិ, យក្កលចីចិ តាខេយឞា, អជ្ជ យក្កលឌិចឞកាខេចគ ទាឌា ឆ្ពាយិតា យខេក្កគ អាខេគត្យុំ អាណាខេបឞី”តិ៍ ខេត ខេតឞំ ចចតំ ឞក្កហិឞុ៍ អខេឆកខេច្ច ខេត ចត្វាខេទា កខេហត្វា កឆ្ពិឞុ៍ ឲ្យកខេច្ច តិចត្តិត្វា ទាឌតិខេចឞខេគ ទតគកព្វុខេ ចិចទិត្វា ឃឆិខ្ជិតំ ទតគឞាទំ កខេហត្វា អាកយិឞុ៍ ឆ្ពាតខេទបិ ចត្វាខេទា លត្តិឃា បុទខេតា យហាក្វយក្កំ បត្វា អលក្ខតខេឥចឞកំ ចិឃ ក្វយក្កំ ឌិស្វា “ទខេញ្ញា អត្ថាយ ឞជ្ជិត”ត្តិ ឞញ្ញា កទិឞុ៍ អឆ ខេគ កក្កាយ អចិក្វុទឈាតំ ខេគត្វា អខេត្តាក្វយខេក្កខេឃច អលក្ខតាកព្វុខេ តិឞីឌាខេបត្វា ឲ្យកខេច្ច អាទក្លុ កខេហត្វា អឆ្ពិឞុ៍ ឲ្យកខេច្ច ខេតឞំ អាតឹតកាចំ ខាខេបត្យុំ កត្វា ខេនាធឹឞត្តឞ្ស អាខេទាខេចឞុំ៍ ខេឞា ខេតឞំ ពចំ ឞុត្វា “ឆ្ពាតាតិ ខេយ យខេតាខេទឆា យត្វកំ បិបុលិឞ្សតី”តិ ខេឞាយតឞ្សឌាខេតា ទខេញ្ញា ឞត្តិកំ កត្វា ឲ្យពយត្តុ អជ្ជាឞិ៍ ទាឌាបិ កិខេលឞាត្យុទតាយ “ឆ្ពាតាតិ ខេយ ឌឹតទំ ខេបខេឞឞ្សតិ, ឆ្ពាតាតិ ខេយ ឌឹតទំ ខេបខេឞឞ្សតី”តិ បល្លក្ខខេតា ក្វជ្ជាយ ចាតបិខេគគ ឌួខេលិខេកខេត្វា អខេតខេកហិ ក្វក្កាឞតឞហខេឞ្សហិ ឲ្យខេកាកាឞំ ឌាតំ តកាទំ យហតិឃា ខេឞតាយ បទិច្ចុតំ ឌិស្វា អាឞក្កិតបទិឞក្កិខេតា “កិំ ត្យុ ខេលា ឲ្យត”ត្តិ បណ្ឌិខេតហិ ឞង្គិ យខេត្តខេត្វា កាឆយាហ –

៤៣៥។

“ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី, សេនា តិដ្ឋន្តិ វម្មិតា;

ឧក្កា បទិត្តា ឈាយន្តិ, កិំ នុ មញ្ញន្តិ បណ្ឌិតា”តិ។

តត្ថ កិំ នុ មញ្ញន្តីតិ ចូឡនិរាជា អម្ហាកំ តុដ្ឋោ, ឧទាហុ ទុដ្ឋោ, កិំ នុ បណ្ឌិតា មញ្ញន្តីតិ បុច្ឆិ។

តំ សុត្វា សេនកោ អាហ – “មា ចិន្តយិត្ថ, មហារាជ, អតិពហូ ឧក្កា បញ្ញាយន្តិ, រាជា តុម្ហាកំ ទាតុំ ធីតរំ គហេត្វា ឯតិ មញ្ញេ”តិ។ បុក្កុសោបិ “តុម្ហាកំ អាគន្តុកសក្ការំ កាតុំ អារក្ខំ គហេត្វា ឋិតោ ភវិស្សតី”តិ អាហ។ ឯវំ តេសំ យំ យំ រុច្ចតិ, តំ តំ កថយិំសុ។ រាជា បន “អសុកដ្ឋានេ សេនា តិដ្ឋតុ, អសុកដ្ឋានេ អារក្ខំ គណ្ហថ, អប្បមត្តា ហោថា”តិ វទន្តានំ សទ្ទំ សុត្វា ឱលោកេន្តោ សន្នទ្ធបញ្ចាវុធំ សេនំ បស្សិត្វា មរណភយភីតោ ហុត្វា មហាសត្តស្ស គតិំ បច្ចាសីសន្តោ ឥតរំ គាថមាហ –

៤៣៦។

“ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី, សេនា តិដ្ឋន្តិ វម្មិតា;

ឧក្កា បទិត្តា ឈាយន្តិ, កិំ នុ កាហន្តិ បណ្ឌិតា”តិ។

តត្ថ កិំ នុ កាហន្តិ បណ្ឌិតាតិ បណ្ឌិត, កិំ នាម ចិន្តេសិ, ឥមា សេនា អម្ហាកំ កិំ ករិស្សន្តីតិ។

តំ សុត្វា មហាសត្តោ “ឥមំ អន្ធពាលំ ថោកំ សន្តាសេត្វា បច្ឆា មម បញ្ញាពលំ ទស្សេត្វា អស្សាសេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អាហ –

៤៣៧។

“រក្ខតិ តំ មហារាជ, ចូឡនេយ្យោ មហព្ពលោ;

បទុដ្ឋោ ព្រហ្មទត្តេន, បាតោ តំ ឃាតយិស្សតី”តិ។

តំ សុត្វា សន្ត មរណភយតជ្ជិតា ខាតា។ ទន្តា កណ្ឌា សុស្សិ មុខេ លេឡញ្ញ បរិលិខ្ញិ, សទិសេ ខាទេហា ឧប្បជ្ជិ។ សោ មរណភយភីតោ បរិទេវន្តោ ទ្វេ គាថា អាហ –

៤៣៥។

“ឧន្ទហតិ មេ ហទយំ, មុខញ្ច បរិសុស្សតិ;

និព្ពុតិំ នាធិគច្ឆាមិ, អគ្គិទឌ្ឍោវ អាតបេ។

៤៣៦។

“កម្មារានំ យថា ឧក្កា, អន្តោ ឈាយតិ នោ ពហិ;

ឯវម្បិ ហទយំ មយ្ហំ, អន្តោ ឈាយតិ នោ ពហី”តិ។

តត្ថ ឧន្ទហតីតិ តាត មនោហរសទិសំ, ហទយំ មេ មហាចាតប្បហរិតំ វិយ បល្លងំ កម្បតិ។ អន្តោ ឈាយតីតិ សោ “ឧក្កា វិយ មយ្ហំ ហទយម្បិ អព្ភន្តរេ ឈាយតិ, ពហិ បន ន ឈាយតី”តិ បរិទេវតិ។

មហាសត្តោ តស្ស បរិទេវិតសទ្ទំ សុត្វា “អយំ អត្តនោ អន្តោ ទិដ្ឋេសុ មម វចនំ ន អកាសិ, ឥទានិ នំ និគ្គហិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អាហ –

៤៣៧។

“បមត្តោ មត្តនាតីតោ, ភិន្នមន្តោសិ លត្តិយ;

ឥទានិ ខោ តំ តាយន្តុ, បណ្ឌិតា មន្តិនោ ជនា។

៤៣៨។

“អកត្វាយច្ចុស្ស ចចតំ, អត្តកាយហិតេពសិតោ;

អត្តបីឋិតរតោ រាឌា, យិតោ ក្សតេច ឌ្លហិតោ។

៤៣៩។

“ឃចាបិ យតេ្ឋា ពាឮត្លុរ៉ា, ចក្ត៌ ឞ៌តេសត លាឪតិ;

អាយកិតេ្ឋា ត ឌាតាតិ, យតេ្ឋា យរលាយត្តតោ។

៤៣៨។

“ឲចតេយច ញ្ចំ រាឌ, ក្ឋួអតេឃ្យុស្ស ឆឹពរ៉;

កាយកិតេ្ឋា ត ឌាតាសិ, យតេ្ឋាច យរលាយត្តតោ។

៤៣៣។

“សតេច កន្ទសិ បញ្ចាល៍, ឥិប្បុយត្តំ ឌហិស្សសិ;

យិកំ បត្វាត្យពត្លឹច, យហត្តិ កឃតេយស្សតិ។

៤៣៣។

“អតរិឃរតេបិ បុរិតេសា ឌតិត្ត, អហឹច វ្ចាឌកតេពា ឆតេសឃ្យ;

ត តេពត ឞិត្តិ កឃិរាឆ ឆឹតេរា, ត្សតេក្លា ហតេច កាបុរិតេសត សក្តតេយា។

២៩២។

“យញ្ចេវ ជញ្ញា បុរិសំ ជនិន្ទ, សីលវាយំ ពហុស្សុតោ;

តេនេវ មិត្តិំ កយិរាថ ធីរោ, សុខោ ហវេ សប្បុរិសេន សង្គមោ”តិ។

តត្ថ បមត្តោតិ មហារាជ, ត្វំ កាមេន បមត្តោ។ មន្តាតីតោតិ មយា អនាគតភយំ ទិស្វា បញ្ញាយ បរិច្ឆិន្ទិត្វា មន្តិតមន្តំ អតិក្កមន្តោ។ ភិន្នមន្តោតិ មន្តាតិក្កន្តត្តាយេវ ភិន្នមន្តោ, មយា វា តេ សេនកាទីហិ សទ្ធិំ មន្តោ គហិតោ, ឯសោ ភិន្នោតិបិ ភិន្នមន្តោសិ ជាតោ។ បណ្ឌិតាតិ ឥមេ សេនកាទយោ ចត្តារោ ជនា ឥទានិ តំ រក្ខន្តុ, បស្សាមិ តេសំ ពលន្តិ ទីបេតិ។ អកត្វាមច្ចស្សាតិ មម វុឌ្ឍមមច្ចស្ស វចនំ អកត្វា។ អតិបីតិមទោតិ អត្តនោ កិលេសបីតិយា អតិមទោ ហុត្វា។ មិគោ កូដេវ ឱហិតោតិ យថា នាម និវាបលោភេន អាគតោ មិគោ កូដបាសេ ពទ្ធោ, ឯវំ មម វចនំ អគ្គហេត្វា “បញ្ចាលចន្ទិំ លភិស្សាមី”តិ កិលេសលោភេន អាគន្ត្វា ឥទានិ កូដបាសេ ពទ្ធោ មិគោ វិយ ជាតោសីតិ។

“យថាបិ មច្ឆោ”តិ គាថាទ្វយំ “តទា មយា អហំ ឧបមា អាហដា”តិ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ “សចេ គច្ឆសី”តិ គាថាបិ “ន កេវលំ ឯត្តកមេវ, ឥមម្បិ អហំ អាហរិ”ន្តិ ទស្សេតុំ វុត្តា។ អនរិយរូបោតិ កេវដ្ដព្រាហ្មណសទិសោ អសប្បុរិសជាតិកោ និល្លជ្ជបុរិសោ។ ន តេន មិត្តិន្តិ តាទិសេន សទ្ធិំ មិត្តិធម្មំ ន កយិរាថ, ត្វំ បន កេវដ្ដេន សទ្ធិំ មិត្តិធម្មំ កត្វា តស្ស វចនំ កត្វា ទុក្ខោតិ ឯវរូបេន សទ្ធិំ សង្គមោ នាម ឯកវារម្បិ កតោ ឥធលោកេបិ បរលោកេបិ មហាទុក្ខាវហនតោ ទុក្ខោ នាម ហោតិ។ យញ្ចេវាតិ យំ ឯវ, អយមេវ វា បាឋោ។ សុខោតិ ឥធលោកេបិ បរលោកេបិ សុខោ ឯវ។

អថ នំ “បុន ឯវរូបំ ករិស្សតី”តិ សុដ្ឋុតរំ និគ្គណ្ហន្តោ បុព្វេ រញ្ញា កថិតកថំ អាហរិត្វា ទស្សេន្តោ –

២៩៣។

“ពាលោ តុវំ ឯឡមូគោសិ រាជ, យោ ឧត្តមត្ថានិ មយី លបិត្ថោ;

កិមេវហំ នង្គលកោដិវឌ្ឍោ, អត្ថានិ ជានាមិ យថាបិ អញ្ញេ។

២៩៤។

"ឥមំ គលេ គហេត្វាន, នាសេថ វិជិតា មម;

យោ មេ រតនលិកស្ស, អន្តរាយាយ ការសតី"តិ។ –

ឥមា ទ្វេ គាថា វត្វា "មហារាជ, អហំ គហបតិបុត្តោ, យថា តវ អញ្ញេ សេនកាទយោ បណ្ឌិតា អត្តានំ ជានន្តិ, តថា កិមេវ អហំ ជានិស្សំ, អកោវិទោ ឯស មយ្ហំ គហបតិសិប្បមេវាហំ ជានាមិ, អយំ អត្ថោ សេនកាទីនំ បណ្ឌិតានំ បាកដោ ហោតិ, អជ្ជ តេ អដ្ឋារសអក្ខោភិណិសង្ខាយ សេនាយ បរិវារិតស្ស សេនកាទយោ អវស្សយា ហោន្តុ, យំ បន កិញ្ចាយំ គហេត្វា និគ្គណ្ហិតុំ អាណាបេសិ, ឥទានិ មំ កស្មា បុច្ឆសី"តិ ឯវំ សុនិគ្គហិតំ និគ្គហិ។

តំ សុត្វា រាជា ចិន្តេសិ "បណ្ឌិតោ មយា កថិតទោសមេវ កថេតិ។ បុព្ពេ ច ហិ ឥទំ អនាគតកម្មំ ជានិ, តេន មំ អតិវិយ និគ្គណ្ហាតិ, ន ចោ បនាយំ ឯត្តកំ កាលំ និគ្គយ្ហកោវ អច្ឆិស្សតិ, អវស្សំ ឥមិនា មយ្ហំ សោត្ថិភាវោ កតោ ភវិស្សតី"តិ។ អថ នំ បរិគ្គណ្ហន្តោ ទ្វេ គាថា អភាសិ –

៤៨៩។

"មហោសធ អតីតេន, នានុវិជ្ឈន្តិ បណ្ឌិតា,

កិំ មំ អស្សំវ សម្ពន្ធំ, បតោទេនេវ វិជ្ឈសិ។

៤៩០។

"សចេ បស្សសិ មោក្ខំ វា, ខេមំ វា បន បស្សសិ;

តេនេវ មំ អនុសាស, កិំ អតីតេន វិជ្ឈសី"តិ។

តត្ថ នានុវិជ្ឈន្តីតិ អតីតទោសំ គហេត្វា មុខសត្តីហិ ន វិជ្ឈន្តិ។ អស្សំវ សម្ពន្ធន្តិ សត្តសេនាយ បរិក្ខិតត្តា សុដ្ឋុ ពន្ធិត្វា ឋបិតំ អស្សំ វិយ កិំ មំ វិជ្ឈសិ។ តេនេវ មន្តិ ឯវំ មេ មោក្ខោ ភវិស្សតិ, ឯវំ ខេមន្តិ តេនេវ សោត្ថិភាវេន មំ អនុសាស អនុសាសេហិ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញំ មេ បដិសរណំ នត្ថីតិ។

ອຖ ນໍ ປຫາສເຕ຺ວາ “ອຍໍ ຣາຊາ ອຕິວິຍ ອຕ຺ຖຈາໂລ, ປຸຣິສວິເສສໍ ນ ຊານາຕິ, ເຖາກໍ ກິລເມຕ຺ວາ ປຈ຺ຉາ ຕສ຺ສ ອສ຺ສາສໂຍ ກຣິສ຺ສາມີ”ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ອາຫ –

໙໙໑.

“ອຕີຕໍ ຍາຕຸນໍ ກຍຸໍ, ທຸກ຺ກຣໍ ທຸຣພິສມ຺ພວໍ;

ນ ຕໍ ສກ຺ກາປິ ໂຍເຈຕຸໍ, ຕ຺ວໍ ປຊານສ຺ສຸ ຂຕ຺ຕິຍ.

໙໙໒.

“ສນ຺ຕິ ເວຫາຍສາ ນາຄາ, ອິທ຺ຘິມນ຺ໂຕ ຍສສ຺ສິໂນ;

ເຕປິ ອາຄາຍ ຄເຈ຺ຉຍ຺ຍຸໍ, ຍສ຺ສ ໂຫນ຺ຕິ ຕຖາວິທາ.

໙໙໓.

“ສນ຺ຕິ ເວຫາຍສາ ອສ຺ສາ, ອິທ຺ຘິມນ຺ໂຕ ຍສສ຺ສິໂນ;

ເຕປິ ອາຄາຍ ຄເຈ຺ຉຍ຺ຍຸໍ, ຍສ຺ສ ໂຫນ຺ຕິ ຕຖາວິທາ.

໙໙໔.

“ສນ຺ຕິ ເວຫາຍສາ ປກ຺ຂີ, ອິທ຺ຘິມນ຺ໂຕ ຍສສ຺ສິໂນ;

ເຕປິ ອາຄາຍ ຄເຈ຺ຉຍ຺ຍຸໍ, ຍສ຺ສ ໂຫນ຺ຕິ ຕຖາວິທາ.

໙໙໕.

“សត្ថិ វេហាយសា មគ្គា, ឆ្ពុន្ទិមន្តា មសស្សិនោ;

តេបិ អាកាស គច្ឆេយ្យុំ, យស្ស ហោន្តិ តថាវិធា៓

៩៩៩៓

“អតីតំ មាតុសំ កម្មំ, ធម្មោ ធម្មរតំ សម្ពុជំ;

ន ចំ សក្កោមិ មោវេតុំ, អត្ថលិខិតន វត្តិយា”តិ៓

តត្ថ កប្បន្តិ មហារាជ, ឆ្កុជំ ឆ្ពុតោ តប មោវេតំ នាម អតីតំ, មនុស្សេហិ កត្តព្វកម្មំ អតីតំ៓ ធម្មោ ធម្មរតំ សម្ពុជន្តិ នេជ កាតុំ, ន សម្ភុជំ សក្កា៓ ន ចំ សក្កោមីតិ អហំ ចំ ឆ្ពុតោ មោវេតុំ ន សក្កោមិ៓ ត្វំ បជាតស្ស វត្តិយាតិ មហារាជ, ត្វមេវេត្ថ កត្តព្វំ ជាតស្ស៓ វេហាយសាតិ អាកាសេន កមនសមត្ថា៓ នាកាតិ ហត្ថិនោ៓ យស្សាតិ យស្ស រញ្ញោ៓ តថាវិធាតិ ឆទ្ទន្តកុលេ ចា ឧបោសថកុលេ ចា ជាតា នាកា ហោន្តិ, តំ រាជានំ តេ អាកាស គច្ឆេយ្យុំ៓ អស្សាតិ វលាហកអស្សរាជកុលេ ជាតា អស្សា៓ បក្ខីតិ ករុឡុំ សត្តាយាហ៓ មគ្គាតិ សាតាកិរាជមោយា មគ្គា៓ អត្ថលិខិតនាតិ អត្ថលិខិតន មោវេតុំ ន សក្កោមិ, តំ អាកាស អាកាសេន មិថិលំ នេតុំ ន សក្កោមីតិ អត្ថោ៓

រាជា តំ សុត្វា អប្បដិភានោ និសីទិ៓ អថ សេនកោ ចិន្តេសិ “ឆ្ពុជាតិ រញ្ញោ វេច អមច្ចានញ្ច ឋបេត្វា បណ្ឌិតំ អញ្ញោ បដិសរណំ នត្ថិ, រាជា បនស្ស កថំ សុត្វា មរណភយតជ្ជិតោ កិញ្ចិ វត្តុំ ន សក្កោតិ, អហំ បណ្ឌិតំ យាចិស្សាមី”តិ៓ សោ យាចន្តោ ទ្វេ គាថា អភាសិ –

៩៩៨៓

“អតីរទស្សី បុរិសោ, មហន្តេ ឧទកណ្ណវេ;

យត្ថ សោ លភតេ គាធំ, តត្ថ សោ វិន្ទតេ សុខំ៓

៩៩៧៓

“ឯវំ អម្ហាកំ រញ្ញោ ច, ត្វំ បតិដ្ឋា មហោសធ;

ត្វំ នោសិ មន្តិនំ សេដ្ឋោ, អម្ហេ កង្ខា បមោចយា”តិ។

តត្ថ អតីរទស្សីតិ សមុទ្ទេ ភិន្ននាវា តីរំ អបស្សន្តា។ យថាតិ ឩមិវេគក្ខាហតោ វិចរន្តា យម្ហិ បទេសេ បតិដ្ឋំ លភតិ។ បមោចយាតិ បុព្វេបិ មិថិលំ បរិចារេត្វា ឋិតកាលេ តយាវ បមោចិតម្ហា, ឥទានិបិ ត្វមេវ អម្ហេ កង្ខា មោចេហីតិ យាចិ។

អថ នំ និគ្គណ្ហិត្វា មហាសត្តោ គាថាយ អជ្ឈភាសិ –

១១៩។

“អតីតំ មានុសំ កម្មំ, ទុក្ខំ ទុរភិសម្ភវំ;

ន តំ សក្កោមិ មោចេតុំ, ត្វំ បជានស្សុ សេនកា”តិ។

តត្ថ បជានស្សុ សេនកាតិ សេនក, អហំ ន សក្កោមិ, ត្វំ បន ឥមំ រាជានំ អាការេន មិថិលំ នេហីតិ។

រាជា កេហតត្តកហលំ អបស្សន្តោ មរណភយតជ្ជិតោ មហាសត្តេន សទ្ធិំ កថេតុំ អសក្កោន្តោ “កទាចិ សេនកោបិ កិញ្ចិ ឧបាយំ ជានេយ្យ, បុច្ឆិស្សាមិ តាវ ន”ន្តិ បុច្ឆន្តោ គាថមាហ –

១២០។

“សុណោហិ មេតំ វចនំ, បស្ស សេនំ មហព្ភយំ;

សេនកំ ទានិ បុច្ឆាមិ, កិំ កិច្ចំ ឥធ មញ្ញសី”តិ។

តត្ថ កិំ កិច្ចន្តិ កិំ កាតព្ពយុត្តកំ ឥធ មញ្ញសិ, មហោសធេនបិ បរិច្ចត្តា, យទិ ត្វំ ជានាសិ, វទេហីតិ។

តំ សុត្វា សេនកោ “យំ រាជា ឧបាយំ បុច្ឆតិ, សោភនោ វា ហោតុ មា វា, កថេស្សាមិ ឯកំ ឧបាយ”ន្តិ ចិន្តេត្វា គាថមាហ –

៤៥១។

“អគ្គិំ ចា ទ្វារតោ ទេយ, កណ្ហាយនេ ចិកត្តតំ;

អញ្ញាយញ្ញា ចឆិត្វាន, លិប្បំ ហិស្សាយ ជីវិតំ;

យា សោ រាជា ព្រហ្មទត្តា, ជិនំ ភុក្លេត យាទេឃី”តិ។

តត្ថ ទ្វារតោតិ ទ្វារំ បិទហិត្វា តត្ថ អគ្គិំ ទេយ។ ចិកត្តតន្តិ អញ្ញាយញ្ញា ចិកត្តតំ សត្ថំ កណ្ហាយ។ ហិស្សាយាតិ ជីវិតំ លិប្បំ ជហិស្សាយ, អលង្កតបរិសារការេហេច សោ ការុទិតេកា កថិស្សតិ។

តំ សុត្វា រាជា អតត្តមនោ “អត្តនោ បុត្តការស្ស ខុចទ្ទំ ជិតកំ ករោហី”តិ ចត្វា បុក្កុសាតយោ បុឆ្ឆិ។ តេបិ អត្តនោ បតិទុបិ ឆាលកចារេហេច កឆយិស្សុ។ តេន វុត្តំ –

៤៥២។

“សុណោហិ មេតំ ចចត់, បស្ស សេតំ មហព្ភយំ;

បុក្កុសំ ជាតិ បុច្ឆាមិ, កិំ កិច្ចំ ព្ពជ មញ្ញសិ។

៤៥៣។

“ចិសំ ខាទិត្វា មីយាម, លិប្បំ ហិស្សាម ជីវិតំ;

យា សោ រាជា ព្រហ្មទត្តា, ជិនំ ភុក្លេត យាទេឃិ។

៤៥៤។

“សុណោហិ មេតំ ចចត់, បស្ស សេតំ មហព្ភយំ;

កាមិត្ថំ ញាតិ បុច្ឆាមិ, កិំ កិច្ចំ ឥធ មញ្ញសិ។

៤៧៥។

“រដ្ឋយា ពន្ធ្យឹយាយ, បបិតា បបតាយសេ;

យា តេ រាជា ព្រហ្មទត្តោ, ធិរំ ទុវេន្លន មារយិ។

៤៧៦។

“សុណោហិ មេតំ វចនំ, បស្ស សេនំ មហព្ភយំ;

ហេចិត្តំ ញាតិ បុច្ឆាមិ, កិំ កិច្ចំ ឥធ មញ្ញសិ។

៤៧៧។

“អគ្គិ វា ទ្វារតោ នេយ, កណ្ហាយសេ ចិកន្តតិ;

អញ្ញមញ្ញំ វធិត្វាន, ខិប្បំ ហិស្សាម ជីវិតំ;

ន នោ សក្កោតិ មោចេតុំ, សុខេនេវ មហោសធោ”តិ។

អបិច ឧទេតុ ហេចិន្តោ “អយំ រាជា កិំ ករោតិ, អគ្គិម្បិ បក្ខិត្ត លទ្ធោបនកំ នយតិ, នេបត្វា មហោសធំ អញ្ញោ ឥធ សោត្ថិភាវំ ការុំ សមត្ថោ នាម នត្ថិ, អយំ តំ អបុច្ឆិត្វា អយេ្យបុច្ឆតិ, មយំ កិំ ជានាមា”តិ ចិន្តេត្វា អញ្ញំ រូបិយំ អបស្សន្តោ សេនកោន កថិតមេវ កថេត្វា មហាសត្តំ វណ្ណេន្តោ ឥមំ បិនេ អាហ។ តត្រាយំ អធិប្បាយោ – “មហារាជ, មយំ សព្វេបិ បណ្ឌិតមេវ យាចាម។ សចេ បន យាចិយមានោបិ ន នោ សក្កោតិ មោចេតុំ សុខេនេវ មហោសធោ, អថ សេនកស្ស វចនំ ករិស្សាមា”តិ។

តំ សុត្វា រាជា បុព្វេ ពោធិសត្តស្ស កថិតទោសំ សរិត្វា តេន សទ្ធិំ កថេតុំ អសក្កោន្តោ តស្ស សុលទ្ធស្សេវ បរិទេវន្តោ អាហ –

៤លិប៉៍

“ឃថា ពេលិតោ សារំ, អន្តេរំ តាធិគច្ឆតិ;

ខុចំ អន្តេរយាតា តំ, បញ្ញាត្តញ្ញាយាយសេ៍

៤លិង៉៍

“ឃថា សិប្ពលិតោ សារំ, អន្តេរំ តាធិគច្ឆតិ;

ខុចំ អន្តេរយាតា តំ, បញ្ញាត្តញ្ញាយាយសេ៍

៤ប៉០៍

“អដេស ចណ តោ ចុដ្ឋំ, ក្យញ្ញូទាតំ ចតោដេព;

សពាសេ ក្សូត្យ្យាតំ, ពាលិតំ អចិខាតណំ៍

៤ប៉៧៍

“ក្តេប្ពាឆតិ យេ ហដឃំ, ឃុលញ្ចា បរិសុ្យតិ;

តិប្ពុតិ តាធិគច្ឆាយិ, អក្កិដេឌ្ឍាច អាណេប៍

៤ប៉៦៍

“កប្ពូទាតំ ឃថា ក្កា, អន្តេក្តា ពសាឃតិ តោ ពាហិ;

ឯវម្បិ ហទយំ មយ្ហំ អន្តោ ឈាយតិ នោ ទិវា”តិ។

តត្ថ កទលិនោតិ យថា កទលិក្ខន្ធស្ស និស្សារត្តា សារត្ថិកោ បុរិសោ អន្វេសន្តោបិ តតោ សារំ នាធិគច្ឆតិ, ឯវំ មយំ ព្រហ្មយ្យាទុក្ខា មុឡ្ហុបាយំ បញ្ញាបញ្ហា បណ្ឌិតេ បុច្ឆិត្វា អន្វេសមានាបិ បញ្ហំ នាជ្ឈគមាមសេ។ អមេហ្តិ បុច្ឆិតំ ឧបាយំ អជានន្តា អន្ធុលាត្តា វិយ ជាតា, មយំ តំ បញ្ហំ នាធិគច្ឆាម។ ទុតិយគាថាយបិ ឯសេវ នយោ។ កុញ្ជរានំ វនោទកេតិ យថា កុញ្ជរានំ និរុទកេ ផលេក ឋានំ អនោទកេ ឋានំ នាម ហោតិ, តេ ហិ តថារូបេ និរុទកេ វនគហនេ បទេសេ ចរន្តា វិប្បមោច បច្ចាមិត្តានំ វសំ គច្ឆន្តិ, ឯវំ អមេយត្ថិបិ ពលោមំ ទុប្បញ្ញានំ ពាលានំ វត្តិកោ ចរន្តេហិ អនោទកេ ឋានំ។ ឯត្តកេសុ ហិ បណ្ឌិតេសុ ឯកោបិ មេ ពលានិ បដិសរណំ នត្ថីតិ នានាវិធេន វិលបតិ។

តំ សុត្វា បណ្ឌិតោ “អយំ រាជា អតិវិយ កិលមតិ។ សចេ តំ ន អស្សាសេស្សាមិ, ហទយេន ផលិតេន មរិស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា អស្សាសេសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៩៥៦។

“តតោ សោ បណ្ឌិតោ ធីរោ, អត្ថទស្សី មហោសធោ;

វេទេហំ ទុក្ខិតំ ទិស្វា, ឥទំ វចនមព្រវិ។

៩៥៧។

“មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ, មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ;

អហំ តំ មោចយិស្សាមិ, រាហុគ្គហិតំវ ចន្ទិមំ។

៩៥៨។

“មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ, មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ;

អហំ តំ មោចយិស្សាមិ, រាហុគ្គហិតំវ សូរិយំ។

᪙᪘᪖.

“ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᩁᨳᩮᩈᨽ;

ᩋᩉᩴ ᨲᩴ ᨾᩮᩣᨧᨿᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨷᨦ᩠ᨠᩮ ᩈᨶ᩠ᨶᩴᩅ ᨠᩩᨬ᩠ᨩᩁᩴ.

᪙᪘᪗.

“ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᩁᨳᩮᩈᨽ;

ᩋᩉᩴ ᨲᩴ ᨾᩮᩣᨧᨿᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨷᩮᩊᩣᨻᨴ᩠ᨵᩴᩅ ᨷᨶ᩠ᨶᨣᩴ.

᪙᪘᪘.

“ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᩁᨳᩮᩈᨽ;

ᩋᩉᩴ ᨲᩴ ᨾᩮᩣᨧᨿᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨷᨠ᩠ᨡᩥᩴ ᨻᨴ᩠ᨵᩴᩅ ᨷᨬ᩠ᨩᩁᩮ.

᪙᪘᪙.

“ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᩁᨳᩮᩈᨽ;

ᩋᩉᩴ ᨲᩴ ᨾᩮᩣᨧᨿᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨾᨧ᩠ᨨᩮ ᨩᩣᩃᨣᨲᩮᩁᩥᩅ.

᪙᪙᪐.

“ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩣᨿᩥ ᩁᨳᩮᩈᨽ;

អហំ តំ មោចយិស្សាមិ, សយោគ្គពលវាហនំ។

៤៥៧។

‘‘មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ, មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ;

បញ្ចាលំ វាហយិស្សាមិ, កាកសេនំវ លេឌ្ឌុនា។

៤៥៨។

‘‘អថោ បញ្ញា កិមត្ថិយា, អមច្ចោ វាបិ តាទិសោ;

យោ តំ សម្ពាធបក្ខន្ទំ, ទុក្ខា ន បរិមោចយេ’’តិ។

តត្ថ ពុទ្ធន្តិ ភយសន្តាសេន អរញ្ញោ ភីតស្ស វស្សាបេន្តោ វិយ តំ អស្សាសេន្តោ ពុទ្ធំ ‘‘មា ត្វំ ភាយិ, មហារាជា’’តិអាទិកំ វចនំ អព្រវិ។ តត្ថ សន្តិ លក្កុំ ខេបញ្ញអាកន្តិ ខេបញ្ញអាយ អត្ថុត្តរកាណំ សប្បំ។ បញ្ចាលន្តិ ឯតំ ឯវំ មហន្តម្បិ បញ្ចាលរញ្ញោ សេនំ វាហយិស្សាមីតិ បលាបេស្សាមិ។ អថោតិ នាមត្ថេ និបាតោ, បញ្ញា នាម កិមត្ថិយាតិ អត្ថោ។ អមច្ចោ វាបិ តាទិសោតិ តាទិសោ បញ្ញាយ សម្បន្នោ អមច្ចោ វាបិ កិមត្ថិយោ, យោ តំ ឯវំ មហាសម្ពាធប្បត្តំ ទុក្ខា ន បរិមោចយេ មហារាជ, អហំ បឋមតរំ អាគន្ត្វា នាម កិមត្ថំ អាគតោតិ មញ្ញសិ។ មា ភាយិ, អហំ តំ មហាភយទុក្ខា មោចយិស្សាមីតិ អស្សាសេសិ។

សោបិ តស្ស វចនំ សុត្វា ‘‘ឥទានិ មេ ជីវិតំ លទ្ធ’’ន្តិ អស្សាសំ បដិលភិ។ ពោធិសត្តេន សីហនាទេ កតេ សព្ពេ ច តុស្សិំសុ។ អថ នំ សេនកោ បុច្ឆិ ‘‘បណ្ឌិត, ត្វំ សព្ពេ អម្ហេ គហេត្វា គច្ឆន្តោ កេនុបាយេន គមិស្សសី’’តិ? ‘‘អលង្កតឧមង្គេន គមិស្សាមិ, តុម្ហេ គមនសជ្ជា ហោថា’’តិ វត្វា ឧមង្គទ្វារវិវរណត្ថំ យោធេ អាណាបេន្តោ គាថមាហ –

៤៥៩។

‘‘ឯន្តុ មាណវា ឧដ្ឋេន្តុ, មុខំ សោធេន្តុ សន្ធិនោ;

វេទេហោ សហមច្ចេហិ, ឧមង្គេន គមិស្សតី’’តិ។

តត្ថ មាណវាតិ តរុណាធិវចនំ។ មុខំ សោធេថាតិ ឧម្មង្គទ្វារំ វិវរថ។ សន្ធិតោតិ ឃរសន្ធិតោ ច ទ្វារំ សោធេថ, ឯកសតានំ សយនគព្ភានំ ទ្វារំ វិវរថ, អនេកសតានំ ទីបិលយានំ ទ្វារំ វិវរថាតិ។

តេ ឧដ្ឋាយ ឧម្មង្គទ្វារំ វិវរិំសុ។ សកលោ ឧម្មង្គោ ឯកោភាសោ អលង្កតទេវសភា វិយ វិរោចិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៩៨៣។

“តស្ស តំ វចនំ សុត្វា, បណ្ឌិតស្សានុសាសិតោ;

ឧម្មង្គទ្វារំ វិវរិំសុ, យន្តយុត្តេ ច អគ្គឡេ”តិ។

តត្ថ អនុសាសិតោតិ ទេសនាមត្តមេតំ។ យន្តយុត្តេ ច អគ្គឡេតិ ឋបិតយន្តកេ ច ទ្វារកវាដេ។

តេ ឧម្មង្គទ្វារំ វិវរិត្វា មហាសត្តស្ស អារោចេសុំ។ សោ រញ្ញោ សញ្ញមទាសិ “កាលោ, ទេវ, បាសាទា ឱតរា”តិ។ តំ សុត្វា រាជា ឱតរិ។ អថ សេនកោ សីសតោ នាឡ្លបដ្ដំ អបនេត្វា សាដកំ ឱមុញ្ចិត្វា កច្ឆំ ទឡ្ហំ ពន្ធិ។ អថ តំ មហាសត្តោ ទិស្វា “សេនក, កិំ ករោសី”តិ បុច្ឆិ។ “បណ្ឌិត, ឧម្មង្គេន គច្ឆន្តេហិ នាម វេឋនំ មោចេត្វា កច្ឆំ ទឡ្ហំ ពន្ធិត្វា គន្តព្ព”ន្តិ។ “សេនក, ‘ឧម្មង្គំ បវិសន្តោ ឱនមិត្វា ជណ្ណុកេហិ បតិដ្ឋាយ បវិសិស្សាមី’តិ មា សញ្ញមកាសិ។ សចេ ហត្ថិនា គន្តុកាមោសិ, ហត្ថិំ អភិរុយ្ហ គច្ឆាហិ។ សចេ អស្សេន គន្តុកាមោសិ, អស្សំ អភិរុយ្ហ គច្ឆាហិ។ ឧច្ចោ ឧម្មង្គោ អដ្ឋារសហត្ថុព្ពេធោ វិសាលទ្វារោ, ត្វំ យថារុចិយា អលង្កតប្បដិយត្តោ រញ្ញោ បុរតោ គច្ឆាហី”តិ អាហ។ ពោធិសត្តោ កិរ សេនកស្ស គមនំ បុរតោ វិចារេត្វា រាជានំ មជ្ឈេ កត្វា សយំ បច្ឆតោ អហោសិ។ កិំ ការណា? រាជា អលង្កតុម្មង្គំ ឱលោកេន្តោ មា សណិកំ អគមាសីតិ។ ឧម្មង្គេ មហាជនស្ស យាគុខជ្ជលាជនីយាទីនិ អប្បមាណានិ អហេសុំ។ តេ មនុស្សា ខាទន្តា បិវន្តា ឧម្មង្គំ ឱលោកេន្តា គច្ឆន្តិ។ មហាសត្តោ “យាថ មហារាជ, យាថ មហារាជា”តិ ចោទេន្តោ បច្ឆតោ យាតិ។ រាជា អលង្កតទេវសភំ វិយ ឧម្មង្គំ ឱលោកេន្តោ យាតិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៩៨៤។

“បុរតោ សេនកោ យាតិ, បច្ឆតោ ច មហោសធោ;

មជ្ឈេ ច រាជា វេទេហោ, អមច្ចបរិវារិតោ”តិ។

រញ្ញោ អាគតភាវំ ញត្វា តេ មាណវា រាជមាតរញ្ច ទេវិញ្ច បុត្តញ្ច ធីតរញ្ច ឧមង្គា នីហរិត្វា មហាវិសាលមាឡកេ ឋបេសុំ។ រាជាបិ ពោធិសត្តេន សទ្ធិំ ឧមង្គា និក្ខមិ។ តេ រាជានញ្ច បណ្ឌិតញ្ច ទិស្វា “និស្សំសយំ បរហត្ថំ គតម្ហា, អម្ហេ គហេត្វា អាគតេហិ បណ្ឌិតស្ស បុរិសេហិ ភវិតព្ព”ន្តិ មរណភយតជ្ជិតា មហាវិរវំ វិរវិំសុ។ ចូឡនិរាជាបិ កិរ វេទេហរញ្ញោ បលាយនកភយេន គង្គាតោ គាវុតមត្តដ្ឋានេ អដ្ឋាសិ។ សោ សន្និសិន្នាយ រត្តិយា តេសំ វិរវំ សុត្វា “នន្ទាទេវិយា វិយ សទ្ទោ”តិ ចត្តុការមោបិ “កុហិំ នន្ទាទេវិំ បស្សិស្សាមី”តិ បរិហាសកភយេន ន កិញ្ចិ អាហ។ មហាសត្តោ បន តស្មិំ ឋានេ បញ្ចាលចន្ទិំ កុមារិកំ រតនរាសិម្ហិ ឋបេត្វា អភិសិញ្ចិត្វា “មហារាជ, ត្វំ ឥមិស្សា ការណា អាគតោ, អយំ តេ អគ្គមហេសី ហោតូ”តិ អាហ។ តីណិ នាវាសតានិ ឧបដ្ឋាបេសុំ, រាជា មហាវិសាលមាឡកា ឱតរិត្វា អលង្កតនាវំ អភិរុហិ។ តេបិ ចត្តារោ ឥត្ថិយា នាវំ អភិរុហិំសុ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៤៨៤។

“ឧមង្គា និក្ខមិត្វាន, វេទេហោ នាវមារុហិ;

អភិរូឡ្ហញ្ច តំ ញត្វា, អនុសាសិ មហោសធោ។

៤៨៥។

“អយំ តេ សសុរោ ទេវ, អយំ សស្សុ ជនាធិប;

យថា មាតុ បដិបត្តិ, ឯវំ តេ ហោតុ សស្សុយា។

៤៨៦។

“យថាបិ និយកោ ភាតា, សឧទរិយោ ឯកមាតុកោ;

ឯវំ បញ្ចាលចន្ទោ តេ, ទយិតព្ពោ រថេសភ។

៤៨៨។

“ᩋᩉᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᨧᨶ᩠ᨴᩦ ᨲᩮ, ᩁᩣᨩᨸᩩᨲ᩠ᨲᩦ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᩣ;

ᨠᩣᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩥ ᨲᩮ ᨲᩣᨿ, ᨽᩁᩥᨿᩣ ᨲᩮ ᩁᨳᩮᩈᨽᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩣᩈᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨠᩥᩁᩔ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ “ᨠᨴᩣᨧᩥ ᩑᩈᩮᩣ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩪᩊᨶᩦᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩣᨲᩁᩴ ᨾᩣᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨽᩥᩁᩪᨸᩣᨿ ᨲᩁᩩᨱᩥᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩴᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨿ᩠ᨿ, ᩁᩣᨩᨠᨬ᩠ᨬᩴ ᨧ ᨾᩣᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩔ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩋᩉᩴ ᨲᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩉᩴ ᨲᩮ ᩈᩔᩩᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᩉᩴ ᨲᩅ ᩈᩔᩩᩁᩔ ᨧᩪᩊᨶᩦᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᨧᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣ ᨠᨶᩥᨭ᩠ᨮᨽᩣᨲᩥᨠᩮᩣ, ᩋᩉᩴ ᨲᩮ ᩈᩣᩃᨠᩮᩣᨲᩥ ᩈᩔᩩᩁᩮᩣ᪨ ᩋᩉᩴ ᩈᩔᩪᨲᩥ ᩋᩉᩴ ᨲᩅ ᨽᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᩣᨲᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᨨᩦ ᨽᩣᨿ ᨲᩅ ᩈᩔᩪ᪨ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨾᩣᨲᩩ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨲᩩᨸᩥᨶᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩁᩣᨩᩣᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩣ, ᩑᩅᩴ ᨲᩮ ᩑᨲᩥᩔᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨻᩃᩅᨲᩥ ᨾᩣᨲᩩᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣ ᨶᩴ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᩃᩮᩣᨽᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩮᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩉᩥ᪨ ᨶᩥᨿᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩑᨠᨸᩥᨲᩁᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ᪨ ᩑᨠᨾᩣᨲᩩᨠᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᨾᩣᨲᩁᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩥᨿᩥᨲᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨸᩥᨿᩣᨿᩥᨲᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨽᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᩉᩴ ᨲᩮ ᨽᩁᩥᨿᩣ, ᨿᩣ ᩑᨲᩥᩔᩣ ᩋᨶᩩᨿᩣᨲᩴ ᩋᨠᩣᩈᩦᨲᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᨲᩣ᪨

ᩁᩣᨩᩣᨸᩥ “ᩈᩣᨵᩪ”ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥ᪨ ᩁᩣᨩᨾᩣᨲᩁᩴ ᨸᨶ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣ? ᨲᩔᩣ ᨾᩉᩃ᩠ᩃᨠᨽᩣᩅᩮᨶᩮᩅ᪨ ᨬᩣᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨶᩥᩈᩣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᩁᩮ ᩅᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨸᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩣᨲ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨲᩦᩁᩮ ᩅᩮᨲᩣᨶ ᨠᨳᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪃᪀᪀᪨

“ᩋᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉᩣᨽᩣᨧᩥ ᨲᩁᨿᩣᨽᩮᩣ, ᨠᩥᩴ ᨲᩩ ᨲᩦᩁᨿᩥ ᨸᩥᨭᩥᩈᩥ;

ᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ, ᨾᩣᨿ ᨶᩣᨲᩥ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᨴᩮᩅ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨽᩣᨿ ᨾᩉᩣᩋᨾᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ –

᪃᪀᪁᪨

“ᨽᩮᩁᩥ ᨶᨴᩮᨿ᩠ᨿ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩉᩣᨿᩮ ᩉᩮᩈᨽᩣᨿ ᨽᩣᨿᩮᩣ;

ᩉᩮᩈᨽᨲ᩠ᨲ ᨸᩁᩥᩉᩣᩁᨸᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᨿᩮ᪨

᪃᪀᪂᪨

“និវេសនម្ហិ តេ ទេវ, សេនង្គំ បរិហាបិតំ;

តំ ជិត្វា ព្រហ្មទត្តេន, អានយិស្សំ រថេសភា”តិ។

តត្ថ ឆទ្មោតិ សការេវា។ និវេសនម្ហីតិ តំ នគរំ សន្ធាយាហ។ បរិមោចយេតិ បរិមោចេយ្យំ។ បរិហាបិតន្តិ ឆឌ្ឌិតំ។ តេសុ ហិ មនុស្សេសុ ឧម្មគ្គំ អាគតត្តា កេចិ កិលន្តា និទ្ទំ ឱក្កន្តា កេចិ ខាទន្តា បិវន្តា អមជ្ជំ និក្ខន្តកាមម្បិ ន ជានិំសុ, កេចិ កិលិតា។ មយា សទ្ធិំ ចត្តារោ មាសេ កម្មំ កត្វា មម ឧបការកា មនុស្សា ទេវ ពហូ, ន សក្កា មយា ឯកមនុស្សម្បិ ឆឌ្ឌេត្វា គន្តុំ, អហំ បន និវត្តិត្វា សព្ពម្បិ តំ តវ សេនំ ព្រហ្មទត្តេន ជិត្វា អប្បដិវិទ្ធំ អានេស្សាមិ។ តុម្ហេ មហារាជ, កិញ្ចិ អចិន្តយន្តា សីឃំ គច្ឆថ។ យថា ឧចា អន្តរាមគ្គេ ហត្ថិវាហនាទីនិ ឋបិតានិ, កិលន្តកិលន្តានិ បហាយ សមត្ថសមត្ថេហិ សីឃំ មិថិលមេវ បវិសថាតិ។

តតោ រាជា គាថមាហ –

៤០៧។

“អប្បសេនោ មហាសេនំ, កថំ វិគ្គយ្ហឋស្សសិ;

ឧដ្ឋាលេ ពលចក្កេន, វិហញ្ញិស្សសិ បណ្ឌិតា”តិ។

តត្ថ វិគ្គយ្ហាតិ បរិព្យូហិត្វា។ វិហញ្ញិស្សសីតិ ហញ្ញិស្សសិ។

តតោ ពោធិសត្តោ អាហ –

៤០៨។

“អប្បសេនោបិ ចេ មន្តី, មហាសេនំ អមន្តិនំ;

ជិនាតិ រាជា រាជានោ, អាទិច្ចោវុទយំ តម”ន្តិ។

ຕຕ຺ຖ ມນ຺ຕີຕິ ມນ຺ຕາຢ ສມນ຺ນາຄເຕາ ປຍ຺ຍວາ ອຸປາຢກຸສເລາ. ອມນ຺ຕິນ຺ຕິ ອນຸປາຢກຸສລໍ ຊິນາຕິ, ປຍ຺ຍວາ ທຸປ຺ປຍ຺ຍໍ ຊິນາຕິ. ຣາຊາ ຣາຊາເນາຕິ ເອເກາປິ ຈ ເອວຸເປິ ຣາຊາ ພຫຸປິ ທຸປ຺ປຍ຺ຍຣາຊາເນາ ຊິນາຕິເຢວ. ຢຖາ ກິນ຺ຕິ? ອາທິເຈ຺ຈາວຸທຢໍ ຕມນ຺ຕິ, ຢຖາ ອາທິເຈ຺ຈາ ອຸທຢນ຺ເຕາ ຕມໍ ວິທ຺ຘໍເສຕ຺ວາ ອາເລາກໍ ກເຣາຕີຕິ, ເອວໍ ຊິນາຕິ ເຈວ ສູຣິເຢາ ວິຢ ວິເຣາຈຕິ ຈ.

ເອວໍ ວຕ຺ວາ ມຫາສເຕ຺ຕາ ຣາຊານໍ “ຄຈ຺ຉ ຕຸເມ຺ຫ”ຕິ ວຕ຺ວາ ອຸເຢ຺ຢາເຊສິ. ເສາ “ມຸເຕ຺ຕາ ວຕມ຺ຫິ ອມິຕ຺ຕຫຕ຺ຖເຕາ, ຠຣິຢາ ຈ ລທ຺ທາ ມເນາຣເຖາປິ ເມ ມຕ຺ຖເກ ປເຕ຺ຕາ”ຕິ ເພາຘິສຕ຺ຕສ຺ສ ຄຸເຓ ອາວເຊ຺ຊຕ຺ວາ ອຸປ຺ປນ຺ນປີຕິປາເມາເຊ຺ຊາ ປຜ຺ຑິຕສ຺ສ ຄຸເຓ ເສນກສ຺ສ ກເຖເນ຺ຕາ ຄາຖມາຫ –

໓໐໗.

“ສຸສຸຂໍ ວຕ ສໍວາເສາ, ປຜ຺ຑິເຕຫີຕິ ເສນກ;

ປກ຺ຂີວ ປຍ຺ຊເຣ ພເທ຺ຘ, ມເຈ຺ຉ ຊາລຄເຕຣິວ;

ອມິຕ຺ຕຫຕ຺ຖຕ຺ຖຄເຕ, ເມາຈຢີ ເນາ ມເຫາສເຘາ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ສຸສຸຂໍ ວຕາຕິ ອຕິສຸຂໍ ວຕ ອິທໍ, ເຢາ ສໍວາເສາ ປຜ຺ຑິເຕຫິ. ອິຕີຕິ ກາຣເຓຕ຺ເຖ ນິປາເຕາ. ອິທໍ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ – ຢສ຺ມາ ອມິຕ຺ຕຫຕ຺ຖຄເຕ ເມາຈຢີ ເນາ ມເຫາສເຘາ, ຕສ຺ມາ, ເສນກ, ວທາມິ. ສຸສຸຂໍ ວຕ ອິທໍ, ເຢາ ເອສ ປຜ຺ຑິເຕຫິ ສໍວາເສາຕິ.

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ເສນເກາປິ ປຜ຺ຑິຕສ຺ສ ຄຸເຓ ກເຖເນ຺ຕາ ອາຫ –

໓໐໘.

“ເອວເມຕໍ ມຫາຣາຊ, ປຜ຺ຑິຕາ ຫິ ສຸຂາວຫາ;

ປກ຺ຂີວ ປຍ຺ຊເຣ ພເທ຺ຘ, ມເຈ຺ຉ ຊາລຄເຕຣິວ;

ອມິຕ຺ຕຫຕ຺ຖຕ຺ຖຄເຕ, ເມາຈຢີ ເນາ ມເຫາສເຘາ”ຕິ.

ᩋᨳ ᩅᩮᨴᩮᩉᩁᩣᨩᩣ ᨶᨴᩥᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨿᩮᩣᨩᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᩥᨲᨣᩣᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩔ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨮᨷᩥᨲᨾᨶᩩᩔᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩅᩣᩉᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᩮᩅ ᩋᨶ᩠ᨶᨷᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧ ᩋᨴᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩃᨶ᩠ᨲᩮ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩋᩔᩁᨳᩣᨴᨿᩮᩣ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩁᩮ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᩣᨾᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥ᪨ ᩑᨲᩮᨶᩩᨷᩣᨿᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᩥᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶᨴᩥᩅᩈᩮ ᨷᩣᨲᩮᩣᩅ ᨾᩥᨳᩥᩃᩴ ᨷᩣᩅᩥᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ ᩏᨾ᩠ᨾᨦ᩠ᨣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᨹᩃᨠᩴ ᩒᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᨦ᩠ᨣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩅᩣᩃᩩᨠᩴ ᩅᩥᨿᩪᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨷᩮᩈᩥ᪨ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨷᨶ ᩏᨾ᩠ᨾᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᨦ᩠ᨣᩮᨶ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨣᩁᩴ ᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩣᩈᩣᨴᩴ ᩋᨽᩥᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣᨴᨠᩮᨶ ᨶ᩠ᩉᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩣᨶᨣ᩠ᨣᩁᩈᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨶᩅᩁᨣᨲᩮᩣ “ᨾᨶᩮᩣᩁᨳᩮᩣ ᨾᩮ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᨷᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᩋᨳ ᨲᩔᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨧᩪᩊᨶᩥᩁᩣᨩᩣ ᩈᩮᨶᨦ᩠ᨣᩴ ᩅᩥᨧᩣᩁᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᩴ ᨶᨣᩁᩴ ᩏᨷᩣᨣᨾᩥ᪨ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᩣᩉ –

᪑᪐᪑᪨

“ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩈᩥᨱᩴ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨧᩪᩊᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ;

ᩏᨴᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩩᨱᩩᨣ᩠ᨣᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᩏᨷᨠᩣᩁᩥᩴ ᩏᨷᩣᨣᨾᩥ᪨

᪑᪐᪒᪨

“ᩋᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉᨷᩅᩁᩴ ᨶᩣᨣᩴ, ᨻᩃᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᩉᩣᨿᨶᩴ;

ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩅᩮᩣᨧ ᨷᨬ᩠ᨧᩣᩃᩮᩣ, ᨧᩪᩊᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ᪨

᪑᪐᪓᪨

“ᩈᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨾᨱᩥᩅᨾ᩠ᨾᩮᨶ, ᩈᩁᨾᩣᨴᩣᨿ ᨷᩣᨱᩥᨶᩣ;

ᨷᩮᩈᩥᨿᩮ ᩋᨩ᩠ᨫᨽᩣᩈᩥᨲ᩠ᨳ, ᨷᩩᨳᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩮ ᩈᨾᩣᨣᨲᩮ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩈᩥᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨠᩃᩴ ᨶᩥᩔᩮᩈᩴ᪨ ᩏᨴᩮᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮ᪨ ᩏᨷᨠᩣᩁᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩣᩃᨶᨣᩁᩮ ᩏᨷᩣᨴᩣᨿ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᩏᨷᨠᩣᩁᩦ”ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᨠᩴ ᨲᩴ ᨶᨣᩁᩴ ᩏᨷᩣᨣᨾᩥ᪨ ᩋᩅᩮᩣᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩮᨶᩴ ᩋᩅᩮᩣᨧ᪨ ᨷᩮᩈᩥᨿᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩮᩈᨶᨠᩣᩁᨠᩮ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨽᩣᩈᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᩋᨽᩣᩈᩥᨲ᩠ᨳ, ᨷᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ ᩋᨽᩣᩈᩥᨲ᩠ᨳ, ᨷᩩᨳᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᨻᩉᩪᩈᩩ ᩈᩥᨷ᩠ᨷᩮᩈᩩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ ᩋᨶᩮᨠᩈᩥᨷ᩠ᨷᨩᩣᨲᨠᩮᨲᩥ᪨

ញ្ជាតិ ពេ សន្ទបតោ ជស្សេត្យាហ –

លិ១០៉

“ហត្ថារោហេ អនីកដ្ឋេ, រថិកេ បត្តិការកេ;

ឧបិសតយិក្យកពហត្ថេ, ចាលចេឆេ សយាគតេ”តិ៉

តត្ថ ឧបិសតយីត្ថិ ឆត្យសិប្យេ៉ កពហត្ថេតិ អចិរន្ទូភចេឆិតាឃ សយ្យត្កហត្ថេ៉

ញ្ជាតិ រាឌា ចេតេហិ ខ៏ចក្កាហិ កញ្យាបេត្យំ អាណាបេត្វា អាហ –

លិ១១៉

“បេសេឆ កុញ្ជរេ ទន្តី, ពលវន្តេ សដ្ឋិហាយនេ;

យន្តុ កុញ្ជរា ភកទំ, ចេឆេហេភ សុយាបិតំ៉

លិ១២៉

“ចន្ទុត្តរុមា សេតា, តិក្កា អដ្ឋិចេឆិភា;

បញ្ញត្តា ឆត្យចេកេភ, សយ្យតត្ថតីតរា៉

លិ១៣៉

“យាណចា ចយិ៍ភោ ឃុរា, ធិព្រជណ្ឌឃុតាចុឆា;

បក្កុត្តិភោ យហាភាកា, ហត្ថិភិ ហោត្ថុ សមុណា៉

໗໑໓.

“ສຕ຺ຕິເຍາ ເຕລເທາຕາເຍາ, ອຈ຺ຈິມນ຺ຕາ ປຠສ຺ສຣາ;

ວິເຊ຺ຊາຕມານາ ຕິຏ຺ຐນ຺ຕຸ, ສຕຣໍສີວ ຕາຣກາ.

໗໑໕.

“ອາວຸທພລວນ຺ຕານໍ , ຄຸຓິກາຍູຣທາຣິນໍ;

ເອຕາທິສານໍ ເຍາທານໍ, ສງ຺ຄາເມ ອປລາຍິນໍ;

ເວເທເຫາ ກຸເຕາ ມຸຈ຺ຈິສ຺ສຕິ, ສເຈ ປກ຺ຂີວ ກາຫິຕິ.

໗໑໖.

“ຕິໍສ ເມ ປຸຣິສນາວຸເຕ຺ຍາ, ສເພ຺ພເວເກກນິຈ຺ຈິຕາ;

ເຍສໍ ສມໍ ນ ປສ຺ສາມິ, ເກວລໍ ມຫິມໍ ຈຣໍ.

໗໑໗.

“ນາຄາ ຈ ກປ຺ປິຕາ ທນ຺ຕີ, ພລວເນ຺ຕາ ສຏ຺ຐິຫາຍນາ;

ເຍສໍ ຂເນ຺ທສຸ ເສາຠນ຺ຕິ, ກຸມາຣາ ຈາຣຸທສ຺ສນາ.

໗໑໘.

“បីតាលង្ការា បីតវសនា, បីតុត្តរតិវាសនា;

ភាគវេន្តស្ម សោភន្តិ, ទេវបុត្តាច តត្ថកេ៍

ល៍៩៍

“បរិឌិតវណ្ណា តេត្តិសា, តេវទេវាតា បកស្សរា;

តិដ្ឋិតា ភរឆីរេកិ, សយឆារា ស្មតិស្សិតា៍

ល៍១០៍

“ចេល្លាលិភោ ចិតយលិ, សិក្កាឃសយឃា ឥត្យអា;

គហិតា ឍលចេត្តកិ, ស្វប្យហារប្យហារិកិ៍

ល៍១១៍

“ស្វចណ្ណឆវ្សយប្បត្តា, លោហិតកច្ឆបឆារិតា;

ចិចត្តយាភា សោកន្តិ, ចិទ្ធចក្ខឈភត្តទេ៍

ល៍១២៍

“បជិកា ចម្ពិតោ ស្នរា, អសិចម្ពុស្ស កោចិតា;

ឆត្យក្គហា សិក្ខិតរា, ភាគវេន្ត តិបារិតោ៍

ល៍១៣៍

“ឧតាគីរេហិ បរិក្ខិត្វា, តត្ថ រោបេត្វា ឋិតោ ពន;

បកាចំ រេត ន បស្សាមិ, សេយត ត្វំ យិឥលំ ចរេ”តិ។

តត្ថ ឆត្តីតិ សមន្តឆត្តេ ចន្ទឆត្តមុលាតិ តិលាឆតសគិសមុលា។ បណ្ណត្តាតិ ជិស្សដ្ឋា។ សមន្តតត្តតរីតរាតិ ឧចន្ទបិ សទា ឋិតរីតរា សមន្តតត្ត សយាកន្តត្ត ឈតរយឈចស្សំ ជិយ សរចស្សំ ចស្សចាតិ អាហារេបសិ។ យាហចាតិ តន្លាលេយាឆា។ ចយ៌េតាតិ ចយុហត្វា។ ជិត្រឆណ្ឌឃុតាចុឆាតិ ជិត្រឆណ្ឌឃុរត្តហិ អាចុរេឆហិ សមន្តាគតា។ បក្ខិត្តិរេតាតិ សក្កាយបក្ខិត្តិកា។ មហាតាកាតិ មហាតារេកម្ម រកាឡាតាគំ កត្វា អាកន្ទរេត្តស្បិ តិច្ចលិ ឆត្វា រេតរំ ឆរេត្ត ករេហត្វា លុច្ចិតំ សមត្វា រេយាឆា។ សតរំសិច តារកាតិ សតរំសិ ជិយ ឋិសឆិតារកា។ អាចុឆពលចត្តាតត្តិ អាចុឆពលេត ឃុត្តាតំ សមន្តាគតាតំ។ ក្រុលិកាឃុរឆាទិតត្តិ ក្រុលិ ចុច្ចតិ កចចំ, កចចាតិ រេចច កាឃុរាករលាតិ ច ឆារេត្តាតំ, កចចសដ្ឋាតាតិ ចា កាឃុរាតិ ឆារេត្តាតំ។ សរេច បក្ខិច កាហិតីតិ សរេចបិ បក្ខិ ជិយ អាការេស បក្ខត្តំ ករិស្សតិ, តចាបិ កំ មុច្ចិស្សតីតិ ចឆតិ។

តំស រេម បុរិសតាចុរេត្យាតិ បុរិសាតំ តំសសហស្សាតិ តចុតិសតាតិ តំសតាចុរេត្យាតិ ចុច្ចត្តិ។ សរេឡារចរកកតិច្ចិតាតិ ឧត្តកា មឃ៌ាបរេសំ ហត្វរេតា អាចុឆំ ករេហត្វា បច្ចាមិត្តាតំ សឹសបិតតសមត្វា ឧរេកកំ ជិជិតិត្វា កហិតា អតិចត្តិរេតា រេយាឆាតិ ឆរេស្សតិ។ រេកចលំ មហឹមំ ចរត្តិ សកលម្បិ ឋាមំ មហិ ចររេត្តា រេយសំ សមំ សគិសំ ន បស្សាមិ, ក្ររេតា ក្លត្តរិតរំ, រេតរេយច រេម រេយាឆា ឧត្តកាតិ ឆរេស្សតិ។ ចាចុឆស្សតាតិ ចាចុ ចុច្ចតិ សុចណ្ណំ, សុចណ្ណចណ្ណាតិ អរេត្វា។ ប៊ីតាលក្ខារាតិ ប៊ីតចណ្ណសុចណ្ណាលក្ខារា។ ប៊ីតចសតាតិ ប៊ីតចណ្ណសុចណ្ណចត្វា។ ប៊ីតុត្តរតិចាសតាតិ ប៊ីតំតាត្តរាសក្កតិចត្វា។ បឋិតចណ្ណាតិ បិសាហមច្ឆសគិសា។ រេតត្តិសាតិ លក្កា។ តរឆីរេកីតិ បណ្ឌិតបុរិរេសហិ។ សុតិស្សិតាតិ សុតិសិតា អតិតិលិលា។

រេចល្លាលិរេតាតិ ជិតមជ្ឈត្តិម្ពកា សុរិរេយា ជិយ ជិរេជ្ជាតមាតា។ សិក្កាយសមយាតិ សត្ត ចាររេរ រកាឡាសក្ររេលា លាគារេបត្វា កហិរេតត សិក្កាយរេសត កតា។ សុប្បហារប្បហារិកីតិ គត្ឋហប្បហាររេហិ រេយារេឆហិ។ រលាហិតកច្ឆបឆារិតាតិ រលាហិតចណ្ណាយ រកាសិយា សមន្តាគតា។ បដាកាតិ អាការេស បរិចត្តតសមត្វា។ សុរាតិ ជាតិសុរា អសិចមុស្ស រកាជិតាតិ ឧរេតសំ កហរេលា ក្រុសលិ។ ឆត្រុកហាតិ ឆត្រុកហកា។ សិក្ខិតរាតិ ឧតស្មិំ ឆត្រុកហរេលា អតិជិយ សិក្ខិតា។ តាកលរេត្ត តិបិតិរេតាតិ ហត្ថិក្ខរេត្ត លរេក្កត លិត្តិត្វា តិបិតតសមត្វា តត្ថិ រយារេក្ខាតិ អត្ថរា, រេចរេគហ, ត្វំ បចមំ តាច កហបតិបុត្តស្សាក្រុការេចត មុរេត្តាសិ, ឋាគាតិ បត តត្ថិ តច រយារេក្ខាតិ ចឆតិ។ បកាចំ រេតតិ ឋាគាតិ រេត រាជាក្រុកាចំ ន បស្សាមិ, រេយត ត្វំ យិឥលំ កមិស្សសិ លិបុំ, ជារេល បចិដ្ឋមរេច្ឆា ជិយ ជារេតាសីតិ។

ក្ងតអតិរាជា រេចរេគហំ តរេជ្ជរេត្តា “ឋាគាតិ តំ កហិស្សាមី”តិ ចឌិរក្ករេសត តាកំ រេចារេគរេត្តា “កហត្ថ, តិត្ថច, ជិជ្ឈថា”តិ រេសតំ អាហារេបរេត្តា ក្លបការិតកាំ អចត្វរេត្តា ជិយ ក្លបិកមិ។ អច តំ មហាសត្តស្ស ក្លបតិក្ខិត្តកបុរិសា “រកា ជាតាតិ, កំ តចិស្សតី”តិ អត្ថរេតា

ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨠᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩥᨧᩣᩁᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩥᩁᩥᩈᨿᨶᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᨲᩈᩁᩦᩁᨷ᩠ᨷᨭᩥᨩᨣ᩠ᨣᨶᩮᩣ ᨽᩩᨲ᩠ᨲᨷᩣᨲᩁᩣᩈᩮᩣ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲᩈᩉᩔᨣ᩠ᨥᨶᨠᩴ ᨠᩣᩈᩥᨠᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨻᩃᩴ ᩑᨠᩴᩈᩮ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᨲᨶᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩊᨬ᩠ᨩᨶᨠᨴᨱ᩠ᨯᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨷᩣᨴᩩᨠᩴ ᩋᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨴᩮᩅᨧ᩠ᨨᩁᩣᨿ ᩅᩥᨿ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᩅᩣᩊᨻᩦᨩᨶᩥᨿᩣ ᨻᩦᨩᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᨷᩣᩈᩣᨴᩮ ᩈᩦᩉᨷᨬ᩠ᨩᩁᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩪᩊᨶᩥᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᨴᩮᩅᩁᩣᨩᩃᩦᩃᩣᨿ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩥ᪨ ᨧᩪᩊᨶᩥᩁᩣᨩᩣᨷᩥ ᨲᩔ ᩁᩪᨷᩈᩥᩁᩥᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩈᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᨶᩣᩈᨠ᩠ᨡᩥ, “ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨲᩩᩁᩥᨲᨲᩩᩁᩥᨲᩮᩣᩅ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᨷᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ “ᩋᨿᩴ ‘ᩅᩮᨴᩮᩉᩮᩣ ᨾᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᩮᩣ’ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨲᩩᩁᩥᨲᨲᩩᩁᩥᨲᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᨴᩣᩁᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨣᨲᨽᩣᩅᩴ, ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩣᩈᩈᨴᩥᩈᩴ ᨾᨾ ᨾᩩᨡᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩥ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᩣᨲᨷᩣᨶᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣᩅ ᨾᨵᩩᩁᩔᩁᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

᪓᪑᪓᪨

“ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩁᨾᩣᨶᩮᩣᩅ, ᨶᩣᨣᩴ ᨷᩮᩈᩮᩈᩥ ᨠᩩᨬ᩠ᨩᩁᩴ;

ᨷᩉᨭ᩠ᨮᩁᩪᨷᩮᩣ ᩋᩣᨷᨲᩈᩥ, ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᩈᩥ᪨

᪓᪑᪔᪨

“ᩒᩉᩣᨿᩮᨲᩴ ᨵᨶᩩᩴ ᨧᩣᨷᩴ, ᨡᩩᩁᨷ᩠ᨷᩴ ᨷᨭᩥᩈᩴᩉᩁ;

ᩒᩉᩣᨿᩮᨲᩴ ᩈᩩᨽᩴ ᩅᨾ᩠ᨾᩴ, ᨾᨱᩥᩈᨦ᩠ᨡᩅᩥᨽᩪᩈᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᨬ᩠ᨩᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨷᩉᨭ᩠ᨮᩁᩪᨷᩮᩣᨲᩥ ᩉᨭ᩠ᨮᨲᩩᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩣᨷᨲᩈᩦᨲᩥ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᩈᩥ᪨ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᨾᨶᩮᩣᩁᨳᩮᩣ ᨾᩮ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᩈᩥ᪨ ᩒᩉᩣᨿᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩴ ᨧᩣᨷᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨵᨶᩩᩴ ᩒᩉᩁ, ᩋᨷᩉᩁ, ᨨᨯ᩠ᨯᩮᩉᩥ, ᨠᩮᩣ ᨶᩩ ᨲᩮ ᩑᨲᩮᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᨭᩥᩈᩴᩉᩁᩣᨲᩥ ᩋᨷᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩅᩣ ᨴᩮᩉᩥ, ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩮ ᩅᩣ ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨷᩮᩉᩥ, ᨠᩥᩴ ᨲᩩᩁᩥᨲᩮᨶ ᨠᩁᩥᩔᩈᩥ᪨ ᩅᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨲᩴ ᨷᨭᩥᨾᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᨭᩥᨾᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨶᩔᩥᩔᨲᩥ, ᨨᨯ᩠ᨯᩮᩉᩥ ᨲᩴ, ᨿᩣ ᨲᩮ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩦᩊᩮᨲᩥ, ᩋᨠᩥᩃᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩮᩣᩅ ᨶᨣᩁᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨿᩣᩉᩦᨲᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩮᩊᩥᨾᨠᩣᩈᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᨣᩉᨷᨲᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩮᩊᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨲᩮ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨩᩣᨶᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨲᩴ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩣᨳᨾᩣᩉ –

᪓᪑᪕᪨

“បសន្នមុខវណ្ណោសិ , វិប្បសន្នាវ ភាសសិ;

ហោតិ ទោ មរណកាលេ, ឦទិសី វណ្ណសម្បទា”តិ។

តត្ថ វិប្បសន្នាវាតិ បធមំ វិប្បំ កត្វា បច្ឆា ភាសន្តោ វិប្បសន្នមេវ ភាសសិ, មំ កិញ្ចិ ន កថេសិ។ ហោតិ ទោតិ មរណកាលេ នាម វណ្ណសម្បទា ហោតិមេវ, តស្មា ត្វំ ចិន្តេមិ, អជ្ជ តេ សីសំ ឆិន្ទិត្វា ជមបទំ បិវិស្សាមាតិ។

ឯវំ តស្ស តេន សទ្ធិំ កថនកាលេ មហាតលការោ មហាសត្តស្ស ទូបសិរិំ ទិស្វា “អម្ហោ, អម្ហាកំ រាជា មហោសធបណ្ឌិតេន សទ្ធិំ មន្តេតិ, កិំ នុ ខោ កថេសិ, ឧភិន្នំ កថំ សុណិស្សាមា”តិ រញ្ញោ សន្តិកមេវ អាគមាសិ។ បណ្ឌិតោបិ តស្ស កថំ សុត្វា “ន មំ ‘មហោសធបណ្ឌិតោ’តិ ជានាសិ។ នាហំ អត្តានំ មារេតុំ ទស្សាមិ, មន្តោ តេ, ភេទ, ភិន្នោ, កេវដ្ដេន ច តយា ច រហោមេន ចិន្តិតំ ន ជាតំ, មុខេន កថិតមេវ ជាត”ន្តិ បការេន្តោ អាហ –

៧៦៧។

មោឃំ តេ គជ្ជិតំ រាជ, ភិន្នមន្តោសិ ខត្តិយ;

ទុគ្គណ្ហោសិ តយា រាជា, ខឡុង្កេនេវ សិន្ធវោ។

៧៦៨។

“តិណ្ណោ ហិយ្យោ រាជា គង្គំ, សាមច្ចោ សបរិជ្ជនោ;

ហំសរាជំ យថា ធង្កោ, អនុជ្ជំ បតិស្សសី”តិ។

តត្ថ ភិន្នមន្តោសីតិ ខោ តយា កេវដ្ដេន សទ្ធិំ សមនកាម្ហេ មន្តោ គហិតោ, តំ មន្តំ ន ជានាតីតិ មា សញ្ញំ ករិ, បគេវ សោ មយា ញាតោ, ភិន្នមន្តោ អសិ ជាតោ។ ទុគ្គណ្ហោសិ តយាតិ មហារាជ, តយា អម្ហាកំ រាជា អស្សខឡុង្កេន សិន្ធវោ វិយ ទុគ្គណ្ហោសិ, ខឡុង្កំ អារុឡ្ហេន ជវសម្បន្នំ អាជានីយំ អារុយ្ហាគច្ឆន្តោ វិយ គហេតុំ ន សក្កោតិ អនេវ។ ខឡុង្កេន វិយ ហិ កេវដ្ដោ, តំ អារុឡ្ហបុរិសោ វិយ ត្វំ, ជវសម្បន្នោ សិន្ធវោ វិយ អហំ, តំ អារុឡ្ហបុរិសោ វិយ អម្ហាកំ រាជាតិ ទស្សេតិ។ តិណ្ណោ ហិយ្យោតិ ហិយ្យោវ ឧត្តិណ្ណោ។ សោ ច ខោ សាមច្ចោ សបរិជនោ, ន ឯកកោវ បលាយិត្វា គតោ។ អនុជ្ជវន្តិ សចេ បន ត្វំ តំ អនុជវិស្សសិ អនុពន្ធិស្សសិ, អថ យថា

សុវណ្ណហំសរាជំ អនុជវេន្តា ឆេង្គា អត្តរាវ បតិស្សតិ, ឯវំ បតិស្សសិ, អត្តរាវ ចិភាវំ បរិបុហិស្សសីតិ វទតិ។

ផ្ទាភិ សោ អលម្ពិតកេសរសីហោ វិយ ឧទាហរណំ អាហរន្តោ អាហ –

៧១៩។

“សិង្គាលិ រត្តិភាគេន, ផុល្លំ ទិស្វាន កិំសុកំ;

មំសបេសីតិ មញ្ញន្តា, បរិព្យូឡ្ហា មិគាធមា។

៧២០។

“វីតិវត្តាសុ រត្តីសុ, ឧគ្គតស្មិំ ទិវាករេ;

កិំ សុកំ ផុល្លិតំ ទិស្វា, អាសច្ឆិន្នា មិគាធមា។

៧២១។

“ឯវមេវ តុវំ រាជ, វេទេហំ បរិវារិយ;

អាសច្ឆិន្នោ គមិស្សសិ, សិង្គាលិ កិំសុកំ យថា”តិ។

តត្ថ ទិស្វានាតិ ចន្ទាលោកេន ជុណ្ហលោកេនត្វា។ បរិព្យូឡ្ហាតិ បរិតោវ មំសបេសិំ លាភិត្វា គមិស្សាមាតិ បរិវារេត្វា អដ្ឋំសុ។ វីតិវត្តាសូតិ តេ យាសុ យាសុ រត្តីសុ ឯវំ អដ្ឋំសុ, តាសុ តាសុ រត្តីសុ អតីតាសុ។ ទិស្វាតិ សូរិយាលោកេន កិំសុកំ ទិស្វា “ន ឥទំ មំស”ន្តិ ញាត្វា ឆិន្នាសា ហុត្វា បលាយិំសុ។ សិង្គាលីតិ យថា សិង្គាលិ កិំសុកំ បរិវារេត្វា អាសច្ឆិន្នា គតា, ឯវំ តុវម្បិ ឥមំ វេទេហរាជានំ គណ្ហិកាមំ ញាត្វា អាសច្ឆិន្នោ ហុត្វា គមិស្សសិ, សេនំ គហេត្វា បលាយិស្សសីតិ ទីបេតិ។

រាជា តស្ស អលម្ពិតវចនំ សុត្វា ចិន្តេសិ “អយំ គហបតិបុត្តោ អតិសូរោ ហុត្វា គជ្ជសិ, តិស្សំ សយំ វេទេហោ បលាតោ ភវិស្សតី”តិ។ សោ អតិវិយ កុជ្ឈិត្វា “បុត្តោ យមំ គហបតិបុត្តំ តិស្សាយ ឧទរសាដកស្សាបិ អស្សាមិកា ជាតា, ផ្ទាភិ តេន អម្ហាកំ ហត្ថគតោ បច្ឆាមិត្វា

ປລິປິເຕາ, ພາຫຸສ຺ສ ຈຕ ເຕາ ອຕ຺ຖສ຺ສ ກາຣເກາ, ວຸຄິຕ຺ ກຕ຺ຕຊ຺ຊາກາເຣໍ ຊ຺ລຍເຍ຺ສ຺ສຈ ກຣິສ຺ສາມີ”ຕິ ຕສ຺ສ ກາເຣໍ ກາຕໍ ອາຄາເປຕ຺ວາ ອາຫ –

ລີ໑໑.

“ຕ຺ລຍສ຺ສ ຫເຕ຺ຖ ປາເທ ຈ, ກຓ຺ຓນາສຎ຺ຈ ຉິນ຺ທຖ;

ເຍາ ເມ ອມິຕ຺ຕໍ ຫຕ຺ຖຄຕໍ, ເວເທຫໍ ປຣິເມາຈຍິ.

ລີ໑໒.

“ຕ຺ລຍໍ ຍໍສໍຈ ປິຕຍ຺ຍໍ, ສູເລ ກຕ຺ວາ ປຈນ຺ຕຸ ຕໍ;

ເຍາ ເມ ອມິຕ຺ຕໍ ຫຕ຺ຖຄຕໍ, ເວເທຫໍ ປຣິເມາຈຍິ.

ລີ໑໓.

“ຍຖາປິ ອາສພໍ ຈມ຺ມໍ, ປຖພ຺ຍາ ວິຕນີຍຕິ;

ສີຫສ຺ສ ອເຖາ ພ຺ຍຄ຺ຆສ຺ສ, ໂຫຕິ ສງ຺ກຸສມາຫຕໍ.

ລີ໑໔.

“ເອວໍ ຕໍ ວິຕນິຕ຺ວານ, ເວຘຍິສ຺ສາມິ ສຕ຺ຕິຍາ;

ເຍາ ເມ ອມິຕ຺ຕໍ ຫຕ຺ຖຄຕໍ, ເວເທຫໍ ປຣິເມາຈຍີ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ປິຕຍ຺ຍຕ຺ຕິ ປິຈຍິຕ຺ວາ ປຈິຕ຺ຕຊ຺ຍຕ຺ຕກໍ ຍິກາຊີຕໍ ຍໍສໍ ຈິຍ ຊ຺ລຍໍ ຄຫປຕິປຸຕ຺ຕໍ ສູເລ ອາໂຣປິຕ຺ວາ ປຈນ຺ຕຸ. ສີຫສ຺ສ ອເຖາ ພ຺ຍຄ຺ຆສ຺ສາຕິ ເອເຕສໍ ຍຖາ ຈມ຺ມໍ ສງ຺ກຸສມາຫຕໍ ໂຫຕິ, ເອວໍ ໂຫຕຸ. ເວຘຍິສ຺ສາມີຕິ ວິຊ຺ຈເຣສ຺ສາມິ.

តំ សុត្វា មហាសត្តោ ហសិតំ កត្វា “អយំ រាជា អត្តនោ ទេវិយា ច ពន្ធវានញ្ច មយា មិថិលំ បហិតភាវំ ន ជានាតិ, តេន មេ ឥមំ កម្មការណំ វិចារេតិ, កោធវសេន សោ បន មំ ឧសុនា វា វិជ្ឈេយ្យ, អញ្ញំ វា អត្តនោ រុច្ចនកំ ករេយ្យ, សោកាតុរំ ឥមំ វេទនាប្បត្តំ កត្វា ហត្ថិបិដ្ឋេយេវ វិសញ្ញី ន និបជ្ជាបេតុំ តំ ការណំ អារោចេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អាហ –

៤២៦។

“សចេ មេ ហត្ថេ បាទេ ច, កណ្ណនាសញ្ច ឆេច្ឆសិ;

ឯវំ បញ្ចាលចន្ទស្ស, វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ។

៤២៧។

“សចេ មេ ហត្ថេ បាទេ ច, កណ្ណនាសញ្ច ឆេច្ឆសិ;

ឯវំ បញ្ចាលចន្ទិយា, វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ។

៤២៨។

“សចេ មេ ហត្ថេ បាទេ ច, កណ្ណនាសញ្ច ឆេច្ឆសិ;

ឯវំ នន្ទាយ ទេវិយា, វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ។

៤២៩។

“សចេ មេ ហត្ថេ បាទេ ច, កណ្ណនាសញ្ច ឆេច្ឆសិ;

ឯវំ តេ បុត្តទារស្ស, វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ។

៤៣០។

“សចេ មំសំច បាតញំ, សូលេ កត្វា បចិស្សសិ;

ឯវំ បញ្ចាលចន្ទស្ស, វេទេហោ បាចយិស្សតិ។

លី៣០។

“សចេ មំសំច បាតញំ, សូលេ កត្វា បចិស្សសិ;

ឯវំ បញ្ចាលចន្ទិយា, វេទេហោ បាចយិស្សតិ។

លី៣១។

“សចេ មំសំច បាតញំ, សូលេ កត្វា បចិស្សសិ;

ឯវំ ន្ទាយ ទេវិយា, វេទេហោ បាចយិស្សតិ។

លី៣២។

“សចេ មំសំច បាតញំ, សូលេ កត្វា បចិស្សសិ;

ឯវំ តេ បុត្តទារស្ស, វេទេហោ បាចយិស្សតិ។

លី៣៣។

“សចេ មំ ចិតកិត្វាន, ឆេទយិស្សសិ សត្តិយា;

ឯវំ បញ្ចាលចន្ទស្ស, វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ។

លិ៣៣៉

“សចេ យំ ចិតកិត្វាន, ទេចឆយិស្សសិ សត្តិយា;

ឲចំ បញ្ចាលចក្កិយា, ទេចទេហោ ទេចឆយិស្សតិ៉

លិ៣៩៉

“សចេ យំ ចិតកិត្វាន, ទេចឆយិស្សសិ សត្តិយា;

ឲចំ ឥក្កាឃ ទេចិឃា, ទេចទេហោ ទេចឆយិស្សតិ៉

លិ៣លិ៉

“សចេ យំ ចិតកិត្វាន, ទេចឆយិស្សសិ សត្តិយា;

ឲចំ ទេព បុត្តភារស្ស, ទេចទេហោ ទេចឆយិស្សតិ;

ឲចំ ទេភា យត្តិតំ ទទេហា, ទេចទេហត យឃា សហ៉

លិ៣ប៉

“ឃថាបិ បលសតំ ចម្ព, ទេកាត្តិយត្តាឞ្ញតិដ្ឋិតំ;

ន្កទេបតិ ពត្យតាណាឃ, សទាត៌ បដិហត្តទេច៉

លិ៣ជ៉

“ឞ្យលាចទេហា ទ្យក្កតុទេឝា, ទេចទេចហស្ស ឃសឞ្ញិទេគា;

ມຕິ ເຕ ປຏິຫຎ຺ຎາມິ, ເອວໍ ປລາຍເຕນ ຈາ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ເພສຍິສ຺ສາມີຕິ “ປຓ຺ຑິຕສ຺ສ ກິຣ ພຸທ຺ທິອຕິພາ ຫຕ຺ຖປິຓາ ລິຕ຺ຕາ”ຕິ ສຸຕ຺ວາວ ເພສຍິສ຺ສຕິ. ປຸຕ຺ຕທາຣສ຺ສາຕິ ມມ ວກສ຺ສ ລິຕ຺ຕປຸຍາ ຕວ ຄິຕ຺ຕິ ປຸຕ຺ຕາເນຕ຺ວາວ ອຄ຺ຄມເຫສີຍາ ຈາຕິ ທິຫ຺ຫມ຺ປິ ຊນານໍ ອມ຺ຈານໍ ຣາຊາ ເພສຍິສ຺ສຕິ. ວຈໍ ເຕ ມຕ຺ຕີຕໍ ຣເຫາຕິ ມຫາຣາຊ, ມຍາ ຈ ເວເທຫຣາເຊນ ຈ ວຈໍ ຣຫສີ ມນ຺ຕິຕໍ “ມໍ ມໍ ພຸທ຺ຘ ມຍ຺ຫາພຸທ຺ທິອຕິຣາຊາ ກາເຣຕິ, ຕໍ ຕໍ ຕຕ຺ຖ ຕສ຺ສ ປຸຕ຺ຕທາຣານໍ ກາຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ. ປລາຍນ຺ຕິ

ປລາຍນປ຺ປຍາຄໍ ພຫຸ ວາເຣ ວາທາເຣປຕ຺ວາ ມຸຍ຺ຫກາເຈ ເອປຕີຕໍ ຈມ຺ມໍ ເກາຕ຺ຕິມຕ຺ຕາມຸຕິຖິຕຕ຺ຕິ ເກາຕ຺ຕິມຕ຺ຕາ ທຸຕ຺ຖຕິ ຈມ຺ມກາຣສຕ຺ວໍ, ຕາຍ

ກຕ຺ຕລິລິຕານໍ ຈເສນ ກຕຕ຺ວາ ສຸທ຺ຖ ຕິຖິຕໍ ຕຖາຕາລາຍາຕິ ຍຖາ ຕໍ ຈມ຺ມໍ ສຄ຺ຄາເມ ສຣານໍ ປຏິຫຕ຺ຕເຈ ສຣີຣຕາລໍ ເອເປຕິ, ສເຣ

ປຏິຫຕິຕ຺ວາ ສຣີຣໍ ຣກ຺ຂຕິ. ສຸລາຈເຫາຕິ ມຫາຣາຊ, ອຫມ຺ປິ ອມ຺ຫາກໍ ເຣຄ຺ຄາ ປຈ຺ຈາມິຕ຺ຕານໍ ຈາຣລເຕ຺ວນ ຕໍ ສເຣປຣິຕ຺ຕາລຈມ຺ມໍ ວິຍ ສຸລາຈເຫາ.

ທຸກ຺ຂທຸເຣາຕິ ກາຍິກສຸລເຈຕສິກສຸລທຸກ຺ຂ ອາຈຫາມິ, ທຸກ຺ຂໍ ທຸເຣມິ. ມຕິນ຺ຕິ ຕສ຺ມາ ຕວ ມຕິ ປຎ຺ຎາ ເອວໍ ເຕນ ປລາຍນຈມ຺ມໍ ວິຍ ອຕ຺ຕເນາ

ມຕິຍາ ປຏິຫຕິສ຺ສາມີຕິ.

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ ຈິນ຺ຕ຺ເຕສິ “ກຫປຕິປຸຕ຺ຕາ ກິໍ ກເຖຕິ, ຍຖາ ກິຣ ອຫໍ ວຕສ຺ສ ກຣິສ຺ສາມິ, ວຈໍ ເວເທຫຣາຊາ ມມ ປຸຕ຺ຕທາຣານໍ ກມ຺ມກາຣໍ

ກຣິສ຺ສຕິ, ນ ຊານາຕິ ມມ ປຸຕ຺ຕທາຣານໍ ອາຣກ຺ຂສ຺ສ ສຸສໍວິຫິຕກາເຈ, ‘ພຸຄາຕິ ມາເຣສ຺ສຕີ’ຕິ ມຣຓເພເຍນ ວິລປຕິ, ນາສ຺ສ ຈນໍ ສທ຺ທຫາມີ”ຕິ.

ມຫາສເຕ຺ວາ “ອຍໍ ມໍ ມຣຓເພເຍນ ກເຖຕີຕິ ມຎ຺ຎຕິ, ຊານາເປສ຺ສາມິ ນ”ນ຺ຕິ ຈິນ຺ຕ຺ເຕ຺ວາ ອາຫ –

ລີ໓໐.

“ພຸລ຺ຘປສ຺ສ ມຫາຣາຊ, ສຸຎ຺ຎໍ ອເນ຺ຕປຸຣໍ ຕວ;

ໂອເຣາທາ ຈ ກຸມາຣາ ຈ, ຕວ ມາຕາ ຈ ຂຕ຺ຕິຍ;

ອຸມ຺ມຄ຺ຄາ ນີຫຣິຕ຺ວານ, ເວເທຫສ຺ສຸປນາມິຕາ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ອຸມ຺ມຄ຺ຄາຕິ ມຫາຣາຊ, ມຍາ ອຕ຺ຕເນາ ມາລເຈ ເປເສຕ຺ວາ ປິສາຈາ ວຸຕຣາເປຕ຺ວາ ຊເຣິ຺ຘມເຄ຺ຄນ ອາຫຣາເປຕ຺ວາ ມຫາອຸມ຺ມຄ຺ຄາ ນີຫຣິຕ຺ວາ

ທຕ຺ວາ ເຕ ເວເທຫສ຺ສ ອຸປນາມິຕາຕິ.

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ ຈິນ຺ຕ຺ເຕສິ “ປຓ຺ຑິເຕາ ອຕິວິຍ ທຸຖໍ ກຕ຺ວາ ກເຖຕິ, ມຍາ ຈ ຣຕ຺ຕິກາເລ ຄຄ຺ຄາປເສ຺ສ ນຄ຺ຄາເທວິຍາ ສເທ຺ທາ ວິຍ ສຸເຕາ,

ມຫາປເຎ຺ຎາ ປຓ຺ຑິເຕາ ກທາຈິ ສຈ຺ຈໍ ກເຖຍ຺ຍາ”ຕິ. ເສາ ເອປຸຕ຺ຕພລຈເສາເກາປິ ສຕິ ເອປຖ຺ຖາເປຕ຺ວາ ອເສາຈເຣຕ຺ວາ ວິຍ ວຕິ ອມຈ຺ຈໍ

បក្កោសាបេត្វា ជាននត្ថាយ បេសេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

៦៧១។

“ឥង្ឃ អន្តេបុរំ មយ្ហំ, គន្ត្វាន វិចិនាថ នំ;

យថា ឥមស្ស វចនំ, សច្ចំ វា យទិ វា មុសា”តិ។

សោ សបរិវារោ រាជនិវេសនំ គន្ត្វា ទ្វារំ វិវរិត្វា អន្តោ បវិសិត្វា ហត្ថបាទេ ពន្ធិត្វា មុខញ្ច បិទហិត្វា នាគទន្តកេសុ ឱលគ្គិតេ អន្តេបុរបាលកេ ច ខុជ្ជវាមនកាទយោ ច ភាជនានិ ភិន្ទិត្វា តត្ថ តត្ថ វិប្បកិណ្ណខាទនីយភោជនីយញ្ច រតនភណ្ឌាគារានិ វិវរិត្វា កតរតនវិលេបំ វិវដទ្វារំ សិរិគព្ភញ្ច យថាវិវដេហិ ឯវ វាតបានេហិ បវិសិត្វា ចរេមានំ កាកកុលញ្ច ឆឌ្ឌិតកាមសទិសំ សុសានភូមិយំ វិយ ច និស្សិរិកំ រាជនិវេសនញ្ច ទិស្វា បុនាគន្ត្វា រញ្ញោ អារោចេន្តោ អាហ –

៦៧២។

“ឯវមេតំ មហារាជ, យថា អាហ មហោសធោ;

សុញ្ញា អន្តេបុរំ សព្ពំ, កាកបដ្ដនកំ យថា”តិ។

តត្ថ កាកបដ្ដនកំ យថាតិ មច្ឆគន្ធេន អាគតេហិ កាកកុលេហិ សមាកិណ្ណោ សមុទ្ទតីរេ ឆឌ្ឌិតកាយកោ វិយ។

តំ សុត្វា រាជា ចតុន្នំ ជនានំ បិយវិប្បយោគសមុដ្ឋិតេន សោកេន កម្បមានោ “ឥទំ មម ទុក្ខំ គហបតិបុត្តំ និស្សាយ ឧប្បន្ន”ន្តិ ទណ្ឌេន ឃដ្ដិតោ អាសីវិសោ វិយ ពោធិសត្តស្ស អតិវិយ កុជ្ឈិ មហាសត្តោ តស្សាការំ ទិស្វា “អយំ រាជា មហាយសោ កទាចិ កោធវសេន ‘កិំ មម ឯតេហី’តិ ខត្តិយមានេន មំ វិហេឋេយ្យ, យន្នូនាហំ នដ្ឋាទេវិ ឥមិនា អទិដ្ឋបុព្វា វិយ ករោន្តោ តស្សា សរីរវណ្ណំ វណ្ណេយ្យំ។ អថ សោ តំ អនុស្សរិត្វា ‘សចាហំ មហោសធំ មារេស្សាមិ, ឯវរូបំ ឥត្ថិរតនំ ន លភិស្សាមិ, អមារេន្តោ បន តំ លភិស្សាមី’តិ អត្តនោ ភរិយាយ សិនេហេន ន កិញ្ចិ មយ្ហាករិស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា អត្តនោ អនុរក្ខណត្ថំ បាសាទេ ឋិតោវ រត្តកម្ពលន្តរា សុវណ្ណវណ្ណំ ពាហុំ នីហរិត្វា តស្សា គតមគ្គាភិក្កមនវសេន វណ្ណេន្តោ អាហ –

៦៧៣។

“ᩍᨲᩮᩣ ᨣᨲᩣ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩣᩁᩦ ᩈᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᩈᩮᩣᨽᨶᩣ;

ᨠᩮᩣᩈᨾ᩠ᨻᨹᩃᨠᩈᩩᩔᩮᩣᨱᩦ, ᩉᩴᩈᨣᨣ᩠ᨣᩁᨽᩣᨱᩥᨶᩦ᪨

᪙᪗᪖᪨

“ᩍᨲᩮᩣ ᨶᩦᨲᩣ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩣᩁᩦ ᩈᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᩈᩮᩣᨽᨶᩣ;

ᨠᩮᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿᩅᩈᨶᩣ ᩈᩣᨾᩣ, ᨩᩣᨲᩁᩪᨸᩈᩩᨾᩮᨡᩃᩣ᪨

᪙᪗᪗᪨

“ᩈᩩᩁᨲ᩠ᨲᨸᩣᨴᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩦ, ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨾᨱᩥᨾᩮᨡᩃᩦ;

ᨸᩣᩁᩮᩅᨲᨠ᩠ᨡᩦ ᩈᩩᨲᨶᩪ, ᨻᩥᨾ᩠ᨻᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣ ᨲᨶᩩᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣ᪨

᪙᪗᪘᪨

“ᩈᩩᨩᩣᨲᩣ ᨽᩩᨩᩃᨭ᩠ᨮᩦᩅ, ᩅᩮᨴᩦᩅ ᨲᨶᩩᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣ;

ᨴᩦᨥᩔᩣ ᨠᩮᩈᩣ ᩋᩈᩥᨲᩣ, ᩎᩈᨣ᩠ᨣᨸᩅᩮᩃ᩠ᩃᩥᨲᩣ᪨

᪙᪗᪙᪨

“ᩈᩩᨩᩣᨲᩣ ᨾᩥᨣᨨᩣᨸᩣᩅ, ᩉᩮᨾᨶ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩥᩈᩥᨡᩣᩁᩥᩅ;

ᨶᨴᩦᩅ ᨣᩥᩁᩥᨴᩩᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ, ᩈᨬ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩅᩮᩊᩩᨽᩥ᪨

លិ៹ប៍

“ភាកភាស្ស ពល្យាលឹ, បរយា ពិដ្ឋាទ្រូតិ;

ភាតិឌីឈា ភាតិរយ្យា, ភារលិយា ភាតិរលិយយា”តិ៍

ពត្ថ ឰរតាតិ វ្ហយក្ដិ ឌរយ្យតិ៍ រកាយដ្ឋផលកស្សេយ្យាលឹតិ ថិយាលកញ្ញុតផលក់ ថិឃ ស្ត្ររយាលឹ៍ ហំយកក្កុរកាលិតឹតិ រកាឌរទ្វាឃ ថិឌរត្តាត់ ហំយរបិតកាត់ ថិឃ កក្ករត យស្មុរត យររត យយត្ថាកតា៍ រការរយឃ្យចយភាតិ កញ្ចុតលថិតរការរយឃ្យចត្ថចយតា៍ យាយាតិ ស្ចល្លយាយា៍ បិររចតក្លិតិ បញ្ចុស្ ប្យារឆ្ស រទ្ឋ្ឌារត បិររចតយក្យលិយឌិយក្លិ៍ ស្តត្វតិ រយាកតយទីរា៍ ពិរដ្ឋាឌ្ជាតិ ពិដ្ឋផលំ ថិឃ ស្រឌ្ឌិតយរឌ្ជ្ជបរិរឃាយាភា៍ តត្យឌ្ញិយាតិ ករយិតតត្យឌ្ញិយា៍ ស្ឌាតា ក្យឌលឌ្ជិចាតិ ថិឌយ្ត្តកាល ចារតទិតរត្ថបល្លចថិលិយិតឹ ស្ឌាតា ក្យឌលតា ថិឃ ថិររាឆតិ៍ រចឌីចាតិ កញ្ចុតរចឌី ថិឃ តត្យឌ្ញិយា៍ ថ្រាយកក្កុបរចល្លិតាតិ ថ្រាយក់ អរក្កស្ ខ្លតតា៍ ថ្រាយកក្កុបរចល្លិតា ចា រតត្ថិយាឃ អក្កុំ ថិឃ ថិតតា៍

យិកលាបិចាតិ បត្ថតយាត្យមិ្យស្ឌាតា ឲកចយ្សិកញ្ឈ្ឈូបិតិកា ថិឃ ថិលិយក្យត្តិឃ្យត្តា៍ រហយត្តក្កុំយិលាទិចាតិ ខ្លកាយយយ្ត្តតាឃ រហយត្តេ អក្កុំយិលា ថិឃ រយាកតិ៍ ល្យូរចញ្ចុកីតិ ឃចា ល្យូរកហិ វ្ហកករចញ្ចុាហិ យគ្គាត្ត្ត តឌី រយាកតិ, ឲចំ តត្យករលិយាឃ រលិយរាឌិឃា រយាកតិ៍ ពល្យាលឹតិ លថិយំយរកាយត្យាស្អឌ្ជិតំ ចរយត បញ្ចុថិរឆត ពល្យារលាត យយត្ថាកតា៍ បរយា ពិដ្ឋាទ្រូតឹតិ ពិដ្ឋាទ្រូតឹ បរយា វ្ហត្តយា, ស្ចល្លផលរក ឆបិតស្ចល្លចល្លពិដ្ឋាទ្ធផលធ្វឃយិចយ្យា ស្យល្ឌាតយយ្យត្ត្ត តិរត្តទំ ឆតឃ្យកល៍

ឲចំ យហាយរត្តា តយ្យា ទ្វុបយិទិ ចរល្លូរត្តច តយ្យ យា ប្យត្តា អឌ្ឌិបុត្តា ថិឃ អរហាយិ, ពលចយិរតហំ វ្ហប្យារឆយិ៍ អឆយ្យ យិរតហ្យប្យត្តិកាចំ ពាត្ថា យហាយរត្តា អតត្តទំ កាឆយាហ –

លិ៹ដ៍

“ភត្តាឃ ត្វត យររលាត, ភត្តយិ យិទិចាហត;

អហញ្ចា ត្វត ភត្តា ឆ, កឆ្ឆាយ យយយាឆត”ត្តិ៍

ពត្ថ យិទិចាហភាតិ យិទិយយ្ត្តចាហត យហារាឌ, ត្វត ត្ថំ ឲចំ វ្ហត្តយទ្វុបឆរាឃ ភត្តាឃ យររលាត ភត្តយីតិ ចឆតិ៍ កឆ្ឆាយាតិ យរច ហិ ត្ថំ យំ យារយ្យយិ, ឲក់រយរតច អយ្យាក់ រាឌា ភត្តំ យាររយ្យតិ៍ ឰតិ ភត្តា ឆ អហញ្ចា ឃយយ្យ យត្តិក់ កយិយ្យាយ, ឃរយា អរយ្យូរកា ឌិទ្ធា ភត្តំ

មយ្ហមេវ ភវិស្សតិ, តស្ស តុយ្ហាមំ មារេត្វា តាទិសំ ឥត្ថិរតនំ អលភន្តស្ស កិំ រជ្ជេន, នាហំ អត្តនោ មរណេន បរិហានិំ បស្សាមិ, ទេវាតិ។

ឥតិ មហាសត្តោ ឯត្តកេ ឋានេ នន្ទមេវ វណ្ណេសិ, ន ឥតរេ តយោ ជនេ។ កិំការណា? សត្តា ហិ នាម បិយករិយាសុ វិយ សេសេសុ អាលយំ ន ករោន្តិ, មាតរំ វា សរន្តោ បុត្តធីតរោបិ សរិស្សតីតិ តស្មា តេមេវ វណ្ណេសិ, រាជមាតរំ បន មហល្លិកាការេន ន វណ្ណេសិ។ ពាលាណសម្បន្នោ មហាសត្តេ មធុរស្សរេន វណ្ណេន្តោយេវ នន្ទាទេវី អាគន្ត្វា រញ្ញោ បុរតោ ឋិតា វិយ អហោសិ។ តតោ រាជា ចិន្តេសិ “ឋបេត្វា មហោសធំ អញ្ញោ មម ភរិយំ អានេតុំ សមត្ថោ នាម នត្ថី”តិ។ អថស្ស តំ សរន្តស្ស សោកោ ឧប្បជ្ជិ។ អថ តំ មហាសត្តោ “មា ចិន្តយិត្ថ, មហារាជ, ទេវី ច តេ បុត្តា ច មាតា ច តយោបិ អាគច្ឆិស្សន្តិ, មម គមនមេវេត្ថ បមាណំ, តស្មា ត្វំ អស្សាសំ បដិលភ, នរិន្ទា”តិ រាជានំ អស្សាសេសិ។ អថ រាជា ចិន្តេសិ “អហំ អត្តនោ នគរំ សុរក្ខិតំ សុគោបិតំ ការាបេត្វា ឥមំ ឧបការិនគរំ ឯត្តកេន ពលវាហនេន បរិក្ខិបិត្វា ឋិតោ។ អយំ បន បណ្ឌិតោ ឯវំ សុគោបិតាបិ មម នគរា ទេវិញ្ច មេ បុត្តញ្ច មាតរញ្ច អានេត្វា វេទេហស្ស ទាបេសិ។ អម្ហេ ច ឯវំ បរិវារេត្វា ឋិតេស្វេវ ឯកស្សបិ អជានន្តស្ស វេទេហំ សសេនាវាហនំ បលាបេសិ។ កិំ នុ ខោ ទិព្វមាយំ ជានាតិ, ឧទាហុ ចក្ខុមោហន”ន្តិ។ អថ តំ បុច្ឆន្តោ អាហ –

៤៩០។

“ទិព្វំ អធីយសេ មាយំ, អកាសិ ចក្ខុមោហនំ;

យោ មេ អមិត្តំ ហត្ថគតំ, វេទេហំ បរិមោចយី”តិ។

តំ សុត្វា មហាសត្តោ “អហំ ទិព្វមាយំ ជានាមិ, បណ្ឌិតា ហិ នាម ទិព្វមាយំ ឧគ្គណ្ហិត្វា ភយេ សម្បត្តេ អត្តានម្បិ បរម្បិ ទុក្ខតោ មោចយន្តិយេវា”តិ វត្វា អាហ –

៤៩១។

“អធីយន្តិ មហារាជ, ទិព្វមាយិធ បណ្ឌិតា;

តេ មោចយន្តិ អត្តានំ, បណ្ឌិតា មន្តិនោ ជនា។

៤៩២។

“សន្តិ មាឡចបុត្តា មេ, កុសលា សន្ធិឆេទកា;

យេសំ កតេន មគ្គេន, វេទេហោ មិថិលំ ឥតោ”តិ។

តត្ថ ទិព្ពមាយិនាតិ ទិព្ពមាយំ ធរ៍។ មាឡចបុត្តាតិ ឧបដ្ឋាកតរុណយោធា។ យេសំ កតេនាតិ យេហិ កតេន។ មគ្គេនាតិ អលង្កិតាមង្គេន។

តំ សុត្វា រាជា “អលង្កិតាមង្គេន កិរ ឥតោ, កីទិសោ នុ ខោ ឧមង្គោ”តិ ឧមង្គំ ទដ្ឋុកាមោ អហោសិ។ អថស្ស ចិត្តំ ញត្វា មហាសត្តោ “រាជា ឧមង្គំ ទដ្ឋុកាមោ, ទស្សេស្សាមិស្ស ឧមង្គ”ន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ –

ល៍៩២។

“ឧមង្គំ បស្ស មហារាជ, ឧមង្គំ សាធុ មាបិតំ;

ហត្ថីនំ អថ អស្សានំ, រថានំ អថ បត្តិនំ;

អាលោកភូតំ តិដ្ឋន្តំ, ឧមង្គំ សាធុ មាបិត”ន្តិ។

តត្ថ ហត្ថីនន្តិ ឧមង្គកមុខិត្តកមុខេសុ កតានំ ឯតេសំ ហត្ថិអាទីនំ បត្តីហិ ឧបសោភិតំ អលង្កតទេវសភាសទិសំ ឯកោភាសំ ហុត្វា តិដ្ឋន្តំ ឧមង្គំ បស្ស, ទេវាតិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា “មហារាជ, មម បញ្ញាយ មាបិតេ ចន្ទស្ស ច សូរិយស្ស ច ឧដ្ឋិតដ្ឋានេ វិយ បាកដេ អលង្កតុមង្គេ អសីតិមហាទ្វារានិ ចតុសដ្ឋិចូឡទ្វារានិ ឯកសតសយនគព្ភេ អនេកសតទីបគព្ភេ ច បស្ស, មយា សទ្ធិំ សមគ្គោ សម្មោទមានោ ហុត្វា អត្តនោ ពលេន សទ្ធិំ ឧបការិតការំ បវិស, ទេវា”តិ នគរទ្វារំ វិវរាបេសិ។ រាជា ឯកសតរាជបរិវារោ នគរំ បាវិសិ។ មហាសត្តោ បាសាទា ឱរុយ្ហ រាជានំ វន្ទិត្វា សបរិវារំ អាទាយ ឧមង្គំ បាវិសិ។ រាជា អលង្កតទេវសភំ វិយ ឧមង្គំ ទិស្វា ពោធិសត្តស្ស គុណំ វណ្ណេន្តោ អាហ –

ល៍៩៣។

“លាភា វត វិទេហានំ, យស្សិមេទិសា បណ្ឌិតា;

ឈេទ ចរន្តិ ចិន្ទេត, ឃថា ត្វំបិ មហោសធា”តិ។

តត្ថ ចិនេឃាតត្ថិ ឲថទ្ទុបិតំ បណ្ឌិតាតំ អាគេរស្ស វុឌ្ឍារឌ្ឍារក្ខតស្ស ចិនេឃាតំ ឌគបឌស្ស លិកា ចត។ ឃស្សិមេឌិបាតិ ឃស្ស ព្ពេម ឲថទ្ទុបិ បណ្ឌិតា វុបិឃក្យុបលិ ឃត្តិកេ ចា ឲកឈេទ ចា ឲកឌគបឌេ ចា ឲកទេវុ ចា ចរន្តិ, តស្សបិ លិកា ចត។ ឃថា ត្វំបីតិ ឃថា ត្វំ អបិ, តាឌិសេត បណ្ឌិតេត ឃទ្ធិមេឃច ឲកទេវុ ចា ឲកឌគបឌេ ចា ឲកគកេទ ចា ឲកឈេទ ចា ចរិតុំ លកត្តិ។ តេតង ចិនេឃទេវុចាឃិគេញ្ចេ មិចិលគកេចាឃិគញ្ចេ តឃា ឃទ្ធិ ឲកតោ ចរិតុំ លកត្តាតំ លិកា ចតាតិ ចឌតិ។

អថស្ស មហោសធេត្តា ឲកឃតឃឃគកញ្ចេ ឌេស្សតិ។ ឲកស្ស ក្វេទ ចិចទេ ឃទ្ធេទំ ចិចទឹឃតិ។ ឲកស្ស ក្វេទ បិឌហិតេ ឃទ្ធេទំ បិឌីឃតិ។ ទាឌា វុឃដ្ក ឌ្ឌលិតេកត្តា បុទតោ កច្ឆតិ, បណ្ឌិតោ បគ បច្ឆតោ។ ឃត្តា តេឃគា វុឃដ្កមេច បវិចិសិ។ ទាឌា វុឃដ្កតោ តិក្លមិ។ បណ្ឌិតោ តស្ស តិក្លត្តកាចំ ញាត្វា ឃយំ តិក្លមិត្វា អតេញ្ញាទំ តិក្លមិតុំ អឌត្វា វុឃដ្កក្វារំ បិឌហេត្តា អាលិំ អក្លមិ។ តាចទេច អឃឹតិមហាក្វារាតិ ចត្យុឃដ្ឋិក្ខុអក្វារាតិ ឲកឃតឃឃគកញ្ចក្វារាតិ អតេគកឃតឌឹបកញ្ចក្វារាតិ ច ឲកប្យុហាទេគច បិឌហិសុ។ ឃកេលិ វុឃតេក្កា តេលិកត្តុទិឃតិទេឃា ចិឃ អត្តិកាទេវា អតោហាសិ។ មហាឌតោ ភីតតឃិតោ អតោហាសិ។ មហោសធេត្តា ហិទេឡ្យា វុឃដ្ក បចិឃត្តា ឃំ ឧក្កិ ចាលុកេ ឌេបសិ, តំ កេហត្វា ក្ខមិតោ អឌ្វារឃហត្ថុទ្ទេញ្ចំ អាកាឃំ វុល្លដ្ឋិត្វា ឌ្ឌុទុឃ្យារាឌាតំ ហេត្វ កេហត្វា អឃិ វុក្កិទិត្វា តាទេឃត្វា “មហារាឌ, ឃកលឌម្ពុឌីបេ ទជ្ជំ កឃ្ស ទជ្ជ”ន្តិ បុច្ឆិ។ ឃោ ភីតោ “ត្យុឃ្យមេច បណ្ឌិតា”តិ ចត្វា “អភយំ មេ ទេហី”តិ អាហ។ “មា ភាយិត្វ, មហារាឌ, គាហំ តំ មាទេត្យុកាមតាឃ ឧក្កិ បរាមសិ, មម បញ្ញាត្តកាចំ ឌស្សេតុំ បរាមសិ”ន្តិ ឧក្កិ ទេញ្ញា អឌាសិ។ អថ តំ ឧក្កិ កេហត្វា ឌិតំ “មហារាឌ, ឃចេ មំ មាទេត្យុកាមោ មាសិ, ព្ពឌាតេច ព្ពមិតា ឧទេក្កេគ មាទេហិ។ អថ អភយំ ឌាត្យុកាមោ, អភយំ ទេហី”តិ អាហ។ “បណ្ឌិត, មយា ត្យុឃ្យំ អភយំ ឌិត្តមេច, ត្វំ មា ចិត្តយី”តិ អឃិ ឌេបេត្វា វុទេភាបិ អញ្ញមញ្ញំ អទុព្ព្យាឃ ឃបថំ កទិំសុ។

អថ ទាឌា ទេទាឌិឃត្ត អាហ – “បណ្ឌិត, ឲចំ ញាណឌលឃមបេត្តោ ហុត្វា ទជ្ជំ កស្មា ត កណ្ហាសី”តិ? “មហារាឌ, អហំ ព្ពច្ឆមានោ អជ្ជេច ឃកលឌម្ពុឌីបេ ទាឌាតោ មាទេត្វា ទជ្ជំ កណ្ហេយ្យំ, បទំ មាទេត្វា ច ឃឃក្កហណំ គាម បណ្ឌិតេហិ ត បឃត្ថ”ន្តិ។ “បណ្ឌិត, មហាឌតោ ក្វារំ អលភមានោ បរិទេចតិ, វុឃដ្កក្វារំ ចិចទិត្វា មហាឌតស្ស ឌីចិតឌាតំ ទេហី”តិ។ ឃោ ក្វារំ ចិចទិ, ឃកេលិ វុឃតេក្កា ឲតោកាគេឃា អតោហាសិ។ មហាឌតោ អស្សាឃំ បដិលភិ។ ឃត្ត ទាឌាតោ អត្តតោ តេឃគាឃ ឃទ្ធិ តិក្លមិត្វា បណ្ឌិតស្ស ឃត្តិកំ អាកមិំសុ។ ឃោ ទេញ្ញា ឃទ្ធិ ចិឃាលយាឡអកេ អដ្ឋាសិ។ អថ តំ តេ ទាឌាតោ អាហំសុ “បណ្ឌិត, តំ តិស្សាយ ឌីចិតំ លទ្ធំ, ឃចេ មុហុត្តំ វុឃដ្កក្វារំ ត ចិចទិត្វ, ឃទ្ធេទំ តោ តទេត្វច មទណំ អភចិស្សា”តិ។ “ត មហារាឌាតោ ព្ពឌាតេច ត្វមេត្តំ មទេញ្ញេច តិស្សាយ ឌីចិតំ លទ្ធំ, បុទេត្តបិ លទ្ធមេឃចា”តិ។ “កឌា, បណ្ឌិតា”តិ? “ឌេបេត្វា អមេញ្ញំ គកទំ ឃកលឌម្ពុឌីបេ ទជ្ជំ កេហត្វា វុត្តទបញ្ចាលគកទំ កត្ត្វា វុឃ្យាទេគ ឌឃមិតំ មិតុំ ឃុទាឃ បដិឃត្តកាលំ ឃទថា”តិ? “អាម, បណ្ឌិតា”តិ។ តឌា ឲឃ ទាឌា ទេកចទេវុគ ឃទ្ធិ ទ្យុឌ្ឍត្តិទេតគ ចិឃមេឃាឌិតាឃ ឃុទាឃ ទេចច មច្ឆមំឃេហិ ច ត្យុមេញ្ញមាទេតុំ កិច្ចមកាសិ។ អថាហំ “មាឌិសេ បណ្ឌិតេ ឌទមាទេគ ព្ពមេ អគាថមទណំ មា មទត្វ”តិ អត្តតោ ឃោរេឌ ទេបឃេត្វា ឃត្តកាឌតាតិ កិត្វាបេត្វា ឲទេតំ មគ្គំ កិត្តិត្វា ត្យុមេញ្ញំ ឌីចិតឌាតំ អឌាសិន្តិ។

តេ សព្ពេបិ ឧព្ពិគ្គមានសា ហុត្វា ចូឡនិរាជានំ បុច្ឆិំសុ “សច្ចំ កិរ, មហារាជា”តិ? “អាម, មយា កេវដ្ដស្ស កថំ គហេត្វា កតំ, សច្ចមេវ បណ្ឌិតោ កថេតី”តិ។ តេ សព្ពេបិ មហាសត្តំ អាលិង្គិត្វា “បណ្ឌិត, ត្វំ សព្ពេសំ នោ បតិដ្ឋា ជាតោ, តំ និស្សាយ មយំ ជីវិតំ លភិម្ហា”តិ សព្ពបសាធនេហិ មហាសត្តស្ស បូជំ ករិំសុ។ បណ្ឌិតោ រាជានំ អាហ – “មហារាជ, តុម្ហេ ចិត្តយិត្វ, បាបមិត្តសំសគ្គស្សេវ ឯស ទោសោ, ឥមេ រាជានោ ខមាបេថា”តិ។ រាជា “មយា ទុប្បុរិសំ និស្សាយ តុម្ហាកំ ឧបទ្ទវំ កតំ, ឯស មយ្ហំទោសោ, ខមថ មេ ទោសំ, បុន ឧបទ្ទវំ ន ករិស្សាមី”តិ ខមាបេសិ។ តេ អញ្ញមញ្ញំ អច្ចយំ ទេសេត្វា សមគ្គា សម្មោទមានា អហេសុំ។ អថ រាជា ពហុនិ ខាទនីយភោជនីយគន្ធមាលាទីនិ អាហរាបេត្វា សព្ពេហិ សទ្ធិំ សត្តាហំ ឧយ្យានេ កីឡិត្វា នគរំ បវិសិត្វា មហាសត្តស្ស មហាសក្ការំ ការេត្វា ឯកសតរាជបរិវុតោ មហាតលេ និសីទិត្វា បណ្ឌិតំ អត្តនោ សន្តិកេ វសាបេតុកាមតាយ អាហ –

១៨៧។

“វុត្តិញ្ច បរិហារញ្ច, ទិគុណំ ភត្តវេតនំ;

ទទាមិ វិបុលេ ភោគេ, ភុញ្ជ កាមេ រមស្សុ ច;

មា វិទេហំ បច្ចគមា, កិំ វិទេហោ ករិស្សតី”តិ។

តត្ថ វុត្តិន្តិ យសនិស្សិតំ ជីវិតវុត្តិំ។ បរិហារន្តិ កាមនិកាមជានំ។ ភត្តន្តិ និវាបំ។ វេតនន្តិ បរិព្ពយំ។ ភោគេតិ អញ្ញេបិ តេ វិបុលេ ភោគេ ទទាមិ។

បណ្ឌិតោ តំ បដិក្ខិបន្តោ អាហ –

១៨៨។

“យោ ចជេថ មហារាជ, ភត្តារំ ធនការណា;

ឧភិន្នំ ហោតិ គារយ្ហោ, អត្តនោ ច បរស្ស ច;

យាវ ជីវេយ្យ វេទេហោ, នាញ្ញស្ស បុរិសោ សិយា។

៥៩៥។

“យោ ចជេថ មហារាជ, កត្តារំ ធនការណា;

ឧភិន្នំ ហោតិ គារយ្ហោ, អត្តនោ ច បរស្ស ច;

យាវ តិដ្ឋេយ្យ វេទេហោ, នាញ្ញស្ស វិជិតេ វសេ”តិ។

តត្ថ អត្តនោ ច បរស្ស ចាតិ ឧច្ទ្វបេញ្ញា“ធនការណា មយា អត្តនោ កត្តារំ បរិច្ចជន្តេន បាបំ កត”ន្តិ អត្តាបិ អត្តានំ គរហតិ, “ឥមិនា ធនការណា អត្តនោ កត្តា បរិច្ចត្តោ, បាបធម្មោ អយ”ន្តិ បរោបិ គរហតិ។ តស្មា ន សក្កា តស្មិំ ធរន្តេ មយា អញ្ញស្ស វិជិតេ វសិតុន្តិ។

អថ នំ រាជា អាហ – “តេន ហិ, បណ្ឌិត, តវ រញ្ញោ ជីវន្តកាលេ ឥធាគន្តុំ បដិញ្ញំ ទេហី”តិ។ សោ “សាធុ, ទេវ, អហំ ជីវន្តោ អាគមិស្សាមី”តិ អាហ។ អថស្ស រាជា សត្តាហំ មហាសក្ការំ កត្វា សត្តាហច្ចយេន បុន អាបុច្ឆនកាលេ “អហំ តេ, បណ្ឌិត, ឥទញ្ចិទញ្ច ទម្មី”តិ ទទន្តោ គាថមាហ –

៥៩៦។

“ទម្មិ និក្ខសហស្សំ តេ, គាមាសីតិញ្ច កាសិសុ;

ទាសិសតានិ ចត្តារិ, ទម្មិ ភរិយាសតញ្ច តេ;

សព្ពំ សេនង្គមាទាយ, សោត្ថិំ គច្ឆ មហោសធា”តិ។

តត្ថ និក្ខសហស្សន្តិ បញ្ចសុវណ្ណេន និក្ខេន និក្ខានំ សហស្សំ។ គាមាតិ យេ គាមា សំវច្ឆរេ សំវច្ឆរេ សហស្សសហស្សុដ្ឋានកា, តេ ច គាមេ តេ ទម្មិ។ កាសិសូតិ កាសិរដ្ឋេ។ តំ វិទេហរដ្ឋស្ស អាសន្នំ, តស្មា តត្ថស្ស អសីតិគាមេ អទាសិ។

សោបិ រាជានំ អាហ – “មហារាជ, តុម្ហេ ញាតកានំ យា ចិត្តមិត្ថ, អហំ មម រញ្ញោ គមនកាលេយេវ ‘មហារាជ, តណ្ហាវេជិ មាតុដ្ឋានេ ឋបេយ្យាសិ, បញ្ចាលចណ្ឌិំ បតិដ្ឋដ្ឋានេ’តិ វត្វា ឱតាយ តេ អភិសេកំ ទាបេត្វា រាជានំ ឧយ្យោជេសិ, មាតរញ្ច ទេវិញ្ច បុត្តញ្ច

សីឃមេវ បេសេស្សាមី”តិ។ សោ “សាធុ, បណ្ឌិតា”តិ អត្តនោ ធីតុ ទាតព្ពាតិ

ទាសិទាសវត្ថាលង្ការសុវណ្ណហិរញ្ញអលង្កតហត្ថិអស្សរថាទីនិ “ទេយ្យានិ តស្សា ទទេយ្យាមី”តិ មហាសត្តំ បដិច្ឆាបេត្វា សេនាវាហនស្ស

កត្តព្ពកិច្ចំ វិចារេន្តោ អាហ –

២១៩។

“យាវ ទទន្តុ ហត្ថីនំ, អស្សានំ ជិវ្ហាមំ ចិជំ;

តប្បេន្តុ អន្នបានេន, រថិកេ បត្តិការកេ”តិ។

តត្ថ យាវាតិ ន កេវលំ ជិវ្ហាមេវ, យាវ បទេហិតិ, តាវ ហត្ថីនញ្ច អស្សានញ្ច យវកោត្ថុយាទិចិជំ ទេន្តាតិ វទតិ។ តប្បេន្តូតិ

យត្តកេន តេ អត្តមនេ អតិលត្វា គច្ឆន្តិ, តត្តកំ ទេន្តា តប្បេន្តុ។

ឯវញ្ច បន វត្វា បណ្ឌិតំ វិស្សជ្ជេន្តោ អាហ –

២២០។

“ហត្ថី អស្សេ រថេ បត្តី, គច្ឆេវាទាយ បណ្ឌិត;

បស្សតុ តំ មហារាជា, វេទេហោ មិថិលំ គត”ន្តិ។

តត្ថ មិថិលំ គតន្តិ សោ តត្ថ តំ មិថិលនគរំ សម្បត្តំ បស្សតុ។

ឥតិ សោ បណ្ឌិតស្ស មហន្តំ សក្ការំ កត្វា វិស្សជ្ជេសិ។ តេបិ ឯកសតរាជានោ មហាសត្តស្ស សក្ការំ កត្វា នានប្បការំ បណ្ណាការំ អទំសុ។ តេសំ

សន្តិកេ វុត្ថោបត្តិព្ពកបុរិសាបិ បណ្ឌិតមេវ បរិវារយិំសុ។ សោ មហន្តេន បរិវារេន បរិវុតោ មគ្គំ បដិបជ្ជិត្វា អន្តរាមគ្គេយេវ

វិស្សាសិកបុរិសេ ចិន្តកាមតោ អាមំ អាហរាបេត្វា បុរិសេ បេសេត្វា ចិរេហដ្ឋំ ធញ្ញាបុណ្ណំ សេនកោបិ កិត្តរាមគ្គេ អត្តនោ បុរិសំ ធេបេសិ

“វិស្សាសិកបុរិសេ បុត អាគមេន្តិ ចា អនាគមេន្តិ ចា ជានិត្វា យស្ស កស្សចិ អាគមនញ្ច មយ្ហំអារោចេយ្យាសី”តិ។ សោ

តិរោយោជនមត្ថកេយេវ មហាសត្តំ ទិស្វា អាគន្ត្វា “បណ្ឌិតោ មហន្តេន បរិវារេន អាគច្ឆតី”តិ សេនកស្ស អារោចេសិ។ សោ តំ សុត្វា

រាជកុលំ អគមាសិ។ រាជាបិ បាសាទតលេ ឋិតោ វាតបានេន ឱលោកេន្តោ មហន្តំ សេនំ ទិស្វា “មហោសធបណ្ឌិតស្ស សេនា មន្ទា, អយំ

អតិវិយ មហតី សេនា ទិស្សតិ, កិំ នុ ខោ ចូឡនិរាជា អាគតោ សិយា”តិ ភីតតសិតោ តមត្ថំ បុច្ឆន្តោ អាហ –

៧៧១។

“ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី, សេនា បទិស្សតេ មហា;

ចតុរង្គិនី ភឹសរូបា, កិំ នុ មញ្ញសិ បណ្ឌិតា”តិ។

អថស្ស សេនកោ តមត្ថំ អារោចេន្តោ អាហ –

៧៧២។

“អានន្ទោ តេ មហារាជ, ឧត្តមោ បដិទិស្សតិ;

សព្ពំ សេនង្គមាទាយ, សោត្ថិំ បត្តោ មហោសធោ”តិ។

តំ សុត្វា រាជា អាហ – “សេនក, បណ្ឌិតស្ស សេនា មន្ទា, អម្ហំ បន មហតី”តិ។ “មហារាជ, ចូឡនិរាជា តេន បសាទិតោ ភវិស្សតិ, តេនស្ស បសន្នេន ទិន្នា ភវិស្សតី”តិ។ រាជា នគរេ ភេរិំ ចរាបេសិ “នគរំ អលង្ករិត្វា បណ្ឌិតស្ស បច្ចុគ្គមនំ ករោន្តូ”តិ។ នាគរា តថា ករិំសុ។ បណ្ឌិតោ នគរំ បវិសិត្វា រាជកុលំ គន្ត្វា រាជានំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ អថ នំ រាជា ឧដ្ឋាយ អាលិង្គិត្វា បល្លង្កវរគតោ បដិសន្ថារំ ករោន្តោ អាហ –

៧៧៣។

“យថា បេតំ សុសានស្មិំ, ឆឌ្ឌេត្វា ចតុរោ ជនា;

ឯវំ កបិលេយ្យ ត្យម្ហា ឆឌ្ឌយិត្វា ឥធាគតា។

៧៧៤។

“អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន, កេន វា បន ហេតុនា;

កេន វា អត្ថជាតេន, អត្តានំ បរិសោធយិ”តិ។

តត្ថ ចតុរោ ជនាតិ បណ្ឌិត, យថា នាម កាលកតំ ចតុរោ ជនា មញ្ចកេន សុសានំ នេត្វា តត្ថ ឆឌ្ឌេត្វា អនបេក្ខា គច្ឆន្តិ, ឯវំ កបិលយ្យេ រដ្ឋេ តំ ឆឌ្ឌេត្វា មយំ ឥធាគតាតិ អត្ថោ។ កេន វណ្ណេនាតិ កេន ការណេន។ ហេតុនាតិ បច្ចយេន។ អត្ថជាតេនាតិ អត្ថេន។ អត្តានំ បរិសោធយីតិ អមិត្តហត្ថគតោ កេន ការណេន បច្ចយេន កេន អត្ថេន ត្វំ អត្តានំ បរិសោធេសីតិ បុច្ឆតិ។

តតោ មហាសត្តោ អាហ –

៦៦៣។

“អត្ថំ អត្ថេន វេទេហ, មន្តំ មន្តេន ខត្តិយ;

បរិវារយិំ រាជានំ, ជម្ពុទីបំវ សាគរោ”តិ។

តស្សត្ថោ – អហំ, មហារាជ, តេន ចិន្តិតំ អត្ថំ អត្តនោ ចិន្តិតេន អត្ថេន, តេន ច មន្តិតំ មន្តំ អត្តនោ មន្តិតេន មន្តេន បរិវារេសិំ។ ន កេវលញ្ច ឯត្តកមេវ, ឯកសតរាជបរិវារំ បន តំ រាជានំ ជម្ពុទីបំ សាគរោ វិយ បរិវារយិស្សន្តិ។ សព្វំ អត្តនោ កតកម្មំ វិត្ថារេត្វា កថេសិ។

តំ សុត្វា រាជា អតិវិយ តុស្សិ។ អថស្ស បណ្ឌិតោ ចូឡនីរញ្ញា អត្តនោ ទិន្នំ បណ្ណាការំ អាចិក្ខន្តោ អាហ –

៦៦៤។

“ទិន្នំ និក្ខសហស្សំ មេ, គាមាសីតិ ច កាសិសុ;

ទាសិសតានិ ចត្តារិ, ទិន្នំ ភរិយាសតំ មម;

សព្វំ សេនង្គមាទាយ, សោត្ថិនាម្ហិ ឥធាគតោ”តិ។

តតោ រាជា អតិវិយ តុដ្ឋបហដ្ឋោ មហាសត្តស្ស គុណំ វណ្ណេន្តោ តមេវ ឧទានំ ឧទានេសិ –

៧៧៧។

“សុសុខំ វត ជីវាមោ, បណ្ឌិតេហីតិ សេនក;

បក្ខីវ បញ្ជរេ ពទ្ធេ មច្ឆេ ជាលគតេរិវ;

អមិត្តហត្ថត្តគតេ, មោចយី នោ មហោសធោ”តិ។

សេនកោបិ តស្ស វចនំ សម្បដិច្ឆន្តោ តមេវ គាថមាហ –

៧៧៨។

“ឯវមេតំ មហារាជ, បណ្ឌិតា ហិ សុខាវហា;

បក្ខីវ បញ្ជរេ ពទ្ធេ, មច្ឆេ ជាលគតេរិវ;

អមិត្តហត្ថត្តគតេ, មោចយី នោ មហោសធោ”តិ។

អថ រាជា នគរេ ឆណភេរិំ ចរាបេត្វា “សត្តាហំ មហាឆណំ ករោន្តុ, យេសំ មយិ សិនេហោ អត្ថិ, តេ សព្ពេ បណ្ឌិតស្ស សក្ការំ សម្មានំ ករោន្តូ”តិ អាណាបេន្តោ អាហ –

៧៧៩។

“អាហញ្ញន្តុ សព្ពវីណា, ភេរិយោ ទិន្ទិមានិ ច;

ធមេន្តុ មាគធា សង្ខា, វគ្គូ នទន្តុ ទុន្ទុភី”តិ។

ຕຕ຺ຖ ອາຫຎ຺ຎນ຺ຕູຕິ ວາທິຍນ຺ຕຸ ຍາຄຌາ ສລ຺ລາຕິ ຍຄຌເຣເຑ ສຎ຺ຎາຕາ ສລ຺ລາ ໂຍຕ຺ຕຸກີຕິ ຍທາເກຣິເຍາ

ອຖ ເຕ ນາຄຣາ ຈ ຊານປທາ ຈ ປກຕິຍາປິ ປຓ຺ຑິຕສ຺ສ ສກ຺ກາຣໍ ກາຕຸກາມາ ເພຣິສທ຺ທໍ ສຸຕ຺ວາ ອຕິເຣກຕຣໍ ອກໍສຸ ຕມຕ຺ຖໍ ປກາເສນ຺ໂຕ ສຕ຺ຖາ ອາຫ –

ລິປ໌໐

“ໂອໂຣຘາ ຈ ກຸມາຣາ ຈ, ເວສິຍານາ ຈ ພ຺ຣາຫ຺ມຓາ;

ພຫຸໍ ອນ຺ນຎ຺ຈ ປານຎ຺ຈ, ປຓ຺ຑິຕສ຺ສາພິຫາຣຍຸໍ

ລິປ໌໑

“ຫຕ຺ຖາໂຣຫາ ອນີກຏ຺ຐາ, ຣຖິກາ ປຕ຺ຕິກາຣກາ;

ພຫຸໍ ອນ຺ນຎ຺ຈ ປານຎ຺ຈ, ປຓ຺ຑິຕສ຺ສາພິຫາຣຍຸໍ

ລິປ໌໒

“ສມາຄຕາ ຊານປທາ, ເນຄມາ ຈ ສມາຄຕາ;

ພຫຸໍ ອນ຺ນຎ຺ຈ ປານຎ຺ຈ, ປຓ຺ຑິຕສ຺ສາພິຫາຣຍຸໍ

ລິປ໌໓

“ພຫຸຊໂນ ປສໂນ຺ນສິ, ທິສ຺ວາ ປຓ຺ຑິຕມາຄຕໍ;

ປຓ຺ຑິຕມ຺ຫິ ອນຸປ຺ປເຕ຺ຕ, ເຈລຸກ຺ເຂໂປ ອວຕ຺ຕຖາ”ຕິ

តត្ថ ចូឡនេនាតិ ព្រហ្មទត្តេន អាទិំ កត្វា អន្តេបុរិកា។ អភិហារយន្តិ អភិហារានេសុំ, បហិណិំសូតិ អត្ថោ។ ពាហុជនោតិ ភិក្ខវេ, នគរវាសិនោ ច ចតុទ្វារគាមវាសិនោ ច ជនបទវាសិនោ ចាតិ ពាហុជនោ បសន្នោ អហោសិ។ ទិស្វា បណ្ឌិតមាគតន្តិ បណ្ឌិតំ មិថិលំ អាគតំ ទិស្វា។ អច្ឆរាតិ បណ្ឌិតម្ហិ មិថិលំ អនុប្បត្តេ "អយំ នោ បណ្ឌិតេន បញ្ចាមិត្តេហិ គតំ រាជានំ មោចេត្វា បេសេត្វា បញ្ចាលរាជានោ អញ្ញមញ្ញំ មោចាបេត្វា សមគ្គំ កត្វា ចូឡនិំ បលាបេត្វា ទេវិំ នត្វា មហន្តំ យសំ អាទាយ អាគតោ"តិ តុដ្ឋចិត្តេន ជនេន បវត្តិតោ ចេលុក្ខេបោបិ បវត្តតិ។

អថ មហាសត្តោ សត្តាហច្ចយេន រាជកុលំ អាគន្ត្វា "មហារាជ, ចូឡនិរញ្ញោ មាតរញ្ច ទេវិញ្ច បុត្តញ្ច សីឃំ បេសេតុំ វដ្ដតី"តិ អាហ។ "សាធុ, តាត, បេសេហី"តិ។ សោ តេសំ តិណ្ណំ ជនានំ មហន្តំ សក្ការំ កត្វា អត្តនោ សន្តិកំ អាគតសេនាយបិ សក្ការំ សម្មានំ ការេត្វា តេ តយោ ជនេ មហន្តេន បរិវារេន អត្តនោ បុរិសេហិ សទ្ធិំ បេសេសិ។ រញ្ញោ អត្តនោ ទិន្នា សតភរិយា ច ចត្តារិ ទាសិសតានិ ច នន្ទាទេវិយា សទ្ធិំ បេសេសិ, អត្តនា សទ្ធិំ អាគតសេនម្បិ តេហិ សទ្ធិំយេវ បេសេសិ។ តេ មហន្តេន បរិវារេន ឧត្តរបញ្ចាលនគរំ បាបុណិំសុ។ អថ រាជា មាតរំ បុច្ឆិ "កិំ, អម្ម, វេទេហរាជេន តេ សង្គហោ កតោ"តិ? "កិំ តាត, កថេសិ, មំ ទេវតាដ្ឋានេ ឋបេត្វា សក្ការមកាសិ, នន្ទាទេវិម្បិ មាតុដ្ឋានេ ឋបេសិ, បញ្ចាលចណ្ឌំ កនិដ្ឋភាតិកដ្ឋានេ ឋបេសី"តិ។ តំ សុត្វា រាជា អតិវិយ តុស្សិត្វា ពហុំ បណ្ណាការំ បេសេសិ។ តតោ បដ្ឋាយ តេ ឧភោបិ សមគ្គា សម្មោទមានា វសិំសុ។

មហាឧម្មគ្គកណ្ឌំ និដ្ឋិតំ។

ទករក្ខសបញ្ហោ

បញ្ចាលចណ្ឌី ចិរំ វេទេហរញ្ញោ បិយា អហោសិ មនាបា។ សា ទុតិយេ សំវច្ឆរេ បុត្តំ វិជាយិ។ តស្ស ទសមេ សំវច្ឆរេ វេទេហរាជា កាលមកាសិ។ ពោធិសត្តោ តស្ស ឆត្តំ ឧស្សាបេត្វា "ទេវ, អហំ តវ អយ្យកស្ស ចូឡនិរញ្ញោ សន្តិកំ គមិស្សាមី"តិ អាបុច្ឆិ។ "បណ្ឌិត, មា មំ ទហរំ ឆឌ្ឌេត្វា គមិត្ថ, អហំ តំ បិតុដ្ឋានេ ឋបេត្វា សក្ការំ ករិស្សាមី"តិ។ បញ្ចាលចណ្ឌីបិ នំ "បណ្ឌិត, តុម្ហាកំ គតកាលេ អញ្ញំ បដិសរណំ នត្ថិ, មា គមិត្ថា"តិ យាចិ។ សោបិ "មយា រញ្ញោ បដិញ្ញា ទិន្នា, ន សក្កា អគន្តុ"ន្តិ មហាជនស្ស ការុញ្ញំ បរិទេវន្តស្សេវ អត្តនោ ឧបដ្ឋាកេ គហេត្វា នគរា និក្ខមិត្វា ឧត្តរបញ្ចាលនគរំ គតោ។ រាជា តស្ស អាគមនំ សុត្វា បច្ចុគ្គន្ត្វា មហន្តេន សក្ការេន នគរំ បវេសេត្វា មហន្តំ គេហំ ទត្វា បឋមំ ទិន្នអសីតិគាមកេ ឋបេត្វា អញ្ញេ ភោគេ អទាសិ។ សោ តំ រាជានំ ឧបដ្ឋាសិ។

តទា ភេរី នាម បរិព្ពាជិកា រាជគេហេ ភុញ្ជតិ, សា បណ្ឌិតា ព្យត្តា។ តាយ មហាសត្តោ ន ទិដ្ឋបុព្ពោ, "មហោសធបណ្ឌិតោ កិរ រាជានំ ឧបដ្ឋាតី"តិ សទ្ទមេវ សុណាតិ។ តេនាបិ សា ន ទិដ្ឋបុព្ពា, "ភេរី នាម បរិព្ពាជិកា រាជគេហេ ភុញ្ជតី"តិ សទ្ទមេវ សុណាតិ។ នន្ទាទេវី បន "បិយវិប្បយោគំ កត្វា អម្ហេ កិលមាបេសី"តិ ពោធិសត្តេ អាឃាតំ ពន្ធិត្វា អហោសិ។ សា បញ្ចសតា វល្លភិត្ថិយោ អាណាបេសិ "មហោសធស្ស

ឯកំ ទោសំ ឧបធារេត្វា រញ្ញោ អន្តរេ បរិភិន្ទិតុំ វាយមថា”តិ។ តា តស្ស អន្តរំ ឱលោកេន្តិយោ វិចរន្តិ។

អថេកទិវសំ សា បរិព្វាជិកា ភុញ្ជិត្វា រាជគេហា និក្ខន្តី ពោធិសត្តំ រាជុបដ្ឋានំ អាគច្ឆន្តំ រាជង្គណេ បស្សិ។ សោ តំ វន្ទិត្វា អដ្ឋាសិ។ សា “អយំ កិរ បណ្ឌិតោ, ជានិស្សាមិ តាវស្ស បណ្ឌិតភាវំ វា អបណ្ឌិតភាវំ វា”តិ ហត្ថមុទ្ទាយ បញ្ហំ បុច្ឆន្តី ពោធិសត្តំ ឱលោកេត្វា ហត្ថំ បសារេសិ។ សា កិរ “កីទិសំ, បណ្ឌិត, រាជា តំ បរទេសតោ អានេត្វា ឥទានិ បដិជគ្គតិ, ន បដិជគ្គតី”តិ មនសាវ បញ្ហំ បុច្ឆិ។ ពោធិសត្តោ “អយំ ហត្ថមុទ្ទាយ មំ បញ្ហំ បុច្ឆតី”តិ ញត្វា បញ្ហំ វិស្សជ្ជេន្តោ ហត្ថមុដ្ឋិំ អកាសិ។ សោ កិរ “អយ្យេ, មម បដិញ្ញំ គហេត្វា បក្កោសិត្វា ឥទានិ រាជា គាឡ្ហមុដ្ឋិ វ ជាតោ, ន មេ អប្បំ កិញ្ចិ ទេតី”តិ មនសាវ បញ្ហំ វិស្សជ្ជេសិ។ សា តំ ការណំ ញត្វា ហត្ថំ ឧក្ខិបិត្វា អត្តនោ សីសំ បរាមសិ។ តេន ឥទំ ទស្សេតិ “បណ្ឌិត, សចេ កិលមសិ, មយំ វិយ កស្មា ន បព្វជសី”តិ? តំ ញត្វា មហាសត្តោ អត្តនោ កុច្ឆិំ បរាមសិ។ តេន ឥទំ ទស្សេតិ “អយ្យេ, មម បោសិតព្ពា បុត្តទារា ពហុតរា, តេន ន បព្វជាមី”តិ។ ឥតិ សា ហត្ថមុទ្ទាយ បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា អត្តនោ អាវាសមេវ អគមាសិ។ មហាសត្តោបិ តំ វន្ទិត្វា រាជុបដ្ឋានំ គតោ។

នន្ទាទេវិយា បយុត្តា វល្លភិត្ថិយោ សីហបញ្ជរេ ឋិតា តំ កិរិយំ ទិស្វា ធុញអតិរញ្ញោ សន្តិកំ គន្ត្វា “ទេវ, មហោសធោ ភេរិបរិព្វាជិកាយ សទ្ធិំ ឯកតោ ហុត្វា តុម្ហាកំ រជ្ជំ គណ្ហិតុកាមោ, តុម្ហាកំ បច្ចត្ថិកោ ហោតី”តិ បរិភិន្ទិំសុ។ រាជា អាហ – “កិំ វោ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា”តិ? មហារាជ , បរិព្វាជិកា ភុញ្ជិត្វា ឱតរន្តី មហោសធំ ទិស្វា រាជានំ ហត្ថតលំ វិយ ខលមណ្ឌលំ វិយ ច សមំ កត្វា “រជ្ជំ អត្តនោ ហត្ថគតំ កាតុំ សក្កោសី”តិ ហត្ថំ បសារេសិ។ មហោសធោបិ ខគ្គគហណាការំ ទស្សេន្តោ “កតិបាហច្ចយេន សីសំ ឆិន្ទិត្វា រជ្ជំ អត្តនោ ហត្ថគតំ ករិស្សាមី”តិ មុដ្ឋិំ អកាសិ។ សា “សីសមេវ ឆិន្ទាហី”តិ អត្តនោ ហត្ថំ ឧក្ខិបិត្វា សីសំ បរាមសិ។ មហោសធោ “មជ្ឈេមេវ តំ ឆិន្ទិស្សាមី”តិ កុច្ឆិំ បរាមសិ។ អប្បមត្តា, មហារាជ, ហោថ, មហោសធំ ឃាតេតុំ វដ្ដតី”តិ។ សោ តាសំ កថំ សុត្វា ចិន្តេសិ “ន សក្កា បណ្ឌិតេន មយា ទុស្សិតុំ, បរិព្វាជិកំ បុច្ឆិស្សាមី”តិ។

សោ បុនទិវសេ បរិព្វាជិកាយ ភត្តកាលេ តំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិ “អយ្យេ, កច្ចិ តេ មហោសធបណ្ឌិតោ ទិដ្ឋោ”តិ? “អាម, មហារាជ, ហិយ្យោ ឥតោ ភុញ្ជិត្វា និក្ខន្តិយា ទិដ្ឋោ”តិ។ “កោចិ បន វោ កថាសល្លាបោ អហោសី”តិ។ “មហារាជ, សល្លាបោ នត្ថិ, ‘សោ បន បណ្ឌិតោ’តិ សុត្វា ‘សចេ បណ្ឌិតោ, ឥទំ ជានិស្សតី’តិ ហត្ថមុទ្ទាយ នំ បញ្ហំ បុច្ឆិំ “បណ្ឌិត, កច្ចិ តេ រាជា បសារិតហត្ថោ, ន សង្កុចិតហត្ថោ, កច្ចិ តេ សង្គណ្ហាតី”តិ ហត្ថំ បសារេសិំ។ បណ្ឌិតោ – “រាជា មម បដិញ្ញំ គហេត្វា បក្កោសិត្វា ឥទានិ កិញ្ចិ ន ទេតី”តិ មុដ្ឋិមកាសិ។ អថាហំ – “សចេ កិលមសិ, មយំ វិយ កស្មា ន បព្វជសី”តិ សីសំ បរាមសិំ។ សោ – “មម បោសេតព្ពា បុត្តទារា ពហុតរា, តេន ន បព្វជាមី”តិ អត្តនោ កុច្ឆិំ បរាមសីតិ។ “បណ្ឌិតោ, អយ្យេ, មហោសធោ”តិ? “អាម, មហារាជ, បថវីតលេ បញ្ញាយ តេន សទិសោ នាម នត្ថី”តិ។ រាជា តស្សា កថំ សុត្វា តំ វន្ទិត្វា ឧយ្យោជេសិ។ តស្សា គតកាលេ បណ្ឌិតោ រាជុបដ្ឋានំ បវិសិ។ អថ នំ បុច្ឆិ “កច្ចិ តេ, បណ្ឌិត, ភេរី នាម បរិព្វាជិកា ទិដ្ឋា”តិ? “អាម, មហារាជ, ហិយ្យោ ឥតោ និក្ខន្តិំ បស្សិំ, សា ហត្ថមុទ្ទាយ ឯវំ មំ បញ្ហំ បុច្ឆិ, អហម្បិស្សា តថេវ វិស្សជ្ជេសិ”ន្តិ តាយ កថិតនិយាមេនេវ កថេសិ។ រាជា តំ ទិវសំ បសីទិត្វា បណ្ឌិតស្ស សេនាបតិដ្ឋានំ អទាសិ, សព្ពកិច្ចានិ តមេវ បដិច្ឆាបេសិ។ តស្ស យសោ មហា អហោសិ។

រញ្ញោ ទិន្នយសានន្តរមេវ សោ ចិន្តេសិ “រញ្ញោ ឯកប្បហារេនេវ មយ្ហំ អតិមហន្តំ ឥស្សរិយំ ទិន្នំ, រាជានោ ខោ បន មារេតុកាមាបិ ឯវំ ករោន្តិយេវ, យន្នូនាហំ ‘មម សុហទយោ វា នោ វា’តិ រាជានំ វីមំសេយ្យំ, ន ខោ បនញ្ញោ ជានិតុំ សក្ខិស្សតិ, ភេរី បរិព្វាជិកា ញាណសម្បន្នា, សា ឯកេនុបាយេន ជានិស្សតី”តិ។ សោ ពហូនិ គន្ធមាលាទីនិ គហេត្វា បរិព្វាជិកាយ អាវាសំ គន្ត្វា តំ បូជយិត្វា វន្ទិត្វា “អយ្យេ, តុម្ហេហិ រញ្ញោ មម គុណកថាយ កថិតទិវសតោ បដ្ឋាយ រាជា អជ្ឈោត្ថរិត្វា មយ្ហំ អតិមហន្តំ យសំ ទេតិ, តំ ខោ បន ‘សភាវេន វា ទេតិ, នោ វា’តិ ន ជានាមិ, សាធុ វតស្ស, សចេ ឯកេនុបាយេន រញ្ញោ មយិ សិនេហភាវំ ជានេយ្យាថា”តិ អាហ។ សា “សាធូ”តិ បដិស្សុណិត្វា បុនទិវសេ រាជគេហំ គច្ឆមានា ទករក្ខសបញ្ហំ នាម ចិន្តេសិ។ ឯវំ កិរស្សា អហោសិ “អហំ ចរបុរិសោ វិយ ហុត្វា ឧបាយេន រាជានំ បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា ‘បណ្ឌិតស្ស សុហទយោ វា, នោ វា’តិ ជានិស្សាមី”តិ។ សា គន្ត្វា កតភត្តកិច្ចា និសីទិ។ រាជាបិ តំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ តស្សា ឯតទហោសិ “សចេ រាជា បណ្ឌិតស្ស ឧបរិ ទុហទយោ ភវិស្សតិ, បញ្ហាបុដ្ឋោ អត្តនោ ទុហទយភាវំ មហាជនមជ្ឈេយេវ កថេស្សតិ, តំ អយុត្តំ, ឯកមន្តេ តំ បញ្ហំ បុច្ឆិស្សាមី”តិ។ សា “រហោ បច្ចាសីសាមិ, មហារាជា”តិ អាហ។ រាជា មនុស្សេ បដិក្កមាបេសិ។ អថ នំ សា អាហ – “មហារាជ, តំ បញ្ហំ បុច្ឆាមី”តិ។ “បុច្ឆ, អយ្យេ, ជានន្តោ កថេស្សាមី”តិ។ អថ សា ទករក្ខសបញ្ហំ បុច្ឆន្តី បឋមំ គាថមាហ –

“សចេ វោ វុយ្ហមានានំ, សត្តន្នំ ឧទកណ្ណវេ;

មនុស្សពលិមេសានោ, នាវំ គណ្ហេយ្យ រក្ខសោ;

អនុបុព្ពំ កថំ កត្វា, មុញ្ចេសិ ទករក្ខសា”តិ។ (ជា. ១.១៩.២២៣);

តត្ថ សត្តន្នន្តិ មយ្ហំ មាតា ច នន្ទាទេវី ច តិខិណមន្តិកុមារោ ច ធនុសេខសហាយោ ច បុរោហិតោ ច មហោសធោ ច ត្វញ្ចាតិ ឥមេសំ សត្តន្នំ ឧទកណ្ណវេតិ គម្ភីរវិត្ថតេ ឧទកេ។ មនុស្សពលិមេសានោតិ មនុស្សពលិំ គវេសន្តោ។ គណ្ហេយ្យាតិ ថាមសម្បន្នោ ទករក្ខសោ ឧទកំ ទ្វិធា កត្វា និក្ខមិត្វា តំ នាវំ គណ្ហេយ្យ, គហេត្វា ច បន “មហារាជ, ឥមេ ៧ ជនេ មម អនុបដិបាដិយា ទេហិ, តំ វិស្សជ្ជេស្សាមី”តិ វទេយ្យ។ អថ ត្វំ អនុបុព្ពំ កថំ កត្វា មុញ្ចេសិ ទករក្ខសា, កំ បឋមំ ទត្វា...បេ... កំ ឆដ្ឋំ ទត្វា ទករក្ខសតោ មុញ្ចេយ្យាសីតិ?

តំ សុត្វា រាជា អត្តនោ យថាជ្ឈាសយំ កថេន្តោ ឥមំ គាថមាហ –

“មាតរំ បឋមំ ទជ្ជំ, ភរិយំ ទត្វាន ភាតរំ;

តតោ សហាយំ ទត្វាន, បញ្ចមំ ទជ្ជំ ព្រាហ្មណំ;

ឆដ្ឋាហំ ទជ្ជមត្តានំ, នេវ ទជ្ជំ មហោសធ”ន្តិ· (ជា· ១·១៦·១១៣);

តត្ថ ឆដ្ឋាហន្តិ អវេស្ស, បញ្ចមេ ឆាដិតេ អថាហំ “កោ ទករក្ខសោ, មុខំ វិវរា”តិ វត្វា តេន មុខេ វិវដេ ទឡ្ហំ កច្ឆំ ពន្ធិត្វា ខគ្គំ រជ្ជុបិទិ អកលេត្វា “ខាទាតិ មំ ខាទា”តិ តស្ស មុខេ បតេយ្យំ, ន ត្វេវ ជីវមានោ មហោសធបណ្ឌិតំ ទទេយ្យន្តិ, ឯត្តកេន អយំ បញ្ហោ និដ្ឋិតោ·

ឯវំ ជាតំ បរិត្តាភិកាយ រញ្ញោ មហាសត្តេ សុហទយតំ, ន បន ឯត្តកេនេវ បណ្ឌិតស្ស គុណា ចន្ទោ វិយ បាកដា ហោតិ· តេនស្សា ឯតទហោសិ “អហំ មហាជនមជ្ឈេ ឯតេសំ គុណំ កថយិស្សាមិ, រាជា តេសំ អគុណំ កថេត្វា បណ្ឌិតស្ស គុណំ កថេស្សតិ, ឯវំ បណ្ឌិតស្ស គុណា នភេ បុណ្ណចន្ទោ វិយ បាកដា ភវិស្សតី”តិ· សា សព្ពំ អន្តេបុរជនំ សន្និបាតាបេត្វា អាគតោ បដ្ឋាយ បុន រាជានំ តមេវ បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា តេន តថេវ វុត្តេ “មហារាជ, ត្វំ ‘មាតរំ បឋមំ ទស្សាមី’តិ វទសិ, មាតា នាម មហាគុណា, តុយ្ហញ្ច មាតា ន អញ្ញាសំ មាតុសទិសា· ពហូបការា តេ ឯសា”តិ តស្សា គុណំ កថេន្តី គាថាទ្វយមាហ –

“បោសេតា តេ ជនេត្តី ច, ទីឃរត្តានុកម្បិកា;

ឆព្ភី តយិ បទុស្សតិ, បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនី;

អញ្ញំ ឧបតិសំ កត្វា, វធា តំ បរិមោចយិ·

“តំ តាទិសិំ បាណទទិំ, ឱរសំ គព្ភធារិនិំ;

មាតរំ កេន ទោសេន, ទជ្ជាសិ ទករក្ខិនោ”តិ· (ជា· ១·១៦·១១៤-១១៥);

តត្ថ បោសេតាតិ ទហរកាលេ ថញ្ញំ តយា បាយេត្វា ខាទាបេត្វា ភោជាបេត្វា តំ បោសេសិ· ទីឃរត្តានុកម្បិកាតិ ចិរកាលំ មុទុតា ហិតចិត្តេន អនុកម្បិកា· ឆព្ភី តយិ បទុស្សតីតិ យទា តយិ ឆព្ភី នាម ព្រាហ្មណោ បទុស្សិ, តទា សា បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនី អញ្ញំ តថ បដិរូបកំ កត្វា តំ វធា បរិមោចយិ·

ឆព្ភិស្ស កិរ មហាឆព្ភិ នាម បិតា អហោសិ· សោ តុយ្ហំ ទហរកាលេ បុរោហិតោ សទ្ធិំ មន្តេត្វា បដិសេវិត្វា រាជានំ ជីវិតេន

យាចាបេត្វា ព្រាហ្មណស្ស ហត្ថំ ផស្សាបេត្វា តស្ស អក្កុមទេហិ ហុត្វា ឯកទិវសំ “អយ្យ, ឈាបេតាមីន្តិ” វុត្តេ បុត្តស្ស សាលិតេន សទ្ធិំ មុទលជ្ជកំ ធាបេសិ។ អថ តំ មក្ខិកា បរិវារេមិំសុ, សោ “ឥមំ និម្មក្ខិកំ កត្វា ខាទិស្សាមី”តិ ទោកំ បដិក្កមិត្វា ក្សមិយំ សាលិតបាត្រតិ បិទេត្វា អត្តនោ សត្ថិកេ មក្ខិកា បេទេត្វា បលាបេសិ។ តា កន្ត្វា ឥតរំ សាលិតំ បរិវារេមិំសុ។ សោ និម្មក្ខិកំ កត្វា លជ្ជកំ ខាទិត្វា ហត្ថំ ធោវិត្វា មុខំ វិក្ខាលេត្វា បក្កាមិ។ ព្រាហ្មណោ តស្ស តំ កិរិយំ ទិស្វា ចិន្តេសិ “អយំ ធារកោ ឥធាគេច និម្មក្ខិកំ សាលិតំ ខាទតិ, វុឌ្ឍិប្បត្តោ មម រជ្ជំ ន ធស្សតិ, ឥធាគេច តំ មារេស្សាមី”តិ។ សោ ទេវិយា តមត្ថំ អារោចេសិ។

សា “សាធុ, ទេវ, អហំ តយិ និវត្តេន អត្តនោ សាមិកម្បិ មារេមិ, ឥមិនា មេ កោ អត្ថោ, មហារាជ, ឯកម្បិ អជានាបេត្វា រហស្សេន តំ មារេស្សាមី”តិ ព្រាហ្មណំ ធនេត្វា “អត្តនោ ឧបមេយា”តិ បណ្ឌិតំ ឧបមយុសលំ កត្តការកំ បក្កោសាបេត្វា “សម្ម, មម បុត្តោ ន្ទអតិកុមារោ ច តវ បុត្តោ ឆត្តេសលកុមារោ ច ឯកទិវសំ ជាតា ឯកតោ កុមារបរិហារេន វឌ្ឍិតា បិយសហាយកា, លទ្ធិព្រាហ្មណោ មម បុត្តំ មារេតុកាមោ, ត្វំ តស្ស ជីវិតទានំ ទេហី”តិ វត្វា “សាធុ, ទេវិ, កិំ ករោមី”តិ វុត្តេ “មម បុត្តោ អភិណ្ហំ វ កោទេ ទោតុ, ត្វម្បិ ទេ ច កតិបាហំ និរាសង្កាវត្តាយ មហាតលេ មេវ សុបថ។ តតោ និរាសង្កាចំ ញត្វា តុម្ហាកំ សមតទ្ធានេ ឧទ្ធអកដ្ឋីនិ ធបេត្វា មនុស្សានំ សមតចេលិយ មហាតលេ អគ្គិំ ធត្វា កញ្ចិ អជានាបេត្វា មម បុត្តញ្ច តវ បុត្តញ្ច កហេត្វា អក្កទ្វារេនេច និក្ខមិត្វា តិរោរដ្ឋំ កន្ត្វា មម បុត្តស្ស រាជបុត្តភាវំ អភាចិក្ខិត្វា ជីវិតំ អនុរក្ខាហី”តិ អាហ។

សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិ។ អថស្ស សា រតនសារំ អធាសិ។ សោ តថា កត្វា កុមារញ្ច បុត្តញ្ច អាទាយ មទ្ទរដ្ឋំ សាកលនគរំ កន្ត្វា រាជានំ ឧបដ្ឋាសិ។ សោ បេរិរាណកត្តការកំ អបនេត្វា តស្ស តំ ធានំ អធាសិ។ ទេ្វបិ កុមារា តេន សទ្ធិំ មេវ រាជនិវេសនំ កច្ឆន្តិ។ រាជា “កស្សេតេ បុត្តា កុមារា”តិ បុច្ឆិ។ កត្តការកោ “មយ្ហំ បុត្តា”តិ អាហ។ “ននុ ទេ្វ អសទិសា”តិ? “ទ្វិន្នំ ឥត្ថីនំ បុត្តា, ទេវា”តិ។ តេ កច្ឆន្តេ កាលេ ចិស្សាសិកា ហុត្វា មទ្ទរញ្ញោ ធីតាយ សទ្ធិំ រាជនិវេសនេមេវ កីឡន្តិ។ អថ ន្ទអតិកុមារោ ច រាជធីតា ច អភិណ្ហំ ទស្សនេន អញ្ញមញ្ញំ បដិពទ្ធចិត្តា អហេសុំ។ កីឡនដ្ឋានេ កុមារោ រាជធីតរំ កេណ្ឌុកម្បិ បិសកម្បិ អាហរាបេតិ។ អនាហរន្តិំ សីសេ បហរតិ, សា រោទតិ។ អថស្សា សទ្ទំ សុត្វា រាជា “កេន មេ ធីតា បហដា”តិ វទតិ។ ធាតិយោ អាកន្ត្វា បុច្ឆន្តិ។ កុមារិកា “សចាហំ ‘ឥមិនា បហដាមី’តិ វក្ខាមិ , បិតា មេ ឯតស្ស រាជទណ្ឌំ ករិស្សតី”តិ សិនេហេន ន កថេតិ, “ន មំ កោចិ បហដា”តិ វទតិ។

អថេកទិវសំ មទ្ទរាជា តំ បហរន្តំ អទ្ទស។ ទិស្វា តស្ស ឯតទហោសិ “អយំ កុមារោ ន ច កត្តការកេន សទិសោ អភិរូបោ បាសាទិកោ អតិវិយ អលង្កតោ, ន ឥមិនា ឯតស្ស បុត្តេន ភវិតព្ព”ន្តិ។ សោ តតោ បដ្ឋាយ តំ បរិក្ខិ។ ធាតិយោ កីឡនដ្ឋានេ ផលកានិ អាហរិត្វា រាជធីតាយ ទេន្តិ, សា អញ្ញេសម្បិ ធារកានំ ទេតិ។ តេ ជណ្ណុកា បតិដ្ឋាយ ឱនតា កណ្ហន្តិ។ ន្ទអតិកុមារោ បន ថិតកោវ តស្សា ហត្ថតោ អច្ឆិន្ទិត្វា កណ្ហាតិ។ រាជាបិ តំ កិរិយំ អទ្ទស។ អថេកទិវសំ ន្ទអតិកុមារស្ស កេណ្ឌុកោ រញ្ញោ ន្ទអសមតស្ស វេទ្ធា បវិសិ។ កុមារោ តំ កណ្ហន្តោ អត្តនោ ឥស្សរមានេន “ឥមស្ស បច្ចត្ថិករញ្ញោ វេទ្ធាសមតេ ន បវិសាមី”តិ តំ ធណ្ឌកេន នីហរិត្វា កណ្ហិ។ រាជា តម្បិ កិរិយំ ទិស្វា “និច្ចំ មេ សោ ន កត្តការកស្ស បុត្តោ”តិ តំ បក្កោសាបេត្វា “កស្សេសោ បុត្តោ”តិ បុច្ឆិ។ “មយ្ហំ បុត្តោ, ទេវា”តិ។ “អហំ តវ បុត្តញ្ច អបុត្តញ្ច ជានាមិ, សកាចំ មេ កថេហិ, នោ ចេ កថេសិ, ជីវិតំ តេ នត្ថី”តិ ខគ្គំ អក្កហិ។ សោ

មរណភយភីតោ “កថេមិ, ទេវ, រហោ បន បដ្ឋាសិសាមី”តិ វត្វា រញ្ញោ ឱកាសេ កតេ អភយំ យាចិត្វា យថាភូតំ អារោចេសិ។ រាជា តថតោ ញាត្វា អត្តនោ ធីតរំ អលង្ករិត្វា តស្ស បាទបរិចារិកំ កត្វា អទាសិ។

ឥមេនំ បន បលិតចិត្តេន “ភត្តការកោ ច ធម្មអតិក្កមនេន ច ភត្តការកស្ស បុត្តា ច មហាជនេន បតិដ្ឋាបេតព្វា”តិ វុត្តេ

ឧក្កោដិតេ អហោសិ។ ចលិតេ ចិត្តេ តំ បវត្តិំ សុត្វា ព្រាហ្មណស្ស អារោចេសិ “ទេវ, តុម្ហាកំ មាតា មយ្ហំ បុត្តេ, តេ កិរ តយាបិ ភត្តការកោ មហាជនេន ទណ្ឌិតព្វា”តិ។ សោ តុដ្ឋហដ្ឋោ អហោសិ។ ចលិតេ ចិត្តេ “ធម្មអតិក្កមនស្ស អដ្ឋិ”តិ ឧគ្គអកស្ស អដ្ឋិ

អាហរាបេត្វា ព្រាហ្មណស្ស ទស្សេត្វា ឈាបេសិ។ តតោ បដ្ឋាយ សព្វាយ បរិសាយ “អញ្ញំ ឧបតិស្សំ កត្វា, ចរា តំ បរិយោចយ”តិ អាហ។ សា

ហិ ឧគ្គអកស្ស អដ្ឋិ “មនុស្សអដ្ឋី”តិ ទស្សេត្វា តំ ចរា បោសេសិ។ ខណេសុ ឃាយ តំ ឧបេរ កត្វា ចណ្ឌិតា, តំ ខណេសុ បិយំ មនាបំ

គណ្ហាបេតិ ឃាយ តំ គណ្ហិតា ឆារិតោ, តំ ឧចចុបំ មាតរំ តេន បោសេមិ ទុក្ករការិកស្ស ទស្សិតិ។

តំ សុត្វា រាជា “អម្មេ, ធម្ម មម មាតុ គុណា, អហញ្ញាស្សា មម ឧបការាយ ជាតាយិ, តេតាបិ បន មមេវ គុណា ធម្មតា”តិ មាតុ អញ្ជលិំ បគ្គណ្ហិត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“ទហរា ចិយលង្ការំ, សារេតិ អបិយអត្ថំ;

ទោវារិកេ អតិក្កន្តេ, អតិសេវំ បដិបត្តិ។

“អថោបិ បដិរាជូនំ, សយំ គន្តាន យាចតិ;

មាតរំ តេន បោសេមិ, ទុក្ខាហំ ទុក្ករការិកា”តិ។ (ជា។ ១។១៩។១១៥-១១៦);

តត្ថ ទហរា ចិយាតិ មហល្លិកាបិ ហុត្វា តរុណី ចិយ។ សារេតិ អបិយអត្ថន្តិ បិយអត្ថិតំ អយុត្តំ អលង្ការំ សារេតិ។ សា កិរ ចខិរបុរិតំ គព្ភតមេហំ បិយអត្ថិត្វា រញ្ញោ អមច្ចេហិ សទ្ធិំ មហាជនេ តិរិយក្ការេ អបរាបរំ ចង្កមតិ, មេហលិសង្កេត រាជតិចេសតំ ឧកតិក្ខាធំ

ហោតិ។ បដិក្កុតីតិ ឧសា ទោវារិកេ ច ហត្ថិអាចរិយាទិកេ អតិក្កន្តេ ច, ទេ ឧតិស្សា ឧទ្ធិដ្ឋកាមវិ កុញ្ជិតំ អយុត្តរូបំ, តេបិ អាមន្តេត្វា

តេហិ សទ្ធិំ អតិសេវំ មហាហសិតំ ហសតិ។ បដិរាជូនន្តិ អញ្ញេសំ រាជូនំ។ សយំ គន្តាតិ សាសតីតិ មម ចនេតេន សយំ បណ្ណំ លិខិត្វា គន្តាបិ

បេសេតិ “មម មាតា កាមេ បរិភុញ្ជិតុកាមា ឯតា, អហុករាជា កិរ អាគន្ត្វា តំ អានេតុ”តិ។ តេ “មយំ រញ្ញោ ឧបដ្ឋាកា, កស្មា

តោ ឧចំ ចរេសី”តិ បដិបណ្ណានិ បេសេន្តិ។ តេសុ បរិសមញ្ញចាទិយមានេសុ មម សីសំ លិក្ខការេលិ ចិយ ហោតិ, មាតរំ តេន បោសេមិ

ទុក្ករការិកស្ស ទស្សាមីតិ។

អថ បរិព្ពាជិកា “មហារាជ, មាតរំ តាវ ឋបិតា ទោសេន ទេហិ, ភរិយា បន តេ ពាហុបការា”តិ តស្សា គុណំ កថេន្តី ទ្វេ គាថា អភាសិ –

“ញាតិគុត្តស្ស បចរា, អច្ចន្តំ បិយភាណិនី;

អនុព្ពតា សីលវតី, ឆាយាវ អនបាយិនី។

“អក្កោធនា បុញ្ញវតី, បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនី;

ឧព្ពរី កេន ទោសេន, អជ្ជាសិ ទករក្ខិនោ”តិ។ (ជា. ១.១៩.៧៧០-៧៧១);

តត្ថ ញាតិគុត្តស្សាតិ ញាតិគោបកស្ស។ អនុព្ពតាតិ ទហរកាលតោ បដ្ឋាយ អនុគតា។ “អក្កោធនា”តិអាទីនិ បន តស្សា គុណេ កថេតិ។ មជ្ឈរត្តេ សាកលនគរេ ចរណកាលេ បហដិបិ តថ អាហារការណកេមេន តយិ សិនេហេន មាតាបិតូនំ ន កថេសិ, ឯវមេសា អក្កោធនា បុញ្ញវតី បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនីតិ។ ញាណំ ទហរកាលេ អក្កោធនាទិកាចំ សន្ធាយាហ។ ឧព្ពរីតិ ឱរោធំ។ ឯវំ គុណសម្បន្នំ ទេវិំ កេន ទោសេន ទករក្ខសស្ស ទស្សសីតិ វទតិ។

សោ តស្សា អគុណំ កថេន្តោ អាហ –

“ខិឌ្ឌារតិសមាបន្នំ, អនត្ថវសមាគតំ;

សា មំ សកាន បុត្តានំ, អយាចំ យាចតេ ធនំ។

“សោហំ ទទាមិ សារត្តោ, ពហុំ ឧច្ចាវចំ ធនំ;

សុទុច្ចជំ ចជិត្វាន, បច្ឆា សោចាមិ ទុម្មនោ;

ឧព្ពរី តេន ទោសេន, ទជ្ជាហំ ទករក្ខិនោ”តិ។ (ជា. ១.១៩.៧៧២-៧៧៣);

តត្ថ អនត្ថវសមាគតន្តិ តាយ ខិឌ្ឌារតិយា កាយកីឡាយ អនត្ថការកានំ កិលេសានំ វសំ អាគតំ មំ វិទិត្វា។ សា មន្តិ សា នត្តានេវ មំ។

សកាស បុត្តានន្តិ យំ មយា អត្តនោ បុត្តធីតានន្តា ភរិយានន្តា ទិន្នំ បិណ្ឌអត្ថំ, តំ អយាចិតព្វរូបំ “មយ្ហំ ទេហី”តិ យាចតិ។ បច្ឆា សោធាយីតិ សា ទុតិយទិវសេ “ឥមានិ បិណ្ឌអត្ថានិ ទន្តា មេ ទិន្នានិ, អាហរថាតី”តិ តេសំ រោទន្តានំ វិលុម្បិត្វា គណ្ហាតិ។ អថាហំ តេ រោទមានេ មម សន្តិកំ អាគតេ ទិស្វា បច្ឆា សោធាយិ។ ឯវំ ទោសការិកា ឯសា។ ឥមិនា តំ ទោសេន ទករក្ខសស្ស ទស្សាមីតិ។

អថ តំ បរិព្វាជិកា “ត្វំ តាវ ឥមិនា ទោសេន ទេហិ, កតិវេ បន តេ តិលិលាយន្តិកុមារោ ឧបការកោ, តំ កេន ទោសេន ទស្សតី”តិ បុច្ឆន្តី អាហ –

“យេនោចិតា ជាតបទា, អាសីតា ច បដិគ្គហំ;

អាគតំ បររជ្ជកិ, អភិន្ទាយ ពាហុំ ឆតំ។

ឆត្រគ្គហាតំ បចរេ, សុវេ តិលិលាយន្តិកំ;

កាតវេ កេន ទោសេន, ទជ្ជាសិ ទករក្ខិនោ”តិ។ (ជា॰ ១॰១៩॰៦៦៣-៦៦៥);

តត្ថ ឱចិតាតិ វឌ្ឍិតា។ បដិគ្គហន្តិ គេហំ ច តុយ្ហំ បរគេហេ វសន្តា បុន គេហំ អាសីតា។ អភិន្ទាយាតិ អភិនន្ទិត្វា។ តិលិលាយន្តិកន្តិ តិលិលាយបញ្ញា។

សោ កិរ យាវ ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ វសនកាលេ ជាតោ។ អថស្ស វយប្បត្តស្ស ព្រាហ្មណោ ហត្ថំ ហត្ថេ ទត្វា “ត្វំ គហេត្វា មំ ឧបដ្ឋហា”តិ អាហ។ សោ ព្រាហ្មណំ “បិតា មេ”តិ សញ្ញាយ ឧបដ្ឋាសិ។ អថ នំ ឯកោ អមច្ចោ “កុមារ, ន ត្វំ ឯតស្ស បុត្តោ, តវ កុច្ឆិគតកាលេ វលិកេទី រាជានំ មារេត្វា ឯតស្ស ខត្តំ ជានាបេសិ, ត្វំ មហាចូឡនីរញ្ញោ បុត្តោ”តិ អាហ។ សោ កុជ្ឈិត្វា “ឯកេន ឧបាយេន នំ មារេស្សាមី”តិ រាជកុលំ បដិសន្តោ តំ ហត្ថិំ ឯកស្ស បិលន្ធិកស្ស ទត្វា អបរំ “ត្វំ រាជទ្វារេ ‘មមេសោ ហត្ថោ’តិ ឥមិនា សទ្ធិំ វិវាទំ ករេយ្យាសី”តិ វត្វា បាហេសិ។ តេ កលហំ ករឹសុ។ សោ “កិំ ឯស កលហោ”តិ ឯកំ បុរិសំ បេសេសិ។ សោ អាគន្ត្វា “ហត្ថាយា”តិ អាហ។ ព្រាហ្មណោ តំ សុត្វា “កិំ ឯត”ន្តិ បុច្ឆិ។ សោ កិរ តុម្ហេហិ មម ទិន្នហត្ថោ បរស្ស សន្តកោតិ។ “កិំ វទេសិ, តាត, តេន ហិ អាហរាបេហិ, សញ្ជានិស្សាមិ ន”ន្តិ អាហ។ សោ តំ អាហរាបេត្វា កោសតោ និក្ខមិត្វា “បស្សថា”តិ តំ សញ្ញាណាបេន្តោ វិយ ឧបគន្ត្វា ឯកប្បហារេនេវ តស្ស សីសំ ឆិន្ទិត្វា អត្តនោ បិលន្ធលេ បិទេសិ។ តតោ រាជគេហំ បដិបជ្ជិត្វា នគរំ អលង្ករិត្វា តស្ស អភិសេកេ ឧបគតេ មាតា ទ្វេអតិកុមារស្ស មជ្ឈេ វសនការំ អាចិក្ខិ។ តំ សុត្វា កុមារោ សេនង្គបរិវុតោ តត្ថ គន្ត្វា កាតវេ អានេត្វា រជ្ជេ បតិដ្ឋាបេសិ។ តតោ បដ្ឋាយ តំ “តិលិលាយន្តី”តិ សញ្ជានិំសុ។ បរិព្វាជិកា តំ “ឯវរូបំ កាតវេ កេន ទោសេន ទករក្ខសស្ស ទជ្ជាសី”តិ បុច្ឆិ។

ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩔ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

“ᨿᩮᨿᩮᩣᨵᩥᨲᩣ ᨩᨶᨷᨴᩣ, ᩋᩣᨶᩦᨲᩣ ᨧ ᨷᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ;

ᩋᩣᨽᨲᩴ ᨷᩁᩁᨩ᩠ᨩᩮᨽᩥ, ᩋᨽᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨻᩉᩩᩴ ᨵᨶᩴ᪨

“ᨵᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩣᨶᩴ ᨷᩅᩁᩮᩣ, ᩈᩪᩁᩮᩣ ᨲᩥᨡᩥᨱᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ;

ᨾᨿᩣᨿᩴ ᨷᩩᩈᩥᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ, ᩋᨲᩥᨾᨬ᩠ᨬᨲᩥ ᨴᩣᩁᨠᩮᩣ᪨

“ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨾᩮ ᩋᨿ᩠ᨿᩮ, ᨶ ᩈᩮᩣ ᩑᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨷᩩᩁᩮ;

ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨲᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᨶ, ᨶᨧ᩠ᨨᩣᩉᩴ ᨶᨣᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪙᪨᪑᪒᪗-᪑᪒᪘);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩁᨩ᩠ᨩᩮᨽᩦᨲᩥ ᨬᨿᩔ ᨷᩁᩁᨩ᩠ᨩᨲᩮᩣ ᨧ ᨻᩉᩩ ᨵᨶᩴ ᩋᩣᨽᨲᩴ, ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨷᩁᩁᨩ᩠ᨩᩮ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᩩᨲ ᨬᩣᨿᩴ ᨽᩮᩣᨣᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩑᩅᩴ ᨾᨿᩣ ᨾᩉᨲᩥ ᨿᩈᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨷᩩᩁᩮᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨷᩥᨲᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨴᩣᩁᨠᩣᨲᩥ ᨷᨶ ᨶ ᨲᨳᩣ ᩑᨲᩥ᪨ ᨴᩣᩁᩥᨠᩣ ᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᨶ ᨴᩣᩁᨠᩔ ᨴᩔᩣᨿᩦᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨷᨴ᩠ᨴᩣᨴᩥᨠᩣ “ᨠᩣᨲᩩ ᨲᩣᩅ ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨵᨶᩩᩈᩮᨡᨠᩩᨾᩣᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᨿᩥ ᩈᩥᨶᩮᩉᨣᩩᨱᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩉᩪᨷᨠᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩦ ᩋᩣᩉ –

“ᩏᨣᩁᩮᨲ᩠ᨲᨶ ᩈᩪᨠᩁᩮᨿᩣ, ᩅᩮᨴᩮᩈᩩ ᨧ ᨵᨶᩩᩅᩮᨴᩮ ᨧ;

ᩈᩪᨠᩣ ᨩᩣᨲᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᨬ᩠ᨧᩣᩃᩥ, ᨾᩉᩣᨿᩣ ᩈᩩᨾᨿᩣᨧᨿᩣ᪨

“ᨧᩁᩥᨿᩣ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩑᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩩᨡᩮᩣ ᨲᩅ;

ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨲᩮ ᨴᩥᩅᩣᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᩮᩣ;

ᩈᩉᩣᨿᩴ ᨠᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᨶ, ᨶᨧ᩠ᨨᩣᩈᩥ ᨶᨣᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪙᪨᪑᪒᪙-᪑᪓᪐);

តត្ថ ឆត្រុសេលចាតិ ឆត្រុសេលោ ច, ឆត្រុសេលក្យាទោ ចាតិ អត្ថោ។ ឱត្តាតិ ឱ្ដេដ្ឋ ភកេទ បញ្ចាលិតិ ខុត្តបញ្ចាលភកេទ ឧាតត្តា ឱចំទេចាហាទោ។ សុសយាចឃាតិ សុដ្ឋុ សយចឃា។ វរិយា តំ អត្ថាត្តិទត្វាតិ ទហរកាលេ ជតបទចាទិកាឃ បក្កត្តំ តំ អត្ថាត្តិ, លាឃាច ត ចិជហិ។ ខ្យស្សេក្កាតិ តច កិច្ចស្ស ទត្តិត្តិចំ ខ្យស្សេក្កា លក្ខជាទោ តិច្ចំ ញ្យាចេដៅ។ តំ ទេកេ ទោសេន ទកេក្លសស្ស ទស្សឹតិ។

អថស្ស រាជា ទោសំ កថេន្តោ អាហ –

“វរិយា យំ អហំ អជ្ឈ, បជ្ជលិត្វា យថា សហ;

អញ្ញាបិ តេន វណ្ណេន, អតិវេលំ បជ្ឈតិ។

“ខ្ញុរិយាបិហំ អជ្ឈ, យត្តឃាយិ ទទោហាកេតា;

អនាយន្តោ បចិសតិ, បុត្តោ អប្បដិវេទិតោ។

“លទ្ធារេទា កេតាកាបេសា, អហិរិកំ អនាទរំ;

សហាយំ តេន ទោសេន, ទញ្ញាហំ ទកេក្លិតោ”តិ។ (ជា។ ១។១៩។១៣០-១៣១);

តត្ថ អញ្ញាបិ តេន វណ្ណេនាតិ យថា វរិយាយ បុត្តោ យំ អត្ថាត្តន្តោ យឃា អនាទេន សទ្ធិំ ឯកតោវ កុជ្ជន្តោ សយន្តោ ហត្ថំ បហរិត្វា យហាហសិតំ ហសិ, អញ្ញាបិ តថេវ ហសតិ, ខុក្កាតកាលេ ចិយ យំ យញ្ញាតិ។ អនាយន្តោតិ ទទោហា តក្ខារេទចិយា សទ្ធិំ យន្តេន្តេបិ យឃំ អជាតាបេត្វា សហសាច បចិសតិ។ ឥមិនា ទោសេន តំ អហិរិកំ អនាទរំ ទកេក្លសស្ស ទស្សាយីតិ។

អថ បរិព្ពាជិកា “មហារាជ, តវ សហាយកស្ស តាវ ឯសោ ទោសោ ហោតុ, បុព្ពោហិតោ បន តវ ពហុបការោ”តិ តស្ស គុណំ កថេន្តី អាហ –

“កុសលោ សព្ពនិមិត្តានំ, រុតញ្ញូ អាគតាគមោ;

ឧប្បាតេ សុបិនេ យុត្តោ, និយ្យានេ ច បវេសនេ។

“ᨸᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨽᩪᨾᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨸᨴᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩮᩣ;

ᩑᨲᩣᩉᩴ ᨲᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᨶ, ᨴᨩ᩠ᨩᩣᩈᩥᩴ ᨴᨠᩁᨠ᩠ᨡᩥᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪙᪨᪕᪓᪓-᪕᪓᪔);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ “ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩍᨴᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩍᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ᪨ ᩁᩩᨲᨬ᩠ᨬᩪᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩁᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨲᩮᨲᩥ ᨧᨶ᩠ᨴᨣ᩠ᨣᩣᩉᩈᩪᩁᩥᨿᨣ᩠ᨣᩣᩉᩏᨠ᩠ᨠᩣᨸᩣᨲᨴᩥᩈᩣᨯᩣᩉᩣᨴᩥᨠᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨲᩮ᪨ ᩈᩩᨸᩥᨶᩮ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨸᩥᨶᩮ ᨧ ᨲᩔ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᨩᩣᨶᨶᨧᩮᨲᩈᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩮ ᨧ ᨸᩅᩮᩈᨶᩮᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨸᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨨᩮᨠᩮᩣ ᨸᨭᩥᨻᩃᩮᩣ, ᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᨧ ᨴᩮᩣᩈᨣᩩᨱᩮ ᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨸᨴᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩈᩩ ᨨᩮᨠᩮᩣ᪨ ᨲᩴ ᨲᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᨶ ᨴᨠᩁᨠ᩠ᨡᩈᩔ ᨴᩔᩣᨾᩦᨲᩥ᪨

ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩔ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

“ᨸᩁᩥᩈᩣᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩮ ᩋᨾ᩠ᨾ, ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩦᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨲᩥ;

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨠᨾᩴ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᩴ, ᨴᨩ᩠ᨩᩣᩉᩴ ᨴᨠᩁᨠ᩠ᨡᩥᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪙᪨᪕᪓᪙);

ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᩋᨾ᩠ᨾ, ᩑᩈ ᨾᩴ ᨸᩁᩥᩈᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨸᩥ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩥ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩦᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨲᨠᩣᨾᩴ ᩋᨾᨶᩣᨸᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᨾᩩᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᩴ ᨲᩴ ᩋᩉᩴ ᨴᨠᩁᨠ᩠ᨡᩈᩔ ᨴᩔᩣᨾᩦᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩣ “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲ᩠ᩅᩴ ‘ᨾᩣᨲᩁᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨴᨠᩁᨠ᩠ᨡᩈᩔ ᨴᩮᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᨴᩈᩥ, ‘ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᩈᩥᩁᩥᩅᩥᨽᩅᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩔ ᨴᨾ᩠ᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᨴᩈᩥ, ᨠᩥᩴ ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩴ ᨸᩔᩈᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ ᩁᩣᨩᩣ ᨣᩣᨳᩣᨿᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

“ᩈᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩴ, ᨾᩉᩥᩴ ᩈᩣᨣᩁᨠᩩᨱ᩠ᨯᩃᩴ;

ᩅᩈᩩᨶ᩠ᨵᩁᩴ ᩋᩣᩅᩈᨲᩥ, ᩋᨾᨧ᩠ᨧᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩥᨲᩮᩣ᪨

“ᨧᩣᨲᩩᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩅᩥᨩᩥᨲᩣᩅᩦ ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ;

បថព្យា ឯករាជាសិ, យសោ តេ វិបុលំ គតោ។

“សោឡសិត្ថិសហស្សានិ, អាមុត្តមណិកុណ្ឌលី;

នានាជនបទា នារី, ទេវកញ្ញូបមា សុភា។

“ឯវំ សព្ពង្គសម្បន្នំ, សព្ពកាមសមិទ្ធិនំ;

សុខិតានំ បិយំ ទីឃំ, ជីវិតំ អាហុ ខត្តិយ។

“អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន, កេន វា បន ហេតុនា;

បណ្ឌិតំ អនុរក្ខន្តោ, បាណំ ចជសិ ទុច្ចជំ”ន្តិ។ (ជា។ ១។១៩។១៣៧-១៣៨);

តត្ថ សសមុទ្ទបរិយាយន្តិ សមុទ្ទមរិយាទសង្ខាតេន សមុទ្ទបរិក្ខេបេន សមន្នាគតំ។ សាគរកុណ្ឌលន្តិ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតស្ស សាគរស្ស កុណ្ឌលភូតំ។ វិជិតាវីតិ វិជិតសង្គាមោ។ ឯករាជាតិ អញ្ញស្ស អត្តនោ សទិសស្ស រញ្ញោ អភាវតោ ឯកោវ រាជា។ សព្ពកាមសមិទ្ធិនន្តិ សព្ពេសម្បិ វត្ថុកាមកិលេសកាមានំ សមិទ្ធិយា សមន្នាគតានំ។ សុខិតានន្តិ ឯវរូបានំ សុខិតានំ សត្តានំ ឯវំ សព្ពង្គសម្បន្នំ ជីវិតំ ទីឃមេវ បិយំ, ន តេ អប្បំ ជីវិតមិច្ឆន្តីតិ បណ្ឌិតា វទន្តិ។ បាណន្តិ ឯវរូបំ អត្តនោ ជីវិតំ កស្មា បណ្ឌិតំ អនុរក្ខន្តោ ចជសីតិ។

រាជា តស្សា កថំ សុត្វា បណ្ឌិតស្ស គុណំ កថេន្តោ ឥមា គាថា អភាសិ –

“យតោបិ អាគតោ អយ្យោ, មម ហត្ថំ មហោសធោ;

នាភិជានាមិ ធីរស្ស, អណុមត្តម្បិ ទុក្កដំ។

“សចេ ច កិស្មិចិ កាលេ, មរណំ មេ បុរេ សិយា;

សោ មេ បុត្តេ បបុត្តេ ច, សុខាបេយ្យ មហោសធោ។

“ອນາຄຕໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ, ສພ຺ພມຕ຺ຖມ຺ປິ ປສ຺ສຕິ;

ອນາປຣາຘກມ຺ມນ຺ໂຕ, ນ ທຓ຺ຑໍ ທກາເຣກ຺ໂກ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໙.໑໓໑-໑໓໓);

ຕຕ຺ຖ ກິຍ຺ຈີຕິ ກິຍ຺ຈິ ກາເລ. ສຸຂາເປຍ຺ຍາຕິ ສຸຂສ຺ມິໍ ເຍວ ປຕິຏ຺ຐາເປຍ຺ຍ. ສພ຺ພມຕ຺ຖນ຺ຕິ ເອວໍ ອນາຄຕຎ຺ຈ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຎ຺ຈ ອຕີຕຎ຺ຈ ສພ຺ພໍ ອຕ຺ຖໍ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາເຓນ ວິຍ ປສ຺ສຕິ. ອນາປຣາຘກມ຺ມນ຺ໂຕຕິ ກາຍກມ຺ມາທີສຸ ອປຣາຘຣຫິຕໍ. ນ ທຓ຺ຑນ຺ຕິ ອເຍ຺ຍ, ເອວໍ ອສມທຸຣໍ ປຓ຺ຑິຕໍ ນາຫໍ ທກາຣກ຺ກສ຺ສ ທສ຺ສາມີຕິ ເອວໍ ໂສ ມຫາສຕ຺ຕສ຺ສ ຄຸເຓ ຈນ຺ທມຓ຺ຑລໍ ອຸຏ຺ຐາເປນ຺ໂຕ ວິຍ ອຸກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ກເຖສິ.

ອິຕິ ອິມໍ ຊາຕກໍ ຍຖານຸສນ຺ຘິປ຺ປຕ຺ຕໍ. ອຖ ປຣິພ຺ພາຊິກາ ຈິນ຺ເຕສິ “ເອຕ຺ຕເກນປິ ປຓ຺ຑິຕສ຺ສ ຄຸຓາ ປາກຏາ ນ ໂຫນ຺ຕິ, ສກລນຄຣວາສີນໍ ມເຊ຺ຌ ສາກາຣປິເຏ຺ຐ ອາສິຕ຺ຕເຕລໍ ວິປ຺ປກິຣນ຺ຕີ ວິຍ ຕສ຺ສ ຄຸເຓ ປາກເຏ ກຣິສ຺ສາມີ”ຕິ ຣາຊານໍ ຄເຫຕ຺ວາ ປາສາທາ ໂອຣຸຍ຺ຫ ຣາຊງ຺ຄເຓ ອາສນໍ ປຎ຺ຎາເປຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ນິສີທາເປຕ຺ວາ ນາຄເຣ ສນ຺ນິປາຕາເປຕ຺ວາ ປຸນ ຣາຊານໍ ອາທິໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ທກາຣກ຺ກສ຺ສ ປຎ຺ຫາປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ເຕນ ເຫຏ຺ຐາ ກຖິຕນິຍາເມເນວ ກຖິຕກາເລ ນາຄເຣ ອາມເນ຺ຕຕ຺ວາ ອາຫ –

“ອິທໍ ສຸຓາຖ ປຎ຺ຈາລາ, ຈູຬເນຍ຺ຍສ຺ສ ພາສິຕໍ;

ປຓ຺ຑິຕໍ ອນຸຣກ຺ຂນ຺ໂຕ, ປີຕິໍ ຊເນຕິ ທຸຈ຺ຈຍໍ.

“ຍາວ ກຣີຍາຍ ກາຣຸຈ຺ຈ, ສທິໂສ ເອຕາທິສສ຺ສ ຈ;

ອຕ຺ຕໂນ ຈາປິ ປຎ຺ຈາເລ, ລກ຺ຂໍ ຊເນຕິ ຊີວິຕໍ.

“ເອວໍ ມຫຕ຺ຖິກາ ປຎ຺ຎາ, ນິປຸຓາ ສາທຸຈິນ຺ຕິນີ;

ທິຏ຺ຐຘມ຺ມຫິຕຕ຺ຖາຍ, ສມ຺ປຣາຍສຸຂາຍ ຈາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໙.໑໓໔-໑໓໖);

ຕຕ຺ຖ ມຫຕ຺ຖິກາຕິ ມຫນ຺ຕໍ ອຕ຺ຖໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຐິຕາ. ທິຏ຺ຐຘມ຺ມຫິຕຕ຺ຖາຍາຕິ ອິມສ຺ມິໍ ເຍວ ອຕ຺ຕພາເວ ຫິຕຕ຺ຖາຍ ຈ ປຣເລາເກ ສຸຂຕ຺ຖາຍ ຈ ໂຫຕີຕິ.

ອິຕິ ສາ ຣຕນຍຣສ຺ສ ມຫິກ຺ກເຂນ຺ຕ ຄຸໍ ຄຫີຕ຺ວາ ວິຍ ມຫາສຕ຺ຕສ຺ສ ຄຸເຓຫິ ເທສນາຄຸໍ ຄຫີຕໍ.

ទករក្ខសបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

សត្ថា ឥមំ ធម្មទេសនំ អាហរិត្វា “ន, ភិក្ខវេ, ឥទានេវ តថាគតោ បញ្ញវា, បុព្ពេបិ បញ្ញវាយេវា”តិ ជាតកំ សមោធានេត្វា ឱសានគាថា អាហ –

“ភេរី ឧប្បលវណ្ណាសិ, បិតា សុទ្ធោទនោ អហុ;

មាតា អាសិ មហាមាយា, អមរា ពិម្ពសុន្ទរី។

“សុវោ អហោសិ អានន្ទោ, សារិបុត្តោ ច ចូឡនី;

ទេវទត្តោ ច កេវដ្ដោ, ចលិកា ចុល្លនន្ទិនី។

“បញ្ចាលចន្ទី សុន្ទរី, សាឡិកា មល្លិកា អហុ;

អម្ពដ្ឋោ អាសិ កាមិន្ទោ, បោដ្ឋបាទោ ច បុក្កុសោ។

“បិលោតិកោ ច ទេវិន្ទោ, សេនកោ អាសិ កស្សបោ;

ឧទុម្ពរា មង្គលិកា, វេទេហោ កាឡុទាយកោ;

មហោសធោ លោកនាថោ, ឯវំ ធារេថ ជាតក”ន្តិ។

ឧមង្គជាតកវណ្ណនា បញ្ចមា។

(ឆដ្ឋោ ភាគោ និដ្ឋិតោ។)